الجامع الصحيح

İMAM-I BUHÂRÎ

SAHÎH-İ BUHÂRÎ

TERCÜME VE ŞERHİ

9

SAĞLAM YAYINEVİ

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

9. Cilt

© "Sahih-i Buhârî Tercüme ve Şerhi"
Bu eserin tüm yayın hakları SAĞLAM YAYINEVİ'*ne aittir.*

Tercüme : Harun YILDIRIM
e-mail: harunyildirim68@hotmail.com
Redaksiyon : Hüseyin Temel ALICI
e-mail: muslumanbiz@hotmail.com
Arapça Dizgi : Harun YILDIRIM
Hüseyin Temel ALICI
Türkçe Dizgi : Selahattin DOĞAN

Sertifika No: 16244
ISBN 978-975-9180-35-5 (Tk)
ISBN 978-975-9180-45-4 (9. Cilt)
Mayıs -2010 / İstanbul

Baskı : Lord Matbaacılık
Davutpaşa, Emintaş San. Sit. No: 430 Topkapı/İST.

SAĞLAM YAYINEVİ
Çatalçeşme Sk. No: 19/1 D: 4 Cağaloğlu/İST
Tel: 212 527 52 79 Faks: 212 513 67 70
www.saglamyayinevi.com
e-meil:saglamkitapevi@hotmail.com

الجامع الصحيح

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

مُحَمَّد بنُ إِسْمَاعِيل البُخَارِي، أَبو عَبْدِ الله

İMAM-I BUHÂRÎ

Tercüme:
HARUN YILDIRIM

9. Cilt

(5636 - 6445)

SAĞLAM

٢٩ -بَاب الشُّرْبِ فِي الْأَقْدَاحِ

29- Bardak, İçmek İçin kullanılan Kaplarda İçmenin Cevazı Bâbı

٥٦٣٦- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّهُمْ شَكُّوا فِي صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَبَعِثَ إِلَيْهِ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَهُ.

5636- Ümmül-Fadl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Arafe günü Arafat'ta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin oruçlu olup olmadığı hakkında şüphe ettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir bardak süt gönderildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o sütten içti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1658, 1661, 1988, 5604, 5618, 5636)

٣٠ -بَاب الشُّرْبِ مِنْ قَدَحِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَآنِيَتِهِ

30- Allah Rasûlü'nün Bardağından Ve Kabından İçmek Bâbı

وَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ أَلَا أَسْقِيكَ فِي قَدَحٍ شَرِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ.

Ebû Burde şöyle dedi: Abdullah ibnu Selâm bana: Sana, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin içtiği bardaktan su içireyim mi? dedi.

٥٦٣٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ مِنْ الْعَرَبِ فَأَمَرَ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْهَا فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَقَدِمَتْ فَنَزَلَتْ فِي أُجُمِ بَنِي سَاعِدَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَاءَهَا فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَإِذَا امْرَأَةٌ

مُنَكِّسَةٌ رَأْسَهَا فَلَمَّا كَلَّمَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَقَالَ قَدْ أَعَذْتُكِ مِنِّي فَقَالُوا لَهَا أَتَدْرِينَ مَنْ هَذَا قَالَتْ لَا قَالُوا هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ لِيَخْطُبَكِ قَالَتْ كُنْتُ أَنَا أَشْقَى مِنْ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ حَتَّى جَلَسَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ثُمَّ قَالَ اسْقِنَا يَا سَهْلُ فَخَرَجْتُ لَهُمْ بِهَذَا الْقَدَحِ فَأَسْقَيْتُهُمْ فِيهِ فَأَخْرَجَ لَنَا سَهْلٌ ذَلِكَ الْقَدَحَ فَشَرِبْنَا مِنْهُ قَالَ ثُمَّ اسْتَوْهَبَهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بَعْدَ ذَلِكَ فَوَهَبَهُ لَهُ.

5637- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Arap kavminden bir kadından bahsedildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebû Useyd es-Sâidî'ye, o kadına haber göndermesini emretti. Ebû Useyd de o kadına haber yolladı. Bunun üzerine kadın Medine'ye geldi ve Medine'nin etrafında bulunan Sâide oğulları kalesine geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde kadının yanına girdi. Kadın o esnada başını öne eğmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla konuştuğunda ise: Senden Allah'a sığınırım, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse ben de seni terk ettim" buyurdu. Orada bulunanlar kadına: Sen bunun kim olduğunu biliyor musun? diye sordular. O da: Hayır, bilmiyorum, dedi. Bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem idi ve seninle evlenmek için buraya geldi, dediler. Bunun üzerine kadın: Öyleyse ben O'nunla evlenememekten dolayı bedbaht oldum, dedi.

Bu olaydan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geri döndü. Kendisi ve ashabı Sâide oğulları sofrasında oturdular. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yâ Sehl! Bize su ver!" buyurdu. Ben de onlara su ikram etmek için bu bardağı çıkardım ve bununla su ikram ettim.

Ebû Hazım şöyle dedi: Sehl bu kadehi bize çıkarıp gösterdi, biz de o bardaktan su içtik. Daha sonra Medine valisi olan Ömer ibnu Abdulazîz, Sehl'den bu bardağın kendisine hibe edilmesini istedi. Sehl de bu kadehi ona hibe etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5256, 5255)

٥٦٣٨- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ قَالَ رَأَيْتُ قَدَحَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَدْ انْصَدَعَ فَسَلْسَلَهُ بِفِضَّةٍ قَالَ وَهُوَ قَدَحٌ جَيِّدٌ عَرِيضٌ مِنْ نُضَارٍ قَالَ

قَالَ أَنَسٌ لَقَدْ سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْقَدَحِ أَكْثَرَ مِنْ كَذَا وَكَذَا قَالَ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِنَّهُ كَانَ فِيهِ حَلْقَةٌ مِنْ حَدِيدٍ فَأَرَادَ أَنَسٌ أَنْ يَجْعَلَ مَكَانَهَا حَلْقَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ فَقَالَ لَهُ أَبُو طَلْحَةَ لَا تُغَيِّرَنَّ شَيْئًا صَنَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَرَكَهُ.

5638- Âsım el-Ahvel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'in yanında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin su içtiği kabı gördüm. Bu kadeh çatlamış ve Enes de onu gümüşten yapılmış bir zincir ile bağlamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu bardağı Nudâr ağacından yapılmış, enli, güzel bir su bardağı idi.

Enes şöyle dedi: Ben bu bardak ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şu kadar zaman su verdim.

İbnu Sîrîn şöyle dedi: Bu bardağın üzerinde demirden yapılmış bir halka vardı. Enes ibnu Mâlik bu halkanın yerine altından veya gümüşten bir halka geçirmek istedi. Bunun üzerine üvey babası olan Ebû Talha ona: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yapmış olduğu bir şeyi değiştirme, dedi. Bu söz üzerine Enes onu olduğu gibi bıraktı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3109)

٣١ -بَاب شُرْبِ الْبَرَكَةِ وَالْمَاءِ الْمُبَارَكِ

31- Bereketin Ve Mübarek Suyun İçilmesi Bâbı

٥٦٣٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَذَا الْحَدِيثَ قَالَ قَدْ رَأَيْتُنِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ حَضَرَتْ الْعَصْرُ وَلَيْسَ مَعَنَا مَاءٌ غَيْرَ فَضْلَةٍ فَجُعِلَ فِي إِنَاءٍ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهِ وَفَرَّجَ أَصَابِعَهُ ثُمَّ قَالَ حَيَّ عَلَى أَهْلِ الْوُضُوءِ الْبَرَكَةُ مِنْ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَتَفَجَّرُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ وَشَرِبُوا فَجَعَلْتُ لَا آلُوا مَا جَعَلْتُ فِي بَطْنِي مِنْهُ فَعَلِمْتُ أَنَّهُ بَرَكَةٌ قُلْتُ لِجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ تَابَعَهُ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ

وَقَالَ حُصَيْنٌ وَعَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً وَتَابَعَهُ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ جَابِرٍ.

5639- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber idim. İkindi namazının vakti gelmiş, yanımızda da az bir sudan başkası yoktu. Bu az su bir kap içine konuldu ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabın içine elini soktu ve parmakları arasından su fışkırttı. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Haydi abdest alacaklar buraya gelsin! Bereket Allah'tandır" buyurdu. Ben o suyun Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin parmaklarının arasından tıpkı su kaynağının kaynadığı gibi kaynadığını gördüm. İnsanlar o sudan abdest aldılar ve ondan içtiler. O bereketten nasibimi almak için o sudan durmadan içiyordum. Anladım ki o su gerçekten berekettir.

Salim ibnu Ebil-Ca'd dedi ki: Ben Câbir'e: Siz o gün kaç kişi idiniz? diye sordum. Câbir: Bin dört yüz kişi idik, dedi.

Salim'in Cabir'den ettiği rivayette sayılarının bin beşyüz olduğunu bildirmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3576, 4152, 4153, 4154, 4840)

٧٥ - كِتَاب الْمَرْضَى

75- KİTABUL-MERDA
(Hastalar ve Tıp Kitabı)

١ - بَاب مَا جَاءَ فِي كَفَّارَةِ الْمَرَضِ

1- Bâb: Hastalığın Kefâret Olduğu Hakkında Gelen Rivayetler

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kim bir kötülük yaparsa, o yüzden cezalandırılır.»*** (Nisâ: 123)

٥٦٤٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُصِيبَةٍ تُصِيبُ الْمُسْلِمَ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا عَنْهُ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا.

5640- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müslüman'ın başına gelen her musîbet onun günahlarına kefaret olur. Hatta kendisine batan bir iğneden bile."

٥٦٤١-٥٦٤٢- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي

سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ.

5641-5642- Ebû Saîd el-Hudrî ve Ebû Hureyre -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müslüman'ın başına gelen yorgunluk, hastalık, gelecekten kederlenme, geçmişten hüzünlenme, başkalarından gelen eza ve iç sıkıntısı sebebiyle, hatta vücuduna batan bir dikenden dolayı bile günahlarından bir kısmının kefareti olur."

٥٦٤٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَالْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ تُفَيِّئُهَا الرِّيحُ مَرَّةً وَتَعْدِلُهَا مَرَّةً وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالْأَرْزَةِ لَا تَزَالُ حَتَّى يَكُونَ انْجِعَافُهَا مَرَّةً وَاحِدَةً وَقَالَ زَكَرِيَّاءُ حَدَّثَنِي سَعْدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5643- Ka'b ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Müminin misali yeşil ekin dalı gibidir. Rüzgâr onu kâh eğer, kâh doğrultur durur. Münafığın misali yere sabit sedir ağacı gibidir. Ortasından veya altından kırılıncaya kadar dimdik durmaya devam eder.[1]

٥٦٤٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ مِنْ حَيْثُ أَتَتْهَا الرِّيحُ كَفَأَتْهَا فَإِذَا اعْتَدَلَتْ تَكَفَّأُ بِالْبَلَاءِ وَالْفَاجِرُ كَالْأَرْزَةِ صَمَّاءَ مُعْتَدِلَةً حَتَّى يَقْصِمَهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ.

---

1 Veyahutta çam ağacı gibidir.

5644- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Mümin kişinin benzeri, bir sap üzerinde biten ekin gibidir. Hangi taraftan ona rüzgâr esip gelirse, rüzgâr onu eğer. Doğrulduğu zaman rüzgâr belâsı ile yine eğilir fakat yıkılmayıp doğrulur, doğru kalır. Haktan yüz çeviren fâcir kişinin benzeri de sert ve düz çam gibidir ki, Allah onu dilediği vakit bir defada söküp kırıncaya kadar dimdik olmakta devam eder." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7466)

٥٦٤٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ أَبَا الْحُبَابِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ.

5645- Ebû Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle kimin hakkında hayır murad ederse ona musîbet verir."[2] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5648, 5660, 5661, 5667)

٢ -بَاب شِدَّةِ الْمَرَضِ

2- Hastalığın Şiddeti ve Ondaki Fazileti Beyanı Bâbı

٥٦٤٦- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ ح حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشَدَّ عَلَيْهِ الْوَجَعُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5646- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hastalığından dolayı şiddetli ağrı çeken Allah Rasûlü sallallahu

---

2 Müminin her işinde hayır vardır ona isabet eden her şey günahlarına kefarettir. Müminin ölene dek gerek nefsinde gerek malında gerek ehlinde belâ ve musîbet eksik olmayacak.

aleyhi ve sellemden başka birini görmedim.

٥٦٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ وَهُوَ يُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا وَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا قُلْتُ إِنَّ ذَاكَ بِأَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلْ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى إِلَّا حَاتَّ اللَّهُ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ.

5647- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hastalığı zamanında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. O esnada hastalığın şiddetinden dolayı acı çekmekte idi. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen hastalığından dolayı çok acı çekiyorsun. Muhakkak ki bundan dolayı sana iki ecir vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet. Bir Müslümanın başına gelen her musîbetten dolayı tıpkı bir ağacın yaprağı döküldüğü gibi Allah Azze ve Celle de onun günahlarını döker." (Hadisin geçtiği yerler: 5648, 5660, 5661, 5667)

٣ -بَاب أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ

3- Bâb: İnsanlar İçinde En Şiddetli Belâ-Musibete Uğrayanlar Peygamberlerdir, Sonra Fazilet Açısından Onlardan Sonra Gelenler, Sonra da Onlardan Sonra Gelenlerdir

٥٦٤٨-حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُوعَكُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا قَالَ أَجَلْ إِنِّي أُوعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قُلْتُ ذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلْ ذَلِكَ كَذَلِكَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى شَوْكَةٌ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا.

5648- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şiddetli humma has-

talığından dolayı acı çekerken yanına geldim. Şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki, sen şiddetli bir humma hastalığından dolayı acı çekmektesin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, ben sizlerden iki kişinin yanması kadar yanmaktayım." Ben: Bu sebepten dolayı sana iki kat ecir vardır, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, dediğin gibidir. Müslümana bir diken batması ve daha küçük bir eza isabet ederse Allah muhakkak bu ezaya mukabil, onun kötülüklerini tıpkı ağacın kendi yapraklarını döktüğü gibi dökerek kefaret olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5660, 5661, 5667)

٤ -بَاب وُجُوبِ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ

4- Hasta Ziyaretinin Vucubiyeti Yani Farz Oluşu Bâbı

٥٦٤٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِيَ.

5649- Ebû Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Aç olanı doyurun, hastayı ziyaret edin ve esiri esirlikten kurtarın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3046, 5174, 5373, 5649, 7173)

٥٦٥٠- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ نَهَانَا عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَلُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَعَنْ الْقَسِّيِّ وَالْمِيثَرَةِ وَأَمَرَنَا أَنْ نَتْبَعَ الْجَنَائِزَ وَنَعُودَ الْمَرِيضَ وَنُفْشِيَ السَّلَامَ.

5650- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize yedi şeyi yapmamızı emretti ve yedi şeyi yapmamızı da yasakladı: Bizleri altın yüzük takmaktan; harîr, dîbâc, istebrak, kassîy denilen ipekli kumaşları giymekten; bi-

nek üzerine içi yün ile doldurulmuş hâlis ipekten küçük minder koymaktan yasakladı. Bizlere cenazelerin ardından gitmemizi, hastayı ziyaret etmemizi ve aramızda selâmı yaymamızı emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2445, 5175, 5635, 5838, 5849, 5863, 6222, 6235, 6654)

٥ - بَاب عِيَادَةِ الْمُغْمَى عَلَيْهِ

5- Bayılmış Kimseyi Ziyaret Etmek Bâbı

٥٦٥١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرِضْتُ مَرَضًا فَأَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَبُو بَكْرٍ وَهُمَا مَاشِيَانِ فَوَجَدَانِي أُغْمِيَ عَلَيَّ فَتَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَبَّ وَضُوءَهُ عَلَيَّ فَأَفَقْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ.

5651- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hastalanmıştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beni ziyaret için gelir giderdi. Ebu Bekir ile ikisi yürürlerken beni bayılmış bir şekilde buldular. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldı abdest suyundan benim üzerime serpti. Ben kendime geldim ve birden karşımda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüm. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Malım konusunda ne yapayım? Malımı miras olarak nasıl pay edeyim? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuda kendisine miras âyeti indirilene kadar bir şey demedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 4577, 5664, 5676, 6723, 6743, 7309)

٦ - بَاب فَضْلِ مَنْ يُصْرَعُ مِنَ الرِّيحِ

6- Rüzgâr Sebebiyle Sara Hastalığına Yakalanan Kimsenin Fazileti Bâbı

٥٦٥٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُرِيكَ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى قَالَ

هَذِهِ الْمَرْأَةُ السَّوْدَاءُ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي أُصْرَعُ وَإِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي قَالَ إِنْ شِئْتِ صَبَرْتِ وَلَكِ الْجَنَّةُ وَإِنْ شِئْتِ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيَكِ فَقَالَتْ أَصْبِرُ فَقَالَتْ إِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا أَتَكَشَّفَ فَدَعَا لَهَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ رَأَى أُمَّ زُفَرَ تِلْكَ امْرَأَةً طَوِيلَةً سَوْدَاءَ عَلَى سِتْرِ الْكَعْبَةِ.

5652- Atâ ibnu Ebû Rebâh -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas, bana: Ben sana cennet kadınlarından bir kadın göstereyim mi? dedi. Ben: Evet göster, dedim. İbnu Abbas şöyle dedi: Şu gördüğün siyahi kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve şöyle dedi: Ben sara hastalığımdan dolayı bana kriz geliyor ve bu sebepten dolayı üstüm başım açılıyor. Benim bu hastalığıma şifa vermesi için Allah'a benim için dua et. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dilersen sabret. Bu sabrının karşılığında sana cennet vardır. Dilersen sana şifa vermesi için Allah'a dua edeyim. Bunun üzerine kadın şöyle dedi: Öyleyse sabredeyim. Ancak hastalığımdan dolayı kriz geldiği zaman üstüm başım açılıyor. Allah'a dua et de böyle bir durumda üstüm başım açılmasın. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kadın için dua etti.

٧ -بَاب فَضْلِ مَنْ ذَهَبَ بَصَرُهُ

7- Kör Olan Kimsenin Fazileti Bâbı

٥٦٥٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ قَالَ إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتَيْهِ فَصَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ يُرِيدُ عَيْنَيْهِ تَابَعَهُ أَشْعَثُ بْنُ جَابِرٍ وَأَبُو ظِلَالٍ بْنُ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5653- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Az-

ze ve Celle şöyle buyurdu: «Şayet ben kulumu körlükle imtihan eder, o kulumda buna sabrederse, o iki gözünün yerine ona cenneti veririm.»"

٨ -بَاب عِيَادَةِ النِّسَاءِ الرِّجَالَ

8- Kadınların Erkeklere Hasta Ziyaretine Gitmeleri Bâbı

وَعَادَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْمَسْجِدِ مِنْ الْأَنْصَارِ

Ümmüd-Derdâ, Mescid ehlinden olan Ensâr'dan bir adama hasta ziyaretine gitmiştir.

٥٦٥٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا قُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أُقْلِعَتْ عَنْهُ يَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مِجَنَّةٍ وَهَلْ تَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلٌ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ اللَّهُمَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدِّهَا وَصَاعِهَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ.

5654- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye hicret ettiğinde Ebu Bekir ve Bilal -Allah onlardan razı olsun- şiddetli hummaya yakalanmışlardı. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- kendisini humma tuttuğunda şöyle derdi:

Her kişi kendi ailesi içinde sabahlar.

Hâlbuki ölüm insana ayakkabısının bağcığından daha yakındır.

Bilâl ise humma nöbeti biraz dindiği zamanlar yüksek bir sesle şu beyitleri söylerdi:

Etrafımda izhir ve celil otları olduğu hâlde bir gece vadide geceler miyim? Bir gün olur da Mecinne sularına yaklaşır mıyım? Şame ve Tafil dağları bana gözükürler mi?

Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip bunu haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allahım! Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi, Medine'yi bize ona olan sevgimizden veya daha şiddetli bir sevgiyle sevdir. Allahım! Ürünlerimize bereket ver ve Medine'yi hastalıklardan bizim için temizle. Medine de bulunan humma hastalığını Cuhfe bölgesine taşı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1889, 3926, 5677,6372)

٩ -بَاب عِيَادَةِ الصِّبْيَانِ

9- Çocuklara Hasta Ziyareti Yapmak Bâbı

٥٦٥٥-حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَاصِمٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ ابْنَةً لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ وَهُوَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَعْدٌ وَأُبَيٌّ نَحْسِبُ أَنَّ ابْنَتِي قَدْ حُضِرَتْ فَاشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ مُسَمًّى فَلْتَحْتَسِبْ وَلْتَصْبِرْ فَأَرْسَلَتْ تُقْسِمُ عَلَيْهِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُمْنَا فَرُفِعَ الصَّبِيُّ فِي حَجْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَفْسُهُ تَقَعْقَعُ فَفَاضَتْ عَيْنَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ وَضَعَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ وَلَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ إِلَّا الرُّحَمَاءَ.

5655- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Zeyneb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Oğlum ölmek üzere, benim yanıma gel, diye haber yolladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona birini gönderip selâm yolladı ve şöyle buyurdu: "Veren de alan da Allah'tır. Herkesin ömrü Allah'ın katında belirli bir zamana kadardır. Sabret ve sabrın karşılığı Allah'tan dile."

Bu defa Zeyneb, muhakkak gelmesi için yemin etti. Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde Sa'd ibnu Ubâde, Muaz ibnu Cebel, Ubey ibnu Ka'b ve Zeyd ibnu Sâbit ve başkalarıyla Zeyneb'in yanına geldiler. Çocuk Nebi sallallahu aleyhi ve selleme verildi. Çocuk can çekişmede idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gözleri yaşardı. Sa'd dedi ki: Bu gözyaşı da nedir ey Allah'ın Rasûlü? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu, Allah'ın kullarının kalplerine koyduğu bir rahmettir. Allah, ancak merhametli kullarına rahmet eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1284, 5655, 6602, 6655, 7277, 7448)

١٠ -بَاب عِيَادَةِ الْأَعْرَابِ

10- Bedeviye Hasta Ziyareti Yapmak Bâbı

٥٦٥٦- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَهُ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتَ طَهُورٌ كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَثُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا.

5656- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir bedeviyi ziyeret için yanına girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hastayı ziyeret ettiği zaman ona ***"Lâ be'se tahûrun inşâ Allah"*** *(Geçmiş olsun. Bu hastalığın günahlarına kefaret olur inşâ Allah)* derdi. O hasta bedeviye de yine ***"Lâ be'se tahûrun inşâ Allah"*** *(Geçmiş olsun. Bu hastalığın günahlarına kefaret olur inşâ Allah)* dedi. Bedevi ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Sen bana geçmiş olsun diyorsun ama, yakalandığım bu hastalık yaşlı birinin ateşini yükselten ve onu mezara götüren, yani ölümüne sebep olan bir hastalıktır.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O hâlde öyle olsun" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 3616, 5662, 7470)

١١ -بَاب عِيَادَةِ الْمُشْرِكِ

11- Müşrik Olan Bir Kimseye Hasta Ziyareti Yapmak Bâbı

٥٦٥٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ غُلَامًا لِيَهُودَ كَانَ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرِضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَالَ أَسْلِمْ فَأَسْلَمَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ لَمَّا حُضِرَ أَبُو طَالِبٍ جَاءَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5657- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve selleme bir Yahudi çocuğu hizmet ederdi. O çocuk hastalandı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu hastayken ziyarete geldi. Çocuğun başının yanında oturdu ve çocuğa "Müslüman ol" diye telkinde bulundu. Çocuk da Müslüman oldu.

Said ibnul-Museyyeb'in babası şöyle dedi: Ebu Talib ölüm döşeğinde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu ziyarete geldi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1356)

١٢ -بَاب إِذَا عَادَ مَرِيضًا فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِهِمْ جَمَاعَةً

12- Bâb: Bir Topluluk Bir Hastayı Ziyarete Gittikleri Zaman Namaz Vakti Gelirse, O Hasta Gelenlere Cemaatle Namaz Kıldırır

٥٦٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ يَعُودُونَهُ فِي مَرَضِهِ فَصَلَّى بِهِمْ جَالِسًا فَجَعَلُوا يُصَلُّونَ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ اجْلِسُوا فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ إِنَّ الْإِمَامَ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِنْ صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ هَذَا الْحَدِيثُ مَنْسُوخٌ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِرَ مَا صَلَّى صَلَّى قَاعِدًا وَالنَّاسُ خَلْفَهُ قِيَامٌ.

5658- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hastalığı sırasında insanlar kendisini ziyarete geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara oturarak namaz kıldırdı. O'na tâbi olan insanlar ise namazı ayakta kıldılar. Bunun üzerine onlara oturmaları için işaret etti. Namazı bitirince de şöyle buyurdu: "İmam, kendisine uyulması için, imam yapılmıştır, O, rükü ettiğinde, sizlerde rûkü edin, kafasını kaldırdığında sizler de başınızı kaldırın. Oturarak namaz kıldığında, sizler de oturarak namaz kılın."

Ebu Abdullah el-Buhârî dedi ki: Humeydî şöyle dedi: Hadiste gelen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturmaları kısmı nesh edilmiştir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kıldırdığı en son namazda kendisi oturarak kıldırdı, insanlar da arkasında ayakta oldukları hâlde kılmışlardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 688, 1112, 1236)

١٣ - بَاب وَضْعِ الْيَدِ عَلَى الْمَرِيضِ

13- Hasta Ziyaretinde Bulunan Kişinin Elini Hastanın Üzerine Koyması Bâbı

٥٦٥٩- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْجُعَيْدُ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهَا قَالَ تَشَكَّيْتُ بِمَكَّةَ شَكْوًا شَدِيدًا فَجَاءَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنِّي أَتْرُكُ مَالًا وَإِنِّي لَمْ أَتْرُكْ إِلَّا ابْنَةً وَاحِدَةً فَأُوصِي بِثُلُثَيْ مَالِي وَأَتْرُكُ الثُّلُثَ فَقَالَ لَا قُلْتُ فَأُوصِي بِالنِّصْفِ وَأَتْرُكُ النِّصْفَ قَالَ لَا قُلْتُ فَأُوصِي بِالثُّلُثِ وَأَتْرُكُ لَهَا الثُّلُثَيْنِ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِي وَبَطْنِي ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا وَأَتْمِمْ لَهُ هِجْرَتَهُ فَمَا زِلْتُ أَجِدُ بَرْدَهُ عَلَى كَبِدِي فِيمَا يُخَالُ إِلَيَّ حَتَّى السَّاعَةِ.

5659- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Mekke de iken şiddetli bir hastalığa yakalandım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni hastalığımda ziyaret ediyordu. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben malımı miras olarak bırakacağım. Benim bir kızımdan başka da bir akrabam yoktur. Malımın üçte birini vasiyet edip diğer üçte ikisini bırakayım mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, öyle yapma" buyurdu. Öyleyse malımın yarısını vasiyet edip ya-

rısını bırakayım mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, öyle yapma" buyurdu. Üçte birini vasiyyet edeyim de kızıma üçte ikisini bırakayım, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Üçte bir, üçte bir de çoktur" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini onun alnının üzerine koydu. Sonra eliyle yüzümü ve karnımı meshetti. Sonra da şöyle buyurdu: "Allahım! Sa'd'a şifa ver ve onun hicretini tamamla."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini ciğerimin üzerine koyuşunun sıcaklığını hâlâ hissetmekteyim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 56, 1295, 2742, 2744, 3936, 4409, 5354, 5668, 6373, 6733)

٥٦٦٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا فَمَسِسْتُهُ بِيَدِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجَلْ إِنِّي أُوعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ فَقُلْتُ ذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجَلْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى مَرَضٌ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ لَهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا.

5660- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şiddetli humma hastalığından dolayı acı çekerken yanına geldim ve elimle vücuduna dokundum. Şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki, sen şiddetli bir humma hastalığından dolayı acı çekmektesin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, ben sizlerden iki kişinin yanması kadar yanmaktayım." Ben: Bu sebepten dolayı sana iki kat ecir vardır, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, dediğin gibidir. Müslümana bir diken batması ve daha küçük bir eza isabet ederse Allah muhakkak bu ezaya mukabil, onun kötülüklerini tıpkı ağacın kendi yapraklarını döktüğü gibi dökerek kefaret olur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5647)

١٤ - بَاب مَا يُقَالُ لِلْمَرِيضِ وَمَا يُجِيبُ

14- Hasta Ziyareti Esnasında Hastaya Söylenilecek Söz ve Hastanın da Vereceği Cevap Bâbı

٥٦٦١- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ فَمَسِسْتُهُ وَهُوَ يُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا فَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا وَذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلْ وَمَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى إِلَّا حَاتَّتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ.

5661- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hastalığı zamanında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. O esnada hastalığın şiddetinden dolayı acı çekmekte idi. Elimi vücudunun üzerine koydum ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen hastalığından dolayı çok acı çekiyorsun. Muhakkak ki bundan dolayı sana iki ecir vardır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet. Bir Müslümanın başına gelen her musibetten dolayı tıpkı bir ağacın yaprağı döküldüğü gibi Allah Azze ve Celle de onun günahlarını döker." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5647, 5660)

٥٦٦٢- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ كَلَّا بَلْ حُمَّى تَفُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ كَيْمَا تُزِيرَهُ الْقُبُورَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا.

5662- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir bedeviyi ziyeret için yanına girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hastayı ziyeret ettiği zaman ona ***"La be'se tahûrun inşâ Allah"*** *(Geçmiş olsun. Bu has-*

talığın günahlarına kefaret olur inşâ Allah) derdi. O hasta bedeviye de yine *"La be'se tahûrun inşâ Allah" (Geçmiş olsun. Bu hastalığın günahlarına kefaret olur inşâ Allah)* dedi. Bedevi ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Sen bana geçmiş olsun diyorsun ama, yakalandığım bu hastalık yaşlı birinin ateşini yükselten ve onu mezara götüren, yani ölümüne sebep olan bir hastalıktır.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O hâlde öyle olsun" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 3616, 5656, 7470)

١٥ -بَاب عِيَادَةِ الْمَرِيضِ رَاكِبًا وَمَاشِيًا وَرِدْفًا عَلَى الْحِمَارِ

15- Binek Üzerinde, Yürüyerek, Merkep Üzerinde ve Arkasına da Başka Birini Bindirerek Hasta Ziyaretine Gitmek Bâbı

٥٦٦٣ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَى قَطِيفَةٍ فَدَكِيَّةٍ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَسَارَ حَتَّى مَرَّ بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عَبْدُ اللَّهِ وَفِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ قَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَقَفَ وَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ فَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ إِنَّهُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجْلِسِنَا وَارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاغْشَنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَثَاوَرُونَ فَلَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَكَتُوا فَرَكِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ لَهُ أَيْ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا

قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ فَلَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ مَا أَعْطَاكَ وَلَقَدْ اجْتَمَعَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ فَيُعَصِّبُوهُ فَلَمَّا رَدَّ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ الَّذِي فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ.

5663- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşından önce bir gün Fedek dokuması kaplı, saçaklı bir palan vurulmuş bir merkep üzerine bindi ve Usâme İbnu Zeyd'i terkisine aldı. Haris İbnu Hazrec mahallesindeki evinde hasta yatan Sa'd ibnu Ubâde'ye hasta ziyaretine gitti.

Giderken yolda Abdullah ibnu Ubey ibnu Selûl'ün içinde bulunduğu bir meclise uğradı. Bu olay Abdullah ibnu Ubey Müslüman olmazdan evvel idi. Bu mecliste Müslümanlardan, puta tapan müşriklerden, yahûdîlerden karışık birtakım kimseler vardı. Abdullah ibnu Revâha da bu mecliste bulunuyordu. Merkebin kaldırdığı toz meclisi kapladığı için Abdullah ibnu Ubey kaftanıyla burnunu kapadı. Sonra:

-Bizim üzerimizi tozutmayın! dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara selâm verdi. Sonra da durup merkepten indi ve onları İslâm'a davet etti ve onlara Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ubey şöyle dedi:

-Ey adam! Bu söylediklerin hak ve gerçekse, bunlardan güzel bir şey olmaz. Fakat bizim meclisimize gelip de bizi bununla ezalandırma! Kendi menziline git, sana gelen olursa ona anlat! dedi.

Bunun üzerine Abdullah ibnu Revâha:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Meclisimizde bize Kur'ân'ı anlat. Bizim meclisimize gelip bize Kur'ân okumanı biz çok seviyoruz, dedi.

Bunun üzerine Müslümanlarla müşrikler, Yahudiler birbirleriyle vuruşmak için ayağa kalktılar. Neredeyse birbirlerini öldüreceklerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise onları sakinleştirmeye çalışıyordu. Sonunda hepsi sakinleşti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem merkebine binip yürüdü. Sa'd İbnu Ubâde'nin evine varıp içeri girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a:

-"Ey Sa'd! -Abdullah İbnu Ubeyi kastederek- Ebu Hubâb'ın ne söylediğini duymadın mı? O şöyle şöyle dedi" diyerek biraz önce başından

geçen olayı ona anlattı.

Sa'd ibnu Ubâde şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen onun kusurunu bağışla. Sana Kur'ân indiren Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın iradesi senin üzerine indirdiği hakkın gelmesi yani sana peygamberlik gelmesi suretiyle tecelli etmiştir. Hâlbuki şu belde halkı İbnu Ubey'in başına taç giydirmeye, üzerine de krala mahsus sarık sarmaya hazırlanmışlardı. Allah sana ihsan buyurduğu peygamberlik hakkıyla onların tasavvurlarını imkânsız bir hâle koyunca, bu mahrumiyetle İbnu Ubey mahzun ve kederlenmiş oldu. Ey Allah'ın Rasûlü! Abdullah ibnu Ubey işte bu kederle, gördüğün çirkin harekette bulunmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2987, 4566, 4663, 5964, 6207)

٥٦٦٤- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي لَيْسَ بِرَاكِبٍ بَغْلٍ وَلَا بِرْذَوْنٍ.

5664- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hasta iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni ziyarete gelirdi. Gelirken de ne katıra ne de ata binerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 194, 4577, 5651, 5664, 5676, 6723, 6743, 7309)

١٦ -بَاب قَوْلِ الْمَرِيضِ إِنِّي وَجِعٌ أَوْ وَا رَأْسَاهْ أَوْ اشْتَدَّ بِي الْوَجَعُ وَقَوْلِ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَام ﴿ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴾

16- Hastanın "Ben Hastayım" veya "Vay Başım" veya "Hastalığım Şiddetlendi" Demesi ve Eyyûb Aleyhisselâm'ın *«Başıma bir belâ geldi; sen merhametlilerin en merhametlisisin»* (Enbiyâ: 83) Kavli Bâbı

٥٦٦٥- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ وَأَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَرَّ بِيَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ الْقِدْرِ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَا الْحَلَّاقَ فَحَلَقَهُ ثُمَّ أَمَرَنِي بِالْفِدَاءِ.

5665- Ka'b ibnu Ucre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben tencerenin altına ateş yakmakta iken yanıma Allah Rasûlü sallaliahu aleyhi ve sellem geldi ve: "Başındaki bitler sana zarar vermiyor mu?" diye sordu. Ben de: Evet, zarar veriyorlar, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem berberi çağırdı ve saçımı kestirdi. Sonra da bana bundan dolayı fidye vermemi emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1814, 1815. 1816, 1817, 1818, 4159, 4190, 4191, 4517, 5665, 5703, 6808)

٥٦٦٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى أَبُو زَكَرِيَّاءَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ وَا رَأْسَاهْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكِ لَوْ كَانَ وَأَنَا حَيٌّ فَأَسْتَغْفِرَ لَكِ وَأَدْعُوَ لَكِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ وَا ثُكْلِيَاهْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَظُنُّكَ تُحِبُّ مَوْتِي وَلَوْ كَانَ ذَاكَ لَظَلِلْتَ آخِرَ يَوْمِكَ مُعَرِّسًا بِبَعْضِ أَزْوَاجِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَنَا وَا رَأْسَاهْ لَقَدْ هَمَمْتُ أَوْ أَرَدْتُ أَنْ أُرْسِلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَابْنِهِ وَأَعْهَدَ أَنْ يَقُولَ الْقَائِلُونَ أَوْ يَتَمَنَّى الْمُتَمَنُّونَ ثُمَّ قُلْتُ يَأْبَى اللَّهُ وَيَدْفَعُ الْمُؤْمِنُونَ أَوْ يَدْفَعُ اللَّهُ وَيَأْبَى الْمُؤْمِنُونَ.

5666- Kasım ibnu Muhammed -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe -Allah ondan razı olsun- başı ağrıyınca: Vay başım! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şayet ben hayatta iken sen ölürsen ben de senin için Allah'tan bağışlanma dilerim" buyurdu. Bunun üzerine Âişe: Vay başıma gelene! Ben öyle sanıyorum ki sen benim ölmemi istiyorsun. Şayet bu gerçekleşirse sen o günün sonunda hanımlarından biri ile gelin-güvey olursun. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bilakis vay benim başıma! Hatta şimdi Ebu Bekir'e ve oğluna haber göndermeyi ve halifelik konusunda söz söyleyenleri dedikoducularının sözlerinden ve halifelik umanların temennilerinden nefret ederek, nizayı kesmek için halifeliği Ebu Bekir'e vasiyyet etmeyi istedim. Fakat sonra düşünüp dedim ki, Allah halifeliği Ebu Bekir'den başkasına vermekten imtina eder; müminler de Ebu Bekir'den başkasının halîfe olmasını men ederler veya: Allah, Ebu Bekir'-

den başkasının halîfe olmasını men eder; müminler de Ebu Bekir'den başkasına beyattan imtina ederler." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7217)

٥٦٦٧- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُوعَكُ فَمَسِسْتُهُ بِيَدِي فَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا قَالَ أَجَلْ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قَالَ لَكَ أَجْرَانِ قَالَ نَعَمْ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى مَرَضٌ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا.

5667- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şiddetli humma hastalığından dolayı acı çekerken yanına geldim. Şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki, sen şiddetli bir humma hastalığından dolayı acı çekmektesin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, ben sizlerden iki kişinin yanması kadar yanmaktayım." Ben: Bu sebepten dolayı sana iki kat ecir vardır, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, dediğin gibidir. Müslümana bir diken batması ve daha küçük bir eza isabet ederse Allah muhakkak bu ezaya mukabil, onun kötülüklerini tıpkı ağacın kendi yapraklarını döktüğü gibi dökerek kefaret olur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5647)

٥٦٦٨- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِي زَمَنَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقُلْتُ بَلَغَ بِي مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ بِالشَّطْرِ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ كَثِيرٌ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ.

5668- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Vedâ Haccı için Mekke'ye gittiğimizde ben hastalanmış, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beni ziyaret ediyordu. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedim ki: Gördüğün gibi ben şiddetli bir hastalığa yakalandım. Belki de bu hastalıktan dolayı öleceğim. Ben ise mal sahibi birisiyim ve benimde mirasımı bırakacağım bir kızımdan başka bir akrabamda yoktur. Buna göre malımın üçte ikisini sadaka olarak vereyim mi?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, böyle yapma" buyurdu. Ben: Malımın yarısını sadaka olarak vereyim mi? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, böyle yapma" buyurdu. Ben: Malımın üçte birini sadaka olarak vereyim mi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Üçte bir de çoktur. Senin mirasçılarını zengin kimseler olarak bırakman, onları muhtaçlar ve insanlara sadaka için ellerini açar bir hâlde bırakmandan daha hayırlıdır. Cennete girip Allah'ın vechini, yüzünü görmek için yapacağın her harcamaya karşılık muhakkak sana ecir verilecektir. Hatta yemek yerken hanımına elinle bir lokma vermenden bile." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 56, 1295, 2742, 2744, 3936, 4409, 5354, 5659, 5668, 6373, 6733)

١٧ -بَاب قَوْلِ الْمَرِيضِ قُومُوا عَنِّي

17- Hastanın, Kendisini Ziyarete Gelen Kimselere: "Yanımdan Kalkınız!" Demesi Bâbı

٥٦٦٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حُضِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي الْبَيْتِ رِجَالٌ فِيهِمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمَّ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ فَقَالَ عُمَرُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غَلَبَ عَلَيْهِ الْوَجَعُ وَعِنْدَكُمْ الْقُرْآنُ حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ فَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ فَاخْتَصَمُوا مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ قَرِّبُوا يَكْتُبْ لَكُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَا قَالَ عُمَرُ فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغْوَ وَالِاخْتِلَافَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ

فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِنَّ الرَّزِيَّةَ كُلَّ الرَّزِيَّةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَ الْكِتَابَ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ وَلَغَطِهِمْ.

5669- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatının gerçekleştiği hastalığı esnasında kendisini bazı kimseler ziyarete geldi. Bunlar içinde Ömer ibnul-Hattab da var idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Yazı yazabileceğim (kağıt-kalem) bir şeyler getirinde, sizlere ondan sonra hak yoldan sapıtmayacağınız bir yazı yazmanızı emredeyim."

Bunun üzerine Ömer dedi ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hastalığı şiddetlendi. Sizin yanınızda ise Kur'ân vardır. Bize Allah'ın Kitabı yeter.

Bunun üzerine ev halkı ihtilâfa ve husumete başladılar. Onlardan kimi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yazı yazdırması için kağıt-kalem getirin de kendisinden sonra sapmayacağınız şeyler yazdırsın. Kimileri de bundan başka şeyler söylüyordu. Orada bulunanlar kargaşa ve ihtilaf meydana gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yanımdan ayrılın" buyurdu.

Ubeydullah dedi ki: İbnu Abbas şöyle diyordu: Bu ne büyük bir musibettir ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile onlara yazdırmak istediği şeylere mani oldu. Bunun tek sebebi ise, onların Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında gürültü yapmaları ve ihtilaf etmeleridir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 114, 3053, 3168, 4431, 4432, 7366)

١٨-بَاب مَنْ ذَهَبَ بِالصَّبِيِّ الْمَرِيضِ لِيُدْعَى لَهُ

18- Hasta Çocuğunu Dua Etmesi İçin Getiren Kimse Bâbı

٥٦٧٠- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ هُوَ ابْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْجُعَيْدِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ وَقُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ.

5670- Sâib ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Teyzem beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına götürdü ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Kız kardeşimin oğlu ayağından rahatsızdır. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim başımı okşadı ve Allah'ın rahmet etmesi için bana dua etti. Sonra abdest aldı. Bende O'nun abdest suyundan arta kalan sudan iştim. Sonra kalkıp omuzu arasında ki güvercin yumurtası gibi olan nübüvvet mührüne baktım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 190, 3540, 3541, 6352)

١٩ - بَاب تَمَنِّي الْمَرِيضِ الْمَوْتَ

19- Hastanın Ölümü Temenni Etmesi Bâbı

٥٦٧١- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ مِنْ ضُرٍّ أَصَابَهُ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.

5671- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Sizden biriniz başına (dünyalık) bir musibet, bir zarar geldiği zaman ölümü temenni etmesin. Şayet bunu yapmak zorunda kalırsa o zaman şöyle desin: Allahım! Hayat benim için hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat, ölüm benim için hayırlı ise beni öldür." (Hadisin geçtiği yerler: 6351, 7233)

٥٦٧٢- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى خَبَّابٍ نَعُودُهُ وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعَ كَيَّاتٍ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَنَا الَّذِينَ سَلَفُوا مَضَوْا وَلَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا وَإِنَّا أَصَبْنَا مَا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ

وَلَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ ثُمَّ أَتَيْنَاهُ مَرَّةً أُخْرَى وَهُوَ يَبْنِي حَائِطًا لَهُ فَقَالَ إِنَّ الْمُسْلِمَ لَيُؤْجَرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُنْفِقُهُ إِلَّا فِي شَيْءٍ يَجْعَلُهُ فِي هَذَا التُّرَابِ.

5672- Kays ibnu Ebî Hâzim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz hastalığı esnasında Habbâb ibnul-Eret'i ziyarete gittik. Tedavi için karnını yedi defa dağlamıştı. Habbâb dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem döneminde yaşayıp da bizden önce dünyadan göçüp gidenlerin, dünya onların ecirlerini eksiltmedi. Bizler ise fetihler sonucu mallarımız çoğaldı ki onu sadaka olarak kimse de bulamadığımızdan dolayı topraktan köşkler yapmaktan başka sarf edecek bir yer bulamıyoruz. Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri ölümü temenni etmekten yasaklamamış olsaydı, şu an muhakkak ölmeyi temenni ederdim.

Sonra onu ziyarete başka bir zamanda geldik. O kendisine ait bir duvar inşa ediyordu. Şöyle dedi: Muhakkak ki bir Müslüman infak ettiği her şeyden dolayı sevap alır. Ancak şu bina yapmakta olduğu şeyler bundan müstesnadır. (Çünkü bunlar hacet dışı şeyler olarak sayılırlar.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6349, 6350, 6430, 6431, 7234)

٥٦٧٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَنْ يُدْخِلَ أَحَدًا عَمَلُهُ الْجَنَّةَ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِفَضْلٍ وَرَحْمَةٍ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَلَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَزْدَادَ خَيْرًا وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعْتِبَ.

5673- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiç kimseyi dünyada işlemiş olduğu ameli cennete girdirmez." Bunun üzerine sahabeler: Sen de mi ey Allah'ın Rasûlü! diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evet, beni de. Ancak Allah'ın fazlı ve rahmeti beni bürümedikçe ben de cennete giremem. Amel işlerken ne aşırılığa kaçın ne de ihmalkâr davranın. Bilâkis orta yollu olun. İbadetleri tam manasıyla yapamasanız da ona en yakın olanı yapmaya ça-

lışın. Sakın ola ki sizin biriniz ölümü temenni etmesin. Şayet o iyi bir kimse ise umulur ki o kimse hayrını çoğaltır. Şayet günahkâr birisi ise umulur ki oda günahlarından dolayı tövbe eder." (Hadisin geçtiği yerler: 39, 6463, 7235)

٥٦٧٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَيَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ.

5674- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölüm döşeğinde bana yaslanmış olduğu hâlde şöyle buyurdu:

"Allahım, beni bağışla, bana merhamet et ve beni Refîkul-A'lâ'ya eriştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4440)

٢٠ -بَاب دُعَاءِ الْعَائِدِ لِلْمَرِيضِ

20- Ziyaret Eden Kişinin Hastaya Dua Etmesi Bâbı

وَقَالَتْ عَائِشَةُ بِنْتُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا.

Sa'd ibnu Ebî Vakkas'ın kızı Aişe, babasının şöyle dediğini haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a: "Allahım! Sa'd'a şifâ ver!" diye duâ etti.

٥٦٧٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا أَوْ أُتِيَ بِهِ قَالَ أَذْهِبْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ اشْفِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا قَالَ عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَأَبِي الضُّحَى إِذَا أُتِيَ بِالْمَرِيضِ وَقَالَ جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى وَحْدَهُ وَقَالَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا.

5675- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hasta ziyaretine gittiğinde veya kendisine bir hasta getirildiğinde ona şöyle dua ederdi: "Ey insanların Rabbi olan Allahım! Bu hastanın hastalığını gider, ona şifa ver, Şâfî olan, hastalara şifa veren ancak sensin. Senin şifandan başka ona şifa verecek kimse yoktur. Ona öyle bir şifa ver ki, hastalığından bir eser kalmasın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5743, 5744, 5750)

٢١ -بَاب وُضُوءِ الْعَائِدِ لِلْمَرِيضِ

21- Hasta Ziyaretinde Bulunan Kimsenin Hasta İçin Abdest Alması Bâbı

٥٦٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضٌ فَتَوَضَّأَ فَصَبَّ عَلَيَّ أَوْ قَالَ صُبُّوا عَلَيْهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ لَا يَرِثُنِي إِلَّا كَلَالَةً فَكَيْفَ الْمِيرَاثُ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ.

5676- Cabir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ben hasta iken beni ziyarete geldi. Ben şuurumu kaybetmiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldı ve abdest suyundan üzerime döktü. Ben kendime geldim ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Mirasım kime kalacak? Benim mirasçılarım ancak kelaledir. Bunun üzerine miras ayeti indi.[3] (Hadisin geçtiği diğer yerler; 194, 4577, 5651, 5664, 6723, 6743, 7309)

٢٢ -بَاب مَنْ دَعَا بِرَفْعِ الْوَبَاءِ وَالْحُمَّى

22- Veba Ve Humma Hastalıklarının Kaldırılması İçin Duâ Eden Kimse Bâbı

3 Burada kastedilen miras ayeti Nisa Suresi 176. ayeti kerimedir. Ayette Kelale'nin ne olduğu açıklanmıştır.

٥٦٧٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أُقْلِعَ عَنْهُ يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ فَيَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مِجَنَّةٍ وَهَلْ تَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلٌ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ.

5677- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'ye hicret ettiğinde Ebu Bekir ve Bilal -Allah onlardan razı olsun- şiddetli hummaya yakalanmışlardı. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- kendisini humma tuttuğunda şöyle derdi:

Her kişi kendi ailesi içinde sabahlar. Hâlbuki ölüm insana ayakkabısının bağcığından daha yakındır.

Bilâl ise humma nöbeti biraz dindiği zamanlar yüksek bir sesle şu beyitleri söylerdi:

Etrafımda izhir ve celil otları olduğu hâlde bir gece vadide geceler miyim? Bir gün olur da Mecinne sularına yaklaşır mıyım? Şame ve Tafil dağları bana gözükürler mi?

Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip bunu haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allahım! Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi, Medine'yi bize ona olan sevgimizden veya daha şiddetli bir sevgiyle sevdir. Allahım! Ürünlerimize bereket ver ve Medine'yi hastalıklardan bizim için temizle. Medine de bulunan humma hastalığını Cuhfe bölgesine taşı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1889, 3926, 5654, 5677, 6372)

٧٦ - كِتَاب الطِّبِّ

76- KİTÂBUT-TIP

(Tıp Kitabı)

١ - بَاب مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً

1- Bâb: "Allah, İndirdiği Her Derdin Şifasını da İndirmiştir"

٥٦٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً.

5678- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle indirdiği her derdin şifasını da indirmiştir."

٢ - بَاب هَلْ يُدَاوِي الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ أَوْ الْمَرْأَةُ الرَّجُلَ

2- Bâb: Erkek Kadını, Kadın da Erkeği Tedavi Eder Mi?

٥٦٧٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ رُبَيِّعَ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ قَالَتْ كُنَّا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْقِي الْقَوْمَ وَنَخْدُمُهُمْ وَنَرُدُّ الْقَتْلَى وَالْجَرْحَى إِلَى الْمَدِينَةِ.

5679- Muavviz ibnu Afra'nın kızı Rubeyyi' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz kadınlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber savaşta hazır bulunur, onlara su verir ve hizmet ederdik. Yaralı ve ölüleri Medine'ye getirirdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2882, 2883)

٣ -بَاب الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثٍ

3- Bâb: "Şifâ Üç Şeydedir"

٥٦٨٠- حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ حَدَّثَنَا سَالِمٌ الْأَفْطَسُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةٍ شَرْبَةِ عَسَلٍ وَشَرْطَةِ مِحْجَمٍ وَكَيَّةِ نَارٍ وَأَنْهَى أُمَّتِي عَنْ الْكَيِّ رَفَعَ الْحَدِيثَ وَرَوَاهُ الْقُمِّيُّ عَنْ لَيْثٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْعَسَلِ وَالْحَجْمِ.

5680- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şifâ üç şeydedir: Bal şerbeti içmekte, hacamat olmakta[4], ateşle dağlamakta. Ben ümmetimi ateşle dağlamaktan yasaklıyorum."

Mucahid'in İbnu Abbas'tan rivayetinde "Bal ve hacamattadır" lâfzıyla gelmiştir.

٥٦٨١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ أَبُو الْحَارِثِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ عَنْ سَالِمٍ الْأَفْطَسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةٍ فِي شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ كَيَّةٍ بِنَارٍ وَأَنَا أَنْهَى أُمَّتِي عَنْ الْكَيِّ.

5681- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

4 Hacamat, halk arasında şişe vurmak olarak bilinen tedavi şeklidir ki, şişe vurulduktan sonra jilet ile hafif çizikler atmak suretiyle o bölge kanatılır ve üzerine tekrar şişe vurularak oradaki işe yaramayan ve pıhtılaşmış kanın bu suretle dışarı atılması sağlanır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu bizzat kendisi yaptırmış ve hadiste geldiği üzere ümmetine de tavsiye etmiştir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şifâ üç şeydedir: Hacamat olmakta veya bal şerbeti içmekte veya ateşle dağlamaktadır. Ancak ben ümmetimi ateşle dağlamaktan yasaklıyorum."

٤ -بَاب الدَّوَاءِ بِالْعَسَلِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ ﴾

4- Bal İle Tedâvî Olmak ve Allah Azze ve Celle'nin *«Onda insanlar için şifâ vardır»* (Nahl: 69) Kavli Bâbı

٥٦٨٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الْحَلْوَاءُ وَالْعَسَلُ.

5682- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tatlıyı ve balı çok severdi.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 4912, 5216, 5267, 5268, 5431, 5559, 5614, 6691, 6972)

٥٦٨٣- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ أَوْ يَكُونُ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ خَيْرٌ فَفِي شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ لَذْعَةٍ بِنَارٍ تُوَافِقُ الدَّاءَ وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ.

5683- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet bir şeyde deva varsa veya bir şeyde deva olacaksa, bir hayır var ise bu hacamatta, bal şerbeti içmede ve tedaviye uygun ateşle dağlamakta vardır. Ancak ben ateşle dağlamak suretiyle yapılan tedaviyi sevmiyorum."

٥٦٨٤- حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَخِي يَشْتَكِي بَطْنَهُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَى الثَّانِيَةَ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَاهُ فَقَالَ قَدْ فَعَلْتُ فَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَخِيكَ اسْقِهِ عَسَلًا فَسَقَاهُ فَبَرَأَ.

5684- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve: Kardeşim karın ağrısından şikayetçi, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ona bal şerbeti içir" buyurdu. Sonra adam ikinci bir kez daha geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Ona bal şerbeti içir" buyurdu. Adam üçüncü bir kez daha geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama yine: "Ona bal şerbeti içir" buyurdu. Sonra adam bir kez daha geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah doğruyu söylemiş kardeşinin karnı ise yalan söylemiştir. Kardeşine bal şerbeti içir."

Bunun üzerine adam kardeşine tekrar kardeşine bal şerbeti içirdi ve o da karın ağrısından kurtuldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5716)

٥ -بَاب الدَّوَاءِ بِأَلْبَانِ الْإِبِلِ

5- Develerin Sütleriyle Tedâvî Olmak Bâbı

٥٦٨٥- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا سَلَّامُ بْنُ مِسْكِينٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ نَاسًا كَانَ بِهِمْ سَقَمٌ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آوِنَا وَأَطْعِمْنَا فَلَمَّا صَحُّوا قَالُوا إِنَّ الْمَدِينَةَ وَخِمَةٌ فَأَنْزَلَهُمْ الْحَرَّةَ فِي ذَوْدٍ لَهُ فَقَالَ اشْرَبُوا أَلْبَانَهَا فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا ذَوْدَهُ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ مِنْهُمْ يَكْدِمُ الْأَرْضَ بِلِسَانِهِ حَتَّى يَمُوتَ قَالَ سَلَّامٌ فَبَلَغَنِي أَنَّ الْحَجَّاجَ قَالَ لِأَنَسٍ حَدِّثْنِي بِأَشَدِّ عُقُوبَةٍ عَاقَبَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَهُ بِهَذَا فَبَلَغَ الْحَسَنَ فَقَالَ وَدِدْتُ أَنَّهُ لَمْ يُحَدِّثْهُ بِهَذَا.

5685- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hasta bazı insanlar Medine'ye geldiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizleri barındır ve doyur, dediler. Sağlıklarına kavuşunca: Medine'nin havası bize ağır gelmektedir, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları zekât develerinin bulunduğu Harra bölgesine gönderdi ve onlara: "Develerin sütünden için" buyurdu. Onlar sıhhatlerine kavuşunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çobanını öldürdüler ve develeri alıp gittiler. Onların haberini alan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların peşinden bir askeri birlik gönderdi ve onları yakalattı. Onların elleri ve ayakları kesildi, gözleri oyuldu. Ben onlardan birinin ölünceye kadar diliyle yeri yalayıp ısırdığını gördüm.

Sellem dedi ki: Bana ulaştığına göre Haccac, Enes'e şöyle dedi: Bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ceza olarak uyguladığı en ağır cezayı haber ver. Bunun üzerine Enes'de ona bu olayı zikretti. Bu haber Hasan'a ulaşınca şöyle dedi: Enes'in bu hadisi Haccac'a haber vermemiş olmasını temenni ederdim.

٦ -بَاب الدَّوَاءِ بِأَبْوَالِ الْإِبِلِ

6- Develerin Sidikleriyle Tedâvî Olmak Bâbı

٥٦٨٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا اجْتَوَوْا فِي الْمَدِينَةِ فَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْحَقُوا بِرَاعِيهِ يَعْنِي الْإِبِلَ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَلَحِقُوا بِرَاعِيهِ فَشَرِبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا حَتَّى صَلَحَتْ أَبْدَانُهُمْ فَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَسَاقُوا الْإِبِلَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ فِي طَلَبِهِمْ فَجِيءَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ قَالَ قَتَادَةُ فَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَ الْحُدُودُ.

5686- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Birtakım insanlar Medine'ye geldiler de mide ağrısından dolayı Medine'de ikâmet etmek istemediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çobanla beraber gitmelerini ve develerin sütlerinden ve sidiklerin-

den içmelerini emretti. Onlar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çobanıyla beraber develerin yanına gittiler. Sıhhatlerine kavuşuncaya kadar develerin sütünden ve sidiğinden içtiler. Bundan sonra da çobanı öldürdüler ve develeri alıp gittiler. Bu haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı ve onları getirmeleri için onların ardından askeri bir birlik gönderdi. Onlar yakalanıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirildiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların ellerini ve ayaklarını kesti, gözlerini oydu.

Katâde şöyle dedi: Muhammed ibnu Sîrîn bana, bu olayın had cezaların inmesinden önce olduğunu haber vermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

٧- بَاب الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ

7- Çörek Otu Bâbı

٥٦٨٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ خَرَجْنَا وَمَعَنَا غَالِبُ بْنُ أَبْجَرَ فَمَرِضَ فِي الطَّرِيقِ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَهُوَ مَرِيضٌ فَعَادَهُ ابْنُ أَبِي عَتِيقٍ فَقَالَ لَنَا عَلَيْكُمْ بِهَذِهِ الْحُبَيْبَةِ السَّوْدَاءِ فَخُذُوا مِنْهَا خَمْسًا أَوْ سَبْعًا فَاسْحَقُوهَا ثُمَّ اقْطُرُوهَا فِي أَنْفِهِ بِقَطَرَاتِ زَيْتٍ فِي هَذَا الْجَانِبِ وَفِي هَذَا الْجَانِبِ فَإِنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْنِي أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذِهِ الْحَبَّةَ السَّوْدَاءَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا مِنْ السَّامِ قُلْتُ وَمَا السَّامُ قَالَ الْمَوْتُ.

5687- Hâlid ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz bir yolculuğa çıktık. Beraberimizde Gâlib ibnu Ebcer de vardı ve yolculukta hastalandı. Hasta olduğu hâlde biz Medine'ye vardık. İbnu Ebi Atik onu hasta ziyaretine geldi. Bize dedi ki: Şu siyah taneciğe önem vermenizi tavsiye ederim. Ondan beş veya yedi adet alın ve onu ezin. Sonra onu burnunun iki tarafına zeytinyağı damlalarıyla damlatın. Aişe bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu konuda şöyle buyurduğunu bana haber verdi: "Bu siyah tane, (çörek otu) Sâm'dan başka her şeye şifadır." Ben: "Sâm" nedir diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ölümdür" dedi.

٥٦٨٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَالسَّامُ الْمَوْتُ وَالْحَبَّةُ السَّوْدَاءُ الشُّونِيزُ.

5688- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Çörek otu ölümden başka her hastalığa şifadır."

٨ -بَاب التَّلْبِينَةِ لِلْمَرِيضِ

8- Hasta İçin Telbine Bulamacı Yapılması Bâbı

٥٦٨٩- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَأْمُرُ بِالتَّلْبِينِ لِلْمَرِيضِ وَلِلْمَحْزُونِ عَلَى الْهَالِكِ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ التَّلْبِينَةَ تُجِمُّ فُؤَادَ الْمَرِيضِ وَتَذْهَبُ بِبَعْضِ الْحُزْنِ.

5689- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe -Allah ondan razı olsun- hastaya ve üzüntülü olan ölü yakınlarına telbine bulamacı yapmalarını emrederdi. Şöyle derdi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim: "Telbîne, hastanın kalbine rahatlık verir, hüznün bir kısmını da giderir." (Hadisin geçtiği yer: 5417)

٥٦٩٠- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ تَأْمُرُ بِالتَّلْبِينَةِ وَتَقُولُ هُوَ الْبَغِيضُ النَّافِعُ.

5690- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe telbîne bulamacı yapılmasını emreder ve: O, hasta tarafından sevilmez, fakat hastalığı için faydalıdır, der idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5417, 5689)

٩ -بَاب السَّعُوطِ
9- Seût Denilen Burun İlacı Bâbı

٥٦٩١- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَاسْتَعَطَ.

5691- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hacamat olmuş ve hacamat yapana ücretini vermiş, seût denilen burun ilâcını kullanmıştır.

١٠ -بَاب السَّعُوطِ بِالْقُسْطِ الْهِنْدِيِّ وَالْبَحْرِيِّ
10- Bahri ve Hindi Kust İlâcını Burun Damlası Olarak Kullanmak Bâbı

وَهُوَ الْكُسْتُ مِثْلُ الْكَافُورِ وَالْقَافُورِ مِثْلُ ﴿ كُشِطَتْ ﴾ وَقُشِطَتْ نُزِعَتْ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ قُشِطَتْ.

"Kust" kâfur'un bir benzeridir.

٥٦٩٢- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ يُسْتَعَطُ بِهِ مِنْ الْعُذْرَةِ وَيُلَدُّ بِهِ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ.

5692- Mihsan kızı Ümmü Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben sizlere Ûdul-Hindî'yi kullanmağa devam ediniz. Çünkü bunun içinde yedi türlü şifâ vardır. Uzre yani boğaz hastalığı için bu ilâç buruna çekilir. Zâtul-cenb hastalığı için de su ile hastaya içirilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5713, 5715, 5718)

٥٦٩٣- وَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لِي لَمْ يَأْكُلْ الطَّعَامَ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَرَشَّ عَلَيْهِ.

5693- Ümmü Kays bintu Mihsan, henüz yemek yemeyen (sadece süt emen) oğlunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çocuğu kucağına oturttu. Çocuk Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elbisesinin üzerine bevletti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem su istedi ve elbisesinin üzerine serpti de onu yıkamadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 223)

١١ -بَاب أَيُّ سَاعَةٍ يَحْتَجِمُ وَاحْتَجَمَ أَبُو مُوسَى لَيْلًا

11- Bâb: Kişi Hangi Saatte Hacamat Olur?

Ebu Mûsâ el-Eş'arî geceleyin hacamat olmuştur.

٥٦٩٤- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ صَائِمٌ.

5694- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oruçlu iken hacamat oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1835, 1938, 1939, 2103, 2278, 2279, 5691, 5695, 5699, 5700, 5701)

١٢ -بَاب الْحَجْمِ فِي السَّفَرِ وَالْإِحْرَامِ قَالَهُ ابْنُ بُحَيْنَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

12- Yolculukta ve İhramlı İken Hacamat Olmak Bâbı

Bunu Abdullah ibnu Buhayne, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٥٦٩٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ وَعَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ.

5695- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun-:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oruçlu olduğu hâlde kendisinden kan aldırdı, demiştir. (Hadisin geçtiği yerler: 1938, 1939, 2103, 2278, 2279, 5691, 5694, 5695, 5699, 5700, 5701)

١٣ -بَاب الْحِجَامَةِ مِنْ الدَّاءِ

13- (Bedende Meydana Gelen) Hastalıktan Dolayı Kan Aldırmak Bâbı

٥٦٩٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ أَجْرِ الْحَجَّامِ فَقَالَ احْتَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَمَهُ أَبُو طَيْبَةَ وَأَعْطَاهُ صَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَكَلَّمَ مَوَالِيَهُ فَخَفَّفُوا عَنْهُ وَقَالَ إِنَّ أَمْثَلَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ الْحِجَامَةُ وَالْقُسْطُ الْبَحْرِيُّ وَقَالَ لَا تُعَذِّبُوا صِبْيَانَكُمْ بِالْغَمْزِ مِنْ الْعُذْرَةِ وَعَلَيْكُمْ بِالْقُسْطِ.

5696- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisine hacamat yapan kişinin bunun karşılığında alacağı ücretin hükmünden soruldu. O şöyle dedi: Ebu Taybe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i hacamat yaptı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Taybe'ye iki sa' hurma verilmesini emretti. Kölenin sahiplerine de onun günlük vergisini hafifletmelerini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin tedavi olageldiğiniz tedavi şekillerinin en üstün olanı hacamat ve Kustu'l-Hind'dir. Sakın çocuklarınızı anjin hastalığından kurtarmak için bademciği sıkmak suretiyle azap etmeyiniz. Ûdul-Hindî ile tedaviye ehemmiyet verin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 835, 1202, 6230, 6265, 6328)

٥٦٩٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو وَغَيْرُهُ أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَادَ الْمُقَنَّعَ ثُمَّ قَالَ لَا أَبْرَحُ حَتَّى تَحْتَجِمَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ فِيهِ شِفَاءً.

5697- Âsim ibnu Ömer ibnu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- başı bir bez ile örtülmüş olarak geldi ve dedi ki: Hacamat olmadan buradan ayrılmam. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Hacamatta şifa vardır" dediğini duydum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5683)

١٤ -بَاب الْحِجَامَةِ عَلَى الرَّأْسِ

14- Başın Üzerinden Hacamat Olmak Bâbı

٥٦٩٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ بُحَيْنَةَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ بِلَحْيِ جَمَلٍ مِنْ طَرِيقِ مَكَّةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فِي وَسَطِ رَأْسِهِ.

5698- Abdullah ibnu Buhayne -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke yolunda bulunan Lahyu Cemel denilen yerde ihramlı olduğu hâlde başının ortasından kan aldırdı.

٥٦٩٩- وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ فِي رَأْسِهِ

5699- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun-: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başından kan aldırma tedavisi yaptırdı, diye tahdîs etti.

١٥-بَاب الْحِجَامَةِ مِنَ الشَّقِيقَةِ وَالصُّدَاعِ

15- Başın Bir Kısmı ve Baş Ağrısından Dolayı Hacamat Olmak Bâbı

٥٧٠٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَأْسِهِ وَهُوَ مُحْرِمٌ مِنْ وَجَعٍ كَانَ بِهِ بِمَاءٍ يُقَالُ لَهُ لُحْيُ جَمَلٍ .

5700- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke yolunda "Lahyu Cemel" denilen bir su yanında baş ağrısından dolayı ihramlı olduğu hâlde hacamat oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1835, 5698)

٥٧٠١- وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فِي رَأْسِهِ مِنْ شَقِيقَةٍ كَانَتْ بِهِ.

5701- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ihramlı olduğu hâlde başının bir kısmının ağrımasından dolayı hacamat oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1835, 5698)

٥٧٠٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْغَسِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ خَيْرٌ فَفِي شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ لَذْعَةٍ مِنْ نَارٍ وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ.

5702- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet bir şeyde deva varsa veya bir şeyde deva olacaksa, bir hayır var ise bu hacamatta, bal şerbeti içmede ve tedaviye uygun ateşle dağlamakta vardır. Ancak ben ateşle dağlamak suretiyle yapılan tedaviyi sevmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5683, 5702, 5704)

١٦ - بَاب الْحَلْقِ مِنَ الْأَذَى

16- Kendisine Zarar Vermesinden Dolayı Saçın ve Diğer Kılların Tıraş Edilmesi Bâbı

٥٧٠٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبٍ هُوَ ابْنُ عُجْرَةَ قَالَ أَتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ بُرْمَةٍ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَنْ رَأْسِي فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ

نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةً أَوْ انْسُكْ نَسِيكَةً قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي بِأَيَّتِهِنَّ بَدَأَ.

5703- Ka'b ibnu Ucre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye zamanında ben taştan düzülmüş bir çömleğin altına ateş yakmakla uğraşırken yanıma geldi. Saçımdaki bitler de çokluğundan dolayı düşüyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Başındaki bitler sana zarar veriyor mu?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Git saçını tıraş ettir ve buna fidye olarak da üç gün oruç tut, veya altı miskini doyur veya kolayına gelen bir kurban kes."

Eyyub dedi ki: Bu bunlardan hangisi ile başladı bilmiyorum. (Hadisin geçtiği yerler: 1814, 1815. 1816, 1817, 1818, 4159, 4190, 4191, 4517, 5665, 6808)

١٧ -بَاب مَنْ اكْتَوَى أَوْ كَوَى غَيْرَهُ وَفَضْلِ مَنْ لَمْ يَكْتَوِ

17- Tedavi Amaçlı Kendisine Ateşle Dağlama Tedavisi Yapan veya Başkasına Ateşle Dağlama Tedavisi Yapan ve Ateşle Dağlama Tedavisi Yapmayan Kimsenin Fazileti Bâbı

٥٧٠٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ شِفَاءٌ فَفِي شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ لَذْعَةٍ بِنَارٍ وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ.

5704- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin yapmakta olduğunuz tedavilerden herhangi bir şeyde şifâ varsa, hacamatta, ateşle dağlamakta vardır. Ben ateşle dağlamayı sevmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5683)

٥٧٠٥- حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَا رُقْيَةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ أَوْ حُمَةٍ فَذَكَرْتُهُ

لِسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَجَعَلَ النَّبِيُّ وَالنَّبِيَّانِ يَمُرُّونَ مَعَهُمْ الرَّهْطُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ حَتَّى رُفِعَ لِي سَوَادٌ عَظِيمٌ قُلْتُ مَا هَذَا أُمَّتِي هَذِهِ قِيلَ بَلْ هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ قِيلَ انْظُرْ إِلَى الْأُفُقِ فَإِذَا سَوَادٌ يَمْلَأُ الْأُفُقَ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ هَا هُنَا وَهَا هُنَا فِي آفَاقِ السَّمَاءِ فَإِذَا سَوَادٌ قَدْ مَلَأَ الْأُفُقَ قِيلَ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ هَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ ثُمَّ دَخَلَ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ فَأَفَاضَ الْقَوْمُ وَقَالُوا نَحْنُ الَّذِينَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاتَّبَعْنَا رَسُولَهُ فَنَحْنُ هُمْ أَوْ أَوْلَادُنَا الَّذِينَ وُلِدُوا فِي الْإِسْلَامِ فَإِنَّا وُلِدْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ فَقَالَ هُمْ الَّذِينَ لَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَلَا يَكْتَوُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَالَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا قَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ.

5705- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bana ümmetler arz olundu. Bir ve iki peygamber kendilerine tâbi olan bir grupla geçiyordu. Bir peygamber beraberinde hiç kimse olmadığı hâlde geçiyordu. Bana büyük bir karaltı gösterildi. Ben: Bu nedir? Bu benim ümmetim mi? dedim. Bana: Bilâkis bu Musa ve kavmi, denildi. Bana: Ufka bak, denildi. Başımı ufka doğru çevirdiğimde çok büyük bir karartı gördüm. Sonra bana gökyüzünün ufuklarında: Şuraya ve şuraya da bak, denildi. Çok büyük bir karartı ufku kaplamıştı. Bana: İşte bu senin ümmetin. Bunlardan yetmiş bin kişi hesapsız olarak cennete girecektir."

Bu sözlerinden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine girdi ve onlara bu konuda herhangi bir açıklama yapmadı. Orada bulunanlar kendi aralarında konuşmaya başladılar ve dediler ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bahsettiği o hesapsız cennete girecek kimseler bizleriz. Çünkü bizler Allah'a iman ettik ve peygamberin getirdiklerine tâbi olduk. Veya da İslâm'ın hakim olduğu bir zamanda doğmuşlardır. Çünkü bizler cahiliyede doğduk. Onların bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dışarı çıkarak şöyle buyurdu: "Onlar öyle kimselerdir ki, kendilerine rukye yaptırmak istemezler. Herhangi bir şeyin uğursuzluğunu kabul etmezler. Kendilerini ateşle dağlatmazlar. Onlar Rablerine tevekkül ederler."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Ukâşe ibnu Mihsan: Ben onlardan mıyım ey Allah'ın Rasûlü! diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Evet, sen hesapsız cennete hesapsız girecek kimselerdensin" buyurdu. Bunun üzerine başka bir adam kalktı ve: Ben de onlardan mıyım? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Bu konuda Ukâşe seni geçti" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3410, 5752, 6472, 6541)

١٨-بَاب الْإِثْمِدِ وَالْكُحْلِ مِنَ الرَّمَدِ فِيهِ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ

18- Göz Hastalığından Dolayı Göze, Sürme Taşı ve Diğer Sürme Çeşitlerini Sürmek Bâbı

Bu konuda Ümmü Atıyye'den hadîs vardır.

٥٧٠٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً تُوُفِّيَ زَوْجُهَا فَاشْتَكَتْ عَيْنَهَا فَذَكَرُوهَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرُوا لَهُ الْكُحْلَ وَأَنَّهُ يُخَافُ عَلَى عَيْنِهَا فَقَالَ لَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ تَمْكُثُ فِي بَيْتِهَا فِي شَرِّ أَحْلَاسِهَا أَوْ فِي أَحْلَاسِهَا فِي شَرِّ بَيْتِهَا فَإِذَا مَرَّ كَلْبٌ رَمَتْ بَعْرَةً فَهَلَّا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

5706- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadının kocası vefat etti. Bu kadının gözleri rahatsızlandı ve bundan dolayı gözüne sürme sürmek istedi. Kocası ölen bu kadının gözlerinin rahatsızlığından korkulduğundan dolayı sürme kullanmak istediği veya kullanması gerektiği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme zikredildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cahiliye döneminde, siz kadınlardan birinin kocası öldüğünde evinin en kötü yerinde otururdu. Yanından bir köpek geçtiğinde kadın bir deve pisliği alır ve onu atardı ve böylelikle matemden kurtulmuş olurdu. Kadının iddeti dört ay ve on gündür. Bu müddet dolmadan kadın gözlerine sürme çekemez." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5336)

١٩-بَاب الْجُذَامِ
19- Cüzam Hastalığı Bâbı

٥٧٠٧- وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ وَفِرَّ مِنْ الْمَجْذُومِ كَمَا تَفِرُّ مِنْ الْأَسَدِ.

5707- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bulaşıcı hastalık yoktur, eşyada uğursuzluk yoktur. Baykuşun ötüşünün uğursuzluk getirdiği batıl bir inanıştır. Safer[5] yoktur. Cüzamlı hastadan aslandan kaçar gibi kaç." (Hadisin geçtiği yerler: 5717, 5757, 5770, 5773, 5775)

٢٠-بَاب الْمَنُّ شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ
20- Bâb: "Kudret Helvası Göz İçin Şifadır

٥٧٠٨-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ سَمِعْتُ عَمْرُو بْنَ حُرَيْثٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْكَمْأَةُ مِنْ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ قَالَ شُعْبَةُ وَأَخْبَرَنِي الْحَكَمُ بْنُ عُتَيْبَةَ عَنْ الْحَسَنِ الْعُرَنِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ شُعْبَةُ لَمَّا حَدَّثَنِي بِهِ الْحَكَمُ لَمْ أُنْكِرْهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمَلِكِ.

5708- Saîd ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yer mantarı, kudret helvası çeşidinden bir bitkidir. Suyu da göz ağrısına şifâdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4478, 4639)

---

5 Safer: Cahiliye döneminde insanlar midenin içinde Safer adı verilen bir yılanın olduğunu ve o aç kaldığı zaman insana eziyet edip ona zarar verdiğine inanırlardı. İslâm bu düşünceyi yok etmiştir, denilmiştir. Yine denildiğine göre Safer, yine cahiliye döneminde Muharrem ayını Safer ayına geciktirirler ve Safer ayını haram ay yaparlardı. İslâm bu düşünceyi de yok etmiştir.

٢١-بَاب اللَّدُودِ

21- Hastanın Ağzının Bir Tarafından İlâç Dökülmesi Bâbı

٥٧٠٩-٥٧١٠-٥٧١١-حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبَّلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مَيِّتٌ.

5709-5710-5711- İbnu Abbas ve Âişe -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etmiş olduğu hâlde Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- O'nu öpmüştür. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1241, 4456)

٥٧١٢-قَالَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ لَدَدْنَاهُ فِي مَرَضِهِ فَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ لَا تَلُدُّونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنْهَكُمْ أَنْ تَلُدُّونِي قُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَقَالَ لَا يَبْقَى فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا لُدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ.

5712- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hastalığı esnasında ağzına ilâç koymuştuk. O da bize:

-"İlâç vermeyin!" diye işaret etmeye başlamıştı. Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu isteksizliği bir hastanın ilâç almaya olan isteksizliği gibidir, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığının şiddeti geçip kendine gelince:

-"Ben sizi bana ilâç vermekten yasaklamamış mıydım?" buyurdu.

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu isteksizliği bir hastanın ilâç almaya olan isteksizliği gibidir, dedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ev içinde bulunan herkes istisnasız bu ilâçtan alacaktır. İşte ben bakıyorum. Yalnız Abbas müstesnadır. Çünkü o, siz bana ilâç verirken hazır bulunmadı." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4458)

٥٧١٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ قَالَتْ دَخَلْتُ بِابْنٍ لِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ عَلَى مَا تَدْغَرْنَ أَوْلَادَكُنَّ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُنَّ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُسْعَطُ مِنَ الْعُذْرَةِ وَيُلَدُّ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ فَسَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ بَيْنَ لَنَا اثْنَيْنِ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَنَا خَمْسَةً قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَإِنَّ مَعْمَرًا يَقُولُ أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ قَالَ لَمْ يَحْفَظْ إِنَّمَا قَالَ أَعْلَقْتُ عَنْهُ حَفِظْتُهُ مِنْ فِي الزُّهْرِيِّ وَوَصَفَ سُفْيَانُ الْغُلَامَ يُحَنِّكُ بِالْإِصْبَعِ وَأَدْخَلَ سُفْيَانُ فِي حَنَكِهِ إِنَّمَا يَعْنِي رَفْعَ حَنَكِهِ بِإِصْبَعِهِ وَلَمْ يَقُلْ أَعْلِقُوا عَنْهُ شَيْئًا.

5713- Ümmü Kays bintu Mihsan -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben oğlumla beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girdim. Oğlumun bademciği şişmiş bende onu parmağımla ovarak tedavi etmeye çalışmıştım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Çocuklarınıza neden böyle bir tedavi şekli uygulayarak onların canlarını acıtıyorsunuz. Sizin yapmanız gereken Ûdul-Hindî kullanmanızdır. Muhakkak ki bunda yedi şifa vardır. Zâtul-Cenb hastalığının ilâcı da ondandır. Bu boğaz hastalığı için buruna çekilir. Zâtul-Cenb hastalığı için de su ile hastaya ağızdan verilip içirilir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5692)

٢٢-بَاب

22- Bâb

٥٧١٤ - بَاب حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ فِي أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسٍ وَآخَرَ فَأَخْبَرْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَنِ الرَّجُلُ

الْآخَرُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيٌّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا دَخَلَ بَيْتَهَا وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قِرَبٍ لَمْ تُحْلَلْ أَوْكِيَتُهُنَّ لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى النَّاسِ قَالَتْ فَأَجْلَسْنَاهُ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ مِنْ تِلْكَ الْقِرَبِ حَتَّى جَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُنَّ قَالَتْ وَخَرَجَ إِلَى النَّاسِ فَصَلَّى لَهُمْ وَخَطَبَهُمْ.

5714- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hastalığı artıp rahatsızlığı şiddetlenince, hastalığında O'na hizmet etmem için diğer hanımlarından izin istedim, onlarda izin verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kişinin omuzunda ve ayakları yerde sürünerek çıktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abbas ve diğer bir adamın arasında idi.

Ubeydullah dedi ki: Abdullah ibnu Abbas'a Aişe'nin dediklerini haber verdim. O şöyle dedi: Aişe'nin ismini söylemediği diğer adamın kim olduğunu biliyor musun? Ben: Hayır, dedim. İbnu Abbas: O Ali ibnu Ebi Talib'dir, dedi.

Âişe dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'nin evine girip de hastalığının şiddeti artınca şöyle buyurdu: "Üzerime ağız bağları çözülmedik yedi kırba su dökün, böylelikle bedenimde biraz hafiflik bulup belki insanlara vasiyette bulunabilirim." Bunun üzerine bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, hanımı Hafsa'ya ait leğen içine oturttuk. Sonra o kırbaların sularını üzerine dökmeye başladık. Bize yeterli olduğunu işaret edene kadar biz dökmeye devam ettik. Ondan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescide insanların yanına çıktı ve onlara hitap etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 664, 665, 679, 683, 687, 712, 713, 716, 2588, 3099, 3384, 4445, 7303)

٢٣-بَاب الْعُذْرَةِ

23- Boğaz Hastalığı Bâbı

٥٧١٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أُمَّ قَيْسٍ بِنْتَ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيَّةَ أَسَدَ خُزَيْمَةَ وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُوَلِ اللَّاتِي بَايَعْنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ أُخْتُ عُكَّاشَةَ

أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لَهَا قَدْ أَعْلَقَتْ عَلَيْهِ مِنْ الْعُذْرَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَا تَدْغَرْنَ أَوْلَادَكُنَّ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُرِيدُ الْكُسْتَ وَهُوَ الْعُودُ الْهِنْدِيُّ وَقَالَ يُونُسُ وَإِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَلَّقَتْ عَلَيْهِ.

5715- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat edip ilk muhacir kadınlardan olan ve Ukâşe'nin kız kardeşi olan Mihsan'ın kızı Ümmü Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi boğaz hastalığı olan oğlunun boğazını eliyle ovmuş ve oğlunu alarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirmişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Çocuklarınıza neden böyle bir tedavi şekli uygulayarak onların canlarını acıtıyorsunuz. Sizin yapmanız gereken Ûdul-Hindî kullanmanızdır. Muhakkak ki bunda yedi şifa vardır. Zâtul-Cenb hastalığının ilâcı da ondandır." (Hadisin geçtiği diğer yerler 5692, 5715)

٢٤-بَاب دَوَاءِ الْمَبْطُونِ

24- İshâl Olan Kişinin Tedavisi Bâbı

٥٧١٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَخِي اسْتَطْلَقَ بَطْنُهُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا فَسَقَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَقَيْتُهُ فَلَمْ يَزِدْهُ إِلَّا اسْتِطْلَاقًا فَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَخِيكَ .تَابَعَهُ النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ.

5716- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip: Kardeşimin ishali var. Bunun şifası nedir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kardeşine bal şerbeti içir" buyurdu. Adam kardeşine bal şerbeti içirdi. Sonra: Ben kardeşime bal şerbeti içirdim, ancak bu onun ishalini artırmaktan başka bir işe yaramadı, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah doğruyu söylemiş kardeşinin karnı ise yalan söylemiştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5684)

٢٥-بَاب لَا صَفَرَ وَهُوَ دَاءٌ يَأْخُذُ الْبَطْنَ

25- Bâb: Safer Yoktur. Safer Karnı Yakalayan (Ve Yüzü Sarartan) Bir Hastalıktır

٥٧١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا بَالُ إِبِلِي تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الظِّبَاءُ فَيَأْتِي الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيَدْخُلُ بَيْنَهَا فَيُجْرِبُهَا فَقَالَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ.

5717- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bulaşıcı hastalık yoktur. Safer de yoktur. Baykuşun ötüşünün uğursuzluk getirdiği batıl bir inanıştır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözüne binaen bir bedevi şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim develerim kumda ceylânlar gibi sağlıklı oluyorlar. Derken uyuz deve gelip aralarına girer de onları uyuz ediyor?

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyle ise ilk uyuz deveye bu hastalığı kim sirayet ettirdi?" diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5707)

٢٦-بَاب ذَاتِ الْجَنْبِ

26- Zâtul-Cenb Hastalığının Devası Bâbı

٥٧١٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَتَّابُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ إِسْحَاقَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أُمَّ قَيْسٍ بِنْتَ مِحْصَنٍ وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُوَلِ اللَّاتِي بَايَعْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ أُخْتُ عُكَّاشَةَ بْنِ مِحْصَنٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لَهَا قَدْ

عَلَّقَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى مَا تَدْغَرُونَ أَوْلَادَكُمْ بِهَذِهِ الْأَغْلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُرِيدُ الْكُسْتَ يَعْنِي الْقُسْطَ قَالَ وَهِيَ لُغَةٌ.

5718- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme beyat edip ilk muhacir kadınlardan olan ve Ukâşe'nin kız kardeşi olan Mihsan'ın kızı Ümmü Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi boğaz hastalığı olan oğlunun boğazını eliyle ovmuş ve oğlunu alarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına getirmişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'tan korkun! Çocuklarınıza neden böyle bir tedavi şekli uygulayarak onların canlarını acıtıyorsunuz. Sizin yapmanız gereken Ûdul-Hindî kullanmanızdır. Muhakkak ki bunda yedi şifa vardır. Zâtul-Cenb hastalığının ilâcı da ondandır." (Hadisin geçtiği diğer yerler 5692, 5715)

٥٧١٩-٥٧٢٠-٥٧٢١- حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ قُرِيءَ عَلَى أَيُّوبَ مِنْ كُتُبِ أَبِي قِلَابَةَ مِنْهُ مَا حَدَّثَ بِهِ وَمِنْهُ مَا قُرِئَ عَلَيْهِ وَكَانَ هَذَا فِي الْكِتَابِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ وَأَنَسَ بْنَ النَّضْرِ كَوَيَاهُ وَكَوَاهُ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِهِ وَقَالَ عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَذِنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ أَنْ يَرْقُوا مِنَ الْحُمَةِ وَالْأُذُنِ قَالَ أَنَسٌ كُوِيتُ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ وَشَهِدَنِي أَبُو طَلْحَةَ وَأَنَسُ بْنُ النَّضْرِ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبُو طَلْحَةَ كَوَانِي.

5719-5720-5721- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Talha ve amcası Enes ibnun-Nadr, Enes ibnu Mâlik'e ateşle dağlayarak tedavi etti. Ebu Talha kendi eliyle üvey oğlu Enes'e ateşle dağlama tedavisi uygulamıştır.

Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensar'dan bir ev halkına zehirden ve kulak ağrısından dolayı rukye[6] yaptırmalarına izin verdi.

(6. Dipnot →)

Enes dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken Zâtul-Cenb hastalığından dolayı ateşle dağlama tedavisi oldum. Bunu yaptırırken Ebu Talha, Enes ibnu Nadr ve Zeyd ibnu Sâbit şahit oldular. Bana Ebu Talha ateş ile dağlama tedavisi uyguladı.

٢٧-بَاب حَرْقِ الْحَصِيرِ لِيُسَدَّ بِهِ الدَّمُ

27- Akan Kanın Durdurulması İçin Hasırın Yakılarak Külünün Üzerine Basılması Bâbı

---

6 Rukye bazı sıkıntı ve hastalıkları tedavi etmek ve nazara karşı korunmak için, Kur'ân-ı kerim ve hadis-i şeriflerde bildirilen ayetleri, duaları okumak manalarına gelir. İbnu Hacer el-Askalanî, alimlerin şu üç şartın bulunmasıyla rukyenin caiz olacağı üzerinde görüş birliği içerisinde olduklarını bildirmektedir: a) Allah Teâlâ'nın kelâmıyla (âyetlerle), isimleri veya sıfatlarıyla olması; b) Arap diliyle veya başka bir dille anlaşılır olacak şekilde yapılması; c) Yapılan rukyenin bizzat faydasının dokunduğuna değil, umulan faydanın Allah Teâlâ tarafından gönderildiğine inanılması (Fethul-Barî) Rukye, mübah, haram ve şirk olmak üzere üş çeşittir: 1- Mübah olan Rukye: Kur'ân-ı Kerim'den ayetlerle Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatlarıyla, arapça ve anlamı anlaşılır bir dille yapıldığı takdirde mübahtır. 2- Haram olan rukye: Anlaşılmaz sözler, anlamsız kesik harfler, bilinmeyen isimler, bilenlerin Arapçadan başka bir dille rukye yapması, demir, tuz kullanarak veya ip bağlayarak rukye yapılması haram kılınmıştır. Fayda verdiği tecrübe edilmiş uygulamalar bunun dışındadır. 3- Şirk olan Rukye: Allah Teâlâ'dan başkasına dua ederek, sığınarak veya yardım dilenerek yapılan rukye, şirktir. Meleklerin, peygamberlerin, cinlerin ve benzeri varlıkların isimleriyle rukye yapmak gibi, bunların tamamı Allah Teâlâ'ya şirk koşmaktır. İbn Hacer bu konuyu şöyle açıklamaktadır: "Bazı rukyelerde şirk bulunmaktadır. Çünkü onu yapanlar kendilerine dokunan zararı defetmek ve fayda elde etmeyi Allah'tan başka kimselerden istemektedirler." (İbn Hacer el-Askalanî, Fethul-Barî). Müslüman, tamamıyla Allah Teâlâ'ya tevekkül etmekten başka şeylerden fayda dilemez. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: "Ümmetimden yetmiş bin kişi hesapsız olarak Cennete girecektir. Onlar, efsun yapmayanlar, teşe'um etmeyenler, vücudlarını dağlamayanlar ve ancak Rablerine tevekkül edenlerdir." Kendiliğinden, istenmediği hâlde Müslüman kardeşine rukye yapması bunun dışındadır. Bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisine göre müstehaptır: "İçinizden her kim kardeşine yardım etmeye güç yetiriyorsa bunu yapsın" Müslüman batıl inançlara inanmaz. Sihir, uğursuzluk, fal, efsun, Kur'ândan başka şeyler yazılı muska, mavi boncuk, kehanet ve benzeri şeylere, bunların muhakkak iş yapacaklarına, mezarlara mum dikmeye, tel ve iplik bağlamaya ehemmiyet vermez. Peygamberimiz hastalıklardan tedavi için, doktora gider, ilaç kullanırdı. Hadis-i şerifte buyuruldu ki; "Hastalığınızı tedavi ediniz! Çünkü Allahu Teâlâ, ölümden başka her hastalık için deva, ilâç yaratmıştır."

٥٧٢٢- حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ لَمَّا كُسِرَتْ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْضَةُ وَأُدْمِيَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ وَكَانَ عَلِيٌّ يَخْتَلِفُ بِالْمَاءِ فِي الْمِجَنِّ وَجَاءَتْ فَاطِمَةُ تَغْسِلُ عَنْ وَجْهِهِ الدَّمَ فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام الدَّمَ يَزِيدُ عَلَى الْمَاءِ كَثْرَةً عَمَدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا عَلَى جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَقَأَ الدَّمُ.

5722- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin miğferi başı üzerinde kırıldığı, yüzü kanlara bulandığı ve azı dişleri ile ön dişleri arasındaki dişleri kırıldığı zaman Ali kalkan içinde arka arkaya su getiriyor, Fâtıma da kanı yıkıyor idi.

Nihâyet Fâtıma kanın sudan daha çok artmakta olduğunu görünce bir hasır parçasına yöneldi de onu yaktı ve külünü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yarası üzerine yapıştırdı, akabinde kan kesildi.[7] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 243, 2903, 2911, 3037, 4075, 5248)

٢٨-بَاب الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

28- Bâb: "Humma cehennemin kaynamasındandır"

٥٧٢٣-حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَطْفِئُوهَا بِالْمَاءِ قَالَ نَافِعٌ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ اكْشِفْ عَنَّا الرِّجْزَ.

5723- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûli sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Humma, cehennemin kaynamasındandır. Onun hararetini su ile sönletin."

---

7 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yaralanınca kızı Fatıma bir hasır parçasını yakmış ve kanayan yaraya tampon yapmıştır. Çünkü kül kanayan yarayı emer ve keser.

Nâfi' şöyle dedi: Abdullah ibnu Ömer humma hakkında: "Allah'ım! Benden bu azabı kaldır" diye dua ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3264)

٥٧٢٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ إِذَا أُتِيَتْ بِالْمَرْأَةِ قَدْ حُمَّتْ تَدْعُو لَهَا أَخَذَتْ الْمَاءَ فَصَبَّتْهُ بَيْنَهَا وَبَيْنَ جَيْبِهَا قَالَتْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَبْرُدَهَا بِالْمَاءِ.

5724- Munzir'in kızı Fâtıma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir'in kızı Esma'ya -Allah onlardan razı olsun- hummahastalığına yakalanıp vücudu ateşler içinde feryat eden bir kadın getirildiğinde hemen vücuduna su dökerdi.[8] Esma şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize humma hastalığını su ile soğutmamızı emreti.

٥٧٢٥-حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ.

5725- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü salallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Humma, cehennemin kaynamasındandır. Onun hararetini su ile serinletin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3263)

٥٧٢٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ.

5726- Râfi ibnu Hadîc -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

8 Ateşli hastalıklarda soğuk su hep kullanılagelmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyh ve sellemin vefat hastalığında da kendisi çok ateşlenmesinden dolayı devamlı ile banyo yaptırılmıştır.

"Humma, cehennemin kaynamasındandır. Onun hararetini su ile serinletin."[9] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3262, 5726)

٢٩-بَاب مَنْ خَرَجَ مِنْ أَرْضٍ لَا تُلَايِمُهُ

29- Sağlığına Uygun Olmayan Yerden Çıkan Kimse Bâbı

٥٧٢٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَاسًا أَوْ رِجَالًا مِنْ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَكَلَّمُوا بِالْإِسْلَامِ وَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَهْلَ ضَرْعٍ وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ رِيفٍ وَاسْتَوْخَمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَوْدٍ وَبِرَاعٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَانْطَلَقُوا حَتَّى كَانُوا نَاحِيَةَ الْحَرَّةِ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِيَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ وَأَمَرَ بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَتُرِكُوا فِي نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ حَتَّى مَاتُوا عَلَى حَالِهِمْ.

5727- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukl ve Urayne kabilelerinden birtakım insanlar Medine'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip Müslüman olduklarını söylediler. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sürü sahipleri idik, ekin ve mahsûl sahipleri değildik. Medine'nin havasını sıhhatlerine uygun bulmadılar ve Medine'de ikâmet etmek istemediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara zekât develerinin ve çobanının bulunduğu yere gitmelerini, o develerin sütlerinden ve sidiklerinden içmelerini emretti.[10] Onlar oraya gittiler ve onlardan içtiler. Sağlıklarına kavuşunca Harra bölgesine geldiklerinde Müslüman olduktan sonra küfre geri döndüler. Allah

9 Humma hastalığının cehennemin kaynamasına benzetilme sözü, hummanın da insan bedenini eritici olması hususunda, cehennem ateşine bir benzetmesindendir.

10 İnsanın hastalandığı zaman tedavi olma hakkı hatta görevi vardır. Çünkü beden bir emanettir. İbadetlerin ve diğer bir takım İslâmî emir ve yasakların eksiksiz yapılabilmesi bedenin sağlıklı olmasını gerektirir. Korunulmasına rağmen hastalık olur-

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çobanını öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Bu haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı ve onların ardından bir grup gönderdi ve onlar yakalandı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların gözlerinin dağlanmasını, elleri ve ayaklarının kesilmesini emretti. Onlar bu şekilde Harra'nın bir tarafında kendi hallerinde ölüme terk edildiler.[11] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 233, 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

٣٠-بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الطَّاعُونِ

30- Tâûn Hastalığı Hakkında Zikredilenler Bâbı

٥٧٢٨-حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ يُحَدِّثُ سَعْدًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونِ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا فَقُلْتُ أَلَنْتَ سَمِعْتَهُ يُحَدِّثُ سَعْدًا وَلَا يُنْكِرُهُ قَالَ نَعَمْ.

5728- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir yerde tâûn hastalığın olduğunu duyarsanız sakın oraya girmeyin. Sizin yaşadığınız topraklarda tâûn hastalığı çıkarsa oradan da dışarı çıkmayın."[12] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3473, 6974)

---

sa mümininin tedavi olması gerekir. Deve sidiğinin tedavi amacıyla içilmesini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mübah görmüştür. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iklim farkı nedeniyle hastalanan Urenîlere zekât develerinin sidiğini içerek tedavi olmalarını emir buyurmuştur. Deve sütü ve sidiği ile ishal hastalıklarında birinci ilâç olarak tedavi Araplar arasında kullanılan yaygın bilinen bir tedavi şeklidir.

11 İslâmda eşkıyanın cezası eller ayaklar çaprazlama kesilir ve gözlerine mil çekilerek öylece ölüme bırakılır. Bu da böyle bir fiil işlemek isteyenlere caydırıcı bir hükümdür.

12 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tâûn (veba) nedir diye sorulunca "Tâûn hastalığı ümmetim için şehitlik vesilesidir. Aynı zamanda cin gibi gözden gizli düşmanlarınızın gizlice dürtmesinden (yayılmasından) meydana gelir. Tâûn, devede çıkan bezler gibi koltuk altlarında, burun ve karın yumuşaklarında belirmeye başlar. Tâûndan kaçan harpten kaçmış gibidir. Tâûnun çıktığı yerde sabredip kalan kimse ise, Allah yolunda savaşan mücahid gibidir." Burada Peygamberimiz veba

بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ حَتَّى إِذَا كَانَ بِسَرْغَ لَقِيَهُ أُمَرَاءُ الْأَجْنَادِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَأَصْحَابُهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِأَرْضِ الشَّأْمِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ عُمَرُ ادْعُ لِي الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ فَدَعَاهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ وَأَخْبَرَهُمْ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّأْمِ فَاخْتَلَفُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ قَدْ خَرَجْتَ لِأَمْرٍ وَلَا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ عَنْهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ مَعَكَ بَقِيَّةُ النَّاسِ وَأَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا نَرَى أَنْ تُقْدِمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَقَالَ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُوا لِي الْأَنْصَارَ فَدَعَوْتُهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ فَسَلَكُوا سَبِيلَ الْمُهَاجِرِينَ وَاخْتَلَفُوا كَاخْتِلَافِهِمْ فَقَالَ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ مَشْيَخَةِ قُرَيْشٍ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْفَتْحِ فَدَعَوْتُهُمْ فَلَمْ يَخْتَلِفْ مِنْهُمْ عَلَيْهِ رَجُلَانِ فَقَالُوا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ بِالنَّاسِ وَلَا تُقْدِمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَنَادَى عُمَرُ فِي النَّاسِ إِنِّي مُصَبِّحٌ عَلَى ظَهْرٍ فَأَصْبِحُوا عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ أَفِرَارًا مِنْ قَدَرِ اللَّهِ فَقَالَ عُمَرُ لَوْ غَيْرُكَ قَالَهَا يَا أَبَا عُبَيْدَةَ نَعَمْ نَفِرُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ إِلَى قَدَرِ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ إِبِلٌ هَبَطَتْ وَادِيًا لَهُ عُدْوَتَانِ إِحْدَاهُمَا خَصِبَةٌ وَالْأُخْرَى جَدْبَةٌ أَلَيْسَ إِنْ رَعَيْتَ الْخَصْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ وَإِنْ رَعَيْتَ الْجَدْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ قَالَ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَكَانَ مُتَغَيِّبًا فِي بَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي فِي هَذَا عِلْمًا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ فَحَمِدَ اللَّهَ عُمَرُ ثُمَّ انْصَرَفَ.

5729- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

bir köy olan Serğ'a vardığı zaman ordu komutanları olan Ebu Ubeyde ibnul-Cerrâh ve arkadaşları kendisini karşıladılar ve Şam'da veba hastalığının baş gösterdiğini haber verdiler. Ömer: İlk muhacirleri bana çağır, dedi. Onları çağırdılar ve Ömer onlarla istişare etti. Onlara Şam'da veba hastalığının ortaya çıktığını haber verdi. Onlar bu durumda Şam'a girip girmeme konusunda fikir ayrılığına düştüler. Onlardan bazıları: Bizler Medine'den bir amaç için çıktık. Biz geri dönmen görüşünde değiliz, dediler. Bazıları da şöyle dediler: İnsanların geri kalanı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı seninle beraberdir. Bu veba hastalığı olan yere girmen görüşünde değiliz.

Ömer onlara: Yanımdan ayrılın, dedi. Sonra da: Bana Ensar'ı çağırın, dedi. Ben de onları çağırdım ve Ömer onlarla istişare etti Onlar da muhacirlerin dediği dediler ve görüş ayrılığına düştüler. Bunun üzerine Ömer: Yanımdan ayrılın, dedi. Sonra: Burada bulunan Kureyşli ihtiyarları, fetih muhacirlerini çağır, dedi. Ben de onları çağırdım. Onlardan ikisi bile Ömer'e karşı ihtilâf etmedi. Onlar: İnsanları geriye döndürmeni ve veba hastalığı bulunan yere girdirmemen görüşündeyiz, dediler. Bunun üzerine Ömer, insanlara şöyle dedi: Ben sabahleyin bineğime binip geri döneceğim. Sizde buna göre hazırlığınızı yapın.

Ömer'in bu sözü üzerine Ebu Ubeyde ibnul-Cerrâh: Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun? dedi. Ömer şöyle dedi: Keşke bu sözü senden başkası söylemiş olsaydı. Evet Allah'ın kaderinden yine Allah'ın kaderine kaçıyoruz. Şayet senin develerin olsa, iki yamacı olan bir vadiye indirsen o yamaçlardan biri yeşilliği bol, diğeri ise otsuz olsa, sen develeri ot biten yerde gütsen, Allah'ın kaderi ile gütmüş; otsuz yerde gütsen, yine Allah'ın kaderi ile gütmüş olmaz mısın?[13]

Bir ihtiyacını gidermek için bir yere giden ve ortalıkta gözükmeyen Abdurrahman ibnu Avf geldi ve şöyle dedi: Bu konuda benim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden duyduğum bir söz vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Tâûn hastalığının bir yerde çıktığını işittiğiniz zaman oraya gitmeyin. Hastalık sizin bulunduğunuz yerde meydana çıkarsa, ondan kaçmak için sakın o yerden dışarı çıkmayın!"

---

13 Burada o kadar güzel bir ifade varki tam teslimiyetin kadere imanın zirvesi gündeme geliyor. Hiçbir şey Allah istemedikçe sirayet edici değildir. Düşünün eğer hastalıklar sirayet edici olsa idi hiçbir hekim görev yapmaz yapanlarda ohastalıktan ölürdü. Allah takdir etmedikçe hiçbir şey olmaz.

Bunun üzerine Ömer, Allah'a hamd etti, sonra da oradan ayrıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5729, 5730, 6973)

٥٧٣٠ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ عُمَرَ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ فَلَمَّا كَانَ بِسَرْغَ بَلَغَهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّأْمِ فَأَخْبَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ.

5730- Abdullah ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer -Allah ondan razı olsun- Şam'a doğru yola çıktı. Serğ denilen yerde bulunduğu zaman kendisine Şam'da veba hastalığının baş gösterdiği haberi ulaştı. Bu sırada Abdurrahman ibnu Avf, Ömer'e şu hadîsi haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Veba bir yerde çıktığını işittiğiniz zaman oraya gitmeyin. Hastalık sizin bulunduğunuz yerde meydana çıkarsa, ondan kaçmak için sakın o yerden dışarı çıkmayın!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5729, 6973)

٥٧٣١– حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نُعَيْمٍ الْمُجْمِرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ الْمَسِيحُ وَلَا الطَّاعُونُ.

5731- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Medine'ye Mesîhud-Deccal ve tâûn hastalığı girmez."[14] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1880, 7133)

٥٧٣٢–حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ حَدَّثَتْنِي حَفْصَةُ بِنْتُ سِيرِينَ قَالَتْ قَالَ لِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَحْيَى بِمَ مَاتَ قُلْتُ مِنَ الطَّاعُونِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّاعُونُ شَهَادَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

14 Medine aynen Mekke gibi Allah'ın haremidir. Oralar ayrı bir statüde ve Rabbimizin korumasındadır. Eti tükenmez suyu bitmez ve salgın hastalıkta girmez.

5732- Sîrîn'in kızı Hafsa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- bana: Kardeşin Yahya ne hastalığından öldü? diye sordu. Ben de ona: Tâûn hastalığından öldü, diye cevap verdim. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Tâûn hastalığından ölen her Müslüman şehittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 653, 720, 2732, 2829, 2830, 5733)

٥٧٣٣- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَالْمَطْعُونُ شَهِيدٌ.

5733- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Mide veya bağırsaklarla alakalı hastalıktan vefat eden kimse şehiddir, tâûn hastalığından ölen de şehiddir."

٣١-بَاب أَجْرِ الصَّابِرِ فِي الطَّاعُونِ

31- Tâûn Hastalığına Sabreden Kimsenin Kazanacağı Sevap Bâbı

٥٧٣٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْنَا أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الطَّاعُونِ فَأَخْبَرَهَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ فَجَعَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ فَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقَعُ الطَّاعُونُ فَيَمْكُثُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الشَّهِيدِ تَابَعَهُ النَّضْرُ عَنْ دَاوُدَ.

5734- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tâûn hastalığından sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şüphesiz tâûn bir azaptır. Allah onu dilediği kimseler üzerine gönderir. Allah bunu müminler için bir rahmet kılmıştır. Bir yerde tâûn has-

talığı meydana gelir ve orada bulunan mümin, sabrederek ve sabrının sevabını yalnız Allah'tan bekler, bu tâûn hastalığının yalnız Allah'ın takdir ettiği kimselere isabet eder olduğunu bilerek bulunduğu şehirde kalmaya devam ederse, muhakkak ona şehit ecri gibi sevap verilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3474, 6619)

٣٢-بَاب الرُّقَى بِالْقُرْآنِ وَالْمُعَوِّذَاتِ

32- Kur'ân; İhlâs, Felâk ve Nas Sûreleri ile Rukye Yapmak Bâbı

٥٧٣٥- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْفُثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي الْمَرَضِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنْفِثُ عَلَيْهِ بِهِنَّ وَأَمْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبَرَكَتِهَا فَسَأَلْتُ الزُّهْرِيَّ كَيْفَ يَنْفِثُ قَالَ كَانَ يَنْفِثُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ.

5735- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandığında Muavvizât (Felak, Nâs ve İhlas) surelerini okur, ellerine üfler ve elini bütün vücudunda gezdirirdi. Vefat ettiği hastalığı sırasında bu sûreleri okuyup Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin eline üflemeye ve onunla vücudunu meshetmeye başladım.

Ma'mer dedi ki: Ben Zuhrî'ye: Nasıl nefes ederdi? dedim. Zuhrî: Okuyup iki elleri üzerine üfler, sonra onlarla yüzüne meshederdi, dedi.[15] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4439, 5016, 5751)

٣٣-بَاب الرُّقَى بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَيُذْكَرُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

33- Fâtiha Sûresi ile Rukye Yapmak Bâbı

15 Bu hadis Rukyenin yapılışını tarif ediyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellenin ellerine Kur'ân ayetleri okuması ve vucudundan ulaşabildiği yerlere sürerdi.

Bu, İbnu Abbas'tan, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden, şeklinde zikrolunmuştur.

٥٧٣٦- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَوْا عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَلَمْ يَقْرُوهُمْ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ لُدِغَ سَيِّدُ أُولَئِكَ فَقَالُوا هَلْ مَعَكُمْ مِنْ دَوَاءٍ أَوْ رَاقٍ فَقَالُوا إِنَّكُمْ لَمْ تَقْرُونَا وَلَا نَفْعَلُ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَجَعَلُوا لَهُمْ قَطِيعًا مِنْ الشَّاءِ فَجَعَلَ يَقْرَأُ بِأُمِّ الْقُرْآنِ وَيَجْمَعُ بُزَاقَهُ وَيَتْفِلُ فَبَرَأَ فَأَتَوْا بِالشَّاءِ فَقَالُوا لَا نَأْخُذُهُ حَتَّى نَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلُوهُ فَضَحِكَ وَقَالَ وَمَا أَدْرَاكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ خُذُوهَا وَاضْرِبُوا لِي بِسَهْمٍ.

5736- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabelerinden bir grup, görevli oldukları bir sefere gitti. Bunlar Arap kabilelerinden bir kabileye uğradılar ve onlardan kendilerini misafir etmelerini istediler. Fakat o kabile bunları misafir etmekten çekindiler. Bu sırada bu kabilenin başkanı bir akrep tarafından sokuldu. Başkanlarına şifa bulmak için uğraşsalar da ona fayda verecek bir şey bulamadılar. Kabilelerden bazıları dediler ki: Buraya uğrayan şu topluluğa gidip durumu anlatsanız, belki bunun tedavisini yapabilen, bu işten anlayan birileri vardır. Kabile halkından bazıları sahabelerin yanına geldiler ve şöyle dediler:

-Ey ahâlî, başkanımızı akrep soktu. Onun için her çareye koştuk, hiçbir şey ona fayda vermiyor. Sizin bildiğiniz bu konuda fayda verecek herhangi bir şey, bir çare var mı? Sahabelerden birisi: "Evet ben varım, Vallahi, ben rukye ederim yani okuyarak tedavi edebilirim. Fakat biz sizden bizi misafir etmenizi istemiştik de siz bizleri misafir etmediniz. Size bizim için bir ücret tayin etmedikçe, rukye yapıcı değilim, dedi. O oba halkı sahabelerle bir sürü koyun üzerine anlaşma yaptılar. O zat sokulmuş olan oba başkanına gitti. Önce sokulmuş yerin üzerine hafifçe tükürerek Fatiha Suresi'ni okudu. Akabinde oba başkanı sanki hiçbir şey yokmuş gibi kalktı yürüyerek gitti ve kendisinde hiçbir hastalık kalmadı. Bunun üzerine: Üzerinde anlaşmış oldukları ücreti bu sahabeye ödediler.

Daha sonra sahabelerden bazısı: "Bu koyunları paylaştırın," dediler.

Fakat rukye eden sahabe: "Hayır, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gidip, bu durumu anlatalım ve bize ne emredeceğine bakmamıza kadar bu koyunları paylaştırmayalım," dedi.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna geldiler ve kendisine bu durumu anlattılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fatiha sûresi ile rukye yapan sahabeye şöyle buyurdu:

-"Fâtiha sûresi ile rukye yapıldığını nereden biliyorsun?" Sonra seferden gelen o topluluğa şöyle buyurdu:

-"Bu konuda isabet ettiniz. Koyunları aranızda taksim edin ve beraberinizde benim için de bir hisse ayırın."[16] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2276, 5007, 5736, 5749)

٣٤-بَاب الشَّرْطِ فِي الرُّقْيَةِ بِقَطِيعٍ مِنْ الْغَنَمِ

34- Rukye Yapmak İçin Kendisine Bir Miktar Koyun Verilmesini Şart Koşmak Bâbı

٥٧٣٧- حَدَّثَنِي سِيدَانُ بْنُ مُضَارِبٍ أَبُو مُحَمَّدٍ الْبَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَصْرِيُّ هُوَ صَدُوقٌ يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ الْبَرَّاءُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَخْنَسِ أَبُو مَالِكٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُّوا بِمَاءٍ فِيهِمْ لَدِيغٌ أَوْ سَلِيمٌ فَعَرَضَ لَهُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَاءِ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ مِنْ رَاقٍ إِنَّ فِي الْمَاءِ رَجُلًا لَدِيغًا أَوْ سَلِيمًا فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ عَلَى شَاءٍ فَبَرَأَ فَجَاءَ بِالشَّاءِ إِلَى أَصْحَابِهِ فَكَرِهُوا ذَلِكَ وَقَالُوا أَخَذْتَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا حَتَّى قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ.

5737- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından bir grup, su başında konaklamış bir topluluğun yanına uğradılar. O topluluğun içeri-

16 Bu hadisi şerif rukyenin caiz olduğunu ve karşılığındada ücret talep edilebileceğini bildiriyor.

sinde akrep tarafından sokulmuş ve tedavi edilmesi gereken biri vardı. Onlardan birisi sahabelerin yanına geldi ve: Sizin içinizde Rukye yapabilecek biri var mı? Bizim içimizden birini akrep zehirledi ve onun tedaviye ihtiyacı vardır, dedi. Sahabelerin içinden biri onunla beraber gitti ve o hastaya bir miktar koyun karşılığında Fatiha[17] Sûresi'ni okuyarak rukye yaptı. Hasta da Allah'ın izniyle şifa buldu. Aldığı koyunlarla beraber arkadaşlarının yanına geldi. Arkadaşları onun yaptığı bu rukye karşılığında koyunları almasından hoşlanmadılar ve: Sen Allah'ın Kitabı'na mukabil bir karşılık, bir ücret mi aldın? dediler. Bu şekilde Medine'ye geldiler: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam Allah'ın Kitabı karşılığında bir miktar koyun aldı, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu: "Karşılığında ücret aldığınız vazifelerin en haklı olanı, Allah'ın Kitabı mukabilindeki ücrettir."

٣٥-بَاب رُقْيَةِ الْعَيْنِ

35- Göz Değmesinden Dolayı Rukye Yapmak Bâbı

٥٧٣٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ شَدَّادٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَمَرَ أَنْ يُسْتَرْقَى مِنْ الْعَيْنِ.

5738- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana, göz değmesine karşı rukye yapılmasını emretti.[18]

---

17 Fatiha sûresi Kur'ân'ın anası mesabesindedir. Fatiha ile rukye yapma da gelen naslarda sabit olmuştur.

18 Nazar hak olarak gelmiştir. Yakup Aleyhisselâm, küçük oğlu Bünyamin'i hazırlayıp ağabeyleri ile beraber Mısır'a göndereceği zaman Mısır'da şehre girerken hepsinin bir tek kapıdan değil, muhtelif kapılardan şehre girmelerini onlara emretmişti. Yakup Aleyhisselâm'ın böyle davranmasının sebebi şu idi: Çünkü Yakup Aleyhisselâm, insanların, çocuklarına "nazar" etmelerinden korkuyordu. Zira onlar, çok güzel fizikî yapıya sahip idiler. Yüce Allah, kulu ve Resulü Muhammed sallahu aleyhi veselleme hitaben şöyle buyurmaktadır: "Doğrusu inkâr edenler, Kur'ân'ı duydukları vakit (sana olan düşmanlıklarından dolayı) neredeyse gözleri ile seni yere sereceklerdi! Hâlâ da (senin için): Mutlaka o, delidir! Diyorlar. Hâlbuki Kur'ân, bütün âlemler için bir öğütten başka bir şey değildir." (Kalem, 68/51-52) Müşrikler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme olan kin ve hasedlerinden do-

layı onu gözleri ile öldürmek istiyorlardı. Yani, gözleri ile ona nazar ediyorlar ve onu kıskanıyorlardı. Eğer Allah'ın koruması olmasaydı, ona fenalık yapacaklardı. Yüce Allah, hasedcinin şerrinden kendisine sığınmamızı emretmektedir: "De ki: (Karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkaran) sabahın Rabbine sığınırım. Yarattığı şeylerin şerrinden, (Karanlık çöktüğü zaman) bastıran gecenin şerrinden, Sihir yapmak için düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden, Ve kıskandığı zaman kıskanç kişinin hasedinden (Allah'a sığınırım.)" (Felâk Sûresi, 113/1-5) Bu sûrenin son ayetinde, hased eden kimsenin hasedinden Allah'a sığınılması açık bir şekilde emrolunmaktadır, Hasedçi, Cenab-ı Hakk'ın, kuluna verdiği nimeti çekemez ve o nimetin yok olmasını ister. Bu, genel bir tutumdur. Hasedçinin nazar etmesini ve daha başka musibetleri içine alır. Yukarıda zikrolunan ayetler, gözdeğmesinin hak ve gerçek olduğuna bir delildir. Eğer gözdeğmesi (nazar) diye bir olay olmasaydı, onun şerrinden Cenab-ı Hakk'a sığınmaya da gerek olmazdı. Yine onun hak ve gerçek olduğuna dair sünnetten de deliller vardır. İnsanlardan pek çoğu gözdeğmesi ile ilgili olaylara daima şahit olmuşlardır ve şahit olmaya devam etmektedirler. Bazan bu gözdeğmesinin farkına varırlar ve onu bilirler. Bazan da onu bilip anlayamazlar. İnsanların başlarına gelen tecrübeler, zikredilenlerden çok daha fazladır. Nice ölen kimseler vardır ki, onların ölüm sebepleri bilinmez. Nice sağlam, kişiler de vardır ki, hasta olup yatağa düşerler fakat hastalıklarının gerçek sebebini bilmezler. Nazar (gözdeğmesi), toplumda vâki olan bir hususdur. Bazı kimselerin gözlerinde bir hâl vardır ki, konsantre olarak baktığı kişiye çeşitli zararlar verir. Gözdeğmesi gerçek olmakla beraber asıl sebebin ne olduğu bilinmemektedir. Onu ancak Yüce Allah bilir. Gözdeğmesi ile ilgili olarak pek çok hadis-i şerifler de vardır. Yani, kem göz ile nazar edip gözdeğdirmek, toplumda var ve sabit olan bir şeydir. Bütün bunların hepsi Cenab-ı Hakk'ın dilemesi ile olmaktadır." Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: "Onlar ise, Allah'ın izni olmaksızın kimseye bir zarar veremezler." (Bakara. 2/102.). Vahiyden (dinden) ve akıldan nasibi olmayan bir taife, gözdeğmesi işini geçersiz saymışlardır. Onlara göre, bu nazar değme işi ancak bir evhamdan ibarettir. Onun aslı yoktur! Bunlar akıl ve nakil bakımından insanların en cahilidirler. Hicap (utanma) bakımından da insanların en kabasıdırlar. Sıfatlarıyla, Fiilleriyle ve tesirleriyle onlar, ruh ve nefisleri bilmekten uzaktırlar. Akıllı olan kimseler, her ne kadar göz-değmesinin sebebi ve tesiri hakkında ihtilâf etseler de nazar meselesini inkâr etmezler." Gözdeğmesi (nazar) iki sebepten dolayı olur: Biri, şiddetli düşmanlıktır. Diğeri de, bir şeyi beğenip onu güzel bulmasıdır. Bazı insanlar bu nazar olayını garip bulurlar. Bazıları da dehşete kapılırlar. Bununla beraber olaylar onun varlığını tasdik etmektedir. Nice kimse vardır ki, Allah ona bolca mal ve nimet vermiştir de bir hasedcinin nefsi o nimetlere takılmıştır. Böylece o adamın malı bir felâkete ve zarara uğramıştır. Yahut bütün malı ve mülkü yokolup gitmiştir. Yine nice insanlar ve özellikle de bazı kadınlar vardır ki, Allah onlara son derece fizikî güzellik vermiştir de bir hasedçinin nefsi o güzelliklere takılmıştır. Böylece o güzele bir felâket. Yahut bir hastalık, Ya da benzeri bir musibet gelmiştir de uzman doktorlar onun tedavisinden âciz kalmışlardır. Gözdeğmesi (nazar) illetine yakalanmadan önce korunmak için şu tedbirler alınmalıdır: Sabah ve akşam koruyucu dua, evrad ve zikirlere devam edilmelidir. Onları okuyan kimseyi Allah

٥٧٣٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَهْبِ بْنِ عَطِيَّةَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي بَيْتِهَا جَارِيَةً فِي وَجْهِهَا سَفْعَةٌ فَقَالَ اسْتَرْقُوا لَهَا فَإِنَّ بِهَا النَّظْرَةَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ وَقَالَ عُقَيْلٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5739- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim evimde yüzü sararmış bir kız çocuğu gördü ve şöyle buyurdu: "Bu kız çocuğuna rukye yapın. Zira bu çocuğa göz değmiş."

---

nazardan muhafaza buyurur. Okunacak sûre ve dualar çoktur. Bazıları şunlardır: Fatiha Sûresi, Ayetü'l-Kürsî, Felâk Sûresi, Nâs Sûresi, Nazara karşı şu duayı okumalıdır: "Yarattığı şeylerin şerrinden Allah'ın tam olan kelimelerine sığınırım." Yine şu duayı okumalıdır: "Bütün şeytanlardan, zararlı hayvanlardan, Kem gözlerden Allah (celle celâluhu)'ın tam olan kelimelerine sığınırım. Hiçbir iyinin ve kötünün yapamadığı ve Allah'ın yaratıp vücuda getirdiği bütün şerlerin şerrinden, Gökten inenlerin ve göğe çıkanların şerrinden, Yerde bitenlerin ve yerden çıkanların şerrinden, Gecenin ve gündüzün fitnelerinin şerrinden, İyilik için kapı çalan hariç, gece ve gündüz her kapı çalanın şerrinden Allah'ın tam olan kelimelerine sığınırım. Ey Rahman (olan Allah'ım)" Nazar değmesinden korunma yollarından biri de, korktuğu ve şüphelendiği kişilerin yanında güzelliklerini teşhir etmemelidir. Gözdeğmesinden korunma yollarından biri de, görüp beğendiği bir şey hakkında, gören kişinin bereketle dua etmesidir. Bir kimse, kendi gözünün başkasına zarar vermesinden korkarsa, ona baktığı zaman şöyle demelidir: "Allah onu sana mübarek etsin." Veya şöyle demelidir: "Ya Rabbi! Ona mübarek eyle." Yahut şöyle demelidir: "Mâşâallah (Allah ne güzel yapmış) Allah'tan başka kuvvet (sahibi) yoktur." Ya da buna benzer dualar etmelidir. O zaman Allah (celle celâluhu)'ın izni ile zarar defolur gider. Gözdeğmesinin ilâcı beyan olunmuştur. Buna göre, nazar eden kimsenin abdest azalarını yıkadığı ve bilhassa cildine temas eden iç çamaşırlarını yıkadığı su alınır ve nazar olunan kimsenin arkasından dökülür. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizden yıkamanız istenirse, yıkayınız." Yani, bir şahıs gelip de sizden birinizin abdest ve gusül suyundan elbisenin bir kısmına sürmek isterse, bunu yapsın. Bundan dolayı ona kızmasın, demektir. Kendi nefsinden, başkasına nazar değmiş olmasından şüphelenen ve endişe duyan kimsenin yapması gereken şey, Allah'dan korkması ve gözdeğmesine sebep olabilecek şeylerden sakınmasıdır. Bunun için Allah'ı çokça zikretmeye devam etmelidir.

٣٦-بَاب الْعَيْنُ حَقٌّ
36- Bâb: "Göz değmesi haktır"

٥٧٤٠-حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَيْنُ حَقٌّ وَنَهَى عَنْ الْوَشْمِ.

5740- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Göz değmesi haktır" buyurmuş ve bedene dövme yaptırmaktan yasaklamıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5944)

٣٧-بَاب رُقْيَةِ الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ
37- Yılan ve Akrep Sokmasından Dolayı Rukye Yapmak Bâbı

٥٧٤١- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الرُّقْيَةِ مِنْ الْحُمَةِ فَقَالَتْ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّقْيَةَ مِنْ كُلِّ ذِي حُمَةٍ.

5741- Esved ibnu Yezîd en-Nehaî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'ye zehirli hayvan sokmasından dolayı rukye yapmayı sordum. Âişe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her zehirli hayvanın sokmasından dolayı rukye yapılmasına izin vermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5944)

٣٨-بَاب رُقْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
38- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Yaptığı Rukye Bâbı

٥٧٤٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَثَابِتٌ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَقَالَ ثَابِتٌ يَا أَبَا حَمْزَةَ اشْتَكَيْتُ فَقَالَ أَنَسٌ أَلَا أَرْقِيكَ بِرُقْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَلَى قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ مُذْهِبَ الْبَاسِ اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا.

5742- Abdulazîz -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Sabit el-Bunânî ile beraber Enes ibnu Mâlik'in yanına girdim. Sabit dedi ki: Ey Ebu Hazma! Ben hasta oldum. Enes şöyle dedi: Seni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı rukye ile rukye yapayım mı? O da: Evet, dedi. Enes şöyle dedi: "Ey insanların Rabbi olan Allahım! Bu hastanın hastalığını gider, ona şifa ver, Şâfî olan, hastalara şifa veren ancak sensin. Senin şifandan başka ona şifa verecek kimse yoktur. Ona öyle bir şifa ver ki, hastalığından bir eser kalmasın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5675)

٥٧٤٣- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعَوِّذُ بَعْضَ أَهْلِهِ يَمْسَحُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى وَيَقُولُ اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبْ الْبَاسَ اشْفِهِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا .قَالَ سُفْيَانُ حَدَّثْتُ بِهِ مَنْصُورًا فَحَدَّثَنِي عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ.

5743- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ailesinden birine rukye yapardı, sağ eliyle ona mesheder ve şöyle derdi: "Ey insanların Rabbi olan Allah'ım! Bu hastanın hastalığını gider, ona şifa ver, Şâfî olan, hastalara şifa veren ancak sensin. Senin şifandan başka ona şifa verecek kimse yoktur. Ona öyle bir şifa ver ki, hastalığından bir eser kalmasın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5743, 5675)

٥٧٤٤- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْقِي يَقُولُ امْسَحْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ بِيَدِكَ الشِّفَاءُ لَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا أَنْتَ.

5744- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu sözlerle rukye yapardı: "Ey insanların Rabbi olan Allahım! Bu hastalığı gider! Şifâ ancak senin elindedir. Ondan bu hastalığı senden başkası gideremez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5744, 5675)

٥٧٤٥–حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لِلْمَرِيضِ بِسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةِ بَعْضِنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا.

5745- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastaya şöyle der idi: "Allah'ın ismiyle şifâ isterim. Şu bizim yurdumuzun toprağı, bazımızın tükürüğü ile beraberdir. Bunlardan Rabbimizin izniyle hastamız şifâ bulur."[19] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5744, 5746, 5675)

٥٧٤٦– حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الرُّقْيَةِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا وَرِيقَةُ بَعْضِنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا.

5746- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem rukye yaparken şöyle derdi:

"Allah'ın ismiyle şifâ isterim. Şu bizim yurdumuzun toprağı, bâzımızın tükürüğü ile beraberdir. Bunlardan Rabbimizin izniyle hastamız şifa bulur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5744, 5746, 5675)

٣٩-بَاب النَّفْثِ فِي الرُّقْيَةِ

39- Rukye Tedavisinde Hafifçe Tükürmek Bâbı

٥٧٤٧–حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفِثْ حِينَ

19 İmam Nevevi şöyle dedi: Hadisin manası şudur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tükürüğünü işaret parmağına alır sonra parmağını toprağa sürter ve ona toprak bulaşır, sonra da parmağını ağrıyan veya yara olan yerin üzerine koyar ve bu duayı okurdu.

يَسْتَيْقِظُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَيَتَعَوَّذُ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَإِنْ كُنْتُ لَأَرَى الرُّؤْيَا أَثْقَلَ عَلَيَّ مِنَ الْجَبَلِ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ فَمَا أُبَالِيهَا.

5747- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Salih rüya Allah'tandır. Hoşa gitmeyen kötü rüya ise şeytandandır. Sizden biriniz rüyasında hoşlanmadığı bir şey gördüğünde uyandığında sol tarafına üç kere hafifçe tükürsün ve o rüyanın şerrinden Allah'a sığınsın. Bu takdirde o rüya kendisine zarar vermez."

Ebu Seleme şöyle dedi: Ben bir rüya gördüğümde bu rüya bana dağdan daha ağır gelirdi. Bu hadisi duyduktan sonra artık hiçbir şekilde zarar vermiyor ve ben onu umursamıyorum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3292, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

٥٧٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَفَثَ فِي كَفَّيْهِ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَبِالْمُعَوِّذَتَيْنِ جَمِيعًا ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ وَمَا بَلَغَتْ يَدَاهُ مِنْ جَسَدِهِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَلَمَّا اشْتَكَى كَانَ يَأْمُرُنِي أَنْ أَفْعَلَ ذَلِكَ بِهِ .قَالَ يُونُسُ كُنْتُ أَرَى ابْنَ شِهَابٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ إِذَا أَتَى إِلَى فِرَاشِهِ.

5748- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her gece yatağına geldiği zaman iki elini birleştirir ve İhlâs, Felâk ve Nas sûrelerini okuyup avucuna üfler ve bununla vücudunun ulaşabildiği her yerini sıvazlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandığı zaman kendisine bunu benim yapmamı emrederdi.

Yûnus ibnu Yezîd şöyle dedi: Ben ibnu Şihâb'ın da yatağına yatmak için geldiğinde bu şekilde yaptığını gördüm. (Hadisin geçtiği yerler: 5017, 6319)

٥٧٤٩- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَهْطًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْطَلَقُوا فِي سَفْرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمْ فَلُدِغَ سَيِّدُ ذَلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ قَدْ نَزَلُوا بِكُمْ لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَأَتَوْهُمْ فَقَالُوا يَا أَيُّهَا الرَّهْطُ إِنَّ سَيِّدَنَا لُدِغَ فَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ نَعَمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَرَاقٍ وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّفُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَصَالَحُوهُمْ عَلَى قَطِيعٍ مِنْ الْغَنَمِ فَانْطَلَقَ فَجَعَلَ يَتْفُلُ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَتَّى لَكَأَنَّمَا نُشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَانْطَلَقَ يَمْشِي مَا بِهِ قَلَبَةٌ قَالَ فَأَوْفَوْهُمْ جُعْلَهُمْ الَّذِي صَالَحُوهُمْ عَلَيْهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اقْسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقَى لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَذْكُرَ لَهُ الَّذِي كَانَ فَنَنْظُرَ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ أَصَبْتُمْ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهْمٍ.

5749- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabelerinden bir grup, görevli oldukları bir sefere gitti. Bunlar Arap kabilelerinden bir kabileye uğradılar ve onlardan kendilerini misafir etmelerini istediler. Fakat o kabile bunları misafir etmekten çekindiler. Bu sırada bu kabilenin başkanı bir akrep tarafından sokuldu. Başkanlarına şifa bulmak için uğraşsalar da ona fayda verecek bir şey bulamadılar. Kabileden bazıları dediler ki: Buraya uğrayan şu topluluğa gidip durumu anlatsanız, belki bunun tedavisini yapabilen, bu işten anlayan birileri vardır. Kabile halkından bazıları sahabelerin yanına geldiler ve şöyle dediler:

-Ey ahâlî, başkanımızı akrep soktu. Onun için her çareye koştuk, hiçbir şey ona fayda vermiyor. Sizin bildiğiniz bu konuda fayda verecek herhangi bir şey, bir çare var mı? Sahabelerden birisi: "Evet ben varım, Vallahi, ben rukye ederim yani okuyarak tedavi edebilirim. Fakat biz sizden bizi misafir etmenizi istemiştik de siz bizleri misafir etmediniz. Size

bizim için bir ücret tayin etmedikçe, rukye yapıcı değilim, dedi. O oba halkı sahabelerle bir koyun sürüsü üzerine anlaşma yaptılar. O zat sokulmuş olan oba başkanına gitti. Önce sokulmuş yerin üzerine hafifçe tükürerek Fatiha Sûresi'ni okudu. Akabinde oba başkanı sanki hiçbir şey yokmuş gibi kalktı yürüyerek gitti ve kendisinde hiçbir hastalık kalmadı. Bunun üzerine: Üzerinde anlaşmış oldukları ücreti bu sahabeye ödediler.

Daha sonra sahabelerden bazısı: "Bu koyunları paylaştırın," dediler. Fakat rukye eden sahabe: "Hayır, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemе gidip, bu durumu anlatalım ve bize ne emredeceğine bakmamıza kadar bu koyunları paylaştırmayalım," dedi.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzuruna geldiler ve kendisine bu durumu anlattılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fatiha suresi ile rukye yapan sahabeye şöyle buyurdu:

-"Fâtiha suresi ile rukye yapıldığını nereden biliyorsun?" Sonra seferden gelen o topluluğa şöyle buyurdu:

-"Bu konuda isabet ettiniz. Koyunları aranızda taksim edin ve beraberinizde benim için de bir hisse ayırın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2276, 5007, 5736, 5749)

٤٠-بَاب مَسْحِ الرَّاقِي الْوَجَعَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى

40- Rukye Yapan Kişinin Sağ Elini Ağrıya Dokundurup Sürmesi Bâbı

٥٧٥٠-حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ بَعْضَهُمْ يَمْسَحُهُ بِيَمِينِهِ أَذْهِبْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا .فَذَكَرْتُهُ لِمَنْصُورٍ فَحَدَّثَنِي عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ بِنَحْوِهِ.

5750- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hasta olan kimseyi eliyle meshedip sıvazlayarak şu sözlerle Allah'a sığındırma duası yapardı:

"Ey insanların Rabbi olan Allahım! Bu hastanın hastalığını gider,

ona şifa ver, Şâfî olan, hastalara şifa veren ancak sensin. Senin şifandan başka ona şifa verecek kimse yoktur. Ona öyle bir şifa ver ki, hastalığından bir eser kalmasın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5750, 5675)

٤١-بَاب فِي الْمَرْأَةِ تَرْقِي الرَّجُلَ

41- Bâb: Kadının Erkeğe Rukye Yapması

٥٧٥١- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْفِثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنَا أَنْفِثُ عَلَيْهِ بِهِنَّ فَأَمْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبَرَكَتِهَا فَسَأَلْتُ ابْنَ شِهَابٍ كَيْفَ كَانَ يَنْفِثُ قَالَ يَنْفِثُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ.

5751- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandığında Muavvizât (Felâk, Nâs ve İhlâs) sûrelerini okur, ellerine üfler ve elini bütün vücudunda gezdirirdi. Vefat ettiği hastalığı sırasında bu sûreleri okur O'nın elinin bereketini ümit ederek, kendi eliyle O'na meshederdim.

Ma'mer dedi ki: Ben İbnu Şihâb'a: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nasıl üflerdi? diye sordum. İbnu Şihâb şöyle dedi: Elleri üzerine nefes eder, sonra da bunlarla yüzüne meshederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4439, 5016, 5735)

٤٢-بَاب مَنْ لَمْ يَرْقِ

42- Rukye Yapmayan Kimse Bâbı

٥٧٥٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَجَعَلَ يَمُرُّ النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلَانِ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّهْطُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أُمَّتِي فَقِيلَ هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ فَرَأَيْتُ سَوَادًا

كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ لِي انْظُرْ هَكَذَا وَهَكَذَا فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ هَؤُلَاءِ أُمَّتُكَ وَمَعَ هَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ وَلَمْ يُبَيَّنْ لَهُمْ فَتَذَاكَرَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا أَمَّا نَحْنُ فَوُلِدْنَا فِي الشِّرْكِ وَلَكِنَّا آمَنَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَكِنْ هَؤُلَاءِ هُمْ أَبْنَاؤُنَا فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هُمْ الَّذِينَ لَا يَتَطَيَّرُونَ وَلَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَكْتَوُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا فَقَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ.

5752- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bana ümmetler arz olundu. Bir ve iki peygamber kendilerine tâbi olan bir grupla geçiyordu. Bir peygamber beraberinde hiç kimse olmadığı hâlde geçiyordu. Bana büyük bir karaltı gösterildi. Ben: Bu nedir? Bu benim ümmetim mi? dedim. Bana: Bilâkis bu Musa ve kavmi, denildi. Bana: Ufka bak, denildi. Başımı ufka doğru çevirdiğimde çok büyük bir karartı gördüm. Sonra bana gökyüzünün ufuklarında: Şuraya ve şuraya da bak, denildi. Çok büyük bir karartı ufku kaplamıştı. Bana: İşte bu senin ümmetin. Bunlardan yetmiş bin kişi hesapsız olarak cennete girecektir."

Bu sözlerinden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evine girdi ve onlara bu konuda herhangi bir açıklama yapmadı. Orada bulunanlar kendi aralarında konuşmaya başladılar ve dediler ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bahsettiği o hesapsız cennete girecek kimseler bizleriz. Çünkü bizler Allah'a iman ettik ve peygamberin getirdiklerine tabi olduk. Veya da İslâm'ın hakim olduğu bir zamanda doğmuşlardır. Çünkü bizler cahiliyede doğduk. Onların bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dışarı çıkarak şöyle buyurdu: "Onlar öyle kimselerdir ki, kendilerine rukye yaptırmak istemezler. Herhangi bir şeyin uğursuzluğunu kabul etmezler. Kendilerini ateşle dağlatmazlar. Onlar Rablerine tevekkül ederler."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Ukâşe ibnu Mihsan: Ben onlardan mıyım ey Allah'ın Rasûlü! diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Evet, sen cennete hesapsız girecek kimselerdensin" buyurdu. Bunun üzerine başka bir adam kalktı ve: Ben

de onlardan mıyım? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Bu konuda Ukâşe seni geçti" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3410, 5705, 6472, 6541)

٤٣-بَاب الطِّيَرَةِ

43- Bir Şeyde Uğursuzluk Var Saymak Bâbı

٥٧٥٣- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَالشُّؤْمُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْمَرْأَةِ وَالدَّارِ وَالدَّابَّةِ.

5753- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bulaşıcı bir hastalık yoktur. Eşyada uğursuzluk da yoktur. Şayet uğursuzluk olsaydı, at, kadın ve evde olurdu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2099, 2858, 5093, 5094, 5772)

٥٧٥٤-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا طِيَرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأْلُ قَالُوا وَمَا الْفَأْلُ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ.

5754- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eşyada uğursuzluk yoktur; bunun hayırlısı el-Fa'l'dır." Orada bulunanlar: El-Fa'l nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizden birinizin duyduğu güzel sözdür" buyurdu.

٤٤-بَاب الْفَأْلِ

44- İyiye Yorulan İşaret (Fal) Bâbı

٥٧٥٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا طِيَرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأْلُ قَالَ وَمَا الْفَأْلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ.

5755- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eşyada uğursuzluk yoktur; bunun hayırlısı el-Fa'l'dır." Orada bulunanlar: El-Fa'l nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizden birinizin duyduğu güzel sözdür" buyurdu.

٥٧٥٦- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ الصَّالِحُ الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ.

5756- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İslâm'da hastalığın bulaşması ve eşyada uğursuzluk inancı yoktur. Güzel söz benim hoşuma gider."

٤٥-بَاب لَا هَامَةَ

45- Bâb: Baykuşun Ötüşünü Uğursuzluk Saymak İslâm'da Olmayan Batıl Bir İnanıştır

٥٧٥٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ.

5757- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bulaşıcı hastalık yoktur, eşyada uğursuzluk yoktur. Baykuşun ötüşünün uğursuzluk getirdiği batıl bir inanıştır. Safer[20] yoktur. Cüzamlı hastadan aslandan kaçar gibi kaç." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5707)

---

20 Bunun manası 5707 nolu hadisin dipnotunda açıklanmıştır.

٤٦-بَاب الْكِهَانَةِ

46- Gaybdan Haber Verildiği İddia Edilen Kâhinlik Bâbı

٥٧٥٨- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي امْرَأَتَيْنِ مِنْ هُذَيْلٍ اقْتَتَلَتَا فَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَأَصَابَ بَطْنَهَا وَهِيَ حَامِلٌ فَقَتَلَتْ وَلَدَهَا الَّذِي فِي بَطْنِهَا فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَضَى أَنَّ دِيَةَ مَا فِي بَطْنِهَا غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ فَقَالَ وَلِيُّ الْمَرْأَةِ الَّتِي غَرِمَتْ كَيْفَ أَغْرَمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ لَا شَرِبَ وَلَا أَكَلَ وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهَلَّ فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ الْكُهَّانِ.

5758- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huzeyl kabilesinden birbiriyle kavga eden iki kadın arasında hüküm verdi. O kadınlardan biri hamile olan kadına taş atmış ve taşta karnına isabet etmiş karnındaki çocuğu öldürmüştü. Aralarında hüküm vermesi için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin karşısında muhakeme oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kadının karnındaki ceninin diyeti köle veya câriye ğurresi yânî diyetin yirmide biri olarak hükmetti. Bunun üzerine diyet ödemesi ile hükmedilen kadının velisi şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Henüz yemeyen, konuşamayan ve sesini yükseltemeyen ana karnındaki çocuğun nasıl olurda diyeti ödenir? Bunun benzeri hüküm batıl olur! Onun bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu adam ancak kâhinlerin kardeşlerinden birisidir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5759, 5760, 6740, 6704, 6904, 6909, 6910)

٥٧٥٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ رَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَطَرَحَتْ جَنِينَهَا فَقَضَى فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ وَلِيدَةٍ.

5759- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İki kadından biri diğerine bir taş attı, o da karnındaki cenînini düşürdü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu cenîn hakkında köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5758, 5760, 6740, 6704, 6904, 6909, 6910)

٥٧٦٠- وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي الْجَنِينِ يُقْتَلُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ وَلِيدَةٍ فَقَالَ الَّذِي قُضِيَ عَلَيْهِ كَيْفَ أَغْرَمُ مَا لَا أَكَلَ وَلَا شَرِبَ وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهَلَّ وَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ الْكُهَّانِ.

5760- Saîd ibnul-Museyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Anne karnındayken öldürülen cenin hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir erkek köle veya cariye ğurresi yani diyetin yirmide biri olarak hükmetti. Bunun üzerine diyet ödemesi ile hükmedilen kadının velisi şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Henüz yemeyen, konuşamayan ve sesini yükseltemeyen ana karnındaki çocuğun nasıl olurda diyeti ödenir? Bunun benzeri hüküm bâtıl olur! Onun bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu adam ancak kâhinlerin kardeşlerinden birisidir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5758, 5759, 6740, 6704, 6904, 6909, 6910)

٥٧٦١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ

5761- Ebu Mesud el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem köpek bedelinden, zina kazancından, kâhinlik ücretinden yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2237)

٥٧٦٢ -حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسٌ عَنْ الْكُهَّانِ فَقَالَ لَيْسَ

بِشَيْءٍ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَا أَحْيَانًا بِشَيْءٍ فَيَكُونُ حَقًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا مِنْ الْجِنِّيِّ فَيَقُرُّهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ فَيَخْلِطُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ .قَالَ عَلِيٌّ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ مُرْسَلٌ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ ثُمَّ بَلَغَنِي أَنَّهُ أَسْنَدَهُ بَعْدَهُ

5762- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kâhinlerden sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sözlerine itimat edilecek kimseler değillerdir" buyurdu. Ey Allah'ın Rasûlü! O kâhinler bazen konuştukları şey gerçekleşiyor, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Haktan olan bu kelimeyi cinler dostunun yani kâhinin kulağına fısıldarlar. Kâhinler de bununla beraber yüz yalan katarlar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3210, 3288, 6213, 7561)

٤٧-بَاب السِّحْرِ

47- Sihir ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Bâbı:

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنْ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى﴾ وَقَوْلِهِ ﴿أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى﴾ وَقَوْلِهِ ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾ وَالنَّفَّاثَاتُ السَّوَاحِرُ تُسْحَرُونَ تُعَمَّوْنَ.

«(Sonra da), şeytanların, Süleyman'ın hükümranlığı aleyhine uydurup söyledikleri şeylere uydular. Hâlbuki Süleyman küfretmemişti. Asıl şeytanlar sihri ve Bâbil'deki Hârût ve Mârût adlı iki meleğe indirilen şeyleri insanlara öğreterek küfretmişlerdi. Oysa bu iki melek, "biz fitneyiz; sakın bize kanıp küfretme!" demedikçe, hiç kimseye bir şey öğretmezlerdi. Buna rağmen öğrenmek isteyenler, bu ikisinden, kişiyle ka-

rısının arasını bozacak şeyleri öğreniyorlardı. Gerçi Allah'ın izni olmadıkça, bu öğrendikleriyle hiç kimseye zararlı olamazlar. Onlar ise, kendilerine, fayda değil zarar verecek şeyleri öğrenirler. Şüphesiz onlar, bunu satın alan kimselerin, âhirette nasibi olmadığını biliyorlardı. Keşke kendilerini ne kötü bir şeye mukabil satmış olduklarını da bilselerdi.» (Bakara: 102)

«Sihirbaz ne maksatla gelirse gelsin, iflâh olmaz.» (Tâhâ: 69)

«Şimdi siz, göre göre sihire mi kapılacaksınız?» (Enbiya: 3)

«Musa da demişti ki: "Hayır, siz atın." Bunun üzerine (onlar marifetlerini önce göstermişler), ipleri ve bastonları, sihirleri sebebiyle, Mûsâ'ya sanki yürüyormuş gibi görünmüştü.» (Tâhâ: 66)

«(Ey Muhammed!) De ki; "Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlığı çöktüğünde gecenin şerrinden; düğümlere nefes edip büyü yapanların şerrinden ve haset ettiğinde de hasetçinin şerrinden, karanlığı yok eden sabah aydınlığının Rabbine sığınırım.» (Felak: 1- 5)

النَّفَّاثَاتُ Kadın büyücüler. تُسْحَرُونَ Körleştiriyorsunuz, gizemli anlaşılmaz hâle getiriyorsunuz.

٥٧٦٣- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَحَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ يُقَالُ لَهُ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ كَانَ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ أَوْ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَهُوَ عِنْدِي لَكِنَّهُ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ فَقَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي أَيِّ شَيْءٍ قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفِّ طَلْعِ نَخْلَةٍ ذَكَرٍ قَالَ وَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ فَأَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَجَاءَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ كَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ أَوْ كَأَنَّ رُءُوسَ نَخْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا اسْتَخْرَجْتَهُ قَالَ قَدْ عَافَانِي اللَّهُ فَكَرِهْتُ أَنْ أُثَوِّرَ عَلَى النَّاسِ فِيهِ شَرًّا فَأَمَرَ بِهَا

فَدُفِنَتْ تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ وَأَبُو ضَمْرَةَ وَابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ وَقَالَ اللَّيْثُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامٍ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ يُقَالُ الْمُشَاطَةُ مَا يَخْرُجُ مِنَ الشَّعَرِ إِذَا مُشِطَ وَالْمُشَاقَةُ مِنْ مُشَاقَةِ الْكَتَّانِ.

5763- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zurayk oğullarından Lebîd ibnu'l-A'sam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yaptı. Öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmadığı bir şeyi yapmış gibi hayal ediyordu. Bir gündüz veya gece vakti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanımda iken kendisi dua etti, yine dua etti. Sonra bana şöyle dedi: Ey Aişe! Kendisinden fetva istediğim şey hakkında Allah'ın bana fetva verdiğini bildin mi? Bana Cibrîl ve Mikâil geldi. Bunlardan biri baş ucumda, diğeri de ayak ucumda oturdu. Akabinde bunlardan biri arkadaşına: Bu zatın hastalığı nedir? diye sordu. O da: Sihirlenmiştir, diye cevap verdi. Öteki: Buna kim sihir yapmıştır? dedi. Diğer melek: Lebîd ibnul-A'sam, diye cevap verdi. Sonra: Bu sihir hangi şeyde yapılmıştır? diye sordu. O da: Bir tarak, saç sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile, diye cevap verdi. Nerede yapılmış? Zervân Kuyusu'nda.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerinden birtakım insanlarla beraber çıkıp bu kuyuya gitti. Oradan dönüp gelince bana: "Ey Aişe! O kuyunun suyu kına suyu gibi kırmızımtırak veya etrafındaki hurma ağacının uçları şeytanların başları gibidir" buyurdu. Ben kendisine: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen o sihri oradan çıkarmadın mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır çıkarmadım. Çünkü Allah bana şifâ ve afiyet vermiştir. Ben o sihri çıkarmakla, halk arasında sihir şerrini yaygınlaştırmamı istemedim" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kuyunun kapatılmasını emretti de kuyu kapatıldı.[21] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2268, 3175, 5765, 5766, 6063, 6391)

---

21 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Hudeybiye'den döndüğü günlerde, Medine'deki Yahudilerin önde gelenleri, kendisi de Yahudi olan, Lebid bin Asım'a başvurdular. Yahudiler arasında, sihirde ve sihirle adam öldürmede Lebid'in üstüne kimse olmadığı konuşulurdu. Ona, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir çok Yahudiyi büyüleyerek yanına çektiğini, kendilerinin ise buna karşı hiçbir şey yapamadıklarını söylediler ve yardımını istediler. Kendisine para da verdiler. Yahudilerden bir genç zaman zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelir ve hizmetinde bulunurdu. Yahudiler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin taradığı saçlardan bir miktar ile tarağın dişlerinden bazılarını almak için

٤٨-بَاب الشِّرْكُ وَالسِّحْرُ مِنَ الْمُوبِقَاتِ

48- Bâb: Allah'a Şirk Koşmak ve Sihir, Helâk Edici Günâhlardandır.

٥٧٦٤- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ.

5764- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Helâk edici büyük günahlardan sakının: Allah'a ortak koşmak ve sihir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2766, 6857)

٤٩-بَاب هَلْ يَسْتَخْرِجُ السِّحْرَ

49- Bâb: Yapılan Sihir Bozulabilir mi?

---

bu gence baskı yapmaya başladılar. Sonunda da istediklerini elde ettiler. Sihir yapıldıktan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sağlığı bozulmaya başladı. Saçları dökülmeye, gözleri iyi görmemeye, yapmadığı işleri yaptığını sanmaya başladı. Sonra durumu daha da kötüleşti. Yemek yiyemez hale geldi. Müslümanlar hastalığından dolayı ziyaretine gelmeye başladılar. Allah azze ve celle sihri kendisine haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali ve Ammar bin Yasir'i yanına çağırdı. Onlardan Zervan kuyusuna gitmelerini, meleklerden duyduğu şeyleri yapmalarını istedi. Kuyunun yanına gittiklerinde kuyunun suyunu kınayla boyanmış gibi buldular. Çevredeki hurma ağaçlarının başları da şeytanı hatırlatıyordu. Kuyunun tüm suyunu çekip boşalttılar ve içindeki basamak taşını kaldırdılar. Taşın altında, hurma çiçeği, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tarağı ve saçları, üzerine iğneler saplanmış mumdan bir heykel ile üzerine on bir düğüm atılarak iğneler saplanmış bir yay kirişi bulup çıkardılar. Düğümleri Felâk ve Nas surelerini okuyarak çözmeye başladılar. Her düğüm çözülüşünde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem önce acı, ardından da rahatlık duyuyordu. Son düğüm çözüldüğünde O da tamamen rahatlamış durumdaydı. Zervan kuyusu kapatıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Lebid bin Asam'a haber göndererek bunu niçin yaptığını sordu. Lebid, "altınlara karşı duyduğum sevgi yüzünden" cevabını verdi. Lebid'in öldürülmesi tekliflerini ise reddederek, "Onun sonunda göreceği ceza daha şiddetlidir." buyurdu. Ne onu ne de bu işe kalkışan Yahudileri cezalandırmadı.

وَقَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ رَجُلٌ بِهِ طِبٌّ أَوْ يُؤْخَذُ عَنْ امْرَأَتِهِ أَيُحَلُّ عَنْهُ أَوْ يُنَشَّرُ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِنَّمَا يُرِيدُونَ بِهِ الْإِصْلَاحَ فَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَلَمْ يُنْهَ عَنْهُ.

Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Saîd ibnul-Museyyeb'e şöyle sordum: Bir adamda sihir vardır, veya adam karısıyla cima yapması engellenmiş ise bu adama yapılan sihir bozulabilir mi veya ilâç tedavisi uygulanabilir, rukye yapılabilir mi?

İbnul-Museyyeb şöyle dedi: Bunda bir sakınca yoktur. Bununla ancak onu iyileştirmeyi isterler. Hastaya fayda veren şeyler yasaklanmaz.

٥٧٦٥- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُيَيْنَةَ يَقُولُ أَوَّلُ مَنْ حَدَّثَنَا بِهِ ابْنُ جُرَيْجٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي آلُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ فَسَأَلْتُ هِشَامًا عَنْهُ فَحَدَّثَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُحِرَ حَتَّى كَانَ يَرَى أَنَّهُ يَأْتِي النِّسَاءَ وَلَا يَأْتِيهِنَّ قَالَ سُفْيَانُ وَهَذَا أَشَدُّ مَا يَكُونُ مِنْ السِّحْرِ إِذَا كَانَ كَذَا فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَعَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رَأْسِي لِلْآخَرِ مَا بَالُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ أَعْصَمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ حَلِيفٌ لِيَهُودَ كَانَ مُنَافِقًا قَالَ وَفِيمَ قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ قَالَ وَأَيْنَ قَالَ فِي جُفِّ طَلْعَةِ ذَكَرٍ تَحْتَ رَاعُوفَةٍ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ قَالَتْ فَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبِئْرَ حَتَّى اسْتَخْرَجَهُ فَقَالَ هَذِهِ الْبِئْرُ الَّتِي أُرِيتُهَا وَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ وَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قَالَ فَاسْتُخْرِجَ قَالَتْ فَقُلْتُ أَفَلَا أَيْ تَنَشَّرْتَ فَقَالَ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ شَفَانِي وَأَكْرَهُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ النَّاسِ شَرًّا.

5765- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapılmıştı. Hatta kendisi kadınlarına cinsî münasebet için yanaşmamış hâldeyken, onlara yanaaşır olduğunu düşünür, zannederdi.

Sufyân şöyle dedi: İşte böyle olduğu zaman bu, sihirden olabilecek rahatsızlığın en şiddetlisidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ba-

na şöyle dedi: "Ey Âişe! Bildin mi? Allah, bana hakkında fetva istediğim şey hususunda fetva verdi. Şöyle ki; Bana iki adam geldi. Bunlardan biri başımın yanına, diğeri de ayaklarımın yanına oturdu. Başımın yanındaki diğerine: Bu adamın hâli nedir? dedi. Öteki: Sihir yapılmıştır, dedi. Kim sihir yapmıştır? dedi. Zurayk oğullarından Yahûdîlerin yeminli dostu olan Lebîd ibnu A'sam yapmıştır. Bu bir münafık idi, dedi. Ne içinde sihir yapmış? dedi. Tarak ve keten tarantısıyla sihir yapmış, dedi. Nerede yapmış, dedi. Zervâ Kuyusu içinde ağır bir taşın altında, erkek hurma çiçeğinin kurumuş kapçığında, dedi"

Âişe dedi ki: Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuyuya gitti de onu çıkardı. Ve: "İşte bana gösterilmiş olan kuyu budur. Onun suyu sanki kına suyu gibi kırmızımtırak, etrafındaki hurma ağacının başları da şeytanların başları gibidir" buyurdu ve "Kuyudan çıkarıldı" diye ilâve etti. Âişe dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Sana tutukluğunu çözecek ilâç verilmedi mi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Vallahi Allah bana şifâ verdi. Ben insanlardan hiçbir kimse üzerine bir şer yapmak istemiyorum" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2268, 3175, 5763, 5766, 6063, 6391)

٥٠-بَاب السِّحْرِ

50- Sihir Bâbı

٥٧٦٦- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ عِنْدِي دَعَا اللَّهَ وَدَعَاهُ ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتِ يَا عَائِشَةُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ قُلْتُ وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ الْيَهُودِيُّ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفِّ طَلْعَةِ ذَكَرٍ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بِئْرِ ذِي أَرْوَانَ قَالَ فَذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى الْبِئْرِ فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَعَلَيْهَا نَخْلٌ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ

الْجِفَّاءِ وَلَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَأَخْرَجْتَهُ قَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ عَافَانِيَ اللَّهُ وَشَفَانِي وَخَشِيتُ أَنْ أُثَوِّرَ عَلَى النَّاسِ مِنْهُ شَرًّا وَأَمَرَ بِهَا فَدُفِنَتْ.

5766- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapıldı. Öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmadığı bir şeyi yapmış gibi hayal ediyordu. Bir gündüz veya gece vakti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanımda iken kendisi dua etti, yine dua etti. Sonra bana şöyle dedi: Ey Aişe! Kendisinden fetva istediğim şey hakkında Allah'ın bana fetva verdiğini bildin mi? Bana Cibrîl ve Mîkâîl geldi. Bunlardan biri baş ucumda, diğeri de ayak ucumda oturdu. Akabinde bunlardan biri arkadaşına: Bu zâtın hastalığı nedir? diye sordu. O da: Sihirlenmiştir, diye cevap verdi. Öteki: Buna kim sihir yapmıştır? dedi. Diğer melek: Lebîd ibnul-A'sam, diye cevap verdi. Sonra: Bu sihir hangi şeyde yapılmıştır? diye sordu. O da: Bir tarak, saç sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile, diye cevap verdi. Nerede yapılmış? Zervân Kuyusu'nda.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerinden birtakım insanlarla beraber çıkıp bu kuyuya gitti. Oradan dönüp gelince bana: "Ey Aişe! O kuyunun suyu kına suyu gibi kırmızımtırak veya etrafındaki hurma ağacının uçları şeytanların başları gibidir" buyurdu. Ben kendisine: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen o sihri oradan çıkarmadın mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır çıkarmadım. Çünkü Allah bana şifâ ve afiyet vermiştir. Ben o sihri çıkarmakla, halk arasında sihir şerrini yaygınlaştırmamı istemedim" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kuyunun kapatılmasını emretti de kuyu kapatıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2268, 3175, 5763, 5765, 5766, 6063, 6391)

٥١-بَاب إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا

51- Bâb: 'Şüphesiz beyândan bir kısmı sihirdir"

٥٧٦٧-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَدِمَ رَجُلَانِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا فَعَجِبَ النَّاسُ لِبَيَانِهِمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا أَوْ إِنَّ بَعْضَ الْبَيَانِ لَسِحْرٌ.

5767- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'nin doğusundan iki adam geldi ve ikisi hitap ettiler. Onların bu hitaplarındaki üslupları, düzgün bir şekilde konuşmalarına hayran kaldılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki beyanda, izahta sihir gibi tesir gücü vardır veya beyanın bazısında sihir vardır."[22] (Hadisin geçtiği diğer yer: 5146)

٥٢-بَاب الدَّوَاءِ بِالْعَجْوَةِ لِلسِّحْرِ

52- Acve Hurması Yiyerek Sihirden Korunma Bâbı

٥٧٦٨-حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هَاشِمٌ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اصْطَبَحَ كُلَّ يَوْمٍ تَمَرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرُّهُ سُمٌّ وَلَا سِحْرٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ سَبْعَ تَمَرَاتٍ.

5768- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim her gün sabahleyin Medine'nin en iyi ve en yumuşak hurması olan acve hurmasından yerse, o gün içinde o kimseye zehir ve sihir zarar vermez."[23] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5445, 5769, 5779)

٥٧٦٩-حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرَ بْنَ سَعْدٍ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ تَصَبَّحَ سَبْعَ تَمَرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرُّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سُمٌّ وَلَا سِحْرٌ.

5769- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim her gün sabahleyin Medine'nin en iyi ve en yumuşak hurması olan acve hurmasından yerse, o gün içinde o kimseye zehir ve sihir za-

22 Burada güzel konuşmaya ilimli ve karşıdakini cazibeye çekmeye işaret vardır. Her davetçide bulunması gereken bir vasıftır.

23 Rabbimiz her derde deva olacak bir şifa vermiştir bu da sihrin devasıdır.

rar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5445, 5768, 5769, 5779)

٥٣-بَاب لَا هَامَةَ

53- Bâb: Bulaşıcı Hastalık Yoktur

٥٧٧٠- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا بَالُ الْإِبِلِ تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الظِّبَاءُ فَيُخَالِطُهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيُجْرِبُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ.

5770- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bulaşıcı hastalık yoktur. Safer de yoktur. Baykuşun ötüşünün uğursuzluk getirdiği batıl bir inanıştır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözüne binaen bir bedevi şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim develerim kumda ceylânlar gibi sağlıklı oluyorlar. Derken uyuz deve gelip aralarına girer de onları uyuz ediyor?

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyle ise ilk uyuz deveye bu hastalığı kim sirayet ettirdi?" diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5707)

٥٧٧١- وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ بَعْدُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُورِدَنَّ مُمْرِضٌ عَلَى مُصِحٍّ وَأَنْكَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ حَدِيثَ الْأَوَّلِ قُلْنَا أَلَمْ تُحَدِّثْ أَنَّهُ لَا عَدْوَى فَرَطَنَ بِالْحَبَشِيَّةِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ فَمَا رَأَيْتُهُ نَسِيَ حَدِيثًا غَيْرَهُ.

5771- Ebu Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Hureyre daha sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hasta develeri olan kimse, sakın sağlam develeri olan kimsenin yanına götürmesin" buyurdu, demiştir.

Ebu Hureyre'ye: Daha önce sen "bulaşıcı hastalık yoktur" hadisini rivayet etmedin mi? dedik. Bunun üzerine Ebu Hureyre öfkelendi ve Habeş diliyle bir şeyler söyledi.

Ebu Seleme şöyle dedi: Ben Ebu Hureyre'nin bu hadîsten başka daha önce söylediğini unuttuğunu görmedim. (Hadisin geçtiği yerler: 5771, 5774)

٥٤-بَاب لَا عَدْوَى

54- Bâb: Hastalığın Kendi Kendine Sebepsiz Sirayeti Yoktur

٥٧٧٢- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَحَمْزَةُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ إِنَّمَا الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالدَّارِ.

5772- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bulaşıcı hastalık yoktur. Eşyada uğursuzluk yoktur. Şayet bir şeyde uğursuzluk olsaydı atta, kadında ve evde olurdu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2099, 2858, 5093, 5094, 5753)

٥٧٧٣-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا عَدْوَى.

5773- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bulaşıcı hastalık yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2099, 2858, 5093, 5094, 5753, 5772)

٥٧٧٤- قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُورِدُوا الْمُمْرِضَ عَلَى الْمُصِحِّ.

5774- Ebu Seleme ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöy-

le dedi:

Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Hasta olan hayvanı sağlam olan hayvanın yanına götürmeyin!" buyurduğunu rivayet etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2099, 2858, 5093, 5094, 5753, 5772)

٥٧٧٥- وَعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيُّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى فَقَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَرَأَيْتَ الْإِبِلَ تَكُونُ فِي الرِّمَالِ أَمْثَالَ الظِّبَاءِ فَيَأْتِيهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَتَجْرَبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ.

5775- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bulaşıcı hastalık yoktur" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözüne binaen bir bedevi şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim develerim kumda ceylânlar gibi sağlıklı oluyorlar. Derken uyuz deve gelip aralarına girer de onları uyuz ediyor?

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyle ise ilk uyuz deveye bu hastalığı kim sirayet ettirdi?" diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2099, 2858, 5093, 5094, 5753, 5772)

٥٧٧٦- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ قَالُوا وَمَا الْفَأْلُ قَالَ كَلِمَةٌ طَيِّبَةٌ.

5776- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bulaşıcı hastalık yoktur. Eşyada uğursuzluk yoktur; el-Fa'l' benim hoşuma gider." Orada bulunanlar: El-Fa'l nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizden birinizin duyduğu güzel sözdür" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5755)

٥٥-بَاب مَا يُذْكَرُ فِي سُمِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

55- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Zehirlenmesi Hakkında Zikrolunan Hadîsler Bâbı

رَوَاهُ عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bunu Urve, Aişe'den, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٥٧٧٧-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سَمٌّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْمَعُوا لِي مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنَ الْيَهُودِ فَجُمِعُوا لَهُ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَائِلُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَبُوكُمْ قَالُوا أَبُونَا فُلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبُوكُمْ فُلَانٌ فَقَالُوا صَدَقْتَ وَبَرِرْتَ فَقَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَاكَ عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي أَبِينَا قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَهْلُ النَّارِ فَقَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخْلُفُونَنَا فِيهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا ثُمَّ قَالَ لَهُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ قَالُوا نَعَمْ فَقَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سَمًّا فَقَالُوا نَعَمْ فَقَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَذَّابًا نَسْتَرِيحُ مِنْكَ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ.

5777- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber fethedildiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içi zehirli kızartılmış bir koyun hediye edildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Burada bulunan bütün Yahûdileri bana toplayınız!" buyurdu. Sa-

habeler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için Yahudileri toplayıp getirdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Şayet size bir soru sorsam bana doğru cevap verir misiniz" buyurdu. Yahudiler:

-Evet, doğrusunu söyleriz! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Sizin babanız kimdir?" diye sordu. Onlar da:

-Falân kimsedir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Yalan söylediniz. Bilâkis sizin babanız falanca kimsedir" buyurdu. Yahudiler:

-Doğru söyledin, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet size bir şey sorsam, bana doğru cevap verir misiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Evet, ey Ebul-Kasım! Şayet biz yalan söylesek tıpkı babamızı bildiğin gibi bizim yalan söylediğimizi bilirsin. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Cehennem ehli kimlerdir?" diye sordu. Yahudiler:

-Bizler az bir zaman cehennemde kalacağız. Sonra da sizler bizim ardımızdan cehenneme gireceksiniz, diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'de:

-"Haydi buradan yıkılın! Vallahi cehennemde biz size asla halef olmayız!" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet size bir şey sorsam, bana doğru cevap verir misiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Evet ey Ebul-Kâsım! diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şu koyunun içine zehir koydunuz mu?" dedi. Yahudiler: Evet koyduk! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Böyle yapmanıza sizi iten sebep ne idi?" diye sordu. Onlar şöyle dediler:

-Şayet sen yalancı peygambersen bu zehirli eti yersin, biz de senden yana istirahat etmiş oluruz. Yok eğer gerçekten peygamber isen sana bu zehirli et hiçbir zarar veremez. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3169, 4249)

٥٦-بَابُ شُرْبِ السُّمِّ وَالدَّوَاءِ بِهِ وَبِمَا يُخَافُ مِنْهُ وَالْخَبِيثِ

56- Zehir İçmek, Zehir ve Tehlikesinden Korkulacak Şeylerle ve Pis, Haram olan Şeylerle Tedavi Olmak Bâbı

٥٧٧٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا.

5778- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dağdan atlayarak intihan eden kimse, cehennemde de kendini dağdan atar bir şekilde ebedî olarak azap olunacaktır. Zehir içerek intihar eden kimse de zehiri elinde, cehennem ateşi içinde ebedî olarak zehiri içer bir vaziyette azap olunacaktır. Her kim de kendisini bir demir parçasıyla öldürürse, o da demiri elinde kendi karnına vurur ve yarar hâlde ebedî olarak cehennemde azap olunacaktır."[24] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1365)

٥٧٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ أَبُو بَكْرٍ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنِ اصْطَبَحَ بِسَبْعِ تَمَرَاتٍ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سَمٌّ وَلَا سِحْرٌ.

5779- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

24 Kendini öldürme büyük günahlardandır ve Allah'ın meşietinde olan bir meseledir. Allah Azze ve Celle isterse azap eder isterse bağışlar. Kendini öldürenin cenaze namazı kılınır ama emir kılmaz, Müslümanlar kılar.

"Kim her gün sabahleyin Medine'nin en iyi ve en yumuşak hurması olan acve hurmasından yerse, o gün içinde o kimseye zehir ve sihir zarar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5445, 5768, 5769)

٥٧-بَاب أَلْبَانِ الْأُتُنِ

57- Dişi Eşeklerin Sütleri

٥٧٨٠-حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبُعِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَلَمْ أَسْمَعْهُ حَتَّى أَتَيْتُ الشَّأْمَ.

5780- Ebu Salebe el-Huşenî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azı dişli yırtıcı hayvanların hepsinin etini yemekten yasakladı.[25] (Hadisin geçtiği diğer yer: 5530)

٥٧٨١- وَزَادَ اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَسَأَلْتُهُ هَلْ نَتَوَضَّأُ أَوْ نَشْرَبُ أَلْبَانَ الْأُتُنِ أَوْ مَرَارَةَ السَّبُعِ أَوْ أَبْوَالَ الْإِبِلِ قَالَ قَدْ كَانَ الْمُسْلِمُونَ يَتَدَاوَوْنَ بِهَا فَلَا يَرَوْنَ بِذَلِكَ بَأْسًا فَأَمَّا أَلْبَانُ الْأُتُنِ فَقَدْ بَلَغَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُحُومِهَا وَلَمْ يَبْلُغْنَا عَنْ أَلْبَانِهَا أَمْرٌ وَلَا نَهْيٌ وَأَمَّا مَرَارَةُ السَّبُعِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبُعِ.

5781- İbnu Şihâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu İdrîs'e: Bizler dişi eşeklerin sütleriyle abdest alabilir miyiz veya onları içebilir miyiz? Vahşi hayvanların öd suyunu içebilir miyiz? Deve sidiklerini içebilir miyiz? diye sordum. Ebu İdris şöyle dedi: Müslümanlar deve sidikleriyle tedavi yapıyorlar ve bunda bir sakınca gör-

25 İslâmda helâl ve haramlılık ismen ve illeten gelmiştir. Eşyada asıl olan ise helâlliliktir yani ibahadır. Bir şeye haram dedinmi delilini getirmek zorundasın. Burada ise illeten bir haramlılık söz konusu. Azı dişli, leş yiyen keskin tırnaklı hayvanların etleri bizlere haram kılınmıştır.

müyorlardı. Dişi eşeklere gelince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oların etlerinin yenilmesini yasaklamıştır. Onların sütleri hakkında ise bize ne emir ne de yasaklama gelmiştir. Vahşi hayvanların öd suyuna gelince, İbnu Şihâb bu konuda şöyle dedi: Bana Ebu İdris el-Havlani'nin haber verdiğine göre Ebu Sa'lebe el-Huşeni şöyle haber verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azı dişli yırtıcı hayvanların hepsinin etini yemekten yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5530, 5780)

٥٨-بَاب إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي الْإِنَاءِ

58- Bâb: Kabın İçine Sinek Düştüğü Zaman Ne Yapmak Gerekir?

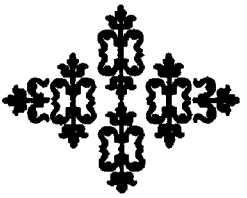
٥٧٨٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ مُسْلِمٍ مَوْلَى بَنِي تَيْمٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ مَوْلَى بَنِي زُرَيْقٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ كُلَّهُ ثُمَّ لِيَطْرَحْهُ فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ شِفَاءً. وَفِي الْآخَرِ دَاءً.

5782- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin içeceği veya yemeği içine sinek düştüğü zaman, o kişi sineğin her tarafını batırsın, sonra da onu çıkarıp atsın. Çünkü sineğin iki kanadının birisinde hastalık, diğerinde de şifâ vardır."[26] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3320)

26 Bu rivayette sünnetin vahy olduğuna delâlet eden rivayetlerdendir ve aynı zamanda Peygambere iman edenle topuğunun üzerinde geri dönenlere bir imtihandır.

٧٧-كِتَاب اللِّبَاسِ

77- KİTÂBU'L-LİBÂS
(Giyilen Şeyler Kitabı)

١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ﴾

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا وَاشْرَبُوا وَالْبَسُوا وَتَصَدَّقُوا فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلَا مَخِيلَةٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلْ مَا شِئْتَ وَالْبَسْ مَا شِئْتَ مَا أَخْطَأَتْكَ اثْنَتَانِ سَرَفٌ أَوْ مَخِيلَةٌ.

«Ey Muhammed! De ki: "Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti ve rızık olarak verdiği güzel ve temiz yiyecekleri kim haram kıldı?"» (Âraf: 32)[27]

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İsraf etmeksizin ve kibirlenmeksizin yiyin, için, giyin, sadaka verin!"

---

27 Ayette zikredilen "temiz rızıklar"dan maksat, cahiliye döneminde, insanların, kendilerine haram kıldıkları, "Bahire, Saibe, Vasile ve Ham" diye isimlendirdikleri havyanlardır. Allah Teâlâ, bu hayvanların, temiz rızıklar olduklarını bildirmiş ve onları haram kılanların, kendi kendilerine bunları haram saydıklarını, aslında ise, böyle bir şeye hakları olmadığını beyan etmiştir. Âyet-i Kerime'nin sonunda, helâl ve temiz olan rızıkların, dünya hayatında, aslında müminlerin hakkı iken kâfirlerin de bu rızıklardan faydalandıkları fakat ahirette bu rızıkların sadece müminlere ait olacağı kâfirlerin, bunlardan hiçbir şekilde faydalanamayacağı beyan edilmektedir. Zira kâfirlerin, âhirette yiyecekleri deve dikenleri, içecekleri ise, cehennemliklerden akan kan ve irinlerdir.

İbnu Abbas şöyle dedi: İsraf ve kibir olmadığı müddetçe istediğin yiyeceği ye ve dilediğin elbiseyi giy.

٥٧٨٣- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ وَزَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ يُخْبِرُونَهُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ.

5783- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim giydiği elbisesini büyüklenerek yerde sürüklerse, kıyamet gününde Allah o kimseye bakmaz."[28] (Hadisin geçtiği yerler:3665, 5784, 5791, 6062)

٢-بَاب مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ مِنْ غَيْرِ خُيَلَاءَ

2- Kibirlenmeksizin Elbisesini Yerde Sürüyen Kimse Bâbı

٥٧٨٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَ شِقَّيْ إِزَارِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَسْتَ مِمَّنْ يَصْنَعُهُ خُيَلَاءَ.

5784- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim giydiği elbisesini büyüklenerek yerde sürüklerse, kıyamet gününde Allah o kimseye bakmaz."

Ebu Bekir: Benim elbisemin iki tarafından birisi ben onu sürünmekten korumazsam muhakkak yerde sürünür ne buyurursun? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

---

28 Elbisenin topuktan aşağı uzatılması, kibir alâmeti olması hasebiyle nehyedilmiş ve topuktan aşağı bırakanlar için ateş dokunacağı bildirilmiştir.

-"Sen bunu bir büyüklenme alâmeti veya büyüklük taslamak için yapmıyorsun" buyurdu.[29] (Hadisin geçtiği yerler: 3665, 5783, 5784, 5791, 6062)

٥٧٨٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ وَنَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ يَجُرُّ ثَوْبَهُ مُسْتَعْجِلًا حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ وَثَابَ النَّاسُ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَجَلَّى عَنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا وَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهَا شَيْئًا فَصَلُّوا وَادْعُوا اللَّهَ حَتَّى يَكْشِفَهَا.

5785- Ebu Bekre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iken güneş tutuldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve ridasını sürüyerek Mescide girdi. Biz de O'nunla birlikte Mescid'e girdik. Güneş tutulması sona erene kadar bize iki rekât namaz kıldırdı. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki güneş ve ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Güneş ve ayın tutulduğunu gördüğünüzde tutulma bitene kadar namaz kılıp dua edin."[30] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1040, 1048, 1062, 1063)

٣-بَاب التَّشْمِيرِ فِي الثِّيَابِ

3- Elbisenin Alt Tarafını Kaldırmak Bâbı

٥٧٨٦- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ فَرَأَيْتُ بِلَالًا جَاءَ بِعَنَزَةٍ فَرَكَزَهَا

29 Bu hadîs kasıtsız olarak elbisesini sarkıtıp sürüyen kimseye günah olmadığını ifade etmektedir. Demek ki, günâh, kibirlenme kasdındadır. Ama yinede sakınmak gerekir ve erkekler için elbiseyi topuktan aşağı indirmemek gerekir.

30 Bu hadîsde yine aynı muhtevada kasıtsız olarak elbisesini sarkıtıp sürüyen kimseye günah olmadığını ifade etmektedir. Demek ki, günâh, kibirlenme kasdındadır. Ama yinede sakınmak gerekir ve erkekler için elbiseyi topuktan aşağı indirmemek gerekir. Ayrıca burada kusuf ve husuf namazından bahsediliyor o konu hakkında bilgi daha önce namaz babında geçti.

ثُمَّ أَقَامَ الصَّلَاةَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي حُلَّةٍ مُشَمِّرًا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ إِلَى الْعَنَزَةِ وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالدَّوَابَّ يَمُرُّونَ بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ وَرَاءِ الْعَنَزَةِ..

5786- Ebu Cuhayfe Vehb ibnu Abdullah es-Suvâî -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir:

Ben Bilâl'in kısa bir mızrak getirip diktiğini gördüm. Sonra namaz için kâmet getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çadırından elbisesinin altını kaldırmış bir hâlde dışarı çıktı. Mızrağa doğru durdu, onu kendisine sütre[31] edindi ve iki rekât namaz kıldırdı. O esnada insanların ve hayvanların o mızrağın önünden geçtiklerini gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 187, 376, 495, 499, 501, 633, 634, 3553, 3566, 5859)

٤-بَاب مَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ

4- Bâb: "Elbisenin Aşık Kemiğinden Aşağısı Ateştedir"

٥٧٨٧- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ مِنْ الْإِزَارِ فَفِي النَّارِ.

5787- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Elbisenin aşık kemiklerinden aşağı sarkanı ateştedir."

٥-بَاب مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مِنْ الْخُيَلَاءِ

5- Elbisesini Kibirden Dolayı Yerde Sürükleyen Kimse Bâbı

٥٧٨٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا.

---

31 Sütre namazın adabındandır. Sütresiz namaz kılınmaz maalesef yaşadığımız ortamda bu sünnet unutulmuş.

5788- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Azze ve Celle, kibrinden dolayı elbisesini yerde sürükleyen kimseye kıyamet günü bakmaz."

٥٧٨٩- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي حُلَّةٍ تُعْجِبُهُ نَفْسُهُ مُرَجِّلٌ جُمَّتَهُ إِذْ خَسَفَ اللَّهُ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

5789- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir adam güzel elbisesi içerisinde, kendisini beğenmiş ve saçlarını omuzlarına kadar uzatmış bir hâlde yolda yürürken Allah Azze ve Celle onu yerin dibine batırır. Artık o kimse kıyamet gününe kadar yerin dibine gömüldükçe gömülür."[32]

٥٧٩٠-حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ إِذْ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابَعَهُ يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَلَمْ يَرْفَعْهُ شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ عَمِّهِ جَرِيرِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَلَى بَابِ دَارِهِ فَقَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

5790- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Elbisesini kibirle yerde sürüyen bir adam yerin dibine batırıldı. Ar-

32 Bütün bu rivayetler hangi yönden olursa olsun, kibirden dolayı, uzatılıp yerde sürüklenen elbiselerin nehyini ifade etmektedirler.

tık o kimse kıyamet gününe kadar yerin dibine gömüldükçe gömülür."

٥٧٩١–حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ لَقِيتُ مُحَارِبَ بْنَ دِثَارٍ عَلَى فَرَسٍ وَهُوَ يَأْتِي مَكَانَهُ الَّذِي يَقْضِي فِيهِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِي فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مَخِيلَةً لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقُلْتُ لِمُحَارِبٍ أَذَكَرَ إِزَارَهُ قَالَ مَا خَصَّ إِزَارًا وَلَا قَمِيصًا تَابَعَهُ جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ وَزَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ وَزَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَعُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَقُدَامَةُ بْنُ مُوسَى عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ.

5791- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kibirden dolayı elbisesini yerde sürükleyen kimseye Allah kıyamet gününde bakmaz."

Şu'be dedi ki: Ben Muhârib'e: Abdullah ibnu Ömer izar lâfzını zikretti mi? diye sordum. O da: O, izar veya gömlek olarak tahsis etmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3665, 5783, 5784, 5791, 6062)

٦-بَاب الْإِزَارِ الْمُهَدَّبِ

6- Saçaklı Elbise Giymenin Hükmü Bâbı

وَيُذْكَرُ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَأَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَحَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَمُعَاوِيَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّهُمْ لَبِسُوا ثِيَابًا مُهَدَّبَةً.

Zuhri, Ebu Bekir ibnu Muhammed, Hamza ibnu Useyd ve Muâviye ibnu Abdullah ibnu Ca'fer'in saçaklı elbiseler giydikleri söylenirdi.

٥٧٩٢– حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ

جَاءَتْ امْرَأَةُ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيِّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جَالِسَةٌ وَعِنْدَهُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ تَحْتَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَبَتَّ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَعَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ هَذِهِ الْهُدْبَةِ وَأَخَذَتْ هُدْبَةً مِنْ جِلْبَابِهَا فَسَمِعَ خَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ قَوْلَهَا وَهُوَ بِالْبَابِ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ قَالَتْ فَقَالَ خَالِدٌ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَنْهَى هَذِهِ عَمَّا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا وَاللَّهِ مَا يَزِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّبَسُّمِ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّكِ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ وَتَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ فَصَارَ سُنَّةً بَعْدُ.

5792- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben ve babam Ebu Bekir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında oturmakta iken yanımıza Rifâa el-Kurazi'nin hanımı geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Rifâa ile evliydim. O beni boşadı ve boşanmamı kesinleştirdi. Ben de boşandıktan sonra Abdurrahman ibnu Zubeyr ile evlendim. Fakat Abdurrahman'ın erkeklik organı, ancak elbisenin saçağı gibi gevşek.

Kadın bunu söylerken kendi üst örtüsünden bir saçak tuttu da gevşekliği onunla tarîf etti. Âişe dedi ki: Bu sırada kapının önünde duran ve kendisine henüz içeriye girme izni verilmemiş olan Hâlid ibnu Sa'd da kadının bu sözünü işitti. Dedi ki: Ey Ebu Bekir! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda açık saçık söylemekte olan bu kadını böyle söylemekten yasaklamaz mısın? dedi. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, gülümseme üzerine bir şey artırmadı ve kadına şöyle buyurdu:

-"Sen tekrar eski kocan Rifâa'ya dönmek mi istiyorsun? Fakat ikinci kocan Abdurrahman senin balcağızından, sen de onun balcağızından tatmadıkça (yani onunla cinsî münasebet yapmadıkça) ilk kocanla tekrar evlenemezsin."[33]

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediği bu söz bu olaydan sonra sünnet oldu. (Hadisin geç, yerler: 2639, 5260, 5261, 5265, 5317, 5825, 6084)

---

33 Burada üç talak meselesi gündeme geliyor. Daha önce talak babında geçmişti.

٧-بَاب الْأَرْدِيَةِ

7- Ridâ Bâbı

وَقَالَ أَنَسٌ جَبَذَ أَعْرَابِيٌّ رِدَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Enes şöyle dedi: Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ridâsını çekti.

٥٧٩٣- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنِ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ.

5793- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ridasını istedi ve yürümeye başladı. Ben de Zeyd ibnu Hârise ile birlikte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin peşinden gittik. Hamza'nın bulunduğu eve girmek için izin istedi. Onlara bize izin verdi. (Hadisin geçtiği yerler: 2089, 2375, 3091, 4003)

٨-بَاب لُبْسِ الْقَمِيصِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى حِكَايَةً عَنْ يُوسُفَ ﴿اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا﴾

8- Gömlek Giyilmesi Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Yusuf kardeşlerine dedi ki: Şu gömleğimi götürün ve babamın gözüne sürün de, hemen gören bir kimse olsun.»*** (Yusuf: 93)[34]

---

34 Yusuf aleyhisselâm, babasının gözlerinin görme gücünü, üzüntüden dolayı kaybettiğini duymuş ve kendisinin hayatta olduğunu anlayınca, sevincinden gözlerinin tekrar kuvvet bulacağını düşünmüş ve gömleğini, babasının yüzüne sürülmek üzere ona göndermiştir. Bunu ya bizzat Yusuf aleyhisselâm düşünmüş veya Cebrail aleyhisselâm ona bildirmiştir.

٥٧٩٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا الْخُفَّيْنِ إِلَّا أَنْ لَا يَجِدَ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ مَا هُوَ أَسْفَلُ مِنَ الْكَعْبَيْنِ.

5794- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhrim (hac ya da umre için niyetlenen birisi) ne giyer?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gömlek, sarık, sirval, (içe giyilen don) bornus, safran ya da zaferanla boyanmış elbise giymez. Ayakkabı bulamazsa topuklar açığa çıkacak şekilde terlik giysin." (Hadisin geçtiği yerler: 134, 366, 1542, 1838, 1842, 5803, 5805, 5806, 5847, 5852)

٥٧٩٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ قَبْرَهُ فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ وَوُضِعَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَنَفَثَ عَلَيْهِ مِنْ رِيقِهِ وَأَلْبَسَهُ قَمِيصَهُ فَاللَّهُ أَعْلَمُ.

5795- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Abdullah ibnu Ubey ibnu Selûl kabre konulduktan sonra onun kabrinin başına geldi. Onun kabrinden dışarıya çıkarılmasını emretti ve O'nun cesedi kabirden dışarıya çıkarıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun cansız bedenini dizlerinin üzerine koydu ve ona tükürüğünden üfledi. Sonra da O'na kendi gömleğini giydirdi. Böyle yapmasının hikmetini ise en iyi bilen Allah'tır.[35] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1270, 1350, 3008)

35 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendi gömleğini ibnu Ubeyy'e giydirmesi sebepleri arasında, Bedir günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası Abbas'a, İbnu Ubeyy'in kendi gömleğini hediye etmiş bulunmasına bir mukabeledir denilmiştir.

٥٧٩٦-حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ جَاءَ ابْنُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ فَأَعْطَاهُ قَمِيصَهُ وَقَالَ إِذَا فَرَغْتَ مِنْهُ فَآذِنَّا فَلَمَّا فَرَغَ آذَنَهُ بِهِ فَجَاءَ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَجَذَبَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ نَهَاكَ اللَّهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ فَقَالَ ﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ فَنَزَلَتْ ﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ ﴾ فَتَرَكَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِمْ.

5796- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ubey ölünce, oğlu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Gömleğini ver de onunla babamı kefenleyeyim. Onun cenaze namazını kıldır ve ona Allah'tan bağışlaması için dua et.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona gömleğini verdi ve şöyle buyurdu:

"Kefenleme işini bitirdikten sonra bana haber ver de onun cenaze namazını kıldırayım." O da kefenleme işi bitince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun cenaze namazını kıldırmak istediğinde Ömer -Allah ondan razı olsun- O'nu çekip dedi ki: Allah, sana münafıkların cenaze namazını kıldırmanı yasaklayıp şöyle buyurmadı mı: ***«Onlar için bağışlanma dile veya bağışlanma dileme. Onlar için yetmiş defa da bağışlanma dilesen Allah onları bağışlamayacaktır.»*** (Tevbe: 80) Bunun üzerine şu âyet indi: ***«(Ey Muhammed!) Münafıklardan ölen bir kimsenin namazını sakın kılma.»***

Bu âyetten sonra artık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ölen münafıklar üzerine cenaze namazı kıldırmayı terk etti.[36] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1269)

---

36 "Abdullah bin Ubey ölünce oğlu, Abdullah bin Abdullah, Resulullah'a geldi ona; babasına kefen yapması için gömleğini vermesini istedi. Resulullah da verdi. Sonra Abdullah, Resulullah'tan, babasının cenaze namazını kıldırmasını istedi. Resulullah, kalkıp cenaze namazını kıldırdırmaya yeltenince Ömer kalkıp Resulullah'ın elbisesinden tuttu ve dedi ki: "Ey Allahın Rasûlü, sen bunun cenazesini mi kılıyorsun? Hâlbuki Rabbin sana bunun cenaze namazını kılmanı yasakladı." Bunun üze-

٩-بَاب جَيْبِ الْقَمِيصِ مِنْ عِنْدِ الصَّدْرِ وَغَيْرِهِ

9- Kafanın veya Elin Girmesi İçin Elbisenin Kesilmesi Bâbı

٥٧٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلَ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اضْطُرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى ثُدِيِّهِمَا وَتَرَاقِيهِمَا فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقُ كُلَّمَا تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ حَتَّى تَغْشَى أَنَامِلَهُ وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ وَجَعَلَ الْبَخِيلُ كُلَّمَا هَمَّ بِصَدَقَةٍ قَلَصَتْ وَأَخَذَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ بِمَكَانِهَا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِإِصْبَعِهِ هَكَذَا فِي جَيْبِهِ فَلَوْ رَأَيْتَهُ يُوَسِّعُهَا وَلَا تَتَوَسَّعُ .تَابَعَهُ ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ فِي الْجُبَّتَيْنِ وَقَالَ حَنْظَلَةُ سَمِعْتُ طَاوُسًا سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ جُبَّتَانِ وَقَالَ جَعْفَرُ بْنُ حَيَّانَ عَنْ الْأَعْرَجِ جُبَّتَانِ.

5797- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir misal vererek şöyle buyurdu:

"Cimri ile sadaka veren kimsenin durumu, göğsünden köprücük kemiğine kadar demirden birer cübbeleri bulunan iki kimseye benzer. İnfak eden kimse, sadaka verdiği zaman üzerindeki zırh genişler, parmak uçlarına kadar uzanır ve günahlarını siler. Cimri kişi ne zaman sadaka vermek istese zırh biraz daha daralır. Kişi bu zırhı genişletmeye çalışsa da bunun başaramaz ve her bir halka, vücudun kendisine değen yerini yakalayıp şiddetle sıkar."[37]

Ebu Hureyre dedi ki: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi

---

rine Resulullah buyurdu ki: "Allah beni serbest bıraktı ve buyurdu ki: "İster bağışlanmaları dile ister dileme. Onlar için yetmiş defa af dilesen de Allah onları asla affetmeyecektir. Ben, af dilemeyi yetmişten fazla yapmış olacağım. Ömer Dedi ki: "Ama o, münafık." Resûlullah yine de onun cenaze namazını kıldırdı. Bunun üzerine Allah Teâlâ, "O münafıklardan biri ölürse sakın cenaze namazını kıldırma" âyetini indirdi.

37 Cimrinin durumunu anlatan ve cimriliğin kötü bir haslet olduğunu anlatan bir rivayet.

parmağıyla göğsüne doğru işaret ederken gördüm. Eğer sen onu cübbesini genişletmeye çalışır, cübbenin de genişlemez olduğunu görseydin elbette hayret ederdin! (Hadisin geçtiği diğer yer: 1443)

١٠-بَاب مَنْ لَبِسَ جُبَّةً ضَيِّقَةَ الْكُمَّيْنِ فِي السَّفَرِ

10- Yolculukta Yenleri Dar Bir Cübbe Giyen Kimse Bâbı

٥٧٩٨-حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الضُّحَى قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقٌ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَالَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ فَتَلَقَّيْتُهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَأْمِيَّةٌ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَذَهَبَ يُخْرِجُ يَدَيْهِ مِنْ كُمَّيْهِ فَكَانَا ضَيِّقَيْنِ فَأَخْرَجَ يَدَيْهِ مِنْ تَحْتِ الْجُبَّةِ فَغَسَلَهُمَا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَعَلَى خُفَّيْهِ.

5798- Mugîre ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ihtiyacını gidermek için uzağa gitti ve daha sonra işi bitince geri döndü. Ben kendisini su ile karşıladım. Üzerinde bir Şam cübbesi vardı. Ağzını su ile çalkaladı, burnuna su çekti sümkürdü ve yüzünü yıkadı. Ellerini o cübbenin yeninden çıkarmaya davrandı. Elbisenin yenleri dar olduğundan ellerini cübbenin altından çıkardı, onları yıkadı, başını ve ayakkabılarının üzerini mesh etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 182, 203, 206, 363, 388, 2918, 4421, 5799)

١١-بَاب لُبْسِ جُبَّةِ الصُّوفِ فِي الْغَزْوِ

11- Savaşta Yün Cübbe Giyilmesi Bâbı

٥٧٩٩- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَمَعَكَ مَاءٌ قُلْتُ نَعَمْ فَنَزَلَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَمَشَى حَتَّى تَوَارَى عَنِّي فِي سَوَادِ اللَّيْلِ ثُمَّ جَاءَ فَأَفْرَغْتُ عَلَيْهِ الْإِدَاوَةَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ صُوفٍ فَلَمْ يَسْتَطِعْ

أَنْ يُخْرِجَ ذِرَاعَيْهِ مِنْهَا حَتَّى أَخْرَجَهُمَا مِنْ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ فَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ أَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعْهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا.

5799- Mugîre ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir yolculukta bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Yanında su var mı?" diye sordu. Ben: Evet var, dedim. Bunun üzerine bineğinden indi de gecenin karanlığı içinde benden iyice gizleninceye kadar yürüdü. Sonra geldi. Ben O'na kaptan su döktüm, O da yüzünü ve ellerini yıkadı. Üzerinde yünden yapılmış bir cübbe vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cübbenin kolları dar olmasından dolayı ellerini çıkaramadı. Kollarını cübbenin aşağısından çıkardı ve kollarını yıkadı. Sonra başını meshetti. Sonra ben ayakkabısını çıkarmak için eğildiğimde: "Onlara dokunma! Muhakkak ki ben o ikisini abdestli olarak giydim" buyurdu ve ayakkabılarının üzerine meshetti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 182, 203, 206, 363, 388, 2918, 4421, 5798, 5799)

١٢-بَاب الْقَبَاءِ وَفَرُّوجِ حَرِيرٍ وَهُوَ الْقَبَاءُ وَيُقَالُ هُوَ الَّذِي لَهُ شَقٌّ مِنْ خَلْفِهِ

12- Kaftan ve İpek Kaftan Bâbı

Arkasında yarığı olan kaftana Ferrûc denilir.

٥٨٠٠-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بُنَيَّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَقَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ.

5800- Misver ibnu Mahreme -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birçok kaftanlar taksim etmiş, ancak bunlardan babam Mahreme'ye bir şey vermemişti. Mahreme bana:

-Ey oğulcuğum! Haydi beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidelim, dedi. Babamla beraber gittim. O bana:

-Haydi eve gir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi bana çağır, dedi. Misver dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi babam için çağırdım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bu elbiselerden bir elbise omzunda olduğu hâlde çıktı ve babama:

-"Bunu senin için sakladım" buyurdu. Misver dedi ki: Babam kaftana sevinçle baktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Mahreme razı oldu mu?" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2599, 2657, 3127, 5862, 6132)

٥٨٠١-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ أُهْدِيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُّوجُ حَرِيرٍ فَلَبِسَهُ ثُمَّ صَلَّى فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَنَزَعَهُ نَزْعًا شَدِيدًا كَالْكَارِهِ لَهُ ثُمَّ قَالَ لَا يَنْبَغِي هَذَا لِلْمُتَّقِينَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ عَنِ اللَّيْثِ وَقَالَ غَيْرُهُ فَرُّوجُ حَرِيرٍ.

5801- Ukbe ibnu Amir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, arkası yırtmaçlı ipek bir kaftan hediye edildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu giyip namaz kıldı. Namazını bitirdikten sonra, kaftanını hoşlanmayan birinin çıkarması gibi şiddetlice çıkarıp "bu muttakilere uygun olmaz" dedi. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 375)

١٣-بَاب الْبَرَانِسِ

13- Bornuslar Bâbı

٥٨٠٢- وَقَالَ لِي مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ رَأَيْتُ عَلَى أَنَسٍ بُرْنُسًا أَصْفَرَ مِنْ خَزٍّ.

5802- Süleyman ibnu Tarhân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes'in üzerinde aslı tavşan kılından olan ve ipek karışımı sarı bir bornus gördüm.

٥٨٠٣- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَلْبَسُوا الْقُمُصَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ وَلَا الْبَرَانِسَ وَلَا الْخِفَافَ إِلَّا أَحَدٌ لَا يَجِدُ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا مِنْ الثِّيَابِ شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا الْوَرْسُ.

5803- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhrim (hac ya da umre için niyetlenen birisi) ne giyer?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gömlek, sarık, sirval, (içe giyilen don) bornus, safran ya da zâferânla boyanmış elbise giymez. Ayakkabı bulamazsa topuklar açığa çıkacak şekilde terlik giysin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 134, 366, 1542, 1838, 1842, 5794, 5805, 5806, 5847, 5852)

١٤-بَاب السَّرَاوِيلِ

14- Serâvîl Bâbı

٥٨٠٤- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ.

5804- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İzar bulamayan sirval giysin. Ayakkabı bulamazsa topuklar açığa çıkacak şekilde terlik giysin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1740, 1812, 1841, 1843, 5853)

٥٨٠٥-حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ إِذَا أَحْرَمْنَا قَالَ لَا تَلْبَسُوا الْقَمِيصَ

وَالسَّرَاوِيلَ وَالْعَمَائِمَ وَالْبَرَانِسَ وَالْخِفَافَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مِنْ الثِّيَابِ مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ.

5805- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam ayağa kalktı ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! İhrama gireceğimiz zaman bize ne giymemizi emredersin? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Gömlek, sarık, sirval, (içe giyilen don) bornus, safran ya da zâferânla boyanmış elbise giymez. Ayakkabı bulamazsa topuklar açığa çıkacak şekilde terlik giysin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 134, 366, 1542, 1838, 1842, 5794, 5803, 5805, 5806, 5847, 5852)

١٥-بَاب فِي الْعَمَائِمِ

15- Sarıklar Bâbı

٥٨٠٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ وَلَا الْخُفَّيْنِ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْهُمَا فَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ.

5806- Abdullah ibnu Ömer -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İhramlı kimse gömlek, sarık, sirval, (içe giyilen don) bornus, safran ya da zâferânla boyanmış elbise giymez. Ayakkabı bulamazsa topuklar açığa çıkacak şekilde terlik giysin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 134, 366, 1542, 1838, 1842, 5794, 5803, 5805, 5806, 5847, 5852)

١٦-بَاب التَّقَنُّعِ

16- Başı Ve Yüzü Örtmek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ عِصَابَةٌ دَسْمَاءُ وَقَالَ أَنَسٌ عَصَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةَ بُرْدٍ.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başı üzerine siyah bir kumaş parçası ile başını dolamış bir hâlde dışarı çıktı.

Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başı üzerine bir bürde kenarını sarıp doladı.

٥٨٠٧- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَاجَرَ نَاسٌ إِلَى الْحَبَشَةِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَوَ تَرْجُوهُ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِصُحْبَتِهِ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَبَيْنَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِنَا فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ فَقَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُقْبِلًا مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ فِدًا لَكَ أَبِي وَأُمِّي وَاللَّهِ إِنْ جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِأَمْرٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ حِينَ دَخَلَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ قَالَ إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ قَالَ فَالصُّحْبَةُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَخُذْ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَى رَاحِلَتَيَّ هَاتَيْنِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالثَّمَنِ قَالَتْ فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحَثَّ الْجِهَازِ وَصَنَعْنَا لَهُمَا سُفْرَةً فِي جِرَابٍ فَقَطَعَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَأَوْكَأَتْ بِهِ الْجِرَابَ وَلِذَلِكَ كَانَتْ تُسَمَّى ذَاتَ النِّطَاقِ ثُمَّ لَحِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ بِغَارٍ فِي جَبَلٍ يُقَالُ لَهُ ثَوْرٌ فَمَكُثَ فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ لَقِنٌ ثَقِفٌ فَيَرْحَلُ مِنْ عِنْدِهِمَا سَحَرًا فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مِنْحَةً مِنْ غَنَمٍ فَيُرِيحُهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنْ الْعِشَاءِ

فَيَبِيتَانِ فِي رِسْلِهِمَا حَتَّى يَنْعِقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ بِغَلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ.

5807- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müslümanlardan birçok erkek Habeşistan'a hicret ettiler. Ebu Bekir de hicret için hazırlık içerisinde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yavaş ol! Hicret konusunda bana izin verilmesini umuyorum" buyurdu. Bunun üzerine Ebu Bekir: Babam sana feda olsun! Sana hicret etmen konusunda izin verileceğini umuyor musun? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Evet, umuyorum" buyurdu.

Ebu Bekir, daha sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hicrette yoldaşlık etmek için o anda hicret etmekten vazgeçti. Bu arada Ebu Bekir, evinde bulunan kuvvetli iki binek devesini dört ay ağaç yapraklarıyla ev içinde besledi. Bizler bir gün günün en sıcak olduğu biz zamanda evimizde otururken ev halkından biri Ebu Bekir'e: İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bize gelmesi alışılmış olmayan bir saatte başını bir sargı ile sarıp örtmüş olarak geliyor! dedi. Ebu Bekir de: Babam anam O'na feda olsun! Vallahi O'nu bu saatte buraya muhakkak mühim bir iş getirmiştir! dedi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi, içeri girmeye izin istedi, Ebu Bekir de O'na izin verdi ve içeriye buyur etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeriye girdi ve girer girmez de: "Yanında olanları dışarı çıkar" buyurdu. Ebu Bekir de: Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Onlar ancak senin ailendir! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bana Mekke'den Medine'ye hicret etmem hususunda izin verildi" buyurdu. Ebu Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü! Babam sana feda olsun! Ben de bu hicretinde sana eşlik edecek miyim? Diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Evet, sen benim hicretteki yol arkadaşımsın" buyurdu. Ebu Bekir: Babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Şu iki bineğimden birini al! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O deveyi ancak bedelini vererek almayı kabul ederim" buyurdu.

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in yol azıklarını hazırladık. Her ikisi için bir dağarcık içinde bir miktar azık düzenleyip bir sofra olarak koyduk. Ağzı bağlanacağı sıra Ebu Bekir'in kızı kardeşim Esma, belinin kuşağından bir parça kesip ayırdı da onunla dağarcığın ağzını bağladı. İşte bundan dolayı Esmâ'ya iki kuşaklı manasında "Zâtun-Nitâkayn" diye isim verildi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

ve sellem ile Ebu Bekir Sevr denilen dağdaki bir mağaraya ulaştılar. Ve orada üç gece kaldılar. Her gece yanlarında Ebu Bekir'in oğlu Abdullah gecelerdi. Abdullah çabuk anlayışlı, kavrayışlı, taze bir gençti. Seher vakti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in yanlarından, Mekke'de gecelemiş gibi Kureyş ile sabahlardı. Abdullah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir hakkında Kureyş müşriklerinin hilelerinden duyduğu şeyleri ezberinde tutar, karanlık basınca gelir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile babası Ebu Bekir'e haber verirdi. Ebu Bekir'in kölesi Âmir ibnu Fuheyre o civarda bol sütlü sağmal koyun otlatır ve akşamdan bir müddet geçtiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'e getirirdi. Onlar da taze süt içerek gecelerlerdi. Nihayet gecenin sonunda Âmir ibnu Fuheyre mağaranın önüne gelir sağmal koyuna seslenirdi ve alır, yaymağa götürürdü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Bekir'in mağarada bulundukları üç gecenin hepsinde Âmir süt işini böyle temin ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 476, 2138, 2263, 2264, 2297, 3905, 4093, 5087, 6079)

١٧-بَاب الْمِغْفَرِ

17- Miğfer Bâbı

٥٨٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ.

5808- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi fethettiğinde Mekke'ye başında miğfer olduğu hâlde girmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1846, 3044, 4286)

١٨-بَاب الْبُرُودِ وَالْحِبَرَةِ وَالشَّمْلَةِ

18- Bürde, Hibera ve Şemle Denilen Giyecekler Bâbı

وَقَالَ خَبَّابٌ شَكَوْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ.

Habbâb ibnul-Eret şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin gölgesinde bürdesini yastık ederek dayandığı sırada yanına geldik ve müşriklerin ezalarından şikâyet ettik.

٥٨٠٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَبَذَهُ بِرِدَائِهِ جَبْذَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَثَّرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الْبُرْدِ مِنْ شِدَّةِ جَبْذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ.

5809- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yürüyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üzerinde Necrân dokumalarından kalın kenarlı bir kaftan vardı. Bir bedevi geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ridasını şiddetle çekti. O sırada ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin boynu ile iki omuzu arasına baktım da bedevînin ridâyı şiddetle çekmesinden dolayı, ridânın kalın kenarı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin boynunda iz bıraktığını gördüm. Bundan sonra bedevi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Yanında bulunan Allah malından bana bir şey verilmesini emret, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bedeviye doğru şefkatle baktı da güldü, sonra bu bedeviye biraz dünyalık verilmesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3149, 6088)

٥٨١٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ قَالَ سَهْلٌ هَلْ تَدْرِي مَا الْبُرْدَةُ قَالَ نَعَمْ هِيَ الشَّمْلَةُ مَنْسُوجٌ فِي حَاشِيَتِهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدِي أَكْسُوكَهَا فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا لَإِزَارُهُ فَحَسَّنَهَا رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْسُنِيهَا قَالَ نَعَمْ فَجَلَسَ مَا شَاءَ اللَّهُ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ رَجَعَ فَطَوَاهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ وَقَدْ عَرَفْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهَا إِلَّا لِتَكُونَ كَفَنِي يَوْمَ أَمُوتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ.

5810- Sehl ibnu Sa'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir kadın, iki tarafında püskül olan dokunmuş bir bürdeyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdi. Sehl dedi ki: Bilir misiniz bürde nedir? Onlar, şemledir yani üzere örtülen kumaştır dediler. O: Evet, dedi. Kadın dedi ki: Onu ellerimle dokudum. Onu senin giymen için getirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu aldı ve ona da ihtiyacı vardı. Üzerinde izarı olduğu hâlde bizim yanımıza geldi. Bir kimse o kumaşın güzel olduğundan bahsedip: Bu ne kadar güzel, bunu bana ver, dedi. Orada bulunanlar dediler ki: Sen güzel bir şey yapmadın. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona ihtiyacı olduğu için onu giydi. Sen ise o elbiseyi O'ndan istedin. Sen biliyorsun ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisinden bir şey istenildiğinde onu geri çevirmez. Adam dedi ki: Vallahi ben onu giymek için istemedim. Ben ancak onu, kefenim olması için istedim. Sehl dedi ki: O adamın dediği gibi, o elbise onun kefeni oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1277, 2093, 6036)

٥٨١١- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هِيَ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ إِضَاءَةَ الْقَمَرِ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيُّ يَرْفَعُ نَمِرَةً عَلَيْهِ قَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ سَبَقَكَ عُكَّاشَةُ.

5811- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ümmetimden yetmiş bin kişi cennete hesapsız girecektir. Onların yüzleri ayın ışık saçması gibi ışık saçar." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Ukâşe ibnu Mihsan el-Esedî, üzerine kaplan derisi gibi çizgili bir şemle kaldırarak: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni de cennete hesapsız girecek kimselerden eylemesi için dua et! Dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Allahım! Onu onlardan kıl" diye Ukâşe'ye dua etti. Sonra Ensardan bir adam daha kalktı ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Onlardan kılması için bana da dua et, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu konuda Ukâşe seni geçti" buyurdu.

٥٨١٢- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَيُّ الثِّيَابِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَهَا قَالَ الْحِبَرَةُ.

5812- Katâde -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Ben Enes'e:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme en sevimli olan elbise hangisi idi? diye sordum. Enes: Hibera idi, dedi. (Yani Yemen burdesi.)

٥٨١٣-حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَحَبُّ الثِّيَابِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَهَا الْحِبَرَةَ.

5813- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme en sevimli elbise hibera denilen Yemen bürdesi idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5812, 5813)

٥٨١٤-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ سُجِّيَ بِبُرْدٍ حِبَرَةٍ.

5814- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde beyaz hibera bürdesi ile örtüldü.

١٩-بَاب الْأَكْسِيَةِ وَالْخَمَائِصِ

19- Kısa ve Hamîsa Denilen Motifli Elbise Bâbı

٥٨١٥-٥٨١٦- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا.

5815-5816- Aişe ve Abdullah ibnu Abbas -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölüm hastalığında iken kendisine ait motifli bir elbiseyi yüzüne örterdi. Bunalınca da onu yüzünden çekerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hâldeyken şöyle buyurdu:

"Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen Yahudi ve Hristiyanlara Allah lânet etsin." Onların yaptıklarından ümmetini sakındırıyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 435, 1330, 1390, 3453, 4441, 4443, 5815; 3454, 4444)

٥٨١٧- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَمِيصَةٍ لَهُ لَهَا أَعْلَامٌ فَنَظَرَ إِلَى أَعْلَامِهَا نَظْرَةً فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ اذْهَبُوا بِخَمِيصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي آنِفًا عَنْ صَلَاتِي وَأْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّةِ أَبِي جَهْمِ بْنِ حُذَيْفَةَ بْنِ غَانِمٍ مِنْ بَنِي عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ.

5817- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, üzerinde motifleri olan kare şeklindeki bir elbise içinde namaz kıldı ve bu esnada gözü bir kere o motiflere, (desenlere) ilişti. Namazını bitirince şöyle buyurdu: "Ebu Cehm'in (hediye ettiği) bu motifli elbiseyi ona geri götürün ve bana Ebu Cehm'in motifsiz (desensiz) olan elbisesini getirin. Çünkü bu beni namazımda meşgul etti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 373, 752)

٥٨١٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ كِسَاءً وَإِزَارًا غَلِيظًا فَقَالَتْ قُبِضَ رُوحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَيْنِ.

5818- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra bize yünden keçelenmiş bir kaftan çıkardı ve şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bu kaftanın içinde iken

vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3108)

٢٠-بَاب اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ

20- Elleri Dışarı Çıkaramayacak Şekilde Kumaşla Tamamen Bürünmek Bâbı

٥٨١٩- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ وَعَنْ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ وَأَنْ يَحْتَبِيَ بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ وَأَنْ يَشْتَمِلَ الصَّمَّاءَ.

5819- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mulâmese ticaretinden yani el dokundurma alışverişinden, munabezeden yani birbirine atma sûretiyle yapılan alışverişten yasakladı. Sabah namazından sonra güneş yükselene kadar, bir de ikindi namazından sonra güneş batıncaya kadar namaz kılmayı yasakladı. Bir tek kumaş içinde ayaklarını toplayıp avret yeri gözükecek şekilde oturmayı ve ellerini dışarıya çıkaramayacak şekilde kumaşla tamamen bürünmekten yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 368, 584, 588, 1992, 2145, 2146, 5821)

٥٨٢٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ نَهَى عَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ فِي الْبَيْعِ وَالْمُلَامَسَةُ لَمْسُ الرَّجُلِ ثَوْبَ الْآخَرِ بِيَدِهِ بِاللَّيْلِ أَوْ بِالنَّهَارِ وَلَا يُقَلِّبُهُ إِلَّا بِذَلِكَ وَالْمُنَابَذَةُ أَنْ يَنْبِذَ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ بِثَوْبِهِ وَيَنْبِذَ الْآخَرُ ثَوْبَهُ وَيَكُونَ ذَلِكَ بَيْعَهُمَا عَنْ غَيْرِ نَظَرٍ وَلَا تَرَاضٍ وَاللِّبْسَتَيْنِ اشْتِمَالُ الصَّمَّاءِ وَالصَّمَّاءُ أَنْ يَجْعَلَ ثَوْبَهُ عَلَى أَحَدِ عَاتِقَيْهِ فَيَبْدُو أَحَدُ شِقَّيْهِ لَيْسَ عَلَيْهِ ثَوْبٌ وَاللِّبْسَةُ الْأُخْرَى احْتِبَاؤُهُ بِثَوْبِهِ وَهُوَ جَالِسٌ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ.

5820- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki türlü giyinişten ve iki türlü alışverişten yasakladı. Alışverişte mulâmese ve munabezeden yasakladı. Mulâmese, bir kimsenin gece veya gündüz vakti eliyle diğer birinin kumaşına dokunmasıdır. Bu adam o kumaşı evirip çevirmez, sadece böyle el dokundurur. Munâbeze ise bir adamın kendi kumaşını diğer adama doğru atması ve diğer adamın da kendi kumaşını atmasıdır ve bu atışma, kumaşa bakmaksızın ve aralarında karşılıklı bir rıza olmaksızın yapılır. Yasakladığı giyiniş şekillerinden biri: İştimâlus-Sammâ'dır. Sammâ, elbisesini omuzlarından birisi üzerine koyup iki yanından birinin açılması, üzerinde hiçbir elbise bulunmamasıdır. Diğer giyiniş ise; büründüğü kumaştan bir parçasını avret mahallinin üzerinde bulundurmaksızın, oturur hâlde kendi kumaşıyla bürünmesidir. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 368, 584, 588, 1992, 2145, 2146, 5819, 5821)

٢١-بَاب الِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

21- Bir Tek Kumaş İçinde Sarınıp Bürünmek Bâbı

٥٨٢١- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ وَأَنْ يَشْتَمِلَ بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى أَحَدِ شِقَّيْهِ وَعَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

5821- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki türlü giyinişten yasakladı. Birincisi: İnsanın, büründüğü kumaşın bir parçasını avret yeri üzerinde bulundurmaksızın bir tek kumaşa sarınıp bürünmesinden ve insanın iki parçadan biri üzerinde bir şey bulunmayarak bir tek kumaşla bürünmesinden yasakladı. Bir de mulâmese ve munabeze ticaretinden yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 368, 584, 588, 1992, 2145, 2146, 5819, 5821)

٥٨٢٢- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ.

5822- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elleri dışarı çıkaramayacak şekilde tamamen bürünmekten ve avret yeri üzerinde bir şey olmaksızın bir tek kumaş içinde ayaklarını toplayıp elbisenin içine oturmaktan yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 368, 584, 588, 1992, 2145, 2146, 5819, 5821)

٢٢-بَاب الْخَمِيصَةِ السَّوْدَاءِ

22- Motifli Siyah Elbise Bâbı

٥٨٢٣-حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ سَعِيدِ بْنِ فُلَانٍ هُوَ عَمْرُو بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدٍ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثِيَابٍ فِيهَا خَمِيصَةٌ سَوْدَاءُ صَغِيرَةٌ فَقَالَ مَنْ تَرَوْنَ أَنْ نَكْسُوَ هَذِهِ فَسَكَتَ الْقَوْمُ قَالَ ائْتُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأُتِيَ بِهَا تُحْمَلُ فَأَخَذَ الْخَمِيصَةَ بِيَدِهِ فَأَلْبَسَهَا وَقَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي ثَلَاثًا فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى عَلَمِهَا وَهُوَ يَرْقَمُ فِي وَجْهِي بِيَدِهِ وَكَانَ فِيهَا عَلَمٌ أَخْضَرُ أَوْ أَصْفَرُ فَقَالَ يَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَاهْ وَسَنَاهْ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنٌ.

5823- Hâlid ibnu Saîd'in kızı Ümmü Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birçok elbiseler getirildi Bunların içinde küçük ve siyah renkli motifli bir elbise vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu elbiseyi kime giydirelim, görüşünüz nedir?" diye sordu. Orada bulunanlar sustular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bana Ümmü Hâlid'i getirin" buyurdu. Bunun üzerine küçük bir kız çocuğu olan Ümmü Hâlid kucakta taşınarak getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o elbiseyi aldı ve kendi eliyle Ümmü Hâlid'e giydirdi ve: "Güle güle giy ve bu elbise üzerinde eskisin ve yıpransın" diye dua etti. O elbisenin üzerinde yeşil veya sarı desenler vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey Ümmü Hâlid bu elbise sana yakıştı" buyurdu.

Senah kelimesi Habeş dilinde "güzel şey" manasına gelir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3071, 5845, 5993)

٥٨٢٤–حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا وَلَدَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ قَالَتْ لِي يَا أَنَسُ انْظُرْ هَذَا الْغُلَامَ فَلَا يُصِيبَنَّ شَيْئًا حَتَّى تَغْدُوَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَنِّكُهُ فَغَدَوْتُ بِهِ فَإِذَا هُوَ فِي حَائِطٍ وَعَلَيْهِ خَمِيصَةٌ حُرَيْثِيَّةٌ وَهُوَ يَسِمُ الظَّهْرَ الَّذِي قَدِمَ عَلَيْهِ فِي الْفَتْحِ.

5824- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Annem Ümmü Suleym, kardeşim Abdullah ibnu Ebu Talha'yı doğurduğu zaman bana şöyle dedi: Ey Enes! Bu çocuğa iyi bak ve onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme götürüp de hurmayı ağzında çiğneyip bebeğin damağını onunla ovuncaya kadar ona bir şey isabet etmesin. Bunun üzerine ben kardeşimi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdim. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hurmalık içinde bulunuyordu, üzerinde hureysiyye denilen motifli elbise vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem fetih zamanında kendisine gelmiş olan yük develerini damgalamakla meşgul oluyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1502, 5542)

٢٣-بَاب ثِيَابِ الْخُضْرِ

23- Yeşil Elbiseler Bâbı

٥٨٢٥– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ رِفَاعَةَ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَتَزَوَّجَهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّبِيرِ الْقُرَظِيُّ قَالَتْ عَائِشَةُ وَعَلَيْهَا خِمَارٌ أَخْضَرُ فَشَكَتْ إِلَيْهَا وَأَرَاهَا خُضْرَةً بِجِلْدِهَا فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنِّسَاءُ يَنْصُرُ بَعْضُهُنَّ بَعْضًا قَالَتْ عَائِشَةُ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ مَا يَلْقَى الْمُؤْمِنَاتُ لَجِلْدُهَا أَشَدُّ خُضْرَةً مِنْ ثَوْبِهَا قَالَ وَسَمِعَ أَنَّهَا قَدْ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنَانِ لَهُ مِنْ غَيْرِهَا قَالَتْ وَاللَّهِ مَا لِي إِلَيْهِ مِنْ ذَنْبٍ إِلَّا أَنَّ مَا مَعَهُ لَيْسَ بِأَغْنَى عَنِّي مِنْ هَذِهِ وَأَخَذَتْ هُدْبَةً مِنْ ثَوْبِهَا فَقَالَ كَذَبَتْ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَنْفُضُهَا نَفْضَ الْأَدِيمِ وَلَكِنَّهَا نَاشِزٌ تُرِيدُ رِفَاعَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنْ كَانَ ذَلِكِ لَمْ تَحِلِّي لَهُ أَوْ لَمْ تَصْلُحِي لَهُ حَتَّى يَذُوقَ

مِنْ عُسَيْلَتِكِ قَالَ وَأَبْصَرَ مَعَهُ ابْنَيْنِ لَهُ فَقَالَ بَنُوكَ هَؤُلَاءِ قَالَ نَعَمْ قَالَ هَذَا الَّذِي تَزْعُمِينَ مَا تَزْعُمِينَ فَوَاللَّهِ لَهُمْ أَشْبَهُ بِهِ مِنْ الْغُرَابِ بِالْغُرَابِ.

5825- İkrime -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Rifâa, hanımı Temime bintu Vehb'i boşadı. Sonra o kadınla Abdurrahman ibnuz-Zubeyr el-Kurazî evlendi. Âişe -Allah ondan razı olsun- dedi ki:

Bu kadının üzerinde yeşil bir baş örtüsü vardı. Bana geldi ve kocası Abdurrahman'dan şikâyet edip derd yandı ve cildi üzerinde döğmeden meydana gelmiş yeşil bir lekeyi gösterdi. Nihayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelince İkrime: Kadınlar, birbirlerine yardım ederler, dedi. Âişe: Ey Allahın Rasûlü! Ben mümin kadınların karşılaşmakta oldukları böylesine meşakkat görmedim. Vallahi bu kadının cildi, üzerindeki örtüden daha yeşildir, dedi. İkrime dedi ki: Kadının kocası, kadının Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidip şikâyet ettiğini işitti de, o da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi. Beraberinde başka kadından doğma iki oğlu da vardı. Karısı Temime:

Vallahi ey Allah'ın Rasûlü benim ona karşı beni döğmesine sebep olacak hiçbir günahım yoktur. Ancak ondaki cinsiyet âleti şu elbise saçağı gibi gevşek olduğundan, benim şehvetimi gideremiyor, dedi ve elbisenin kenarında dokunmamış vaziyette sarkmakta olan bir saçağı tuttu gevşekliği gösterdi. Bunun üzerine kocası Abdurrahman: Vallahi yalan söyledi Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki, ben onu deri silker gibi silkeliyorum. Benim cinsel gücüm yerindedir. Ancak o eski kocası Rifâ'ya dönmek istiyor, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına: "Şayet durum böyle ise kocan senin balcağızından tatmadıkça yani sen onunla cinsi münasebet yapmadıkça eski kocanla tekrar evlenemezsin" buyurdu. Bu arada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman'ın beraberindeki o iki çocuğu gördü ve: "Bunlar senin oğulların mı?" diye sordu. Abdurrahman da: Evet ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu kocanın iki çocuğu olduğu hâlde sen onun hangi iktidarsızlığından bahsediyorsun? Vallahi çocuklarının kendisine benzerliği tıpkı karganın kargaya benzerliği gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2639, 5260, 5261, 5265, 5317, 5792, 6084)

٢٤-بَاب الثِّيَابِ الْبِيضِ

24- Beyaz Elbiseler Bâbı

٥٨٢٦- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُ بِشِمَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَمِينِهِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بِيضٌ يَوْمَ أُحُدٍ مَا رَأَيْتُهُمَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ.

5826- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Uhud savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve O'nunla beraber, üzerlerinde beyaz elbiseleriyle kahramanca savaşan iki kişiyi gördüm. Ben o ikisini ne bundan önce ne de bundan sonra gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4054)

٥٨٢٧- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدُّؤَلِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ أَبْيَضُ وَهُوَ نَائِمٌ ثُمَّ أَتَيْتُهُ وَقَدْ اسْتَيْقَظَ فَقَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ عَلَى رَغْمِ أَنْفِ أَبِي ذَرٍّ وَكَانَ أَبُو ذَرٍّ إِذَا حَدَّثَ بِهَذَا قَالَ وَإِنْ رَغِمَ أَنْفُ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هَذَا عِنْدَ الْمَوْتِ أَوْ قَبْلَهُ إِذَا تَابَ وَنَدِمَ وَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ غُفِرَ لَهُ.

5827- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. O, uyuyordu ve üzerinde de beyaz bir elbise vardı. Sonra O'nun yanına tekrar geldiğinde uyandı ve şöyle buyurdu: "Lâ ilâhe illallah diyen ve sonra da bu hâl üzere ölen bir kul cennete girer." Ben dedim ki: O kul zina etse de hırsızlık yapsa da mı cennete girecek? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Zina etse de hırsızlık yapsa da cennete girecek" buyurdu. Ben yine: O kul zina etse de hırsızlık yapsa da mı cennete girecek? dedim. Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de yine: "Zina etse de hırsızlık yapsa da cennete girecek" buyurdu. Ben: O kul zina etse de hırsızlık yapsa da mı cennete girecek? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ebu Zerr'in inadına rağmen, onun isteğinin aksine o kul zina etse de, hırsızlık yapsa da cennete girecektir" buyurdu.

Ebul-Esved şöyle dedi: Ebu Zerr bu hadîsi her rivayet edişinde: "Ebu Zerr'in inadına rağmen, onun isteğinin aksine" der idi.

Ebu Abdullah el-Buhârî şöyle dedi: Bu ancak ölüm anında veya ölümden önce tövbe edip günahlarına pişman olan ve "Lâ ilâhe illallâh" diyen ve bağışlanan kişi için geçerlidir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1237, 1408, 2388, 3222, 6268, 6443, 6444, 7487)

٢٥-بَاب لُبْسِ الْحَرِيرِ وَافْتِرَاشِهِ لِلرِّجَالِ وَقَدْرِ مَا يَجُوزُ مِنْهُ

25- Erkeklerin İpek Elbise Giymesi ve İpek Yaygı Edinmelerinin Hükmü; Erkekler İçin Kullanılması Caiz Olacak İpek Miktarını Beyân Bâbı

٥٨٢٨-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ النَّهْدِيَّ أَتَانَا كِتَابُ عُمَرَ وَنَحْنُ مَعَ عُتْبَةَ بْنِ فَرْقَدٍ بِأَذْرَبِيجَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَأَشَارَ بِإِصْبَعَيْهِ اللَّتَيْنِ تَلِيَانِ الْإِبْهَامَ قَالَ فِيمَا عَلِمْنَا أَنَّهُ يَعْنِي الْأَعْلَامَ.

5828- Ebu Osman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattab'ın halifeliği zamanında bizler Utbe ibnu Ferkad'ın komutasında Azerbeycan'da bulunduğumuz esnada bize Ömer ibnul-Hattab'ın mektubu geldi. Mektupta şu da yazılı idi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ipek elbiseleri giymeyi yasakladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem baş parmağı yanındaki iki parmağıyla şehadet ve orta parmaklarıyla işaret ederek: "Şu kadarı müstesna" buyurmuştur.

Ebu Osman şöyle dedi: Bildiğimiz kadarıyla elbise üzerindeki küçük motifler kastedilmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5829, 5830, 5834, 5835)

٥٨٢٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ كَتَبَ إِلَيْنَا عُمَرُ وَنَحْنُ بِأَذْرَبِيجَانَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَصَفَّ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِصْبَعَيْهِ وَرَفَعَ زُهَيْرٌ الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةَ.

5829- Ebu Osman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler, Azerbeycan'da bulunduğumuz sırada Ömer bize mektup yazdı. Mektupta şu hadîs de vardı: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ipek elbise giymekten yasaklamıştır. Ancak şu kadarı müstesnadır: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki parmağıyla bize bunu vasfetti.

Hadisi rivayet eden Zuheyr, orta parmak ile şehâdet parmağını dikip göstermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5828,5829, 5830, 5834, 5835)

٥٨٣٠-حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ كُنَّا مَعَ عُتْبَةَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُلْبَسُ الْحَرِيرُ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لَمْ يُلْبَسْ فِي الْآخِرَةِ مِنْهُ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ وَأَشَارَ أَبُو عُثْمَانَ بِإِصْبَعَيْهِ الْمُسَبِّحَةِ وَالْوُسْطَى.

5830- Ebu Osmân en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Utbe ibnu Ferkad'ın komutasında Azerbaycan'da idik. Ömer, -Allah ondan razı olsun- Utbe'ye bir mektup yazarak şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dünyada ipek giyilmez. Onu dünyada giyen âhirette ondan bir şey giyemez."

Ebu Osman bunu derken işaret ve orta parmağıyla işaret etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5828,5829, 5830, 5834, 5835)

٥٨٣١- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَايِنِ فَاسْتَسْقَى فَأَتَاهُ دِهْقَانٌ بِمَاءٍ فِي إِنَاءٍ مِنْ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ وَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ إِلَّا أَنِّي نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَالْحَرِيرُ وَالدِّيبَاجُ هِيَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ.

5831- Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Huzeyfe Medâin şehrinde idi, içmek için su istedi. Ona o kavmin efendisi gümüş bir kap içinde su getirdi. Bunun üzerine Huzeyfe bardağı ona doğru fırlattı ve: Şayet ben bunu daha önce yasaklamamış olsaydım bardağı sana doğru atmazdım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Altın, gümüş, ipek ve dibac dünyada kâfirler için, ahirette ise sizler içindir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5426)

٥٨٣٢-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ شُعْبَةُ فَقُلْتُ أَعَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ شَدِيدًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا فَلَنْ يَلْبَسَهُ فِي الْآخِرَةِ.

5832- Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdulazîz ibnu Suheyb'e: Enes bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden mi rivayet etti? diye sordum. Abdulazîz de şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim dünyada ipek giyerse, âhirette onu asla giyemeyecektir."

٥٨٣٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَخْطُبُ يَقُولُ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ.

5833- Sâbit el-Bunânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnuz-Zubeyr -Allah ondan razı olsun- hutbesinde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her kim dünyada ipek giyerse, âhirette onu asla giyemeyecektir."

٥٨٣٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي ذِبْيَانَ خَلِيفَةَ بْنِ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ

عَنْ يَزِيدَ قَالَتْ مُعَاذَةُ أَخْبَرَتْنِي أُمُّ عَمْرٍو بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ سَمِعَ عُمَرَ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

5834- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim dünyada ipek giyerse, âhirette onu giyemeyecektir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5828,5829, 5830, 5834, 5835)

٥٨٣٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْحَرِيرِ فَقَالَتْ ائْتِ ابْنَ عَبَّاسٍ فَسَلْهُ قَالَ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ سَلْ ابْنَ عُمَرَ قَالَ فَسَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَفْصٍ يَعْنِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ فَقُلْتُ صَدَقَ وَمَا كَذَبَ أَبُو حَفْصٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا حَرْبٌ عَنْ يَحْيَى حَدَّثَنِي عِمْرَانُ وَقَصَّ الْحَدِيثَ.

5835- İmran ibnu Hittân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'ye ipekten sordum. Âişe: İbnu Abbas'a git, ona sor, dedi. Ben İbnu Abbas'a gidip ona da sordum. O da bana: İbnu Ömer'e sor, dedi. Ben de gidip İbnu Ömer'e sordum. İbnu Ömer şöyle dedi: Bana Ebu Hafs Ömer ibnul-Hattâb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu haber verdi: "Dünyada iken ipek elbiseyi ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer." Bunun üzerine ben de: Ebu Hafs, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerine yalan söylememiş doğruyu söylemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5828,5829, 5830, 5834)

٢٦-بَاب مَسِّ الْحَرِيرِ مِنْ غَيْرِ لُبْسٍ

26- İpek Elbiseyi Giymeksizin Eliyle Dokunan Kimse Bâbı

وَيُرْوَى فِيهِ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bunu Zubeydi, Zuhri'den, O da Enes'den, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٥٨٣٦- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُهْدِيَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبُ حَرِيرٍ فَجَعَلْنَا نَلْمُسُهُ وَنَتَعَجَّبُ مِنْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ هَذَا قُلْنَا نَعَمْ قَالَ مَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ هَذَا.

5836- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ipekten bir elbise hediye edildi. Ashabı o ipek elbiseye dokundular ve onun yumuşaklılığı karşısında şaşırdılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Siz bu ipek elbisenin ne kadar da yumuşak oluşuna mı şaşıyorsunuz?" buyurdu. Bizler de: Evet, dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Muhakkak ki Sa'd ibnu Muaz'ın cennetteki mendilleri bundan daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler 3249, 3802)

٢٧-بَاب افْتِرَاشِ الْحَرِيرِ

27- İpek Yaygı Edinmenin Hükmü Bâbı

وَقَالَ عَبِيدَةُ هُوَ كَلُبْسِهِ.

Abîde, ipek yaygı edinmek, giyilmesi gibidir, demiştir.

٥٨٣٧- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَشْرَبَ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ.

5837- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri altın ve gümüş kaplar içinde bir şey yiyip içmekten yasakladı. Harîr ve dibac denilen ipek kumaşları giymekten ve bunların üzerine oturmamızdan da yasakladı. (Ha-

disin geçtiği diğer yer: 5426)

٢٨-بَاب لُبْسِ الْقَسِّيِّ

28- Kassî Denilen İpek Kumaş Giymek Bâbı

وَقَالَ عَاصِمٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ مَا الْقَسِّيَّةُ قَالَ ثِيَابٌ أَتَتْنَا مِنْ الشَّأْمِ أَوْ مِنْ مِصْرَ مُضَلَّعَةٌ فِيهَا حَرِيرٌ وَفِيهَا أَمْثَالُ الْأُتْرُجِ وَالْمِيثَرَةُ كَانَتْ النِّسَاءُ تَصْنَعُهُ لِبُعُولَتِهِنَّ مِثْلَ الْقَطَائِفِ يُصَفِّرُنَهَا وَقَالَ جَرِيرٌ عَنْ يَزِيدَ فِي حَدِيثِهِ الْقَسِّيَّةُ ثِيَابٌ مُضَلَّعَةٌ يُجَاءُ بِهَا مِنْ مِصْرَ فِيهَا الْحَرِيرُ وَالْمِيثَرَةُ جُلُودُ السِّبَاعِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ عَاصِمٌ أَكْثَرُ وَأَصَحُّ فِي الْمِيثَرَةِ.

Ebu Burde şöyle dedi: Ben Alî ibnu Ebî Tâlib'e: Kassıyye nedir? diye sordum. Ali şöyle dedi: O bize Şam'dan veya Mısır'dan gelen ipek kumaşlar. Bunlar bazı yeri dokunup, bazı yeri bırakılarak kaburga kemikleri tarzında aralık aralık dokunmuşlardır. Bunlarda ipek vardır ve yine bunlarda turunç gibi yol yol kalın çitareler vardır. Miysere yani eyer, semer ve palan minderleri ise kadınların kocaları için yapmakta oldukları kadifeler gibi şeylerdir; onları sararturlar veya: Onları semerlerin üzerlerine koymak için yün gibi yaparlar. dedi.

Cerîr ibnu Abdulhamîd de Yezîd ibnu Ebî Ziyâd'dan aldığı hadîsinde şöyle demiştir: Kassıyye", kaburga kemikleri gibi yol yol dokunmuş kumaşlardır ki, bunlar Mısır'dan getirilir, içlerinde has ipek vardır. "Miysere" ise yaban hayvanlarının derileridir.

٥٨٣٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمَيَاثِرِ الْحُمْرِ وَالْقَسِّيِّ.

5838- Berâ' ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri kırmızı ipek minderden ve kassî denilen ipekli kumaştan yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1239, 2445, 5175, 5635, 5650, 5838, 5849, 5863, 6222, 6235, 6654)

٢٩-بَاب مَا يُرَخَّصُ لِلرِّجَالِ مِنْ الْحَرِيرِ لِلْحِكَّةِ

29- Kaşıntılı Hastalık Sebebiyle Erkeklere İpekli Kumaştan Kullanmalarına Ruhsat Verilmesi Bâbı

٥٨٣٩-حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي لُبْسِ الْحَرِيرِ لِحِكَّةٍ بِهِمَا.

5839- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zubeyr ibnul-Avvam ve Abdurrahman ibnu Avf'a kaşıntıdan (uyuz hastalığı) dolayı ipek elbise giymelerine izin verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2919, 2920, 2921, 2922)

٣٠-بَاب الْحَرِيرِ لِلنِّسَاءِ

30- Kadınlar İçin İpek Elbise Kullanmanın Cevazı Bâbı

٥٨٤٠-حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَسَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةً سِيَرَاءَ فَخَرَجْتُ فِيهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي.

5840- Ali ibnû Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana "Siyerâ" denilen ipekli bir elbise hediye etti. Ben de onu giydim. Ancak bu ipekli elbiseyi giydiğimde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünde bir öfke belirdiğini gördüm. Bunun üzerine ben de onu kavmimin kadınları arasında paylaştırdım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2614, 5366)

٥٨٤١-حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأَى حُلَّةَ سِيَرَاءَ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ ابْتَعْتَهَا تَلْبَسُهَا لِلْوَفْدِ إِذَا أَتَوْكَ وَالْجُمُعَةِ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى عُمَرَ حُلَّةَ سِيَرَاءَ حَرِيرٍ كَسَاهَا إِيَّاهُ فَقَالَ عُمَرُ كَسَوْتَنِيهَا وَقَدْ سَمِعْتُكَ تَقُولُ فِيهَا مَا قُلْتَ فَقَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتَبِيعَهَا أَوْ تَكْسُوَهَا.

5841- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb, Mescid'in kapısının yanında ipekten bir elbise gördü ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu elbiseyi satın alsan da Cuma günleri ve sana elçiler geldiğinde giyinsen. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İpek elbiseyi ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer." Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birçok ipekli elbise geldi ve ondan Ömer ibnul-Hattâb'a -Allah ondan razı olsun- bir elbise verdi. Bunun üzerine Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu elbiseyi bana verdin ancak Utarid'in elbisesi hakkında söyleyeceğini söylemiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben bunu sana giymen için değil ancak satman veya başka birisine giydirmen için gönderdim." (Hadisin geçtiği yer: 886)

٥٨٤٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ رَأَى عَلَى أُمِّ كُلْثُومٍ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُرْدَ حَرِيرٍ سِيَرَاءَ.

5842- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı Ümmü Kulsum'un üzerinde Siyerâ denilen ipek bir elbise görmüştür.

٣١-بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَجَوَّزُ مِنَ اللِّبَاسِ وَالْبُسْطِ

31- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Elbiselerden ve Yaygılardan Herhangi Bir Sınıf Üzerine Kısaltma ve Darlık Yapmayıp Daima Genişlik Gösterir Olduğu Bâbı

٥٨٤٣-حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَبِثْتُ سَنَةً وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ عَنِ الْمَرْأَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَظَاهَرَتَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلْتُ

أَهَابُهُ فَنَزَلَ يَوْمًا مَنْزِلًا فَدَخَلَ الْأَرَاكَ فَلَمَّا خَرَجَ سَأَلْتُهُ فَقَالَ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ثُمَّ قَالَ كُنَّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَا نَعُدُّ النِّسَاءَ شَيْئًا فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ وَذَكَرَهُنَّ اللَّهُ رَأَيْنَا لَهُنَّ بِذَلِكَ عَلَيْنَا حَقًّا مِنْ غَيْرِ أَنْ نُدْخِلَهُنَّ فِي شَيْءٍ مِنْ أُمُورِنَا وَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ امْرَأَتِي كَلَامٌ فَأَغْلَظَتْ لِي فَقُلْتُ لَهَا وَإِنَّكِ لَهُنَاكِ قَالَتْ تَقُولُ هَذَا لِي وَابْنَتُكَ تُؤْذِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُ حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا إِنِّي أُحَذِّرُكِ أَنْ تَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَتَقَدَّمْتُ إِلَيْهَا فِي أَذَاهُ فَأَتَيْتُ أُمَّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ لَهَا فَقَالَتْ أَعْجَبُ مِنْكَ يَا عُمَرُ قَدْ دَخَلْتَ فِي أُمُورِنَا فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا أَنْ تَدْخُلَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَزْوَاجِهِ فَرَدَّدَتْ وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِذَا غَابَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدْتُهُ أَتَيْتُهُ بِمَا يَكُونُ وَإِذَا غِبْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدَ أَتَانِي بِمَا يَكُونُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَنْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ اسْتَقَامَ لَهُ فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا مَلِكُ غَسَّانَ بِالشَّأْمِ كُنَّا نَخَافُ أَنْ يَأْتِيَنَا فَمَا شَعَرْتُ إِلَّا بِالْأَنْصَارِيِّ وَهُوَ يَقُولُ إِنَّهُ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ قُلْتُ لَهُ وَمَا هُوَ أَجَاءَ الْغَسَّانِيُّ قَالَ أَعْظَمُ مِنْ ذَاكَ طَلَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ فَجِئْتُ فَإِذَا الْبُكَاءُ مِنْ حُجَرِهِنَّ كُلِّهَا وَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صَعِدَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ وَعَلَى بَابِ الْمَشْرُبَةِ وَصِيفٌ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنْ لِي فَأَذِنَ لِي فَدَخَلْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ وَتَحْتَ رَأْسِهِ مِرْفَقَةٌ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ وَإِذَا أُهُبٌ مُعَلَّقَةٌ وَقَرَظٌ فَذَكَرْتُ الَّذِي قُلْتُ لِحَفْصَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَالَّذِي رَدَّتْ عَلَيَّ أُمُّ سَلَمَةَ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَبِثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ.

5843- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ömer'e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme karşı birbirine yardım etmiş olan o iki kadının kim olduğunu sormak isteyerek bir sene bekledim. Ben onun heybetinden korkuyordum. Nihayet bir gün bir konak yerinde bineğinden indi ve hacetini yerine getirmek için erak ağaçlarının içine girdi. Oradan çıkınca ben bunu kendisine sordum. O iki kadın Âişe ve Hafsa'dır, dedi de sonra şöyle devam etti:

Bizler Câhiliyet devrinde kadınları bir şey saymazdık. Nihayet İslâm Dini gelip de Allah onları "Onlarla iyi geçinin" diye zikredince, bizler Allah'ın onları zikretmesiyle onları işlerimizden hiçbirine girdirmeksizin, üzerimizde onlar için hak olduğunu düşündük. Bir gün benimle karım arasında bir söz oldu da hanımım bana karşı sert konuştu. Bunun üzerine ben ona: Şüphesiz senin yerin şurasıdır, yani senin bana karşı sert konuşacak cüretin mi var? dedim. Kadın: Sen bana bunu söylüyorsun. Hâlbuki senin kızın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ezâ veriyor, dedi. Akabinde ben Hafsa'ya geldim de ona: Ben seni Allah'a ve Rasûlü'ne âsî olmandan sakındırıyorum, dedim. Ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ezası hususunda başkalarından evvel ona bu öğüdü verdim. Akabinde Ümmü Seleme'ye gittim. O'na da Hafsa'ya söylediğim tarzda söyledim. Ümmü Seleme: Sana hayret ediyorum ey Ömer! Bizim işlerimize girdin, hiçbir şey kalmadı da şimdi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile hanımları arasına girmen mi kaldı? dedi ve bunu tekrar tekrar söyledi.

Ensâr'dan bir komşu adam vardı. O Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden kaybolduğu, O'nun meclisinde bulunmadığı zaman ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında bulunurdum ve ona olan şeylerin haberini getirirdim. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin meclisinde bulunamadığım zaman o hazır bulunup, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden vahiy ve benzeri olan şeyleri bana getirirdi. O sıralarda bazı devletlerin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme karşı saldırı endişesi vardı. Sadece Şam'daki Ğassân kralı kalmıştı. İşte biz Ğassân kralının bize gelip saldırmasından korkar dururduk. Derken bir gün Ensarî komşumun geldiğini hissettim. O: Şu muhakkak ki bir iş meydana gelmiştir! diyordu. Ben de ona: Nedir o? Ğassânî mi geldi? dedim. Ensârî: Bundan daha büyük bir iş! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınlarını boşamış! dedi. Akabinde ben geldim, bir de gördüm ki, kadınların odalarının hepsinde bir ağlama var! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise birkaç basamakla çıkılır yüksekçe odasına çıkmış, kapısının önünde de siyah uşağı duruyor. Ben ona vardım da: Benim için içeri girmeye izin iste! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana izin verdi, yanına girdim. Bir de gördüm ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hasır üzerinde bulunuyordu. Üzerine yattığı hasır yan tarafında izler yapmıştı. Başının altında içi lif dolu meşin bir yastık vardı. İçeride asılmış birkaç tane tabaklanmamış hayvan derisi ile deri tabaklamakta kullanılan bir miktar karaz ağacı yaprağı vardı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, Hafsa ile Ümmü Seleme'ye söylediklerimi

ve Ümmü Seleme'nin bana yaptığı reddiyeyi zikrettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem güldü. Kendi o yüksek oda içinde yirmi dokuz gece kaldı, sonra oradan indi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 89)

٥٨٤٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ مِنَ الْفِتْنَةِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ كَمْ مِنْ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكَانَتْ هِنْدٌ لَهَا أَزْرَارٌ فِي كُمَّيْهَا بَيْنَ أَصَابِعِهَا.

5844- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uykusundan uyanıp şöyle dedi: "Lâ ilâhe illallah! Uykumda bana benden sonra gerçekleşecek fitnelerle açılacak hazineler vahyolundu. Odaların sahiplerini (yani Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarını) kim uyandıracak? Dünyada nice giyinik kadınlar vardır ki, onlar Kıyamet Günü'nde çıplaktırlar."

Zuhrî: Hind'in geniş elbisesinin iki yeninde, parmaklarının arasında birçok düğmeleri vardı, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 115, 1126, 3599, 6218, 7069)

٣٢-بَاب مَا يُدْعَى لِمَنْ لَبِسَ ثَوْبًا جَدِيدًا

32- Yeni Bir Elbise Giyen Kimseye Yapılacak Duâ Bâbı

٥٨٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ خَالِدٍ بِنْتُ خَالِدٍ قَالَتْ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثِيَابٍ فِيهَا خَمِيصَةٌ سَوْدَاءُ قَالَ مَنْ تَرَوْنَ نَكْسُوهَا هَذِهِ الْخَمِيصَةَ فَأُسْكِتَ الْقَوْمُ قَالَ ائْتُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأُتِيَ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَلْبَسَنِيهَا بِيَدِهِ وَقَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي مَرَّتَيْنِ فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى عَلَمِ الْخَمِيصَةِ وَيُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَيَّ وَيَقُولُ يَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَا وَيَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَا وَالسَّنَا بِلِسَانِ الْحَبَشِيَّةِ الْحَسَنُ قَالَ إِسْحَاقُ حَدَّثَتْنِي امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِي أَنَّهَا رَأَتْهُ عَلَى أُمِّ خَالِدٍ.

5845- Hâlid ibnu Saîd'in kızı Ümmü Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birçok elbiseler getirildi. Bunların içinde küçük ve siyah renkli motifli bir elbise vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu elbiseyi kime giydirelim, görüşünüz nedir?" diye sordu. Orada bulunanlar sustular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bana Ümmü Hâlid'i getirin" buyurdu. Bunun üzerine küçük bir kız çocuğu olan Ümmü Hâlid kucakta taşınarak getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o elbiseyi aldı ve kendi eliyle Ümmü Hâlid'e giydirdi ve iki kere: "Güle güle giy ve bu elbise üzerinde eskisin ve yıpransın" diye dua etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o elbisenin üzerindeki desenlere bakmaya başladı. Eliyle işaret ederek: "Ey Ümmü Hâlid bu elbise sana yakıştı" diyordu.

Sena kelimesi Habeş dilinde "güzel şey" manasına gelir. İshak dedi ki: Ailemden bir kadın o elbiseyi Ümmü Hâlid'in üzerinde gördüğünü bana haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3071, 5823, 5993)

٣٣-بَاب النَّهْيِ عَنْ التَّزَعْفُرِ لِلرِّجَالِ

33- Erkeklere Zağferân Sürünmenîn Yasaklanması Bâbı

٥٨٤٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَزَعْفَرَ الرَّجُلُ.

5846- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem erkeğin zağferan sürünmesini yasakladı.

٣٤-بَاب الثَّوْبِ الْمُزَعْفَرِ

34- Zaferan Bitkisiyle Boyanmış Elbisenin Hükmü Bâbı

٥٨٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَ الْمُحْرِمُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا بِوَرْسٍ أَوْ بِزَعْفَرَانٍ.

5847- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ihramlı bir kimsenin safran veya zaferân[38] bitkisiyle boyanmış elbise giymesini yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 134)

٣٥-بَاب الثَّوْبِ الْأَحْمَرِ

35- Kırmızı Elbise Bâbı

٥٨٤٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْبُوعًا وَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْهُ.

5848- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve abasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orta boylu idi. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi kırmızı bir kaftanın içinde gördüm ki ben daha önce bu güzellikte bir şey görmemiştim. (Hadisin geçtiği yer: 3551)

٣٦-بَاب الْمِيثَرَةِ الْحَمْرَاءِ

36- Kırmızı İpek Minder Bâbı

٥٨٤٩- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْقَسِّيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالْمَيَاثِرِ الْحُمْرِ.

---

38 Safran kelimesi Arapça sarı renk anlamına gelen usfer kelimesinden türetilen ve Arapça'da safran baharatı anlamına gelen za'feran kelimesinden kaynaklanarak Lâtince'ye safranum, İtalyanca'ya zafferano ve İspanyolca'ya azafrán olarak geçmiştir. Daha sonra Fransızca'ya safran ve oradan da İngilizce'ye saffron olarak aktarılmıştır. Safran, rengi (kırmızı-sarı) ve lezzeti için yüzyıllardan beri kullanılmaktadır. Safran ipliklerinin kırılmaya ihtiyacı vardır ve sıcak su içinde ıslatılırlar. Safran, kabuklu deniz ürünleri ve pirinç yemekleri ile kullanılır.

5849- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere yedi şeyi işlememizi emretti: Hasta ziyaretine gitmeyi, cenaze arkasından gitmeyi, hapşırdığında "elhamdulillah" diyene "yerhamukellâh" demeyi emretti. Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri harîr, dîbâc, kassî ve istebrak denilen ipekli kumaşlar giymekten ve kırmızı ipek minderler üzerinde oturmaktan yasakladı.[39] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1239)

٣٧-بَاب النِّعَالِ السِّبْتِيَّةِ وَغَيْرِهَا

37-Tabaklanmış ve Tabaklanmamış Derilerden Yapılan Ayakkabılar Bâbı

٥٨٥٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدٍ أَبِي مَسْلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي نَعْلَيْهِ قَالَ نَعَمْ.

5850- Ebu Seleme Saîd el-Ezdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'e -Allah ondan razı olsun-: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağındaki iki ayakkabı ile namaz kılar mıydı? diye sordum. Enes: Evet kılardı, diye cevap verdi.

٥٨٥١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَأَيْتُكَ تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَصْنَعُهَا قَالَ مَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ رَأَيْتُكَ لَا تَمَسُّ مِنْ الْأَرْكَانِ إِلَّا الْيَمَانِيَيْنِ وَرَأَيْتُكَ تَلْبَسُ النِّعَالَ السِّبْتِيَّةَ وَرَأَيْتُكَ تَصْبُغُ بِالصُّفْرَةِ وَرَأَيْتُكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهَلَّ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْهِلَالَ وَلَمْ تُهِلَّ أَنْتَ حَتَّى كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَمَّا الْأَرْكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

39 Harîr, dibac, kassî ve istebrak, Atlas dedikleri kıymetli ipek bezin adıdır. Dinimiz bu yasaklananlardan uzak kalmayı emrediyor. Giysinin insan üzerinde büyük etkisi olması hasebiyle dinimiz insanın hem imanını hem ahlâkını bozacak giysilerden uzak kalınması gereğini vurgulamıştır.

يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانِيَيْنِ وَأَمَّا النِّعَالُ السِّبْتِيَّةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ النِّعَالَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَعَرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا وَأَمَّا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْبُغُ بِهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَصْبُغَ بِهَا وَأَمَّا الْإِهْلَالُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ.

5851- Said el-Makbari -Allah ondan razı olsun- Ubeyd ibnu Cureyc'in Abdullah ibnu Ömer'e şöyle dediğini haber verdi.

Ey Ebu Abdurrahman! Senin yapıp ta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından bazılarının yapmadığı dört haslet görüyorum sende. İbnu Ömer dedi ki: O hasletler nedir ey ibnu Cureyc? İbnu Cureyc dedi ki: Kâbe'nin rükûnlerinden ancak Rüknül Yemani ile Hacerul-Esved'e dokunduğunu gördüm. Üzerinde kılı olmayan (tabaklanmış) deri ayakkabı giydiğini ve onu sarıya boyadığını gördüm. Sen Mekke'de bulunduğun sırada insanlar Zilhicce ayının hilâlini gördüklerinden itibaren telbiye getirmeye başladılar, senin ise telbiye günü (yani Zilhicce ayının 8. günü Arafat'tan önceki gün) telbiye getirdiğini gördüm. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ömer şöyle dedi:

Kâbe'nin rükunlerine gelince, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu iki rükûnu yani Ruknül Yemani ve Hacerul-Esved'den başkasına dokunduğunu görmedim. Tabaklanmış deri ayakkabılarına gelince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzerinde kılları olmayan (tabaklanmış) deri ayakkabı giydiğini ve onun içinde abdest aldığını gördüm. Bende onu giymeyi seviyorum. Onun sarı renkle boyanmasına gelince, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi bu renkle boyadığını gördüm. Bende o renkle boyamayı seviyorum. Telbiyeye gelince, ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin devesinin hareket için ayağa kalkıp doğrulmadıkça (yani Zilhicce ayının 8. gününden önce) telbiye getirdiğini görmedim. (Hadisin geçtiği yer: 166)

٥٨٥٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَ الْمُحْرِمُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا بِزَعْفَرَانٍ أَوْ وَرْسٍ وَقَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ.

5852- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ihrama giren kimsenin zaferânla veya safran bitkisiyle boyanmış elbise giymesini yasakladı ve şöyle buyurdu: "Ayakkabı bulamazsa terlik giysin ve o ikisini topuklar açığa çıkacak şekilde kessin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 134)

٥٨٥٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ إِزَارٌ فَلْيَلْبَسْ السَّرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ.

5853- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İzarı olmayan kimse sirval giysin; ayakkabısı olmayan kimse de mest giysin."

٣٨-بَاب يَبْدَأُ بِالنَّعْلِ الْيُمْنَى

38- Bâb: Ayakkabı Giyilirken Önce Sağ Ayaktan Başlanır

٥٨٥٤- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ فِي طُهُورِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَتَنَعُّلِهِ.

5854- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem temizlenip abdes: alırken, saçını tarayıp yağlarken ve ayakkabı giyerken sağla başlamak hoşuna giderdi.[40] (Hadisin geçtiği diğer yer: 168)

٣٩-بَاب يَنْزِعُ نَعْلَهُ الْيُسْرَى

39- Bâb: Ayakkabı Çıkartılırken Önce Sol Ayakkabı Çıkartılır

40 Sağdan başlamak sünnettir. Çünkü şeytan sol elle yer, sol elle alır, sol ele verir.

٥٨٥٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمِينِ وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ لِيَكُنْ الْيُمْنَى أَوَّلَهُمَا تُنْعَلُ وَآخِرَهُمَا تُنْزَعُ.

5856- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin biriniz ayakkabısını giyeceği zaman sağ ayağı ile başlasın; çıkaracağı zaman da sol ayağıyla çıkarmaya başlasın! Bu suretle sağ ayak, giyilen iki ayağın evveli; çıkarılan iki ayağın da sonu olsun!"

٤٠-بَاب لَا يَمْشِي فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ

40- Bâb: İnsan Bir Tek Ayakkabı ile Yürümez

٥٨٥٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمْشِي أَحَدُكُمْ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ لِيُحْفِهِمَا جَمِيعًا أَوْ لِيُنْعِلْهُمَا جَمِيعًا.

5855- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz ayağının birinde ayakkabı olduğu diğerinde ise olmadığı hâlde yürümesin. Ya ayakkabısını tamamen çıkarsın, ya da ikisini de birlikte giysin."

٤١-بَاب قِبَالَانِ فِي نَعْلٍ وَمَنْ رَأَى قِبَالًا وَاحِدًا وَاسِعًا

41- Bir Ayakkabıda Parmak Arasından Geçen İki Tasma Olması ve Geniş Bir Tasmayı da Caiz Gören Kimse Bâbı

٥٨٥٧- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَعْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَهَا قِبَالَانِ.

5857- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ayakkabısının parmak arasından geçen iki tasması vardı.

٥٨٥٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ خَرَجَ إِلَيْنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ بِنَعْلَيْنِ لَهُمَا قِبَالَانِ فَقَالَ ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ هَذِهِ نَعْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5858- İsâ ibnu Tahmân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik bize iki ayakkabı çıkardı. Bu ayakkabılardan her birinin parmak arasından geçen iki tasması vardı.

Sabit el-Bunânî şöyle dedi: Bunlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ayakkabılarıdır.

٤٢-بَاب الْقُبَّةِ الْحَمْرَاءِ مِنْ أَدَمٍ

42- Deriden Kırmızı Çadır Bâbı

٥٨٥٩-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ وَرَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ وَضُوءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ يَبْتَدِرُونَ الْوَضُوءَ فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ.

5859- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi deriden yapılmış, kırmızı renkli kubbe şeklinde yapılmış (bir çadırın) içinde gördüm. Bilal'i, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin abdest aldığı suyu almış, insanlarda o abdest suyundan almak için uğraşırlarken gördüm. O sudan alan, onu vücuduna sürüyor, alamayan ise arkadaşının elindeki ıslaklıktan alıyordu.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 187)

٥٨٦٠-حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْأَنْصَارِ وَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ.

5860- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ensâr'a haber gönderip onları deriden yapılmış bir çadır içinde topladı.

٤٣-بَاب الْجُلُوسِ عَلَى الْحَصِيرِ وَنَحْوِهِ

43- Hasır ve Benzeri Yaygılar Üzerine Oturmak Bâbı

٥٨٦١-حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَحْتَجِرُ حَصِيرًا بِاللَّيْلِ فَيُصَلِّي عَلَيْهِ وَيَبْسُطُهُ بِالنَّهَارِ فَيَجْلِسُ عَلَيْهِ فَجَعَلَ النَّاسُ يَثُوبُونَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ حَتَّى كَثُرُوا فَأَقْبَلَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا مِنْ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا وَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَا دَامَ وَإِنْ قَلَّ.

5861- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kendisine bir hasır serer ve onun üzerinde namaz kılardı. Gündüzleyin ise o hasırın üzerinde otururdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu şekilde gece namazı kılarken insanlar O'nun namazına uyup namaz kılmaya başladılar, nihayet insanlar çoğaldılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Amellerden gücünüzün yeteceği kadarını yapın. Çünkü Allah, sizler ibadetten usanıp bezmedikçe sevap vermekten bıkmaz. Allah'a en sevimli gelen amel, az da olsa sürekli olanıdır." [41]

---

41 Burada az da olsa amellerin devamlı yapılacağına işaret var. Ve Rabbimizin bizlere olan merhameti.

٤٤-بَاب الْمُزَرَّرِ بِالذَّهَبِ

44- Yaka ve Yenleri Altın Düğmelerle Bağlanmış Elbise Bâbı

٥٨٦٢-وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ أَبَاهُ مَخْرَمَةَ قَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَتْ عَلَيْهِ أَقْبِيَةٌ فَهُوَ يَقْسِمُهَا فَاذْهَبْ بِنَا إِلَيْهِ فَذَهَبْنَا فَوَجَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنْزِلِهِ فَقَالَ لِي يَا بُنَيَّ ادْعُ لِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْظَمْتُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَدْعُو لَكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ لَيْسَ بِجَبَّارٍ فَدَعَوْتُهُ فَخَرَجَ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْ دِيبَاجٍ مُزَرَّرٌ بِالذَّهَبِ فَقَالَ يَا مَخْرَمَةُ هَذَا خَبَأْنَاهُ لَكَ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ.

5862- İbnu Ebi Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mahrame, oğlu Misver'e şöyle dedi: Ey oğulcuğum! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birçok kaftan geldiği ve onları taksin ettiği haberi bana ulaştı. Hadi beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidelim. Misver dedi ki: Babamla beraber gittik ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi evinde bulduk. Babam bana: Ey oğulcuğum! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi bana çağır, dedi. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi çağırmayı ağır buldum da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi senin yanına mı çağırayım? dedim. Babam tekrar bana: Ey oğulcuğum! Haydi çağır! Çünkü O bir cebbar değildir, dedi. Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi çağırdım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, omzunda, düğmeleri altın olan bir kaftan ile dışarı çıktı ve: "Ey Mahrame! İşte senin için sakladığım kaftan!" buyurdu ve kaftanı babama verdi. (Hadisin geçtiği yer: 2599)

٤٥-بَاب خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ

45- Altın Yüzükler Bâbı

٥٨٦٣-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ سَبْعٍ نَهَانَا عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ قَالَ حَلْقَةِ الذَّهَبِ وَعَنْ

الْحَرِيرِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالدِّيبَاجِ وَالْمِيثَرَةِ الْحَمْرَاءِ وَالْقَسِّيِّ وَآنِيَةِ الْفِضَّةِ وَأَمَرَنَا بِسَبْعٍ بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَرَدِّ السَّلَامِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ.

5863- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri yedi şeyi yapmaktan yasakladı: Altın yüzük takmaktan, -veya altın halkadan- harîr, istebrak, dîbâc denilen ipekli kumaşları kullanmaktan, kırmızı ipek minder kullanmaktan, kassî denilen ipekli kumaşı kullanmaktan ve gümüş kaplar kullanmaktan yasakladı. Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize şu yedi şeyi yapmamızı emretti: Hasta ziyareti yapmayı, cenazelerin ardından gitmeyi, hapşırdığında "elhamdulillah" diyene "yerhamukellâh" demeyi, selâma karşılık vermeyi, davet edenin davetine icabet etmeyi, yemin edenin yeminini kabul etmeyi ve zulme uğramışa yardım etmeyi emretti.[42] (Hadisin geçtiği diğer ye: 1239)

٥٨٦٤- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَقَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعَ النَّضْرَ سَمِعَ بَشِيرًا مِثْلَهُ.

5864- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altın yüzük takılmasını yasaklamıştır.

٥٨٦٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَجَعَلَ فَصَّهُ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ فَاتَّخَذَهُ النَّاسُ فَرَمَى بِهِ وَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ أَوْ فِضَّةٍ.

---

42 Altın ve ipek ümmetin erkeklerine haram kadınlarına helâldir. Önceleri altın erkeklere helâldi, daha sonra erkelere haram kılındı. Ama sıhhat açısından mesela altın bir burun takılması caizdir ama ziynet babından takmak haramdır. Erkekler için gümüş tavsiye edilmiştir.

5865- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine altından bir mühür yüzük edindi ve yazılı tarafını avucunun içine doğru çevirdi. Bunu gören insanlar da altın yüzük takmaya başladı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o altın yüzüğü attı ve onun yerine gümüşten bir mühür yüzük edindi. (Hadisin geçtiği yerler: 5866, 5867, 5873, 5876, 6651, 7298)

٤٦-بَاب خَاتَمِ الْفِضَّةِ

46- Gümüş Yüzük Takmak Bâbı

٥٨٦٦—حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ وَجَعَلَ فَصَّهُ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَاتَّخَذَ النَّاسُ مِثْلَهُ فَلَمَّا رَآهُمْ قَدْ اتَّخَذُوهَا رَمَى بِهِ وَقَالَ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا ثُمَّ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَاتَّخَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ الْفِضَّةِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَلَبِسَ الْخَاتَمَ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ حَتَّى وَقَعَ مِنْ عُثْمَانَ فِي بِئْرِ أَرِيسَ.

5866- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altından bir mühür yüzük edinmişti. Onu takındığı zaman yazılı kısmı avucunun içine gelen tarafa çevirirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu mühür yüzüğün kaşına **"Muhammedun Rasûlullâh"** cümlesini nakşettirmişti. İnsanlar da O'nun gibi yüzük edindiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar da altın yüzükler edinmiş olduklarını görünce kendi altın mühür yüzüğünü çıkarıp attı ve: "Ben bu altın mühür yüzüğü asla takınmam" buyurdu. Bundan sonra gümüşten bir mühür yüzük edindi. İnsanlar da gümüşten yüzükler edindiler. Bu gümüşten mühür yüzüğü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra Ebu Bekir, sonra Ömer, sonra Osman taktı. Nihayet Osman'ın elinden Erîs Kuyusu'nun içine düştü.[43] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1448, 1450, 1451, 1453, 1454, 1455, 2487, 3106, 5878, 6955)

---

43 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzük edinmesi ve bunu mühür olarak kullanması var burada. Bu da geridekilere sünnet oldu.

٤٧-بَاب
47- Bâb:

٥٨٦٧- بَاب حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَنَبَذَهُ فَقَالَ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ.

5867- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altından bir mühür yüzük takardı. Bir gün onu çıkarıp attı da: "Ben bunu bir daha takmayacağım" buyurdu. Bunun üzerine altın yüzük takmış olanlar da parmaklarındaki yüzükleri çıkarıp attılar.

٥٨٦٨- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى فِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ يَوْمًا وَاحِدًا ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اصْطَنَعُوا الْخَوَاتِيمَ مِنْ وَرِقٍ وَلَبِسُوهَا فَطَرَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمَهُ فَطَرَحَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ تَابَعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ وَزِيَادٌ وَشُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ ابْنُ مُسَافِرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أُرَى خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ.

5868- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elinde gümüşten yapılmış bir mühür yüzük gördüm. Bunu gören insanlar da tıpkı O'nun gibi gümüş yüzük taktılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi parmağındaki mühür yüzüğünü çıkarıp attı. Akabinde insanlar da parmaklarındaki yüzükleri çıkarıp attılar.

٤٨-بَاب فَصِّ الْخَاتَمِ

48- Mühür Yüzüğün Kaşı Bâbı

٥٨٦٩- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ هَلْ اتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا قَالَ أَخَّرَ لَيْلَةً صَلَاةَ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ خَاتَمِهِ قَالَ إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَنَامُوا وَإِنَّكُمْ لَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرْتُمُوهَا.

5869- Humeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzük edindi mi? diye soruldu. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını gece yarısına kadar geciktirdi. Sonra kıldı. Namazdan sonra yüzünü bize doğru döndü. Sanki ben o gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzüğünün pırıltısını görür gibiyim. Sonra da şöyle buyurdu: "İnsanlar namazlarını kılıp uyudular. Ancak sizler, namazı beklediğiniz müddetçe namazdasınız."[44]

٥٨٧٠- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدًا يُحَدِّثُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ فِضَّةٍ وَكَانَ فَصُّهُ مِنْهُ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5870- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mühür yüzüğü gümüştendi, onun kaşı da gümüştendi.

٤٩-بَاب خَاتَمِ الْحَدِيدِ

49- Demir Yüzük Bâbı

---

44 Sabah namazının ilk vakti imsakın başlaması fecrin tulu etmesi ile başlar çıkışı ise güneşin doğması ile çıkar. Buradaki rivayette ise bu iki vakitten bahsediliyor.

٥٨٧١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلًا يَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ جِئْتُ أَهَبُ نَفْسِي فَقَامَتْ طَوِيلًا فَنَظَرَ وَصَوَّبَ فَلَمَّا طَالَ مُقَامُهَا فَقَالَ رَجُلٌ زَوِّجْنِيهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ قَالَ عِنْدَكَ شَيْءٌ تُصْدِقُهَا قَالَ لَا قَالَ انْظُرْ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ وَاللَّهِ إِنْ وَجَدْتُ شَيْئًا قَالَ اذْهَبْ فَالْتَمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ قَالَ لَا وَاللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَعَلَيْهِ إِزَارٌ مَا عَلَيْهِ رِدَاءٌ فَقَالَ أُصْدِقُهَا إِزَارِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِزَارُكَ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ فَتَنَحَّى الرَّجُلُ فَجَلَسَ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ فَقَالَ مَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ سُورَةُ كَذَا وَكَذَا لِسُوَرٍ عَدَّدَهَا قَالَ قَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ.

5871- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben nefsimi sana hibe etmek için geldim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadına baktı. Bakışı yukarıya kaldırıp doğrulttu, sonra başını aşağıya indirdi. Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisi hakkında herhangi bir hüküm vermediğini görünce olduğu yere oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sahabelerinden biri ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet senin o kadına ihtiyacın yoksa onu benimle evlendir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama:

-"O kadına mehir olarak verebileceğin bir şeyin var mı?" diye sordu. Adam:

-Hayır ey Allah'ın Rasûlü! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ailene git ve bir şey bulabilir misin bir bak."

Bunun üzerine adam evine gitti. Bir müddet sonra geri döndü. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde hiçbir şey bulamadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evine bak, demirden bir yüzük de olsa onu getir ve mehir olarak bu kadına ver" buyurdu.

Bunun üzerine adam tekrar eve gitti ve sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geri geldi. Şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi evde demirden de olsa bir yüzük bile yok. Ancak şu belimden aşağısını örten izarım. Bunun yarısı mehir olarak bu kadınındır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İzârınla ne yapabilirsin; onu sen giyersen kadının üstünde ondan bir şey bulunmaz, açıkta kalır; kadın giyerse senin üzerinde ondan bir şey kalmaz, sen çıplak kalırsın."

Adam bulunduğu yere oturdu ve oturması da uzun sürdü. Sonra bulunduğu yerden kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamın oradan ayrıldığını görünce onun çağırılmasını emretti. Adam geri gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kur'ân'dan ne kadar ezberin var?" diye sordu.

Adam, falanca, falanca ve falanca sureler, diyerek ezberinde olan sureleri söyledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O sûreleri ezbere okuyabilir misin?" diye sordu. Adam da , evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Öyleyse git, ezberinde olan Kur'ân'dan bu sûrelerle seni bu kadınla evlendiriyorum."[45] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5029, 5030, 5087, 5121, 5126, 5132, 5135, 5141, 5150)

٥٠-بَاب نَقْشِ الْخَاتَمِ

50- Mühür Yüzüğün Nakşı Bâbı

٥٨٧٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى رَهْطٍ أَوْ أُنَاسٍ مِنَ الْأَعَاجِمِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْبَلُونَ كِتَابًا إِلَّا عَلَيْهِ خَاتَمٌ فَاتَّخَذَ النَّبِيُّ

45 Ne iffetli bir davranış Allah onlardan razı olsun. Bu rivayette nikâhın şartlarıda gündeme geliyor. Babanın izni, kızın rızası, mihr ve şahitler. Mihr bir değerli eşya para olabileceği gibi kişiye sevap getirecek bir amelde olabilir.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ نَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَكَأَنِّي بِوَبِيصِ أَوْ بِبَصِيصِ الْخَاتَمِ فِي إِصْبَعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ فِي كَفِّهِ.

5872- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bazı ülkelere veya bazı insanlara mektup yazmak istedi. Kendisine: Onlar, üzerinde mühür olmayan mektubu kabul etmezler, denildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine gümüşten yüzük mühür edindi. Üzerinde de: **"Muhammedun Rasûlullah"** nakşı vardı. Sanki ben şu anda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin parmağındaki yüzüğün beyazlığına bakar gibiyim.

٥٨٧٣–حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اتَّخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ وَكَانَ فِي يَدِهِ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ عُمَرَ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ عُثْمَانَ حَتَّى وَقَعَ بَعْدُ فِي بِئْرِ أَرِيسَ نَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ.

5873- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gümüşten bir mühür yüzük edindi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat edene kadar bu yüzük O'nun elinde kaldı. Vefat ettikten sonra Ebu Bekir'in elinde oldu. Onun vefatından sonra Ömer'in elinde oldu. Sonra onun ölümünün ardından Osman'ın elinde bulundu. Osman'ın elinde iken Erîs Kuyusu'na düştü. Bu mühür yüzüğün nakşı **"Muhammedun Rasûlullâh"** idi.

٥١-بَاب الْخَاتَمِ فِي الْخِنْصَرِ

51- Yüzüğün Serçe Parmağına Takılması Bâbı

٥٨٧٤– حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا قَالَ إِنَّا اتَّخَذْنَا خَاتَمًا وَنَقَشْنَا فِيهِ نَقْشًا فَلَا يَنْقُشَنَّ عَلَيْهِ أَحَدٌ قَالَ فَإِنِّي لَأَرَى بَرِيقَهُ فِي خِنْصَرِهِ.

5874- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir mühür yüzük edindi ve şöyle buyurdu: "Biz bir yüzük edindik ve üzerine de Muhammedun Rasûlullah nakşını nakşettirdik. Hiç kimse kendi yüzüğünü bunu nakşettirmesin."

Ben şu anda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin serçe parmağındaki yüzüğünü görür gibiyim.

٥٢-بَاب اتِّخَاذِ الْخَاتَمِ لِيُخْتَمَ بِهِ الشَّيْءُ أَوْ لِيُكْتَبَ بِهِ إِلَى أَهْلِ الْكِتَابِ وَغَيْرِهِمْ

52- Kendisiyle Bir şeyler Mühürlenmesi veya Kitap Ehline ve Başkalarına Mektup Yazılıp Gönderilmesi İçin Mühür Yüzük Edinmek Bâbı

٥٨٧٥- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَنْ يَقْرَءُوا كِتَابَكَ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ وَنَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَكَأَنَّمَا أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ.

5875- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Rûm yani Bizans kralına mektup yazmak istediği zaman kendisine: Onlar senin mektubunu üzerinde mühür olmadığı müddetçe okumazlar, denildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine gümüşten bir yüzük edindi ve üzerine de **"Muhammedun Rasûlullâh"** yazısını nakşettirdi. Ben şu anda sanki elindeki yüzüğün beyazlığına bakar gibiyim.

٥٣-بَاب مَنْ جَعَلَ فَصَّ الْخَاتَمِ فِي بَطْنِ كَفِّهِ

53- Mühür Yüzüğü Taktığı Zaman Onun Kaşını, Elinin İç Tarafına Getiren Kimse Bâbı

٥٨٧٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَجَعَلَ فَصَّهُ فِي بَطْنِ

كَفِّهِ إِذَا لَبِسَهُ فَاصْطَنَعَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ مِنْ ذَهَبٍ فَرَقِيَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ اصْطَنَعْتُهُ وَإِنِّي لَا أَلْبَسُهُ فَنَبَذَهُ فَنَبَذَ النَّاسُ قَالَ جُوَيْرِيَةُ وَلَا أَحْسِبُهُ إِلَّا قَالَ فِي يَدِهِ الْيُمْنَى.

5876- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altından bir mühür yaptırmıştı. Bunu parmağına taktığında yazılı kaşını avucunun içine alırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin altından yüzük edinmesine binaen insanlar da altından yüzükler yaptırdılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu görünce minbere çıktı, Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu: "Ben altından bir mühür yüzük edinmiştim. Bundan böyle ben bu yüzüğü parmağıma takmayacağım."

Cuveyriye: Ben Nâfi'nin: "Yüzüğü sağ eline takardı" dediğini sanıyorum, demiştir.

٥٤-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْقُشُ عَلَى نَقْشِ خَاتَمِهِ

54- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Hiç kimse kendi yüzüğüne "Muhammedun Rasûlullâh" nakşını nakşettirmesin" Buyruğu Bâbı

٥٨٧٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَقَالَ إِنِّي اتَّخَذْتُ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ وَنَقَشْتُ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَلَا يَنْقُشَنَّ أَحَدٌ عَلَى نَقْشِهِ.

5877- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine gümüşten bir mühür yüzük edindi. Üzerine de **"Muhammedun Rasûlullah"** cümlesini nakşettirdi şöyle buyurdu: "Ben gümüşten bir mühür yüzük edindim ve üzerine de 'Muhammedun Rasûlullah yazısını nakşettirdim. Artık sakın hiçbir kimse bu yazıyı yüzüğünün üzerine nakşettirmesin."

٥٥-بَاب هَلْ يُجْعَلُ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ

55- Bâb: Mühür Yüzüğün Nakşı Üç Satır Hâlinde Yazılabilir mi?

٥٨٧٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ كَتَبَ لَهُ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولُ سَطْرٌ وَاللَّهِ سَطْرٌ.

5878- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- halîfe seçildiği zaman Enes ibnu Mâlik'e zekât miktarlarını bildiren bir mektup yazdı. Mührün nakşı üç satır hâlinde idi: **"Muhammedun"** bir satır ve **"Rasûlu"** bir satır ve **"Allâh"** yazısı bir satır idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3106)

٥٨٧٩-قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ خَاتَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَدِهِ وَفِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ بَعْدَهُ وَفِي يَدِ عُمَرَ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا كَانَ عُثْمَانُ جَلَسَ عَلَى بِئْرِ أَرِيسَ قَالَ فَأَخْرَجَ الْخَاتَمَ فَجَعَلَ يَعْبَثُ بِهِ فَسَقَطَ قَالَ فَاخْتَلَفْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مَعَ عُثْمَانَ فَنَزَحَ الْبِئْرَ فَلَمْ يَجِدْهُ.

5879- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu mühür yüzüğü vefat edinceye kadar kendi elinde bulundu. Ondan sonra Ebu Bekir'in elinde, Ebu Bekir'den sonra da Ömer'in elinde oldu. Osman halîfe olduğu zaman da onun elinde oldu. Osman, Erîs Kuyusu'nun başına oturdu. Osman orada mühür yüzüğü parmağından çıkardı da parmağına sokup çıkarmak suretiyle onunla oynamağa başladı. İşte bu sırada mühür yüzük elinden kuyunun içine düştü. Biz Osman'ın beraberinde üç gün gidip geldik, kuyuya inip çıktık, kuyunun suyunu çıkararak aradık, fakat bir türlü onu bulamadık.

٥٦-بَاب الْخَاتَمِ لِلنِّسَاءِ وَكَانَ عَلَى عَائِشَةَ خَوَاتِيمُ ذَهَبٍ

56- Kadınların Yüzük Takmaları Bâbı

Aişe'nin altın yüzükleri vardı.

٥٨٨٠- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَ ابْنُ وَهْبٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ فَأَتَى النِّسَاءَ فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ الْفَتَخَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ.

5880- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir bayramda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bayram namazını bayram hutbesinden önce kıldırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınların yanına geldi ve onlara sadaka vermelerini emretti. Bunun üzerine kadınlar irili ufaklı yüzüklerini Bilal'in elbisesinin eteğine atmaya başladılar.[46] (Hadisin geçtiği diğer yer: 98)

٥٧-بَاب الْقَلَائِدِ وَالسُّخَابِ لِلنِّسَاءِ يَعْنِي قِلَادَةً مِنْ طِيبٍ وَسُكٌّ

57- Kadınlar İçin Gerdanlıklar ve Güzel Kokulu Boncuklardan Yapılmış Gerdanlıklar Bâbı

٥٨٨١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عِيدٍ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلُ وَلَا بَعْدُ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تَصَدَّقُ بِخُرْصِهَا وَسِخَابِهَا.

5881- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-

46 Sadaka kişiyi hayra götürür ve günahların silinmesine vesile olur bu rivayettede sadakaya teşvik edilmiştir.

şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir bayram günü bayram namazının kılındığı musallaya çıktı ve insanlara iki rekât bayram namazı kıldırdı. Bayram namazından ne öncesinde ne de sonrasında herhangi bir namaz kılmadı. Sonra kadınların yanına geldi ve onlara sadaka vermelerini emretti. Bunun üzerine kadınlardan her biri küpesini ve gerdanlığını sadaka olarak vermeye başladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 98)

٥٨-بَاب اسْتِعَارَةِ الْقَلَائِدِ

58- Gerdanlıkların Ödünç Olarak Alınması Bâbı

٥٨٨٢- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَلَكَتْ قِلَادَةٌ لِأَسْمَاءَ فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَلَبِهَا رِجَالًا فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ وَلَيْسُوا عَلَى وُضُوءٍ وَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَصَلَّوْا وَهُمْ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ زَادَ ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ.

5882- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculuk esnasında kız kardeşim Esmâ'dan ödünç almış olduğum kolye kayboldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin isteği üzerine birkaç kişi onu aramaya koyuldular. O esnada namazın vakti girdi. Onlar abdestli olmadıkları ve suda bulamadıkları hâlde öylece namazlarını kıldılar. Bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdiler. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle teyemmüm âyetini indirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 334)

٥٩-بَاب الْقُرْطِ لِلنِّسَاءِ

59- Kadınların Küpeleri Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَرَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُهُنَّ يَهْوِينَ إِلَى آذَانِهِنَّ وَحُلُوقِهِنَّ.

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınlara sadaka vermelerini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu emrinden sonra kadınların küpe ve kolyelerini sadaka olarak vermek için ellerini kulaklarına ve boyunlarına götürdüklerini gördüm.[47]

٥٨٨٣–حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدًا عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ الْعِيدِ رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُلْقِي قُرْطَهَا.

5883- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bayram günü iki rekât bayram namazı kıldırdı. Bu namazın ne öncesinde ne de sonrasında başka bir namaz kılmadı. Sonra yanında Bilal olduğu hâlde kadınların yanına geldi ve onlara sadaka vermelerini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu emri üzerine her kadın kulağındaki küpesini Bilal'in elbisesinin eteğine atmaya başladı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 98)

٤-بَاب السِّخَابِ لِلصِّبْيَانِ

60- Çocuklar İçin Kokulu Boncuk Gerdanlık Bâbı

٥٨٨٤– حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ بْنُ عُمَرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سُوقٍ مِنْ أَسْوَاقِ الْمَدِينَةِ فَانْصَرَفَ فَانْصَرَفْتُ فَقَالَ أَيْنَ لُكَعُ ثَلَاثًا ادْعُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَامَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يَمْشِي وَفِي عُنُقِهِ السِّخَابُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ هَكَذَا

47 İbnu Abbas o zamanlar çocuktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayra teşvik edince İbnu Abbas onların arasında eteğini açmış ve kadınların çıkardığı küpe bilezik ne varsa topluyordu.

فَقَالَ الْحَسَنُ بِيَدِهِ هَكَذَا فَالْتَزَمَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَمَا كَانَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بَعْدَ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَالَ.

5884- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Medine çarşılarından bir çarşıda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yürüdü, ben de O'nun beraberinde yürüdüm. Fâtıma'nın evinin önünde bir kenara oturdu ve üç kere: "Küçük nerede?" diye seslendi. Ve bana: "Alî'-nin oğlu Hasan'ı çağır!" buyurdu. Bunun üzerine Alî'nin oğlu Hasan, boynunda kokulu boncuk gerdanlığı olduğu hâlde yürüyüp geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu kucaklamak için kollarını açtı. Hasan da kucaklarını açtı ve dede-torun birbirine sarıldılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allahım! Muhakkak ki ben bu çocuğu seviyorum. Sen de onu sev, onu seveni de sev."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin torunu olan Ali'nin oğlu Hasan hakkındaki bu sözünü duyduktan sonra bana ondan daha sevgili gelen başka biri olmadı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2122)

٦١-بَاب الْمُتَشَبِّهُونَ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتُ بِالرِّجَالِ

61- Bâb: Kadınlara Benzemeğe Çalışan Erkekler ve Erkeklere Benzemeğe Çalışan Kadınlar

٥٨٨٥-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنْ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنْ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ تَابَعَهُ عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ.

5885- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem erkeklerden kadınlara benzemeye çalışanlara ve kadınlardan erkeklere benzemeye çalışanlara lanet etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5886, 6834)

٦٢-بَاب إِخْرَاجِ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الْبُيُوتِ

62- Kadınlara Benzemeğe Çalışan Erkeklerin Evlerden Dışarı Çıkarılmaları Bâbı

٥٨٨٦- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ قَالَ فَأَخْرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُلَانًا وَأَخْرَجَ عُمَرُ فُلَانًا.

5886- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem erkeklerden kadınsı hareketlerde bulunanlara ve kadınlardan erkeksi davranışlarda bulunanlara lânet etti. Onlar hakkında da: "Onları evlerinizden çıkarın" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem falancayı, Ömer de falancayı evden dışarı çıkardı.

٥٨٨٧- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَفِي الْبَيْتِ مُخَنَّثٌ فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ أَخِي أُمِّ سَلَمَةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ لَكُمْ غَدًا الطَّائِفَ فَإِنِّي أَدُلُّكَ عَلَى بِنْتِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلْنَ هَؤُلَاءِ عَلَيْكُنَّ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ يَعْنِي أَرْبَعَ عُكَنٍ بَطْنِهَا فَهِيَ تُقْبِلُ بِهِنَّ وَقَوْلُهُ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ يَعْنِي أَطْرَافَ هَذِهِ الْعُكَنِ الْأَرْبَعِ لِأَنَّهَا مُحِيطَةٌ بِالْجَنْبَيْنِ حَتَّى لَحِقَتْ وَإِنَّمَا قَالَ بِثَمَانٍ وَلَمْ يَقُلْ بِثَمَانِيَةٍ وَوَاحِدُ الْأَطْرَافِ وَهُوَ ذَكَرٌ لِأَنَّهُ لَمْ يَقُلْ ثَمَانِيَةَ أَطْرَافٍ.

5887- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma girdi. O esnada yanımda kadınsı davranışları olan (muhannes) birisi bulunuyordu. Onun kardeşim Abdullah ibnu Umeyye'ye şöyle dediğini işittim: Ey Abdullah! Bana haber ver, şayet Allah yarın size Tâif'i fethetmenizi nasip ederse sa-

na gereken, Gaylân'ın şişman kızını yakalamandır. O kız semizlikten karnı dört büklüm karşılar, sekiz büklüm de arkaya döner! Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunlar bir daha yanınıza girmesin" buyurdu.

Ebu Abdullah el-Buhârî şöyle dedi: "Dört ile yönelir ve arkasına döner" demek "Karnının dört bükümü ile yönelir de kendisi bu bükümlerle yönelir gelir" demektir. "Sekiz ile arkasına döner" sözü de, bu dört bükümün kenarlarıyla arkasına döner manasınadır. Çünkü o bükümler kızın iki yanını da çepçevre kuşatmış ve birbirine katılmışlardır. Yâni semizlikten dolayı karnı dört büklümdür. Arkadan bakılınca iki taraftan taşarak sekiz büklüm görünür.

٦٣-بَاب قَصِّ الشَّارِبِ

63- Bıyığı Kısaltmak Bâbı

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُحْفِي شَارِبَهُ حَتَّى يُنْظَرَ إِلَى بَيَاضِ الْجِلْدِ وَيَأْخُذُ هَذَيْنِ يَعْنِي بَيْنَ الشَّارِبِ وَاللِّحْيَةِ.

İbnu Ömer bıyığını iyice kısaltırdı öyle ki onun cildinin beyazlığı görünürdü. Sakalı ile bıyığı arasını alarak ayırırdı.

٥٨٨٨- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ نَافِعٍ ح قَالَ أَصْحَابُنَا عَنْ الْمَكِّيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ الْفِطْرَةِ قَصُّ الشَّارِبِ.

5888- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bıyığı kısaltmak fıtrattandır."

٥٨٨٩-حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً الْفِطْرَةُ خَمْسٌ أَوْ خَمْسٌ مِنْ الْفِطْرَةِ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَقَصُّ الشَّارِبِ.

5889- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beş şey fıtrattandır: Çocukları sünnet etmek, avret yeri ve koltuk altı kıllarını tıraş etmek, tırnakları kesmek ve bıyığı kısaltmak."

٦٤-بَاب تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ

64- Tırnakları Kesmek Bâbı

٥٨٩٠-حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنَ الْفِطْرَةِ حَلْقُ الْعَانَةِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَقَصُّ الشَّارِبِ.

5890- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Avret yerini tıraş etmek, tırnakları kesmek ve bıyığı kısaltmak fıtrattandır."

٥٨٩١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَنَتْفُ الْآبَاطِ.

5891- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun-şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fıtrat beştir: Sünnet olmak, avret yerindeki kılları tıraş etmek, bıyığı kırkmak, tırnakları kesmek, koltuk altlarını temizlemek."

٥٨٩٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَعَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ وَفِّرُوا اللِّحَى وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا حَجَّ أَوْ اعْتَمَرَ قَبَضَ عَلَى لِحْيَتِهِ فَمَا فَضَلَ أَخَذَهُ.

5892- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"(Sakallarını kısaltan veya kesen) müşriklere muhalefet edin. Sizler sakallarınızı bolca bırakın, bıyıklarınızı ise iyice kısaltın."

٦٥-بَاب إِعْفَاءِ اللِّحَى

65- Sakalları Bol Bırakmak Bâbı

﴿ عَفَوْا ﴾ كَثُرُوا وَكَثُرَتْ أَمْوَالُهُمْ.

﴿ عَفَوْا ﴾ Çoğaldılar, onların malları çoğaldı, demektir.

٥٨٩٣- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْهَكُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللِّحَى.

5893- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bıyıkları iyice kısaltın, sakalları bol bırakın!"

٦٦-بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الشَّيْبِ

66- Saç-Sakal Ağardığı Zaman Boyanır mı veya Boyama Terk mi Edilir? Bu Konuda Zikrolunanlar Bâbı

٥٨٩٤-حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا أَخَضَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَبْلُغِ الشَّيْبَ إِلَّا قَلِيلًا.

5894- Muhammed ibnu Sîrîn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saçını sakalını boyadı mı? diye sordum. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saç ve sakalında çok az beyazlık vardı.

٥٨٩٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ عَنْ خِضَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَبْلُغْ مَا يَخْضِبُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَعُدَّ شَمَطَاتِهِ فِي لِحْيَتِهِ.

5895- Sabit el-Bunânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sakalını boyayıp boyamadığı soruldu. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saç ve sakalındaki beyazlık, boyamayı gerektirecek şekilde çok değildi. Şayet ben O'nun sakalındaki beyaz kılları saymak isteseydim muhakkak sayardım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3550)

٥٨٩٦- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ أَرْسَلَنِي أَهْلِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ وَقَبَضَ إِسْرَائِيلُ ثَلَاثَ أَصَابِعَ مِنْ قُصَّةٍ فِيهِ شَعَرٌ مِنْ شَعَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ إِذَا أَصَابَ الْإِنْسَانَ عَيْنٌ أَوْ شَيْءٌ بَعَثَ إِلَيْهَا مِخْضَبَهُ فَاطَّلَعْتُ فِي الْجُلْجُلِ فَرَأَيْتُ شَعَرَاتٍ حُمْرًا.

5896- Osman ibnu Abdullah ibnu Mevheb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ailem beni su dolu bir kap ile Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Ümmü Seleme'ye gönderdi.

Hadisi rivayet eden İsrail parmaklarını yumdu. O kabın içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçları vardı. Bir insana göz değmesi veya başka bir şey isabet ettiğinde Ümmü Seleme'ye bir kabını gönderirlerdi. Ben bir kap içinde kırmızı saçlar gördüm.

٥٨٩٧- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سَلَّامٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَأَخْرَجَتْ إِلَيْنَا شَعَرًا مِنْ شَعَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخْضُوبًا.

5897- Osman ibnu Abdullah ibnu Mevheb -Allah ondan razı olsun-

şöyle dedi:

Ben Ümmü Seleme'nin yanına girdim. O bizlere Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçlarından bir miktar boyanmış saç çıkarıp gösterdi

٥٨٩٨- وَ قَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا نُصَيْرُ بْنُ أَبِي الْأَشْعَثِ عَنِ ابْنِ مَوْهَبٍ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَرَتْهُ شَعَرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْمَرَ.

5898- Osman ibnu Abdullah ibnu Mevheb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Ümmü Seleme bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kırmızı saçını gösterdi.

٦٧-بَاب الْخِضَابِ

67- Saç ve Sakalı Boyamak Bâbı

٥٨٩٩- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ.

5899- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yahudi ve Hıristiyanlar sakallarının beyazlığını boyamazlar, siz onlara muhalefet edin."[48]

٦٨-بَاب الْجَعْدِ

68- Kıvırcık Saç Bâbı

48 Dinimiz kitap ehline daima muhalet etmemizi emretmiş ve bunda saç sakalı beyazlayınca kınalaması gibi.

٥٩٠٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَيْسَ بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْآدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَتَوَفَّاهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ سِتِّينَ سَنَةً وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعَرَةً بَيْضَاءَ.

5900- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi vasfederek şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kavmi içinde orta boylu biriydi. Ne uzun, ne de kısa boylu idi. Ten rengi, kırmızı rengi iyice emmiş beyazdı. Kireç gibi duru beyaz da değildi, esmer de değildi. Sudânlılar gibi kıvırcık, kısa saçlı değildi. Düz ve uzun saçlı da değildi. O, mutedil sarkık saçlı idi. Ona kırk yaşında vahiy indirildi. Vahiy indirilmekte olduğu hâlde Mekke'de on yıl ikâmet etti, Medine'de on yıl yaşadı. Vefat ettiğinde saçında ve sakalında yirmiden fazla beyaz saçı yoktu.[49] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3547)

٥٩٠١- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ مَالِكٍ إِنَّ جُمَّتَهُ لَتَضْرِبُ قَرِيبًا مِنْ مَنْكِبَيْهِ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ مَا حَدَّثَ بِهِ قَطُّ إِلَّا ضَحِكَ قَالَ شُعْبَةُ شَعَرُهُ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنَيْهِ.

5901- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve abasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi kırmızı bir kaftanın içinde gördüm ki ben daha önce bu güzellikte bir şey görmemiştim. İki omzunun arası genişti. Kulak memesine kadar gelen saçları vardı.

---

49 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi tanımak isteyene görünüşünü anlatan çok güzel bir rivayet.

٥٩٠٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فَرَأَيْتُ رَجُلًا آدَمَ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ لَهُ لِمَّةٌ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ اللِّمَمِ قَدْ رَجَّلَهَا فَهِيَ تَقْطُرُ مَاءً مُتَّكِئًا عَلَى رَجُلَيْنِ أَوْ عَلَى عَوَاتِقِ رَجُلَيْنِ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ جَعْدٍ قَطَطٍ أَعْوَرِ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ.

5902- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben geceleyin rüyamda kendimi Kâbe'nin yanında gördüm. Ansızın esmer bir zatla karşılaştım. Sanki o görülen esmer erkeklerin en güzelidir. Bol saçı vardı, saçlarını yeni taramış olup henüz su akıtıyordu, iki adama veya iki adamın omuzlarına dayanarak Kâbe'yi tavâf ediyordu. Ben: Bu kimdir? diye sordum. Bana: Meryem'in oğlu İsâ Mesih'tir, denildi.[50] Bir de başının saçı çok kıvırcık, sağ gözü şaşı, salkımdan dışarı fırlamış üzüm tanesi gibi olan birisiyle karşılaştım. Bu kimdir? diye sordum. Bana: Bu, Mesih Deccal'dir, denildi."

٥٩٠٣- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حِبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَضْرِبُ شَعَرُهُ مَنْكِبَيْهِ.

5903- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçları iki omuzlarına kadar gelirdi.

٥٩٠٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ كَانَ يَضْرِبُ شَعَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْكِبَيْهِ.

5904- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

50 Bu tarif de İsa aleyhisselâmın. Kıyamete yakın iki meleğin kanadında yukarıdaki vasıflarda inecektir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçları iki omzunu kadar gelirdi.

٥٩٠٥- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ شَعَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ شَعَرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجِلًا لَيْسَ بِالسَّبِطِ وَلَا الْجَعْدِ بَيْنَ أُذُنَيْهِ وَعَاتِقِهِ.

5905- Katade -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik'e -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçlarından sordum. Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçları ne düz, ne çok uzun ne de kıvırcık ve kısa idi. O'nun saçları kulaklarıyla omuzu arasında idi.

٥٩٠٦- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْيَدَيْنِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ شَعَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجِلًا لَا جَعْدَ وَلَا سَبِطَ.

5906- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin iri elleri vardı. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra onun benzerini görmedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saçı ne kıvırcık ne de düz idi. Bu ikisinin arasında idi.

٥٩٠٧- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْيَدَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ وَلَا قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ بَسِطَ الْكَفَّيْنِ.

5907- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elleri ve ayakları irice idi. Güzel bir yüzü vardı. Ben, ondan sonra böyle bir güzellik görmedim. Avucu geniş idi.

٥٩٠٨-٥٩٠٩- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هَانِئٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَوْ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ.

5908-5909- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki ayağı kalın ve güzel yüzlü idi; ben O'ndan sonra O'nun gibisini görmedim.

٥٩١٠- وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَثْنَ الْقَدَمَيْنِ وَالْكَفَّيْنِ.

5910- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elleri ve ayakları irice idi.

٥٩١١-٥٩١٢- وَقَالَ أَبُو هِلَالٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ أَوْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ شَبَهًا لَهُ.

5911-5912- Katâde, Enes'in veya Câbir ibnu Abdullah'ın şöyle dediğini haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elleri ve ayakları irice idi. Ben O'ndan sonra O'nun benzerini görmedim.

٥٩١٣-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَذَكَرُوا الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنَّهُ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمْ أَسْمَعْهُ قَالَ ذَاكَ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَرَجُلٌ آدَمُ جَعْدٌ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ إِذْ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي يُلَبِّي.

5913- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisinin yanında Deccâl'den bahsedildi ve onun iki gözünün ortasında كَافِرٌ (Kâfir) yazıldığı söylenildi. İbnu Abbas ise şöyle dedi:

-Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işitmedim. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İbrahim'e gelince, onu görmek isterseniz -kendisini kastederek- arkadaşınıza bakın. Mûsâ ise buğday renkli, etli ve toplu gövdelidir. Lifle yularlanmış kızıl bir deve üzerinde vadide telbiye getirirken ilerliyordu. Sanki ben şu anda O'nu görür gibiyim."

٦٩-بَاب التَّلْبِيدِ

69- Saçın Dağılmaması veya Bitlenmesinden Korumak İçin Yapışkan Bir Şeyle Bir Yere Toplamak Bâbı

٥٩١٤- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَنْ ضَفَّرَ فَلْيَحْلِقْ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالتَّلْبِيدِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُلَبِّدًا.

5914- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Her kim saçını örmüş ise saçını tıraş etsin. Saçın dağılmaması veya bitlenmemesi için yapışkan bir şey ile bir yere toplayan kimseye benzemeyin.

Abdullah ibnu Ömer şöyle derdi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, başının saçlarını dağılmaması veya bitlenmemesi için yapışkan bir madde ile toplamış olduğu hâlde gördüm.

٥٩١٥-حَدَّثَنِي حِبَّانُ بْنُ مُوسَى وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ مُلَبِّدًا يَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَا يَزِيدُ عَلَى هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ.

5915- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun-

şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, başının saçlarını dağılmaması veya bitlenmemesi için yapışkan bir madde ile toplamış olduğu hâlde telbiye getirirken gördüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle diyordu:

"Lebbeyk Allâhümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel-hamde ven-ni'mete leke vel-mülk lâ şerike lek"

Buyur Allah'ım buyur. Buyur Allah'ım buyur, senin hiçbir ortağın yoktur. Hamd sanadır, nimet senindir, mülk sana aittir. Senin hiçbir ortağın yoktur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bu kelimeler üzerine artırma yapmıyordu.

٥٩١٦–حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا بِعُمْرَةٍ وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ قَالَ إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَدْيِي فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ.

5916- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Hafsa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlara ne oluyor ki, sen umrenden sonra ihramdan çıkmadığın hâlde onlar umreden sonra ihramdan çıkıyorlar? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben saçlarımı yapışkan bir madde ile topladım, kurbanımı da Medine'den beraberimde getirdim. (Bayramın birinci günü) kurbanımı kesinceye kadar ihramdan çıkmam." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1566)

٧٠-بَاب الْفَرْقِ

70- Saçı Ortadan İkiye Ayırmak Bâbı

٥٩١٧– حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ وَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ أَشْعَارَهُمْ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ فَسَدَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاصِيَتَهُ ثُمَّ فَرَقَ بَعْدُ.

5917- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, hakkında hiçbir şey ile emrolunmadığı hâllerde kitap ehline uygun olmayı severdi. Kitap ehli saçlarını alınlarına salıverirlerdi. Müşrikler ise başlarının saçlarını alnın iki tarafına ayırırlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alın saçlarını alnının üstüne bırakırdı. Sonraları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de başının saçını iki tarafa ayırıp bıraktı. (Hadisin geçtiği yer: 3944)

٥٩١٨–حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ الطِّيبِ فِي مَفَارِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فِي مَفْرِقِ النَّبِيِّ.

5918- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sanki ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ihramlı iken saçının ayırımındaki kokunun parıltısını görür gibiyim. (Hadisin geçtiği yer: 271)

٧١-بَاب الذَّوَائِبِ

71- Saçın Perçemi Bâbı

٥٩١٩– حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عَنْبَسَةَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ ح و حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ خَالَتِي وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا فِي لَيْلَتِهَا قَالَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ قَالَ فَأَخَذَ بِذُؤَابَتِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ بِهَذَا وَقَالَ بِذُؤَابَتِي أَوْ بِرَأْسِي.

5919- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir gece teyzem Meymûne bintul-Hâris'in evinde geceledim. O gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin nöbeti onun yanında idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gece namazı kılmak için kalktı. Ben de kalkıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin soluna durdum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim saçımın perçemimden tuttu ve sağına geçirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 117)

٧٢-بَاب الْقَزَعِ

72- Saçın Bir Kısmını Kesip Bir Kısmını Bırakmak Bâbı

٥٩٢٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْلَدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ حَفْصٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ نَافِعٍ أَخْبَرَهُ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ الْقَزَعِ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ قُلْتُ وَمَا الْقَزَعُ فَأَشَارَ لَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ إِذَا حَلَقَ الصَّبِيُّ وَتَرَكَ هَا هُنَا شَعَرَةً وَهَا هُنَا وَهَا هُنَا فَأَشَارَ لَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ إِلَى نَاصِيَتِهِ وَجَانِبَيْ رَأْسِهِ قِيلَ لِعُبَيْدِاللَّهِ فَالْجَارِيَةُ وَالْغُلَامُ قَالَ لَا أَدْرِي هَكَذَا قَالَ الصَّبِيُّ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ وَعَاوَدْتُهُ فَقَالَ أَمَّا الْقُصَّةُ وَالْقَفَا لِلْغُلَامِ فَلَا بَأْسَ بِهِمَا وَلَكِنَّ الْقَزَعَ أَنْ يُتْرَكَ بِنَاصِيَتِهِ شَعَرٌ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ غَيْرُهُ وَكَذَلِكَ شَقُّ رَأْسِهِ هَذَا وَهَذَا.

5920- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, saçın bir kısmını kesip bir kısmını bırakmaktan yasakladığını duydum.

Ubeydullah şöyle dedi: Ben Nâfi'nin oğlu Ömer'e: el-Kaza' nedir? diye sordum. Ubeydullah bize Nâfi'nin oğlu Ömer'in sözüne işaret ederek şöyle dedi: Nâfi': Çocuğun saçı tıraş edildiğinde şurasından ve şurasından saç bırakmaktır, dedi. Ubeydullah bunu söylerken eliyle perçemine ve başının yan tarafını işaret etti. Ubeydullah'a: Bu kız ve erkek çocukları için aynı mıdır? diye soruldu. O da: Bilmiyorum, diye cevap verdi. Ubeydullah dedi ki: Ben bunu Nâfi'nin oğlu Ömer'e tekrar sordum. O şöyle dedi: Erkek çocuğunun her iki gözü ile kulağı arasında ve ensesin-

de saç bırakmakta bir sakınca yoktur. el-Kaza' ise perçeminde saç bırakıp diğer yerleri kısaltmaktır. Başının yarısı tıraşlı, yarısı da tıraşsız olmak da böyledir.

٥٩٢١- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْقَزَعِ.

5921- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saçın bir bölümünün kesilip bir kısmının bırakılmasını yasaklamıştır.

٧٣-بَاب تَطْيِيبِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا بِيَدَيْهَا

73- Bir Kadının Kocasına Elleriyle Güzel Koku Sürmesi Bâbı

٥٩٢٢- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَيَّبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي لِحُرْمِهِ وَطَيَّبْتُهُ بِمِنًى قَبْلَ أَنْ يُفِيضَ.

5922- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ihrama gireceği zaman ellerimle güzel koku ile kokulandırdım. Mina'da iken Kâbe'ye tavâf etmeye gitmesinden önce yine güzel koku ile kokulandırdım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1539)

٧٤-بَاب الطِّيبِ فِي الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ

74- Kafaya ve Sakala Sürülen Koku Bâbı

٥٩٢٣-حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أُطَيِّبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَطْيَبِ مَا يَجِدُ حَتَّى أَجِدَ وَبِيصَ الطِّيبِ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ.

5923- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi hoşlandığı en güzel koku ile kokulardım. Öyle ki ben O'nun başında ve sakalında kokunun beyazlığını görürdüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 271)

٧٥-بَاب الِامْتِشَاطِ

75- Saçın Tarakla Taranması Bâbı

٥٩٢٤-حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ جُحْرٍ فِي دَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحُكُّ رَأْسَهُ بِالْمِدْرَى فَقَالَ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهَا فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِذْنُ مِنْ قِبَلِ الْأَبْصَارِ.

5924- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evindeki bir pencereden içeriye bakmıştı. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem midrâ denilen demir bir saç ayırma âleti ile başını kaşımakta idi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kişiye şöyle buyurdu:

"Şayet senin, benim evimin penceresinden bana baktığını fark etseydim şu aleti senin gözüne sokardım. Bir eve girerken izin istemek ancak gözlerin harama bakmaması için meşru kılınmıştır."[51] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6241, 6901)

٧٦-بَاب تَرْجِيلِ الْحَائِضِ زَوْجَهَا

76- Hayızlı Kadının Kocasının Saçını Taraması Bâbı

٥٩٢٥-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أُرَجِّلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

51 İzinsiz birinin evini gözetleme dinde haram kılınmış ve yapana, gözüne şiş sokmada caiz kılınmıştır.

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا حَائِضٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ.

5925- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben hayızlı olduğum hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin başını tarar idim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 925)

٧٧-بَاب التَّرْجِيلِ وَالتَّيَمُّنِ

77- Saçın Taranıp Yağlanmasında ve Her İşinde Sağla Başlamak Bâbı

٥٩٢٦-حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ مَا اسْتَطَاعَ فِي تَرَجُّلِهِ وَوُضُوئِهِ.

5926- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saçını tarayıp yağlarken, temizlenip abdest alırken ve her işinde sağla başlamak hoşuna giderdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 168)

٧٨-بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الْمِسْكِ

78- Misk Hakkında Zikredilen Şeyler Bâbı

٥٩٢٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ.

5927- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Ademoğlunun işlediği her***

hayır ancak kendisi içindir, ama oruç ise benim içindir ve onun karşılığını bizzat ben veririm.» Oruç tutan bir kimsenin, oruç sebebiyle değişen ağzının kokusu, Allah katında misk kokusundan daha hoş ve temizdir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1894)

٧٩-بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الطِّيبِ

79- Güzel Kokudan Kullanmanın Müstehaplığı Bâbı

٥٩٢٨- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أُطَيِّبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ إِحْرَامِهِ بِأَطْيَبِ مَا أَجِدُ.

5928- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ihrama gireceği zaman bulabildiğim en güzel koku ile kokulandırırdım. (Hadisin geçtiği yer: 1539)

٨٠-بَاب مَنْ لَمْ يَرُدَّ الطِّيبَ

80- Güzel Kokuyu Geri Çevirmeyen Kimse Bâbı

٥٩٢٩- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ.

5929- Sumâme ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik, kendisine ikram edilen güzel kokuyu reddetmezdi. Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ikram edilen güzel kokuyu reddetmediğini söylemiştir.[52] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2582)

---

52 Üç şey reddedilmez. Bunlar güzel koku, yastık ve süt.

٨١-بَاب الذَّرِيرَةِ

81- Zerîre Kokusu Bâbı

٥٩٣٠-حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَوْ مُحَمَّدٌ عَنْهُ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ سَمِعَ عُرْوَةَ وَالْقَاسِمَ يُخْبِرَانِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَيَّبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ بِذَرِيرَةٍ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ لِلْحِلِّ وَالْإِحْرَامِ.

5930- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Vedâ Haccı'nda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ihramdan çıktığında ve ihrama girmek istediğinde zerîre denilen güzel kokuyu ellerimle sürerek kokulandırdım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1539)

٨٢-بَاب الْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ

82- Güzel Görünmek İçin Dişlerinin Arasını Yontan Kadınlar Bâbı

٥٩٣١- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ تَعَالَى مَالِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ ﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ ﴾.

5931- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, dövme yapana ve yaptırana, yüzünün tüylerini yolan, güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan ve böylelikle Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara lânet etmiştir. Neden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin lânet ettiğine lânet etmeyeyim ki? Bu ise Allah'ın Kitabı'ndadır: ***«Peygamber size neyi verirse, onu alın; neden de sizi sakındırırsa ondan uzak durun.»*** (Haşr: 7)[53] (Hadisin geçtiği diğer yer: 4886)

---

53 Bir kadın bu sayılanların Kur'ânda yazmadığını iddaa edince sahabede ona Haşr; 7 yi okumuş ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin getirdiği her şeye tâbi olunması gereğini belirtmiştir.

٨٣-بَاب الْوَصْلِ فِي الشَّعَرِ

83- Saçta Başkasının Saçıyla Ekleme Yapmak Bâbı

٥٩٣٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجَّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَقُولُ وَتَنَاوَلَ قُصَّةً مِنْ شَعَرٍ كَانَتْ بِيَدِ حَرَسِيٍّ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَ هَذِهِ نِسَاؤُهُمْ.

5932- Humeyd ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, hac yaptığı yıl minber üzerinde hutbe veren Muaviye ibnu Ebi Sufyan'ı şöyle derken işitti: Muaviye, bir askerin elinde bulunan bir tutam saçı eline aldı ve şöyle dedi:

-Ey Medine ehli! Sizin âlimleriniz nerededir? Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi böyle bir şeyden yasakladığını ve şöyle buyurduğunu işittim:

-"İsrail oğulları, ancak onların kadınları şu takma saçları edindikleri zaman helâk olmuşlardır" (Hadisin geçtiği diğer yer: 3468)

٥٩٣٣- وَقَالَ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ.

5933- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah saç ekleyen ve ekleten kadına, dövme yapan ve yaptıran kadına lânet etmiştir."

٥٩٣٤- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ بْنَ مُسْلِمِ بْنِ يَنَّاقٍ يُحَدِّثُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

أَنَّ جَارِيَةً مِنَ الْأَنْصَارِ تَزَوَّجَتْ وَأَنَّهَا مَرِضَتْ فَتَمَعَّطَ شَعَرُهَا فَأَرَادُوا أَنْ يَصِلُوهَا فَسَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ تَابَعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبَانَ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ صَفِيَّةَ عَنْ عَائِشَةَ.

5934- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir kadın evlendi. Daha sonra o kadın hastalandı ve saçları kökünden dökülmeye başladı. Bunun üzerine kadının saçına saç eklemek istediler. Bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah, saç ekleyen ve ekleten kadına lânet etmiştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5205)

٥٩٣٥- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمِّي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي أَنْكَحْتُ ابْنَتِي ثُمَّ أَصَابَهَا شَكْوَى فَتَمَرَّقَ رَأْسُهَا وَزَوْجُهَا يَسْتَحِثُّنِي بِهَا أَفَأَصِلُ رَأْسَهَا فَسَبَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ.

5935- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip şöyle dedi: Ben kızımı evlendirdim. Daha sonra kızımın saçları kökünden dökülmeye başladı. Kızımın kocası bana kızımın saçına saç ekletmemi istiyor. Kızımın saçına saç ekleteyim mi? Onun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saç ekleyen ve ekleten kadınların lânetlendiklerini yani Allah'ın rahmetinden uzaklaştırıldıklarını onlara haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5936, 5941)

٥٩٣٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنِ امْرَأَتِهِ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ.

5936- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saç ekleyen ve ekleten kadınlara lânet etti.

٥٩٣٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَقَالَ نَافِعٌ الْوَشْمُ فِي اللِّثَةِ.

5937- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Saç ekleyen ve ekleten, dövme yapan ve yaptıran kadına Allah lanet etti. Onu rahmetinden uzaklaştırdı."

Nâfi şöyle dedi: Dövme, dişlerin etrafındaki diş etlerinde olabilir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5940, 5942, 5947)

٥٩٣٨-حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدْمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعَرٍ قَالَ مَا كُنْتُ أُرَى أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوَاصِلَةَ فِي الشَّعَرِ.

5938- Said ibnul-Museyyib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muâviye ibnu Ebî Sufyân Medine'ye en son gelişinde bizlere hutbe verdi. Bir saç demeti çıkardı ve şöyle dedi:

-Ben bunu Yahudilerden başka bir kimsenin ziynet olarak kullandıklarını zannetmiyorum. Şüphesiz ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buna, yani saç eklemeye yalan ismini vermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3468, 3488, 5932)

٨٤-بَاب الْمُتَنَمِّصَاتِ

84- Yüzlerinin Tüylerini Yoldurtan Kadınlar Bâbı

٥٩٣٩- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ لَعَنَ عَبْدُ اللَّهِ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ فَقَالَتْ أُمُّ يَعْقُوبَ مَا هَذَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَمَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ

رَسُولُ اللَّهِ وَفِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَتْ وَاللَّهِ لَقَدْ قَرَأْتُ مَا بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ فَمَا وَجَدْتُهُ قَالَ وَاللَّهِ لَئِنْ قَرَأْتِيهِ لَقَدْ وَجَدْتِيهِ ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾.

5939- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, dövme yapana ve yaptırana, yüzünün tüylerini yolan, güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan ve böylelikle Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara lânet etmiştir.

Bu söz Esed oğullarından bir kadın olan Ümmü Yakub'un kulağına ulaştı. Kadın İbnu Mesud'un yanına geldi ve şöyle dedi:

-Senin kadınlara şu sözleri söyleyerek lânet ettiğin kulağıma geldi.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin lânet ettiği ve Allah'ın Kitabı'nda olanlara ben neden lânet etmeyeyim? Kadın da şöyle dedi:

-Ben Kur'ân'ın tamamını okudum ve senin söylediğin bu sözleri bulamadım.

-Şayet sen Kur'ân'ı hakkıyla okumuş olsaydın muhakkak onu bulurdun. ***«Peygamber size neyi verirse, onu alın; neden de sizi sakındırırsa ondan uzak durun.»*** (Hadisin geçtiği yerler: 4886, 4887, 5931, 5939, 5943, 5948)

٨٥-بَاب الْمَوْصُولَةِ

85- Saçına Ekleme Yapılmış Kadın Bâbı

٥٩٤٠-حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ.

5940- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saç ekleyen ve ekletene, dövme yapan ve yaptıran kadınlara lânet etti. (Hadisin geçtiği yerler: 5937)

٥٩٤١- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَ فَاطِمَةَ بِنْتَ الْمُنْذِرِ تَقُولُ سَمِعْتُ أَسْمَاءَ قَالَتْ سَأَلَتْ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَتِي أَصَابَتْهَا الْحَصْبَةُ فَامَّرَقَ شَعَرُهَا وَإِنِّي زَوَّجْتُهَا أَفَأَصِلُ فِيهِ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمَوْصُولَةَ.

5941- Ebu Bekir'in kızı Esmâ -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Kızım kızamık oldu. Hastalık sebebiyle saçları döküldü. Ben bu kızımı evlendirdim. Onun saçına saç ekleteyim mi?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Saç ekleyen ve ekleten kadınlara Allah lânet etti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5930)

٥٩٤٢- حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاشِمَةُ وَالْمُوتَشِمَةُ وَالْوَاصِلَةُ وَالْمُسْتَوْصِلَةُ يَعْنِي لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5942- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, dövme yapana ve yaptırana, saçına saç ekleyene ve ekletene lânet etti." (Hadisin geçtiği yer: 5937)

٥٩٤٣-حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ.

5943- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, dövme yapana ve yaptırana, yüzünün tüylerini yolan, güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan ve böylelikle Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara lânet etmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin lânet ettiğine ben neden lânet etmeyeyim? O Allah'ın Kitabı'nda mevcuttur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4886, 4887, 5931, 5939, 5948)

٨٦-بَاب الْوَاشِمَةِ

86- Dövme Yapan Kadın Bâbı

٥٩٤٤- حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَيْنُ حَقٌّ وَنَهَى عَنْ الْوَشْمِ حَدَّثَنِي ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ ذَكَرْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ حَدِيثَ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ أُمِّ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَ حَدِيثِ مَنْصُورٍ.

5944- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Göz değmesi haktır" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dövme yaptırmaktan yasaklamıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5740, 5944)

٥٩٤٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدَّمِ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَآكِلِ الرِّبَا وَمُوكِلِهِ وَالْوَاشِمَةِ وَالْمُسْتَوْشِمَةِ.

5945- Avn İbnu Ebî Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri, hacamat yapmanın ücretinden, köpeğin bedelinden, faiz yiyeni, yedireni (tefeciliği), dövme yapmayı ve yaptırmayı yasakladı. (Hadisin geçtiği yerler: 2086, 2238, 5347, 5961)

٨٧-بَاب الْمُسْتَوْشِمَةِ

87- Kendisine Dövme Yapılmasını İsteyen Kadın Bâbı

٥٩٤٦- حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُتِيَ عُمَرُ بِامْرَأَةٍ تَشِمُ فَقَامَ فَقَالَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ مَنْ سَمِعَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْوَشْمِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقُمْتُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَا

سَمِعْتُ قَالَ مَا سَمِعْتَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَشِمْنَ وَلَا تَسْتَوْشِمْنَ.

5946- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer'e dövme yapan bir kadın getirildi. Bunun üzerine Ömer dedi ki: Bana Allah için söyleyin! İçinizde dövme yapmak hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şey duyanınız var mı?

Bunun üzerine ben kalktım ve: Ey müminlerin emiri! Ben bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şey işittim, dedim. Ömer bana: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden ne duydun? diye sordu. Ben dedim ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ey kadınlar! Ne dövme yapın, ne de kendinize dövme yapılmasını isteyin!" buyurdu.

٥٩٤٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ.

5947- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saç ekleyene ve ekleten, dövme yapan ve yaptıran kadınlara lânet etti. (Hadisin geçtiği yerler: 5937)

٥٩٤٨-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ.

5948 Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, dövme yapana ve yaptırana, yüzünün tüylerini yolan, güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan ve böylelikle Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara lânet etmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin lânet ettiğine ben neden lânet etmeyeyim? O Allah'ın Kitabı'nda mevcuttur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4886, 4887, 5931, 5939, 5943, 5948)

٨٨-بَاب التَّصَاوِيرِ

88- Resimlerin Hükmü Bâbı

٥٩٤٩ -حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا تَصَاوِيرُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ أَبَا طَلْحَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5949- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İçinde köpek, insan ve hayvan resmi bulunan eve melekler girmez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3225, 3226, 3322, 4002, 5958)

٨٩-بَاب عَذَابِ الْمُصَوِّرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

89- İnsan ve Hayvan Resmi Yapanların Suret Kıyamet Günündeki Azapları Bâbı

٥٩٥٠- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ قَالَ كُنَّا مَعَ مَسْرُوقٍ فِي دَارِ يَسَارِ بْنِ نُمَيْرٍ فَرَأَى فِي صُفَّتِهِ تَمَاثِيلَ فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوِّرُونَ.

5950- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde en şiddetli azaba uğrayanlar, insan ve hayvan resimleri yapanlardır."

٥٩٥١- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ هَذِهِ الصُّوَرَ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ.

5951- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsan ve hayvan resimlerini yapanlar kıyamet günü azap olunacaklardır. Onlara: Bu yaptığınız insan ve hayvan resimlerine can verin, denilir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7558)

٩٠-بَاب نَقْضِ الصُّوَرِ

90- Suretleri Bozmak Bâbı

٥٩٥٢- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَتْرُكُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فِيهِ تَصَالِيبُ إِلَّا نَقَضَهُ.

5952- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde, içinde hıristiyanların simgesi olan haç olan resim ve nakışları bozardı.

٥٩٥٣-حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ فَرَأَى أَعْلَاهَا مُصَوِّرًا يُصَوِّرُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ كَخَلْقِي فَلْيَخْلُقُوا حَبَّةً وَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً ثُمَّ دَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَغَسَلَ يَدَيْهِ حَتَّى بَلَغَ إِبْطَهُ فَقُلْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَشَيْءٌ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُنْتَهَى الْحِلْيَةِ.

5953- Ebu Zur'a -Allah ondan razı olsun- edip şöyle dedi:

Ben Medine'de Ebu Hureyre ile birlikte bir eve girdim. Ebu Hurey-

re evin yukarı katında resim yapan bir ressam gördü. Ebu Hureyre şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu işittim: "Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: Benim yarattığım gibi yaratmaya çalışandan daha zalim kim vardır? Hadi onlar bir çekirdeği, bir tohumu, bir zerreyi yaratsınlar."

Sonra Ebu Hureyre bir kabın içinde su istedi. Onunla abdest aldı ve bu esnada kollarını koltuk altlarına ulaşıncaya kadar yıkadı. Bunun üzerine ben: Ey Ebu Hureyre! Abdest esnasında kollarını koltuk altına kadar yıkaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden duyduğun bir fiil midir? Ebu Hureyre: Bu süsün sonudur, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7559)

٩١-بَاب مَا وُطِئَ مِنَ التَّصَاوِيرِ

91- Ayak Altında Çiğnenen Resimler Bâbı

٥٩٥٤-حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ وَمَا بِالْمَدِينَةِ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلُ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ وَقَدْ سَتَرْتُ بِقِرَامٍ لِي عَلَى سَهْوَةٍ لِي فِيهَا تَمَاثِيلُ فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَتَكَهُ وَقَالَ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللَّهِ قَالَتْ فَجَعَلْنَاهُ وِسَادَةً أَوْ وِسَادَتَيْنِ

5954- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuktan dönmüştü. Ben de üzerinde hayvan resimleri olan perdemi raf üzerine sermiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu örtüyü görünce çekip yırttı ve şöyle buyurdu: "Kıyamet Günü insanlardan azabı en şiddetli olanı, Allah'ın yaratmasına benzetmeye çalışan kimselerdir."

Biz ondan bir veya iki yastık yaptık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2479, 5595. 6109)

٥٩٥٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ. قَالَتْ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ وَعَلَّقْتُ دُرْنُوكًا فِيهِ تَمَاثِيلُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَنْزِعَهُ فَنَزَعْتُهُ.

5955- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuktan döndü. Ben de "Dumûk" denilen ve üzerinde hayvan resimleri bulunan bir perde asmıştım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana onu indirmemi emretti. Ben de onu indirdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2479, 5954, 5595, 6109)

٥٩٥٦- وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ .

5956- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile tek bir kaptan yıkanırdım.

٩٢-بَاب مَنْ كَرِهَ الْقُعُودَ عَلَى الصُّورَةِ

92- Üzerinde Resim Olan Şeyler Üzerine Oturmayı Sevmeyen Kimse Bâbı

٥٩٥٧- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَقُلْتُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِمَّا أَذْنَبْتُ قَالَ مَا هَذِهِ النُّمْرُقَةُ قُلْتُ لِتَجْلِسَ عَلَيْهَا وَتُوَسِّدَهَا قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ الصُّورَةُ.

5957- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben üzerinde resimler bulunan bir yastık satın aldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu görünce kapıda durdu, eve girmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzündeki hoşnutsuzluğu görünce şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tövbe ederim. Ben hangi günahı işledim ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu yastık da neyin nesi?" diye sordu. Ben dedim ki:

-Ben bunu sizin için onun üzerine oturmanız ve yaslanmanız için

satın aldım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu resimleri yapanlara kıyamet gününde azap edilecektir. Onlara: Bu yarattığınız yani resimlerini çizdiğiniz bu (hayvan ve insan) resimlerine can verin, denilecek. İçinde resimler bulunan eve melekler girmez." (Hadisin geçtiği yerler: 2105, 3224, 5181, 5961, 7557)

٥٩٥٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ الصُّورَةُ قَالَ بُسْرٌ ثُمَّ اشْتَكَى زَيْدٌ فَعُدْنَاهُ فَإِذَا عَلَى بَابِهِ سِتْرٌ فِيهِ صُورَةٌ فَقُلْتُ لِعُبَيْدِاللَّهِ رَبِيبِ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ يُخْبِرْنَا زَيْدٌ عَنْ الصُّوَرِ يَوْمَ الْأَوَّلِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَلَمْ تَسْمَعْهُ حِينَ قَالَ إِلَّا رَقْمًا فِي ثَوْبٍ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ بُكَيْرٌ حَدَّثَهُ بُسْرٌ حَدَّثَهُ زَيْدٌ حَدَّثَهُ أَبُو طَلْحَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5958- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İçinde resim bulunan eve melekler girmezler." Busr dedi ki: Daha sonra Zeyd hastalandı. Biz de kendisine hasta ziyaretine gittik. Kapısında, üzerinde resim olan bir perde asılı idi. Bunun üzerine ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Meymune'nin büyütüp yetiştirdiği ve terbiye ettiği Ubeydullah ibnul-Havlâni'ye dedim ki: Zeyd bize daha önce resmin yasak oluşunu haber vermemiş miydi? Ubeydullah şöyle dedi: Onun, elbisenin üzerindeki nakış ve yazı bundan müstesnadır, dediğini duymadın mı?[54] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3225, 3226, 3322, 4002, 5949)

54 Hattâbî şöyle dedi: Musavvir, yani ressam, hayvanların resimlerini yapan kimsedir. Nakkaş, yani nakış yapan kimse ise, ağaç ve benzeri şeyleri nakşeden kimsedir.

٩٣-بَاب كَرَاهِيَةِ الصَّلَاةِ فِي التَّصَاوِيرِ

93- Resim Bulunan Yerde Namaz Kılmanın Kerahiyeti Bâbı

٥٩٥٩-حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ قِرَامٌ لِعَائِشَةَ سَتَرَتْ بِهِ جَانِبَ بَيْتِهَا فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيطِي عَنِّي فَإِنَّهُ لَا تَزَالُ تَصَاوِيرُهُ تَعْرِضُ لِي فِي صَلَاتِي.

5959- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Aişe'nin, evinin bir yanını örttüğü, üzeri renklerle kaplı ve yünden yapılmış yumuşak tüylü bir örtüsü vardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu örtüyü kaldır. Onun renkleri bana namazda görünüyor." (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 374)

٩٤-بَاب لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ

94- Bâb: "İçinde Resim Olan Eve Melekler Girmez"

٥٩٦٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ هُوَ ابْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلُ فَرَاثَ عَلَيْهِ حَتَّى اشْتَدَّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِيَهُ فَشَكَا إِلَيْهِ مَا وَجَدَ فَقَالَ لَهُ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ.

5960- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Cibrîl aleyhisselâm, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile bulaşacağını vaat etmiş ancak gelmesi gecikmişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinden dışarı çıktı ve Cibril aleyhisselâm ile karşılaştı. O'na gecikmesinin sebebini sordu. Cibril aleyhisselâm: "Biz melekler, içinde insan ve hayvan resmi ile köpek bulunan eve girmeyiz" dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3227)

٩٥-بَاب مَنْ لَمْ يَدْخُلْ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ

95- İçinde Resim Bulunan Eve Girmeyen Kimse Bâbı

٥٩٦١-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَعَرَفَتْ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ مَاذَا أَذْنَبْتُ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ النُّمْرُقَةِ فَقَالَتْ اشْتَرَيْتُهَا لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّوَرُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ.

5961- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben üzerinde resimler bulunan bir yastık satın aldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu görünce kapıda durdu, eve girmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzündeki hoşnutsuzluğu görünce şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tövbe ederim. Ben hangi günahı işledim ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu yastık da neyin nesi?" diye sordu. Ben dedim ki:

-Ben bunu sizin için onun üzerine oturmanız ve yaslanmanız için satın aldım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu resimleri yapanlara kıyamet gününde azap edilecektir. Onlara: Bu yarattığınız yani resimlerini çizdiğiniz bu (hayvan ve insan) resimlerine can verin, denilecek. İçinde resimler bulunan eve melekler girmez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2105, 3224, 5181, 5957, 7557)

٩٦-بَاب مَنْ لَعَنَ الْمُصَوِّرَ
96- Resim Yapana Lânet Eden Kimse Bâbı

٥٩٦٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ اشْتَرَى غُلَامًا حَجَّامًا فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدَّمِ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْبَغِيِّ وَلَعَنَ آكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَالْمُصَوِّرَ.

5962- Avn İbnu Ebî Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam, hacamat yapan bir köle satın aldı ve ona şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri, hacamat yapmanın ücretinden, köpeğin bedelinden ve yasakladı. Faiz yiyene ve yedirene; dövme yapana ve yaptırana, resim yapana lânet etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2086, 2238, 5347, 5945, 5961)

٩٧-بَاب مَنْ صَوَّرَ صُورَةً كُلِّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ

97- Bâb: "Her kim bir resim yaparsa, şüphesiz Allah o kimseye Kıyamet Günü yaptığı resme ruh üfleyinceye yani can verinceye kadar azap edecektir. Hâlbuki resim yapan o kimse, yaptığı resme asla can veremeyecektir."

٥٩٦٣-حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ سَمِعْتُ النَّضْرَ بْنَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ قَتَادَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَهُمْ يَسْأَلُونَهُ وَلَا يَذْكُرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سُئِلَ فَقَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنْيَا كُلِّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ.

5963- Nadr ibnu Enes ibnu Malik -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Abbas'ın yanında idim. İnsanlar ona bir şeyler soruyorlar, O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi zikretmeden cevap veriyordu. Bir adam İbnu Abbas'a, kendisinin ressam olduğunu ve geçimini bununla kazanıyorum, diye sordu. Bunun üzerine İbnu Abbas şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyururken işittim:

"Her kim dünyada iken bir resim yaparsa, şüphesiz Allah o kimseye Kıyamet Günü yaptığı resme ruh üfleyinceye yani can verinceye kadar azap edecektir. Hâlbuki resim yapan o kimse, yaptığı resme asla can veremeyecektir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2225, 7042)

٩٨-بَاب الِارْتِدَافِ عَلَى الدَّابَّةِ

98- Binek Hayvanının Terkisine Başka Birini Bindirmek Bâbı

٥٩٦٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَدَكِيَّةٌ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ.

5964- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşından önce bir gün Fedek dokuması kaplı, saçaklı bir palan vurulmuş bir merkep üzerine bindi ve Usâme İbnu Zeyd'i terkisine aldı. (Hadisin geçtiği yerler: 2987, 4566, 4663, 6207)

٩٩-بَاب الثَّلَاثَةِ عَلَى الدَّابَّةِ

99- Bir Binek Hayvanı Üzerine Üç Kişinin Binmesi Bâbı

٥٩٦٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ اسْتَقْبَلَهُ أُغَيْلِمَةُ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَحَمَلَ وَاحِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْآخَرَ خَلْفَهُ.

5965- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fetih günü, Mekke'ye geldiğinde Abdulmuttalib oğullarının çocukları onu karşıladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlardan birini bineğinin önüne birini de bineğinin arkasına bindirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1798, 5966)

١٠٠-بَاب حَمْلِ صَاحِبِ الدَّابَّةِ غَيْرَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ

100- Binek Sahibinin Başka Birini Ön Tarafına Bindirmesi Bâbı

وَقَالَ بَعْضُهُمْ صَاحِبُ الدَّابَّةِ أَحَقُّ بِصَدْرِ الدَّابَّةِ إِلَّا أَنْ يَأْذَنَ لَهُ.

Bazıları şöyle demişlerdir: Binek hayvanının sahibi, hayvanın sırtına binmeye daha çok hak sahibidir. Ancak başkasına izin verirse bu müstesnadır.

٥٩٦٦-حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ ذُكِرَ شَرُّ الثَّلَاثَةِ عِنْدَ عِكْرِمَةَ فَقَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ حَمَلَ قُثَمَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْفَضْلَ خَلْفَهُ أَوْ قُثَمَ خَلْفَهُ وَالْفَضْلَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَيُّهُمْ شَرٌّ أَوْ أَيُّهُمْ خَيْرٌ.

5966- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinde Mekke'ye geldiğinde Abbas'ın iki oğlu olan Kusam'ı bineğinin önüne, Fadl'ı ise arkasına bindirdi.

İkrime, kendisine karşı binek hayvanına üç kişinin binmesini şer ve zulüm olarak görenlere Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu fiilini delil olarak getirmiş ve şöyle demiştir: Onların hangisi daha şerli ve daha hayırlıdır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1798, 5965)

١٠١-بَاب إِرْدَافِ الرَّجُلِ خَلْفَ الرَّجُلِ

101- Bir Erkeğin Bineğinin Terkisine Başka Bir Erkeği Bindirmesi Bâbı

٥٩٦٧-حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا أُخْرِةُ الرَّحْلِ فَقَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ

عَلَى عِبَادِهِ قُلْتُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ اللّٰهِ عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللّٰهِ وَسَعْدَيْكَ فَقَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللّٰهِ إِذَا فَعَلُوهُ قُلْتُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللّٰهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ.

5967- Muâz ibnu Cebel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bineğinin terkisine binmiştim. Benimle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arasında semerin arka ağacından başka bir şey yoktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet yoluna devam etti.

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet yoluna devam etti.

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben yine:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah'ın kulları üzerindeki hakkını bilir misin?" diye sordu. Ben:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na şirk koşmamalarıdır."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet daha yoluna devam etti.

-"Ey Muaz ibnu Cebel!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bunu yaptıkları zaman, kulların Allah üzerindeki hakları nedir bilir misin?" diye sordu. Ben de:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kulların Allah üzerindeki hakkı ise, kendisine şirk koşmayan kuluna azap etmemesidir." (Hadisin geçtiği yerler: 2856, 6267, 6500, 7373)

١٠٢-بَاب إِرْدَافِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ الرَّجُلِ

102- Bir Erkeğin Bineğinin Terkisine Bir Kadını Bindirmesi Bâbı

٥٩٦٨- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَيْبَرَ وَإِنِّي لَرَدِيفُ أَبِي طَلْحَةَ وَهُوَ يَسِيرُ وَبَعْضُ نِسَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدِيفُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ عَثَرَتْ النَّاقَةُ فَقُلْتُ الْمَرْأَةَ فَنَزَلْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا أُمُّكُمْ فَشَدَدْتُ الرَّحْلَ وَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا دَنَا أَوْ رَأَى الْمَدِينَةَ قَالَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ.

5968- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber'den dönüyorduk. Ben, üvey babam Ebu Talha'nın binek hayvanının terkisinde idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de hanımı Safiyye'yi devesinin terkisine bindirmiş ilerliyordu. O esnada devenin ayağı tökezledi. Ben: Kadına dikkat edin! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O sizin annelerinizden biridir" buyurdu. Ben deveyi bağladım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesine bindi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye yaklaştığında şöyle diyordu:

"Bizler Rabbimize geri dönücüleriz, tövbe ediyor, Rabbimize kulluk ediyor, Rabbimize hamd ediyoruz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 371, 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198, 4199, 4200, 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363, 6369, 7333)

١٠٣-بَاب الِاسْتِلْقَاءِ وَوَضْعِ الرِّجْلِ عَلَى الْأُخْرَى

103- Sırtüstü Yatmak ve Ayağın Birini Diğeri Üzerine Koymak Bâbı

٥٩٦٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ أَبْصَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْطَجِعُ فِي الْمَسْجِدِ رَافِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى.

5969- Abbad ibnu Temim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Zeyd el-Ensârî bize, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mescitte sırt üstü yatmış ve bir ayağını diğerinin üzerine koymuş bir şekilde gördüğünü haber vermiştir.[55] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 475, 6287)

55 Sırt üstü yatıp avret mahalli gözükecek şekilde uzanmak haram kılınmıştır. Ama Sırt üstü yatıpta avret mahalli örtülü ise bu tip yatışta beis yok.

٧٨-كِتَاب الْأَدَبِ

78- KİTABU'L-EDEB

(Edeb Kitabı)

١-بَاب البر والصلة وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ﴾

1- Ana Babaya ve Akrabalara İyilikte Bulunmak Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Biz insana, ana ve babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir.»*** (Ankebût: 8)

٥٩٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ عَيْزَارٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ وَلَوْ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي.

5970- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Hangi amel Allah'a daha sevimlidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vaktinde kılınan namazdır" buyurdu.

-Sonra hangisidir? diye sordum.

-"Sonra ana-babaya iyilik etmektir" buyurdu.

-Sonra hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve

sellem:

-"Allah yolunda cihad etmektir" buyurdu.

İbnu Ömer dedi ki: Bunları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bildirdi. Şayet ben daha fazla soru sorsaydım, O da bana cevap verecekti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 527, 2782, 7534)

٢-بَاب مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ

2- Bâb: İnsanlar İçinde Dostluk Kurmaya, Sosyal İlişkide Bulunmaya En Layık Olan Kimdir?

٥٩٧١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ شُبْرُمَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أَبُوكَ. وَقَالَ ابْنُ شُبْرُمَةَ وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ مِثْلَهُ

5971- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir adam geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim iyilikte bulunmama, kendisine yardımcı olmama, hizmet etmeme en lâyık olan kimdir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Annendir" buyurdu. Adam: Sonra hangisidir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Annendir" buyurdu. Adam: Sonra hangisidir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Annendir" buyurdu. Adam: Sonra hangisidir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dördüncü de: "Sonra da babandır" buyurdu.[56]

---

56 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine en iyi davranılması gereken kimsenin ana olduğunu söylemekte, hatta onun bu iyi muameleyi, babaya nispetle üç misli daha fazla hak ettiğini belirtmektedir. Çünkü anne babaya kıyasla çocuğu karnında taşıma, dünyaya getirme ve emzirme gibi üç farklı ve pek sıkıntılı işi üstlenmiş durumdadır. Ayrıca çocuğu yetiştirip terbiye etme konusunda babadan hiç de geri kalmamaktadır. İşte bu ve benzeri sebepler, evlâdın saygısına, iyilik ve ikramına annenin daha fazla lâyık olduğunu göstermektedir.

٣-بَاب لَا يُجَاهِدُ إِلَّا بِإِذْنِ الْأَبَوَيْنِ

3- Bâb: İnsân Anne-Babasının İzni Olmadıkça Cihâda Gidemez

٥٩٧٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا حَبِيبٌ قَالَ ح و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُجَاهِدُ قَالَ لَكَ أَبَوَانِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ.

5972- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve cihada çıkmak için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Anne ve baban hayattalar mı?" diye sordu. Adam:

-Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O hâlde sen, onların rızası yolunda çalış" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3004)

٤-بَاب لَا يَسُبُّ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ

4- Bâb: İnsan Anne-Babasına Sövmemelidir

٥٩٧٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ.

5973- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Büyük günahlardan biri de kişinin anne ve babasına lânet etmesidir." Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Kişi kendi anne ve babasına nasıl lânet eder? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse diğe-

rinin babasına söver, o da onun babasına söver. Annesine söver, o da onun annesine söver."

٥-بَاب إِجَابَةِ دُعَاءِ مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ

5-Ana-Babasına İyilikle Güzel Hizmet Edip İtaatlerinde Bulunan Kimsenin Duasının Kabul Edilmesi Bâbı

٥٩٧٤- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَتَمَاشَوْنَ أَخَذَهُمْ الْمَطَرُ فَمَالُوا إِلَى غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِ غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنْ الْجَبَلِ فَأَطْبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ انْظُرُوا أَعْمَالًا عَمِلْتُمُوهَا لِلَّهِ صَالِحَةً فَادْعُوا اللَّهَ بِهَا لَعَلَّهُ يَفْرُجُهَا فَقَالَ أَحَدُهُمْ اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صِبْيَةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أَرْعَى عَلَيْهِمْ فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ فَحَلَبْتُ بَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا قَبْلَ وَلَدِي وَإِنَّهُ نَاءَ بِيَ الشَّجَرُ فَمَا أَتَيْتُ حَتَّى أَمْسَيْتُ فَوَجَدْتُهُمَا قَدْ نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَحْلُبُ فَجِئْتُ بِالْحِلَابِ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا أَكْرَهُ أَنْ أُوقِظَهُمَا مِنْ نَوْمِهِمَا وَأَكْرَهُ أَنْ أَبْدَأَ بِالصِّبْيَةِ قَبْلَهُمَا وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ عِنْدَ قَدَمَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَأْبِي وَدَأْبَهُمْ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللَّهُ لَهُمْ فُرْجَةً حَتَّى يَرَوْنَ مِنْهَا السَّمَاءَ وَقَالَ الثَّانِي اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَتْ لِي ابْنَةُ عَمٍّ أُحِبُّهَا كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ إِلَيْهَا نَفْسَهَا فَأَبَتْ حَتَّى آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ حَتَّى جَمَعْتُ مِائَةَ دِينَارٍ فَلَقِيتُهَا بِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْتَحْ الْخَاتَمَ فَقُمْتُ عَنْهَا اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي قَدْ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا مِنْهَا فَفَرَجَ لَهُمْ فُرْجَةً وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنِّي كُنْتُ اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقِ أُرُزٍّ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَقَّهُ فَتَرَكَهُ وَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيَهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ

اللَّهَ وَلَا تَظْلِمْنِي وَأَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلَى ذَلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَهْزَأْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَهْزَأُ بِكَ فَخُذْ ذَلِكَ الْبَقَرَ وَرَاعِيَهَا فَأَخَذَهُ فَانْطَلَقَ بِهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ فَفَرَجَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

5974- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kişi sefere çıktılar. Yürürlerken yağmura tutuldular ve dağda bir mağaraya sığındılar. Bunlar orada iken bir taş düşüp mağaranın kapısını üzerlerine kapadı. Bunlar birbirlerine dediler ki:

-Hayatınızda Allah için salih olarak işlediğiniz en hayırlı işi söyleyerek Allah'a dua edin. Umulur ki Allah, bizi buradan kurtarır. Onlardan biri şöyle dedi:

-Allahım! Benim yaşlı ihtiyar annemle babam vardı. Yine benim küçük çocuklarım vardı ve ben her gün koyunlarımla meraya çıkar, onları otlatır, sonra gelip sağardım. Sütü önce anne ve babama getirirdim de onlar içerlerdi. Sonra da o küçük çocuklarıma içirirdim. Bir gece eve geç geldim. Geldiğimde anne ve babamı uyumuş olduklarını gördüm. Daha onlar için süt sağdığım gibi süt sağdım. Anne ve babamın başı ucunda bekledim ve onları uyandırmak istemedim. Küçük çocuklarımı anne ve babamdan önce süt vermeyi istemedim. Ayak ucumda da çocuklar açlıktan ağlaşıyorlardı. O gece sabah olana kadar onlar uyudu, ben de başlarında bekledim. Allahım, sen çok iyi bilirsin ki ben bunu senin rızanı kazanmak için yaptım. Bunun için bu kayayı arala ki gökyüzünü görelim!

Bunun üzerine kaya biraz aralandı. (Ancak çıkacak kadar değildi.) Bunlardan bir diğeri şöyle dedi:

-Allahım! Ben, amcamın kızlarından birini, bir erkeğin kadınları sevdiği en şiddetli bir sevgiyle severdim. Ben, ona olan arzumu söyledikçe o bana: Sen yüz dinar vermedikçe bu arzuna kavuşamazsın, derdi. Ben bu parayı kazanmak için çalıştım, nihayet parayı biriktirip amcamın kızına getirdim. Arzumu yerine getirip onun iki ayağı arasına oturduğumda kız bana:

-Allah'tan kork ey Allah'ın kulu! Allah'ın koyduğu mührü bozma; o bekâret mührü yalnız hak yoluyla yani nikâhla açılır, dedi. Ben bu söz akabinde kalktım ve kızı bıraktım. Allahım, sen bilmektesin ki ben bunu senin rızanı kazanmak için yaptım. Bu sebepten dolayı bizi bu bulundu-

ğumuz durumdan kurtar. Bunun üzerine kayanın üçte ikisi aralandı. (Ancak yine bir adam çıkacak kadar değildi.) Üçüncü kişi de şöyle dedi:

-Allahım! Ben bir ölçek darı ile bir işçi tutmuştum. Ben ona iş sonunda ücretini verdim, fakat o bu ücretini almaktan çekindi ve bırakıp gitti. Ben mevsiminde bu darıyı ektim. Nihayet mahsûlü ile bir sığır, bir de çoban satın aldım. Bir müddet sonra bu işçi geldi ve bana: Ey Allah'ın kulu, haydi benim hakkımı bana ver, dedi. Ben de ona: Şu sığırlara ve çobanına git; çünkü onların hepsi senindir onları al, dedim. O zat: Benimle alay mı ediyorsun! dedi. Ben: Hayır, seninle alay etmiyorum. Bunlar hakikaten senindir, dedim. Gitti, bunları alıp götürdü. Allahım, Sen şüphesiz biliyorsun ki, ben bunu senin rızanı kazanmak için yaptım. Bu sebepten dolayı bizi içinde bulunduğumuz bu durumdan kurtar. Bunun üzerine kaya tamamen açıldı ve Allah onları bu durumdan kurtardı." [57] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2215, 2272, 2333, 3465)

---

57 Bu hadisi şerif ehli sünnet itikadında tevessülü gündeme getiren ve meşru olan tevessülü öğrenmemize yarayan en önemli delillerdendir. Tevessülün Tanımı: Vesile, sözlük anlamıyla, kendisiyle başkasına yaklaşılandır. Talep edilene yakın olmak ve ona arzuyla varmak anlamına da gelir. Diğer bir anlamı da sultanın katındaki mevki, yakınlık derecesidir. "Şer'i İstılahta ise, Allah katında yüksek bir derece elde etmek, bir fayda sağlamak veya bir zararı savmak suretiyle ihtiyaç gidermek veya dünya ve ahirette arzulanan bir şeyi elde etmek için Allah'a ve Rasûlü'ne taatte bulunup salih amel işlemek suretiyle Allah'a yakın olmaktır. Allah'a tevessülde bulunmak ancak onun çizdiği sınırlar içerisinde mümkündür. Vesile, üç esasa dayanır.

a) Kendisine tevessülde bulunulan. Bu Lütuf ve Kerem sahibi Allah'dır.

b) Tevessülde bulunan, ihtiyacının giderilmesini arzulayan kuldur.

c) Kendisiyle tevessülde bulunulan. Bu da, kendisiyle Allah'a yaklaşılan salih ameldir.

Tevessülün fayda sağlaması, ihtiyacın giderilmesi için gözetilmesi gereken şartlar şunlardır: Tevessülde bulunan kul salih bir mü'min olmalı, ameliyle Allah'ın vechini gözetmelidir. Kendisiyle tevessülde bulunulan amel, Allah'a yakınlığı elde etmeleri için, O'nun kullarına şeriat kıldığı amellerden olmalıdır. Yapılan amel meşru olmalı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'inn sünnetine uygun düşmelidir. Bu amel ona birşey ekleyerek ya da ondan bir şeyi eksilterek, yahut yapılması şeriatle sabit olan zaman ve yerini değiştirerek yapılmamalıdır. Görüldüğü üzere, nasıl ki mümin olmayanların ameli Allah'a yakınlık vesilesi olmaz ise, bid'at amellerle de O'na tevessülde bulunulmaz. Meşru tevessül ve çeşitleri: Meşru tevessül; söz, fiil veya inanç olarak Allah'ın sevip hoşnut olduğu vacip veya müstehap amellerle Allah'a yakın olmaktır. Çeşitleri şunlardır: Güzel İsimleri ve Yüce Sıfatlarıyla Allah'a Tevessül, Salih Amelle Tevessül, Salih Kimselerin Dualarıyla Tevessül, Meşru tevessülün çeşitleri bunlardır. Bunların dışındakiler herhangi bir

٦-بَاب عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنْ الْكَبَائِرِ

6- Bâb: Ana-Babanın Sözünü Dinlememek, Onlara Karşı Çıkmak ve Onlara İtaatsizlik Etmek Büyük Günahlardandır

قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bunu Abdullah ibnu Amr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet etmiştir.

٥٩٧٥- حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْمُسَيَّبِ عَنْ وَرَّادٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ وَمَنْعًا وَهَاتِ وَوَأْدَ الْبَنَاتِ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ.

---

delile dayanmamaktadır. Meşru tevessül çeşitlerinin hükümleri farklıdır, Allah'ın isimleri ve sıfatları, iman ve tevhid ile tevessülde bulunmak vacip, salih ameller ve salih kimselerin dualarıyla tevessül ise müstehaptır. Her Müslümanın zorluk anında Allah'tan korkarak, O'ndan haya ederek ve sırf O'na taatte bulunmak gayesiyle meşru tevessül çeşitleriyle Allah'a tevessülde bulunması gerekir. **Bid'at tevessül ve çeşitleri:** Allah'ın sevmediği ve hoşnut olmadığı söz, fiil ve inançlarla Allah'a yakınlık aramak bid'at tevessülün kapsamına girer. Bu tevessül çeşidi ile meşgul oluşları, bazı insanları Allah'ın göstermiş olduğu meşru tevessül şekillerinden gaflete düşürüp, onların bütün gayretlerinin boşa çıkıp hüsrana uğramalarına sebep olmuştur. Bid'at tevessülün bazı türleri; Allah'a bir kimsenin hatırı veya makamı-mevki ile tevessül: Bid'at tevessül türlerinden birisi Allah'tan bir kimsenin hatırı, makamı-mevki ile istekte bulunmaktır. "Allah'ım! Peygamberinin veya kulun filancanın yüzüsuyu hürmetine senden isterim" demek böyledir. Böyle bir tevessül anlayışı İslâm dininde yoktur. Ölmüş evliya ve salihlere seslenmek, onlardan yardım dilemek, adaklar adamak: Salih kimselere seslenerek, onları çağırmak, onlara adak adamak gibi fiiller Allah'ın dininden değildir. Bunlar tevhidi ortadan kaldıran, büyük şirk kapsamına giren fiillerdir. Velilerin ruhlarına kurban kesmek ve kabirleri etrafında ta'zimde bulunmak: Günümüzde cahillerin yaptığı işlerden bazıları, velilerin türbeleri önünde kurban kesmek, belirli zamanlarda etrafında toplanıp ta'zimde bulunmak, şifa umuduyla hastaları onlara taşımak, oralarda geceleyip ölmüş olan velilerden şefaat istemek, onlara seslenip dua talep etmek, onlardan meded ummak gibi şeylerdir. Bunların tümü Allah'ın şeriatinde bulunmayan cahiliyye işi sapıkça bid'atlerdir. Allah'a, ibadette başkalarını ortak koşmaktır. Allah, bu tür şirklerden kullarını sakındırmıştır.

5975- Muğîra ibnu Şube -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah size annelere itaatsizlik etmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi, verilmesi gereken borcunuzu men etmeyi ve alma hakkınız olmayan şeyi almayı haram kıldı. Sizin için, şu şunu dedi, bu bunu dedi, demek suretiyle insanların dedikodusunu yapmayı, malı israf etmeyi ve çok soru sormayı da kerih gördü." (Hadisin geçtiği yerler: 844, 1477, 2408, 6330, 6473, 6615)

٥٩٧٦- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْوَاسِطِيُّ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ لَا يَسْكُتُ.

5976- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç kere şöyle buyurdu:

"Sizlere büyük günâhların en büyüğünü haber vereyim mi?" Sahabeler:

-Evet, haber ver ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'a şirk koşmak; ana-babanın sözünü dinlememek, onlara karşı çıkmak ve onlara itaatsizlik etmek."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yere dayanmakta iken oturdu ve:

-"Dikkat edin! Bu büyük günahlardan biri de yalan söz ve yalan yere şahitlik etmektir" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözünü söylemeye devam etti. Hatta ben: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem susmayacak, dedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2654, 6273, 6274, 6919)

٥٩٧٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَبَائِرَ أَوْ سُئِلَ عَنْ الْكَبَائِرِ فَقَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ فَقَالَ أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قَالَ قَوْلُ الزُّورِ أَوْ قَالَ شَهَادَةُ الزُّورِ قَالَ شُعْبَةُ وَأَكْثَرُ ظَنِّي أَنَّهُ قَالَ شَهَادَةُ الزُّورِ.

5977- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme büyük günahlardan soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'a şirk koşmak; haksız yere insan öldürmek, ana-babanın sözünü dinlememek, onlara karşı çıkmak ve onlara itaatsizlik etmektir. Günahların en büyüğünü sizlere haber vereyim mi? O yalan söz veya yalan yere şahitliktir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2653, 6871)

٧-بَاب صِلَةِ الْوَالِدِ الْمُشْرِكِ

7- Müşrik Olan Babaya İyilik Etmeyi Devam Ettirmek Bâbı

٥٩٧٨-حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي أَخْبَرَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَتَتْنِي أُمِّي رَاغِبَةً فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آصِلُهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا ﴿لَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنْ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ﴾.

5978- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında müşrik olan annem benim yanıma geldi. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Annem, benim iyiliğimi isteyerek ve geri çevrilmekten de korkarak benim yanıma geldi. Annemi kabul edip ona iyilik ve ikramda bulunayım mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, annene iyilik et ve ikramda bulun" buyurdu.

Sufyân ibnu Uyeyne şöyle dedi: Allah Azze ve Celle o kadın hakkında şu âyeti indirdi: ***«Allah, din hususunda sizinle savaşmayan ve sizi yurdunuzdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten ve onlara karşı adaletli davranmaktan sizi menetmiyor. Şüphesiz Allah, adil davrananları***

sever.» (Mumtehine: 8) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2620, 3183, 5979)

٨-بَاب صِلَةِ الْمَرْأَةِ أُمَّهَا وَلَهَا زَوْجٌ

8- Bir Kadının, Kendi Kocası Varken Annesine İyilik ve İkramda Bulunması Bâbı

٥٩٧٩- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَ قَدِمَتْ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ وَمُدَّتِهِمْ إِذْ عَاهَدُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ ابْنِهَا فَاسْتَفْتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِي أُمَّكِ.

5979- Esma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müşrik olan annem babasıyla beraber benim yanıma geldi. O esnada Kureyşliler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile anlaşma yapmışlardı. Bu konuyu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sorarak dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Annem beni ziyarete geldi. Ona iyilik ve ikramda bulunayım mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, annene iyilik ve ikramda bulun" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2620, 3183, 5978)

٥٩٨٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ وَالصِّلَةِ.

5980- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hirakl, Ebu Sufyân'a haber gönderip yanına çağırdı ve ona Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendilerine neyi emrettiğini sordu. Ebu Sufyân şöyle dedi: Bize namaz kılmamızı, sadaka vermemizi, iffetli olmamızı ve akrabaya iyi davranmayı emrediyor. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 7, 51, 2681, 2804, 2941, 2978, 3174, 4553, 5980, 6260, 7169, 7541)

٩-بَاب صِلَةِ الْأَخِ الْمُشْرِكِ

9- Müşrik Olan Kardeşe İyilik ve İkramda Bulunulması Bâbı

٥٩٨١-حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ رَأَى عُمَرُ حُلَّةَ سِيَرَاءَ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَعْ هَذِهِ وَالْبَسْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْوُفُودُ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا بِحُلَلٍ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ بِحُلَّةٍ فَقَالَ كَيْفَ أَلْبَسُهَا وَقَدْ قُلْتَ فِيهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنِّي لَمْ أُعْطِكَهَا لِتَلْبَسَهَا وَلَكِنْ تَبِيعُهَا أَوْ تَكْسُوهَا فَأَرْسَلَ بِهَا عُمَرُ إِلَى أَخٍ لَهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ.

5981- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul- Hattab, Mescidin kapısının yanında ipekten bir elbise gördü ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu elbiseyi satın alsan'da Cuma günleri ve sana elçiler geldiğinde giyinsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İpek elbiseyi ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer" Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birçok ipekli elbise geldi ve ondan Ömer ibnul- Hattab'a -Allah ondan razı olsun- bir elbise verdi. Bunun üzerine Ömer -Allah ondan razı olsun- dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu elbiseyi bana verdin ancak Utârid'in elbisesi hakkında söyleyeceğini söylemiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben, o elbiseyi onu giyesin diye vermedim." Ömer ibnul-Hattab o elbiseyi Mekke'deki müşrik kardeşine verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 886, 948, 2104, 2612, 2619, 3054, 5841)

١٠-بَاب فَضْلِ صِلَةِ الرَّحِمِ

10- Akrabalara İyilik ve İkramda Bulunmanın Fazileti Bâbı

٥٩٨٢-حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ.

5982- Ebu Eyyûb el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

Ey Allah'ın Rasûlü! Cennete girdirecek bir ameli bana haber ver, denildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1396, 5983)

٥٩٨٣-حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ وَأَبُوهُ عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُمَا سَمِعَا مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ فَقَالَ الْقَوْمُ مَا لَهُ مَا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَبٌ مَا لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ ذَرْهَا قَالَ كَأَنَّهُ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ.

5983- Ebu Eyyûb'dan -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Bana, beni cennete girdirecek amelden haber ver! dedi. Orada bulunanlar: Buna ne oluyor? Buna ne oluyor? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu, isteği olan bir kimsedir. Allah'a ibadet eder ve O'na hiçbir şeyi ortak (şirk) koşmazsın, namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir ve akrabana iyilik yaparsın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1396, 5982)

١١-بَاب إِثْمِ الْقَاطِعِ

11- Akrabalarına İyilik ve İkram Etmeyi Kesen Kimseni Günahı Bâbı

٥٩٨٤- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ إِنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ.

5984- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Akrabalarına iyilik ve ikramı kesen kimse cennete giremez." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2067, 5968)

١٢-بَاب مَنْ بُسِطَ لَهُ فِي الرِّزْقِ بِصِلَةِ الرَّحِمِ

12- Hısımlarla İlgilenme Sebebiyle Rızıkta Kendisi Lehine Bollatma Yapılan Kimse Bâbı

٥٩٨٥- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

5985- Enes İbnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rızkının artırılması ve ömrünün uzatılması kimi sevindirirse akrabasına iyilikte bulunsun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2067)

٥٩٨٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

5986- Enes İbnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rızkının artırılması ve ömrünün uzatılması kimi sevindirirse akrabasına iyilikte bulunsun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2067, 5968)

١٣-بَاب مَنْ وَصَلَ وَصَلَهُ اللَّهُ

13- Bâb: Hısımlık Bağını Ekleyip Duran Kimseye Allah Da Fadlından İhsanını Ekler Durur

٥٩٨٧- حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرِّدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمِّي سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْ خَلْقِهِ قَالَتْ الرَّحِمُ هَذَا مَقَامُ

الْعَائِذِ بِكَ مِنْ الْقَطِيعَةِ قَالَ نَعَمْ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ قَالَتْ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَهُوَ لَكِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ ﴿ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴾.

5987- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle mahlukatı yarattı. Bu yaratmayı yerine getirip tamamlayınca rahim/akrabalık ayağa kalktı da Rahman'ın ridâsının eteğini tuttu. Bunun üzerine Allah ona:

-Ne istersin? diye sordu. O da şöyle cevap verdi:

-Yâ Rabbi! Benim bu şekilde kalkmam, ilişkileri kesilen birinin kalkışıdır. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

-Seninle bağ kuranlar ile bağ kurmama; seninle bağlarını koparanlarla bağlarımı koparmama razı olur musun?

O da şöyle cevap verdi:

-Elbette ey Rabbim. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

-"Bundan sonra akrabayla ilgilenmeyi devam ettirenlerle, devam ettirmeyip bu ilgiyi kesip koparanların hâli böyle olacaktır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Dilerseniz şu âyeti okuyun: ***«Ey münafıklar! Halkın işlerini üstlendiğiniz takdirde, sizden yeryüzünde bozgunculuk etmeniz ve akrabalık bağlarını kesmeniz beklenmez mi?»*** (Muhammed: 22) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4830, 4831, 4832, 7502)

٥٩٨٨- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّحِمَ شَجْنَةٌ مِنْ الرَّحْمَنِ فَقَالَ اللَّهُ مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَكِ قَطَعْتُهُ.

5988- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rahim/Akrabalık Rahman isminden alınmıştır. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Ey akrabalık bağları! Her kim seninle bağ kurarsa ben

de onunla bağ kurarım. Her kim de seninle bağlarını koparırsa ben de onunla bağlarımı koparırım.»"

٥٩٨٩- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرِّدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرَّحِمُ شِجْنَةٌ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعْتُهُ.

5989- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rahim/Akrabalık, birbirine geçmiş ağacın kökleri gibidir. Her kim onunla bağ kurarsa ben de onunla bağ kurarım. Her kimde onunla bağlarını keserse ben de onunla bağlarımı keserim."

١٤-بَاب تُبَلُّ الرَّحِمُ بِبَلَالِهَا

14- Bâb: (Mükellef Olan Şahıs) Hısımlığı, Hısımlık Islaklığı İle Islatır Durur (Yani Hısımlığı Kurutup Kesmez)

٥٩٩٠- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِهَارًا غَيْرَ سِرٍّ يَقُولُ إِنَّ آلَ أَبِي قَالَ عَمْرٌو فِي كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ بَيَاضٌ لَيْسُوا بِأَوْلِيَائِي إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ زَادَ عَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ عَنْ بَيَانٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ لَهُمْ رَحِمٌ أَبُلُّهَا بِبَلَاهَا يَعْنِي أَصِلُهَا بِصِلَتِهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ بِبَلَاهَا كَذَا وَقَعَ وَبِبَلَالِهَا أَجْوَدُ وَأَصَحُّ وَبِبَلَاهَا لَا أَعْرِفُ لَهُ وَجْهًا.

5990- Amr ibnul-Âs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ebu Falan'ın ailesi benim dostlarım değillerdir. Benim dostum an-

cak Allah'tır ve salih müminlerdir. Ancak Ebu Falan'ın akrabalık vardır ki ben ona binaen akrabalık haklarına riayet ediyorum."

١٥-بَاب لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ

15- Bâb: Akrabaya İyilik ve İkramda Bulunmak, Akrabası Tarafından Kendisine Yapılan İyilik ve İkrama Karşılık Vermekle Değildir

٥٩٩١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَ سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ وَالْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو وَفِطْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سُفْيَانُ لَمْ يَرْفَعْهُ الْأَعْمَشُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَفَعَهُ حَسَنٌ وَفِطْرٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ وَلَكِنْ الْوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا.

5991- Hasan ile Fitr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Akrabası tarafından kendisine iyilik ve ikramda bulunulduğu zaman, o da buna karşılık akrabasına iyilik ve ikramda bulunmak sıla-i rahim değildir. Ancak gerçek sıla-i rahim akrabası tarafından iyilik ve ikram kesildiği hâlde akrabasına iyilik ve ikram etmeye devam eden kimsedir."

١٦-بَاب مَنْ وَصَلَ رَحِمَهُ فِي الشِّرْكِ ثُمَّ أَسْلَمَ

16- Kendisi Müşrik İken Sıla-i Rahim Yapan Sonra da Müslüman Olan Kimse Bâbı

٥٩٩٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنَّثُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صِلَةٍ وَعَتَاقَةٍ وَصَدَقَةٍ هَلْ لِي فِيهَا مِنْ أَجْرٍ قَالَ حَكِيمٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلَمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ وَيُقَالُ أَيْضًا عَنْ أَبِي الْيَمَانِ أَتَحَنَّثُ وَقَالَ مَعْمَرٌ وَصَالِحٌ وَابْنُ الْمُسَافِرِ أَتَحَنَّثُ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ التَّحَنُّثُ التَّبَرُّرُ وَتَابَعَهُمْ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ.

5992- Hakîm ibnu Hizâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Câhiliyet devrinde (henüz Müslüman olmamışken) sadaka vermek, köle azat etmek, akrabaya iyilik etmek gibi bazı ibadetler yapardım. Bana bundan dolayı sevap var mıdır? Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sen, yapmış olduğun hayırlar (iyilikler) sebebiyle Müslüman oldun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1436, 2220, 2538)

١٧-بَاب مَنْ تَرَكَ صَبِيَّةَ غَيْرِهِ حَتَّى تَلْعَبَ بِهِ أَوْ قَبَّلَهَا أَوْ مَازَحَهَا

17- Başkasının Kız Çocuğunu Vücudunun Bazı Yerleriyle Oynamasına İzin Veren veya Onu Öpen veya Onunla Şakalaşan Kimse Bâbı

٥٩٩٣- حَدَّثَنَا حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدِ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَبِي وَعَلَيَّ قَمِيصٌ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَهْ سَنَهْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَزَبَرَنِي أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِقِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِقِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ يَعْنِي مِنْ بَقَائِهَا.

5993- Hâlid ibnu Saîd'in kızı Ümmü Halid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben çocukken babamla beraber üzerimde sarı renkli bir gömlek olduğu hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Seneh, seneh" buyurdu. Bu kelime Habeş dilinde "güzel şey" manasına gelir.

Bu sırada ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin iki küreği arasındaki peygamberlik mührü ile oynamağa başladım. Babam beni bundan men etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Çocuğu kendi hâline bırak" dedi ve akabinde şöyle buyurdu:

"Bu elbise üzerinde eskisin ve yıpransın, sonra üzerinde eskisin ve yıpransın, sonra üzerinde eskisin ve yıpransın."

Abdullah ibnu Mubârek şöyle dedi: Ümmü Hâlid çok zaman yaşadı, bu gömlek de hayatının sonuna kadar dillerde anıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3071, 5823, 5845, 5993)

١٨-بَاب رَحْمَةِ الْوَلَدِ وَتَقْبِيلِهِ وَمُعَانَقَتِهِ

18- (Babanın) Çocuğa Merhameti, Onu Öpmesi Ve Sarmaşması Bâbı

وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ فَقَبَّلَهُ وَشَمَّهُ.

Sabit ibnu Eşlem el-Bunânî, Enes'ten: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, oğlu İbrahim'i kucağına aldı, onu öptü ve kokladı, diye söylemiştir.

٥٩٩٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ عَنِ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ قَالَ كُنْتُ شَاهِدًا لِابْنِ عُمَرَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ دَمِ الْبَعُوضِ فَقَالَ مِمَّنْ أَنْتَ فَقَالَ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ قَالَ انْظُرُوا إِلَى هَذَا يَسْأَلُنِي عَنْ دَمِ الْبَعُوضِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هُمَا رَيْحَانَتَايَ مِنَ الدُّنْيَا.

5994- İbnu Ebi Nuaym -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer'e, birisi, sineğin kanından sordu. İbnu Ömer: Sen nerelisin? diye sordu. O da: Irak ehlinden, dedi. İbnu Ömer şöyle dedi: Şuna bakın, bana sineğin kanından soruyor. Onlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "O ikisi benim dünyada kokladığım iki reyhanımdır" dediği torunu Hüseyin'i öldürmüşlerdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3753)

٥٩٩٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَتْهُ قَالَتْ جَاءَتْنِي امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ تَسْأَلُنِي فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي غَيْرَ تَمْرَةٍ وَاحِدَةٍ

فَأَعْطَيْتُهَا فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ مَنْ يَلِي مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ شَيْئًا فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنْ النَّارِ.

5995- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kadın ve beraberinde iki kız çocuğu yanıma girdi. Yiyecek bir şeyler istiyordu. Yanımda bir hurmadan başka bir şey bulamadım. O hurmayı kadına verdim. Kadın hurmayı iki çocuğu arasında paylaştırdı. Kadın ise o hurmadan bir şey yemedi. Sonra kalktı ve çıkıp gitti. Ardından yanımıza Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem girdi. Olan biteni kendisine anlattım. O şöyle buyurdu:

"Her kim bu kız çocukların bakımını ve terbiyesini güzelce yapar ve onlarda ihsanda bulunursa o kız çocukları onun için cehenneme karşı bir perde olurlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1418)

٥٩٩٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ سُلَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَادَةَ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمَامَةُ بِنْتُ أَبِي الْعَاصِ عَلَى عَاتِقِهِ فَصَلَّى فَإِذَا رَكَعَ وَضَعَ وَإِذَا رَفَعَ رَفَعَهَا.

5996- Ebu Katade el-Ensari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, torunu Usame'yi taşıyarak namaz kılardı. Secde ettiğinde onu bırakır, kalktığında ise onu tekrar alırdı.

(Umame, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı Zeyneb'in kızıdır. Babası ise Ebul-As ibnu Rabia Abdişems'dir.) (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 516)

٥٩٩٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا فَقَالَ الْأَقْرَعُ إِنَّ لِي عَشَرَةً مِنْ الْوَلَدِ مَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ.

5997- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunu Hasan ibnu Ali'yi öptü. O esnada yanında Ekra' ibnu Hâbis et-Temîmî oturmakta idi. Ekra' dedi ki: Benim on tane çocuğum var. Onlardan hiçbirini öpmedim. Onun bu sözü üzerine ona doğru baktı ve şöyle buyurdu: **"Merhamet etmeyene merhamet olunmaz."**

٥٩٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تُقَبِّلُونَ الصِّبْيَانَ فَمَا نُقَبِّلُهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَأَمْلِكُ لَكَ أَنْ نَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ.

5998- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına bir bedevi geldi ve dedi ki: Sizler çocuklarınızı öpüyorsunuz. Bizler ise çocuklarımızı öpmeyiz. Onun bu sözüne karşılık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah senin kalbinden rahmet duygusunu çekip almışsa ben ne yapayım?"

٥٩٩٩- حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْيٌ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنْ السَّبْيِ قَدْ تَحْلُبُ ثَدْيَهَا تَسْقِي إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتُرَوْنَ هَذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ قُلْنَا لَا وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لَا تَطْرَحَهُ فَقَالَ لَلَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بِوَلَدِهَا.

5999- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Havâzin kabilesinden birtakım esirler gelmişti. Bunların içinde emzikli bir kadın vardı. Çocuğunu kaybetmişti. O kadın göğsüne biriken sütü sağıyor, çocuklara veriyor, onları emziriyordu. Bu kadın esirler arasında çocuğunu bulunca hemen alıp onu sinesine bastı ve derin bir şefkatle çocuğunu emzirmeye başladı. Onun bu haline görünce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şu ka-

dının çocuğunu ateşe atar mı?" diye sordu. Biz de: Hayır, o kadın gücü yettikçe çocuğunu ateşten korumaya çalışır, dedik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Azze ve Celle kullarına karşı, bu kadının çocuğuna olan merhametinden çok daha merhametlidir."

١٩-بَاب جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ

19- Bâb: Allah, Rahmeti Yüz Parçaya Böldü

٦٠٠٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ الْبَهْرَانِيُّ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَاحَمُ الْخَلْقُ حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةَ أَنْ تُصِيبَهُ.

6000- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle rahmeti yüz parçaya böldü. Bunun doksan dokuz parçasını kendi katında tuttu, bir parçasını ise yeryüzüne indirdi. İşte Allah Azze ve Celle yeryüzüne indirdiği bir parça rahmet ile insanlar birbirlerine merhamet ederler. Hatta kısrak yavrusunu emzirirken dokunur korkusuyla bir ayağının tırnağını yukarı kaldırır." (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 6469)

٢٠-بَاب قَتْلِ الْوَلَدِ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَهُ

20- İnsanın, Beraberinde Yemek Yemesinden Korktuğu İçin Kendi Çocuğunu Öldürmesi Bâbı

٦٠٠١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ

قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ﴾ الْآيَةَ.

6001- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah katında günahın en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah seni yarattığı hâlde, Allah'a şirk koşmandır." Ben:

-Sonra günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yemeğini onunla paylaşmak korkusuyla çocuğunu öldürmendir" buyurdu.

-Bundan sonra günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Komşunun hanımıyla zina etmendir" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözlerini tasdik edici olarak Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi:

«Allah ile beraber başka bir ilâha yalvarmayanlar, hak yolla olmadıkça Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmeyenler ve zina etmeyenlerdir. Kim bunları yaparsa, günahının cezasını bulur.» (Furkan: 68)

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 4477, 4761, 6811, 6861, 7520, 7532)

٢١-بَاب وَضْعِ الصَّبِيِّ فِي الْحِجْرِ

21- Çocuğun Kucağa Alınması Bâbı

٦٠٠٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ صَبِيًّا فِي حَجْرِهِ يُحَنِّكُهُ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ.

6002- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir çocuk getirildi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kucağına verildi. Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem o çocuğa hurmayı çiğnem yapıp damağına ovarken, çocuk Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üzerine bevletti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bevlin üzerine su döktü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 222, 5468, 6355)

٢٢-بَاب وَضْعِ الصَّبِيِّ عَلَى الْفَخِذِ

22- Küçük Bir Çocuğu Uyluk Üzerine Konması Bâbı

٦٠٠٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا تَمِيمَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ يُحَدِّثُهُ أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُنِي فَيُقْعِدُنِي عَلَى فَخِذِهِ وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ عَلَى فَخِذِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ يَضُمُّهُمَا ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحَمُهُمَا. وَعَنْ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ التَّيْمِيُّ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي مِنْهُ شَيْءٌ قُلْتُ حَدَّثْتُ بِهِ كَذَا وَكَذَا فَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ أَبِي عُثْمَانَ فَنَظَرْتُ فَوَجَدْتُهُ عِنْدِي مَكْتُوبًا فِيمَا سَمِعْتُ.

6003- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni bir dizine torunu Hasan'ı da diğer dizine oturtur ve bizi göğsüne basar sonra da şöyle derdi: "Allahım! Bu ikisine merhamet et, onları sev! Muhakkak ki ben bu ikisine merhamet ediyor onları seviyorum." (Hadisin geçtiği yerler: 3735, 3747)

٢٣-بَاب حُسْنُ الْعَهْدِ مِنْ الْإِيمَانِ

23- Bâb: Ahdi Ve Taahhüdü Güzel Koruyup Riâyet Etmek İmandandır (Yani İmanın Kemâlindendir)

٦٠٠٤- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَلَقَدْ هَلَكَتْ قَبْلَ أَنْ يَتَزَوَّجَنِي بِثَلَاثِ سِنِينَ لِمَا كُنْتُ أَسْمَعُهُ يَذْكُرُهَا وَلَقَدْ أَمَرَهُ رَبُّهُ أَنْ

يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ ثُمَّ يُهْدِي فِي خُلَّتِهَا مِنْهَا.

6004- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Hadice -Allah ondan razı olsun- ben evlenmeden önce vefat etmesine rağmen, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin O'nun adını benim yanımda çokça anmasından ve Allah'ın Hadice'yi cennette bir evle müjdelemesinden dolayı hiçbir hanımına karşı Hadice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir koyun kesse onun etinden Hadice'nin kadın dostlarına verirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3816, 3817, 3818, 5229, 7484)

٢٤-بَاب فَضْلِ مَنْ يَعُولُ يَتِيمًا

24- Bir Yetîmi Terbiye Eden ve Ona İnfakta Bulunan Kimsenin Fazileti Bâbı

٦٠٠٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَقَالَ بِإِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى.

6005- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ben, yetimin işine bakan kimse ile cennette şöyle olacağız" buyurarak şehadet ve orta parmağıyla aralarını biraz ayırarak işaret etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5304)

٢٥-بَاب السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ

25- Dul Kadınların Nafakalarını Kazanmaya Çalışan ve Onların Yardımına Koşan Kimse Bâbı

٦٠٠٦- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ

كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كَالَّذِي يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ الدِّيلِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

6006- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dul kadınların ve fakirlerin nafakalarını kazanmaya, onların yardımına koşan kimse, Allah yolunda savaşan mücahid gibidir. Veya da o kimse geceleri namaz kılıp gündüzleri oruçlu geçiren kimse gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5353, 6007)

٢٦-بَاب السَّاعِي عَلَى الْمِسْكِينِ

26- Miskinin Nafakasını Kazanmaya Çalışan ve Onun Yardımına Koşan Kimse Bâbı

٦٠٠٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَحْسِبُهُ قَالَ يَشُكُّ الْقَعْنَبِيُّ كَالْقَائِمِ لَا يَفْتُرُ وَكَالصَّائِمِ لَا يُفْطِرُ.

6007- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dul kadınların ve fakirlerin nafakalarını kazanmaya, onların yardımına koşan kimse, Allah yolunda savaşan mücahid gibidir. Veya da o kimse her gece, gece namazı kılan ve her gün oruç tutan kimse gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5353, 6006)

٢٧-بَاب رَحْمَةِ النَّاسِ وَالْبَهَائِمِ

27- İnsanların Hayvanlara Merhamet Etmeleri Bâbı

٦٠٠٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ

مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً فَظَنَّ أَنَّا اشْتَقْنَا أَهْلَنَا وَسَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا فِي أَهْلِنَا فَأَخْبَرْنَاهُ وَكَانَ رَفِيقًا رَحِيمًا فَقَالَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي وَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ.

6008- Malik ibnul-Huveyris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik. Bizler yaşça birbirine yakın gençler idik. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında yirmi gün ve gece kaldık. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem yumuşak kalpli ve merhametli biri idi. Bizim, ailemizi arzuladığımızı veya onları özlediğimizi anlayınca, bize geride kimi bıraktığımızı sordu. Bizde O'na haber verdik. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ailelerinizin yanına dönün ve onların yanında kalın. Onlara dinlerini öğretin. Onlara (iyiliği) emredip (kötülükten de yasaklayın.) Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz öylece namaz kılın. Namazın vakti girdiğinde sizden biri ezan okusun. Sizin yaşça büyük olanınızda imam olup namaz kıldırsın." (Hadisin geçtiği yerler: 628, 630, 631, 658, 685, 819, 2848, 7246)

٦٠٠٩-حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بِئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنْ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبَ مِنْ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ بِي فَنَزَلَ الْبِئْرَ فَمَلَأَ خُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِفِيهِ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا فَقَالَ نَعَمْ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ.

6009- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrail oğullarından bir adam yürürken susuzluğu arttı, iyice susadı. Bir kuyuya indi ve oradan su içti. Sonra kuyudan çıktığında susuzluktan dolayı nemli-ıslak toprağı yalayan bir köpek gördü ve:

-Benim susadığım gibi bu köpek de susamış, dedi. Adam kuyuya indi. Ayakkabısını suyla doldurdu ve ağzıyla tutarak kuyudan çıktı ve köpeği suladı. Allah onu övdü, onun amelini kabul etti ve onu cennetine koydu.

Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü, hayvanları sulamakta bize de ecir var mıdır? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Hayat taşıyan her canlıyı sulamada sevap vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 173)

٦٠١٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةٍ وَقُمْنَا مَعَهُ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تَرْحَمْ مَعَنَا أَحَدًا فَلَمَّا سَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْأَعْرَابِيِّ لَقَدْ حَجَّرْتَ وَاسِعًا يُرِيدُ رَحْمَةَ اللَّهِ.

6010- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz için kalkmıştı. Bizler de O'nunla beraber namaza kalktık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazda iken bir bedevi geldi ve: Allahım! Bana ve Muhammed'e merhamet et! Bizimle beraber başka kimseye merhamet etme, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem selâm verip namazını bitirince o bedeviye Allah'ın rahmetini kastederek: "Sen geniş olan Allah'ın rahmetini daralttın" buyurdu.

٦٠١١- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحُمِهِمْ وَتَوَادِّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى عُضْوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى.

6011- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Müminler birbirlerine karşı merhamette, muhabbette, lütuf ve yardımlaşma hususlarında tek bir vücut gibi olduklarını görürsün. O vücudun

bir organı hastalanınca, vücudun diğer organları da uykusuzluk ve harareteortak olmaya çağırırlar."

٦٠١٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ غَرَسَ غَرْسًا فَأَكَلَ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ دَابَّةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ.

6012- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman, bir ağaç diker veya ekin eker de bundan bir kuş veya bir insan veya bir hayvan yerse, bu kendisi için sadaka olur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2320)

٦٠١٣- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ.

6013- Cerîr ibnu Abdullah el-Becelî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Merhamet etmeyene merhamet olunmaz." (Hadisin geçtiği yer: 7376)

٢٨-بَاب الْوَصَاةِ بِالْجَارِ

28- Komşu Hakkında Tavsiye Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴾

«Allah'a ibadet edin ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanındaki arkadaşa, yolda kalmışa ve elinizin altındaki (köle, cariye, hizmetçi, işçi vb.)lere iyilik edin. Şüphe yoktur ki Allah, kendini beğenen ve kibirlenen kimseleri sevmez.» (Nisa: 36)

٦٠١٤-حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا زَالَ يُوصِينِي جِبْرِيلُ بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ.

6014- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cibril aleyhisselâm bana komşuluk hakları konusunda sürekli tavsiyede bulunurdu. Öyle ki ben komşuyu komşuya mirasçı kılacak zannettim."

٦٠١٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ.

6015- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cibril aleyhisselâm bana komşuluk hakları konusunda sürekli tavsiyede bulunurdu. Öyle ki ben komşuyu komşuya mirasçı kılacak zannettim."

٢٩-بَاب إِثْمِ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَايِقَهُ

29- Komşusu Şerrinden Emin Olmayan Kimsenin Günâhı Bâbı

﴿ يُوبِقْهُنَّ ﴾ يُهْلِكْهُنَّ ﴿ مَوْبِقًا ﴾ مَهْلِكًا.

﴿ يُوبِقْهُنَّ ﴾. Onları helâk eder. ﴿ مَوْبِقًا ﴾ Helâk yeri, manalarına gelmektedir.

٦٠١٦- حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَايِقَهُ .تَابَعَهُ شَبَابَةُ وَأَسَدُ بْنُ

مُوسَى وَقَالَ حُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ وَشُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

6016- Ebu Şurayh -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Vallahi iman etmiş olmaz, vallahi îmân etmiş olmaz, vallahi îmân etmiş olmaz!" Sahabeler: Kim etmiş olmaz ey Allah'ın Rasûlü! diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Komşusu şerrinden emin olmayan kimse" buyurdu.

٣٠-بَاب لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا

30- Bâb: "Hiçbir Kadın, Komşusunun Kendisine Verdiği Hediyeyi Hor Görmesin."

٦٠١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ.

6017- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ey Müslüman kadınlar! Bir koyun bacağı hediye etse dahi bir kadın, kadın komşusunu küçümseyip hakir görmesin." (Hadisin geçtiği yer: 2566)

٣١-بَاب مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ

31- Bâb: "Allah'a ve Âhiret Günü'ne İman Eden Kimse Komşusuna Eziyet Etmesin"

٦٠١٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

6018- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden kimse komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden kimse ya hayır söylesin ya da sussun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3331, 5185)

٦٠١٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعَتْ أُذُنَايَ وَأَبْصَرَتْ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتَهُ قَالَ وَمَا جَائِزَتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا كَانَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهِ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

6019- Ebu Şurayh el-Adevî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

"Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden komşusuna ikramda bulunsun. Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden misafirine bir gün ve bir gece ikramda bulunsun. Misafirlik üç gündür. Üç günden sonrası ise ev sahibi için sadakadır. Allah'a ve Âhiret Günü'ne iman eden ya hayır söylesin ya da sussun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6135, 6476)

٣٢-بَاب حَقِّ الْجِوَارِ فِي قُرْبِ الْأَبْوَابِ

32- Komşuluk Hakkı, Ev Olarak Yakınlık Mesafesine Göredir Bâbı

٦٠٢٠- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكِ بَابًا.

6020- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Benim iki komşum vardır. Hediye vermek istediğimde hediyemi bu ikisinden hangisine vereyim? Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kapısı sana en yakın olan komşuna ver." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2259, 2595)

٣٣-بَاب كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ

33- Bâb: "Her İyilik Sadakadır"

٦٠٢١-حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

6021- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yapılan her iyilik sadakadır."

٦٠٢٢- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ فَيَعْمَلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيَأْمُرُ بِالْخَيْرِ أَوْ قَالَ بِالْمَعْرُوفِ قَالَ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيُمْسِكُ عَنْ الشَّرِّ فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ.

6022- İbnu Ebi Musa el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Her Müslümanın sadaka vermesi gerekir" buyurdu. Onlar:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet sadaka verecek mal bulamazsa ne yapar? diye sordular. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Çalışır, hem ondan kendisi faydalanır, hem de o maldan sadaka verir."

-Buna da gücü yetmezse, diye sordular. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: "Yardım isteyen hacet sahibine yardım etsin" buyurdu.

-Bunu da yapamazsa, diye sordular. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem: "Hayrı ve iyiliği emretsin" buyurdu.

-Onu da yapamazsa, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lem "Kötülükten uzak dursun. İşte bu onun için sadakadır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1445)

٣٤-بَاب طِيبِ الْكَلَامِ

34- Güzel Söz Söylemek Bâbı

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Güzel söz sadakadır" buyurdu.

٦٠٢٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ قَالَ شُعْبَةُ أَمَّا مَرَّتَيْنِ فَلَا أَشُكُّ ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.

6023- Adiy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cehennem ateşinden bahsetti. Ondan Allah'a sığındı ve yüzünü ondan çevirdi. Sonra cehennem ateşinden bahsetti. Ondan Allah'a sığındı ve yüzünü ondan çevirdi. Sonra da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir hurmanın yarısı da olsa onu sadaka oalrak vererek kendinizi cehennemin ateşinden koruyun. Bunu da bulamayan güzel söz söylesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1413, 1417, 3595, 6539, 6540, 6563, 7443, 7512)

٣٥-بَاب الرِّفْقِ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ

35- Her İşte Yumuşaklık Bâbı

٦٠٢٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكُمْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَفَهِمْتُهَا فَقُلْتُ وَعَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ قَالَتْ فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ.

6024- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir grup Yahudi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve: es-Sâmu aleykum (ölüm sizin üzerine olsun) dediler. Ben onların bu sözünü anladım ve: "Ve aleykumus-sâmu vel-la'netu" (Ölüm ve lânet sizin üzerinize olsun) dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah her işte yumuşak olmayı sever." Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Onların ne dediklerini duymadın mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Onların ne dediklerini duydum ve ben de onlara ve aleykum (sizin üzerinize olsun) dedim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2935)

٦٠٢٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَامُوا إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُزْرِمُوهُ ثُمَّ دَعَا بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ فَصُبَّ عَلَيْهِ.

6025- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir bedevi Mescid'e bevletti. İnsanlar onun üzerine yürüyüp ona engel olmak istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "ona bırakın" buyurdu. O bedevi işini bitirdiğinde, bir kova su isteyip bevlin üzerine döktü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 219, 221)

٣٦-بَاب تَعَاوُنِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضِهِمْ بَعْضًا

36- Müminlerin Birbirleriyle Yardımlaşmaları Bâbı

٦٠٢٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ثُمَّ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ.

6026- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü

sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir mümin, bir mümine karşı tıpkı birbirini güçlendiren, takviye eden bir duvarın tuğlaları gibidir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken parmaklarını birbirine geçirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 481, 2446)

٦٠٢٧-وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ يَسْأَلُ أَوْ طَالِبُ حَاجَةٍ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ اشْفَعُوا فَلْتُؤْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ.

6027- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mescid'de oturmakta idi. Bu esnada bir adam geldi ve bir şey istedi veya bir hacet istedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzünü bize doğru yöneldi ve şöyle buyurdu: "Bu kimsenin ihtiyacının giderilmesi için aracı olun ki sevap kazanasınız. Allah, Peygamberi'nin dili üzere ne dilerse onu yerine getirecektir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1432)

٣٧-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ﴾

37- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Her kim güzel (ve hayırlı) bir işe yardımcı olursa, onun bu işte nasibi bulunur. Kim de kötü bir işe yardımcı olursa, onun da bu işte nasibi vardır. Allah, her şeye hakkıyla kadirdir.» (Nisa: 85)

﴿ كِفْلٌ ﴾ نَصِيبٌ قَالَ أَبُو مُوسَى ﴿ كِفْلَيْنِ ﴾ أَجْرَيْنِ بِالْحَبَشِيَّةِ.

'﴿ كِفْلٌ ﴾ Nasip demektir. Ebu Mûsâ şöyle dedi: ﴿ كِفْلَيْنِ ﴾ Bu kelime Habeş dilinde "İki kat ecir" manâsına gelmektedir.

٦٠٢٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَتَاهُ السَّائِلُ أَوْ صَاحِبُ الْحَاجَةِ قَالَ اشْفَعُوا فَلْتُؤْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ مَا شَاءَ.

6028- Ebu Mûsa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine bir dilenci geldiğinde veya kendisinden herhangi bir talepte bulunulduğunda şöyle buyururdu: "Bu kimsenin ihtiyacının giderilmesi için aracı olun ki, sevap kazanasınız. Allah, Peygamberi'nin dili üzere ne dilerse onu yerine getirecektir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1432, 6027, 7476)

٣٨-بَاب لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا

38- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Söz ve Fiillerinde Haddi Aşan, Taşkınlık Yapan Biri Değildi, Taşkınlık Yapıcı da Olmamıştır

٦٠٢٩- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ح و حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حِينَ قَدِمَ مَعَ مُعَاوِيَةَ إِلَى الْكُوفَةِ فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَخْيَرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ خُلُقًا.

6029- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Amr, Muâviye ile beraber Kûfe'ye geldiği zaman bizler Abdullah ibnu Amr'ın yanına geldik. O, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bahsetti ve şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem söz ve fiillerinde haddi aşan, taşkınlık yapan biri değildi, taşkınlık yapıcı da olmamıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizin en hayırlı olanınız, ahlâken en iyi olanınızdır."[58] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3559)

---

58 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ne çok uzun, ne de fazla kısa olmayıp orta boylu idi. Saçları ne kıvırcık ne de tam düz değil, hafif dalgalı ve sıktı. İki omuzlarının arası genişti. Siması, hafif kırmızılıkla karışık nurânî bir beyazlık taşıyordu. Gözleri sürmeli ve içi oldukça siyahtı. Bedeni ve elbisesinin temizliğine büyük bir itina gösterir, düzgün ve tertipli olmaya gayret ederdi. Ailesi ve ashabına karşı güler yüzlü olup, iyi ve hoş muamelede bulunurdu. Son derece edep ve vakarlı, ha-

٦٠٣٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ يَهُودَ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَتْ عَائِشَةُ عَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمْ اللَّهُ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ قَالَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ عَلَيْكِ بِالرِّفْقِ وَإِيَّاكِ وَالْعُنْفَ وَالْفُحْشَ قَالَتْ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِيَّ.

6030- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir grup Yahudi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve: es-Sâmu aleykum (ölüm sizin üzerine olsun) dediler. Bunun üzerine ben: Ve aleykum (ölüm sizin üzerinize olsun.) Allah size lânet etsin, Allah size gadab etsin, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yavaş ol ey Aişe! Yumuşak ol! Seni katı davranmaktan ve aşırılıktan sakındırırım."

Ben: Onların ne dediklerini duymadın mı? dedim. Allah Rasûlü sal-

---

zır cevap ve sür'ati intikal sahibi idi. Son derece haya sahibi idi; ancak Allah'ın takdir ettiği cezaları tatbik etmede hiçbir kınayıcının kınamasından çekinmezdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, haya bakımından bakire kızlardan daha ileri idi. Peygamber Efendimiz hayır ve iyiliği, af ve bağışlamayı seven cömert ve hoşgörü sahibi bir şahsiyet sahibiydi. Uhud gazvesinde amcası Hamza'yı öldüren Mut'im b. Cübeyr'in kölesi Vahşi'yi, Kureyzâ yahudilerinden Rifâa b. Semûel'i, amcası Hamza'nın ciğerlerini çiğneyen Ebu Süfyan'ın karısı Hind'i ve sabahın alaca karanlığında tuzak kurup Müslümanlar üzerine taarruz ederek onlardan bir çoğunu öldüren Hevazin lideri Malik b. Avf'ı affetmesi onun bu durumunu izah eder. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, haya bakımından insanların en önde geleni idi, kimseye hoşlanmadığı bir sey söylemezdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, cömertlik ve kereminde başkalarıyla mukayese edilmeyecek üstünlükteydi. Bilindiği gibi, insanlara ait olgunluk hâlleri başlıca iki kısımdır. Bir kısmı insanın iradesine bağlı olmayıp doğuştan sahip olduğu amallerdir! Asalet, güzel biçim, akıl ve zekâ üstünlükleri gibi. Diğer kısmı da, insanların tamamen istekleri ve çalışıp kazanmaları ile elde edilen kemallerdir. İlim ve irfan sahibi olmak, doğruluk, emanet, tevazu, ve takva gibi güzel huylar edinmek bu kısımdandır. Bu iki kısım kemallerden yalnız biri veya birkaçı bir insanda bulunursa, ona büyük bir şeref verir, onun için bir öğünme sebebi olur. Ya bu kemallerin hepsi bir insanda toplanırsa, artık onun ne kadar büyük bir şerefe ve yüksek bir mertebeye ulaşmış olduğunu düşünmelidir. İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bu iki kısım kemallerin tümü ve güzelliklerin hepsi pek yüksek bir şekilde toplanmıştır. Bunlardan başka Peygamberlik şerefine de kavuşmuştur.

lallahu aleyhi ve sellem de: "Peki sen benim onlara ne dediğimi duymadın mı? Ben onların selâmını onlara geri iade ettim. Benim onlar hakkındaki duam kabul olunur, fakat onların benim hakkımdaki dilekleri kabul olunmaz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2935)

٦٠٣١- حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو يَحْيَى هُوَ فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ أُسَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَّابًا وَلَا فَحَّاشًا وَلَا لَعَّانًا كَانَ يَقُولُ لِأَحَدِنَا عِنْدَ الْمَعْتَبَةِ مَا لَهُ تَرِبَ جَبِينُهُ.

6031- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem söven, kötü söz söyleyen, aşırı söz ve harekette bulunan ve lânet eden biri değildi. O bizden birine darıldığında sadece "Ona ne oldu? Alnı toprak olası!" der idi.[59] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6046)

٦٠٣٢- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآهُ قَالَ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ وَبِئْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا جَلَسَ تَطَلَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطَ إِلَيْهِ فَلَمَّا انْطَلَقَ الرَّجُلُ قَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حِينَ رَأَيْتَ الرَّجُلَ قُلْتَ لَهُ كَذَا وَكَذَا ثُمَّ تَطَلَّقْتَ فِي

59 Peygamber Efendimiz, insanlarla geçinme hususunda da insanların en iyisi idi. Herkesle güzel görüşür, daima güler yüzlü bulunurdu. Sohbet esnasında kimsenin sözünü kesmezdi. Ancak yersiz bir söz olması hâli müstesna. Her kavmin büyüklerine daima ikram eder, onları kendi kabilelerinin reisliğine tayin buyururdu. Yapılan davetlere icabet eder, verilen hediyeleri kabul buyurur, karşılığında da hediyeler verirdi. Dine aykırı olmayan işlerde insanlara aykırı davranışta bulunmazdı. Hoşuna gitmeyen bir şey görünce, görmemezlikten gelirdi. Ancak günahı gerektiren şeylerde böyle davranmaz, işi düzeltirdi. Hele ashabı hakkında pek çok bağışlayıcı idi. Kendilerine rastgelince selâm verir, ellerini tutar ve müsafaha ederdi. İçlerinde görünmeyenleri araştırır, hasta olanları ziyarete gider ve gönüllerini hoşlandırırdı. Hatta ashabı ile bazen lâtifeler de yapardı. Bununla beraber şakalarında da birer gerçek parlardı.

وَجْهِهِ وَانْبَسَطْتَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ مَتَى عَهِدْتِنِي فَحَّاشًا إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ.

6032- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu görünce bana: "Bu adam kabilesinin en kötü adamıdır!" buyurdu. O adam gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına oturunca ona güler yüz gösterdi ve güzel sözler söyledi. O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından ayrılınca ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen o adamı gördüğünde onun hakkında şöyle şöyle dedin. Sonra ise onun yüzüne güldün ve ona güzel söyler söyleyip yumuşak davrandın. Aişe'nin bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Âişe! Sen beni ne zaman işimde aşırı gider gördün? Kıyamet Günü Allah katında insanların en şerlisi, insanların dünyada iken onun kötü sözlü olmasından dolayı onu terk ettikleri, ondan korundukları insandır." [60] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6054, 6131)

٣٩-بَاب حُسْنِ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءِ وَمَا يُكْرَهُ مِنَ الْبُخْلِ

39- Güzel Ahlâk ve Cömertliğin Sevilmesi, Cimriliğin Sevilmemesi Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ لَمَّا بَلَغَهُ مَبْعَثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَخِيهِ ارْكَبْ إِلَى هَذَا الْوَادِي فَاسْمَعْ مِنْ قَوْلِهِ فَرَجَعَ فَقَالَ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu zaman da Ramazan ayı idi.

Ebu Zer şöyle dedi: Mekke'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin son peygamber olarak gönderildiği haberi kendisine ulaştığı zaman kardeşi Uneys'e şöyle dedi: Şu bineğine bin ve Mekke'ye giderek o ada-

60 Şerrinden emin olmak için kötü kimselere bile iyi davranırdı.

mın sözlerini dinle. Kardeşi Uneys tekrar Ebu Zer'in yanına geldiğinde ona şöyle dedi: Ben o adamı, güzel ahlâklı olmayı emrederken gördüm.[61]

٦٠٣٣- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَانْطَلَقَ النَّاسُ قِبَلَ الصَّوْتِ فَاسْتَقْبَلَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ سَبَقَ النَّاسَ إِلَى الصَّوْتِ وَهُوَ يَقُولُ لَنْ تُرَاعُوا لَنْ تُرَاعُوا وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرْيٍ مَا عَلَيْهِ سَرْجٌ فِي عُنُقِهِ سَيْفٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْتُهُ بَحْرًا أَوْ إِنَّهُ لَبَحْرٌ.

6033- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanların en güzeli ve en cesuru idi. Bir gece Medine ehli bir düşman baskınından korkmuştu. İnsanlar sesin geldiği yöne doğru çıkmışlardı. İnsanlar giderlerken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları karşıladı ve: "Korkmayın! Korkmayın!" diyerek insanları sakinleştirdi. Kendisi Ebu Talha'ya ait eğersiz bir at üzerinde süratle gidip durumu tahkik etmiş, dönüyordu. Karşılaşma sırasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kılıcı boynunda asılı hâlde: "Bizim bulduğumuz tek şey atın hızlı bir şekilde hareket etmesi" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2627, 2820, 2857, 2862, 2866, 2867, 2908, 2968, 2969, 3040, 6212)

٦٠٣٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ لَا.

6034- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisinden bir şey istenildiğinde "Hayır" dediği olmamıştır.

---

61 Peygamber Efendimiz, son derece cömert idi. Hiç bir dilenciye "Yok" diyerek cevap vermezdi. Eğer yanlarında verilecek bir şey bulunmazsa, ya ashabından ödünç alarak verir yahut yarın gel, gibi bir şey söylerdi.

٦٠٣٥- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يُحَدِّثُنَا إِذْ قَالَ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا.

6035- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler, Abdullah ibnu Amr ile beraber oturuyorduk. O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, söz ve fiillerinde haddi aşan, taşkınlık yapan biri değildi, taşkınlık yapıcı da olmamıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyururdu: "Sizin en hayırlı olanınız, ahlâken en iyi olanınızdır."[62] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3559)

٦٠٣٦- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبُرْدَةٍ فَقَالَ سَهْلٌ لِلْقَوْمِ أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ فَقَالَ الْقَوْمُ هِيَ الشَّمْلَةُ فَقَالَ سَهْلٌ هِيَ شَمْلَةٌ مَنْسُوجَةٌ فِيهَا حَاشِيَتُهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْسُوكَ هَذِهِ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَلَبِسَهَا فَرَآهَا عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ الصَّحَابَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

62 İslâm dininin en temel özelliklerinden biri, insanın tüm yaşamını Allah korkusu üzerine bina etmesi ve tüm ibadetlerini de yalnızca Allah'ın rızasını, rahmetini ve cennetini kazanmak için yapmasıdır. Kur'ân'da, "Ancak tevbe edenler, ıslah edenler, Allah'a sımsıkı sarılanlar ve dinlerini katıksız olarak Allah için (halis) kılanlar başka; işte onlar müminlerle beraberdirler. Allah müminlere büyük bir ecir verecektir" (Nisa Sûresi, 146) ayetiyle de müminlere, dini sadece Allah için, başka hiçbir amaç katmaksızın yaşamaları emredilmiştir. Bir kimsenin Allah'a sımsıkı sarılması, Allah'tan başka bir ilâh olmadığını bilerek, hayatını yalnızca O'nu razı etmeye adaması ve her ne olursa olsun Allah'a olan sadakatinden vazgeçmemesi o kişinin ihlâs sahibi olduğunu gösterir. İhlâs sahibi bir mümin, yaptığı işler ve ibadetlerle Allah'ın dışında bir başkasının sevgisini, hoşnutluğunu, takdirini, ilgi ve beğenisini elde etmeye çalışmaz. İhlâs sahibi müminlere en güzel örnek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve diğer peygamberlerdir. Peygamber Efendimiz, sadece Allah'ın hoşnutluğunu aramış, hiçbir çıkar veya dünyevi bir kazanç düşünmeden, hayatı boyunca Allah'ın rızasını, rahmetini ve cennetini kazanmak için çaba göstermiştir.

مَا أَحْسَنَ هَذِهِ فَاكْسُنِيهَا فَقَالَ نَعَمْ فَلَمَّا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَامَهُ أَصْحَابُهُ قَالُوا مَا أَحْسَنْتَ حِينَ رَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مُحْتَاجًا إِلَيْهَا ثُمَّ سَأَلْتَهُ إِيَّاهَا وَقَدْ عَرَفْتَ أَنَّهُ لَا يُسْأَلُ شَيْئًا فَيَمْنَعَهُ فَقَالَ رَجَوْتُ بَرَكَتَهَا حِينَ لَبِسَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلِّي أُكَفَّنُ فِيهَا.

6036- Sehl ibnu Sa'dan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Bir kadın, iki tarafında püskül olan dokunmuş bir bürdeyi Nebi sallallahu aleyhi ve selleme getirdi. Sehl dedi ki: Bilir misiniz bürde nedir? Onlar, şemledir (yani üzere örtülen kumaş) dediler. O, evet, dedi. Kadın dedi ki: Onu ellerimle dokudum. Onu senin giymen için getirdim. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onu aldı ve ona da ihtiyacı vardı. Üzerinde izarı olduğu hâlde bizim yanımıza geldi. Bir kimse o kumaşın güzel olduğundan bahsedip: Bu ne kadar güzel, bunu bana ver, dedi. Orada bulunanlar dediler ki: Sen güzel bir şey yapmadın. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ona ihtiyacı olduğu için onu giydi. Sen ise o elbiseyi O'ndan istedin. Sen biliyorsun ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisinden bir şey istenildiğinde onu geri çevirmez. Adam dedi ki: Vallahi ben onu giymek için istemedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu elbiseyi giydiği için bereketinden faydalanmayı arzuladım. Ben ancak onu kefenim olması için istedim.[63] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1277)

٦٠٣٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَيَنْقُصُ الْعَمَلُ وَيُلْقَى الشُّحُّ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قَالُوا وَمَا الْهَرْجُ قَالَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ.

63 Peygamber Efendimiz Allah'ın elçisidir ve her sözünde ve her tavrında Rabbimizin emirlerine ve gösterdiği yola uymaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in güzel ahlâkının ve üstün tavrının kaynağı, onun şirk koşmadan, başka bir yol gösterici ve ilâh aramadan, her zaman Allah'a yönelmesidir. Allah'ın kendisine buyurduğu her emri yerine getirdiği için, tüm alemlere örnek, eşsiz güzellikte bir ahlâk ve tavır kazanmaktadır. Bu gerçek, bütün Müslümanlar için yol gösterici olmalı ve inananlar, sadece Allah'ın vahyi olan Kur'ân'a uyarak ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in öğrettiği güzel ahlakı yaşayarak, tüm alemlere örnek bir tavır ve ahlâk göstermelidirler.

6037- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Zaman yakınlaşır, amel eksilir, insanlara aşırı cimrilik ve hırs atılır ve herc çoğalır."

Orada bulunanlar: Herc nedir? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Herc, öldürmektir, öldürmektir" buyurdu.[64] (Hadisin geçtiği yer: 85, 1036, 1412, 3608, 3609, 5635, 5636, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٦٠٣٨- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ سَمِعَ سَلَّامَ بْنَ مِسْكِينٍ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا يَقُولُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا قَالَ لِي أُفًّ وَلَا لِمَ صَنَعْتَ وَلَا أَلَّا صَنَعْتَ.

6038- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme on sene boyunca hizmet ettim. Bu süre zarfında bana "öf" bile demedi. Yapmadığım bir iş için "Bunu niçin yapmadın?" demedi. Yapmış olduğum bir iş içinde: "Böyle yapsaydın" demedi.[65] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2768, 6038)

٤٠-بَاب كَيْفَ يَكُونُ الرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ

40- Bâb: Erkeğin Kendi Ailesi İçindeki Hâli Nasıl Olur?

٦٠٣٩- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ قَالَتْ كَانَ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ.

---

64 Demekki ilim gidip cehalet yaygınlaştığında yaratılan yaratanı unutacak ve yaratılanlara karşı zulum işleyecek. İlmin gitmesi cehaletin yayılmasıda öldürme gasp olaylarının artmasına sebep olacak.

65 Peygamber Efendimiz çok içli, şefkatli, anlayışlı, sevgi dolu bir insandı. Dostlarının, yakınlarının, kendisine tâbi olan tüm müminlerin maddî ve manevî her türlü sorunu ile ilgilenir, sağlıkları, güvenlikleri, neşeleri için tüm tedbirleri alır, onlara koruyucu kanatlarını gerer, imanlarını ve takvalarını sürekli takviye ederek ahiret hayatlarını düşünürdü. Peygamber Efendimiz ashabına da merhametli olmalarını hatırlatmış ve onlara en güzel örnek olmuştur.

6039- Esved ibnu Yezid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Aişe'ye: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde ne yapardı? diye sordum. Aişe dedi ki: Ailesinin ihtiyaçları için onlara hizmette bulunur, namaz vakti girdiğinde (yani namaz için kâmet getirildiğinde) namaza çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 676, 6039)

٤١-بَاب الْمِقَةِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

41- Sevginin Başlangıcı Allah Azze ve Celle Tarafındandır Bâbı

٦٠٤٠- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ.

6040- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah bir kulu sevdiği zaman Cibril'e: Allah falanı seviyor, onu sen de sev! diye nida eder. Cibril de o kulu sever. Akabinde Cibril gök ahalisine: Allah falan kulu seviyor, onu siz de sevin! diye nida eder. Gök ahâlîsi de o kimseyi sever. Sonra yerdeki insanların gönlüne o kimse lehine kabul ve sevgi konulur da onu tanıyan Müslümanlar tarafından sevilir." [66] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3209, 6040)

٤٢-بَاب الْحُبِّ فِي اللَّهِ

42- Allah İçin Sevmek Bâbı

٦٠٤١- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَجِدُ أَحَدٌ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ

66 Kişinin Salih amellerde bulunması neticesinde elde ettiği kazanç çok büyüktür. Bu Rabbin kendisini sevmesine ve sevdiklerininde sevmesine sebep teşkil eder.

الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَحَتَّى أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ وَحَتَّى يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا.

6041- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kul, sevdiğini yalnız Allah için sevmedikçe, iman edip Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra tekrar kafir olmaktansa ateşe atılmak daha sevimli gelmedikçe, Allah ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine her şeyden daha sevgili gelmedikçe imanın tadını bulamaz."[67]
(Hadisin geçtiği diğer yer: 16, 6041)

---

67 Bir kulun ise Allah'ın rızasını kazanmada ve O'nun taatinde, ihlâslı bir şekilde çaba ve gayret sarfetmeye ve bu yolda hızlı ve güvenilir adımlarla ilerlemeye ihtiyacı vardır. Bir insan bir tatlıdan tattığı kadarıyla onun lezzet ve tadını alabilir. Şayet tadını tattığı şey, alemlerin Rabbi olan Allah katında çok yüce ise o zaman ondan daha lezzetli bir şey yoktur. Bu ise halavetul-iman, imanın lezzeti, Rahman olan Allah'a yapılan kulluğun ve taatin lezzetidir. Bu tadı tadan bir insan başına bir kötülük gelse sabreder, başına sevindirici, onu mutlu edici bir olay gelse, Allah'a bundan dolayı şükreder. İnsan, imanın tadını tattığı zaman Allah'a masiyetteki bütün lezzetleri unutur. İmanın bu tadı her türlü münkeratı, kötülüğü, her türlü fuhşiyatı terk etmeye sebeptir. Kâinatın maliki olan Allah Azze ve Celle'ye kullukta boyun eğmeye sebeptir. Kalpteki imanın gücü ne kadar da yücedir. Kalplerdeki imanın tadı ne kadar da yücedir. Bu üç haslet, kullukta Allah'a boyun eğmiş kuvvetli kimselere muhtaçtır. Allah ile senin aranda bir haslettir bu. Yine, Allah'ın dostları ile senin aranda bir haslettir bu. Bir mümin bu üç hasleti her zaman ve mekânda kalbine arz eder. Şayet bu hasletler, bu özellikler noksan olursa kalbinde ki iman lezzeti noksan olur. Allah Azze ve Celle bunu bizden korusun. Birinci Haslet: Senin ile Allah azze ve celle arasında olan haslet. Bu ise Allah ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sana her şeyden daha sevgili gelmesidir. Yani Allah ve Rasulünü sevmek iki şey içermektedir. Üçüncüsü ise onun semeresi, meyvesidir. Bunlardan birincisi: Alimler şöyle diyor: Bir insanın bir şeye muhabbet duyması, muhakkak bir sebebe binaendir. Bu muhabbet ya sadece dünyevidir, veya sadece uhrevidir, veya da dünya ve ahiret arasında her ikisini de toplayıcıdır. Ancak Allah sevgisi sevginin bu üç sebebini de bir araya getirmiştir. Muhabbetullah, Allah sevgisi din sebebiyle olur ki bu da senin dünya ve ahirette kurtuluşundur. Bir de bu muhabbet dünyevi bir sebepten olur ki, bu hayatta sadece mal toplamak, mal biriktirmek değildir. Ancak mutlu olan kişi Allah'tan hakkıyla korkan ve dünya ve ahiret saadetini elde edebilen insandır. İkinci Haslet ise: el Muhabbetullahi fillah: Sevdiğini Allah için sevmektir. İmandan sonra en sağlam ip, el hubbu fillah vel bağdu fillah. Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir. Allah için sevmek, ancak buna ileten sebep Allah ise bu gerçekleşir. Şayet onu, Allah'ı razı edecek ameller işlediğini görürse veya Allah'ı razı edecek ameller işlediğini duyarsa onu Allah için

sever. Bunun içindir ki bir insan kâmil bir imana sahip ise nereye girerse girsin, gözleri Allah'a itaat eden birilerini gördüğünde onu sever. Çünkü o gördüğü insan Allah'a kulluk etmektedir. Onun ne ismini ne de nesebini bilmez. Belki de onu Allah'ın taatinde ilk defa görmüştür. Allah için sevmeye ileten sebebin Allah ve Âhiret yurdu olması imanın kemalindendir. Şayet bir insan, kendisindeki imanın kemalini imtihan etmek isterse, kendisini Allah için sevgide ve Allah için düşmanlıkta imtihan etsin. Allah Azze ve Celle müminlerin kalplerini iman ile bir araya getirmiştir. İmanın, müminleri bir araya getirdiği gibi, kullar arasında insanları bir araya getiren bundan daha büyük, daha sâdık ve daha temiz bir şey yoktur. Bu öyle bir iman ki, daha İslâmın başında muhacir ve ensarı bir araya getirmiştir. Kalpleri Allah'a imanda ve Allah'a imanda ve Allah'a ve Rasûlüne taatte bir araya getirmiştir. Bu kalpler ne güzel kalpler ve bu bir araya gelme ne büyük nimettir. Baktığımız zaman bir çok insan dünyalık bir şehvet, oyun ve eğlence için toplanmaktalar. Ancak Allah'a imanı tadan bir kimse kardeşleri ile beraber Allah'ın taati ve muhabbeti üzere bir araya gelir. Allah için sevmede sadık oluşunun delili, ona ileten sebebin Allah'ın taati ve O'nun rızasını kazanmaktır. İmanın üç tadından ikincisi olan: Allah için sevmek ve Allah için buğz konusunda, Allah bir kulunu muvaffak kılarsa üçüncü bir semere gelir ki, o da: İman ettikten sonra tekrar küfre dönmeyi tıpkı ateşe atılacakmış gibi kerih görmektir. İmanın tadını almış bir mümin, kendi nefsinde iman ettikten sonra bunun zıddı olan küfre dönmekten hoşlanmaz. Bu ise ancak bir kulun kalbine iman girdiği ve bunu doğruladığı zaman gerçekleşir. Bir mümin imanın bir gereği, bir göstergesi olarak, her zaman küfre düşmekten korkar. Sahabe, Allah onlardan razı olsun, kendi nefislerinde hep nifaktan korkarlardı. İmandan sonra tekrar küfre dönmekten hoşlanmamak iki durumu içermektedir. Birincisi: Küfürden korkmaktır. Buna ise Allah Rasulu sallallahu aleyhi ve sellem şu şekilde işaret etmiştir. "İman ettikten sonra tekrar küfre dönmeyi tıpkı ateşe atılacak gibi kerih görmektir." İkincisi ise: Hayrın noksanlığından korkmaktır. Bu üç haslet her kimde bir araya gelirse muhakkak ki o, imanın tadını tatmıştır. Buna ulaşmadaki en yüce ve en yakın yol, duadır kardeşlerim. Allah'tan, imanın tadını tatmayı istemendir. Rahman'a kulluğun lezzetini tattırmasını istemendir. Bir kul, Allah'a dua ederse, muhakkak duasına icabet eder. Bir kul, Rabbinden bir şey isterse, muhakkak onu verir ve muradına ulaşır. İkincisi ise zikrettiğimiz sebeplere sarılmaktır. Bunların en üstünü de, din de anlayış sahibi olmak ve alemlerin Rabbine taatine giden yolun bilinmesidir. Allah Azze ve Celle, her kimde bu iki güzelliği bir araya getirir ve onu bu iki şeyle rızıklandırırsa hiç şüphe yok ki o kul, imanın tadını alır ve Rahman'ın taatine muvaffak kıldığı kullardan olur. Allah'ım Sen bizim Rabbimizsin. Senden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Bizleri kendisinden sonra hiçbir acılığın olmadığı imanın tadını tatmayla rızıklandır ya Rabbi! Kendisinden sonra Küfür olmayan bir imanla rızıklandır ya Rabbi! Kendisinden sonra mutsuzluk olmayan bir saadetle rızıklandır ya Rabbi! Kendisinden sonra azap olmayan bir rahmetle rızıklandır ya Rabbi! Muhakkak ki sen her şeye kâdirsin.

٤٣-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾

43- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey îman edenler! Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin; mümkündür ki, alay edilen, diğerinden daha hayırlıdır. Keza kadınlarda, başka kadınlarla alay etmesinler; belki de alaya alınanlar, diğerlerinden daha hayırlıdır. Birtakım işaretlerle kendi kendinizi ayıplamayın. Birbirinizi kötü lâkaplarla çağırmayın; îmandan sonra kötü isim (ile çağrılmak) ne fenadır. Bütün bunları yapıp da kim tövbe etmezse, işte asıl zâlimler onlardır.» (Hucurât: 11)

٦٠٤٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَضْحَكَ الرَّجُلُ مِمَّا يَخْرُجُ مِنَ الْأَنْفُسِ وَقَالَ بِمَ يَضْرِبُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ ضَرْبَ الْفَحْلِ ثُمَّ لَعَلَّهُ يُعَانِقُهَا وَقَالَ الثَّوْرِيُّ وَوُهَيْبٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ جَلْدَ الْعَبْدِ.

6042- Abdullah ibnu Zem'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir kimsenin toplum içinde yellenip de diğerlerinin ona gülmesini yasakladı ve şöyle buyurdu: "Sizden biriniz eşini neden deveyi dövdüğü gibi döver ki? Belki de günün sonunda eşine sarılıp yatacaktır."[68]

Hişam'dan gelen rivayette "Köle döver gibi" şeklinde söylemişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3377, 6042)

---

68 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında her karakterden, her düşünceden insan vardı. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayatı boyunca her biri ile tek tek ilgilenmiş, her birinin eksiklerini ve hatalarını düzeltmek için onları uyarmış, temizliklerinden imanlarına kadar onları her türlü konuda eğitmeye çalışmıştır. Onun bu şefkatli, hoşgörülü, anlayışlı ve sabırlı tavrı, birçok insanın kalbinin dine ısınmasına ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e büyük bir içtenlik ve sevgi ile bağlanmalarına vesile olmuştur. Eşlerine nasıl davranacağını öğretmiş onlara şefkatli ve merhametli olmalarını tavsiye etmiştir.

٦٠٤٣- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّ هَذَا يَوْمٌ حَرَامٌ أَفَتَدْرُونَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ بَلَدٌ حَرَامٌ أَتَدْرُونَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهْرٌ حَرَامٌ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا.

6043- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem, Minâ'da iken:

-"Bu günün hangi gün olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. Sahabeler:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilir, dediler. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu gün, haram kılınan bir gündür. Bu beldenin hangi belde olduğunu biliyor musunuz?" Sahabeler: "Allah ve Rasûlü en iyi bilir," dediler. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu belde, haram bir beldedir. Bu ayın hangi ay olduğunu biliyor musunuz?" Sahabeler: "Allah ve Rasûlü en iyi bilir," dediler. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İçinde bulunduğunuz bu gününüzün, bu beldenizin (Mekke) ve bu ayınızın haram oluşu gibi, kanlarınız, canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da sizlere haramdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1742, 6043)

٤٤-بَاب مَا يُنْهَى مِنْ السِّبَابِ وَاللَّعْنِ

44- Müslüman'a Sövmenin ve Ona Lânet Etmenin Yasaklanması Bâbı

٦٠٤٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ تَابَعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ.

6044- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müslümâna sövmek fısk, onunla savaşmak küfürdür." (Hadisin geçtiği yer: 48, 6044)

٦٠٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ.

6045- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sakın ola ki bir kimse bir kimseyi fasıklıkla suçlamasın. (Yani sen fasıksın, demesin.) Yine kafirlikle suçlamasın. (Yani ona sen kafirsin demesin.) Şayet böyle bir suçlamada bulunur ve o kimsede de böyle bir hâl üzere değil ise, bu sıfatlar suçlayan kimseye döner."[69] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3508, 6045)

---

69 Kim bir kardeşine ey Allah düşmanı derse karşıdakinde yoksa kendine döner. Bu rivayette gösteriyor ki kişi hâl ve hareketlerine çok dikkat etmeli söylediği bir söz ilede bütün amelleri boşa çıkabilir. O yüzden Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem uyarmış dikkat etmek gerektiğini söylemiştir. Tekfir hastalığı İslâmda büyük derin yaralar açmıştır. Haricilik sahabe döneminde çıkan ilk fırkayı dalledendir. Alel ıtlak insanlara kafir diyen bu topluluk korku duygusunda aşırı giderek sapmışlar ve karşılında ümitte aşırı giden mürcie topluluğunun çıkmasına sebep olmuşlardır. Bu topluluk puta tapan müşrikleri bırakıp müminlerle uğraşmışlar ve Kur'ân bize yeter diyerek sünnet inkarında sapmışlardır. Kur'ân okumuşlar gırtlaklarından aşağı geçmemiş yaptıkları ibadetlerin yanında Müslümanların ibadetlerini beğenmemişlerdir. Okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkmışlardır. Herhangi bir insan hakkında küfür hükmünü vermek gerçekten de ciddi ve tehlikeli bir hükümdür. Allah'ın dini ile ve insanların hayatı ile ilgili olan bu tehlikeli konuda ve buna benzer diğer bir çok konuda Kur'ân ve Sünnet'in nasslarına müracaat etmemiz ve bu nusslar ışığında hakem olarak kabul edilmesi gereken şer'î kaideleri ve hakikatleri tesbit etmemiz gerekmektedir. Bizim genel itimadımız ancak ve ancak Allah'ın kitabında ve Rasulünün sünnetinde bulunan her türlü hatadan korunmuş olan sabit nusslaradır. Çünkü sadece bu nasslar tartışmasız hüccet ve dayanaktırlar. Bil ki, bir Müslümanın İslâm dininden çıktığına ve küfre girdiğine hükmetmeye yönelmek gündüzün güneşinden daha açık bir delil olmadıkça, Allah'a ve ahiret gününe iman etmiş olan hiçbir Müslüman için gerekli değildir. Çünkü sahabeden bir grubun tarikiyle rivayet edilmiş sahih bir çok hadislerde, "Her kim kardeşine "ey kâfir" der-

٦٠٤٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا لَعَّانًا وَلَا سَبَّابًا كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْمَعْتَبَةِ مَا لَهُ تَرِبَ جَبِينُهُ.

6046- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem söven, kötü söz söyleyen, aşırı söz ve harekette bulunan ve lânet eden biri değildi. O bizden birine darıldığında sadece "Ona ne oldu? Alnı toprak olası!" der idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6031, 6046)

٦٠٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى مِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ فَهُوَ كَمَا قَالَ وَلَيْسَ عَلَى ابْنِ آدَمَ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَهُوَ كَقَتْلِهِ وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ.

6047- Sabit ibnud-Dahhâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim İslâm'dan başka bir din üzerine (yani eğer böyle değilse

---

se, mutlaka ikisinden biri bunu hak eder" ibaresi sabit olmuştur. "Her kim bir adamı küfür ile çağırırsa veya ona "ey Allah'ın düşmanı derse", o adam da böyle değilse, mutlaka ikisinden biri kâfir olur." "Bu hadiste ve bu husus üzerine varid olan diğer hadislerde tekfirde acele etmede çok müthiş bir tehdit ve çok büyük bir öğüt vardır. Allahu Teala da şöyle buyurmuştur: "Kalbi imanla tatmin olduğu hâlde baskı hâlinde zorlanan hariç, kim imanından sonra Allah'a (karşı) inkara sapıp da göğsünü küfre açarsa, işte onların üstünde Allah'tan bir gazap vardır ve büyük azap onlarındır." Buna göre (birisini tekfir etmek için) göğsün küfre açılması, kalbin küfürle tatmin olması ve nefsin onunla teskin olması gerekmektedir. Bu sebeple sahibinin kendisiyle İslâm dininden çıkıp küfür dinine girmeyi irade etmediği şirk yollarından biriyle vaki olan düşüncelere, ondan sadır olan küfri davranışlara ve Müslümanın ağzıyla söylemiş olduğu fakat manasına inanmadığı lâfızlara, özellikle de bunların İslâm yoluna muhalif olunduğunun bilinmemesi durumunda itibar edilmez."

Yahudi olayım, Hristiyan olayım, diyerek) yalan yere ve kasten yemin ederse, o kimse dediği gibidir. Bir kimsenin sahibi olmadığı malı adak olarak adayamaz. Her kim dünyada iken bir şeyle kendini öldürür, intihar ederse, kıyamet günü canına kıydığı o şeyle azap olunur. Her kim mümin kardeşine lânet ederse bu tıpkı onu öldürmek gibidir. Her kim bir mümine sen kafirsin derse bu da tıpkı onu öldürmek gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1363, 4171, 4843, 6047, 6105, 6652)

٦٠٤٨–حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرَدٍ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ أَحَدُهُمَا فَاشْتَدَّ غَضَبُهُ حَتَّى انْتَفَخَ وَجْهُهُ وَتَغَيَّرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَقَالَ أَتَرَى بِي بَأْسٌ أَمَجْنُونٌ أَنَا اذْهَبْ.

6048- Süleyman ibnu Surad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İki kişi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iken birbirlerine karşı kötü sözler söylediler. Bunlardan birinin yüzü öfkeden kızarmış ve şah damarları şişmişti. Onların bu hâlleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben öyle bir kelime biliyorum ki, şayet o kişi bunu söylerse onun öfkesi gider." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözünü duyan bir adam, o kızgın şahsın yanına gitti ve: Euzu billahi mineşşeytanir-racim diyerek şeytandan Allah'a sığın, dedi. O adam da şöyle dedi: Ben de bir kusur olduğunu mu zannediyorsun? Ben deli miyim? Git buradan![70] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3282, 6048)

---

70 Öfkelenmek dinimize aykırı değildir. Müslüman da öfkelenir. İnsanların mizaçları farklıdır. Kimi geç kızar, öfkesi tez geçer. Kimi çabuk kızar, çabuk yatışır, bu ise kendisini telâfi eder. Kimi de tez kızar geç yatışır. En iyisi, geç kızıp öfkesi çabuk geçendir. En kötüsü de, çabuk kızıp geç yatışandır. Öfkelenen, dilediğini yapmaya gücü yettiği hâlde, yumuşak davranırsa, Allahü teâlâ da onun kalbini emniyet ve iman ile doldurur. Kim Allah rızası için öfkesini yenerse, Allahü Teâlâ da ondan azabını def eder. Makam hırsı, kibir ve ucbu yok eden öfkesine hakim olur. Öfkelenen, Peygamber efendimizin bildirdiği, Allahümmağfirli-zenbi ve ezhib gayza kalbi ve ecirni mineşşeytan duasını okumalıdır!

٦٠٤٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ قَالَ أَنَسٌ حَدَّثَنِي عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْبِرَ النَّاسَ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى رَجُلَانِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ فَتَلَاحَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَإِنَّهَا رُفِعَتْ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالْتَمِسُوهَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ.

6049- Ubade ibnu Sâmit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kadir Gecesi'nin ne zaman olduğunu bize haber vermek için evinden çıktı. Bu arada Müslümanlardan iki kişi birbirlerinden haklarını isteyerek kaba sözler sarf ettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"(Evimden) sizlere Kadir Gecesi'nin ne zaman olduğunu haber vermek için çıkmıştım. Falan ve falan birbirlerine kaba sözler söyleyince onu belirlemem benden kaldırıldı. Umulur ki bu sizin için daha hayırlı olur. Sizler Kadir Gecesi'ni yirmi dokuz, yirmi yedi ve yirmi beşinci gecelerde arayınız." (Hadisin geçtiği diğer yer: 49, 6049)

٦٠٥٠- حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْمَعْرُورِ هُوَ ابْنُ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ رَأَيْتُ عَلَيْهِ بُرْدًا وَعَلَى غُلَامِهِ بُرْدًا فَقُلْتُ لَوْ أَخَذْتَ هَذَا فَلَبِسْتَهُ كَانَتْ حُلَّةً وَأَعْطَيْتَهُ ثَوْبًا آخَرَ فَقَالَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ كَلَامٌ وَكَانَتْ أُمُّهُ أَعْجَمِيَّةً فَنِلْتُ مِنْهَا فَذَكَرَنِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي أَسَابَبْتَ فُلَانًا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَفَنِلْتَ مِنْ أُمِّهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ قُلْتُ عَلَى حِينِ سَاعَتِي هَذِهِ مِنْ كِبَرِ السِّنِّ قَالَ نَعَمْ هُمْ إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمْ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ جَعَلَ اللَّهُ أَخَاهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا يُكَلِّفُهُ مِنْ الْعَمَلِ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعِنْهُ عَلَيْهِ.

6050- Ma'rûr ibnu Suveyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Zer'in üzerinde bir elbise, hizmetçisinin üzerinde de bir elbise gördüm. Ona dedim ki: Bu iki elbiseyi birleştirip kendine bir elbise yapsaydın da, hizmetçine başka bir elbise giydirsen. Ebu Zer şöyle dedi:

Benimle bir adam arasında bir konuşma geçmiş ve birbirimize kötü sözler söylemiştik. O adamın annesi Arap değildi. Ben de onu annesinden dolayı ayıpladım. O da gidip beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şikâyet etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Falancaya sövdün mü?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu annesinden dolayı ayıpladın mı?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen üzerinde cahiliye hasleti olan birisisin" buyurdu. Ben dedim ki: Bu zamanımıza ve benim bu büyük yaşıma rağmen mi ben de cahiliye hasleti var? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Evet. Kölеleriniz sizin kardeşlerinizdir ve Allah onları sizlerin elinizin altına vermiştir. Her kimin kardeşi emri altındaysa yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin, gücü yetmeyen şeyleri onlara yüklemesin. Şayet yüklerseniz onlara yardım edin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 30, 6050)

٤٥-بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ ذِكْرِ النَّاسِ نَحْوَ قَوْلِهِمْ الطَّوِيلُ وَالْقَصِيرُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ وَمَا لَا يُرَادُ بِهِ شَيْنُ الرَّجُلِ

45- İnsanların, Birileri Hakkında Herhangi Bir Ayıp Kastetmeksizin "Uzun Boyludur" ve "Kısa Boyludur" Gibi Taktıkları Lakaplardan Caiz Olanlar Bâbı

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Zul-Yedeyn ne diyor?" diye sormuştur.

٦٠٥١- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي مُقَدَّمِ الْمَسْجِدِ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا وَفِي الْقَوْمِ يَوْمَئِذٍ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ فَقَالُوا قَصُرَتْ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوهُ ذَا الْيَدَيْنِ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَنَسِيتَ أَمْ قَصُرَتْ فَقَالَ لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تَقْصُرْ قَالُوا بَلْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ صَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ ثُمَّ وَضَعَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ.

6051- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize öğle namazını kıldırdı. Dört rekât olan öğle namazını bize iki rekât olarak kıldırdı ve selâm verdi. Sonra ayağa kalktı ve Mescid'in ön tarafında bulunan bir ağacın yanına gidip elini onun üzerine koydu. O esnada topluluk içinde Ebu Bekir ve Osman da vardı. O ikisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir şey söylemekten çekindiler. Acele işi olanlar Mescid'in kapılarından: Namaz kısaltıldı, diyerek çıktılar. Orada bulunanların içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine eli uzun olduğu için "Zul-Yedeyn" diye çağırdığı biri vardı. O dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Dört rekât olan öğle namazını iki rekât olarak kıldırdı. Diğer iki rekâtı kıldırmayı unuttun mu, yoksa namaz mı kısaltıldı? Onun bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben ne unuttum ne de namaz kısaltıldı" buyurdu. Zul-Yedeyn ise: Bilâkis, sen iki rekât olarak kıldırdın ve diğer iki rekâtı unuttun ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Zul-Yedeyn doğru söyledi" buyurdu ve ayağa kalktı ve iki rekât namaz daha kıldırdı sonra da selâm verdi. Sonra Allahu Ekber diyerek namazdaki secdesi gibi veya daha uzun bir şekilde secde etti. Sonra başını secdeden kaldırdı ve Allahu Ekber dedi. Sonra namazdaki secdesi gibi veya daha uzun bir şekilde secde etti. Sonra başını secdeden kaldırdı ve Allahu Ekber dedi. (Hadisin geçtiği yer: 482, 714, 715, 1227, 1228, 1229, 6051, 7250)

٤٦-بَاب الْغِيبَةِ

46- Gıybet Bâbı[14]

---

71 Peygamberlerin hedeflerinden biri, belki de en önemlisi insanların nefislerini çirkin ahlaktan, kötülükten ve hayvani sıfatlardan temizleyip arındırmak, ahlâki fazilet ve değerleri güçlendirmek, ruhen ve manen kemale ermelerini sağlamaktır. Dil, insana verilmiş büyük ilâhi nimetlerden biridir. Çünkü insan, Allah'a yakınlaşmak için yaptığı zikrin büyük bir kısmını dil ile gerçekleştirmekte ve iletişimini dil vasıtasıyla sağlamaktadır. Allahu Teâlâ her türlü ihtiyacını gidermesi için insana konuşma gücü vermiştir. İnsan gereği kadar konuştuğu yani ya Allah'ı zikretmek, ya emr-i bil ma'ruf ve nehy-i anil münker yapmak, ya da zaruri olan meramını anlatmak için konuştuğu takdirde bu büyük ilahi nimetten doğru bir şekilde faydalanmış olur. Ancak faydasız ve gereksiz şeyler konuşursa bu büyük ilahi nimete karşılık küfran-ı nimet etmiş olur. Çokça şakalaşmak, boş şeyler konuşmak ve beyhude sözlere kulak asmak kalbi öldürür. İnsan, gereğinden fazla konuşmamalı, faydasız ve lüzumsuz sözlerden, hatta çirkin ve Allah'ın zikri dışındaki sözlerden kaçınmalıdır. Zira Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır:" Kişi-

nin İslâmi güzelliklerinden biri de (manasız, faydasız) ve kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesidir." Nasıl ki deprem gibi doğal afetler, binaları yerle bir edip büyük felâketlere yol açıyorsa, dil nimeti de şer yolunda kullanıldığı zaman ümmetin birliğini bozacak kadar büyük bir afete dönüşür. Eğer onu terbiye ederek ehilleştirir ve dizginlerini ele alırsak ondan hayır yolunda faydalanabiliriz. Eğer ehilleştiremez de onu kendi hâline bırakırsak, kısa bir süre zarfında öyle bir hal alır ki, kiminle konuşursa gıybet konuşur, karıştığı her topluluğa fitne ve fesat tohumları eker, iman ve kardeşlik bağlarını koparır. Hem sahibinin hem de toplumun kalbinde telâfisi mümkün olmayan derin yaralar açar. Dilin şerrinden ancak hayır konuşan veya sükût edenler kurtulur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabına sordu: "Gıybet nedir bilir misiniz?" Ashab: " Allah ve Resulü daha iyi bilir," dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemşöyle buyurdu: "Kardeşini, hoşlanmadığı bir şeyle anarsan, gıybetini etmiş olursun." Sahabeden biri: "Ya Resulullah! Şayet dediğim şey kardeşimde varsa ne olur?" diye sorunca. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemşöyle buyurdu: "Eğer dediğin şey kardeşinde varsa, onun gıybetini etmiş olursun; söylediğin şey onda yoksa ona iftira etmiş olursun." Gıybet, kişinin yüzüne karşı söylenmesinden hoşlanmayacağı bir ayıbını, kusurunu veya eksikliğini gıyabında veya huzurunda söylemektir. Müslümanın hoşlanmadığı bu kusuru, ister bedeninde, ister ahlâkında, ister asaletinde, ister dünya işlerinde, ister dini işlerinde, ister elbisesinde olsun... Hiçbir fark yoktur. Bütün bu hususlarla ilgili kişinin duyduğu vakit hoşlanmayacağı sözleri arkasından veya yüzüne karşı söylemek gıybettir. Gıybet, Kur'an ve sünnet ile haramdır. Allahu Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de gıybeti çirkinlik bakımından ölü eti yemeye benzeterek şöyle buyuruyor: "Hanginiz ölmüş kardeşinin etini yemeyi sever? "Gıybet, doğruyu söylemek olduğuna göre haram olmasının hikmeti, insanın şerefini ve kişiliğini korumaktır. Allahu Teâlâ'nın kişinin eti ile şerefi arasında bir benzerlik kurması, kişinin her ikisinden de üzüntü duymasındandır. Kişinin eti yendiği vakit canı acıyıp üzüldüğü gibi, şerefi ile oynanıp, kalbinin kırılacağı sözleri duyması da onu üzer. Allahu Teâlâ, gıybeti kardeş eti yemek gibi çirkin göstererek Müslümanlan gıybetten şiddetli bir şekilde men etmekte ve gıybete hiçbir yol bırakmamaktadır. Çünkü insan başkasına kızarak etini ve ciğerini yiyemiyorsa, kendi kardeşinin etini hiç yiyemez, buna yüreği dayanamaz. O hâlde nasıl ki, kardeşimizin etini yemeğe tahammül gösteremiyorsak, başkasının gıybetini ederek şerefi ile oynanmasına da tahammül göstermememiz gerekir. Aklı başında olan kimsenin insanların etini yemesi, normal bir davranış olmadığı gibi, ırz ve şerefiyle oynaması da normal bir davramş değildir. Çünkü insanın şerefi ve haysiyeti etinden çok daha kıymetlidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Faiz yetmiş küsür kapıdır. Bunların en ehveni, müslüman olarak kişinin annesiyle cinsi münasebette bulunması gibidir. Bir dirhem faiz, otuz beş zinadan daha şiddetlidir. Faizin en şiddetlisi ve en kötüsü Müslümanın gizli hâllerini açıklamaktır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, gıybeti ümmetine haram kıldı ve onu can ve malın haramlığı ile birlikte anlattı ve bunu tekid ederek beldenin ve şehrin haramlığı gibi haram kabul etti. Gücü yettiği hâlde gıybete susup onu yasaklamamak da kebairdendir. Çünkü gücü yeten kimsenin münker olan şeyi önlememesi büyük günahlar-

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kimse kimseyi gıybet etmesin; içinizden biri, hiç ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bundan tiksindiniz değil mi? Allah'tan sakının. Şüphesiz Allah, tövbeyi çok kabul edendir; çok merhametlidir.»*** (Hucurât: 12)

٦٠٥٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يُحَدِّثُ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا هَذَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَأَمَّا هَذَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ فَشَقَّهُ بِاثْنَيْنِ فَغَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا ثُمَّ قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا.

---

dandır. Gıybet ise münker fiillerin en çirkinlerindendir. Mübah olan gıybette vardır. Açıktan günah işleyenlerin gıybetidir. Fasıkların ve bid'at ehlinin gıybetidir. Bunu anlatanın amacı, halkı onların şerrinden korumak olmalıdır. Fakat caiz olan durumlarda bile gıybetten kaçınmak gerekir. Çünkü helâl olan bir ameli harama girmek korkusuyla terk etmek takvanın gereği olup takva ehline yakışan da budur. Bu büyük günah, iman ve ahlâkı fesada uğratmakta, insanı dünya ve ahirette rezil ve rüsva etmekte, ferd ve cemiyet hayatında büyük yaralar açmaktadır. Gıybet, Müslümanların birlik ve beraberliğine engel olmakta, sevgi, saygı ve kardeşlik bağlarını koparmakta, aralarına kin, öfke, düşmanlık, fitne ve fesad tohumları ekmektedir. Böylece Müslümanlar güçsüz duruma düşürülmekte ve küfrün devamı sağlanmaktadır. Müslümanlar birbirlerine iyilik, sevgi ve saygı göstermek, yardım etmek, kardeş ve destek olmakla sorumlu ve yükümlüdürler. Ve bu maksadın gerçekleşmesine yardımcı olan her şey makbul olduğu gibi, gerçekleşmesine engel olan her şey de reddedilmiş ve günah sayılmıştır. Gıybet, toplumda kin, öfke, düşmanlık ve fesada yol açmaktadır. Kardeşlik, birlik ve dayanışma esaslarını yıkmakta ve Müslümanların gücünü zayıflatmaktadır. Gıybetin pis kokusu etrafa kötülükler, düşmanlıklar, günahlar yayar, toplumda nice rahatsızlıklar ve hastalıklar meydana getirir. Kalp ve nefis hastalıkları cemiyette derin yaralar açıp, kul hakkına girdiğinden dünya ile sınırlı olmayıp öbür âlemde işkence ve azaplara sebep olur. Gıybet sayesinde şer'i bir sonuca ulaşılabiliyorsa, garezsiz, sırf hak ve maslahat için, gıybet bazen mübah ve bazen de vacip olabilir. Yoksa ateşin odunu yakıp yok ettiği gibi; gıybet de salih amelleri yer bitirir. Allah bu hasletten Müslümanları korusun.

6052- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kabre uğradı ve o iki kabir sahibi hakkında şöyle buyurdu: "Bu ikisi azap olunuyorlar. Büyük günahlar sebebiyle azap olunmuyorlar. O azap olunanlardan biri bevlinden korunmazdı. Diğeri ise nemmamcılık yapardı. (Yani insanların arasını bozmak için lâf taşırdı.)"

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yaş bir hurma çubuğu istedi, onu ikiye böldü. Çubuklardan birini bir kabrin üstüne, diğerini ise diğer kabrin üstüne dikti. Sonra da şöyle buyurdu: "Umulur ki bu ikisi kurumadıkça kabirdeki azapları hafifletir."[72] (Hadisin geçtiği yer: 216, 6052)

٤٧-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ

47- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Ensâr evlerinin en hayırlısı" Kavli Bâbı

٦٠٥٣- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ.

6053- Ebu Useyd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensar evlerinin en hayırlısı Neccâr oğullarıdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3789, 6053)

٤٨-بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ اغْتِيَابِ أَهْلِ الْفَسَادِ وَالرِّيَبِ

48- Fesat Ve Töhmetler Ehlinin Kötülüğünü Belirtmenin Caiz Olacağı Bâbı

٦٠٥٤- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى

72 Allah hepinize rahmet etsin. Bilin ki kabir azabı haktır. Ceset mezara girdiği zaman Allah celle celâluhu ruhunu geri gönderir. Münker ve Nekir tarafından iman onun gerekleri hakkında sorguya çekilir. Ceset kendisi ziyaret edildiğinde ziyaret edildiğini bilir. Müslüman mezarında rahat ve hoşnutluk içindedir. Allah celle celâluhu'nun dilediği şekilde de kâfiri cezandırır.

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ائْذَنُوا لَهُ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ أَوْ ابْنُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْكَلَامَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ الَّذِي قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ الْكَلَامَ قَالَ أَيْ عَائِشَةُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ.

6054- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ona girmesi için izin verin. O, kabilesinin en kötü adamıdır!" buyurdu. O adam gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına oturunca ona güzel sözler söyledi. O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından ayrılınca ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen o adamı gördüğünde onun hakkında şöyle şöyle dedin. Sonra ise ona güzel söyler söyledin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Âişe! Kıyamet Günü Allah katında insanların en şerlisi, insanların dünyada iken çirkin hareketlerinden korunmak için insanların kendisini terk ettikleri -veya karşılaşmak istemeyip yalnız bıraktıkları- kimsedir." [73] (Hadisin geçtiği yer: 6032, 6054)

---

73 Ara bozmak maksadıyla insanların sözlerini birbirine taşımaktır. Koğuculuk demek, açıklanması hoş görülmeyen şeyi açıklamaktır. Koğuculuğun genel anlamı, bir sırrı açıklamak ve örtülü kalması istenen şeyin yüzünden perdeyi kaldırmaktır. Eğer koğuculuk yaptığı şey, o kişide bir eksiklik ve kusur ise, o zaman koğuculuk yanında bir de gıybet etmiş olur. Koğuculuk (nemime) yapana "nemmam" adı verilir. Bazen nemmam yerine kattat kullanılır. Kattat ile nemmam ikisi de bir anlamda, söz gezdiren demektir. Fakat anlam itibariyle aralarındaki fark şudur: Nemmam, beraber bulunduğu bir topluluğu dinler, sonra gider konuşulanı haber verir. Kattat ise, onların haberi olmadan gizlice dinler, her şeyi öğrenir ve sonra da gider başkalarına haber verir. Dinimizin üzerinde önemle durduğu sıfatlardan biri de lâf getirip götürme huyudur. Bu rezil huy, fertler arasındaki münasebetleri bozarak toplumun huzuruna tesir ettiğinden ve içtimai bütünlüğü yaraladığı için şiddetle yasaklanmıştır. Bazı günahlar sadece günahı işleyene zarar vermektedir. Bazı günahlar da vardır ki bütün toplumu etkilemekte ve toplumun düzenini bozmaktadır. İşte gıybet ve koğuculuk gibi hastalıklar bu türdendir. Koğucunun yaptığı tahribatı şeytan bile yapamaz. Koğucunun fitnesi şeytanın fitnesinden daha tehlikeli ve korkunçtur. Çünkü şeytan insana gizli bir vesvese verir. Allah'ın adını zikreder bu vesveseden kurtulursun. Fakat koğucu öyle değil karşına çıkar seninle konuşur ve konuştuklarına birtakım ilâveler de yaparak gidip onları anlatır. Koğucunun şerri o kadar büyüktür ki bazen insanların birbirlerini öldürmelerine bile yol açmaktadır. Kendisine dedikodu ulaşan kimseye düşen, onu tasdik etmemek, aleyhinde konuştuğu söylenen kimseye karşı kötü zanda bulunmamak, söyleneni araştırmaya kalkmamak, lâf getireni ayıplayıp. bunu bir daha yapmamasını söylemek, eğer vazgeç-

٤٩-بَاب النَّمِيمَةُ مِنْ الْكَبَائِرِ

49- Bâb: Nemime (İnsanların Arasını Bozmak İçin Lâf Taşımak) Büyük Günahlardandır

٦٠٥٥- حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبِيْدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَعْضِ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذَّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنْ الْبَوْلِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِجَرِيدَةٍ فَكَسَرَهَا بِكِسْرَتَيْنِ أَوْ ثِنْتَيْنِ فَجَعَلَ كِسْرَةً فِي قَبْرِ هَذَا وَكِسْرَةً فِي قَبْرِ هَذَا فَقَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا.

6055- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'nin bostanlarından bir bostana uğradı. Kabirlerinde azap olunan iki kişinin sesini duydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bu ikisi azap olunuyorlar. Büyük günahlar sebebiyle azap olunmuyorlar. Bilâkis onlar büyük günahlardır. O azap olunanlardan biri bevlinden korunmazdı. Diğeri ise nemmamcılık yapardı." (Yani insanların arasını bozmak için lâf taşırdı)

Sonra yapraksız hurma dalı istedi ve onu ikiye böldü. Onlardan her birini kabrin başına dikti ve şöyle buyurdu: "Umulur ki bu ikisi kurumadıkça kabirdeki azapları hafifletir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 216, 6055)

٥٠-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ النَّمِيمَةِ

50- Lâf Getirip Götürmede Mekruh Olan Kısım Bâbı

وَقَوْلِهِ ﴿هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ﴾ ﴿وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ﴾ يَهْمِزُ وَيَلْمِزُ وَيَعِيبُ وَاحِدٌ.

---

mezse ona öfkelenmek ve nemmamın söylediğini yaymaya kalkışmamaktır. Aksi takdirde kendisi de nemmam olur. Lokman Hekim oğluna dedi ki:" Senin arkadaşların o kimseler olsun ki, sen onlardan onlar da senden ayrıldıkları zaman, ne sen onların aleyhine, ne de onlar senin aleyhinde konuşsunlar.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Gıybet edene ve lâf getirip götürene»*** (Kalem: 11) ***«İnsanları arkadan çekiştirip, kaş göz hareketleriyle alay edenlerin vay hâline!»*** (Humeze: 1)

٦٠٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ حُذَيْفَةَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ رَجُلًا يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى عُثْمَانَ فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ.

6056- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Nemmâm cennete giremez."

٥١-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴾

51- Allah Azze ve Celle'nin: *«Yalan Sözden Çekinin!»* (Hac: 30) Kavli Bâbı

٦٠٥٧-حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ قَالَ أَحْمَدُ أَفْهَمَنِي رَجُلٌ إِسْنَادَهُ.

6057- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim yalan söylemeyi ve bu yalanla amel etmeyi bırakmazsa, o kimsenin yemeyi ve içmeyi bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur."[74] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1903, 6057)

٥٢-بَاب مَا قِيلَ فِي ذِي الْوَجْهَيْنِ

52- İkiyüzlü, Yani Münafık Kimse Hakkında Söylenilen Söz Bâbı

74 Bu rivayet daha önce oruç babındada geçmişti. Alimler bu rivayeti getirerek yalan söyleyenin gıybet edenin orucu bozulur fakat kefaret gerekmez yerine oruç tutulmaz demişlerdir.

٦٠٥٨- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَجِدُ مِنْ شَرِّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ.

6058- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü Allah katında insanların en şerlisi olarak iki yüzlü olan şu münafık kimseleri bulursun ki bunlar bir topluluğun yanına bir yüzle, diğer topluluğun yanına da başka bir yüzle giderler."[75] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3494, 6058)

٥٣-بَاب مَنْ أَخْبَرَ صَاحِبَهُ بِمَا يُقَالُ فِيهِ

53- Sahibine Yani Arkadaşına Onun Hakkında Söylenen Sözü Haber Veren Kimse Bâbı

٦٠٥٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةً فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَاللَّهِ مَا أَرَادَ مُحَمَّدٌ بِهَذَا وَجْهَ اللَّهِ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

75 'Fısk' veya 'füsuk' sözlükte, bir yerden çıkmak, ayrılmak, demektir. Hayvanların, bilhassa farenin deliğinden çıkmasına, meyvenin filizlenmesine, tohumun veya tomurcuğun açılıp filizin dışarı çıkmasına 'fısk' denilir. İslâmdan önce hayvanlar ve bitkiler hakkında kullanılan bu kelime, Kur'ân'ın gelişiyle anlam sahası genişlemiş, insanların veya başka varlıkların yoldan çıkma, doğru yoldan ayrılma manası kazanmıştır. Buna göre 'fısk', Allah'ın emirlerine itaatsizlik etmek, dinin koyduğu sınırlardan dışarı çıkmak, doğru yoldan sapmak, iyilik ve güzellikten ayrılmak, günaha batmak demektir. 'Fısk', itaatten uzaklaşma, Allah'ın emirlerini dinlememe tavrıdır. Bu bakımdan 'küfr' kavramından daha geniştir. Allah'a herhangi bir şekilde itaatsizlik yapanın bu fiiline rahatlıkla 'fısk' denir. 'Fısk' içinde olan kimselere 'fasık' denilir. Münafıklar, dinde iki yüzlü davranan insanlardır. Müslümanların yanında Müslüman olduklarını söylerler. Ama içlerinden asla iman etmezler. Münafıklar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip Müslüman oldukları hususunda Allah adına yemin etmişlerdir. Ancak Allah onların bu sözlerinde yalancı olduklarını haber vermektedir. Hâlbuki onlar iyiliğe engel olan, kötülükleri ise destekleyen fasıklardır. Allah münafıkların yaptığı hayırları kabul etmez. Bunun sebebi onların fısk'a düşmeleri; Allah'ı ve elçisini inkâr etmeleri, namaza üşene üşene gelmeleridir. Fasıklar, işledikleri fısk'ın karşılığını Cehennem olarak göreceklerdir.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَتَمَعَّرَ وَجْهُهُ وَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

6059- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşından elde edilen ganimetleri taksim etmişti. Ensardan bir adam:

-Vallahi Muhammed bununla Allah'ın Vechi'ni murad etmemiştir, dedi. Bunun üzerine ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve o adamın sözlerini kendisine haber verdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah, Musa aleyhisselâma rahmet etsin. Muhakkak ki O, bundan daha büyük ezalara maruz kalmış ve O buna sabretmişti." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3150, 6059)

٥٤-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّمَادُحِ

54- Bir Kişiyi Övmede Aşırıya Gitmenin Mekruh Olması Bâbı

٦٠٦٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي الْمِدْحَةِ فَقَالَ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهْرَ الرَّجُلِ.

6060- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kimsenin diğer bir kimseyi övdüğünü ve onu överken de aşırıya gittiğini işitince şöyle buyurdu: "Siz o adamı helâk ettiniz; veya: Adamın sırtını kestiniz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2663, 6060)

٦٠٦١- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْحَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ يَقُولُهُ مِرَارًا إِنْ كَانَ

أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يُرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ وَحَسِيبُهُ اللَّهُ وَلَا يُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا قَالَ وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ وَيْلَكَ.

6061- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında bir adam zikredildi ve onu hayırla övdüler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birkaç kere sözünü tekrarlayarak şöyle buyurdu:

"Bu çok şaşılacak bir şey! Sen arkadaşının boynunu kestin, sen arkadaşının boynunu kestin. Sizden her kim din kardeşini ille de methedip övecekse: Falanca kişi hakkındaki zannım şudur ki, onun hesaba çekicisi Allah'tır. Ben, Allah'a karşı kimseyi tezkiye edemem. Onu şöyle şöyle kimse olduğunu sanıyorum, desin!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 2662, 6061)

٥٥-بَاب مَنْ أَثْنَى عَلَى أَخِيهِ بِمَا يَعْلَمُ

55- Müslüman Kardeşini, Onda Varlığını Bilmekte Olduğu Meziyetlerle Öven Kimse Bâbı

وَقَالَ سَعْدٌ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ.

Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yeryüzünde yürüyen hiçbir kimse için "Bu cennet ehlindendir" derken işitmedim, ancak Abdullah ibnu Selâm bundan müstesnadır.

٦٠٦٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ ذَكَرَ فِي الْإِزَارِ مَا ذَكَرَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ إِزَارِي يَسْقُطُ مِنْ أَحَدِ شِقَّيْهِ قَالَ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْهُمْ.

6062- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim giydiği elbisesini büyüklenerek yerde sürüklerse, kıyamet gününde Allah o kimseye bakmaz."

Ebu Bekir: Benim elbisemin iki tarafından birisi ben onu sürünmekten korumazsam muhakkak yerde sürünür ne buyurursun? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen bunu bir büyüklenme alâmeti veya büyüklük taslamak için yapmıyorsun" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3665, 6062)

٥٦-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

56- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ ﴾ ﴿ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ﴾ وَتَرْكِ إِثَارَةِ الشَّرِّ عَلَى مُسْلِمٍ أَوْ كَافِرٍ

«Allah, adaletli olmayı, iyilik etmeyi ve yakınlara vermeyi emreder; (her çeşit) haramdan, kötülükten ve zorbalıktan da men eder; öğüt alasınız diye size vaaz ve nasihat eder.» (Nahl: 90)

«Taşkınlığınız sizin aleyhinizedir.» (Yunus: 23)

«Sonra da kendisine yine saldırılırsa, Allah ona muhakkak yardım eder.» (Hac: 60)

Bir insanın, Müslüman olsun kâfir olsun şerri onlardan def etmesi gerekir.

٦٠٦٣- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَكَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَا وَكَذَا يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَأْتِي أَهْلَهُ وَلَا يَأْتِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي ذَاتَ يَوْمٍ يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِي أَمْرٍ اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رِجْلَيَّ وَالْآخَرُ عِنْدَ رَأْسِي فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رِجْلَيَّ لِلَّذِي عِنْدَ رَأْسِي مَا بَالُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ يَعْنِي مَسْحُورًا قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ أَعْصَمَ قَالَ وَفِيمَ قَالَ فِي جُفِّ طَلْعَةِ ذَكَرٍ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ تَحْتَ رَعُوفَةٍ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَذِهِ الْبِئْرُ الَّتِي أُرِيتُهَا كَأَنَّ رُءُوسَ نَخْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ وَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ فَأَمَرَ

بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْرِجَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلَّا تَعْنِي تَنَشَّرْتَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ شَفَانِي وَأَمَّا أَنَا فَأَكْرَهُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا قَالَتْ وَلَبِيدُ بْنُ أَعْصَمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ حَلِيفٌ لِيَهُودَ.

6063- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapılmış ve şu kadar zaman bu şekilde kalmıştır. Bu sihrin yüzünden hanımlarına yaklaşmadığı hâlde onlara yaklaşmış hayali verilirdi. Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Ey Âişe! Muhakkak ki Allah bana, hakkında açıklanmasını istediğim bir meselede bana açıklamada bulundu. Yanıma iki adam geldi. Yani Cibril ve Mîkâîl. Bunlardan biri ayaklarımın yanına, diğeri de başımın yanına oturdu. Ayaklarımın yanındaki, başımın yanındakine:

-Bu adamın rahatsızlığı nedir? diye sordu. Diğeri ona:

-Bu adama sihir yapılmıştır, dedi.

-O'na kim sihir yaptı?

-O'na Lebîd ibnu A'sam sihir yaptı.

-Bu sihri ne ile yaptı?

-Zervân Kuyusu'nun içinde büyük bir taşın altında bir tarak, saç ve sakal tarantısında erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile yapılmıştır.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bazı sahabeleriyle beraber bu kuyuya gitti ve şöyle buyurdu: "İşte bana rüyamda gösterilmiş olan kuyu budur. Kuyunun başındaki, etrafındaki hurma ağaçlarının uçları, sanki şeytanların başları gibidir; onun suyu da kına boyası gibi bozuk renklidir."

Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sihrin aslının çıkarılmasını emretti. (Sihrin diğer parçaları ise çıkarılmadı.) Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sana bu sihri yapanı yaysaydın ya!

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah bana şifa verdi. Ben insanlar arasında şerrin yayılmasından hoşlanmam."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapan Lebîd ibnu

A'sam, Zurayk oğullarından biri olup Yahudilerin yeminli dostudur.[76] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3175, 3268, 5763, 5765, 5766, 6063, 6391)

٥٧-بَاب مَا يُنْهَى عَنْ التَّحَاسُدِ وَالتَّدَابُرِ

57- Hased Etmenin ve Birbirine Buğzedip Sırt Dönmenin Yasaklanması Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴾

76 Yahudiler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelince Tevrat'tan bahsetti. O zaman Yahudiler dönüp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle mücadeleye başladılar. Sonunda, "nübüvvet yoluyla mücadele edemeyeceğiz, ne yapsak Cibrîl O'na haber veriyor" dediler. Bu yüzden Cebrâil'e düşman oldular (Bakara, 98). Tevrat'ı da arkalarına atarak sihir ve iftira yoluna saptılar. Hâlbuki Tevrat, sihri yasaklamış, sihirbaz kadın ve erkeklerin öldürülmesini emretmişti. Bu dönemde Yahudiler, "Süleyman, Muhammed'in dediği gibi bir peygamber değildi. Sihirbaz bir hükümdardı. Büyülerini mucize gibi gösterirdi" diye iftiralar ortaya attılar. Sihir küfür olduğu için, Yahudilerin bu sözlerine göre, Süleyman'ın da hâşâ kâfir olması gerekiyordu. Bu yüzden Kur'ân-ı Kerim'de Allah Teâlâ, Süleyman'ın değil; şeytan sihirbazların küfrettiğini bildirdi. Bununla da yetinmeyen Yahudiler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme zarar vermek maksadıyla sihir yapmaya kalkıştılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemede sihir yapılmıştır. Bu bedenine uğramış vahye tesir etmemiştir. Bu meselede akılcıların büyük müşkülatı vardır. Bu vakayı inkar ederler. Sihir kelimesinin Türkçe mukabili tam olarak karşılamasa da büyüdür. Büyü ise, eski Türk dilinde din adamı ve sihirbaz anlamına gelen bilgi ya da bügüden türemiştir. Büyü daha çok menfi bir manada kullanılmıştır. Bu nedenle sihirden daha dar kapsamlıdır. İmanın zayıflığı ve ilim azlığı sebebiyle Müslümanlar arasında onların temiz yaşantılarını bulandıran, dinlerini ve dünyalarını pis işlerle ifsad edenler çoğaldı. Müslümanlar uzun süre bu pis işlerle savaştı. İzzetli ve kuvvetli oldukları günlerde bu işleri yapanları öldürdüler. Sihir ve sihirbazlık bu çirkin işlerdendir. Sihir büyük günahlar arasında sayılır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onu şirkle bir arada zikretmiş ve şöyle buyurmuştur: "Yedi büyük günahtan sakının: Allah'a şirk koşmak ve sihir.." Bunun da ötesinde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem her sihirbazdan beri olduğunu, onların bu ümmetten olmadığını haber verdi. Imran bin Husayn radıyallahu anh'dan şöyle dediği rivayet edilir: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Uğur yapan ve uğur yaptıran, kahinlik yapan ve kehanet yaptıran, sihir yapan ve sihir yaptıran bizden değildir" Bezzar rivayet etmiştir ve hadis hasendir. Sihirbazın ve kahinin söylediğini doğrulamak küfre götürür. Allah bizi ve seni bundan korusun. İbni Mes'ud radıyallahu anh şöyle der: "Kim arrafa, sihirbaza ya da kahine gider ve onun söylediğini tasdik ederse Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e ineni inkâr etmiştir." Sihirbazın cezası, -İmam Ahmed'in Becale bin Ubde'den yaptığı rivayette olduğu gibi- kılıçla boynunun vurulmasıdır.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden.»*** (Felâk: 5)

٦٠٦٤- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا.

6064- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Zandan sakının. Çünkü zan, sözün en yalanıdır. Bir topluluğun konuşmasını işitmeye çalışmayın, insanların gizli hâllerini araştırmayın, hased etmeyin, birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, birbirinize buğzederek sırtınızı dönmeyin, ey Allah'ın kulları kardeşler olun!"[77] (Hadisin geçtiği diğer yer: 5143, 6064)

---

77 Cemiyetleri karıştıran, huzur ve sükunu ihlâl eden, aralarında fitnelerin çıkmasına ve insanların birbirinden nefret edip uzaklaşmasına vesile olan amillerden birisi de belki de en önemlisi başkalarının kusurlarını görme, araştırma ve onları etrafa yayma dediğimiz tecessüstür. Tecessüs, daha çok kötülükleri, kusurları araştırmada kullanılan bir tabirdir. Tahassus kelimesi ise daha çok hayırda kullanılır. Tecessüs, Kur'ân'da menedilen, yasaklanan şeylerden biridir. Aynı zamanda burada bir nevi, müminin vasıfları belirtilmekte, mümin tanıtılmaktadır. Buna göre müminler, kötü zan, tecessüs ve gıybetten uzak dururlar. Bu gibi güzel özellikleriyle diğer insanlardan farklı olurlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemde, tecessüsü men etmiş, inanan insanlara bundan uzak durmayı tavsiye etmiştir. Böylece tecessüsün zararlı ve kötü bir şey olduğunu haber vermiştir. İnsanın hiç bir şekilde çiğnenemeyecek ve dokunulamayacak olan şerefi, haysiyeti, hak ve hürriyetleri vardır. Bunlardan biri de, gizli hususların araştırılmamasıdır. İslâm dini, bu şekilde fevkalâde mükemmel bir tarzda fertlerin haklarına riayet etmeyi emretmiştir. İslâm'da insana, insan olma onuruna yakışır bir şekilde davranma emredilirken, onun hiç bir şekilde taciz edilmesine izin verilmemiştir. "Birbirinizin gizli hâllerini araştırmayın!" Bir arada yaşama mecburiyetinde olan insanların, huzuru ve emniyeti sağlayacak ahlâkî kurallara riayet etmesi, insanların arasını bozacak, kargaşaya, çekişmeye ve huzursuzluğa vesile olacak davranışlardan kaçınması gerekir. İnsanları huzura kavuşturmak için gönderilen İslâm, insanların birbirlerine karşı son derece sıcak ve merhametli olmalarını emretmiş, başkalarını rahatsız edici tutum ve davranışları da yasaklamıştır. İnsan, Allah'ın yeryüzünde değer verdiği ve bütün canlılardan üstün kıldığı bir konumdadır. İnsanın bizzat kendisi değerli olduğu gibi, şanı, şerefi ve haysiyeti de değerli ve üstündür. Hangi şekilde olursa olsun, onun

٦٠٦٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

6065- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, hased etmeyin, birbirinize buğzederek sırtınızı dönmeyin, ey Allah'ın kulları kardeşler olun! Bir Müslüman'ın bir Müslüman'ı üç günden fazla küs durması, onunla her türlü alâkayı kesip onu terk etmesi helâl olmaz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6065, 6076)

---

tahkir edilmesi, ayıplanması, kusurlarının veya duyulmasını istemediği fiillerinin, özel durumlarının vs. araştırılarak, sağa sola taşınması ve açıklanması da yasaklanmıştır. Güzel ahlâk; amellerin en yücelerinden, Allah'a ve Rasûlü'ne en sevimlilerindendir. Sa'd bin Ebu Vakkas'dan rivayet olunan sahih hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Şüphesiz ki Allah, ahlâkın yücesini sever ve aşağılığından hoşlanmaz" Bilir misin, güzel ahlâk nedir? Hadis alimi ve zühd sahibi İmam Abdullah b. Mübarek onu bize şöyle tanımlamıştır: "O güzel ahlâk; güler yüzlü olmak, iyilikte bulunmak başkalarına eziyet vermemektir." Bizler, bu zamanda bir ahlâk buhranından geçmekteyiz. Bir çok insanın kaybettiği ve bir kısım insanda bulunur hâle gelen şer'i ahlâk, sanki gereksiz bir şey olmuş! Ahlâk; İslâm'da, mevkilerin en yücesinde ve derecelerin en yükseğinde yer alır. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Ben, ancak güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim." Bir rivayette de şöyle buyurur: "Ben, ancak yüce ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim" Bazı Müslümanların hâline bakan kimse acayip şeyler görür. Doğru sözün yerine yalanı görür. Merhametin yerine şiddeti görür. Vefakârlığın yerine hıyaneti görür. Sinirlerine hakim olmanın ve insanları affetmenin yerine öfkeyi görür. İyiliğin yerine eziyeti görür. Cömertliğin yerine cimriliği, ikram yerine aç gözlülüğü, tevazu yerine kibirliliği, adaletin yerine zulmü görür. Ve kendi kendine sorar: Bunlar mı Müslümanlar? İffet nerede? Güvenilirlik nerede? Haya nerede? Zayıflara merhamet nerede? Yoksullara şefkat nerede? Nerede sevgi? Mü'minlere karşı nezaket nerede? Bu şekilde çirkin davranışlarla davranan kimselerle karşılaşabilirsin. Belki, sana çirkin sözler söyleyenlerle karşılaşacaksın. Bunlara karşı yapman gereken ne? Kötülüğe, kötülükle karşılık vermek ve doğruca onlardan intikam almak mı? Böyle yaparsak onlardan hiçbir farkımız olmaz. Onlara, kötü ahlâkın yayılmasında ortaklık etmiş oluruz. Şüphesiz, onlara karşı yapmamız gereken, Allah Teâlâ'nın gösterdiği yola tâbi olmaktır. Affetmek ve aldırış etmemek, kötülüğe güzellikle karşılık vermektir.

٥٨-بَاب
58- Bâb:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا ﴾

«Ey îman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü zannın bazısı günahtır. Birbirinizin gizlisini araştırmayın.» (Hucurât: 12)

٦٠٦٦-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا.

6066- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Zandan sakının. Çünkü zan, sözün en yalanıdır. Bir topluluğun konuşmasını işitmeye çalışmayın, insanların gizli hâllerini araştırmayın, almayacağınız bir malın, alıcıyı zarara sokmak için fiyatını artırmayın, hased etmeyin, birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, birbirinize buğzederek sırtınızı dönmeyin, ey Allah'ın kulları kardeşler olun!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 5143, 6066)

٥٩-بَاب مَا يَكُونُ مِنَ الظَّنِّ
59- Zan'nın Caiz Olan Kısmı Bâbı

٦٠٦٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَظُنُّ فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْرِفَانِ مِنْ دِينِنَا شَيْئًا قَالَ اللَّيْثُ كَانَا رَجُلَيْنِ مِنْ الْمُنَافِقِينَ.

6067- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben falan ve falanca kimselerin dinimiz ile alâkalı bir şey bildiklerini zannetmiyorum."

Leys şöyle dedi: Bu iki adam münafıklardan idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6067, 6068)

٦٠٦٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بِهَذَا وَقَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَقَالَ يَا عَائِشَةُ مَا أَظُنُّ فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْرِفَانِ دِينَنَا الَّذِي نَحْنُ عَلَيْهِ.

6068- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gün benim yanıma geldi ve şöyle buyurdu: "Ey Âişe! Ben falan ve falanca kimselerin bizim üzerinde bulunduğumuz dinimiz hakkında bir şey bildiklerini zannetmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6067, 6068)

٦٠-بَاب سَتْرِ الْمُؤْمِنِ عَلَى نَفْسِهِ

60- Kendisinde Ayıplanacak Bir Olay Meydana Geldiği Zaman ve Bundan da Pişman Olan Bir Müminin Bu Günahını İnsanlardan Gizlemesi Bâbı

٦٠٦٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ وَإِنَّ مِنْ الْمُجَاهَرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحَ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولَ يَا فُلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ.

6069- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Günahını açıkça söyleyen dışında ümmetimin hepsinin günahları bağışlanmıştır. Yapmış olduğu günahı insanlara duyuran kişi şu şekilde günahını ortaya çıkarır: O kimse geceleyin bir günah işler, Allah Azze ve Celle o kimsenin günahını gizlemiş olduğu hâlde sabah olduğunda o adam: Ey falan! Ben dün gece şöyle şöyle günah işledim, der. Allah Azze ve Celle o günah işleyen adamın günahlarını örttüğü hâlde o kimse Allah'ın gizlediğini açığa çıkararak sabahlar." [78] (Dipnot →)

78 İman şube şube olduğu gibi küfürde şube şubedir. İslâmdan çıkaran küfür olduğu gibi kişiyi islâmda bırakan ama karşılığında azaba düçar eden amellerde vardır. 'Günah' kelimesinin aslı Farsçadır. Kur'ân'da 'cünah' şeklinde geçen bu kelime, 'günah' olayını anlatan kavramlardan yalnızca bir tanesidir. Kur'ân, günah kavramını tanıtmak için birçok kelime kullanmaktadır. Bu kelimelerin her biri insanın yaptığı her bir hatanın türünü, hatanın yapılış mantığını, ya da günahın arkasında yatan niyeti ifade etmektedir. Günahı anlatan her bir kavram, insan davranışının sebebini ve psikolojik yapısını açıklar. Bir başka deyişle günahı ifade eden her bir kelime hatanın nasıl bir hata olduğunu ortaya koymaktadır. Günah Kavramıyla İlgili Kur'ân-ı Kerim'deki Kelimeler Kur'ân'ın 'günah' olayını anlatmak üzere kullandığı kelimeler şunlardır: İsm, seyyie, münker, isyan, fahşâ, fısk, zenb, cürm, fücûr, vizr, şekavet, rics, habîs, zulm, şikak ve cünâh. Bunlardan en çok 4 kelimenin günah anlamında kullanıldığı görülür. Bunlar; cünah, ism, zenb ve vizr kelimeleridir. Günah, kendisine takvası ve fücuru öğretilen insanın (91/Şems, 7-8) yanılması, unutması, dengesizliği, sapması; bir anlamda Din'in, yani Yaratıcının çizdiği çizginin dışına çıkması, İlâhî kuralları ihlâl etmesidir. İslâm, insanların dünya hayatlarını düzenlemek için Allah (celle celaluhu) tarafından gönderilen İlâhi sistemin adıdır. Bu sistemin insana yüklediği bazı görevlerin yanında, yapmamasını istediği bazı yasaklar da bulunmaktadır. Emredilen şeyleri yerine getirmek, yasaklanan şeylerden uzak kalmak; hem insanın iç dengesini kurar, hem toplum düzenini sağlar, hem de üzerinde yaşanılan evrenin bozulmasını önler. Günahlar yalnızca işleyene zarar vermekle kalmaz; çoğu zaman başkalarına ve yaşanılan ortama da zarar verir. Günahı ifade eden kavramları incelediğimiz zaman görürüz ki bunların çoğu inkârcıların, ya da müşriklerin ahlâkıdır, tutumudur ve inandıkları değerlerdir. Günah, öncelikli olarak inkârcılıktır, Allah'a karşı gelmedir. Kur'ân, isyan eden insanların bu karşı geliş şekillerine ve onların ifade ettikleri yanlışlara göre çeşitli isimler kullanmaktadır. İman ettiği hâlde Rabbinin emirlerini yerine getirmeyen ya da yasaklanan bir şeyi yapanlar da günaha düşmüş olurlar. Ancak onların bu günahı, bir karşı gelme, bir isyan, bir inkâr, bir kibir, bir tuğyan, bir meydan okuma değildir. Bunun tam tersine bir teslim olunmuşluktan sonra unutma, yanılma, ihmal etme veya nefse ve şeytana geçici olarak kanmadır. Günah işlemek, kısmen insanın fıtratında vardır. Aslında insan İslâm fıtratı üzerine dünyaya gelir. Ancak daha sonradan yetişme ortamına ve aldığı eğitime göre başka dinlere de inanabilir, Müslüman da olabilir. Kimileri de hevasına uyarak azgın, haddi aşmış bir bağî hâline de gelebilir. İnsan, beşer olarak yaratılmıştır. Hak olanı da seçme, batıl olanı da seçme hürriyeti vardır. Sevap işlerde yapabilir, günaha da düşebilir. İnsanın sorumlu olabilmesi için özgür olması gerekiyor. İnsanın itaat etme, Allah'a kulluk yapma görevi olduğu gibi, itaat etmeme, günah işleme hürriyeti de vardır. İyinin ve kötünün anlaşılması için, her ikisinin de ortada imkân dâhilinde olması gerekir. İyi ve güzel, bazen kendilerinin karşıtı olan kötü ve çirkinle tanınabilir. İtaatin yüceliği, itaatsizliğin çirkinliği ve zararlarıyla daha iyi bilinir. İnsanlar itaat veya isyan noktasında serbest olmasalardı; Din göndermenin, o dine inanmanın, sorumluluğun ve faziletin bir değeri olmazdı. İnsan; iyi olanla yanlışı, hak olanla bâtılı, itaat ile isyanı, Cennet veya Cehennemden birini seçme ile karşı karşıyadır. Sonucuna katlanmak

٦٠٧٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي النَّجْوَى قَالَ يَدْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ كَنَفَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ وَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَرِّرُهُ ثُمَّ يَقُولُ إِنِّي سَتَرْتُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا فَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ.

6070- Safvân ibnu Muhriz -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam İbnu Ömer'e şöyle bir soru sordu: Sen kıyamet günü Allah ve mümin bir kulu arasında gerçekleşecek olan sözden bahsederken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi işittin mi? İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biri Rabbine yaklaşır, hatta Rabbi onun üzerine örtüsünü koyar ve ona: ***«Sen dünyada iken şu ve şu günahları işlediğini bildin mi?»*** diye sorar. Kul da: Evet, işledim, der. Allah Azze ve Celle yine ona: ***«Sen dünyada iken şu ve şu günahları işlediğini bildin mi?»*** diye sorar. O kul: Evet, işledim, diye cevap verir. Böylece Allah o kuluna günahları-

---

şartıyla dilediğini seçebilir. İnsanı yaratan, onu böyle bir özgürlükle baş başa bırakmıştır, ama onun yalnızca Kendisine kulluk yapmasını, kendi gönderdiği dine inanmasını ve kendisine karşı isyan etmemesini de istemiştir. Çünkü insanın yaratılıp yeryüzüne gönderilmesinin ve ona sayısız nimet verilmesinin sebebi yalnızca Allah'a kulluk yapıp O'nun sonsuz nimetlerini elde etmedir. Doğumdan mahşere kadar bir tekâmül yolculuğunda olan insan; bu tekâmül seyrinde güçlüklerle, sınamalarla, mücadele şartlarıyla, nimetlerle, zafer ve yenilgilerle, hüsran ve başarılarla karşılaşır. Günah işleme bu tekâmül seyrinde inanan kişinin hem deneme sebebidir, hem de imanını güçlendiren bir şeydir. Çünkü inanan kimse, ihmalinden veya yanılgıdan dolayı yaptığı hatayı ve suçu terkeder, Rabbine sığınır. Günahlar onun için bir hatırlatmadır, bir yenilenmedir, bir bilinçlenme aracıdır. Şu hadis bu konuda oldukça dikkat çekici bir gerçeğe işaret ediyor: "...Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah sizi toptan yok eder, günah işleyip tevbe eden bir topluluk yaratır, onlar istiğfar edince (af dileyince) Allah onları affederdi." (Tirmizî, Cennet 2, hadis no: 2526). Bu hadiste, günaha teşvik değil, insanın beşer olması dolaysıyla günah işleyebileceği gerçeğine bir işaret bulunmaktadır. Hadis aynı zamanda mü'minleri günah işledikten sonra tevbe etmeye, istiğfarda bulunmaya dâvet ediyor. Allah'ın tevbeleri kabul edeceğini haber veriyor. Demek ki bir insan için günah işlemekten çok günahtan vazgeçmemek, tevbe etmemek ciddi bir durumdur. Peygamberlerin dışında bütün insanlar hata yapabilir, günaha düşebilir. Allah katında en sevimli insan günaha düşmemeye çalışan ile günaha düştükten sonra hemen tevbe edip Rabbinin büyüklüğüne sığınandır (Şûrâ, 25; Bakara, 222).

nı ikrar ettirir. Sonra Allah Azze ve Celle şöyle buyurur: ***«Dünyada iken günahlarını insanlardan gizledim. Bugün de senin o günahlarını bağışladım.»***" (Hadisin geçtiği diğer yer: 2441, 6070)

٦١-بَاب الْكِبْرِ

61- Kibir[79] Bâbı

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ ثَانِيَ عِطْفِهِ ﴾ مُسْتَكْبِرٌ فِي نَفْسِهِ عِطْفُهُ رَقَبَتُهُ.

Mucahid şöyle dedi: ﴿ ثَانِيَ عِطْفِهِ ﴾ (Hac: 9) Büyüklük taslayarak, manasına gelir. عِطْفُهُ. Onun boynu, manasına gelir.

٦٠٧١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ الْقَيْسِيُّ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَاعِفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ .

6071- Harise ibnu Vehb el-Huzâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Size cennet ehlini haber vereyim mi? Her zayıf olan ve dünyada zayıflığından dolayı hor görülen kimsedir ki şayet o kimse yemin etse Allah Azze ve Celle onun yeminini yerine getirir. Size cehennem ehlini de haber vereyim mi? Onlar da her katı yürekli, kibirli ve insanlar içinde büyüklük taslayan kimsedir." [80] (Hadisin geçtiği diğer yer: 4918, 6071)

٦٠٧٢- وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ إِنْ كَانَتْ الْأَمَةُ مِنْ إِمَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَتَأْخُذُ بِيَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنْطَلِقُ بِهِ حَيْثُ شَاءَتْ.

---

79 Kibir: Kendi nefsini beğenmek, kendi nefsini başkasından daha büyük görmektir. Bunun en büyüğü de kulun Rabbine karşı büyüklenmesi, hakkı kabul etmemesi, tevhidi kabul etmemesidir.

80 Bu rivayettede iman ehli ile küfür ehlinin vasıfları bildirilmiş ve kişiye kendisini bu şekilde kontrol etmesi tavsiye edilmiştir.

6072- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'nin cariyelerinden bir cariye vardı ki, o kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elinden tutardı ve O'nu kendi istediği yere götürürdü.

٦٢-بَاب الْهِجْرَةِ

62- Bir Kimsenin Diğer Bir Kimse ile Karşılaştıklarında Onunla Konuşmayı terk Etmesi Bâbı

وَقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimsenin Müslüman kardeşini üç günden fazla küs kalması, onu terk edip her türlü alâkayı kesmesi helâl olmaz."[81]

٦٠٧٣-٦٠٧٤-٦٠٧٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَوْفُ بْنُ مَالِكِ بْنِ الطُّفَيْلِ هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ وَهُوَ ابْنُ أَخِي عَائِشَةَ زَوْجِ

81 İslâm toplumunda Müslümanlar bir vücut teşkil ederler. Onlar, birlik ve bütünlük içinde topluca Allah'ın şeriatına sarılırlar. Ümmete aykırı düşenler hemen toplum dışına itilirler. Ka'b ve arkadaşlarının başına gelen olay ayrıca İslâm toplumunun samimi bir iletişim düzeni kurmasının önemini; Allah rızası için dostluk kardeşlik bağı ile bağlı olan müminlerin cemaat anlayışında bulunması gereken aşıklık ve netliği: davanın mükellefiyetlerine göğüs germe, verilen emirlere değer verme ve müşruiyyet dairesinde itirazsız itaat etmenin ehemmiyetini; Müslümanlardan ayrı düşüldüğünde nasıl pişman olunduğunu da anlatmaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanların birbirine buğz etmelerini, arka çevirmelerini, hased ve birbirleriyle alay etmelerini yasaklamıştır. Rasûlullah, İslâm toplumunda da insanlar arasında türlü geçimsizliklerin çıkacağını bilerek müminlere kesinlikle üç günden fazla birbirlerini bırakmamalarını emretmiştir. Rasûlullah, müminlerin birbirlerine üç günden fazla küs durmalarının onları kin, nefret, buğz duygularıyla donatacağını ve doğal olarak zıtlaşmanın çatışmalara bile yol açacağını haber vermiştir. Küskünlükler, bir münakaşada kızgınlık sebebiyle ve sarfedilen kelimelerle; bir başkası tarafından taşınan sözler sebebiyle, karşılıklı vuruşma, sövme gibi sebeplerle meydana gelmektedir. Her kim Rasûlullah'ın en güzel yoluna uymuşsa, cahili, ilkel, kaba yobaz, ham softa tavır ve tutumları bırakmak zorundadır. Buna riayet eden Müslümanlar asla dargın kalmazlar.

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمِّهَا أَنَّ عَائِشَةَ حُدِّثَتْ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ قَالَ فِي بَيْعٍ أَوْ عَطَاءٍ أَعْطَتْهُ عَائِشَةُ وَاللَّهِ لَتَنْتَهِيَنَّ عَائِشَةُ أَوْ لَأَحْجُرَنَّ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَهُوَ قَالَ هَذَا قَالُوا نَعَمْ قَالَتْ هُوَ لِلَّهِ عَلَيَّ نَذْرٌ أَنْ لَا أُكَلِّمَ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَبَدًا فَاسْتَشْفَعَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِلَيْهَا حِينَ طَالَتْ الْهِجْرَةُ فَقَالَتْ لَا وَاللَّهِ لَا أُشَفِّعُ فِيهِ أَبَدًا وَلَا أَتَحَنَّثُ إِلَى نَذْرِي فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ كَلَّمَ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ وَهُمَا مِنْ بَنِي زُهْرَةَ وَقَالَ لَهُمَا أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ لَمَّا أَدْخَلْتُمَانِي عَلَى عَائِشَةَ فَإِنَّهَا لَا يَحِلُّ لَهَا أَنْ تَنْذِرَ قَطِيعَتِي فَأَقْبَلَ بِهِ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ مُشْتَمِلَيْنِ بِأَرْدِيَتِهِمَا حَتَّى اسْتَأْذَنَا عَلَى عَائِشَةَ فَقَالَا السَّلَامُ عَلَيْكِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَنَدْخُلُ قَالَتْ عَائِشَةُ ادْخُلُوا قَالُوا كُلُّنَا قَالَتْ نَعَمْ ادْخُلُوا كُلُّكُمْ وَلَا تَعْلَمُ أَنَّ مَعَهُمَا ابْنَ الزُّبَيْرِ فَلَمَّا دَخَلُوا دَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ الْحِجَابَ فَاعْتَنَقَ عَائِشَةَ وَطَفِقَ يُنَاشِدُهَا وَيَبْكِي وَطَفِقَ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ يُنَاشِدَانِهَا إِلَّا مَا كَلَّمَتْهُ وَقَبِلَتْ مِنْهُ وَيَقُولَانِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَمَّا قَدْ عَلِمْتِ مِنْ الْهِجْرَةِ فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَلَمَّا أَكْثَرُوا عَلَى عَائِشَةَ مِنْ التَّذْكِرَةِ وَالتَّحْرِيجِ طَفِقَتْ تُذَكِّرُهُمَا نَذْرَهَا وَتَبْكِي وَتَقُولُ إِنِّي نَذَرْتُ وَالنَّذْرُ شَدِيدٌ فَلَمْ يَزَالَا بِهَا حَتَّى كَلَّمَتْ ابْنَ الزُّبَيْرِ وَأَعْتَقَتْ فِي نَذْرِهَا ذَلِكَ أَرْبَعِينَ رَقَبَةً وَكَانَتْ تَذْكُرُ نَذْرَهَا بَعْدَ ذَلِكَ فَتَبْكِي حَتَّى تَبُلَّ دُمُوعُهَا خِمَارَهَا.

6073-6074-6075- Avf ibnu Mâlik ibnu Tufeyl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe'ye bir evini satması veya bir kimseye vermiş olduğu bir şeyden dolayı Abdullah ibnu Zubeyr'in: Vallahi Âişe ya bu işten tamamen vazgeçer, ya da ben onu engellerim, dediği haberi ulaştı. Bu haber üzerine Aişe: Abdullah bu sözü söyledi mi? dedi. Oradakiler: Evet söyledi, dediler. Âişe: Vallahi ben Abdullah ibnu Zubeyr ile asla konuşmayacağıma dair üzerime bir nezir olsun! dedi.

Aişe'nin Abdullah ibnu Zubeyr ile konuşmaması uzayınca insanlardan kendisine aracı olmalarını istedi. Aişe ise kendisine aracı olarak gelenlere: Hayır vallahi, ben onun hakkında hiç kimsenin aracılığını kabul

etmem ve nezrimden de geri dönmem, dedi.

Bu zaman yine uzayınca Abdullah ibnu Zubeyr, Zuhre oğullarından olan Misver ibnu Mahrame ve Abdurrahman ibnul-Esved ibnu Abdi Yeğûs ile konuştu. O ikisine şöyle dedi: Allah için ben sizden sadece beni Aişe'nin yanına girdirmenizi istiyorum. Benimle alâkayı kesmek için nezretmesi onun için helâl olmaz. (Çünkü Abdullah ibnu Zubeyr, Aişe'nin kız kardeşinin oğludur. Yani Aişe, Abdullah'ın teyzesidir.)

Bunun üzerine Misver ile Abdurrahman ridalarını üstlerine aldılar ve Âişe'nin evine girip izin istediler. O ikisi Aişe'ye: Esselâmu aleyki ve rahmetullâhi ve berekâtuhû! (Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun) diyerek selâm verdiler ve: Girelim mi? dediler. Aişe de: Girin, diyerek onlara izin verdi. Onlar: Hepimiz mi? dediler. Aişe de o ikisinin yanında Abdullah ibnu Zubeyr'in olduğunu bilmeden: Hepiniz girin, diyerek izin verdi. Onlar içeri girince Abdullah ibnu Zubeyr de içeri girdi ve perdenin arkasına gizlendi. Teyzesi Aişe'ye sarıldı ve ondan kendisini affetmesini istemeye ve ağlamaya başladı. Misver ve Abdurrahman da, Aişe'nin onunla konuşmasını ve özrünü kabul etmesi için ısrar etmeye başladılar. O ikisi şöyle diyorlardı: Muhakkak ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem senin yapmış olduğun bu küskünlüğü, konuşmayı terk etmeni yasaklamıştır. Bir Müslüman'ın bir Müslüman'a üç günden fazla küs durması, onunla konuşmayı terk etmesi helâl değildir. Onlar Aişe'ye bu tür hatırlatmada bulundukça Aişe de: Ben nezrettim, nezir ise şiddetlidir, diyerek onları bunu hatırlatıyor ve ağlıyordu. O ikisi Aişe'ye ısrar etmeye devam ettiler. Sonunda da Aişe Abdullah ibnu Zubeyr ile konuşmaya başladı. Nezrinin karşılığı olarak da kırk köle azat etti. Daha sonraları Aişe bu nezrini hatırlar ve ağlardı. Öyle ki O'nun göz yaşları başörtüsünü ıslatırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3503, 6073)

٦٠٧٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ.

6076- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, hased etmeyin, birbirinize buğzederek sırtınızı dönmeyin, ey Allah'ın kulları kardeşler olun! Bir Müslü-

man'ın bir Müslüman'ı üç günden fazla küs durması, onunla her türlü alakayı kesip onu terk etmesi helâl olmaz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6065, 6076)

٦٠٧٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ.

6077- Hâlid ibnu Zeyd el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman'ın bir Müslüman'ı üç günden fazla küs durması, onunla her türlü alâkayı kesip onu terk etmesi helâl olmaz. Öyle ki bu ikisi bir yerde bir araya geldikleri zaman biri yüzünü bir tarafa, diğeri de yüzünü diğer tarafa çevirir. Birbirine küs bu iki Müslümandan en hayırlısı diğerine önce selâm verendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6077, 6237)

٦٣-بَاب مَا يَجُوزُ مِنَ الْهِجْرَانِ لِمَنْ عَصَى

63- Allah'ın Emirlerine Karşı Gelen Âsi Kimseyi, Bu İsyanından Vazgeçirmek İçin Terk Etmenin Caiz Olacağı Bâbı

وَقَالَ كَعْبٌ حِينَ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا وَذَكَرَ خَمْسِينَ لَيْلَةً.

Hiçbir şer'i özrü olmadığı hâlde Tebuk Savaşı'na katılmayan Ka'b ibnu Mâlik şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanların bizimle elli gün boyunca konuşmalarını yasakladı.

٦٠٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْرِفُ غَضَبَكِ وَرِضَاكِ قَالَتْ قُلْتُ وَكَيْفَ تَعْرِفُ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّكِ إِذَا كُنْتِ رَاضِيَةً قُلْتِ بَلَى وَرَبِّ مُحَمَّدٍ وَإِذَا كُنْتِ سَاخِطَةً قُلْتِ لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ قَالَتْ قُلْتُ أَجَلْ لَسْتُ أُهَاجِرُ إِلَّا اسْمَكَ.

6078- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki ben senin benden hoşnut olduğun zamanları da, bana karşı öfkeli olduğun zamanları da bilirim."

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Bunu nereden biliyorsun? diye sordum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benden razı olduğunda "Muhammed'in Rabbine yemin olsun ki, hayır" dersin. Bana karşı öfkeli olduğunda ise "İbrahim'in Rabbine yemin olsun ki hayır" dersin."

-Evet ey Allah'ın Rasûlü! Vallahi dediğin gibi. Ancak ben sadece senin ismini söylemem. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5228, 6078)

٦٤-بَاب هَلْ يَزُورُ صَاحِبَهُ كُلَّ يَوْمٍ أَوْ بُكْرَةً وَعَشِيًّا

64- Bâb: bir Kimse Arkadaşını Her Gün veya Sabah-Akşam Ziyaret Edebilir mi?

٦٠٧٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْهِمَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيْ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَبَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ قَالَ إِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي بِالْخُرُوجِ.

6079- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam ve annemin dini ibadetlerini yapmayı bıraktıklarını hiç hatırlamadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah akşam bize uğramadığı gün yoktu. Bir gün biz öğlenin en sıcak olduğu bir zamanda babam Ebu Bekir'in evinde otururken ev halkından biri: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geliyor. Bu saat ise O'nun bize gelmeyi âdet ha-

line getirdiği bir vakit değildir, dedi. Ebu Bekir de şöyle dedi: Bu saatte geldiğine göre muhakkak önemli bir olay vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi ve: "Medine'ye hicret etmem için bana izin verildi" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 476, 2138, 2263, 2264, 2297, 3905, 4093, 5087, 6079)

٦٥-بَاب الزِّيَارَةِ وَمَنْ زَارَ قَوْمًا فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ

65- Ziyaret Etmenin Meşruluğu ve Bir Topluluğu Ziyaret Edip Onların Yanlarında Yemek Yiyen Kimse Bâbı

وَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَ عِنْدَهُ.

Selmân el-Farisî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Ebud-Derdâ'yı ziyaret etmiş ve onun yanında yemek yemiştir.

٦٠٨٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَارَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَمَرَ بِمَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَنُضِحَ لَهُ عَلَى بِسَاطٍ فَصَلَّى عَلَيْهِ وَدَعَا لَهُمْ.

6080- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ensâr'dan İtban ibnu Malik'in evini ziyaret etti ve onların yanında yemek yedi. Evden çıkmak istediğinde evin bir yerine onun için hasır serildi ve yumuşaması için üzerine su serpildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o hasırın üzerinde namaz kıldı ve ziyaret ettiği ev halkına dua etti. (Hadisin geçtiği yer: 670, 6080)

٦٦-بَاب مَنْ تَجَمَّلَ لِلْوُفُودِ

66- Gelen Cemaatler İçin (En Güzel Elbiseler Giyip) Süslenen Kimse Bâbı

٦٠٨١-حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ قَالَ لِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَا الْإِسْتَبْرَقُ قُلْتُ مَا

غَلُظَ مِنْ الدِّيبَاجِ وَخَشُنَ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ رَأَى عُمَرُ عَلَى رَجُلٍ حُلَّةً مِنْ إِسْتَبْرَقٍ فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اشْتَرِ هَذِهِ فَالْبَسْهَا لِوَفْدِ النَّاسِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ فَقَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَمَضَى مِنْ ذَلِكَ مَا مَضَى ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَيْهِ بِحُلَّةٍ فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَعَثْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ وَقَدْ قُلْتَ فِي مِثْلِهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتُصِيبَ بِهَا مَالًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَكْرَهُ الْعَلَمَ فِي الثَّوْبِ لِهَذَا الْحَدِيثِ.

6081- Yahya ibnu Ebî İshâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Salim ibnu Abdullah bana: İstebrak nedir? dedi. Ben: Dîbâc denilen ipek kumaşın kalın ve sert olan çeşididir, dedim. O şöyle dedi: Ben babam Abdullah ibnu Ömer'i şöyle derken işittim:

Ömer ibnul-Hattâb, bir adamın üzerinde ipek bir elbise gördü. O elbiseyi alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu elbiseyi satın alsan da sana elçiler geldiğinde giyinsen.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İpek elbiseyi ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer."

Bu olaydan bir müddet sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme birçok ipekli elbise geldi ve ondan Ömer ibnul-Hattâb'a bir elbise verdi. Bunun üzerine Ömer, o ipek elbiseyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdi ve şöyle dedi: Sen bana bu ipek elbiseyi gönderdin. Hâlbuki ipek elbise hakkında daha önce söyleyeceğini söylemiştin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben bunu sana ancak bunu satıp karşılığında mal edinesin diye gönderdim."

Bu hadisten dolayı İbnu Ömer, elbise üzerindeki ipek nakış ve desen olmasından hoşlanmazdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 886, 6081)

٦٧-بَاب الْإِخَاءِ وَالْحِلْفِ

67- Kardeşlik Anlaşması ve topluluk Arasında Ahitleşmek Bâbı

وَقَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ.

Ebu Cuhayfe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Selmân ile Ebud-Derdâ'yı birbirine kardeş yaptı.

Abdurrahman ibnu Avf şöyle dedi: Bizler Medine'ye hicret ettiğimizde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle Sa'd ibnu Rabi'yi kardeş yaptı.

٦٠٨٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَآخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ.

6082- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdurrahman ibnu Avf, Medine'ye hicret ederek bizim yanımıza geldiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onunla Sa'd ibnu Rabi' arasını kardeş yaptı. Abdurrahman evlenince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Bir koyun keserek de olsa velime (düğün yemeği) ver" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2049, 6082)

٦٠٨٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَبَلَغَكَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَدْ حَالَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي.

6083- Âsim el-Ahvel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "İslâm'da câhiliyet devrinin yemînleşme anlaşması yoktur" buyurduğu sana ulaşmadı mı? diye sordum. Bunun üzerine O şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'de benim evimde Kureyş ile Ensâr arasında kardeşlik anlaşması yaptı.

٦٨-بَاب التَّبَسُّمِ وَالضَّحِكِ

68- Tebessüm Etmek ve Gülmek Bâbı

وَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام أَسَرَّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَحِكْتُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى.

Fâtıma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefatından hemen önce kıyamet günü ailesinden kendisine kavuşacak ilk kişinin ben olduğunu söylemesi üzerine ben güldüm.

İbnu Abbas şöyle dedi: Güldüren de ağlatan da Allah'tır.

٦٠٨٤- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيَّ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَبَتَّ طَلَاقَهَا فَتَزَوَّجَهَا بَعْدَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّبِيرِ فَجَاءَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَهَا آخِرَ ثَلَاثِ تَطْلِيقَاتٍ فَتَزَوَّجَهَا بَعْدَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّبِيرِ وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَعَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ هَذِهِ الْهُدْبَةِ لِهُدْبَةٍ أَخَذَتْهَا مِنْ جِلْبَابِهَا قَالَ وَأَبُو بَكْرٍ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ جَالِسٌ بِبَابِ الْحُجْرَةِ لِيُؤْذَنَ لَهُ فَطَفِقَ خَالِدٌ يُنَادِي أَبَا بَكْرٍ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَزْجُرُ هَذِهِ عَمَّا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَزِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّبَسُّمِ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّكِ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ.

6084- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben ve babam Ebu Bekir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında oturmakta iken yanımıza Rifâa el-Kurazi'nin hanımı geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Rifâa ile evliydim. O beni boşadı ve boşanmamı kesinleştirdi. Ben de boşandıktan sonra Abdurrahman ibnu Zubeyr ile evlendim. Fakat Abdurrahman'ın erkeklik organı, ancak elbisenin saçağı gibi gevşek.

Kadın bunu söylerken kendi üst örtüsünden bir saçak tuttu da gevşekliği onunla tarif etti. Bu sırada kapının önünde duran ve kendisine henüz içeriye girme izni verilmemiş olan Hâlid ibnu Sa'd da kadının bu sözünü işitti. Dedi ki: Ey Ebu Bekir! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda açık saçık söylemekte olan bu kadını böyle söylemekten yasaklamaz mısın? dedi. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, gülümseme üzerine bir şey artırmadı ve kadına şöyle buyurdu:

-"Sen tekrar eski kocan Rifâa'ya dönmek mi istiyorsun? Fakat ikinci kocan Abdurrahman senin balcağızından, sen de onun balcağızından tatmadıkça (yani onunla cinsî münasebet yapmadıkça) ilk kocanla tekrar evlenemezsin." (Hadisin geçtiği yer: 2639, 5260, 5261, 5265, 5317, 5792, 5825, 6084)

٦٠٨٥-حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَسْأَلْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ تَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ فَقَالَ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي فَقَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي لَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ تَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَقَالَ أَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهَبْنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِنَّ فَقَالَ يَا عَدُوَّاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنَنِي وَلَمْ تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَ إِنَّكَ أَفَظُّ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيهٍ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ.

6085- Sa'd ibnu Ebu Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında Kureyş'ten bazı

kadınlar vardı. Bunlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle konuşuyorlar ve yüksek sesle O'ndan bir şeyler istiyorlardı. O esnada Ömer -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girmek için izin istedi. Ömer izin isteyince kadınlar hemen kalktılar ve perde arkasına koştular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ömer'e izin verdi. Ömer yanına girince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gülüyordu. Ömer:

-Allah seni güldürsün ey Allah'ın Rasûlü! Anam-babam sana feda olsun! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Senin sesini duyduklarında hemen örtülerine bürünen şu yanımdaki kadınlara hayret ettim." Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Onların bu şekilde davranmalarına sen daha layıksın. Sonra kadınlara yönelerek dedi ki:

-Ey nefislerinin düşmanları olan kadınlar! Sizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden kaçınmıyor da benden mi kaçınıyorsunuz? Kadınlar dediler ki:

-Evet, sen yaratılış ve mizaç olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden daha sertsin.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-"Evet ey Hattâb'ın oğlu! Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, şeytan sana hiç kavuşmaz: Sen bir sokağa girersen muhakkak o, senin bulunduğun sokaktan başka bir sokağa girer de senden kaçar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3294, 6085)

٦٠٨٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالطَّائِفِ قَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَبْرَحُ أَوْ نَفْتَحَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ قَالَ فَغَدَوْا فَقَاتَلُوهُمْ قِتَالًا شَدِيدًا وَكَثُرَ فِيهِمْ الْجِرَاحَاتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ فَسَكَتُوا فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِالْخَبَرِ كُلِّهِ.

6086- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem on sekiz gün boyunca Tâif'i kuşatma altına aldı. Ancak Tâifliler'den herhangi bir şey elde edemedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yarın kuşatmayı kaldırıp Medine'ye döneceğiz inşallah" dedi. Bu söz sahabelere ağır geldi ve: Taif'i fethetmeden mi gideceğiz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse yarın sabah savaşa hazırlıklı olun" buyurdu. Sabahleyin Taifliler'le aralarında şiddetli bir savaş meydana geldi. Sahabeler arasında yaralılar çoğaldı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yarın Medine'ye dönüyoruz inşallah" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine sahabeler sustular. Onların bu sükutları üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem güldü. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4325, 6086)

٦٠٨٧- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ أَعْتِقْ رَقَبَةً قَالَ لَيْسَ لِي قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأُتِيَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ قَالَ إِبْرَاهِيمُ الْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ تَصَدَّقْ بِهَا قَالَ عَلَى أَفْقَرَ مِنِّي وَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ قَالَ فَأَنْتُمْ إِذًا.

6087- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda otururken bir adam çıkageldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben helâk oldum! Ben Ramazan ayında oruçlu iken eşimle cima ettim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bir köle azat et" buyurdu. Adam:

-Benim azat edecek bir kölem yoktur, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse iki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tut" buyurdu. Adam:

-Benim buna güzüm yetmez, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse altmış fakiri doyur" buyurdu. Adam:

-Ben bu kadar yiyeceği bulamam, dedi.

Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme arak denilen ve hurma yaprağından örülmüş bir sepetin içerisinde hurma getirildi. Arak, miktel[82] demektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Soruyu soran nerede?" diye sordu. Adam: Benim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu hurmayı al sadaka olarak dağıt." Bunun üzerine o adam: Benden daha fakir olanlara mı vereceksin ey Allah'ın Rasûlü? Vallahi, Medine'nin şu iki kara taşlığı arasında benim ailemden daha fakir bir aile yoktur, dedi. Adamın bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azı dişleri görünecek kadar güldü, sonra da şöyle buyurdu: "Bu hurmayı al ve ailene yedir!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 1936, 6087)

٦٠٨٨-حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَبَذَ بِرِدَائِهِ جَبْذَةً شَدِيدَةً قَالَ أَنَسٌ فَنَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَثَّرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَبْذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ.

6088- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yürüyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üzerinde Necrân dokumalarından kalın kenarlı bir kaftan vardı. Bir bedevi geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ridasını şiddetle çekti. O sırada ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin boynu ile iki omuzu arasına baktım da bedevînin ridâyı şiddetle çekmesinden dolayı, ridânın kalın kenarı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin boynunda iz bıraktığını gördüm.

82 Miktel, on beş sa' alan zenbile denir.

Bundan sonra bedevi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Yanında bulunan Allah malından bana bir şey verilmesini emret, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bedeviye doğru şefkatle baktı da güldü, sonra bu bedeviye biraz dünyalık verilmesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3149, 6088)

٦٠٨٩-حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَآنِي إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِي.

6089- Cerîr ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Müslüman olduğumdan bu yana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni kendi bulunduğu bir topluluğun yanına girmemden engellememiştir. Beni her görüşünde de yüzüme tebessüm etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3020, 6089)

٦٠٩٠- وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا.

6090- Cerir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim kabilem ata iyi binen insanlardı. Ben ise at üzerinde duramıyordum. Bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle benim göğsüme vurdu ve bana şöyle dua etti: "Allahım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidayet edici, hidayet edilmiş kıl." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3020, 6090)

٦٠٩١-حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ هَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ أَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِمَ يُشْبِهُ الْوَلَدُ.

6091- Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ümmü Seleme şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki Allah,

haktan hayâ etmez. Bir kadın ihtilam olursa (yani rüyasında cima ettiğini görürse) gusletmesi gerekir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet su (meni) gelirse evet gusleder." Bunun üzerine Ümmü Seleme güldü ve: Ey Allah'ın Rasûlü! (meni gelmek suretiyle) kadın ihtilam olur mu? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O hâlde çocuk ne diye annesine benziyor" buyurdu. (Hadisin geçtiği yer: 130, 6091)

٦٠٩٢- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَجْمِعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ.

6092- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin küçük dilini görünceye kadar ağzını açarak güldüğünü görmedim. O, yalnız tebessüm eder idi.[83] (Hadisin geçtiği diğer yer: 4828)

---

83 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üstün nitelikleri, merhameti, sevgi ve şefkati, gayri müslimlerin de çocukları dâhil olmak üzere bütün çocukları kucaklamıştır. O, engin tevazusuyla çocuklarla her fırsatta ilgilenmiş, şakalaşmış, gördüğünde onlara selâm vermiş hâl hatırlarını sormuş, bu arada kusurlarını hoş karşılamış, hasta olduklarında ziyaretlerine gitmişti. Aynı şekilde gayri müslimlerin çocukları da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şefkat deryasında nasiplerini almışlardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, savaşlarda çocukların öldürülmesini, esirler içinde bulunan anne ile çocuklar birbirlerinden ayrılmalarını yasaklamış, gayri müslimlerin de çocukların hastalandıklarında onları ziyaret etmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ailesindeki çocuklarla ilgilendiği konuları ihtiva eden hadislerden de bir Müslüman ailenin çocukları olduğunda neler yapması gerektiğini öğrenebiliriz. "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yakın çevresindeki çocuklara alâkası doğumdan itibaren başlar. O, doğan çocukların kulaklarına ezan okur, olara isim takar önceden kötü isim takılmışsa onları değiştirir, onlar için akika kurbanı keserdi. Meselâ, torunu Hasan doğduğunda iki kulağına ezan okumuştu. Oğlu İbrahim'in doğduğu gecenin ertesi günü ona isim takışını ise sahabesine şöyle açıklamıştı: "Bu gece bir oğlum oldu. Ona atam İbrahim'in ismini koydum. "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, torunlarını evde bazen sırtına, bazen kucağına alıp eğlendirirdi. Hatta bazen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, camide namaz kıldırıyorken bile çocuklar omuzunda veya sırtındadır. Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, zekât dağıtırken torunu Hasan kucağında bulunuyordu. Dağıtma işi bitince onu omuzuna almıştı." " Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çocuk ve torunlarının maddî ve manevî

٦٠٩٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهُوَ يَخْطُبُ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ قَحَطَ الْمَطَرُ فَاسْتَسْقِ رَبَّكَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ وَمَا نَرَى مِنْ سَحَابٍ فَاسْتَسْقَى فَنَشَأَ السَّحَابُ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ ثُمَّ مُطِرُوا حَتَّى سَالَتْ مَثَاعِبُ الْمَدِينَةِ فَمَا زَالَتْ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ مَا تُقْلِعُ ثُمَّ قَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ غَرِقْنَا فَادْعُ رَبَّكَ يَحْبِسْهَا عَنَّا فَضَحِكَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَجَعَلَ السَّحَابُ يَتَصَدَّعُ عَنْ الْمَدِينَةِ يَمِينًا وَشِمَالًا يُمْطَرُ مَا حَوَالَيْنَا وَلَا يُمْطَرُ مِنْهَا شَيْءٌ يُرِيهِمْ اللَّهُ كَرَامَةَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِجَابَةَ دَعْوَتِهِ.

6093- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'de Cuma hutbesi verir iken bir adam geldi ve: Yağmur yağmaz oldu. Rabbinden yağmur indirmesini iste, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gökyüzüne baktı. Gökyüzünde hiçbir bulut görmüyorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Allah'tan yağmur yağdırması için dua etti. Gökyüzünde bulutlar belirdi ve birbirine yaklaşmaya başladı. Sonra yağmur yağmaya başladı. Öyle ki Medine'nin kanalları tamamen sularla dolup taştı. Bu yağmur diğer cumaya kadar bir hafta aralıksız devam etti. Yine Cuma namazı esnasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden yağmur duası yapmasını istediği adam veya bir başkası kalktı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cuma hutbesi veriyor olduğu hâlde: Suyun içinde boğulduk. Artık suya doyduk. Rabbine dua et de artık yağmuru durdursun, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem güldü sonra da: "Allâhumme havâleynâ velâ aleynâ" (Allahım! Üzerimize değil çevremize yağdır) diyerek iki veya üç kere Allah'a dua etti. Medine üzerindeki bulutlar sağa ve sola parçalanarak ayrılmaya başladı. Yağmur Medi-

---

eğitimiyle de ilgilenir, onlara, dünya ve ahiret mutluluklarını sağlamaya yönelik irşadlarda bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çocuklarını irşadlarında namaz ve zühd üzerinde çok durduğu görülmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazına çıkarken Fâtıma'nın kapısına uğrayıp namaza kaldırırdı."

ne'nin etrafına yağmaya devam ediyor ama Medine'ye ise yağmur yağmıyordu.

Böylelikle Allah Azze ve Celle Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellemin kerametini ve duasına icabetini insanlara gösteriyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 932, 933, 1013, 1019, 1021, 1029, 1030, 3582, 6342)

٦٩-بَاب
69- Bâb

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ وَمَا يُنْهَى عَنْ الْكَذِبِ

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Ey îman edenler! Allah'tan korkun ve sadıklarla bir olun.»*** (Tevbe: 119)[84] Yalanın Yasaklanması.

٦٠٩٤- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكُونَ صِدِّيقًا وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.

6094- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Doğruluk insanı bütün hayırlı amellere götürür, hayır amelleri yap-

---

84 Ey iman edenler, Allanın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak ondan korkun. Daha dünyadayken Allaha itaat edenlerden olun ki ahirette de cennete girip doğrularla beraber olasınız. Nâfı, Dehhak, Said bin Cübeyr buradaki doğrulardan maksadın, Resulullah, Ebubekir, Ömer ve diğer sahabiler olduğunu söylemişlerdir. Abdullah İbnu Mes'ud ise bu âyetin son bölümünü şeklinde okumuş ve âyetin manasının, "Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve doğru söyleyenlerden olun," olduğunu söylemiştir. Bu hususta Abdullah bin Mes'udun oğlu Ebu Ubeyde, babasının şunu söylediğim rivayet etmiştir. "Yalanı ne ciddi olarak söylemek helâldir ne de şaka olarak. Dilerseniz şu âyeti okuyun: "Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve doğru söyleyenlerden olun."

mak da cennete kılavuzluk eder. İnsan doğruluk etmeye devam eder ve sonuçta da doğrulardan olur. Yalan da kişiyi her türlü kötülüğe götürür. Her türlü kötülük de kişiyi cehenneme kılavuzluk eder. Bir kimse yalan söylemeye devam ettikçe Allah katında yalancılardan yazılır."[85]

٦٠٩٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلِ نَافِعِ بْنِ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ.

6095- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Münafığın alâmeti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler; söz verdiğinde sözünde durmaz; kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet

---

85 'Sıdk' sözlükte, yalanın (kizb'in) zıddı olan doğruluk demektir. Bu doğruluk, geçmişte olduğu gibi gelecekte de olabilir. Söz vermede veya başka bir konuda doğru olmayı, sözünde durmayı da ifade eder. Sıdk, yalnızca konuşmada ve bir olayı veya bir haberi başkalarına aktarmada değil; kelâmın (sözün) bütün çeşitlerinde, -ki buna yazı da dahildir- doğru olmaktır. Sıdk/doğruluk, haber verilen ile saklanılan şey arasındaki uygunluktur. Bir başka deyişle, gönüldekinin dille söylenene uyması; kişinin içinin ve dışının aynı olmasıdır. İnsanın içi ve dışı farklı olursa, sıdk (doğruluk) gerçekleşmez. Sadık kimse, sözünde duran kimsedir. Onun içi ve dışı birdir. Yalan söylemez, hile yapmaz, kimseyi aldatmaz, işini düzgün yapar. Gittiği yol doğru bir yoldur. Mü'min, önce özünde (kalbinde) sadık olmalıdır. Kalbinde yalana, hileye, düşmanlığa, hileye, fitneye yer vermemelidir. Ondan sonra da sözünde doğru olmalıdır. Konuşurken yalana, uydurmaya ve iftiraya başvurmamalıdır. Yalanın zararları açıktır, doğruluğun faydaları ise tartışılmayacak kadar çoktur. Mü'min, sonra da işinde doğru olmalıdır. İşini düzgün yapmalı, hileden ve aldatmadan uzak durmalıdır. Peygamberimiz, insanları aldatanları şiddetle tenkit ediyor ve onları kendisine bağlılardan saymıyor. Mü'min, verdiği sözde durur, emaneti yerine getirir, işini sağlam yapar, yalandan uzak durur, aldığı vazifeyi yerine getirir, emaneti ehline verir. Allah'a ibâdet ve itaatinde tam bir 'sadakat' ahlâkı sergiler. Rabbine kalbinden bağlıdır. O'nun huzurunda O'nu kandırmaya, başkasına tapınmaya, ibadetinde hile yapmaya yeltenmez. Doğruluk; doğru olma hali, dürüstlük, sıdk, sadakat, istikâmet, hak, birr, hidayet anlamına gelen itikadî ve ahlâkî bir kavramdır. Allah'ın emrine ve kanunlarına uygun bir yol izlemek ve insanların haklarına riayet etmek demektir. İman eden ve inancını hayata geçiren doğru insan, Peygamber'in en güzel ahlâkını örnek alır. Kur'ân-ı Kerîm, doğruluğa dair birçok âyet içerir. Doğruluk anlamında, hak, istikâmet, birr, hidâyet vb. kelimeler de kullanılmasına rağmen doğruluk, daha çok "sıdk" kelimesiyle karşılanır.

eder"[86] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2682, 2749)

---

86 **Nifak:** ne-fe-ka kökünden türemiştir. Nefeka kelimesi: Eşyaya rağbeti olmak, tükenmek, azalmak, ruhu çıkmak, ölmek, tünel, tarla faresinin (köstebek) deliğinden çıkıp girmesi gibi anlamlara gelir. İnfak kelimesinin de türediği nefeka kelimesinin bitmek, tükenmek, azalmak ve ölmek anlamlarından yola çıkarak; münafıkların bitmişliğini, tükenmişliğini, imanda azalmayı ve ölü bir kalbe sahip oluşlarını ifade için bu kelime seçilmiş olmalıdır. Münafık, nifak kelimesinin ism-i failidir; yani nifak yapan, nifak sahibi demektir. İstılah (terim) anlamı ise, bazı sebepler yüzünden İslâm'a girip zahiren Müslüman görünmek, içten içe ise kâfirliğini gizlemektir. Yani dıştan Müslüman gözüküp içinden inanç ve düşünce olarak küfürde olmaktır. Bu tanım ve yargı, içinde gizlediği şey, iman esaslarına ait bir inkâr ve yalanlama olan, itikadî münafıklık içindir; bu kimse, hâlis münafıktır. Eğer içinde gizlediği şey, İslâm inanç esaslarının inkârının dışında başka bir husus ise, yani sadece amelle ilgili nifak alâmetlerine sahip ise, o ancak, Allah'a karşı işlenmiş bir günah olur. Münafıkların vasıflarını kat'i nassları esas alarak izah edelim: **1. Münafıklar; hem korkaktırlar, hem yalancıdırlar:** "Hakikat onlar (münafıklar) sizden olduklarına dair Allah'a yemin de ederler. Halbuki onlar sizden değildir. Fakat onlar öyle bir kavmdir ki, daima korkarlar." (Tevbe: 9/56) "Münafıklar, kalplerinde olanı kendilerine açıkça haber verecek bir sûrenin tepelerine indirilmesinden daima endişe ederler." (Tevbe: 9/64) **2. Münafıklar kötülüğü emrederler:** "Münafık erkekler de, münafık kadınlar da birbirinin (tamamlayıcı) parçasıdırlar. Onlar kötülüğü emrederler, iyilikten vazgeçirmeye uğraşırlar. Ellerini (cimrilikle sımsıkı) yumarlar. Onlar Allah'ı unuttular, O da onları unuttu. Şüphesiz ki münafıklar fâsıkların ta kendileridir." (Tevbe: 9/67) **3. Münafıklar kendilerini akıllı sanırlar ve güzel konuşurlar:** "İki ordu karşılaştığı gün size gelen musibet Allah'ın emriyle idi. (Bu Allah'ın) mü'minleri ayırdetmesi, münafık olanları da açığa vurması içindi. Berikilere: `Gelin, Allah yolunda muharebe edin, yahud (hiç olmazsa düşmanın ailenize saldırmasını) önleyin denildi de: 'Biz muharebe etmeyi bilseydik, elbette arkanızdan gelirdik dediler. Onlar o gün imandan ziyade küfre yakındılar. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Onlar ne gizlerlerse, Allah çok iyi bilicidir. Kendileri (evlerinde) oturarak kardeşlerine: `Eğer bizi dinleselerdi ölmeyeceklerdi diyen o adamlara de ki: 'Öyle ise kendi nefislerinizden ölümü geri çevirin!.." (Al-i İmran: 3/166-168) "İnsanlardan öyle kimseler vardır ki, onun (bu) dünya hayatına ait sözü hoşunuza gider ve o, kalbinde olana Allah'ı şahid getirir. Halbuki o (münafık) düşmanların en yamanıdır. O, yer yüzünde iş başına geçti mi, orada fesad çıkarmaya, ekini ve nesli kökünden kurutmaya koşar. Allah fesadı sevmez." (Bakara: 2/204-205) "Onları gördüğün zaman gövdeleri (görünüşleri, kıyafetleri belki) hoşuna gider. Eğer konuşurlarsa (güzel konuştukları için) sözlerini dinlersin. Sanki giydirilmiş odunlar gibidir onlar. Her gürültüyü kendi aleyhlerinde sanırlar. (asıl ve gerçek) düşman onlardır. O hâlde onlardan (münafıklardan) sakın!.." (Münafikun: 63/4) **4) Münafıklar daima tuzak kurmayı düşünürler:** "Bir de mü'minlere zarar vermek, küfrü kuvvetlendirmek, mü'minler arasında tefrika düşürmek için ve bundan evvel Allahu Teala'ya ve Rasûlü'ne savaş açan kimseyi beklemek maksadıyla bir mescit yaptılar. Ve; `Biz bu mescidi ancak iyilik için bi-

٦٠٩٦–حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي قَالَا الَّذِي رَأَيْتَهُ يُشَقُّ شِدْقُهُ فَكَذَّابٌ يَكْذِبُ بِالْكَذْبَةِ تُحْمَلُ عَنْهُ حَتَّى تَبْلُغَ الْآفَاقَ فَيُصْنَعُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

---

na ettik' diye yemin edeceklerdir. Allahu Teâlâ şehadet eder ki, onlar yeminlerinde yalancıdırlar." (Tevbe: 9/107) **5. Münafıklar meşakkatten kaçarlar ve ikbâle koşarlar:** "İşte kalplerinde bir (nifak marazı bulunan kimselerin; `Felâketin bize (dönüp) çarpmasından korkuyoruz' diyerek, aralarında konuştuklarını görüyorsun. Belki Allah fetih veya kendi katından bir emir getirecek de, onlar, yüreklerinde gizledikleri şeye karşı pişman kimseler olacaklardır." (Maide: 6/52) "(Ey münafıklar) Siz de tıpkı kendinizden evvelkiler gibisiniz. Onlar kuvvetçe sizden daha yamandı. Malları ve evlâtları daha çoktu. (Bu dünyadaki) nasipleri kadar (zevkten) faidelenmek istediler. İşte sizden evvelkiler nasıl öyle nasiplerince yaşamak istedilerse, siz de yine kısmetinizce (zevkten) faide aradınız. Siz de (o batağa) dalanlar gibi daldınız." (Tevbe: 9/69) "Allah'ın Peygamberi'ne muhalefet için (savaştan) geri kalan (münafıklar) oturmalarıyla sevindiler. Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad etmeyi çirkin gördüler ve `bu sıcakta harbe çıkmayın dediler. De ki: `Cehennemin ateşi daha sıcak! İyice bilmiş olsalardı." (Tevbe: 9/81) Şurası muhakkaktır ki: nifak kalbe ait bir hastalıktır ve münafık akaid açısından kâfirdir. Ancak kalben iman etmediği hâlde, diliyle kelime-i şehadeti ikrar ettiği için, dünyevî hükümler açısından Müslümanların tâbi olduğu hukuka tâbidirler. Dolayısıyla Müslümanların iktidar olduğu toplumlarda, münafıkların sayısı hızla yükselir. Kâfirlerin galip Müslümanların mahkûm durumda olduğu cemiyetlerde ise, durum farklıdır. Zira o durumda, dünyaya şehvetle bağlı olan ve keyiflerine göre yaşamak isteyen kimseler (münafıklar) gerçek inançlarını açıklamaktan çekinmezler. Hesap gününü düşünen bir mü'min, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in nifak alâmeti olarak zikrettiği amelleri kendi nefsinde görürse, derhal tedavi yolunu seçmelidir. Nitekim bir hadis-i şerifte: "Dört şey, her kimde bulunursa halis münafık olur. Her kimde bunların bir parçası bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir haslet kalmış olur. (Bunlar da) Kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet etmek, söz söylerken yalan söylemek, ahdettiği zaman ahdini tutmamak, husumet zamanında da hak'dan ayrılmaktır." buyurulmuştur. Münafıkların vasıfları ve nifak alâmetleri kat'i nasslarla sabittir. Ancak herhangi bir şahsın münafık olduğunu söylemek mümkün değildir. Resûl-i Ekrem'in münafıkları bilmesi ve sır kâtibi Huzeyfe'ye söylemesi, vahiyle ilgili bir hadisedir. Nitekim Huzeyfe: "Nifak, ancak Nebi zamanında mevcut (belirli) idi. Bugün ise (vahiy kesildiği için) nifak, imandan sonra küfürdür." diyerek bu inceliğe işaret etmiştir. Her Müslüman; kalbî bir hastalık olan nifakın mahiyetini ve nifak alâmetlerini iyice öğrenmelidir. Elbette ilim, amel etmek içindir. Nifak alâmetlerini kendi nefsinde gören her mükellef bu hastalıktan kurtulmanın yollarını aramalıdır.

6096- Semura ibnu Cundub -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu gece rüyamda iki kişiyi gördüm. O ikisi şöyle dedi: Şu ağzının parçalandığını gördüğün kimse, o bir yalancı idi ve yalan yere konuşurdu. Söylediği yalan her tarafa ulaşırdı. İşte bu yalancı, kıyamet gününe kadar yapılmakta olduğunu gördüğün şekilde azap olunacaktır.[87] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1386, 2085, 2791, 3236, 3354, 4674, 6096)

٧٠-بَاب فِي الْهَدْيِ الصَّالِحِ

70- Bâb: Salih Olan Yol

٦٠٩٧- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدَّثَكُمُ الْأَعْمَشُ سَمِعْتُ شَقِيقًا قَالَ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ إِنَّ أَشْبَهَ النَّاسِ دَلًّا وَسَمْتًا وَهَدْيًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَابْنُ أُمِّ عَبْدٍ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى أَنْ يَرْجِعَ إِلَيْهِ لَا نَدْرِي مَا يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ إِذَا خَلَا.

6097- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

87 Yalancılık, münafıklığın ayrılmaz bir niteliğidir. Her yalancı, münafık olmayabilir; ama her münafık mutlaka yalancıdır. Münafıklar, sahip bulundukları düşünce yapısını ve dünya görüşünü, yapmış oldukları bütün kötü fiilleri daima yalan ile gizlemeye, kendilerini mâsum göstermeye çalışmışlardır. Bu ikiyüzlü insanlar, öncelikle düşünce ve dünya görüşlerini, bakış açılarını gizlemek için yalana başvururlar. Münâfıkların ağzından çıkan "sen muhakkak Allah'ın peygamberisin" sözü münâfıklar tarafından kalplerinde doğrulanmamış ve tasdik edilmemiştir. Sözleriyle onun peygamberliğini ikrar ederlerken kalpleriyle yalanlarlar. İnançlarıyla ikrarları çelişir. Nefislerinde onun peygamberliğini kabul etmezken, ağızlarıyla "sen muhakkak Allah'ın peygamberisin" demeleri, onların yalancılığını gösterir. Yapmış oldukları kötü fiilleri de daima yalan ile örtmeye, yalan söyleyerek kendilerinin suçsuz olduğunu göstermeye çalışırlar. Münafıkların yalancılık karakteri inanç noktasında olduğu gibi, amel ve davranış alanında da kendini gösterir. Zarar vermek için gerçekleştirdikleri bir eylemi, "iyilik olsun diye yaptık" diyerek yalanı rahat bir şekilde kullanırlar. Kalbin Allah'ın dışındaki şeylerden ve özellikle bâtıldan korunması ve devamlı hayır telkinlerine muhatap kılınması için, gönül ehli sâlih ve sadıklarla ilişki zaruridir. Çünkü her uzuvda bir irade bulunmasına rağmen, yalnız kalpte irade yoktur ve kalp, çevresinden gelen telkinlerin kendisine ulaştığı istikamete tâbi olma eğilimindedir. Kalp, içinde bulunduğu ortamın rengine, şekline ve âhengine bürünür.

İnsanlar içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme huşu, yol olarak ve fiilleri bakımından benzeyen İbnu Ummi Abd yani Abdullah ibnu Mesud'dur. Biz, o evinden çıkıp da tekrar evine döneceği zaman içinde onu görüyor ve hâlini biliyorduk. Ev halkı içinde onlarla yalnız kaldığı zaman onun ne yapar olduğunu bilmiyoruz. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3762)

٦٠٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُخَارِقٍ سَمِعْتُ طَارِقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6098- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muhakkak ki sözün en güzeli Allah'ın Kitabı, yolun en güzeli de Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin yoludur.[88] (Hadisin geçtiği yer: 7277)

٧١-بَاب الصَّبْرِ عَلَى الْأَذَى

71- Sözlü ve Fiili Eziyetlere Karşı Sabır[89] Bâbı

---

88 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem her sohbetine her hutbesine bu sözlerle başlayarak bizlere hayatımızda nasıl davranacağımızın ölçüsünü bildirmiştir. Çünku Allah azze ve cellenin sözünün üstüne söz olmadığı gibi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemin yolunun üstünede yol yoktur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem bunu her fırsatta hatırlatmış ve bizlerede bu örnek olmuştur.

89 "Sabır", lugatta "menetmek" ve "hapsetmek" manasındadır. "Sabır", insanın kendisini feryad etmekten, dilini şikâyet etmekten, ellerini yüzüne, dizine vurmaktan ve elbiselerini yırtmaktan menetmesidir. Sabır kelimesi, "sabera, tasbiru, sabran" diye çekilir. Sabera nefsehu: "nefsini (kendini) menetti." denir. "Sabır" kelimesi, mazide üstün, müzaride esre ile "sabartü, asbirü" babından olursa daha çok kefalet manasına gelir. Kefil olana "sabır" denir, sanki kefil nefsini borç ödemek için habsetmiştir. Arapların "usburni: bana kefil göster" sözü de bundandır. Bazıları; "sabır" kelimesinin aslında "şiddet" ve "kuvvet" manası da vardır, bundan dolayı tedavi için kullanılan meşhur bir ilâca çok acı olduğu için "sabır" ismi verilmiştir, demişlerdir. Asmai; "bir kimse şiddetli bir belâya maruz kaldığında "lekiyehâ bi esbârihâ" yani "şiddetli bir belaya uğradı" denir" demiştir. ür kadına şiddetli ve kuvvetli olduğu için, "ümm-i sabbre" denir. Araplar, bir kavim şiddetli bir sıkıntıya düştüğünde "vakaa'l-kavmü fi-emrin sebbûrin: falan kavim şiddetli bir sıkıntıya düştü" derler. Yine "sabârretü'ş-şitâi: kış çok şiddetlidir." denir. Bazıları, sabır; toplamak, katmak, eklemek manalarına da gelir, çünkü sabreden kendini feryad ve sızlanmaktan toplar. Ayrıca arpa, buğday gibi yenilecek maddelerin yığınına "subretu't taam" ve taş yığınına, "subaretü'l hicare" de denir demişlerdir. Netice ola-

وَقَوْلِ اللّٰهِ تَعَالَى ﴿ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Sabredenlere ecirleri hesapsız ödenecektir.»*** (Zumer: 10)[90]

---

rak, "sabır" en yaygın olarak üç manada kullanılır; 1 - "menetmek", 2 - "şiddet" ve 3 -"toplamak" Bir kimse; - sabrettiği zaman; "sabare: sabretti", - kendini sabra zorladığı zaman; "tesabbere", - sabrı kazandığı zaman; "ıstabere", - hasmı sabır makamında durduğu zaman; "sabere", - kendisini ve başkasını sabra teşvik ettiği zaman; "sabbere nefsehu ve gayrehu" denir. İsm-i faili, "sabirûn, sabbarûn. sabûrun, müsâbirûn ve mustabirûn" gelir.- Müsâbirûn, "sabere" den - Mustabirun, "ıstabere" den, - Sabirûn "sabere" den gelir. "Sabbarûn. sabûrun", "darrabûn" ve "darûbûn" gibi sülasinin mübalağa vezinlerindendir. Sabrın hakikati, insanın üstün ahlaklarından biridir. İnsan onunla güzel ve hoş olmayan işleri yapmaktan sakınır. Sabır, insanın kuvvetlerinden bir kuvvettir. İnsanın hali ve işleri ancak onunla düzelir ve yoluna girer. Allah Teala sabrı, tökezlemiyen bir at, körlenmeyen bir kılıç, bozguna uğramayan bir ordu, yıkılamayan, hatta gedik bile açılamayan muhkem bir kale kılmıştır. Sabır ile nusret (zafere ulaşma) iki kardeştir, bunlar bir anadan süt emmiş ve hiçbir zaman birbirinden ayrılmayacaklarına dair yemin etmişlerdir. Zafere ulaşmak, sabırdan sonra gelir, ferahlık ve sevinç üzüntüden sonra gelir. güçlük ve sıkıntıdan sonra kolaylık gelir. Sabır, sahibine silahsız ve hazırlıksız bir ordudan daha çok yardımcıdır. Sabrın zaferdeki yeri, vücuddaki baş gibidir. Sabır, mü'minin bağlanmış olduğu bir iptir, ondan kurtulamaz, imanın dayandığı bir temeldir, sabrı olmayanın imanı yoktur, olsa da son derece zayıfdır, böyle bir iman sahibi, Allah Tealaya tek taraflı ibadet edenlerdendir. eğer kendisine bir hayır dokunursa ona gönlü yatar, eğer bir belâ gelirse gerisin geriye dönüverir (mürted olur), dünyada da ahirette de hüsrana uğramış ve bunlardan ziyandan başka bir şey kazanamamıştır. Mesud ve bahtiyar insanlar sabırları sayesinde en güzel maişeti elde etmişler, şükürleri sayesinde de en yüce makamlara yükselmişler, sabır ile şükrün kanatları arasında na'îm cennetlerine ulaşmışlardır. Bu, Allah'ın lutfudur, onu dilediğine verir. Allah büyük fazl ve ihsan sahibidir. İman iki sınıfdır, bir sınıfı sabır, diğer sınıfı ise şükürdür. Buna göre, nasihati kabul eden, kurtulmayı arzu eden ve saadete ermek isteyen kimsenin sabır ile şükrü ihmal etmemesi, bu iki yoldan ayrılmaması, kıyamet gününde Allah Teala'nın onu iki fırkadan (biri cennetlik, diğeri cehennemlik) hayırlı olanı ile beraber kılması için bu ikisi ile Allah'a gitmesi gerekir.

90 Âyet-i kerimede, bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vaadedilmektedir. Bu iyiliğin sevabının ahirette verileceği kabul edildiği takdirde bu iyilikten maksat, cennettir. Dünyada verileceği kabul edildiği takdirde ise bundan maksat, dünyada iken insana verine sıhhat ve afiyettir. Âyet-i kerimede, Allahın arzının geniş olduğu zikredilmektedir. Bunun zikredilmesinden maksat ise, müşriklerin içinde yaşayan bir Müslümanın, Rabbine hakkıyla ibadet edemediği takdirde müşiklerin diyarını bırakıp rabbine rahatça ibadet edebileceği bir yere gitmesidir.Âyet-i kerimenin sonunda, hesapsız sevaplara ancak zorluk ve çilelere karşı sabredenlerin erişebileceği bildirilmekte ve müminler sabırlı olmaya davet edilmektedir.

٦٠٩٩–حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ أَوْ لَيْسَ شَيْءٌ أَصْبَرَ عَلَى أَذًى سَمِعَهُ مِنَ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَيَدْعُونَ لَهُ وَلَدًا وَإِنَّهُ لَيُعَافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ.

6099- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu:

"İşittiği ezaya karşı Allah Azze ve Celle'den daha hilm sahibi yani hak edene cezasını hemen vermeyen başka bir kimse -veya başka bir şey- yoktur. Onlardan bir kısmı Allah'a oğul isnad ederek O'na şirk koşuyorlar, Allah Azze ve Celle ise onları afiyette kılıyor ve onlara dünyada iken her türlü rızkı veriyor."[91] (Hadisin geçtiği diğer yer: 7378)

91 "Şirk", "şerike" fiilinden masdardır. "Şirk" ve aynı kökten gelen şirket, müşâreket, sözlükte; mülk ve saltanatta ortak olmak demektir. Bir şeyin birden fazla kişiye ait olduğunu ifade ederler. Aynı kökten gelen 'eşreke' fiili, ortak koşmak, ortak olmak anlamına gelir. Ortak koşana ise "müşrik" denir. Istılahta şirk; Allah'a zatında, sıfatlarında ve fiillerinde ortak ve denk tanımaktır. Şirk koşan kişiye müşrik denir. İki veya daha çok ilâh tanımak, herhangi bir varlığı ma'bud (ibadet edilen) olarak bilmek, Allah'ın yaratıcı, kadim, bâkî... gibi sıfatlarını başka varlıklara vermek şirktir. Kısaca şirk, Allah'ın ilâhlık vasıflarını Allah'tan başkasına vermektir. Şirk; tevhidin temeli olan "lâ ilâhe illâllah" gerçeğinin dışına çıkmak, Allah'tan başka ilâh(lar) olduğunu inanç, söz veya eylemle iddia etmek, Allah'ın dışında ibadet edilecek, dua edilecek, gerçek anlamda güç ve kudret sahibi olduğunu kabul etmektir. Şirk küfürdür, müşrik aynı zamanda kâfirdir. Şirk kavramı, insanların uydurdukları dinleri tanımlama açısından son derece önemli kavramlardan biridir. İnsanlar tarih boyunca sınırlı sayıdaki inançsızlar/ateistler dışında ya "şirk' dini üzerinde ya da 'Tevhid' dini üzerinde olmuşlardır. Aslında ateistler de bir anlamda müşrik ve münkirdirler. Şirkin olduğu yerde salih amel olmaz. Çünkü amelin kabul olması için ihlâs, yani yapılan ibadetin yalnız Allah için yapılmış olması gereklidir. İnanmak fıtratta vardır. İnanma ve yüce bir kudrete kulluk yapma ve ona tapma; yüce bir güçten yardım isteme ihtiyacı bütün insanlarda vardır. İnsanın fıtratı böyledir. Yaşamak için suya, yemeğe, havaya muhtaç olan insan, inanmaya ve inandığı ilâhın önünde eğilmeye de muhtaçtır. Bu ihtiyacı bilen, insanların yaratılışına bu ihtiyacı koyan âlemlerin Rabbi, ilk insandan itibaren toplumlara peygamberler göndermiş ve nasıl hareket etmeleri gerektiğini onlara göstermiştir. Dünyaya imtihan için gelen insan, bu elçilerin gösterdiği gibi yani Tevhid dini üzerinde yaşadığı zaman, hem sınavı kazanır hem de dünya hayatını fıtratına uygun olarak yaşamış olur. Üstelik Tevhid'in ilkeleri, insana gerçek saadeti ve kurtuluşu getirmektedir. İnsana ait hakları ona vermekte, insanlar ve toplumlar arasındaki adâleti sağlamakta, azgın kimselerin hevâ ve heveslerinin getirdiği fitne ve zulümden insanları korumaktadır.

٦١٠٠- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقًا يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةً كَبَعْضِ مَا كَانَ يَقْسِمُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَاللَّهِ إِنَّهَا لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ قُلْتُ أَمَّا أَنَا لَأَقُولَنَّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَسَارَرْتُهُ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ وَغَضِبَ حَتَّى وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَخْبَرْتُهُ ثُمَّ قَالَ قَدْ أُوذِيَ مُوسَى بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَصَبَرَ.

6100- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşından elde edilen ganimetleri diğerlerinde de yapa geldiği gibi aramızda paylaştırıyordu. Bu ganimet mallarından bazılarına daha fazla pay verdiği için Ensar'dan bir adam: Vallahi ganimet mallarının bu şekilde taksim edilmesiyle Allah'ın Vechi murad edilmemiştir, dedi. Ben de: Muhakkak senin bu sözünü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber vereceğim, dedim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabının arasında idi. Ben de sessizce kendisine bu sözü haber verdim. Bu söz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme çok ağır geldi, yüzünün rengi değişti ve öfkelendi. Öyle ki ben bunu kendisine haber vermemiş olmayı temenni ettim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Musa aleyhisselâm bundan daha büyük eziyetlerle karşılaşmış ve O bunlara sabretmişti."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3150, 3405, 4335, 4336, 6059, 6291, 6336)

٧٢-بَاب مَنْ لَمْ يُوَاجِهْ النَّاسَ بِالْعِتَابِ

72- Hayasından Dolayı İnsanları Azarlayarak Karşılamayan Kimse Bâbı

٦١٠١- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَتْ عَائِشَةُ صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَرَخَّصَ فِيهِ فَتَنَزَّهَ عَنْهُ قَوْمٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنْ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُهُمْ بِاللَّهِ وَأَشَدُّهُمْ لَهُ خَشْيَةً.

6101- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şey yapmış ve onun yapıla bilineceğine dair ruhsat vermişti. Bir topluluk ise sanki o fiili kerih gördüler ve bundan kaçındılar. İnsanların bu durumu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbeye çıktı, Allah'a hamd ettikten sonra şöyle buyurdu: "Vallahi ben Allah'ı onlardan en iyi bileni ve O'ndan en çok korkanı olduğum hâlde bazı topluluklara ne oluyor da benim yapmış olduğum bir şeyi yapmaktan kaçınıyorlar."[92] (Hadisin geçtiği diğer yer: 7301)

٦١٠٢-حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ هُوَ ابْنُ أَبِي عُتْبَةَ مَوْلَى أَنَسٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا فَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ.

6102- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde oturan bakire kızdan daha çok hayâ sahibiydi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir şeyi kerih gördüğünü, ondan hoşlanmadığını biz O'nun yüzünden anlardık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3562, 6119)

٧٣-بَاب مَنْ كَفَّرَ أَخَاهُ بِغَيْرِ تَأْوِيلٍ فَهُوَ كَمَا قَالَ

73- Hiçbir Yorum Yapmaksızın Din Kardeşine "Sen Kafirsin" Diyen Kimsenin Kendisinin Dediği Gibi Olacağı Bâbı

92 Eşler arasında sevgi ve rahmet yaratan ve aile hayatına teşvik eden Allah'a hamdolsun. O'na hamdeder, bağışladığı hayırlar ve nimetler için O'na şükrederim. Şehadet ederim ki, Allah'dan başka ilâh yoktur. O, tektir ve ortağı yoktur. O, (Mü'minler ancak kardeştirler) buyurur. Ve şehadet ederim ki, efendimiz ve nebimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem O'nun kulu ve Rasûlüdür. Allah'a hikmet ile davet etmiş, davranışlarıyla ve sözleriyle en üstün örnek olmuştur. Allah O'na, ailesine ve ashabına salât ve selâm eylesin. Müslüman aile salih bir toplumun çekirdeğidir. Ferdin doğruluğu ailenin doğruluğuna bağlıdır. Aynı şekilde, toplumun doğruluğu da bütünüyle ailenin doğruluğuna bağlıdır. İslâm, aile olayına artık üzerine bir şey eklenemeyecek derecede çok özen göstermiştir. Müslüman ailenin yüce kalması için ailenin oluşumunu ve aile bağının devamını sağlayacak faktörleri belirlemiştir. Aileye uyum hakimdir. Üzerinde sevgi bayrağı dalgalanır. Sevgi ve rahmet duyguları biraraya gelir.

٦١٠٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهِ أَحَدُهُمَا وَقَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا سَلَمَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6103- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse din kardeşine "Ey kâfir!" dediği zaman, bu söylediği ikisinden birine döner."[93]

---

93 Herhangi bir insan hakkında küfür hükmünü vermek gerçekten de ciddi ve tehlikeli bir hükümdür. Çünkü onun tekfir edilmesi hâlinde şu son derece tehlikeli etkiler terettüb etmektedir. Hiçbir Müslümanı işlemiş olduğu bir fiil veya ehl-i kıblenin hakkında münakaşa ettiği meseleler gibi herhangi bir meselede düşmüş olduğu hata yüzünden tekfir etmek caiz değildir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendileriyle savaşılmasını emrettiği, Raşid Halifelerden biri olan mü'minlerin emiri Ali bin Ebi Talib'in savaştığı ve sahabe, tabiin onlardan sonraki din büyüklerinin kendileriyle savaşılmasının gerekliliği hususunda ittifak ettikleri Haricileri, Ali, Sa'd bin Ebu Vakkas ve diğer sâhabiler tekfir etmediler. Aksine, onlarla savaşmalarına rağmen onları Müslümanlardan saydılar. Ali onlar haram olan kanı akıtmadıkça ve Müslümanların mallarına baskın yapmadıkça onlarla savaşmadı. Ali, onlar kâfir oldukları için değil, onların zulümlerini ve taşkınlıklarını defetmek için onlarla savaştı. Bu sebeple de onların ailelerine el atmadı ve mallarını ganimet olarak almadı. Peki, bu sapıklıkları nass ve icma ile sabit olanlar, Allah ve Rasulü'nün onlarla savaş yapılması emrine rağmen tekfir edilmiyorsa, nasıl olur da onlardan en alim olanlarının bile hakkında yanıldıkları meseleler hususunda hakkı şaşıran çeşitli taifeler tekfir edilebilir? Bu taifelerden hiçbirinin diğer bir taifeyi tekfir etmesi helâl değildir. Çünkü Haricilerin bid'atleri, daha büyük bid'atlerdir. Gerçek şudur ki, onların hepsi ihtilafa düştükleri meselelerin hakikatini bilmiyorlardı. "Aslolan, Müslümanların kanlarının, canlarının ve namuslarının birbirlerine haram olduğudur. Bunlar ancak Allah'ın ve Rasulü'nün izni ile helâl olabilir." Eğer bir Müslüman savaş veya tekfir hususunda te'vil edilebilir bir konuma sahip ise, o zaman tekfir edilmez. Nitekim Hz. Ömer b. el-Hattab, Hatib b. Ebi Beltaa hakkında şöyle demişti: "Ya Rasulallah, izin ver de bu münafığın boynunu vurayım! "Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştu: "Şüphesiz o, Bedir savaşına katılmıştır. Sen nerden biliyorsun, belki Allahu Teala Bedir ehlinin böyle yapacağını bildiğinden dolayı "Dilediğiniz gibi amel edin, şüphesiz ben sizi bağışlarım" ayetini onlar hakkında buyurmuştur." Bu hadis, sahihayn'da geçmektedir. Yine sahihayn'da geçtiğine göre, Üseyd bin el-Hudeyr, Sa'd bin Ubade'ye

٦١٠٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا.

6104- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Herhangi bir kimse din kardeşine mümin kardeşine: "Ey kâfir!" dediği zaman, bu söylediği ikisinden birine döner."

٦١٠٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قَالَ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ.

6105- Sabit ibnud-Dahhâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim İslâm'dan başka bir din üzerine (yani eğer böyle değilse Yahudi olayım, Hristiyan olayım, diyerek) yalan yere ve kasten yemin ederse, o kimse dediği gibidir. Her kim dünyada iken bir şeyle kendini öldürür, intihar ederse, kıyamet günü canına kıydığı o şeyle azap olunur. Her kim mümin kardeşine lânet ederse bu tıpkı onu öldürmek gibidir. Her kim bir mümine sen kafirsin derse bu da tıpkı onu öldürmek gibidir." [94]

(Hadisin geçtiği diğer yerler; 1363, 4171, 4843, 6047, 6652) (Dipnot →)

"Sen münafıklar hesabına bizimle mücadele eden bir münafıksın!.." demiş ve bunun üzerine Evs ve Hazrec kabileleri münakaşaya başlamıştılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki grubun arasını düzeltti. İşte şu Bedir Savaşına katılanlar ki, onlardan biri diğerine "sen münafıksın" diyor. Fakat Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ne onu ne de bunu tekfir etmiyor, aksine hepsinin de cennete gireceğine şahitlik yapıyor. Yine bunun gibi selef de Sıffın, Cemel ve diğer bir takım savaşlarda birbirleriyle savaşmıştılar. Fakat hepsi de Müslüman idiler ve mü'min idiler. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Şayet mü'minlerden iki taife birbirleriyle savaşırlarsa onların aralarını bulup düzeltin." Yine yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Muhakkak ki mü'minler kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulup düzeltin" "İşte Allahu Teâlâ, onların birbirleriyle savaşmalarına ve birbirlerine haksızlık yapmalarına rağmen onların mü'min kardeşler olduklarını beyan etmiştir ve onların aralarının adaletle ıslah edilmesini emretmiştir.

٧٤- بَابُ مَنْ لَمْ يَرَ إِكْفَارَ مَنْ قَالَ ذَلِكَ مُتَأَوِّلًا أَوْ جَاهِلًا

74- Yorum Yaparak veya Cahilce, İşin Hakikatini Bilmeden Din Kardeşine "Ey Kâfir" Diyen Kimseyi Küfre Nispet Etmeyen Kimse Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ لِحَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِنَّهُ مُنَافِقٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدْ اطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ قَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ.

Ömer ibnul-Hattâb, Hâtib ibnu Ebî Beltea'ya: "O bir münafıktır" demiş, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise: "Bilemezsin, belki de Allah, Bedir savaşına katılan Müslümanların günahlarına muttali olmuş ve: «Sizin günahlarınızı bağışladım!» buyurmuştur."

٦١٠٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَادَةَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا سَلِيمٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَأْتِي قَوْمَهُ فَيُصَلِّي بِهِمْ الصَّلَاةَ فَقَرَأَ بِهِمْ الْبَقَرَةَ قَالَ فَتَجَوَّزَ رَجُلٌ فَصَلَّى صَلَاةً خَفِيفَةً فَبَلَغَ ذَلِكَ مُعَاذًا فَقَالَ إِنَّهُ مُنَافِقٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ الرَّجُلَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا قَوْمٌ نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا وَنَسْقِي بِنَوَاضِحِنَا وَإِنَّ مُعَاذًا صَلَّى بِنَا الْبَارِحَةَ فَقَرَأَ الْبَقَرَةَ فَتَجَوَّزْتُ فَزَعَمَ أَنِّي مُنَافِقٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُعَاذُ أَفَتَّانٌ أَنْتَ ثَلَاثًا اقْرَأْ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَسَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى وَنَحْوَهَا.

6106- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muâz ibnu Cebel, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılar, sonra da kavminin yanına gelir ve onlara namaz kıldırırdı. Muâz bir yatsı namazını kıldırırken Bakara Sûresi'ni okudu. Cemaatten bir adam namazdan ayrıldı ve tek başına ha-

94 İman şube şube olduğu gibi küfürde şube şubedir. İslâmdan çıkaran küfür olduğu gibi islâmda bırakan ama azaba düçar eden küfürde vardır. Günahlar üç kısma ayrılır. Şirk boyutu, kul hakkı boyutu ve Allah azze ve cellenin meşietine kalmış olan. Hadistede zikredildiği gibi Allahtan gayrına yemin şirk olarak gelmiş ama intihar etmek meşiete bağlıdır. Yani dilerse azap eder dilerse affeder.

fif bir namaz kıldı. Adamın bu hareketi Muâz'a ulaşınca Muâz o adam hakkında: O münafıktır, dedi. Muâz'ın bu sözü o adama ulaştı ve adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler ellerimizle çalışan ve develerimizle su taşıyan bir topluluğuz. Muâz dün bizlere namaz kıldırdı da namazda Bakara Sûresi'ni okudu. Ben de namazdan ayrıldım ve tek başıma hafif bir namaz kıldım. Benim bu hareketim üzerine de Muâz benim münafık birisi olduğumu söyledi. Onun bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç kere sözünü tekrar ederek şöyle buyurdu: "Ey Muâz! Sen fitne çıkaran birisi misin? Veş-şemsi ve duhâha, Sebbih-isme Rabbikel-alâ ve benzeri sûreleri oku!" [95] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 701, 705, 711)

٦١٠٧- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ.

6107- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim yemin eder ve yemininde "Lât ve Uzzâ adına" derse bu sözünün kefareti olarak hemen **Lâ ilâhe illallâh** desin. Her kim de arkadaşına "Gel seninle kumar oynayayım" derse, o da hemen bir sadaka versin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4860, 6301, 6650)

٦١٠٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فِي رَكْبٍ وَهُوَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَنَادَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ وَإِلَّا فَلْيَصْمُتْ.

---

95 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem her zaman yumuşaklığı, kolaylaştırmayı, huzur vermeyi ve zorlaştırmamayı telkin etmiştir. Ümmet arasında en ufak bir ayrılığa sebep olacak meselelerden ümmeti şiddetle uyarmıştır. Bu rivayettede cemeatle namaz meselesinde çalışanı yorgun hasta olanlarıda hesap edilmesi gerektiğini bildirmiş ve bunu zedeleyecek her hareketi nehyetmiştir.

6108- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi babası Ömer ibnul-Hattâb'a bir kafile içinde giderlerken arkadan yetişti, o sırada Ömer, babası adına yemin ediyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Dikkat edin! Muhakkak ki Allah sizleri babalarınızla yemin etmenizden yasaklamıştır. Her kim yemin edecekse Allah adına yemin etsin ya da sussun." [96] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2679, 3836, 6646, 6648)

٧٥-بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الْغَضَبِ وَالشِّدَّةِ لِأَمْرِ اللَّهِ

75- Allah'ın Emri İçin Öfkelenip Şiddet Göstermenin Caiz Olacağı Bâbı

وَقَالَ اللَّهُ ﴿ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Ey Peygamber! Kâfirlerle ve münafıklarla savaş; onlara karşı sert davran.»*** (Tahrîm: 9)

٦١٠٩- حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي الْبَيْتِ قِرَامٌ فِيهِ صُوَرٌ فَتَلَوَّنَ وَجْهُهُ ثُمَّ تَنَاوَلَ السِّتْرَ فَهَتَكَهُ وَقَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُصَوِّرُونَ هَذِهِ الصُّوَرَ.

---

96 **Yemin:** Sağ el; bereket; güç, kuvvet ve güzel mevki, yaralayıcı; kişinin bir haberi kuvvetlendirmek veya bir işi yapıp yapmamak hususundaki azim ve iddiaya güç vermek için Allah'a kasem ya da boşama ve köle azadı gibi bir şeye bağlamak suretiyle akit etmesi anlamında bir fıkıh terimidir. Yemin, daha çok Allah'ın isimleri veya zâtî sıfatlarından birisi anılarak yapılan kasem için kullanılır. Talâka veya köle azadına bağlı olanların yemin olup olmadığı tartışmalıdır. Kasem ve hılf kelimeleri arasında nüanslar olmakla birlikte "yemin" ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadırlar. Türkçe'de bazen yemin yerine "and içmek" tabirinin kullanıldığı görülmektedir. Bu mefhumun, kelimenin anlamı ile irtibatı; yeminin söze güç kuvvet katması ve yeminleşenlerin sağ ellerini birbirlerine vurmalarıdır. Peygamber bir hadisinde ümmetine, babalar ve putlar adına yemin etmemelerini, yemin edeceklerse Allah adına yemin etmelerini ya da hiç yemin etmemelerini emretmiştir. Babalar, anneler, melekler vs. gibi Allah'tan başka varlıklar adına edilen yeminler, caiz değildir. Böyle sözlerle yemin etmek caiz olmadığına göre, buna yemin demek de doğru değildir.

6109- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma girdi. Evde üzerinde hayvan resimleri bulunan bir perde vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu görünce yüzünün rengi değişti. Sonra o perdeyi uzanıp aldı ve onu yırttı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kıyamet günü azabın en şiddetli olanlardan biri de bu tür (insan ve hayvan) resimleri çizen kimselerdir." [97] (Hadisin geçtiği yerler: 2479, 5954, 5955)

٦١١٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

97 Şüphesiz sahih kitaplarda, Müsnedler de ve sünenlerde Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden, ruh bulunan insan olsun olmasın tasvir yapmanın haramlılığı, üzerinde sûret bulunan örtünün yırtılması, sûretin yıkılışı hakkında emir, tasvir yapan heykeltıraş.. vs. hakkında lânet ve onların kıyamet gününde insanlar içinde en acı azaba düçar olanların olduğu hususunda çokça hadisi şerifler gelmiştir. Gelen hadisler ve bunların manasında gelen rivayetlerin hepside, ruhu bulunan bütün tasvirlerin haram olduğunu açıkca zahiren ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu ateşe davet edici büyükte bir günah sayılmaktadır. İşte bunlar, tasvir ile ilgili kısımların hepsini bağlayıcıdır. İsterse o tasvirin gölgesi olsun ya da olmasın. İsterse tasvir duvarda olsun ya da olmasın, ya da elbise üzerinde olsun ya da olmasın, ya da kağıtta, ya da aynada veyahutta başka bir şey uzerinde olsun fark etmez. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunda gölgesi olsun ya da olmasın diye bir şeyi hükmü ayırmamıştır. Aynı zamanda perde ya da başkası uzerindeki hükmün farklılığını da beyan etmiş değildir. Bilâkis tasvir yapana lânet okumuş, kıyamet gününde insanlar arasında en acı azaba düçar olanların tasvirciler olduğunu ve her canlı tasvir yapanında ateşte olduğunu haber vermiştir. Böylece bunu ıtlak edip istisnada bulunmamıştır. Öyleki umumi açıklamayı.Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, Aişe'nin yanında örtüdeki tasviri gördüğünde onu yırtması ve yüzünün sinirden renkten renge girmesi ve: "Kıyamet gününde insanların en acı azaba düçar olanları Allah azze ve cellenın yarattıklarına benzetenlerdir." Hadisi desteklemektedir. Aynı zamanda, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem örtüyu tasvirli gördüğü zaman, Onun: "Şüphesiz bu canlı resimleri yapanlar kıyamette azap göreceklerdir ve onlara: "Yarattıklarınızı diriltinde görelim denilecektir." Hadisi de desteklemektedir. Nitekim bu lâfız ve benzeri lâfızlar, tevhidin umumiyetinden dolayı, örtü ve benzer şeylerdeki tasvir konusu hakkında tasvir kapsamına girmektedirler. Canlı sûret yapmak çok şiddetli bir şekilde haram olup, büyük günahlardan sayılmaktadır. Çünkü bu hadislerde zikir olunan şiddetli tehdid ile vaad olunandır. İsterse canlı resimi yapan basit olarak yapsın ya da yapmasın. Yapmış olduğu tasvir vs.. her hâli ile haramdır. Çünkü bunda Allah azze ve cellenin yarattıklarına benzetme söz konusudur. İsterse bu elbise üzerine ya da halı ya da gümüş-altun üzerine ya da bakır ya da duvarın veyahutta başka bir şeyin üzerinde olsun.

وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا قَالَ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ أَشَدَّ غَضَبًا فِي مَوْعِظَةٍ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ قَالَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنَّ فِيهِمْ الْمَرِيضَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ.

6110- Ebu Mesut el-Ensari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek dedi ki: Falancanın bize namaz kıldırırken kıratı uzatmasından dolayı sabah namazına geç gidiyorum.

O adamın bu sözlerinden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi o gün gördüğüm gibi hiçbir sohbetinde böyle öfkeli görmemiştim. Buyurdu ki:

"Ey insanlar! Sizlerin içinde insanlara bıkkınlık veren, usandıran kimseler var. Sizden her kim namaz kıldırırsa kıratı kısa tutsun. Cemaatin içinde hasta olan vardır, zayıf olan vardır, hacet sahibi olan vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 90, 702, 704, 7159)

٦١١١- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي رَأَى فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ نُخَامَةً فَحَكَّهَا بِيَدِهِ فَتَغَيَّظَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ اللَّهَ حِيَالَ وَجْهِهِ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ حِيَالَ وَجْهِهِ فِي الصَّلَاةِ.

6111- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanların önünde namaz kıldırırken Mescid'in kıble duvarında bir tükürük gördü ve onu eliyle kazıdı. Bu sebepten dolayı öfkelendi. Namazını bitirdikten sonra şöyle buyurdu: "Sizden biriniz namaz da iken Allah, onun yüzü tarafındadır. Hiç kimse namazda iken yüzü tarafına kesinlikle tükürmesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 406, 753, 1213)

٦١١٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا رَبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ اعْرِفْ وِكَاءَهَا وَعِفَاصَهَا ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْإِبِلِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ أَوْ احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا.

6112- Zeyd İbnu Halid el-Cuheni -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam bulunan nesnelerden (yani buluntudan yada yitik maldan) sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yularını, kılıfını -yahut kabını- çıkar. Sonra onu bir sene boyunca insanlara haber ver, duyur. Daha sonra ondan faydalanabilir onu kullanabilirsin. Şayet onun sahibi çıkarsa onu iade et."

Adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Yitik koyun nasıldır? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onu al. O ya senindir, ya kardeşinindir, ya da kurtundur" buyurdu. Adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Deve yitiği bulunursa? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öfkelendi hatta yanakları kızardı. -veya yüzü kızardı-. Şöyle buyurdu: "Ondan sana ne? Onun karnında ona günlerce yetecek suyu vardır. Devenin toynağı vardır. Suya gelir, ağaçlardan otlar. Sahibini buluncaya kadar onu kendi hâline bırak."[98] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 91, 2372, 2427, 2428, 2429, 2436, 2438, 5292)

---

98 Lükata: Bulunan şey demektir. Bu kelime şeriat lisanında para ve eşya gibi şeyler hakkında kullanılır. Sokakta bulunan çocuğa lakît, hayvana ise dâlle denir. Hadiste evvelâ bulunan paranın çantasını ve çantanın bağını bellemesi tavsiye buyurulmuştur. Bundan maksat: Çantayı aramaya gelen olursa onu tarif ederken yalan söyleyip söylemediğini anlamak, bir de bulduğu çantayı kendi eşyası ile karıştırmamaktır. Bundan dolayıdır ki, unutmamak için bulunan şeyi yazmak, cinsini, miktarını ve sair vasıflarını tesbit etmek müstehapdır. Bulunan şeyin bir sene ilânını emir buyurmuştur. Sahibi gelirse ne âlâ! Aksi takdirde onu nasıl istersen öyle yap!» buyurması bulduğu parayı veya eşyayı kendi ihtiyacına sarf etmesi için izindir. Koyun hakkındaki suâline dahi: «Senin yahut din kardeşinin yahut da kurdundur.» buyurarak aynı izni vermiştir. Onları sen alırsan senin, sen almazsan almak isteyen herhangi din kardeşinin yahut bulan sahibinin, alan bulunmazsa kurdun kuşun olur.» Fakat deve suâline böyle cevap vermemiş, devenin güçlü kuvvetli bir hay-

٦١١٣- وَقَالَ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ سَعِيدٍ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللّٰهِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ احْتَجَرَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُجَيْرَةً مُخَصَّفَةً أَوْ حَصِيرًا فَخَرَجَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِيهَا فَتَتَبَّعَ إِلَيْهِ رِجَالٌ وَجَاءُوا يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ ثُمَّ جَاءُوا لَيْلَةً فَحَضَرُوا وَأَبْطَأَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُمْ فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ وَحَصَبُوا الْبَابَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مُغْضَبًا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا زَالَ بِكُمْ صَنِيعُكُمْ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُكْتَبُ عَلَيْكُمْ فَعَلَيْكُمْ بِالصَّلَاةِ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ خَيْرَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ.

6113- Zeyd ibnu Sabit -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayında hasırdan bir oda edindi. Orada bazı geceler de namaz kıldı. Ashabından bazı kimselerde O'nun namazına uydular. Sonra bir gece daha geldiler ve orada hazır oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlardan gecikti ve onların yanına çıkmadı. Bunun üzerine seslerini yükseltip kapıya çakıl taşları attılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların yanına öfkelenmiş bir şekilde çıktı ve şöyle buyurdu:

"Siz o yaptığınızı sürdürüp gidince ben de üzerinize farz kılınacağını zannettim. Sizler gece namazlarınızı evlerinizde kılın. Muhakkak ki kişinin en hayırlı namazı farz namazlar dışında evinde kıldığı nafile namazıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 731, 7290)

---

van olup düşmanından kendini müdafaa edebileceğine, kendiliğinden suya gidebileceğine, ağaçların yapraklarını otlayacağına işaretle onun koyun hükmünde olmadığını bildirmiştir. Şu hâlde bulunan deve aradan zaman geçmekle kimsenin malı olmaz. Deve sorulduğu zaman kızdığı hatta yanaklarının kızardığı bildiriliyor. Bunun sebebi: Soranın bilgisizliği ve anlayışsızlığıdır. Çünkü, işaret buyurulan mânâyı anlayamamıştır. Lukata, sahibinden düşüp yeri belli olmayan şeydir; deve böyle değildir, O hem isim hem sıfat itibarı ile lükataya muhaliftir. Yürüyüş kuvveti fazla ve suyu da karnında biriktirdiği hususî tulumda mevcut olduğu için günün birinde sahibinin yanma dönüp gelebilir. Küçük canavarlardan kendini korur. Koyun bunları yapamaz, bu sebeple koyuna lükata hükmü verilmiştir.

٧٦-بَاب الْحَذَرِ مِنَ الْغَضَبِ

76- Öfkelenmekten Sakınmak Bâbı

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾.

«Büyük günâhlardan ve hayasızlıklardan çekinenler, öfkelendikleri zaman bağışlayanlar» (Şura: 37)

«(İşte o takva sahipleri) bollukta ve darlıkta, Allah yolunda sarf eden, kinlerini içlerinde tutan ve insanların kusurlarını bağışlayan kimselerdir. Allah, iyilik edenleri sever.» (Âli İmrân: 134)

٦١١٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

6114- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kuvvetli kimse güreşte çok yenen kimse değildir. Asıl kuvvetli kimse öfke anında nefsine hakim olan kimsedir."[99]

---

99 Kuvvetli olan bir kimse, kendinden güçsüz birini kolaylıkla yenebilir. Hele güreş oyunlarını biliyorsa, rakibini zorlanmadan mağlûp edebilir. Fakat nefsi yenmek, güçle, kuvvetle olacak iş değildir. Onun kendine has yolu yordamı vardır. Öfkemize yenik düştüğümüz zaman konumuzun başındaki âyetler ile devamındaki hadisleri düşünmeliyiz. Allah Teâlâ'nın bizim üzerimizdeki kuvvet ve kudretinin, öfkelendiğimiz adam üzerindeki bizim kuvvet ve kudretimizden daha üstün olduğunu hatırlamalıyız. Şimdi ben bu câhil ve kendini bilmez adamı affetmezsem, yarın kıyamet günü Allah Teâlâ'nın beni affetmesini nasıl umabilirim, demeliyiz. Öte yandan öfkeli bir sûratın tabiî hâlini nasıl yitirdiğini, kızgın insan çehresinin nasıl çirkinleştiğini gözümüzün önüne getirmeliyiz. Buna karşılık yumuşak başlı, hoşgörülü bir kimsenin yüz güzelliğini ve mûnisliğini hayal etmeliyiz. Kızmakta ne derece haklı olduğumuzu, kızdığımız kimsenin haklılık payı bulunup bulunmadığını yeniden gözden geçirmeliyiz. Bunları süratle düşünürken Peygamber Efendimiz'in tavsiye buyurduğu bazı fiilî yatıştırıcılara da başvurmalıyız: Önce eûzü besmele

٦١١٥- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ جُلُوسٌ وَأَحَدُهُمَا يَسُبُّ صَاحِبَهُ مُغْضَبًا قَدِ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَقَالُوا لِلرَّجُلِ أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَسْتُ بِمَجْنُونٍ.

6115- Süleyman ibnu Surad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İki adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında birbirlerine karşı kötü sözler söylediler. O esnada bizler de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında oturmakta idik. O ikisinden biri öfkeden yüzü kızarmış bir hâlde diğerine sövüyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ben öyle bir kelime biliyorum ki şayet onu söylerse öfkesi gider. Şayet o kimse Eûzubillahi mineş-şeytânir-racim derse öfkesi gider."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözünü öfkeli adama iletip: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediğini duymuyor musun? dediler. O adam ise: Ben deli değilim, diyerek onlara cevap verdi.[100] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3282, 6048)

çekerek öfkemizi körükleyip kabartan şeytandan Allah'a sığınmalıyız. Ayakta isek oturmalı, oturuyorsak yaslanmalı veya yere uzanmalıyız. Öfkemiz yine geçmemişse kalkıp soğuk su ile abdest almalıyız. Ateşi ancak suyun söndüreceğini unutmamalıyız. Şunu da hiçbir zaman unutmamalıyız ki, öfkesini yenenler, insanların kusurlarını bağışlayanlar Allah Teâlâ'nın kendilerinden hoşnut olduğu kimselerdir.

100 Hadîs-i şerîfte, öfkesinden kan beynine sıçramış, hiddetinden kıpkırmızı kesilmiş, boyun ve şakaklarındaki damarları şişmiş birinin o sırada herhangi bir hata işlemeden sakinleşmesi için eûzü besmele çekmesi tavsiye edilmektedir. "Efendimiz'in bu tavsiyesi, "Şeytan seni dürtükleyecek olursa Allah'a sığın. Doğrusu o, işitendir, bilendir." [Fussılet sûresi (41), 36] âyetindeki ilâhi öğüdün teyid ve te'kididir. Halkımızın "eûzü" diye bildiği istiâze, "Rahmetten uzaklaştırılmış şeytandan ve onun şerrinden Allah'a sığınırım" anlamındadır ve âyetteki Allah'a sığınma tavsiyesinin nasıl ifade edileceğini öğretmektedir. Bu bilinçle hatırlanacak ve söylenecek istiâze, hiddet ve öfkenin yatışmasını, kişinin aklını başına devşirmesini sağlayacaktır. Nitekim hadiste, kavga ettiği bildirilen kızgın sahâbîye Resûlullah'ın bu tavsiyesi ulaştırılmış, o da bunu söyleyerek sakinleşmiştir. Hatta bir başka rivayete göre "Ben delirdim mi, bendeki bu hâl nedir?" diyerek aklını başına toplamıştır. Kin

٦١١٦- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ هُوَ ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصِنِي قَالَ لَا تَغْضَبْ فَرَدَّدَ مِرَارًا قَالَ لَا تَغْضَبْ.

6116- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek: Bana nasihat et, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona: "Öfkelenme" buyurdu. Adam bundan daha geniş bir nasihat etmesi için tekrar tekrar: Bana nasihat et, demeye başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adama yine: "Öfkelenme" buyurdu.[101]

٧٧-بَاب الْحَيَاءِ

77- Hayâ Bâbı

٦١١٧- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي السَّوَّارِ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا

---

ve öfkeyi körükleyen şeytandır. Şeytandan Allah'a sığınmakla kin ve öfkenin sebebi ortadan kaldırılmış olmaktadır.

101 Gazab, şeytanın dürtüklemesi sonucu insanın kendini kaybetmesi, normal durumundan uzaklaşmasıdır. O kadar ki, bu durumda insan kötü sözler söyler, din tarafından sakıncalı bulunmuş, çirkin görülmüş olan işler yapar. Hatta -Allah korusun- bazı hallerde kâfir bile olur. Halkımız böylesi durumdakiler için "Ağzından çıkanı kulağı duymuyor" der. "Öfke ile kalkan zararla oturur" sözünün belki çok geçerli olduğu nokta da burasıdır. Yânî imânı kaybetme noktasıdır. Bilindiği gibi sebebin ortadan kaldırılması, sonucun da ortadan kaldırılması demektir. Kızmamak, kızgınlık sonucu doğacak bir çok tehlikeyi baştan önlemektir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisinden tavsiye isteyen sahâbîye ısrarla "kızma" buyurması bu yüzdendir. Burada hatırlatılması gerekli bir husus vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, öğüt vermesini isteyen insanlara, onların mizac ve kabiliyetlerine en uygun tavsiyelerde bulunurdu. Bir başka ifade ile onlardaki aksayan yönlere göre tedbir önerirdi. Bu hadîs-i şerîf de bu kabil tavsiyelerdendir. Kim olduğunu bilemediğimiz bu sahâbî, ne kadar ısrar etmişse de "kızma" sözünden başka bir tavsiye alamamıştır. Bu, o sahâbînin çabuk sinirlenen, olur-olmaz şeylere kızan bir mizaca sahip olduğunu hatıra getirmektedir. Bu hâlde kendisinde böyle bir mizac bulunan Müslümanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu tavsiyesinin doğrudan kendilerine yönelik olduğunu unutmamalıdırlar.

بِخَيْرٍ فَقَالَ بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ مَكْتُوبٌ فِي الْحِكْمَةِ إِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ وَقَارًا وَإِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ سَكِينَةً فَقَالَ لَهُ عِمْرَانُ أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُحَدِّثُنِي عَنْ صَحِيفَتِكَ.

6117- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayâ hayırdan başka bir şey getirmez." Bunun üzerine Buşeyr ibnu Kâ'b: Hikmette: Vakar hayadandır, sekinet hayadandır, yazılıdır, dedi. Onun bu sözü üzerine İmran ona şöyle dedi: Ben sana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden haber veriyorum, sen ise senin sayfanda haber veriyorsun.

٦١١٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلٍ وَهُوَ يُعَاتِبُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ يَقُولُ إِنَّكَ لَتَسْتَحْيِي حَتَّى كَأَنَّهُ يَقُولُ قَدْ أَضَرَّ بِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ.

6118- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birinin yanından geçiyordu. O şahıs kardeşini hayâsı konusunda ona zarar verdiği gerekçesiyle azarlıyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Onu bırak! Muhakkak ki hayâ imandandır."[102] (Hadisin geçtiği diğer yer: 24)

102 Onun "Hayâ imândandır" sözüyle anlatmak istediği şudur: İman insanı fena davranışlardan nasıl alıkorsa, utanma duygusu da tıpkı iman gibi insanın fenalık yapmasına fırsat vermez, onu kötülüklerden vazgeçirir. İnsana insanlığını hatırlatır. Onun herhangi bir hayvan olmadığını, aklına eseni yapamayacağını hissettirir. İşte bu nevi telkinlerle hayâ imanı besleyip olgunlaştırır. Böyle olunca da haya insana ancak hayır kazandırır ve onun tamamının hayır olduğu ortaya çıkar. Özel telkinlerle düşünce yapısı bozulmayan kimseler insanların gözü önünde meselâ mahrem yerlerini açmaktan veya ulu orta cinsî temasta bulunmaktan utanıp kaçınırlar. Bu kadar bir utanma duygusu hangi dine mensup olursa olsun bütün insanlarda vardır. Utanma duygusunu büsbütün yitirmeyen kimseler hayâsızca davranışlardan kaçındığı gibi, dindar kimseler de dinin haram saydığı günahlardan uzak dururlar.

٦١١٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مَوْلَى أَنَسٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي عُتْبَةَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا.

6119- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde oturan bakire kızdan daha çok hayâ sahibiydi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3562)

٧٨-بَاب إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ

78- Bâb: "Utanmazsan İstediğini Yap"

٦١٢٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

6120- Ebu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bütün peygamberlerin ittifak edip söyleye geldikleri söz şudur: ***«Utanmazsan istediğini yap!»***" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3483)

Netice itibariyle insanlar bir yandan utanma duygusu, öte yandan Allah'tan korkma hissi sayesinde, kendilerine yakışmayan davranışlardan kaçınırlar. Demek oluyor ki, nereden kaynaklanırsa kaynaklansın, hayâ duygusu baştan sona hayır olup insana ancak hayır kazandırır. Zannedildiği gibi bu asil duygu insanın hakkını elde etmesine engel olmaz. İnsanın rızkını kazanmasına, hakkını elde etmesine engel olan utanma duygusu değil, çekingenliği, korkaklığı ve beceriksizliğidir. Hayâ duygusuyla bu olumsuz özelliklerin hiçbir ilgisi yoktur. Bu güzel duygu günümüzde maalesef bazı telkinlerle zayıflatılmaktadır. Açılıp saçılmayı, utanma duygusunu bir yana atmayı çağdaş olmanın bir gereği gibi gösterenler, ne pahasına olursa olsun vazifesini lâyıkıyla yapmayı bir nevi aptallık sayanlar, kaytarmayı ve gününü gün etmeyi işbilirlik kabul edenler insana en büyük fenalığı yapıyorlar. Onun fıtratındaki utanma duygusunu ve vazife aşkını tahrip etmek suretiyle, kendini mükemmelleştirmesine engel oluyorlar.

٧٩-بَاب مَا لَا يُسْتَحْيَا مِنْ الْحَقِّ لِلتَّفَقُّهِ فِي الدِّينِ

79- Dinde Anlayış Sahibi Olmak İçin Hakkı Sormaktan Hayâ Edilmemesi Bâbı

٦١٢١-حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِي مِنْ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا احْتَلَمَتْ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ.

6121- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ümmü Süleym, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki Allah hakkı söylemekten hayâ etmez. Bir kadın ihtilam olursa (yani rüyasında cima ettiğini görürse) gusletmesi gerekir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şayet su (meni) gelirse evet gusleder" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 130, 282, 3328, 6091)

٦١٢٢- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ شَجَرَةٍ خَضْرَاءَ لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَلَا يَتَحَاتُّ فَقَالَ الْقَوْمُ هِيَ شَجَرَةُ كَذَا هِيَ شَجَرَةُ كَذَا فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ وَأَنَا غُلَامٌ شَابٌّ فَاسْتَحْيَيْتُ فَقَالَ هِيَ النَّخْلَةُ وَعَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ وَزَادَ فَحَدَّثْتُ بِهِ عُمَرَ فَقَالَ لَوْ كُنْتَ قُلْتَهَا لَكَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا.

6122- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Müminin misali, yaprakları düşmeyen ve yıpranmayan yeşil bir ağaca benzer." (Bunun hangi ağaç olduğunu söyleyin.) Orada bulunanlar: O şu ağaçtır, o şu ağaçtır, diyerek ağaç isimlerini saydılar. Ben onun hurma ağacı olduğunu söylemek istedim. Ama ben genç bir delikanlı olduğum için bunu söylemekten hayâ ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve

sellem: "O ağaç hurma ağacıdır" buyurdu. Ben bunu babam Ömer'e söyledim. Bunun üzerine O şöyle dedi: Şayet bunu söylemiş olsaydın bana şu ve şu kadar malımın olmasından daha sevimli gelirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 61, 62, 72, 131, 2209, 4698, 5444, 5448, 6122, 6144)

٦١٢٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مَرْحُومٌ سَمِعْتُ ثَابِتًا أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسَهَا فَقَالَتْ هَلْ لَكَ حَاجَةٌ فِيَّ فَقَالَتْ ابْنَتُهُ مَا أَقَلَّ حَيَاءَهَا فَقَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْكِ عَرَضَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهَا.

6123- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir kadın geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisiyle evlenmesini talep ederek: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni nikâhın altına almaz mısın? diye sordu.

Enes'in bu olayı anlatması üzerine Enes'in kızı: şöyle dedi:

-Bu kadın ne kadar da hayasız bir kadınmış! dedi. Enes kızına şöyle dedi:

-Muhakkak ki o kadın senden daha hayırlıdır. O kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme olan sevgisinden, O'na olan rağbetinden dolayı O'nunla evlenmek istedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5120)

٨٠-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا

80- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Kolaylaştırın, Zorlaştırmayın" Kavli Bâbı

وَكَانَ يُحِبُّ التَّخْفِيفَ وَالْيُسْرَ عَلَى النَّاسِ

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar üzerine işleri dâima hafifletmeyi ve kolaylaştırmayı severdi.

٦١٢٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ

قَالَ لَهُمَا يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا قَالَ أَبُو مُوسَى يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضٍ يُصْنَعُ فِيهَا شَرَابٌ مِنْ الْعَسَلِ يُقَالُ لَهُ الْبِتْعُ وَشَرَابٌ مِنْ الشَّعِيرِ يُقَالُ لَهُ الْمِزْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

6124- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisini ve Muâz ibnu Cebel'i Yemen'e gönderdiği zaman, o ikisine şöyle buyurdu: "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin ve işlerde uygunluk gösterin."

Ebu Mûsâ şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Biz Yemen de bir yerdeyiz ve o bölgede el-Bit'u denilen ve baldan yapılan bir içki, bir de el-Mizru denilen ve arpadan yapılan bir içki var. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Her sarhoşluk veren içki, haramdır!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2261, 3038, 4341, 4343, 4344, 6923, 7149, 7156, 7157, 7172)

٦١٢٥–حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَسَكِّنُوا وَلَا تُنَفِّرُوا.

6125- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; sükûnete kavuşturun, ürkütüp nefret ettirmeyin!"[103] (Hadisin geçtiği diğer yer: 69, 6125)

---

103 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ashabına muhtelif vesilelerle kolaylık göstermelerini, zorluk çıkarmamalarını emreder, insanları ürkütmeyip onlara müjde vermelerini tavsiye ederdi. Meselâ Ebu Mûsâ el-Eş'arî ile Muâz İbni Cebel'i Yemen'e zekât memuru olarak gönderirken onlara aynı tavsiyede bulunmuştu. Zekâtı toplarken kimseye zorluk çıkarmamalarını, anlayışlı davranmalarını öğütlemiş, almaları gerekenden fazlasını veya kendilerine zekât diye verilenden daha iyisini almamalarını söylemişti. Bunun yanısıra Müslümanlara, yaptıkları ibadetlerden dolayı kazanacakları sevap ve mükâfattan bahsetmelerini, işledikleri günahlar sebebiyle onları Allah'ın rahmetinden ümit kesecek şekilde ürkütmemelerini emretmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu emri, İslâmiyet'le şereflenmiş herkesi muhatap almaktadır. Bir önceki hadîs-i şerîfte kendilerine "Siz kolaylık

٦١٢٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ قَطُّ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ بِهَا لِلَّهِ.

6126- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dünya işlerinden iki iş arasında seçme hakkına sahip olduğunda, o ikisinden günah olmadığı müddetçe kolay olanını tercih ederdi. Şayet o kolay yolda günahı gerektirecek bir şey varsa, insanlar içinde ona en uzak olanı O idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi nefsi için asla intikam almamıştır. Ancak Allah'a karşı saygısızlık edildiğinde ise Allah için intikam alır, onun hesabını sorardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3560, 6786, 6853)

٦١٢٧- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْأَزْرَقِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ كُنَّا عَلَى شَاطِئِ نَهَرٍ بِالْأَهْوَازِ قَدْ نَضَبَ عَنْهُ الْمَاءُ فَجَاءَ أَبُو بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيُّ عَلَى فَرَسٍ فَصَلَّى وَخَلَّى فَرَسَهُ فَانْطَلَقَتِ الْفَرَسُ فَتَرَكَ صَلَاتَهُ وَتَبِعَهَا حَتَّى أَدْرَكَهَا

göstermek için gönderildiniz, zorluk çıkarmak için değil" buyurulan bütün Müslümanlar, İslâmiyet'in güzelliğini, insan karakterine uygunluğunu, insana derin bir huzur verdiğini, toplum huzurunun da ancak onunla sağlanabileceğini bilmeyen kimselere son derece anlayışlı davranmak zorundadırlar. Zira insan bilmediğinin düşmanıdır. İslâmiyet'i bilmeyenlerin ona şüpheyle bakması, ona karşı soğuk ve ürkek davranması gayet tabiîdir. Zira hem İslâm diyarında yaşayanlara hem de İslâm'ı tanımayanlara uzun bir zamandan beri bu güzel din kasıtlı olarak yanlış tanıtılmıştır. Onun barbarlık dini olduğu söylenmiş, insan ruhuna önem vermediği anlatılmış, hatta onun el kol kesmekten başka bir özelliği bulunmadığı propaganda edilmiştir. Çocukluğundan beri bu iftiraları duyarak yetişmiş, İslâmiyet'i tanıyan, bilen ve onu yaşayan biriyle karşılaşmamış bir kimseye, sen dinimiz aleyhinde konuşuyorsun diye katı ve sert davranmak, İslâm düşmanlarına yardım etmek ve onları propagandalarında haklı çıkarmak olur. Böyle bir durumda her Müslüman, kendisini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tarafından İslâmiyet'i öğretmek üzere görevlendirilmiş bir mürşid diye düşünmelidir. Karşımızdaki şuurlu bir İslâm düşmanı değilse, ona kolaylık göstermeli, zorluk çıkarmamalıyız. Onu müjdelemeli, ürkütmemeliyiz.

فَأَخَذَهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَضَى صَلَاتَهُ وَفِينَا رَجُلٌ لَهُ رَأْيٌ فَأَقْبَلَ يَقُولُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ تَرَكَ صَلَاتَهُ مِنْ أَجْلِ فَرَسٍ فَأَقْبَلَ فَقَالَ مَا عَنَّفَنِي أَحَدٌ مُنْذُ فَارَقْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ إِنَّ مَنْزِلِي مُتَرَاخٍ فَلَوْ صَلَّيْتُ وَتَرَكْتُهُ لَمْ آتِ أَهْلِي إِلَى اللَّيْلِ وَذَكَرَ أَنَّهُ قَدْ صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى مِنْ تَيْسِيرِهِ.

6127- Ezrak ibnu Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Basra ile İran arasındaki Ehvâz'da, Duceyle denilen bir nehrin kenarında bulunuyorduk. Bu nehrin suyu çekilmişti. Ebu Berze el-Eslemî atı üzerinde geldi de namaza durdu ve atını da serbest bıraktı. Kendisi namazda iken atı yürüdü. Ebu Berze hemen namazını bıraktı ve atının ardından gitti, sonunda ona yetişip yakaladı. Sonra geldi, yarım bıraktığı namazını tamamladı. Bizim içimizde Haricîlerden bir adam vardı. Bu, Ebu Berze'nin böyle namazı içinde atı yakaladığını, sonra yine kıldığını görünce: Şu ihtiyara bakınız, atı için namazını terk etti! demeye başladı. Ebu Berze de namazdan sonra ona yöneldi ve şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden ayrıldığını zamandan beri bana hiçbir kimse sert davranmadı, beni azarlamadı. Benim gideceğim yer uzaktır. Şayet ben atımı bırakıp da namazı tam kılsaydım, geceye kadar ailemin yanına varamazdım.

Bu arada kendisinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sahabelik ettiğini ve O'nun daima kolaylaştırıcı olduğunu haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1211)

٦١٢٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَثَارَ إِلَيْهِ النَّاسُ لِيَقَعُوا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَأَهْرِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ ذَنُوبًا مِنْ مَاءٍ أَوْ سَجْلًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ.

6128- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedevinin biri kalkıp mescide bevletti. İnsanlar onu bu fiilinden cezalandırmak için üzerine yürüdüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara dedi ki: "Ona dokunmayın, onu bırakın. Bevlin üzerine bir kova su dökün. Sizler kolaylaştırıcılar olarak emrolundunuz, zorlaştırıcılar

olarak emrolunmadınız." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 220)

٨١-بَاب الِانْبِسَاطِ إِلَى النَّاسِ

81- İnsanların Arasına Karışıp Onlara Karşı Güler Yüzlü Olmak Bâbı

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ خَالِطِ النَّاسَ وَدِينَكَ لَا تَكْلِمَنَّهُ وَالدُّعَابَةِ مَعَ الْأَهْلِ.

İbnu Mesud şöyle dedi: İnsanların içine karış, onlarla içli dışlı ol. Bununla birlikte dinini de yaralama.

Kişinin ailesi ile şakalaşması ve onlara karşı şefkatli olması.

٦١٢٩- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُخَالِطُنَا حَتَّى يَقُولَ لِأَخٍ لِي صَغِيرٍ يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ.

6129- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim aramıza karışırdı. Öyle ki benim küçük kardeşime: "Ey Ebu Umeyr! Ne yaptı nuğeyr?"[104] derdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6203)

٦١٣٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَلْعَبُ بِالْبَنَاتِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ لِي صَوَاحِبُ يَلْعَبْنَ مَعِي فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ يَتَقَمَّعْنَ مِنْهُ فَيُسَرِّبُهُنَّ إِلَيَّ فَيَلْعَبْنَ مَعِي.

6130- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iken kız çocuğu şeklinde bebek oyuncaklarla oynardım. Benim akranım olan kız arkadaşlarım vardı ve onlar benimle oyun oynarlardı. Onlarla benim evimde oyun oynarken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeriye girdi-

104 Nuğeyr, küçük kuş, kuşçuk manasına gelir.

ğinde onlar hemen perdenin arkasına gizlenirlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlarla oynamam için onları benim yanıma gönderirdi.

٨٢-بَاب الْمُدَارَاةِ مَعَ النَّاسِ

82- İnsanlara Yumuşak ve Dostça Davranmak Bâbı

وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ إِنَّا لَنَكْشِرُ فِي وُجُوهِ أَقْوَامٍ وَإِنَّ قُلُوبَنَا لَتَلْعَنُهُمْ.

Ebu'd-Derdâ şöyle dediği zikrolunur: Bizler bazı toplulukların yüzlerine karşı tebessüm ederdik. Ancak kalplerimiz o kimselere lânet ederdi.

٦١٣١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ ائْذَنُوا لَهُ فَبِئْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ أَوْ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْكَلَامَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ مَا قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ فِي الْقَوْلِ فَقَالَ أَيْ عَائِشَةُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ تَرَكَهُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ.

6131- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ona girmesi için izin verin. O, kabilesinin en kötü adamıdır!" buyurdu. O adam gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına oturunca ona güzel sözler söyledi. O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından ayrılınca ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen o adamı gördüğünde onun hakkında şöyle şöyle dedin. Sonra ise ona güzel söyler söyledin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ey Âişe! Kıyamet günü Allah katında insanların en şerlisi, insanların dünyada iken çirkin hareketlerinden korunmak için insanların kendisini terk ettikleri -veya karşılaşmak istemeyip yalnız bıraktıkları- kimsedir." [105] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6032)

105 Bu rivayette şerli insanlara karşı takınılacak tavrı en güzel şekilde ortaya koyuyor.

٦١٣٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُهْدِيَتْ لَهُ أَقْبِيَةٌ مِنْ دِيبَاجٍ مُزَرَّرَةٌ بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ مِنْهَا وَاحِدًا لِمَخْرَمَةَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ قَدْ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ أَيُّوبُ بِثَوْبِهِ وَأَنَّهُ يُرِيهِ إِيَّاهُ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ شَيْءٌ رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ قَدِمَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةٌ.

6132- Abdullah ibnu Ebi Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dîbâcdan, üzerinde altın düğmeleri olan kaftanlar hediye edilmişti. Bu elbiseleri ashabından bazı kimseler arasında taksim etti. Bir tanesini de Mahrame için ayırdı. Mahrame yanına gelince: "Bunu senin için sakladım" buyurdu.

Eyyûb kendi elbisesine işaret ederek: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mahreme'ye elbiseyi bu şekilde işaret ederek gösterdi. Mahrame, sert bir yapıya sahip idi. (Hadisin geçtiği yerler: 2599, 2657, 3127, 5800, 5862)

٨٣-بَاب لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ

83- Bâb: "Mümin, Zehirli Bir Hayvanın Bulunduğu Delikten İki Kere Sokulmaz"

وَقَالَ مُعَاوِيَةُ لَا حَكِيمَ إِلَّا ذُو تَجْرِبَةٍ.

Muâviye ibnu Ebî Sufyân şöyle dedi: Hakîm olan kimse, ancak tecrübe sahibi olan kimsedir.

٦١٣٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ.

6133- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Mümin, zehirli bir hayvanın bulunduğu delikten iki kere sokulmaz." [106]

٨٤-بَاب حَقِّ الضَّيْفِ

84- Misafirin Hakkı Bâbı

٦١٣٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَلَا تَفْعَلْ قُمْ وَنَمْ وَصُمْ وَأَفْطِرْ فَإِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّكَ عَسَى أَنْ يَطُولَ بِكَ عُمُرٌ وَإِنَّ مِنْ حَسْبِكَ أَنْ تَصُومَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا فَذَلِكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ قَالَ فَشَدَّدْتُ فَشُدِّدَ عَلَيَّ فَقُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ مِنْ كُلِّ جُمُعَةٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَ فَشَدَّدْتُ فَشُدِّدَ عَلَيَّ قُلْتُ أُطِيقُ غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صَوْمَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ قُلْتُ وَمَا صَوْمُ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ قَالَ نِصْفُ الدَّهْرِ.

6134- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldi ve şöyle buyurdu: "Geceleri namazla geçirdiğin, gündüzleri de oruçlu olduğun haberi bana ulaşmadı mı zannediyorsun?" Ben: Evet öyledir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Böyle yapma! Gecenin bir kısmında namaz kıl, bir kısmında da uyu. Bazı günler oruç tut, bazı günlerde de tutma. Muhakkak ki bedeninin senin üzerinde hakkı vardır. Gözünün senin üzerinde hakkı vardır. Seni ziyarete gelenlerin üzerinde hakkı vardır. Hanımının senin üzerinde hakkı vardır. Umulur ki senin ömrün uzun olacak, daha uzun yıllar yaşayacaksın. Sana her aydan üç gün oruç tutman yeterlidir. Muhakkak ki her haseneye, her iyiliğe karşılık on misli sevap vardır. Böylelikle bütün bir

106 Mümin her zaman kesin kararlı, basiretli, uzağı gören olmalı. Uyanık olmalı. Aldandıktan sonra tekrar aldanmamalı.

ömür oruç tutmuş gibi olursun."

Ben kendi nefsime şiddet yaptıkça bana şiddet yapıldı: Ben bundan daha fazlasına güç yetiririm, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse her haftadan üç gün oruç tut" buyurdu. Ben şiddet istedikçe bana şiddetlendirildi. Ben bundan fazlasına da güç yetiririm, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhisselâmın orucunu tut" buyurdu. Ben: Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhisselâmın orucu nasıldır? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yılın yarısıdır" buyurdu. (Yani bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı.) (Hadisin geçtiği diğer yer: 1131, 1152, 1153, 1974, 1980, 3418, 3420, 5052, 5054, 5199, 6134, 6277)

٨٥-بَاب إِكْرَامِ الضَّيْفِ وَخِدْمَتِهِ إِيَّاهُ بِنَفْسِهِ

85- Misafire İkram Etmek ve Bizzat Kendisinin Hizmet Etmesi Bâbı

وَقَوْلِهِ ﴿ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«(Ey Muhammed!) İbrahim'in şerefli konuklarının haberi sana ulaştı mı?»*** (Zâriyât: 24) Kavli Bâbı

قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يُقَالُ هُوَ زَوْرٌ وَهَؤُلَاءِ زَوْرٌ وَضَيْفٌ وَمَعْنَاهُ أَضْيَافُهُ وَزُوَّارُهُ لِأَنَّهَا مَصْدَرٌ مِثْلُ قَوْمٍ رِضًا وَعَدْلٍ يُقَالُ مَاءٌ غَوْرٌ وَبِئْرٌ غَوْرٌ وَمَاءَانِ غَوْرٌ وَمِيَاهٌ غَوْرٌ وَيُقَالُ الْغَوْرُ الْغَائِرُ لَا تَنَالُهُ الدِّلَاءُ كُلُّ شَيْءٍ غُرْتَ فِيهِ فَهُوَ مَغَارَةٌ ﴿ تَزَاوَرُ ﴾ تَمِيلُ مِنْ الزَّوَرِ وَالْأَزْوَرُ الْأَمْيَلُ.

Buhari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: "Huve zevrun ve ha ulaizevrun" Bu kişi ziyaretçidir/misafirdir denilir ve tekil ile çoğul arasında farksız olarak kullanılır. Ayetteki "dayf" onun misafirleri ve ziyaretçileri demektir. Çünkü bu kelime mastardır. "kavmun ridan ve adlun" Hoşnut ve adaletli bir topluluk, demeye benzer."maun gavruni maani gavrun, miyahun gavrun" Yerin dibine geçmiş bir su, yerin dibine geçmiş iki su, yerin dibine geçmiş sular" denilir. Sular lafzı tesniye ve çoğul yapıldığı hâlde "gavr" yerin dibine geçmiş, lâfzında değişiklik yapmaz. "Gavr" lâfzının

kovaların ulaşmadığı derin su anlamına geldiği de söylenir. İçinde kaybolduğun her şeyede aynı kökten olarak mağara denilir. "tezzaveru" Zevr kökünden, meyleder anlamındadır. "el-ezvar" da meyilli demektir.

٦١٣٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرِجَهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ مِثْلَهُ وَزَادَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

6135- Ebu Şurayh el-Ka'bî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden komşusuna ikramda bulunsun. Misafirine bir gün ve bir gece ikramda bulunsun. Misafirlik üç gündür. Üç günden sonrası ise ev sahibi için sadakadır. Bir misafirin, ev sahibine sıkıntı verecek şekilde rahatsızlık vermek helâl olmaz. Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden ya hayır söylesin ya da sussun."[107] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6019)

---

107 Hem küfürden hem Cenâb-ı Hakk'ın yasaklarından sakınan ve malını hayır yolunda harcayarak cimrilikten kurtulan kimse cehennemden uzaklaştırılacaktır. O bahtiyar kimse kesinlikle cehenneme girmeyecek, sadece onun üzerinden şöyle bir geçip cennete kavuşacaktır. Bunun sebebi ise, onun dünyada iken "servetim temizlensin, maddeten ve manen çoğalsın" diye malını Allah yolunda harcaması, kendilerine yardım ettiği kimselerden bir teşekkür bile beklememesi, sadece Allah'ın rızasını elde etmek istemesidir. İşte bu sebeple o iyi insan mutlaka aradığını bulacak, Allah'ın rızasını kazanacak, kavuştuğu nimetlerden razı ve hoşnut olacaktır. Misafir ağırlamak ve onu memnun etmek bir incelik, daha doğrusu bir sanattır. Gönül adamı olmayanlar bu sanatın inceliğini kavrayamaz. Malı veya parayı saklayıp biriktirmeye kalkışmak, yani böylece cimrilik yapmak aslında insanın, kendisine yönelecek maddî ve manevî ikram ve ihsanlara kapıyı kapamak demektir. Bu da akıllıca bir iş değildir. Yemek ikramı da selâm ifşası da başlı başına birer cömertliktir. Benzer yönleri vardır. Zira insanlar, genellikle yakınlarına ve sevdiklerine ya da iltifat ve iyiliğe lâyık gördüklerine ikramda bulunur ve onlara selâm verirler. Oysa her iki hâlde de, kimseyi küçümsemeden herkese aynı davranabilmek son derece önemli bir olgunluk ve iyiliktir. Bazı kendini beğenmişler, gözlerinin kestiği kimselere selâm verirken çoğu insanı selâm vermeye lâyık görmezler. Bu asla doğru bir hareket değildir. Aynı şeyi yemek ikrâmında, davetlerde de görmek mümkün-

٦١٣٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

6136- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden misafirine ikram etsin. Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden ya hayır söylesin ya da sussun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5185)

٦١٣٧-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تَبْعَثُنَا فَنَنْزِلُ بِقَوْمٍ فَلَا يَقْرُونَنَا فَمَا تَرَى فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرُوا لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ الَّذِي يَنْبَغِي لَهُمْ.

6137- Ukbe İbnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedik:

-Sen bizi savaşa gönderiyorsun ve biz bir kavmin yanında konaklıyoruz, ancak onlar bizi misafir olarak ağırlamaktan kaçınıyorlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu:

-"Siz bir kavmin yanında konaklar ve siz de misafirin ağırlandığı

---

dür. Oysa İslâmiyet yemek yedirmekte ve selâm vermekte böyle bir ayırıma gitmeden Müslümanlara eşit davranmayı emretmektedir. Zamanımızda özellikle büyük şehirlerde, kimin ne olduğunu hangi inanç ve düşünceye sahip bulunduğunu, çoğu zaman kestirmeye imkân yoktur. Buna rağmen tanıdık tanımadık herkese selâm vermek ve ikrâmda bulunmak, Müslüman iyilik severliğinin anlaşılması bakımından da oldukca önemlidir. Çünkü insan, ihsanın kuludur. İyilik görmekten, iyisin denilmekten hoşlanmayan normal bir insan düşünmek mümkün değildir. Anormaller ise, zaten konu dışıdır. Onlara ne yapsanız hayra geçmez.

gibi ağırlanırsanız, bunu onlardan kabul edin. Şayet onlar böyle yapmazlarsa, onlardan misafir hakkını alın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2461)

٦١٣٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

6138- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden misafirine ikram etsin. Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden akrabasına iyilik yapsın. Allah'a ve Âhiret günü'ne iman eden ya hayır söylesin, ya da sussun." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1239, 5175)

٨٦-بَاب صُنْعِ الطَّعَامِ وَالتَّكَلُّفِ لِلضَّيْفِ

86- Misafir İçin Yemek Yapmak ve Bunun İçin Kendisini Zorlamak Bâbı

٦١٣٩- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ فَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَذِّلَةً فَقَالَ لَهَا مَا شَأْنُكِ قَالَتْ أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا فَجَاءَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَ كُلْ فَإِنِّي صَائِمٌ قَالَ مَا أَنَا بِآكِلٍ حَتَّى تَأْكُلَ فَأَكَلَ فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَنَامَ ثُمَّ ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَلَمَّا كَانَ آخِرُ اللَّيْلِ قَالَ سَلْمَانُ قُمْ الْآنَ قَالَ فَصَلَّيَا فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ إِنَّ لِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ سَلْمَانُ .أَبُو جُحَيْفَةَ وَهْبٌ السُّوَائِيُّ يُقَالُ وَهْبُ الْخَيْرِ.

6139- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Selman ile Ebud- Derda'yı kardeş yaptı. Selman bir gün Ebud-Derda'yı ziyaret etti, onu evde bulamadı. Ebud-Derda'nın hanımı Ümmü Derda'mın üzerinde eski püskü elbiseler görünce ona: Bu hâlin nedir? diye sordu. Ümmü Derda: Kardeşin Ebud-Derda'nın dünyaya (ve dünya kadınlarına) ihtiyacı yok, o gündüz oruç tutar gece ibadet eder, dedi. Ebud-Derda evine gelince, ona yemek yapıp önüne koydu. Selman: Ebud-Derda'ya, yemek ye, dedi. Ebud-Derda: Ben oruçluyum, dedi. Selman: Vallahi sen bu yemekten yemedikçe ben de yemeyeceğim, dedi.

Bunun üzerine Ebud-Derda o yemekten yedi. Gece olunca gecenin ilk üçte birinde, Ebud-Derda namaza kalkmak istedi. Selman ona, uyu, dedi. Bir süre sonra yine kalkmak istedi, Selman yine uyu, dedi. Gecenin sonuna doğru gelince Selman, şimdi namaz için kalk, dedi. İkisi birlikte kalkıp namaz kıldılar. Selman, Ebud-Derda'ya şöyle dedi:

"Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır. Nefsinin üzerinde hakkı vardır. Ailenin senin üzerinde hakkı vardır. Her hak sahibinin hakkını ver."

Bu olaydan sonra Ebud-Derda, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek olan biteni anlattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na: "Selman doğru söylemiş" buyurdu. (Hadisin geçtiği yer: 1968)

٨٧-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْغَضَبِ وَالْجَزَعِ عِنْدَ الضَّيْفِ

87- Misafirin Yanında Öfkelenmenin ve Sabırsızlık Göstermenin Mekruh Olması Bâbı

٦١٤٠- حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَضَيَّفَ رَهْطًا فَقَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ ذُونَكَ أَضْيَافَكَ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَافْرُغْ مِنْ قِرَاهُمْ قَبْلَ أَنْ أَجِيءَ فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَتَاهُمْ بِمَا عِنْدَهُ فَقَالَ اطْعَمُوا فَقَالُوا أَيْنَ رَبُّ مَنْزِلِنَا قَالَ اطْعَمُوا قَالُوا مَا نَحْنُ بِآكِلِينَ حَتَّى يَجِيءَ رَبُّ مَنْزِلِنَا قَالَ اقْبَلُوا عَنَّا قِرَاكُمْ فَإِنَّهُ إِنْ جَاءَ وَلَمْ تَطْعَمُوا لَنَلْقَيَنَّ مِنْهُ فَأَبَوْا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يَجِدُ عَلَيَّ فَلَمَّا جَاءَ تَنَحَّيْتُ عَنْهُ فَقَالَ مَا صَنَعْتُمْ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ

فَسَكَتُّ ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَسَكَتُّ فَقَالَ يَا غُنْثَرُ أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِنْ كُنْتَ تَسْمَعُ صَوْتِي لَمَّا جِئْتَ فَخَرَجْتُ فَقُلْتُ سَلْ أَضْيَافَكَ فَقَالُوا صَدَقَ أَتَانَا بِهِ قَالَ فَإِنَّمَا انْتَظَرْتُمُونِي وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُهُ اللَّيْلَةَ فَقَالَ الْآخَرُونَ وَاللَّهِ لَا نَطْعَمُهُ حَتَّى تَطْعَمَهُ قَالَ لَمْ أَرَ فِي الشَّرِّ كَاللَّيْلَةِ وَيْلَكُمْ مَا أَنْتُمْ لِمَ لَا تَقْبَلُونَ عَنَّا قِرَاكُمْ هَاتِ طَعَامَكَ فَجَاءَهُ فَوَضَعَ يَدَهُ فَقَالَ بِاسْمِ اللَّهِ الْأُولَى لِلشَّيْطَانِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا.

6140- Abdurrahman ibnu Ebî Bekir -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir bir grup insanı evine misafir olarak kabul etti. Oğlu Abdurrahman'a şöyle dedi: İşte misafirlerin, onları al ve eve götür. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidiyorum. Ben gelmeden önce onların yemeklerini ikram et. Bunun üzerine Abdurrahman evine gidip yanında bulunan yemeği misafirlere ikram etti ve onlara: Haydi yiyin, dedi. Misafirler ise Abdurrahman'a: Evin sahibi nerede? diyerek Ebu Bekir'i sordular. Abdurrahman onlara: Siz buyurun, yemeği yiyin! dedi. Onlar: Bizler ev sahibimiz gelinceye kadar yemek yemeyeceğiz, dediler. Abdurrahman: Size ikram ettiğim yemeği yiyin, zira siz yemeğinizi yemezseniz Ebu Bekir eve geldiğinde hepimiz O'nun öfkesiyle karşılaşırız. Onlar ise yemeği yemediler. Ben babam Ebu Bekir'in bana kızacağını bildiğim için O eve geldiğinde bir yere saklandım. Ebu Bekir geldi ve: Misafirlere ikramda bulundunuz mu? diye sordu. Onlar da haber verdiler. Bunun üzerine Ebu Bekir: Ey Abdurrahman! diye seslendi. Ben sustum ve cevap vermedim. Sonra yine: Ey Abdurrahman! diye seslendi. Ben yine sustum ve cevap vermedim. Ebu Bekir: Ey câhil! Allah'a yeminle söylüyorum, şayet sesimi işitiyorsan muhakkak yanıma geleceksin. Bunun üzerine ben saklandığım yerden çıktım ve: Misafirlerine sor, dedim. Misafirler de: O doğru söyledi, O bize yemeği önümüze getirip ikram etti. Ebu Bekir: Yemeği yemek için beni beklediniz, öyle mi? Vallahi ben de bu gece yemek yemeyeceğim. Diğerleri de: Vallahi sen yemedikçe biz de bu yemeği yemeyiz! dediler. Ebu Bekir: Ben şer de bu gece gibisini görmedim, size yazıklar olsun! Size ne oluyor? Niçin bizden yemeğinizi kabul etmiyorsunuz? Yemeği getir ey Abdurrahman! Abdurrahman yemeği getirdi. Ebu Bekir elini yemeğe uzattı ve: Bismillah! Yemek yemeyeceğimi söylemem şeytandan idi, dedi. Ebu Bekir ve misafirleri o yemekten yediler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 602, 3581, 6141)

٨٨-بَاب قَوْلِ الضَّيْفِ لِصَاحِبِهِ لَا آكُلُ حَتَّى تَأْكُلَ

88- Misafirin Ev Sahibine: "Vallahi Sen Yemedikçe Ben Yemem" Demesi Bâbı

فِيهِ حَدِيثُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bu konuda Ebu Cuhayfe'nin hadisi vardır.

٦١٤١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَاءَ أَبُو بَكْرٍ بِضَيْفٍ لَهُ أَوْ بِأَضْيَافٍ لَهُ فَأَمْسَى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَتْ لَهُ أُمِّي احْتَبَسْتَ عَنْ ضَيْفِكَ أَوْ عَنْ أَضْيَافِكَ اللَّيْلَةَ قَالَ مَا عَشَّيْتِهِمْ فَقَالَتْ عَرَضْنَا عَلَيْهِ أَوْ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا أَوْ فَأَبَى فَغَضِبَ أَبُو بَكْرٍ فَسَبَّ وَجَدَّعَ وَحَلَفَ لَا يَطْعَمُهُ فَاخْتَبَأْتُ أَنَا فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَحَلَفَتْ الْمَرْأَةُ لَا تَطْعَمُهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ فَحَلَفَ الضَّيْفُ أَوْ الْأَضْيَافُ أَنْ لَا يَطْعَمَهُ أَوْ يَطْعَمُوهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَأَنَّ هَذِهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَدَعَا بِالطَّعَامِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا فَجَعَلُوا لَا يَرْفَعُونَ لُقْمَةً إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا فَقَالَ يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ مَا هَذَا فَقَالَتْ وَقُرَّةِ عَيْنِي إِنَّهَا الْآنَ لَأَكْثَرُ قَبْلَ أَنْ نَأْكُلَ فَأَكَلُوا وَبَعَثَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَنَّهُ أَكَلَ مِنْهَا.

6141- Ebu Bekir'in oğlu Abdurrahman -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir kendi misafiri veya misafirlerini kendi evine getirdi ve kendisi de gidip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında akşamladı. Ebu Bekir gelince annem ona: Bu gece misafirinin veya misafirlerinin yanında bulunmaktan alıkondun, dedi. Ebu Bekir: Onlara akşam yemeği vermedin mi? diye sordu. Annem de: Biz onlara yemek ikram ettik, ancak onlar yemediler. Bunun üzerine Ebu Bekir öfkelendi, kötü sözler söyledi, "kulakları kopasıca" dedi ve o yemekten yememeye yemin etti. Ben bu sırada saklanmıştım. Babam Ebu Bekir bana: Ey cahil! Diye seslendi. Annem Ümmü Rûmân da Ebu Bekir yemekten yemedikçe kendisinin de yemeği yemeyeceğine dair yemin etti. Misafirler de Ebu Bekir

yemekten yemedikçe kendilerinin yemekten yemeyeceklerine dair yemin ettiler. Bunun üzerine Ebu Bekir: Benim yemeği yemeyeceğime dair yemin etmem şeytandandır, dedi ve yemeğin hazırlanmasını istedi. Ebu Bekir ve misafirleri yemeği yediler. Onlar yemekten her bir lokmayı kaldırdıkça, yemek aşağısından muhakkak artmaya ve daha çok olmaya başladı. Bunun üzerine Ebu Bekir, Ümmü Rûmân'a hitaben: Ey Firâs oğullarının kız kardeşi! Bu hâl nedir? dedi. O da: Gözümün nuruna Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yemin olsun ki, bu yemek, bizim yememizden önceki hâlinden muhakkak daha çoktur! dedi. Hepsi yediler de Ebu Bekir o artan yemeği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yolladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin de ondan yediğini zikretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 602, 3581, 6140, 6141)

٨٩-بَاب إِكْرَامِ الْكَبِيرِ وَيَبْدَأُ الْأَكْبَرُ بِالْكَلَامِ وَالسُّؤَالِ

89- Büyük Olana İkram Etmek, Söze Ve Soru Sormaya Yaşça Daha Büyük Olan Başlar Bâbı

٦١٤٢-٦١٤٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَسَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةَ بْنَ مَسْعُودٍ أَتَيَا خَيْبَرَ فَتَفَرَّقَا فِي النَّخْلِ فَقُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَحُوَيِّصَةُ وَمُحَيِّصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَكَلَّمُوا فِي أَمْرِ صَاحِبِهِمْ فَبَدَأَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَكَانَ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبِّرْ الْكُبْرَ قَالَ يَحْيَى يَعْنِي لِيَلِيَ الْكَلَامَ الْأَكْبَرُ فَتَكَلَّمُوا فِي أَمْرِ صَاحِبِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَسْتَحِقُّونَ قَتِيلَكُمْ أَوْ قَالَ صَاحِبَكُمْ بِأَيْمَانِ خَمْسِينَ مِنْكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْرٌ لَمْ نَرَهُ قَالَ فَتُبْرِئُكُمْ يَهُودُ فِي أَيْمَانِ خَمْسِينَ مِنْهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَوْمٌ كُفَّارٌ فَوَدَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قِبَلِهِ قَالَ سَهْلٌ فَأَدْرَكْتُ نَاقَةً مِنْ تِلْكَ الْإِبِلِ فَدَخَلَتْ مِرْبَدًا لَهُمْ فَرَكَضَتْنِي بِرِجْلِهَا قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ بُشَيْرٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ يَحْيَى حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مَعَ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرٍ عَنْ سَهْلٍ وَحْدَهُ.

6142-6143- Sehl ibnu Ebî Hasmete -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Sehl ve Muhayyısa ibnu Mesud ibnu Zeyd Hayber'e gittiler. O esnada Hayberliler'le Müslümanlar arasında barış vardı. Bu ikisi Hayber'e ulaşınca birbirlerinden ayrıldılar. Bir müddet sonra Muhayyısa işlerini bitirip Abdullah ibnu Sehle geldi. Fakat Abdullah öldürülmüş ve bedeni kana bulanmış bir hâldeydi. Muhayyısa onu defnetti. Sonra dönüp Medine'ye geri döndü. Abdurrahman ibnu Sehl ve Mesud'un iki oğlu Muhayyisa ve Huveyyisa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler. Abdurrahman konuşmaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Konuşmaya büyükler başlar, ilk söz büyüklere aittir" buyurdu. Abdurrahman o topluluğun yaşça en küçüğü idi. Bunun üzerine Abdurrahman sustu. Yahya: Yaşça büyük olan söze başlasın, dedi. Onlar da arkadaşlarının durumunu anlattılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu cinayetin Hayber'de Yahudiler tarafından işlendiğine dair elli kişi yemin eder ve arkadaşınızın kan bedeli olan diyete hak kazanır mısınız?" Onlar da:

-Biz görmediğimiz ve şahit olmadığımız bir olaya nasıl yemin ederiz? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse Yahudiler bu cinayeti işlemediklerine dair elli yemin ederek bu olaydan beraat ederler" buyurdu. Bunun üzerine orada bulunanlar:

-Kafir bir topluluğun yeminini nasıl olurda kabul ederiz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem diyeti kendisi ödedi.

Sehl şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin diyet olarak verdiği bu develerden bir dişi deveye, develerin toplandığı ağılda eriştim de deve beni ayağı ile tepti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2702, 3173, 6143, 6898, 7192)

٦١٤٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبِرُونِي بِشَجَرَةٍ مَثَلُهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَلاَ تَحُتُّ وَرَقَهَا فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا

النَّخْلَةُ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ وَثَمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَلَمَّا لَمْ يَتَكَلَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ فَلَمَّا خَرَجْتُ مَعَ أَبِي قُلْتُ يَا أَبَتَاهُ وَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَقُولَهَا لَوْ كُنْتَ قُلْتَهَا كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا قَالَ مَا مَنَعَنِي إِلَّا أَنِّي لَمْ أَرَكَ وَلَا أَبَا بَكْرٍ تَكَلَّمْتُمَا فَكَرِهْتُ.

6144- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ağaçlar içinde bir ağaç vardır ki onun yaprağı düşmez. İşte o Müslümanın misalidir. Bana onun hangi ağaç olduğunu söyleyin."

Aklıma onun hurma ağacı olduğu geldi. O toplulukta Ebu Bekir ve Ömer gibi sahabenin büyükleri olduğu için bunu söylemeyi kerih gördüm. Ebu Bekir ve Ömer konuşmayınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O hurma ağacıdır" buyurdu. Babamla birlikte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından ayrıldığımızda babama: Ey babacığım! O ağacın hurma ağacı olduğu aklımdan geçti, dedim. Abdullah dedi ki: Aklımdan geçeni babama söyledim. Babam dedi ki: Söylemiş olsaydın benim için, şunların ve şunların olmasından bana daha sevimli gelirdi. Ben de dedim ki: Benim konuşmama engel olan şey, senin ve Ebu Bekir'i konuşmadığınızı görmüş olmamdır. Bunun üzerine ben de konuşmayı kerih gördüm. (Hadisin geçtiği yerler: 61, 62, 72, 131, 2209, 4698, 5444, 5448, 6122)

٩٠-بَاب مَا يَجُوزُ مِنَ الشِّعْرِ وَالرَّجَزِ وَالْحُدَاءِ وَمَا يُكْرَهُ مِنْهُ

90- Şiir, Recez ve Teğanniden Caiz Olan Çeşitlerle Bunlardan Mekruh Kılınan Çeşitler Bâbı

وَقَوْلِهِ ﴿ وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِي كُلِّ لَغْوٍ يَخُوضُونَ.

«Şâirler de, onlara da azgınlar uyar. Bilmez misin ki onlar, her vâdide şaşkın dolaşırlar; ve yapmadıklarını yaptık diye söylerler. Ancak îman edenler, iyi iş yapanlar, Allah'ı çok zikredenler ve zulme uğradık-

tan sonra üstün gelenler, bunların dışındadır. O zulmedenler, nereye döneceklerini çok yakından öğreneceklerdir.» (Şûarâ: 224-227)

٦١٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ الشِّعْرِ حِكْمَةً.

6145- Ubey ibnu Kâ'b -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Muhakkak ki şiirin bir kısmı hikmettir."[108]

٦١٤٦-حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي إِذْ أَصَابَهُ حَجَرٌ فَعَثَرَ فَدَمِيَتْ إِصْبَعُهُ فَقَالَ:

هَلْ أَنْتِ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيتِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتِ

6146- Cundeb ibnu Sufyân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in parmağı savaşlardan birinde yaralanıp kanamış idi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu beyitleri söyledi:

"Sen ancak kanayan bir parmaksın ve senin başına gelen de ancak Allah yolundadır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2802)

٦١٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلُ وَكَادَ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ.

108 Hikmet, hakka uygun doğru söz, demektir.

6147- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şâirin söylediği en doğru söz, Lebîd'in şu sözüdür: "Allah'tan başka her şey bâtıldır." Umeyye ibnu Ebis-Salt da neredeyse Müslüman olacaktı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3841, 6489)

٦١٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَسِرْنَا لَيْلًا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لِعَامِرٍ يَا عَامِرُ أَلَا تُسْمِعُنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ وَكَانَ عَامِرٌ رَجُلًا شَاعِرًا فَنَزَلَ يَحْدُو بِالْقَوْمِ يَقُولُ:

اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا ... وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا

فَاغْفِرْ فِدَاءً لَكَ مَا أَبْقَيْنَا ... وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا

وَأَلْقِيَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا ... إِنَّا إِذَا صِيحَ بِنَا أَبَيْنَا

وَبِالصِّيَاحِ عَوَّلُوا عَلَيْنَا

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ وَجَبَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْلَا أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَأَتَيْنَا خَيْبَرَ فَحَاصَرْنَاهُمْ حَتَّى أَصَابَتْنَا مَخْمَصَةٌ شَدِيدَةٌ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَتَحَهَا عَلَيْهِمْ فَلَمَّا أَمْسَى النَّاسُ مَسَاءَ الْيَوْمِ الَّذِي فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ أَوْقَدُوا نِيرَانًا كَثِيرَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ النِّيرَانُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقِدُونَ قَالُوا عَلَى لَحْمٍ قَالَ عَلَى أَيِّ لَحْمٍ قَالُوا لَحْمِ حُمُرٍ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْرِيقُوهَا وَاكْسِرُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ نُهَرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ فَلَمَّا تَصَافَّ الْقَوْمُ كَانَ سَيْفُ عَامِرٍ قَصِيرًا فَتَنَاوَلَ بِهِ سَاقَ يَهُودِيٍّ لِيَضْرِبَهُ وَيَرْجِعُ ذُبَابُ سَيْفِهِ فَأَصَابَ عَيْنَ رُكْبَةِ عَامِرٍ فَمَاتَ مِنْهُ قَالَ فَلَمَّا قَفَلُوا قَالَ سَلَمَةُ رَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِي قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ لَهُ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ

عَمَلُهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَبَ مَنْ قَالَهُ إِنْ لَهُ لَأَجْرَيْنِ وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ قَلَّ عَرَبِيٌّ مَشَى بِهَا مِثْلَهُ .

6148- Seleme ibnu'l-Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşına çıktık. Geceleyin yürürken bir adam Âmir'e dedi ki: Ey Âmir! Kısa vezinli şiirlerinden bize birkaç parça dinletmez misin? Âmir şâir biriydi. Bunun üzerine Âmir hayvanından aşağıya indi ve şiiriyle kafile develerini yönlendirmeye başladı:

Allahım! Şayet Sen hidayet etmemiş olaydın, biz doğru yolu bulamaz, sadaka vermez ve namaz da kılmazdık, canlarımız Sana feda olsun, bizleri hayatta bıraktığın müddetçe mağfiret eyle. Düşmanla kavuştuğumuzda ayaklarımızı sabit tut ve üzerimize sekînet at! Şüphesiz bizler hacsızlığa çağrıldığımızda dayatırız. Düşmanlar ise bizim aleyhimize müşriklerden yüksek sesle yardım isteyerek hücum etmişlerdir.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şiir okuyup develeri yönlendiren de kimdir?" diye sordu. Sahabeler: Âmir ibnu Ekva'dır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah Âmir'e rahmet etsin!" diye dua etti. Kafileden bir kişi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu dua bereketiyle Âmir cenneti kazandı. Âmir'in şehitliği vacip oldu. Âmir'le ve onun şiir ve kahramanlıklarıyla bizleri bir süre daha faydalandırsaydınız! dedi.

Nihayet Hayber'e geldik ve Hayber ehlini kuşatma altına aldık. Muhasara yirmi gün sürdü. Hatta bize şiddetli bir açlık isabet etti. Sonra Yüce Allah Müslümanlara Hayber kalelerinin birer birer fethini müyesser kıldı. Hayber'in Müslümanlara açıldığı günün akşamında mücahitler, yer yer pek çok ateşler yakmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu ateşler nedir, ne üzerine yakıyorlar?" diye sordu. Sahabeler: Et pişirmek için yaktılar, diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hangi et, ne eti üzerine?" diye sordu. Sahabeler: Evcil eşeklerin eti, diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O etleri dökünüz, kapları da kırınız!" buyurdu. Sahabelerden biri: Ey Allah'ın Rasûlü! Etleri döküp, kapları yıkasak olmaz mı? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Veyahut öyle yapınız!" buyurdu.

Hayber'de Müslümanlar ve Yahudiler karşı karşıya geldiler. Âmir yahudî birine karşı mübarezeye çıktı. Amir'in kılıcı kısa idi. Âmir bu kı

sa kılıcını vurmak için Yahudinin baldırına saldırmıştı. Fakat kılıcının keskin yüzü dönüp Âmir'in diz kapağına isabet etti. Âmir, aldığı bu yara neticesinde vefat etti.

Hayber'den döndüğümüzde Seleme dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni gördü ve elimi tutarak dedi ki: "Neyin var, sana ne oldu?" Ben dedim ki: Anam babam sana feda olsun! Amcam Âmir'in amelinin batıl olduğunu söylüyorlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bunu kim söylemiş ise yalan söylemiş. Onun için iki ecir vardır. -Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken iki parmağını birleştirmiştir- O Allah yolunda savaşmış bir mücahiddir. Yeryüzünde yürüyen Arap ırkından onun benzeri bir Arab az yetişir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2477, 4196, 5497, 6331, 6891)

٦١٤٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ وَمَعَهُنَّ أُمُّ سُلَيْمٍ فَقَالَ وَيْحَكَ يَا أَنْجَشَةُ رُوَيْدَكَ سَوْقًا بِالْقَوَارِيرِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ فَتَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَلِمَةٍ لَوْ تَكَلَّمَ بِهَا بَعْضُكُمْ لَعِبْتُمُوهَا عَلَيْهِ قَوْلُهُ سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ.

6149- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuk esnasında hanımlarının yanına geldi. Onların beraberinde annem Ümmü Süleym de vardı. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarının develerini Enceşe adında biri yönlendiriyordu. (Develeri hızlı yönlendirmesinden dolayı) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Enceşe'ye: "Vay sana ey Enceşe! Cam şişelerini yavaş yönlendir!"[109] buyurdu.

Ebu Kilâbe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öyle beliğ bir söz söyledi ki, şayet o sözü sizden biri söylemiş olsaydı muhakkak onu ayıplardınız. O da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Cam şişeleri yönlendirmen" sözüdür. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6161, 6202, 6209, 6210, 6211)

---

109 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kadınları, onların bünyelerinin zayıf olmasından ve nazik olmalarından dolayı cam şişelerine benzetmiştir.

٩١-بَاب هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ

91- Müşrikleri Hicvetmek Bâbı

٦١٥٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَيْفَ بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَأَسُلَّنَّكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ وَعَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسُبُّ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبُّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6150- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(Müşrikler şiirleriyle bizi hicvedince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize: "Onların sizi hicvettiği gibi sizler de onları hicvedin" buyurdu. Bunun üzerine) Hassan ibnu Sabit, Kureyş müşriklerini şiiriyle hicvetmek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Müşriklerle soyum bir olduğu hâlde onları nasıl hicvedeceksin?" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Hassan şöyle dedi:

-Ben senin soyunu Kureyş soyları arasından, hamurdan kılın çekilmesi gibi muhakkak çeker çıkarırım.

Urve, babası Hişâm'dan rivayet etti. Ben Aişe'nin yanında Hassân'a sövmeye başladım. Bunun üzerine Âişe:

-Hassân'a sövme! Çünkü o Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şiirleriyle müşriklere karşı müdafa eder idi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3531, 4145)

٦١٥١-حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي الْهَيْثَمُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ يَقُصُّ فِي قَصَصِهِ وَهُوَ يَذْكُرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَخًا لَكُمْ لَا يَقُولُ الرَّفَثَ يَعْنِي بِذَلِكَ

عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ قَالَ:

وَفِينَا رَسُولُ اللَّهِ يَتْلُو كِتَابَهُ إِذَا انْشَقَّ مَعْرُوفٌ مِنَ الْفَجْرِ سَاطِعُ

أَرَانَا الْهُدَى بَعْدَ الْعَمَى فَقُلُوبُنَا بِهِ مُوقِنَاتٌ أَنَّ مَا قَالَ وَاقِعُ

يَبِيتُ يُجَافِي جَنْبَهُ عَنْ فِرَاشِهِ إِذَا اسْتَثْقَلَتْ بِالْمُشْرِكِينَ الْمَضَاجِعُ

تَابَعَهُ عُقَيْلٌ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدٍ وَالْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

6151- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Ravâha'yı kastederek: "Sizin kardeşiniz boş söz söylemez" buyurdu:

Bizim içimizde Allah'ın Kitâbı'nı okuyan Rasûlullah vardır.

Tan yeri ağarıp fecr yükseldiği sıra da, O bize delâletten sonra hidayeti gösterdi.

Kalplerimiz O'na yâkini olarak inanmıştır ve O'nun her dediği gerçekleşir.

O müşriklere yatakları ağır geldiğinde, geceleri yatağından uzak olarak geçirir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1155)

٦١٥٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ يَسْتَشْهِدُ أَبَا هُرَيْرَةَ فَيَقُولُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ نَشَدْتُكَ بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا حَسَّانُ أَجِبْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَعَمْ.

6152- Ebu Seleme ibnu Abdurrahman ibnu Avf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hassan ibnu Sabit el- Ensari (mescidde şiir okumak hususunda) Ebu Hureyre'yi kendisine şahit tutmak isteyerek dedi ki: Allah için söyle. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittin mi? "Ey

Hassan! (Allah'ın Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve ashabını hicveden bu kâfirlere şiirinle) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adına cevap ver. Allahım onu Cibril ile kuvvetlendir." Ebu Hureyre: Evet duydum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 453)

٦١٥٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِحَسَّانَ اهْجُهُمْ أَوْ قَالَ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ.

6153- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hassân'a şöyle buyurdu:

"Sen de müşrikleri hicvedip kötüle veya onların hicivlerine karşılık ver, Cibril de seninle beraberdir." (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 3213)

٩٢-بَاب مَا يُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ الْغَالِبَ عَلَى الْإِنْسَانِ الشِّعْرُ حَتَّى يَصُدَّهُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَالْعِلْمِ وَالْقُرْآنِ

92- Kişinin, Allah'ı Anmasına, İlimle Uğraşmasına ve Kur'ân Okumasına Engel Olacak Şekilde Şiirle Meşgul Olmasının Mekruh Oluşu Bâbı

٦١٥٤- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا.

6154- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizin içinin irinle dolması, şiirle dolmasından daha hayırlıdır."

٦١٥٥- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ رَجُلٍ قَيْحًا يَرِيهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا.

6155- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimsenin karnının, içini bozacak bir irinle dolması, şiir dolmasından daha hayırlıdır."[110]

---

110 Cahiliye dönemi denilen İslâm öncesinde, Arap toplumu için en etkili sanat şiirdi. Cahiliye şiiri toplumsal hayatın en asli görünümlerinden biriydi. Şairin eserinin kaynağı kendi duyguları ile çevresinin duygularının çakıştığı noktalardı. Şair ister bir kabile reisi, ister bir prens, isterse yoksul ve yağmacı bir haydut olsun, daima mensup olduğu toplumun üzerinde hassasiyetle durduğu kimi erdemleri temsil eder, dile getirirdi. Siyasi görüşmelere katılan heyetlerde mutlaka şairler de bulunur; kabile ya da kabileler birliğinin sözcüsü olarak kendisini yetiştiren toplumu temsil ederdi. Kabile, hayatının duygularının, geçmişteki övünç kaynağı olayların, zaferlerinin, düşmanlarına karşı beslediği kinin, onları aşağılayan hicivlerin, çevresini saran doğanın en güzel anlatımını şairin büyülü sözlerinde bulur ve bütün bunları ondan beklerdi. Bu nedenle de şairin şiirlerinin korunmasına ve yayılmasına çalışırdı. Bir reisin şair olması, kabilesi için büyük bir mutluluktu. Kabileler için başlıca gurur ve şeref kaynağı, büyük şairler yetiştirmiş olmaktı; buna karşılık şairden mahrum olmak yalnız mutsuzluk değil, aynı zamanda utanç ve ayıplanma nedeniydi. Kabilenin şaire olan ihtiyacı, düşman kabile şairinin açtığı yaranın ancak ona aynı tarzda karşılık vermekle kapanabileceğine olan inanış öylesine güçlüydü ki, bu yüzden ortaklaşa şiir yazmak zorunluluğunu duyan kabileler oluyordu. Şiir, Arap kabilelerinin şan ve şereflerini koruyan, mazide başardıkları büyük işleri unutulmaktan kurtaran, hatıralarını canlı tutan ve yayan tek bilgi kaynağıydı. Bu nedenle kimi bilginler şiiri, Arapların en büyük ilimleri olarak nitelemekten kendilerini alamamışlardı. Kimi eski yazarlar da, şiirin Arap toplumu içindeki yer ve önemine değinirken, onun arapların bütün bilgilerini içine alan, bunların korunmasını sağlayan, daima başvurdukları, yararlandıkları eserleri (divan ilminin ya da divan el-Arap) olduğunu söylemişlerdir. Şiirin Arap toplumu için yerine getirdiği tarihsel ve toplumsal işlev göz önüne alınınca bu değerlendirmelerin abartılı olmadığı görülür. Şairlerin gücü, yalnız söz sanatındaki ustalıklarından değil, aynı zamanda kahinlik niteliğini taşımalarından geliyordu. Arap toplumunda çok eskilerden beri şairlerin kendileriyle ilişki kurduğu, bilgi ve ilham aldığı bir cine sahip olduğuna inanılıyordu. Şairler de bu inancı canlı tutmaya özen gösteriyorlardı. Örneğin el-Hatay, cinlerden bir arkadaşı bulunduğunu; el Ferazdak, gerektiği zaman cini ile görüştüğünü, Kusayyir, şiire bir cinin yardımı ile başladığını söylüyordu. Bu inanç hem ilham kaynağını insan üstü sihirli bir aleme bağlayarak şairde doğa üstü güçler bulunduğu zannını güçlendiriyor, hem de bunun sonucu olarak şiirlerinin etki gücünü artırıyor, ona kahinlik niteliği kazandırıyordu. Şiirin ve şairlerin böylesine önem kazandığı Cahiliye toplumunda onun gelişmesini sağlayan, onu besleyen kimi etkenler, gelenekler oluşmuştu. Belli günlerde kurulan panayırlarda yapılan şiir yarışmaları, bu geleneklerin en önemlisiydi. Ukaz, Zu'l Mecaz, Mecannatu's-Sarh, Duvmetu'l-Cendel, Hacar Suhar gibi panayırlarda yapılan bu yarışmalarda zamanın en büyük şairi hakemlik eder, şairler en güzel elbiselerini giyerek donatılmış binek hayvanları üzerinde çevrelerini saran halka şiirlerini okurlar, yarışma

٩٣-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرِبَتْ يَمِينُكِ وَعَقْرَى حَلْقَى

93- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Sağ Elin Topraklansın" ve "Akra ve Halkâ"[111] Sözleri Bâbı

٦١٥٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ أَفْلَحَ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ اسْتَأْذَنَ عَلَيَّ بَعْدَ مَا نَزَلَ الْحِجَابُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا آذَنُ لَهُ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ أَخَا أَبِي

---

sonunda birinci gelen şair ilân edilirdi. Kimi şairler de kabilelerinden ayrılarak kendilerine zengin birer koruyucu bulurlardı. Bu şairler nüfuz sahibi hamilerinin yanında kabilelerinin çıkarlarını korurlardı. Lahmi ve Gassani melikleri böyle birçok şaire koruyuculuk yaparlardı. Hira ve Lahmi sarayları da şiirin gelişmesinde çok etkili olmuşlardı. Dinlenmesi helâl olmayan, söyleyeni de yerilen, zemmedilmiş şiire gelince, bu batıl sözlerin bulunduğu şiirdir. Öyle ki insanların en korkağını Antere'ye, en cimrilerini Hatim'e üstün gibi gösterirler. Suçsuz, günahsız kimseye iftira ederler. Takva sahibi kimsenin fasık olduğunu ileri sürerler. Kişinin yapmadığı şeyleri yapmış gibi söyleyecek kadar aşırı giderler. Bunu da can sıkıntısını gidermek ve sözleri güzelleştirmek için yaparlar. Şiir bir çeşit sözdür. Onun güzeli güzel çirkini de çirkin söz gibidir. Yani şiir bizatihi hoşlanılmayan bir şey değildir. O muhtevaları dolayısıyla mekruh görülür. Arapların nezdinde şiirin pek büyük bir etkisi vardı. Hep hicveden, fuhuştan, Müslümanlardan birinin şeref ve haysiyetine taarruzdan hâli olan şiirin söylenmesinde bir sakınca yoktur. Şiir, bir şeyi zeka ve fetanetle iyice anlatmak manasındadır ve bilmek anlamına gelen ilimden daha özel bir manaya gelmektedir. Istılahta ise kasten ve irade ile söylenen vezinli, kafiyeli sözdür. Şiir bizatihi kendisi iyi veya kötü diye yaftalanamaz. İyisi de olur şiirin kötüsü de. Bu şiirin muhtevasına bağlıdır. İnsanlara öğüt veren, ufuk açan, müsbet yönde etki eden şiirlerin okunması da yazılması da güzeldir. Hatta Peygamber Efendimiz bu tür şiirleri övmüştür. Rasûlullah'ın bir şaire "Şu beytinden dolayı Allah sana teşekkür ediyor" demesi mevzuyu aydınlatmaya yeter. Yine Peygamberimizin "Ya Hassan onlara şiirle cevap ver" buyurması, muhtevası güzel şiirlerin takriri sünnet olduğunu ortaya koyar. Muhakkak ki şiir insanları etkileyen yazılı sanatların en üstünüdür. Şiirle insanın ruhu kanatlanır, sonsuz ufuklara yelken açar. Bu noktada şiirin ve dolayısıyla şairin mesuliyeti ortaya çıkmaktadır. Kur'ân'da yerilen şairler, İslâm'a çatan, peygamberin ve Müslümanların ailesine dil uzatan, içkiden vs. bahseden müteşairlerdir. Bu tür şairleri ve şiirlerini tasvip etmek mümkün değildir. Çünkü Kur'ân ve hadis bunların pespaye, adi şeyler olduklarını bize beyan buyurmaktadır. Bunlar haram şeylerdir. Bizim özellikle üzerinde durmak istediğimiz yüce duyguların ürünü olan şiirdir.

111 Bu kelime Kureyş dilinde "boğazın sancılansın, bedenin yaralansın" manalarına gelir.

الْقُعَيْسِ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَتْنِي امْرَأَةُ أَبِي الْقُعَيْسِ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَتْنِي امْرَأَتُهُ قَالَ ائْذَنِي لَهُ فَإِنَّهُ عَمُّكِ تَرِبَتْ يَمِينُكِ قَالَ عُرْوَةُ فَبِذَلِكَ كَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ حَرِّمُوا مِنْ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنْ النَّسَبِ.

6156- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hicap emri indikten sonra süt babam Ebu Kuays'ın kardeşi Eflah beni ziyaret etmek için izin istedi. Ben dedim ki:

-Bu hususta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den izin isteyinceye kadar ona izin vermem. Çünkü beni Eflah'ın kardeşi Ebu Kuays emzirmedi, lâkin beni Ebu Kuays'ın karısı emzirdi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldiğinde O'na şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Beni emziren bir erkek değil, ancak beni emziren Ebul-Kays'ın hanımıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ona izin ver, çünkü o senin amcandır. Sağ elin topraklansın!" Urve şöyle dedi: Bundan dolayı Aişe şöyle derdi:

-Nesepten dolayı haram kılmakta olduklarınızı süt emmeden dolayı da haram kılın. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2644, 4796, 5103, 5111, 5239)

٦١٥٧- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْفِرَ فَرَأَى صَفِيَّةَ عَلَى بَابِ خِبَائِهَا كَئِيبَةً حَزِينَةً لِأَنَّهَا حَاضَتْ فَقَالَ عَقْرَى حَلْقَى لُغَةٌ لِقُرَيْشٍ إِنَّكِ لَحَابِسَتُنَا ثُمَّ قَالَ أَكُنْتِ أَفَضْتِ يَوْمَ النَّحْرِ يَعْنِي الطَّوَافَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي إِذًا.

6157- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ Haccı'nı yaptıktan sonra Medine'ye dönmek istediğinde Safiyye'yi çadırının kapısında dertli ve hüzünlü bir hâlde gördü. Çünkü Safiyye hayız olmuştu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kureyş dili ile: "Akrâ, halkâ! Sen bizi yolumuzdan alıkoydun!" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallal-

lahu aleyhi ve sellem: "Sen bayramın birinci günü ifada tavâfı yapmadın mı?" diye sordu. Safiye de: Evet, yaptım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse yoluna devam et!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 294, 305, 316, 317, 319)

٩٤-بَاب مَا جَاءَ فِي زَعَمُوا

94- "Zeamû" (İddia Ettiler, İleri Sürdüler) Tabîri Hakkında Gelen Şey Bâbı

٦١٥٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِئٍ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي أَنَّهُ قَاتِلٌ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فُلَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِئٍ قَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ وَذَاكَ ضُحًى.

6158- Ebu Talib'in kızı Ümmü Hani -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fetih yılı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim ve onu yıkanırken buldum. Kızı Fâtima'da O'nu perdeliyordu. Ümmü Hani dedi ki: O'na selâm verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem: "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben dedim ki: Ben Ebu Talip'in kızı Ümmü Hani'yim. "Merhaba Ümmü Hani" dedi. Yıkanmasını bitirdikten sonra bir kumaşa bürünmüş şekilde sekiz rekât namaz kıldı. Namazını bitirince dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Anamın oğlu (yani Ali ibnu Ebi Talip), benim himayem altındaki Hubayra'nın oğlu falancayı öldüreceğini söylüyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Senin himaye ettiğini, biz de himayemiz altına aldık ey Ümmü Hani!"

Ümmü Hâni: Bu, kuşluk vakti idi, demiştir. (Hadîsin geçtiği diğer yerler: 357, 3171)

٩٥-بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ الرَّجُلِ وَيْلَكَ

95- Kişinin "Veyleke" (Vay sana!) Sözü Hakkında Gelen Şey Bâbı

٦١٥٩- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ.

6159- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kurbanlık devesini önüne katmış götüren birini gördü. Ona, "Devene bin" buyurdu. Adam, "Bu kurbanlık devedir" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Bu deveye bin" buyurdu. Adam yine, "Bu kurbanlık devedir" dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci veya üçüncü defasında: "Vay sana! Bin şu deveye!" buyurdu. (Hadisin geçtiği yerler: 1689, 1706, 2755, 6160)

٦١٦٠-حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ ارْكَبْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ.

6160- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kurbanlık devesini önüne katmış götüren birini gördü. Ona, "Devene bin" buyurdu. Adam, "Bu kurbanlık devedir" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikinci veya üçüncü defasında: "Bu kurbanlık deveye bin! Vay sana!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1689, 1706, 2755, 6160)

٦١٦١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَأَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ مَعَهُ غُلَامٌ لَهُ أَسْوَدُ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ يَحْدُو فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْحَكَ يَا أَنْجَشَةُ رُوَيْدَكَ بِالْقَوَارِيرِ.

6161- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculukta idi. Kendisiyle beraber hanımlarının develerini sevkeden Enceşe denilen siyahi biri vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Vay sana! Ey Enceşe! Cam şişelerini yavaş yönlendir!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6149)

٦١٦٢- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَثْنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ أَخِيكَ ثَلَاثًا مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فُلَانًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ.

6162- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında bir adam, bir adamı övdü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç kere sözünü tekrarlayarak şöyle buyurdu:

"Bu çok şaşılacak bir şey! Sen arkadaşının boynunu kestin, sen arkadaşının boynunu kestin" Sonra şöyle buyurdu:

"Sizden her kim din kardeşini ille de methedip övecekse: Falanca kişi hakkındaki zannım şudur ki, onun hesaba çekicisi Allah'tır. Ben, Allah'a karşı kimseyi tezkiye edemem. Onu şöyle şöyle kimse olduğunu sanıyorum, desin! Bu sözleri de şayet o kimsenin öyle olduğunu biliyorsa söylesin."[112] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2662, 6061)

---

112 İslâm âlimleri bu hadisler arasında herhangi bir çelişki görmezler. Şayet bir insanı yüzüne karşı methetmek onun kendini beğenmesine, kibirlenip gururlanmasına, şımarmasına ve bu sebeple fitneye düşmesine sebep olacaksa, onu yüzüne karşı övmek yasaklanmıştır. Ayrıca bir insanı övmede çok aşırı gitmek de hoş karşılanmamıştır. Buna karşılık takva sahibi, aklı başında, gururlanıp kibirlenmesinden ve şımarmasından endişe edilmeyen kimselerin methedilmesinde ise bir sakınca görülmemiş; bu hareket iyileri ve iyilikleri teşvik olarak değerlendirilmiş ve hatta müstehap olduğu söylenilmiştir. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem bizzat kendisi sahâbîlerden bir çoğunu övüp methetmiş, onların güzel hasletlerini öne çıkarmış ve kendilerini topluma örnek insanlar olarak takdim etmiştir. Hadis kitaplarımızın "Fezâil" ve "Fezâilü'l-ashâb" bölümlerinde bunun en güzel ve eskimez misâllerini görürüz. Aynı şekilde, Efendimiz'in sağlığında Hassân İbni Sâbit, Kâ'b İbni Züheyr ve Abdullah İbni Revâha gibi ashâbın en seçkin şairleri Resûl-i Kibriyâ'yı methedip öven şiirler söylemişler ve Efendimiz onlara herhangi bir müdahalede bulunmamıştır. Onların yolunu takip eden yüzlerce şair de çeşitli dillerde bu güne kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ı öven binlerce na't ve kasîde

٦١٦٣- حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالضَّحَّاكِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ ذَاتَ يَوْمٍ قِسْمًا فَقَالَ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ قَالَ وَيْلَكَ مَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ فَقَالَ عُمَرُ ائْذَنْ لِي فَلْأَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ لَا إِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمُرُوقِ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيِّهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى

---

yazmışlardır. İnsanların faziletli olup olmadıklarına bakmaksızın, bir takım dünyalık manfaatler elde etmek için hiçbir üstün meziyeti olmayan mevki ve makam sahiplerini, mal ve mülk ehli zenginleri övenler şiddetle kınanmıştır. Böylelerine meddâh, dalkavuk, çığırtkan ve yağcı gibi adlar verilir. Böyle kimseler nice değersiz insanı üstün göstermek, bayağı kişileri faziletli kimselermiş gibi takdim etmek suretiyle, onları şımartıp baştan çıkarmanın yanında topluma da en büyük zararı verirler. Çünkü bu gibi durumlarda İslâmî ve insani değerler alt üst olur: kötüler öne geçirilirken dürüst ve haysiyetli kişiler kenara itilir. Bu ise her toplum için en büyük felâketlerden biridir. İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tarafından yasaklanmış olan meddahlık, dalkavukluk budur. Bu açıklamalardan sonra, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzüne karşı övülen kimsenin helâk olmasından veya aynı anlamda olmak üzere bel kemiğinin veya boynunun koparılmasından bahsetmesinin anlamını daha iyi kavramış olmaktayız. Övgüye lâyık olmayan veya haddinden fazla övülen kimsenin kendisini gerçekten öyle zannetme ve bu yüzden nefsini muhasebe ve murakabe etmekten, tövbeye yönelmekten vazgeçme tehlikesi vardır. Bu ise onun için bir ölüm demektir. Ebu Bekre'nin rivayetinde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda metheden ve methedilen kişilerin kimlikleri belirtilmemiştir. Böyle durumlarda aslolan kişilerin kimlikleri değil, hareketin doğru veya yanlış olduğunun ortaya konulmasıdır. Bir insanı mutlaka methedeceksek, hakkında kesin bilgi sahibi olduğumuz güzel hasletlerini ve bunlardan yola çıkarak kendisi hakkındaki kanaatlerimizi ortaya koymalıyız. Bize gizli olan yönlerini öne geçirmemeliyiz. Çünkü kişinin gizli hâllerini, kalbini, gönlünü, niyetini ve kafasından geçirdiklerini ancak Allah bilir. İnsanları Allah'a karşı tezkiye edip, temize çıkarmak ve onların âhiret yurdundaki mevki ve makamlarıyla ilgili kesin hükümler vermek caiz değildir. Kibirlenip gururlanmasından, şımarıp fitneye düşmesinden korkulan kimseyi yüzüne karşı övmek yasaklanmıştır. Takva ehli, kibirlenmesinden ve şımarmasından korkulmayan faziletli kimseleri övmekte bir sakınca yoktur. Meddahlık, dalkavukluk ve çığırtkanlık dinimizde câiz görülmeyen kötü hasletlerdir. Bir kimse övülürken, onda mevcut olan sıfatlar anılmalı, niyeti, zihninden geçirdikleri ve kalbinde gizlediği sırları Allah'a havale edilmeli ve hiç kimse Allah'a karşı kesin ifadelerle tezkiye edilmemelidir.

قُذَذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثَ وَالدَّمَ يَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ آيَتُهُمْ رَجُلٌ إِحْدَى يَدَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنِّي كُنْتُ مَعَ عَلِيٍّ حِينَ قَاتَلَهُمْ فَالْتُمِسَ فِي الْقَتْلَى فَأُتِيَ بِهِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6163- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'nin Yemen'den gönderdiği altınları taksim ediyordu. Bizler de O'nun yanında idik. Temim oğullarından Zul-Huveysira denilen bir adam geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Adaletli ol! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sana yazıklar olsun! Şayet ben adaletli olmazsam, adaletli olan kimdir? Şayet ben adil olmazsam, muhakkak sen ziyan etmiş, hüsrana uğramış olursun."

Bunun üzerine Ömer şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin ver de bu adamın boynunu vurayım. Ömer'in bu sözüne binaen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onu bırak ey Ömer! Onun öyle arkadaşları vardır ki, sizden biriniz namazını, onların namazı yanında ve orucunu onların orucu yanında küçük görür. Onlar Kur'ân okurlar, ancak bu okuyuşları onların köprücük kemiklerinden öteye geçmeyecek. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Avı delip geçen okunun demirine bakılır, orada kan namına bir şey bulunmaz. Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun yelesine -tüyüne- bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Ok, avın işkembesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbir şey oka yapışmamıştır. Onların alâmeti iki pazusundan biri kadın memesi gibi veya öteye beriye gidip gelen büyük bir et parçası gibi olan siyah bir adamdır. Onlar, insanlar, Müslümanlar arasında bir ayrılma olduğu zaman ortaya çıkarlar"

Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben bu hadîsi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işitmiş olduğuma şehadet ediyorum. Ve yine şehadet ediyorum ki, Alî ibnu Ebî Tâlib, ben de kendisiyle

beraberken onlarla savaşmıştır. Alî bu hadîste tavsîf edilen adamın aranmasını emretti. Adam arandı, neticede bulup getirildi. Hatta ben ona baktım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tarif ettiği gibi olduğunu gördüm.[113] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3344)

٦١٦٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ

113 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem gelecekte İslâm ümmeti içinde çıkacak olan havariç veya günümüz adı ile tekfircilerden haber vermiş ve onların özelliklerini saymıştır. Bu ve bir çok yerde gelen rivayetlere baktığımızda bu insanları tanıyabilmemiz için en ince ayrıntıya kadar bizlere onların davranışları anlatılmıştır. Tekfirciler korku duygusunda aşırı giderek sapmışlar ve ümitte aşırı giden mürcie toplumunun çıkmasına sebep olmuşlardır. Tekfirciler alel ıtlak herkese kâfir derler ve sadece kendilerini Müslüman görürler. Onlar yaptıkları ibadetler yanında Müslümanların ibadetlerinin azımsarlar. Puta tapan müşrikleri bırakır sadece müminlerle uğraşırlar. Okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Geçimsizdirler, cedelcidirler haddi devamlı aşarlar durulmazlar. Yaşları genç hulyaları bozuktur. Kur'ân okurlar ama gırtlaklarında aşağı geçmez ve sadece anladıkları manayı alırlar onu delil getirip batılı talep ederler. Hiçbir zaman cemaatçi bir yapıya sahip değillerdir. Sürekli İslâmın içinde bir yara ve çıban başıdırlar. Allah onların şerlerinden Müslümanları korusun. Bunların hepsi ayak takımıdır bir tane içlerinde alim göremezsin. Çünkü ilim sabır ister bunlar ise hulyaları bozuk davranışları aksi geçimsiz anlayışları kıttır ilim için ayıracak zamanları yoktur ama herkesi cehalet mazeret değil diyerek tekfir ederler. Ama bunlara aynı sorulardan sorsanız bilmediklerinde aynı cümleyi kendilerine kullanmazlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemle bile bunların öncüleri Allah'dan kork dedikleri gibi bunlarda hadis inkarı had safhadadır. Bunlar Kur'ân-ı almış sünneti bırakmışlar ve sapmışlardır. Ayrıca imanı dahi anlamamışlar artma ve eksilmeyi kabul etmemişler küçük olsun büyük olsun işlenen her günahdan dolayı insanları ebedî cehenneme göndermişlerdir. Maalesef günümüzde de bu fırka oldukça faal ve artış göstermekte. Bunun da sebebi ilmi otoritenin kaybolması cehaletin had safhaya gelmesi muhakkak bu tip fırkayı dallerinde çoğalmasına sebep olacaktır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eğer ben bunlara erişirsem ad kavminin öldürüldüğü gibi onları öldürürdüm diyor. Hükümler zâhire göre, yani dış görünüşe bakarak verilir; niyetlere ve gönülden geçenlere göre hüküm vermek sadece Allah'a mahsustur. Bütün bâtıl ilâhlardan uzak durmak ve onları reddetmek farzdır. İnsanları niyetlerine, kafalarında ve kalplerinde gizledikleri düşüncelerine göre yargılamaya kalkmak toplumları fitneye sürükler ve birçok zulümlerin işlenilmesine sebep olur. Bir kimse, herhangi bir şekilde İslâm'ı kabul ettiğini ifade ederse, onunla savaşılmaz ve artık onun kanını dökmek haram olur. Allah hidayet etsin doğrudan ayırmasın bizleri.

قَالَ وَيْحَكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ أَعْتِقْ رَقَبَةً قَالَ مَا أَجِدُهَا قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ مَا أَجِدُ فَأُتِيَ بِعَرَقٍ فَقَالَ خُذْهُ فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَى غَيْرِ أَهْلِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا بَيْنَ طُنُبَيْ الْمَدِينَةِ أَحْوَجُ مِنِّي فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ قَالَ خُذْهُ تَابَعَهُ يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَيْلَكَ.

6164- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin huzurunda otururken bir adam çıkageldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben helâk oldum! Ben Ramazan ayında oruçlu iken eşimle cima ettim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bir köle azat et" buyurdu. Adam:

-Benim azat edecek bir kölem yoktur, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse iki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tut" buyurdu. Adam:

-Benim buna gücüm yetmez, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse altmış fakiri doyur" buyurdu. Adam:

-Ben bu kadar yiyeceği bulamam, dedi.

Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme arak denilen ve hurma yaprağından örülmüş bir sepetin içerisinde hurma getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bu hurmayı al sadaka olarak dağıt" buyurdu. Bunun üzerine o adam:

-Benden daha fakir olanlara mı vereceksin ey Allah'ın Rasûlü?! Vallahi, Medine'nin şu iki kara taşlığı arasında benim ailemden daha fakir bir aile yoktur, dedi. Adamın bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellem azı dişleri görünecek kadar güldü, sonra da:

-"Bu hurmayı al ve ailene yedir!" buyurdu.[114] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1937, 2600, 5368, 6087, 6709, 6711, 6821)

٦١٦٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ شَأْنَ الْهِجْرَةِ شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا.

6165- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir bedevi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Bana hicretten haber ver, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sana yazık olur! Çünkü hicret meşakkatlidir. Senin zekâtını verdiğin deven var mı?" Bedevi: Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Öyle ise sen, denizlerin ötesinde bulunsan da çalış. Çünkü Allah senin çalışmanı karşılıksız bırakmaz."[115] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1452, 2633, 3923)

---

114 Oruç, amelî olduğu kadar vakti olan bir ibadettir. Malûmdur ki, kişi ramazan orucunu bir başka ayda tutsa bu ondan kabul edilmediği gibi, kaza da aynı şekilde kabul edilmez. Eğer bu kapı açılır da insanlara ramazanda bilerek oruç bozana bir gün kaza gerekir denilirse, nasıl olsa kaza edeceğiz diye farz olan ramazan orucunda tembellik ederek bunun günahını önemsemezler. Bu rivayette kasden ramazanda orucu bozana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kefaret olarak söyledikleri orucu kasden bozan için yapması gerekenlerdir. Yani sırasıyla iki ay boyunca aralıksız olarak, hiç ara vermeden oruç tutması veya Öyleyse altmış fakiri doyurması veya sadaka dağıtması.

115 İmkânlar ölçüsünde sadaka vermeye çalışmak, âhiret azığı hazırlamak demektir. Bunu yarım hurma, bir bardak su ile bile sağlamak mümkündür. Amellerimizi güzelleştirmeye çalışarak sorumluluğumuzu hafifletmeye bakmalıyız. Zira bize ancak sâlih amellerimiz fayda verecektir. Allah Teâlâ verdiği nimetlere karşı hamd ve şükredilmesinden hoşnut olur. Sevabı Allah'tan beklenen ve inanılarak yerine getirilen iyilik ve hayırlar, insana cennet kapılarını açar. Allah Teâlâ, bizleri iyilik ve hayır işleme mutululuğuna kavuşturmak için bu tür amel çeşitlerini arttırmıştır. Bu, O'nun biz kullarına bir ikramı ve ihsanıdır.

٦١٦٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ سَمِعْتُ أَبِي عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ قَالَ شُعْبَةُ شَكَّ هُوَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ وَقَالَ النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ وَيْحَكُمْ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ.

6166- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yazık size! Benden sonra, kâfirlerin birbirlerinin boyunlarını vurdukları gibi, böyle yaparak onlara benzemeyin."[116] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4403, 6043, 6785, 6868, 7077)

٦١٦٧-حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَائِمَةٌ قَالَ وَيْلَكَ وَمَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ إِنَّكَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ فَقُلْنَا وَنَحْنُ كَذَلِكَ قَالَ نَعَمْ فَفَرِحْنَا يَوْمَئِذٍ فَرَحًا شَدِيدًا فَمَرَّ غُلَامٌ لِلْمُغِيرَةِ وَكَانَ مِنْ أَقْرَانِي فَقَالَ إِنْ أُخِّرَ هَذَا فَلَنْ يُدْرِكَهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ .وَاخْتَصَرَهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6167- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedevilerden bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet ne zaman kopacak? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona:

-"Yazık sana! Kıyamete ne hazırladın?" diye sordu. Adam da:

---

116 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insan olmamız hasebiyle olacak her fitneden bizleri uyarıyor. Her ne olursa olsun hisle değil gelen naslarla amel etmemizi Allah'dan korkmamızı tavsiye ediyor. Kâfirlerin ahlâkı gibi ahlâklanmayın kafanıza eseni yapmayın bir gün dost ken bir sebep teşkil edip hemen canınıza kasdetmeyin diye bizleri uyarıyor.

-Hiçbir şey hazırlamadım. Ancak ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen sevdiğinle berabersin" buyurdu. Bunun üzerine:

-Bizler de öyle miyiz? Yani bizler de sevdiğimizle beraber miyiz? diye sorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Evet" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin verdiği bu müjde ile bizler çok sevindik.

Mugîre ibnu Şube'nin benim yaşlarımda olan oğlu uğradı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet bu çocuk yaşlanırsa sizlerden hiç biriniz hayatta kalmayacaktır."[117] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3688)

٩٦-بَاب عَلَامَةِ حُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

96- Allah Sevgisinin Alâmeti Bâbı

لِقَوْلِهِ ﴿ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin.»*** (Âli İmrân: 31)

٦١٦٨- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

117 Kıyametin vakti muğlak alâmetleri müphemdir. Hemen bir vaka gördüğümüzde şu diyemediğimiz gibi o alâmetin zikredilen naslardan olduğunu kıyametin kopma vaktinin ise ancak Allah indinde olduğunu deriz. "Kıyametin ne zaman kopacağı" müşterek merak konusudur. Cibril hadisinde de sorulara cevap veren Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bu konu sorulunca Allah'dan başka herkesin bilemeyeceği bir şeylerin olacağını da belgeleyen o tatlı cevabını veriyor: "Kendisine soru sorulan, bu konuda soru soran senden daha bilgili değilim." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "bilmiyorum" demenin ayıp olmadığını böylece biz ümmetine öğretmiş olmaktadır. Peygamberler ancak Allah'ın bildirdiği kadar gaybı bilebilirler. Kıyametin ne zaman kopacağı kadar, alâmetlerinin de merak konusu olduğu açıktır. Bu sebeple Cebrâil'in "bari alâmetlerini söyle" diye istekte bulunması pek tabiîdir. Burada kişi sevdiği ile beraberdir derken dünyadada ahirettede kasdedilmiş iman edip Salih amel işleyenin orda mahcup olmayacağı müjdesi verilmiştir.

6168- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kişi sevdiği ile beraberdir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6169, 6170)

٦١٦٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ تَابَعَهُ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ وَأَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6169- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Onların ameli gibi amel etmediği hâlde o topluluğu seven biri hakkında ne dersin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kişi sevdiğiyle beraberdir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6168, 6170)

٦١٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَمَّا يَلْحَقْ بِهِمْ قَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ تَابَعَهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ.

6170- Ebu Mûsâ el-Eşarî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Onların ameli gibi amel etmediği hâlde o topluluğu seven biri hakkında ne dersin? Diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kişi sevdiği kimse ile beraberdir."[118] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6168, 6169, 6170)

---

118 Hayır ehlini ziyaret edip onlarla beraber olmanın, mutlaka onların yaptıklarını yapmaya bağlı olduğu sanılabilir. Yukarıdaki üç hadis ve rivayet farklılıkları, fazilet sahibi kişilerle beraber olabilmenin bir başka yolunu göstermektedir: Salihleri ve

iyileri sevmek. Hadîs-i şerîfler de "kişinin, sevdikleriyle beraber olduğu" genel bir kaide ve ifade ile anlatılmaktadır. Öncelikle buradaki beraberlik, hiç şüphesiz her bakımdan yani, fazilet ve derece bakımından beraberlik demek değildir. Aynı yerde veya mecliste bulunan insanlar, beraberdirler ama gerçek durumları, imkânları ve manevî değerleri farklı farklıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i sevdiği için onunla beraber olacağı belirtilen kimse, Peygamber aleyhisselâm ile aynı seviyede olacak demek değildir. Ama onunla cennette bulunma ve onu görebilme imkânına sahip olacak demektir. Öte yandan "Kişi sevdiği ile beraberdir" beyanında iyilik-kötülük ayırımı yapılmamış, genel bir kaide olarak durum ortaya konulmuştur. Bundan iyileri seven iyilerle, kötüleri seven de kötülerle beraberdir, anlamı çıkar. Zaten insan, sevdiği kimselerle olmayı onların yakınında bulunmayı ister. Sevmediği kimselerle birlikte vakit geçirmek, başlı başına azap vesilesidir. Kimse de böyle bir beraberliğin peşinde olmaz. Birlikte olma arzusunun temelinde sevgi yatar. Burada dile getirilmiş olan endişe, amel noksanlığı ya da sevdiklerinin yaptıklarını yapamama gibi durumların, sonuçta sevilen kimselerden ayrı kalmaya sebep olabileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Onun için de "Bir topluluğu sevdiği hâlde onların yaptıklarını yapamayan, dolayısıyla onların seviyelerine ulaşamayan kimsenin durumu" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sorulmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in cevabı, bu endişenin yersiz olduğunu ortaya koymuştur. Beraberlik için aynı seviyeyi paylaşmanın ya da aynı şeyleri yapmanın şart olmadığını, iyiliklerinden dolayı sevilen insanlarla beraber olabilmek için onlara duyulan sevginin yeteceğini müjdelemiştir. Çünkü niyet çoğu kere amelden önde gelir. Ashâb-ı kirâmın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den duydukları bu müjdeli beyan üzerine, Müslüman oldukları gün dışında hiçbir gün bu derece sevinmediklerini kaydetmektedir. Hatta bizzat kendisi, "Ben de Allah ve Resûlünü ve Ebu Bekir ile Ömer'i seviyorum. Onların amelleri gibi amel edemediysem de, onlarla beraber olmayı umuyorum" demiştir. Burada, kıyametin ne zaman kopacağını soran bedevîye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in "Kıyamet için ne hazırladın?" diye karşı soru yöneltmesi, asıl merak edilmesi gerekli olan konuya dikkat çekmek ve böylece ümmetini eğitmek içindir. Kıyamet nasıl olsa bir gün kopacaktır. Önemli olan herkesin o gün için ne hazırladığını düşünmesidir. Bedevînin zikre değer önemli bir hazırlığının bulunmadığını, farzlar dışında fazlaca bir ibadetinin, hayır ve hasenatının olmadığını, ancak Allah'a ve Resûlü'ne karşı derin bir muhabbet ve sevgi duyduğunu söylemesi, hem bir samimiyetin ifadesi, hem de gönlündeki sevgiye güvendiğinin belirtisidir. "Sen, sevdiğinle berabersin" cevabı da, gerçekten güvenilecek şeyin, gönülden duyulan sevgi olduğunu gözler önüne sermektedir. "Sevgi, itaati ve sevilenin yaptıklarını yapmayı gerektirmez mi?" diye aklımıza bir soru gelebilir. Elbette insan, sevdiği kimseleri üzmek istemez, onların emirlerini yerine getirmeye çalışır, onlara itaattan zevk alır. Ama bütün bunların yeterince yapılamadığı hâllerde bile eğer gerçekten "sevgi" varsa, sırf o sevgi, kişiyi sevdikleriyle buluşturabilir. Yani bir anlamda iyileri sevmek, insanı pişman etmez. O hâlde "Amelim az, durumum pek iyi değil" diyerek, insan sevdiği iyi kişiler, fazilet ve hayır sahipleriyle beraber olmaktan uzak kalmamalıdır. Onların meclislerine devam etmeli, ziyaretlerine gitmelidir. Zi-

٦١٧١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتَى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ.

6171- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet ne zaman olacak? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Sen onun için ne hazırladın?" buyurdu. Adam da: Ben Kıyamet için çokça namaz, oruç ve sadaka hazırlamadım. Lâkin ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen sevdiğinle berabersin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3688, 6167, 7153)

٩٧-بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلرَّجُلِ اخْسَأْ

97- Bir Adamın Diğer Bir Adama: "Sus! Defol!" Demesi Bâbı

٦١٧٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِابْنِ صَائِدٍ قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا فَمَا هُوَ قَالَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ.

6172- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İbnu Sâid adındaki kâhin çocuğa: "Senin için bir şey sakladım. O nedir?" dedi. İbnu Sâid: O Duh'tur, dedi.[119] Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona: "Sus! Defol git!" buyurdu.

---

ra salihlerle sohbet, hayırların doğmasına vesiledir. Âhirette ise, zaten "Kişi, sevdiğiyle beraberdir." Yüce Rabbimizden bizleri, sevdikleriyle beraber haşretmesini dileriz.

119 Buradaki dumandan kasıt şu ayettir. "Şimdi sen göğün açık bir duman çıkaracağı günü gözetle" (Duhan:10).

٦١٧٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ انْطَلَقَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِهِ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدَهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فِي أُطُمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ ابْنُ صَيَّادٍ يَوْمَئِذٍ الْحُلُمَ فَلَمْ يَشْعُرْ حَتَّى ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ ثُمَّ قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَرَصَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ثُمَّ قَالَ لِابْنِ صَيَّادٍ مَاذَا تَرَى قَالَ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُلِّطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ هُوَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي فِيهِ أَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ يَكُنْ هُوَ لَا تُسَلَّطُ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُوَ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ.

6173- Abdullah ibnu Umer -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Ömer, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle beraber bir toplulukla İbnu Sayyâd'ın bulunduğu tarafa gittiler. Onu Megâlete oğullarının sarayı yanında çocuklarla oynarken buldular. İbnu Sayyâd o sırada ergenlik çağına yaklaşmıştı. İbnu Sayyâd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi tâki gelip onun eliyle ona dokununcaya kadar geldiğini hissetmedi. Sonra Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem ibnu Sayyad'a şöyle dedi: Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehadet eder misin? Bunun üzerine ibnu Sayyâd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme baktı ve: Senin Ümmîlerin Rasûlü olduğuna şehadet ederim, dedi. İbnu Sayyâd Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve selleme dedi ki: Peki sen benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehadet eder misin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun sualine cevap vermeyi terk ederek şöyle buyurdu: "Ben Allah'a ve peygamberlerine iman ettim." Akabinde ona: "Ne görüyorsun?" diye sordu. İbnu Sayyâd dedi ki: Bana doğru haberler de, yalan haberler de gelir. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İş senin için karıştırılmış" buyurdu. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İbnu Sayyâd'a: "Senin için bir şey sakladım," dedi.

İbnu Sayyâd şöyle dedi: O "Duh"tur, diye cevap verdi. Bunun üzerine sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Defol git, haddini aşma!" Bu olay üzerine Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bana müsaade et de onun boynunu vurayım ey Allah'ın Rasûlü!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ona bırak! Şayet o Deccal ise sen ona karşı üstün gelemezsin. Şayet o Deccal değil ise, senin onu öldürmende senin için hiçbir hayır yoktur.[120] (Hadisin geçtiği diğer yer: 1354)

٦١٧٤- قَالَ سَالِمٌ فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ انْطَلَقَ بَعْدَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ يَؤُمَّانِ النَّخْلَ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتِلُ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيْ صَافُ وَهُوَ اسْمُهُ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَنَاهَى ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ.

120 İbn Sayyad'ın kim olduğunu tanıyalım: İsmi Sâfî'dir veya Abdullah İbnu Sayyad veya Sâid'tir. Medine yahudilerindendir. Ensar'dan olduğu da söylenmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde yaşı küçüktü. O Mmüslüman olmuştur, oğlu Umâre'de tabiinin büyüklerindendir. İmam Malik ve başkaları Umâre'den hadis rivayet etmişlerdir. İbnu Sâidin Babası yahudidir. Doğarken şaşı ve sünnetli olarak doğmuştur. Bu yüzden kendisine Deccal denildi. Sonra Müslüman oldu. Tabiindendir. Rasulullahi görmüştür. Oğlu Umâre, Said b. Müseyyeb'in arkadaşlarından hayırlı bir Müslümandır. İbn Sayyad'ın insanlar arasında Deccal olduğu yayılınca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onu görmek istedi. Onun yanına gitti ve ona sorular yöneltti. İbnu Sayyad'ın durumu ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu imtihan etti. Buna karşılık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona bir şey yapmadı. Çünkü kendisine onun Deccal olduğuna dair bir vahiy gelmemişti. Ayrıca Ömer, onun Deccal olduğuna dair Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında yemin etmesine karşılık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu reddetmemiştir. İbnu Sayyad insanların kendisi hakkında söylediklerini işiterek bundan çok büyük üzüntü duymuştur ve kendisinin Deccal olmadığını savunmuştur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Deccal hakkında söylediği özelliklerin kendisinde bulunmadığını söylemiştir.

6174- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bu olaydan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey ibnu Ka'b ile beraber İbnu Sayyâd'ın bulunduğu hurmalığa gitmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İbnu Sayyad kendisini görüp fark etmeden önce gizlice ibnu Sayyad'dan bir şeyler duymak istiyordu. Onu kadife örtüsü içinde yan yatmış bir durumda gördü. Ondan bazı sesler geliyordu. Bu esnada hurma ağacının arkasına gizlenmiş bulunan İbnu Sayyâd'ın annesi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördü ve oğluna: Ey Safi! (Bu ibnu Sayyad'ın ismidir) Muhammed burada, dedi. İbnu Sayyâd ayağa kalktı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Şayet annesi onu o hâlde bıraksaydı, onun hâli ortaya çıkacaktı." (Hadisin geçtiği yer: 1355)

٦١٧٥- قَالَ سَالِمٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي أُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ خَسَأْتُ الْكَلْبَ بَعَّدْتُهُ خَاسِئِينَ مُبْعَدِينَ.

6175- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar içinde ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Sonra Deccâl'i zikredip şöyle buyurdu:

"Ben sizleri onun şerrinden sakındırıyorum. Hiç bir peygamber yoktur ki, kavmini ondan sakındırmamış olsun. Daha önce Nuh aleyhisselâm da kavmini ondan sakındırmıştı. Ancak ben sizlere hiçbir peygamberin kavmine söylemediği bir sözü söyleyeceğim: Deccal şaşıdır, Allah ise şaşı değildir."

Ebu Abdullah el-Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: خَسَأْتُ الْكَلْبَ Köpeği uzaklaştırdım, manasına gelir. خَاسِئِينَ Uzaklaştırılanlar, manasına gelir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3057)

٩٨-بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ مَرْحَبًا

98- Bir Kimsenin "Merhaba" Demesi Bâbı

وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام مَرْحَبًا بِابْنَتِي وَقَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ جِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ.

Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Fâtıma'ya: "Merhaba kızım" dedi. Ümmü Hâni' şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Merhaba Ümmü Hâni'" dedi.[121]

٦١٧٦- حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَرْحَبًا بِالْوَفْدِ الَّذِينَ جَاءُوا غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا حَيٌّ مِنْ رَبِيعَةَ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مُضَرُ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ فَصْلٍ نَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ وَنَدْعُو بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا فَقَالَ أَرْبَعٌ وَأَرْبَعٌ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَصُومُوا رَمَضَانَ وَأَعْطُوا خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَلَا تَشْرَبُوا فِي الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ.

---

121 Ümmü Hânî Fâhite Binti Ebu Tâlib; Peygamberimiz'in amcası Ebu Tâlib'in kızı olan Fâhite'nin isminin Fâtıma veya Hind olduğu söylenirse de, meşhur olan Fâhite'dir. O, Ali'nin kız kardeşidir. Nakledildiğine göre, Fâhite'yle evlenmek üzere onu babasından Resûl-i Ekrem ve müşrik olan Hübeyre İbnu Amr istemişlerdi. Ebu Tâlib, kızını Hübeyre'ye verdi. Sonra Fâhite Müslüman olmuş, kocasından ayrılmıştı. Fâhite'nin Mekke'nin fethi günü Müslüman olduğu da söylenir. Kocası Hübeyre, İslâm'ı kabul etmeyerek Necran'a kaçtı. Fâhite, Peygamber Efendimiz'den hadis rivayet etmiş ve onun rivayetleri Kütüb-i Sitte ve diğer sahih kitaplarda yer almıştır. Kendisi, kardeşi Ali'den sonra 40 yılında vefat etti. Allah ondan razı olsun. Buhârî bir kaç yerde geçen bu hadisin rivayet lafızları arasında küçük de olsa bazı farklılıklar vardır. sahâbe-i kirâm evlere nasıl girecekleri, hanımlarla karşılaşılınca nasıl davranacaklarını iyi bilirlerdi. Yanlış anlaşılmanın söz konusu olmadığı hâllerde kadın erkeğe, erkek kadına selâm verip alabilirler. Fitneden emin olunması hâlinde, erkeklerden meydana gelen bir topluluğun genç bir kadına selâm verip almaları câizdir. Kadınlardan oluşan bir cemaate veya ihtiyar bir kadına erkeklerin selâm vermesi ve onların bu selâmı almaları câizdir.

6176- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Abdul-Kays heyeti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiklerinde, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Merhaba hoş geldiniz ey heyet! Allah sizleri utandırmasın, pişman etmesin." Onlar dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sana haram olan ayın dışında gelemiyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı birbirinden ayıran emirler emret ki geri de kalanlara onlara haber verelim ve o emirler sebebiyle cennete girelim. Geride bıraktıklarımızı da buna davet edelim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizlere dört şeyi emreder, dört şeyden de yasaklarım. Namazı kılın, zekatı verin, Ramazan orucunu tutun ve savaştan elde ettiğiniz ganimetlerin beşte birini devlet hazinesine verin. Dubâ, hantem, nekîr ve muzeffet denilen kaplarda yapılan içkilerden içmeyin." (Hadisin geçtiği yer: 53)

٩٩-بَاب مَا يُدْعَى النَّاسُ بِآبَائِهِمْ

99- İnsanların Kendi Babalarına Nispet Edilerek Çağırılmaları Bâbı

٦١٧٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْغَادِرَ يُرْفَعُ لَهُ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ.

6177- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlık yapan kişi, bu vefasızlığı nedeniyle Kıyamet günü bir sancak dikilir ve: "Bu Falancanın oğlu falanın verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlığıdır" denilir."[122] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3188, 6178, 6966, 7111)

---

122 İnsanlarla yaptığımız belgeye bağlanmış antlaşma ve akidleşmeler ise, bir arada yaşamanın gereği olarak yapılan alım, satım, borçlanma, kira, şirket, hibe gibi işlemlerdir. Diğer milletlerle yapılan antlaşmalar da bu gruba dahildir. Antlaşma ve

٦١٧٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْغَادِرَ يُنْصَبُ لَهُ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ.

6178- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle de-

---

akidleşmelerin bağlayıcı özelliği vardır. Yaptığı antlaşmalar sebebiyle büyük bir sorumluluk yüklendiğini hissetmeyerek verdiği sözde durmayan kimseler, önce dünyada kanunlar karşısında hesaba çekilirler. Bütün antlaşmalar Allah adına verilmiş birer söz olduğu için, sözünde durmayanlar Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda hem bu sebeple hem de kul hakkını çiğnemeleri sebebiyle ilâhî cezaya mahkûm olurlar. İmanın gereği, doğruluk ve sözünde durmaktır. Yalancılık ve sözünde durmamak ise imanla taban tabana zıttır. Çünkü Allah Teâlâ insanı bu kabil sapmalardan uzak olarak yaratmıştır. Konuşma özelliği sadece insanda vardır. Bu sebeple insan doğruları konuşmak zorundadır. Sözleriyle doğruları değil de gerçek dışı hususları dile getirirse, kendisine verilen özelliğe ihanet etmiş, insanlıktan uzaklaşmış, şeytanın özelliğini benimseyerek ona yaklaşmış olur. Verdiği sözde durmamak, antlaşmalara uymamak da aynen böyledir. Zira bunun yalancılıktan farkı yoktur. İnsan, yaratılışına uygun olan doğruluktan uzaklaştığı ölçüde imanından fire verir. Bu sebeple verilen sözlere, yapılan antlaşma ve akitleşmelere titizlikle uymak gerekir. Münâfık, içinde gizlediği şeyin tam tersini açığa vuran kimse demektir. İslâm dininde bu kelime, Müslümanlığı kabul etmediği hâlde Müslüman olduğunu ileri süren ve kâfirliğini gizleyen kimseler hakkında kullanılmıştır. "Münâfık, iki sürü arasında gidip gelen öğürsek koyun gibidir ki, kâh koşar bu sürüye gelir kâh koşar ötekine gider " Demek oluyor ki münafık, hangi sürüden döl alacağına karar veremeyen koyun gibi bir bakarsın Müslümanların arasına karışmış onlardan gözüküyor; bir de bakarsın Müslümanlardan uzaklaşıp kâfirlerin arasına karışmış, bu defa da onlardan olduğunu iddia ediyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu tasviri, münâfığın, hislerinin ve şehvetinin esiri bir zavallı olduğunu ortaya koyuyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in münâfığı anlatırken söylediği "oruç tutsa da, namaz kılsa da, Müslüman olduğunu söylese de o yine münâfıktır" hadisi, münâfığın, görünüşüne aldanmamak gerektiğini belirtmektedir. Hadislerde münâfığın en belirgin dört özelliği sayılmıştır: Bunlar yalan söylemek, sözünde durmamak, diğer bir ifadeyle vâdettiği şeyi yapmamak, emanete hiyanet etmek ve birine düşman olduğu zaman çirkin sözler söyleyerek sınırı aşmak, yani haksızlık etmektir. Kavga ettiği kimseye söğüp saymak, kendisiyle mahkemelik olduğu kimsenin aleyhinde olmadık deliller veya şahitler bularak ona haksızlık etmek yalancılığın bir başka şeklidir. Netice itibariyle münafığın en belirgin alâmetleri, zikredilen üç huydan ibarettir. Kendisinde bu kötü huylardan sadece biri bulunan kimse hemen münafık sayılmaz. Bununla beraber onun, bir yönüyle münafığa benzediği de inkâr edilemez. Şu hâlde kendisinde bu huylardan biri bulunan Müslümanın yapması gereken şey, davranışlarına çeki düzen vermek ve o kötü huydan bir an önce kurtulmaya gayret etmektir.

di: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlık yapan kişi, bu vefasızlığı nedeniyle Kıyamet günü bir sancak dikilir ve: "Bu Falancanın oğlu falanın verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlığıdır" denilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3188, 6177, 6966, 7111)

١٠٠-بَاب لَا يَقُلْ خَبُثَتْ نَفْسِي

100- Bâb: Bir Kimse "Nefsim pis oldu" Demesin

٦١٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي.

6179- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sakın sizden biriniz "Nefsim pis oldu"[123] demesin. Lâkin "Nefsim sıkıldı" desin!"[124]

٦١٨٠- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي تَابَعَهُ عُقَيْلٌ.

6180- Sehl ibnu Huneyf el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sakın sizden biriniz "Nefsim pis oldu" demesin. Lâkin "Nefsim sıkıldı" desin!"

---

123 Habes kelimesi hakkında Râğib şöyle dedi: İtikatta batıl inanış, sözde yalan ve kötü amele hamledilir. İbnu Hacer de bu konuda şöyle dedi: Bu kelime harama, zemmedilmiş kavli ve fiili sıfatlara hamledilir.

124 Hattâbî şöyle dedi: Aslında "habes" ve "lakes" kelimeleri aynı manaya gelmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "habes" isminin Müslümanın şahsında kullanılmasını kerih görmüş ve onu "lakes" ismiyle değiştirmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetinden biri de kabîh olan, kötü olan bir kelimeyi hasen olan, güzel olan bir kelimeyle değiştirmektir.

١٠١-بَاب لَا تَسُبُّوا الدَّهْرَ

101- Bâb: Dehre sövmeyiniz!

٦١٨١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ يَسُبُّ بَنُو آدَمَ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ.

6181- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: Âdem oğlu zamana söver. Zaman benim. Her iş benim elimdedir. Gece ve gündüz benim elimdedir."[125]
(Hadisin geçtiği diğer yer: 4826)

٦١٨٢-حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُسَمُّوا الْعِنَبَ الْكَرْمَ وَلَا تَقُولُوا خَيْبَةَ الدَّهْرِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الدَّهْرُ.

6182- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üzüme kerm adı vermeyiniz. "Ey zarara uğrayası zaman" diyerek zamana sövmeyin. Muhakkak ki Dehr, Allah'tır."

١٠٢-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ

102- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Kerm ancak müminin kalbidir" Sözü Bâbı

وَقَدْ قَالَ إِنَّمَا الْمُفْلِسُ الَّذِي يُفْلِسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَقَوْلِهِ إِنَّمَا الصُّرَعَةُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ كَقَوْلِهِ لَا مُلْكَ إِلَّا لِلَّهِ فَوَصَفَهُ بِانْتِهَاءِ الْمُلْكِ ثُمَّ ذَكَرَ الْمُلُوكَ أَيْضًا فَقَالَ ﴿ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا ﴾.

125 Gerekli açıklama 4826 nolu rivayette yapıldı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Müflis, ancak kıyamet gününde iflâs edendir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kuvvetli kimse, güreşte çok yenen kimse değildir. Asıl kuvvetli kimse öfke anında nefsine hakim olan kimsedir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah'tan başka melik yoktur."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Azze ve Celle'yi melikliğin sonu olarak vasfetti.

Allah Azze ve Celle kralları zikrederek şöyle buyurdu: ***«Kadın hükümdar da şöyle demişti: "Hükümdarlar bir ülkeye girdikleri zaman, orayı ifsad eder, bozarlar."»*** (Neml: 34)

٦١٨٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَقُولُونَ الْكَرْمُ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ.

6183- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İnsanlar üzüm ağacına kerm diyorlar. Kerm, ancak müminin kalbidir."[126]

١٠٣-بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

103- Bir Kimsenin "Anam Babam Sana Feda Olsun!" Demesi Bâbı

فِيهِ الزُّبَيْرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bu konuda Zubeyr ibnul-Avvâm'ın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

126 Kerm kelimesi Kerem kelimesinden türemiştir ki değerli, kıymetli şey manasına gelir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisinden şarap yapıldığı için üzüme ve ağacına kerm denilmesini yasaklamıştır. Ki insanlara bu isim çekici gelip de onlara şarabı, içkiyi hatırlatmasın. Kerm yani kıymetli ve değerli olan şey, İman nuru ve İslâm üzere olmasından dolayı müminin kalbidir, buyurmuştur Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem.

ve sellemden rivayeti vardır.

٦١٨٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفَدِّي أَحَدًا غَيْرَ سَعْدٍ سَمِعْتُهُ يَقُولُ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي أَظُنُّهُ يَوْمَ أُحُدٍ.

6184- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin babasını ve annesini Sa'd ibnu Ebî Vakkas'tan başka birine feda ettiğini duymadım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sa'd'a Uhud Savaşı'nda:

"Anam babam sana feda olsun ey Sa'd! Okunu at!" derken işittim.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2905, 4058, 4059, 6184)

١٠٤ -بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ

104- Bir Kimsenin: "Allah Beni Senin Yolunda Feda Etsin" Demesi Bâbı

وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا.

Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi: Babalarımızı ve analarımızı sana feda ettik!

٦١٨٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفِيَّةُ مُرْدِفُهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتْ النَّاقَةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَرْأَةُ وَأَنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَأَلْقَى أَبُو طَلْحَةَ ثَوْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَأَلْقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا فَقَامَتْ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهُمَا عَلَى رَاحِلَتِهِمَا فَرَكِبَا فَسَارُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا

عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ.

6185- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi ve Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber seferinden dönüyorlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde Safiyye vardı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu bineğinin arkasına bindirmişti. Yolculuk esnasında devenin ayağı tökezledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Safiyye deveden düştüler. Ebu Talha hızlıca devesinden indi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah beni senin yolunda feda etsin! Sana bir şey oldu mu? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Hayır benim bir şeyim yok, ancak sen Safiyye ile ilgilen" buyurdu.

Bunun üzerine Ebu Talha elbisesini yüzüne kapattı. Safiyye'nin yanına gitti ve kendi örtüsünü onun üzerine attı. Safiyye ayağa kalktı. Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Safiyye için bineklerinin üzerini iyice bağladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Safiyye deveye bindiler ve yürüdüler. Medine'ye yaklaştıklarında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bizler Rabbimize geri dönücüleriz, tövbe ediyor, Rabbimize ibadet ediyor ve hamd ediyoruz" dedi ve bunu Medine'ye girene kadar söylemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3086)

١٠٥-بَاب أَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

105- Allah Azze ve Celle'ye İsimlerin En Sevgili Olanı Bâbı

٦١٨٦- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقُلْنَا لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا كَرَامَةَ فَأَخْبَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمِّ ابْنَكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ.

6186- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ensâr'dan bir adamın oğlu dünyaya geldi. O adam oğluna Kâ-

sım ismini verdi. Bunun üzerine: Biz seni Ebul-Kasım olarak künyelemeyiz (çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin künyesi Ebul-Kâsım'dır) ve sana ikram da etmeyiz, dedik. Adam da bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu: "Sen de çocuğuna Abdurrahman ismini ver." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3114, 3115)

١٠٦-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

106- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şu Kavli Bâbı "Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin, ancak benim künyem ile künyelenmeyin."

قَالَهُ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bunu Enes, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bildirmiştir.

٦١٨٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالُوا لَا نَكْنِيهِ حَتَّى نَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

6187- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ensâr'dan bir adamın erkek çocuğu dünyaya geldi ve çocuğuna Kâsım adını koydu. Onlar da: Biz bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sorana kadar seni Ebul-Kâsım olarak künyelemeyiz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin, ancak benim künyem ile künyelenmeyin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3114, 3115, 6186)

٦١٨٨- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

6188- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin, ancak benim künyem ile künyelenmeyin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3539, 6197, 6993)

٦١٨٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالُوا لَا نَكْنِيكَ بِأَبِي الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ أَسْمِ ابْنَكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ.

6189- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizden bir adamın bir oğlu dünyaya geldi ve ona Kâsım ismini verdi. Bunun üzerine onlar: Biz seni Ebul-Kâsım olarak künyelemeyiz ve sana da "Gözün aydın" diyerek tebrik etmeyiz, dediler. Çocuğu olan adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelerek durumu haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu: "Çocuğuna Abdurrahman ismini ver." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3114, 3115, 6186)

١٠٧-بَاب اسْمِ الْحَزْنِ

107- "Zor" Manasına Gelen Hazn İsmi Bâbı

٦١٩٠- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَبَاهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا اسْمُكَ قَالَ حَزْنٌ قَالَ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ لَا أُغَيِّرُ اسْمًا سَمَّانِيهِ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتْ الْحُزُونَةُ فِينَا بَعْدُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَمَحْمُودٌ هُوَ ابْنُ غَيْلَانَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ بِهَذَا.

6190- İbnul Museyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hazn ibnu Ebu Vehb el-Kuraşî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "İs-

min nedir?" diye sordu. O da: Hazn, diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona "Sen Sehl'sin!" buyurdu. O ise: Ben babamın bana verdiği ismi değiştirmem, dedi.

İbnul-Museyyeb şöyle dedi: Bundan sonra aramızda kabalık, sertlik devam etti.

(Ahmed ibnu Salih'in rivayeti ise şöyledir: Bundan sonra bize sertlik ve kabalığın isabet edeceğini zannettim.) (Hadisin geçtiği diğer yer: 6193)

١٠٨-بَاب تَحْوِيلِ الِاسْمِ إِلَى اسْمٍ أَحْسَنَ مِنْهُ

108- İsmi, Daha Güzel Bir İsimle Değiştirmek Bâbı

٦١٩١- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ أُتِيَ بِالْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وُلِدَ فَوَضَعَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَأَبُو أُسَيْدٍ جَالِسٌ فَلَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَمَرَ أَبُو أُسَيْدٍ بِابْنِهِ فَاحْتُمِلَ مِنْ فَخِذِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَفَاقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ الصَّبِيُّ فَقَالَ أَبُو أُسَيْدٍ قَلَبْنَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا اسْمُهُ قَالَ فُلَانٌ قَالَ وَلَكِنْ أَسْمِهِ الْمُنْذِرَ فَسَمَّاهُ يَوْمَئِذٍ الْمُنْذِرَ.

6191- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Useyd'in oğlu Munzir doğduğu zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çocuğu uyluğuna koydu. Çocuğun babası Ebu Useyd de orada oturmakta idi. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem önündeki bir şeyle oyalandı. Bunun üzerine Ebu Useyd çocuğunun alınmasını emretti ve çocuk da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin uyluğundan alındı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oyalandığı işi bırakınca: "Çocuk nerede?" diye sordu. Ebu Useyd: Onu götürdük ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Çocuğun ismi nedir?" diye sordu. Ebu Useyd: Falan'dır, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onun ismi Munzir'dir" buyurarak çocuğun ismini değiştirdi. Ebu Useyd de çocuğunun ismini Munzir olarak değiştirdi.

٦١٩٢- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ زَيْنَبَ كَانَ اسْمُهَا بَرَّةَ فَقِيلَ تُزَكِّي نَفْسَهَا فَسَمَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ.

6192- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zeyneb'in adı (Allah'a itaat eden, boyun eğen manasında) Berre idi. Bu kız kendi adı ile kendi nefsini tezkiye ediyor, denildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona Zeyneb adını verdi.

٦١٩٣- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ فَحَدَّثَنِي أَنَّ جَدَّهُ حَزْنًا قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا اسْمُكَ قَالَ اسْمِي حَزْنٌ قَالَ بَلْ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ مَا أَنَا بِمُغَيِّرٍ اسْمًا سَمَّانِيهِ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتْ فِينَا الْحُزُونَةُ بَعْدُ.

6193- İbnul Museyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hazn ibnu Ebu Vehb el-Kuraşî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "İsmin nedir?" diye sordu. O da: Hazn, diye cevap verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona "Sen Sehl'sin!" buyurdu. O ise: Ben babamın bana verdiği ismi değiştirmem, dedi.

İbnul-Museyyeb şöyle dedi: Bundan sonra aramızda kabalık, sertlik devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6190, 6193)

١٠٩-بَاب مَنْ سَمَّى بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ

109- Peygamberlerin İsimleriyle İsimlendiren Kimse Bâbı

وَقَالَ أَنَسٌ قَبَّلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ يَعْنِي ابْنَهُ.

Enes şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oğlu İbrahim'i öptü.

٦١٩٤- حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قُلْتُ لِابْنِ أَبِي أَوْفَى رَأَيْتَ إِبْرَاهِيمَ ابْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَاتَ صَغِيرًا وَلَوْ قُضِيَ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيٌّ عَاشَ ابْنُهُ وَلَكِنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ.

6194- İsmâîl ibnu Ebî Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Abdullah ibnu Ebî Evfâ'ya: Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin oğlu İbrahim'i gördün mü? diye sordum. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin oğlu İbrahim küçük yaşta vefat etti. Şayet Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemden sonra bir peygamber gelecek olsaydı oğlu İbrahim yaşardı. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra başka bir peygamber gelmeyecektir.

٦١٩٥- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ.

6195- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, oğlu İbrahim öldüğünde: "İbrahim'in cennette süt annesi vardır" buyurdu. (Hadisin geçtiği yer: 3255)

٦١٩٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ وَرَوَاهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6196- Câbir ibnu Abdullah el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin. Ancak benim künyemle künyelenmeyin. (Yani çocuklarınıza Kâsım ismini koymayın.) Kâsım benim ve aranızda ben taksim ederim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3114, 3115, 6186)

٦١٩٧- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي وَمَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ فِي صُورَتِي وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ.

6197- Ebu Hûreyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin, künyemle künyelenmeyin. Her kim beni rüyasında görmüşse, gerçekten beni görmüştür. Muhakkak ki şeytan benim suretime giremez. Her kim bilerek, kasten bana yalan isnad ederse, kendisine ateşten bir ev edinsin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 110, 3539, 6188, 6993)

٦١٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَّكَهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَكَانَ أَكْبَرَ وَلَدِ أَبِي مُوسَى.

6198- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim bir oğlum dünyaya geldi. Onu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona İbrahim adını verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ağzında hurma çiğnedi ve onunla bebeğin damağını ovdu, bebeğe hayır duası yaptı ve bana geri verdi.

Ebu Burde şöyle dedi: Bu bebek, Ebu Musa'nın en büyük çocuğu idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5467)

٦١٩٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عِلَاقَةَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ قَالَ انْكَسَفَتْ الشَّمْسُ يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمُ رَوَاهُ أَبُو بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6199- Mugîre ibnu Şu'be -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbrahim'in öldüğü gün güneş tutuldu. (Hadisin geçtiği yerler: 1043, 1060)

١١٠-بَاب تَسْمِيَةِ الْوَلِيدِ

110- "Velîd" İsmi ile İsimlendirmek Bâbı

٦٢٠٠- أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ مِنْ الرَّكْعَةِ قَالَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ بِمَكَّةَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ.

6200- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem rûkûdan doğrulunca kunut yaparak şöyle dua etti:

"Allahım! Müminlerden Mekke de bulunan Velid ibnul-Velid'i, Seleme ibnu Hişam'ı, Ayyaş ibnu Ebi Rabia'yı ve müminlerden zayıf olanları kurtar. Allahım! Mudar kabilesini daha şiddetli çiğne. Onları Yusuf aleyhisselâmın yıllarına benzet." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 797, 804, 1006, 2932, 3281, 4560, 4598, 6393)

١١١-بَاب مَنْ دَعَا صَاحِبَهُ فَنَقَصَ مِنْ اسْمِهِ حَرْفًا

111- Arkadaşını, Onun İsminden Bir Harf Eksilterek Çağıran Kimse Bâbı

وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هِرٍّ.

Ebu Hureyre -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Yâ Ebâ Hir!" diye seslendi.

٦٢٠١- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ قُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ قَالَتْ وَهُوَ يَرَى مَا لَا نَرَى.

6201- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine:

-"Ya Âiş! Bu Cibril'dir, sana selâm ediyor" buyurdu. Ben de:

-Ve aleyhisselâm ve rahmetullah, Allah'ın selâmı ve rahmeti O'nun üzerine olsun, dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim görmediklerimizi görmektedir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3217, 3768, 6201, 6249, 6253)

٦٢٠٢- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ فِي الظَّعْنِ وَأَنْجَشَةُ غُلَامُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسُوقُ بِهِنَّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَنْجَشُ رُوَيْدَكَ سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ.

6202- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarının develerini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hizmetçisi Enceşe sevkediyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımları arasında annem Ümmü Süleym de vardı. Enceşe develeri hızlı sevkedince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ya Enceş! Cam şişeleri yavaş sevket!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6149, 6202)

١١٢-بَاب الْكُنْيَةِ لِلصَّبِيِّ وَقَبْلَ أَنْ يُولَدَ لِلرَّجُلِ

112- Küçük Çocuğa ve Henüz Çocuğu Doğmayan Kimseye Künye Verilmesi Bâbı

٦٢٠٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا وَكَانَ لِي أَخٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو عُمَيْرٍ قَالَ أَحْسِبُهُ فَطِيمًا وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَالَ يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ نُغَرٌ كَانَ يَلْعَبُ بِهِ

فَرُبَّمَا حَضَرَ الصَّلَاةَ وَهُوَ فِي بَيْتِنَا فَيَأْمُرُ بِالْبِسَاطِ الَّذِي تَحْتَهُ فَيُكْنَسُ وَيُنْضَحُ ثُمَّ يَقُومُ وَنَقُومُ خَلْفَهُ فَيُصَلِّي بِنَا.

6203- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar içinde ahlakı en güzel olan idi. Benim sütten yeni kesilmiş ve kendisine Ebu Umeyr denilen bir kardeşim vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize geldiğinde: "Ya Eba Umeyr! Ne yaptı nuğeyr?" der idi. Nuğer küçük bir kuş idi ve kardeşim onunla oynardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim evimizde iken bazen namaz vakti gelirdi de hemen emir verir, altındaki yaygı süpürülür ve üzerine su serpilirdi. Sonra namaza durur, biz de arkasında durur, O bize namaz kıldırırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6129)

١١٣-بَاب التَّكَنِّي بِأَبِي تُرَابٍ وَإِنْ كَانَتْ لَهُ كُنْيَةٌ أُخْرَى

113- Künyesi Olduğu hâlde "Ebu Turâb" Künyesiyle Künyelenmek Bâbı

٦٢٠٤- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ إِنْ كَانَتْ أَحَبَّ أَسْمَاءِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَيْهِ لَأَبُو تُرَابٍ وَإِنْ كَانَ لَيَفْرَحُ أَنْ يُدْعَى بِهَا وَمَا سَمَّاهُ أَبُو تُرَابٍ إِلَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَاضَبَ يَوْمًا فَاطِمَةَ فَخَرَجَ فَاضْطَجَعَ إِلَى الْجِدَارِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَجَاءَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْبَعُهُ فَقَالَ هُوَ ذَا مُضْطَجِعٌ فِي الْجِدَارِ فَجَاءَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَامْتَلَأَ ظَهْرُهُ تُرَابًا فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ وَيَقُولُ اجْلِسْ يَا أَبَا تُرَابٍ.

6204- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ali'nin isimleri içinde kendisine en sevgili olanı Ebu Turâb ismidir. Kendisi bu isimle çağrılmaktan hoşlanırdı. O'nu Ebu Turâb ismiyle isimlendiren Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemdir.

Bir gün Ali, hanımı Fâtıma'ya öfkelenmiş ve Mescid'de bir duvarın dibine uzanmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onu kızı Fâ-

tıma'ya sormuş ve O'nun arkasından Mescid'e gelmişti. O esnada Ali, Mescid'in duvarının dibine uzanmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali'nin yanına geldi. Ali'nin sırtına toprak dolmuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali'nin sırtından toprağı eliyle silmeye ve: "Otur ey Ebu Turâb!" demeye başladı. (Hadisin geçtiği yerler: 441, 3703, 6280)

١١٤-بَاب أَبْغَضِ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ

114- Allah'a En Sevimsiz Gelen İsimler Bâbı

٦٢٠٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْنَى الْأَسْمَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسَمَّى مَلِكَ الْأَمْلَاكِ.

6205- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde Allah katında isimlerin en hakir olanı (kralların kralı manasında) Melikul-Emlâk ismiyle isimlenen kimsedir."

٦٢٠٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً قَالَ أَخْنَعُ اسْمٍ عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ أَخْنَعُ الْأَسْمَاءِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسَمَّى بِمَلِكِ الْأَمْلَاكِ قَالَ سُفْيَانُ يَقُولُ غَيْرُهُ تَفْسِيرُهُ شَاهَانْ شَاهْ.

6206- Sufyân ibnu Uyeyne -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde Allah katında isimlerin en hakir olanı (kralların kralı manasında) Melikul-Emlâk ismiyle isimlenen kimsedir."

١١٥-بَاب كُنْيَةِ الْمُشْرِكِ

115- Bâb: Müşrik Birinin Künyesi ile Hitab Etmek Caiz mi?

وَقَالَ مِسْوَرٌ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ.

Mısver ibnu Mahrame şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi "Ebu Tâlib'in oğlu benim kızımı boşamayı istemesi hâli müstesna" buyururken işittim.[127]

٦٢٠٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَدَكِيَّةٌ وَأُسَامَةُ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فِي بَنِي حَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَسَارَا حَتَّى مَرَّا بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ فَإِذَا فِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِي الْمُسْلِمِينَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ ابْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ وَقَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَيُّهَا الْمَرْءُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاغْشَنَا فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَثَاوَرُونَ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَتُوا ثُمَّ رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّتَهُ فَسَارَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ اعْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ فَوَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ وَلَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى

127 Bu rivayet üzerine alimler kadının nikâhda erkeğine üzerime evlenemezsin şartını koyabileceğini söylemişlerdir.

أَنْ يُتَوِّجُوهُ وَيُعَصِّبُوهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ يَعْفُونَ عَنْ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْكِتَابِ كَمَا أَمَرَهُمْ اللَّهُ وَيَصْبِرُونَ عَلَى الْأَذَى قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ﴾ الْآيَةَ وَقَالَ ﴿ وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ﴾ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَأَوَّلُ فِي الْعَفْوِ عَنْهُمْ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ حَتَّى أَذِنَ لَهُ فِيهِمْ فَلَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرًا فَقَتَلَ اللَّهُ بِهَا مَنْ قَتَلَ مِنْ صَنَادِيدِ الْكُفَّارِ وَسَادَةِ قُرَيْشٍ فَقَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ مَنْصُورِينَ غَانِمِينَ مَعَهُمْ أُسَارَى مِنْ صَنَادِيدِ الْكُفَّارِ وَسَادَةِ قُرَيْشٍ قَالَ ابْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ هَذَا أَمْرٌ قَدْ تَوَجَّهَ فَبَايِعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَسْلَمُوا.

6207- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşından önce bir gün Fedek dokuması kaplı, saçaklı bir palan vurulmuş bir merkep üzerine bindi ve Usâme İbnu Zeyd'i terkisine aldı. Haris İbnu Hazrec mahallesindeki evinde hasta yatan Sa'd ibnu Ubâde'ye hasta ziyaretine gitti.

Giderken yolda Abdullah ibnu Ubey ibnu Selûl'ün içinde bulunduğu bir meclise uğradı. Bu olay Abdullah ibnu Ubey Müslüman olmadan evvel idi. Bu mecliste Müslümanlardan, puta tapan müşriklerden, Yahudilerden karışık birtakım kimseler vardı. Abdullah ibnu Revâha da bu mecliste bulunuyordu. Merkebin kaldırdığı toz meclisi kapladığı için Abdullah ibnu Ubey kaftanıyla burnunu kapadı. Sonra:

-Bizim üzerimizi tozutmayın! dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara selâm verdi. Sonra da durup merkepten indi ve onları İslâm'a davet etti ve onlara Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ubey şöyle dedi:

-Ey adam! Bu söylediklerin hak ve gerçekse, bunlardan güzel bir şey olmaz. Fakat bizim meclisimize gelip de bizi bununla ezalandırma!

Kendi menziline git, sana gelen olursa ona anlat! dedi.

Bunun üzerine Abdullah ibnu Revâha:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Meclisimizde bize Kur'ân'ı anlat. Bizim meclisimize gelip bize Kur'ân okumanı biz çok seviyoruz, dedi.

Bunun üzerine Müslümanlarla müşrikler, yahudiler birbirleriyle vuruşmak için ayağa kalktılar. Neredeyse birbirlerini öldüreceklerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise onları sakinleştirmeye çalışıyordu. Sonunda hepsi sakinleşti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem merkebine binip yürüdü. Sa'd İbnu Ubâde'nin evine varıp içeri girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a:

-"Ey Sa'd! -Abdullah İbnu Ubeyi kastederek- Ebu Hubâb'ın ne söylediğini duymadın mı? O şöyle şöyle dedi" diyerek biraz önce başından geçen olayı ona anlattı.

Sa'd ibnu Ubâde şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen onun kusurunu bağışla. Sana Kur'ân indiren Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın iradesi senin üzerine indirdiği hakkın gelmesi yani sana peygamberlik gelmesi suretiyle tecelli etmiştir. Hâlbuki şu belde halkı İbnu Ubey'in başına taç giydirmeye, üzerine de krala mahsus sarık sarmaya hazırlanmışlardı. Allah sana ihsan buyurduğu peygamberlik hakkıyla onların tasavvurlarını imkânsız bir hâle koyunca, bu mahrumiyetle İbnu Ubey mahzun ve kederlenmiş oldu. Ey Allah'ın Rasûlü! Abdullah ibnu Ubey işte bu kederle, gördüğün çirkin harekette bulunmuştur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem da onu affetti. Esasen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahâbîleri, Allah'ın emri ile, gerek müşriklerin gerek ehli kitabın kusurlarını affedip, ezalarına sabrediyorlardı. Nitekim Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştu:

«Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve müşriklerden muhakkak eza verici birçok söz işiteceksiniz.» (Âl-i İmran: 186)

«Kitap ehlinden olanların çoğu, hak kendilerine apaçık belirdikten sonra, içlerindeki hasetlik yüzünden, îmanınızdan sonra sizi tekrar küfre çevirebilmeyi arzulamaktadırlar (Bu hususta) Allah'ın emri gelinceye kadar (onları) bağışlayın ve kendi hâllerine bırakın. Şüphesiz Allah, her şeye kadirdir.» (Bakara: 109)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu affı, Allah'ın kendisine

emrettiğine tevîl ediyordu. En sonu Allah onlar hakkında (savunma harbine) izin verdi. Bu izin üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşına çıkıp da, Allah İslâm ordusu eliyle Kureyş müşriklerinin büyüklerini öldürünce, Abdullah İbnu Ubey ibnu Selûl ile onun müşriklerden ve puta tapanlardan beraberinde olanlar:

-Artık Bedir savaşı, Müslümanlığa yönelip yüzünü göstermiş açık bir galebedir, dediler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme İslâm üzere beyat edip Müslüman oldular. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2987, 4566, 4663, 5964)

٦٢٠٨- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَفَعْتَ أَبَا طَالِبٍ بِشَيْءٍ فَإِنَّهُ كَانَ يَحُوطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ نَعَمْ هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ لَوْلَا أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ.

6208- Abbas ibnu Abdulmuttalib -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Talib'e bir şey ile faydalı olabildin mi? Muhakkak ki o seni korur ve senin için öfkelenirdi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O, cehennemde azabı hafifletilmiş olarak topuklarına kadar ulaşan ateşle azap olunacaktır. Şayet benim onun için şefaatim olmasaydı muhakkak o cehennemin en derin çukurunda olurdu."[128] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3883)

١١٦-بَاب الْمَعَارِيضُ مَنْدُوحَةٌ عَنْ الْكَذِبِ

116- Bâb: "Bir Şeyi İma Etmek, Üstü Kapalı Konuşmak Yalandan Kurtuluş İçin Bir Yoldur"

128 Bu rivayet kafirede şefaatın fayda vereceğine işaret ediyor. Ama cehennemden çıkma için değil topuklarına kadar ateşe gireceğini ama bununla beyni fokurdayacağı zikrediliyor.

وَقَالَ إِسْحَاقُ سَمِعْتُ أَنَسًا مَاتَ ابْنٌ لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ كَيْفَ الْغُلَامُ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ هَدَأَ نَفْسُهُ وَأَرْجُو أَنْ يَكُونَ قَدْ اسْتَرَاحَ وَظَنَّ أَنَّهَا صَادِقَةٌ.

Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Talha'nın oğlu vefat etti. Eve geldiğinde: Çocuk nasıl oldu? diye sordu. Ümmü Suleym de: Nefesi sakinleşti. Ben onun huzura kavuştuğunu ümit ederim, dedi. Ebu Talha da çocuğunun sağlığına kavuştuğunu, onun doğru söylediğini zannetti.

٦٢٠٩- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ لَهُ فَحَدَا الْحَادِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْفُقْ يَا أَنْجَشَةُ وَيْحَكَ بِالْقَوَارِيرِ.

6209- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculukta idi. Hanımlarının develerini sevkeden Enceşe develeri biraz hızlı sevkedince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu:

"Vay sana ey Enceşe! Cam şişelerini yavaş yönlendir!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6149, 6210, 6211)

٦٢١٠- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ وَأَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ غُلَامٌ يَحْدُو بِهِنَّ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُوَيْدَكَ يَا أَنْجَشَةُ سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ يَعْنِي النِّسَاءَ.

6210- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculukta idi. Hanımlarının develerini sevkeden Enceşe develeri biraz hızlı sevkedince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle buyurdu:

"Vay sana ey Enceşe! Cam şişelerini yavaş yönlendir!"

Ebu Kilâbe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin cam şişeleri sözünden kasıt kadınlardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6149, 6209, 6211)

٦٢١١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَادٍ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ وَكَانَ حَسَنَ الصَّوْتِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُوَيْدَكَ يَا أَنْجَشَةُ لَا تَكْسِرْ الْقَوَارِيرَ قَالَ قَتَادَةُ يَعْنِي ضَعَفَةَ النِّسَاءِ.

6211- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin develerini sevkedip yürüten ve Enceşe denilen güzel sesli bir hizmetçisi vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Yavaş ol ey Enceşe! Cam şişeleri kırma!" buyurdu.

Ebu Katâde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin cam şişeleri sözünden kasıt, kadınların zayıf oluşudur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6149, 6209, 6210, 6211)

٦٢١٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

6212- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine içinde bir düşman baskını korkusu olmuştu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha'dan Mendûb denilen atını ödünç olarak aldı ve ona binerek Medine'den ayrıldı. Dönüp geldiğinde ise şöyle buyurdu:

"Düşmanla alâkalı bir şey görmedik. Biz Muhakkak olarak bulduğumuz şey Mendûb'un hızlı bir şekilde koşmasıdır." (Hadisin geçtiği yer: 2627)

١١٧-بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلشَّيْءِ لَيْسَ بِشَيْءٍ وَهُوَ يَنْوِي أَنَّهُ لَيْسَ بِحَقٍّ

117- Bir Kimse Bir Şey İçin "Onun Hak Olmadığını" Kastederek "O Bir Şey Değildir" Demesi Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْقَبْرَيْنِ يُعَذَّبَانِ بِلَا كَبِيرٍ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ.

İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kabir sahibinin başında durdu ve şöyle buyurdu: "Bu ikisi büyük günah olmayan bir sebepten dolayı azap olunuyorlar. Hâlbuki onlar büyük günahlardır."[129]

٦٢١٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ عُرْوَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ سَأَلَ أُنَاسٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْكُهَّانِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسُوا بِشَيْءٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ أَحْيَانًا بِالشَّيْءِ يَكُونُ حَقًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا الْجِنِّيُّ فَيَقُرُّهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ قَرَّ الدَّجَاجَةِ فَيَخْلِطُونَ فِيهَا أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ كَذْبَةٍ.

6213- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kâhinlerden sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sözlerine itimat edilecek kimseler değillerdir" buyurdu. Ey Allah'ın Rasûlü! O kâhinler bazen ko-

129 Allah hepinize rahmet etsin. Bilin ki kabir azabı haktır. Ceset mezara girdiği zaman Allah Azze ve Celle ruhunu geri gönderir. Münker ve Nekir tarafından iman onun gerekleri hakkında sorguya çekilir. Ceset kendisi ziyaret edildiğinde ziyaret edildiğini bilir. Müslüman mezarında rahat ve hoşnutluk içindedir. Allah azze ve celle'nin dilediği şekilde de kâfiri cezandırır. Allah azze ve celle kitabında; «O zalimler, ölüm sekerâtı içinde, melekler ellerini uzatmış "haydi kendinizi kurtarın; bugün, Allah'a karşı doğru olmayanı söylemiş ve O'nun ayetlerinden büyüklenerek uzaklaşmış olmanız dolayısıyla zillet azabıyla cezalandırılacaksınız" derken, onların halini bir görsen.» (Enâm/93) Bu âyette meleklerin kâfirlere olan azabından bahseder. «Münafıklara iki defa azap edeceğiz; sonra da çok büyük bir azaba uğratılacaklardır.» (Tevbe: 101) Bu âyette de Allah Azze ve Celle münafıklara iki kere azap edileceğini söylemiştir. Birinci azab dünyadaki azap. Bu Allah tarafından ya da müminlerin eliyle olur. İkinci azab ise kabir azabıdır. «Allah, o mümin adamı, kurdukları tuzağın kötülüklerinden korumuş. Firavun ailesini de, en kötü azap kuşatıvermişti. Onlar, sabah akşam ateşe sunulmaktadırlar. Kıyametin koptuğu gün de, "Firavun ailesini en şiddetli azaba sokun denilecektir.» (Mümin-Ğâfir: 45-46) Firavun ehli sabah akşam ateşle azap olunurlar. Bu ise Kıyamet gününden öncedir. Çünkü kıyametin koptuğu günde "Firavun ailesini en şiddetli azaba sokun denilecektir. Kabir azabı hakdır inkârı küfürdür.

nuştukları şey gerçekleşiyor, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Haktan olan bu kelimeyi cinler, dostunun yani kâhinin kulağına tavuğun bağırıp çağırması gibi yüksek sesle söyler dururlar. Kâhinler de bununla beraber yüz yalan katarlar." (Hadisin geçtiği yerler: 3210, 3288, 5762, 7561)

١١٨-بَاب رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى السَّمَاءِ

118- Gözü Gökyüzüne Doğru Yükseltmek Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾

وَقَالَ أَيُّوبُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ.

«Şu devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, bakmazlar mı?» (Gâşiye: 17-18)

Aişe şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefatı sırasında başını gökyüzüne doğru çevirdi.

٦٢١٤- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثُمَّ فَتَرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ.

6214- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sonra benden vahiy bir müddet kesildi. Ben (bir gün) yürürken gökyüzü tarafından bir ses işittim. Başımı kaldırdım ki Hirâ'da bana gelen melek gökyüzü ile yeryüzü arasında bir kürsî üzerinde oturmuş." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4, 3238, 4922, 4923, 4924, 4925, 4926, 4954)

٦٢١٥- حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي شَرِيكٌ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا فَلَمَّا كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ أَوْ بَعْضُهُ قَعَدَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَرَأَ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾.

6215- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir gece teyzem Meymûne'nin evinde kaldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onun yanında idi. Gecenin son üçte biri veya bir kısmı olunca yatağından kalkıp oturdu ve akabinde gökyüzüne doğru bakmaya başladı. Sonra da şu âyetleri okumaya başladı:

«Göklerin ve yerin yaratılışında, geceyle gündüzün birbiri ardından gelip gidişinde, akıl sahipleri için (ibret alınacak) deliller vardır.» (Âli İmrân: 190) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 117, 138, 183, 697, 698, 699, 726, 728, 859, 992, 1198, 4569, 4570, 4571, 4572, 5919, 6215, 6316, 7452)

١١٩-بَاب مَنْ نَكَتَ الْعُودَ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ

119- Bâb: Düşünürken Elindeki Sopayla Suya ve Çamura Çizgiler Çizen Kimse Bâbı

٦٢١٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ وَفِي يَدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُودٌ يَضْرِبُ بِهِ بَيْنَ الْمَاءِ وَالطِّينِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَفْتِحُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَذَهَبْتُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا عُمَرُ فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ آخَرُ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ أَوْ تَكُونُ فَذَهَبْتُ فَإِذَا عُثْمَانُ فَقُمْتُ فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي قَالَ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ.

6216- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Medine'nin bostanlarından bir bostanda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elinde bir değnek vardı ve onunla su ile çamurun arasına vuruyordu. Bostanın kapısına biri geldi ve girmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona kapıyı aç ve onu cennetle müjdele!" buyurdu.

Ben de kapıyı açmak için gittim. Gelen Ebu Bekir idi. Ona kapıyı açtım ve kendisini cennetle müjdeledim. Sonra bostana girmek için başka biri daha izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona kapıyı aç ve onu cennetle müjdele!" buyurdu.

Gelen Ömer idi. Kapıyı açtım ve O'nu cennetle müjdeledim. Sonra bir başkası daha bostana girmek için izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o esnada dayanmakta iken oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kapıyı aç ve O'nun başına gelecek musibetlerle beraber O'nu cennetle müjdele!" buyurdu.

Kapıyı açmaya gittim. Gelen Osman idi. Kapıyı açtım ve O'nu cennetle müjdeledim. Kendisine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sözlerini haber verdim. Osman da: Kendisinden yardım istenecek olan ancak Allah'tır! dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3674)

١٢٠-بَاب الرَّجُلِ يَنْكُتُ الشَّيْءَ بِيَدِهِ فِي الْأَرْضِ

120- Düşünürken Elindeki Bir Şeyle Yere Çizgiler Çizen Kimse Bâbı

٦٢١٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ الْأَرْضَ بِعُودٍ فَقَالَ لَيْسَ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ فُرِغَ مِنْ مَقْعَدِهِ مِنْ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَقَالُوا أَفَلَا نَتَّكِلُ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ ﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ﴾ الْآيَةَ.

6217- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bakîul-Ğargad'da yani Baki mezarlığında bir cenazede idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şeyler düşünüyor ve elindeki bir değnekle yere çizgiler çiziyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden her birinizin cennet ve cehennemdeki mekânları yani onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu yazılmıştır." Bunun üzerine sahabeler dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yazımıza (kaderimize) güvenip amel işlemeyi terk edemez miyiz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler amel işleyin! Cennet ehline, cennet ehlinin amelleri, cehennem ehline ise cehennem ehlinin ameli kolaylaştırılır."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu ayeti okudu:

«Kim malından verir ve sakınır, en güzeli de tasdik ederse, biz de ona en kolayı hazırlarız. Kim de cimrilik eder, kendini müstağni görür ve en güzeli yalanlarsa, biz de ona en güç olanı kolaylaştırırız.» (Leyl: 5-10) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3674, 4945, 6216)

١٢١-بَاب التَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحِ عِنْدَ التَّعَجُّبِ

121- Şaşkınlık Esnasında "Allâhu Ekber" ve "Subhânallah" Demek Bâbı

٦٢١٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْفِتَنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجَرِ يُرِيدُ بِهِ أَزْوَاجَهُ حَتَّى يُصَلِّينَ رُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٌ فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ ابْنُ أَبِي ثَوْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَّقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا قُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ.

6218- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uykusundan uya-

nıp şöyle dedi: "Subhânallâh! Uykumda bana benden sonra gerçekleşecek fitneler ve açılacak hazineler vahyolundu. Odaların sahiplerini (yani Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımlarını) uyandırın. Namaz kılsınlar. Dünyada nice giyinik kadınlar vardır ki, onlar ahirette çıplaktırlar."

Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Hanımlarını boşadın mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır" deyince, ben: Allâhu Ekber! dedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 115, 1126, 3599, 5844, 7069)

٦٢١٩- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزُورُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْغَوَابِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً مِنْ الْعِشَاءِ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْلِبُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ الَّذِي عِنْدَ مَسْكَنِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ نَفَذَا فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبُرَ عَلَيْهِمَا مَا قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا.

6219- Ali ibnul-Huseyin -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Safiyye kendisine şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayının son on günü Mescid'de itikâfta iken O'nu ziyarete gittim. Onunla bir süre konuştum. Daha sonra dönmek için kalktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beni uğurlamak için kalktı. Safiyye, Ümmü Seleme'nin kapısı önündeki Mescid'in kapısına geldiğinde Ensar'dan iki adam Allah Rasû-

lü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından geçerek O'na selâm verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisine şöyle dedi: "Yavaş yürüyün, bekleyin. Bu yanımdaki kadın, hanımım Safiyye bintu Huyey'dir." O iki kişi: Subhânallâh! Ey Allah'ın Rasûlü! (Biz senin hakkında hayırdan başka bir şey düşünmeyiz.) dediler. Bu söz onlara çok ağır geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki şeytan, Ademoğlunun vücudunda kanın dolaştığı gibi dolaşır. Ben sizin kalplerinize şeytanın vesvese vermesinden endişe ettim"[130] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2035, 2038, 2039, 3101, 3281, 7171)

١٢٢-بَاب النَّهْيِ عَنْ الْخَذْفِ

122- Parmaklarla Küçük Çakıl Taşı Atmanın Yasaklanması Bâbı

130 Bu rivayet Müslümana bir meseli anlatır. İslâm ümmetine olduğu gibi geçmiş ümmetlere de ancak Allah'a kulluk etmeleri ve dini O'na has kılmaları yani tevhid ve ihlâs üzere yaşamaları emrolunmuştur. Hiç bir din, kendisine inananları, iki yüzlü ve samimiyetsiz bir davranış içinde görmek istemez. Aslında dindarlık, samimiyeti gerektirir. Samimiyet yalnız Allah'a kulluk yapmakla başlar ve insanın gönlünde yer tutar. Kendi iç dünyasında dini ve dindarlığı Allah'a has kılamayan kimseler, öteki dini görevleri de gereken berraklık ve duruluk içinde yerine getiremezler. Namazın kılınması, zekât'ın verilmesi gibi dinin dış tezâhürleri de yalnızca Allah'a kulluk niyeti ve samimiyeti ile mümkün olur. İlâhî dinlerin müşterek üç esasını iman ve amel olarak tevhid, namaz, zekât diye belirlemek mümkündür. Şeytan insanı hiçbir zaman rahat bırakmaz sürekli onu ifsat etmeye çalışır. Temelinde ciddî ve samimî bir iman bulunmayan harcamalar, gösteriş veya birilerine duyurma (riyâ ve süm'a) niyetiyle yapılmış hayır ve iyilikler, yatırımlar bir hiç uğruna hebâ edilmiş mesâî ve imkânlardır. Bu tür davranışlar, genellikle iki yüzlü, samimiyetsiz kişilerin tavırları olarak tanıtılmaktadır. Müslümanların böyle olmamaları, her şeyden önce imanlarının gereğidir. Ayrıca insan başlangıçta güzel bir niyetle yaptığı iyilik ve verdiği sadakaları, daha sonra, verdiği kişinin başına kakar ve onu bir gönül yıkma vesilesi yaparsa, bu da samimiyete sığmaz, Müslümana yakışmaz. İki yüzlü kişilerin en belirgin vasıflarından biri tüm yaptıklarını gösteriş için yapmak, parsa kapmak, birilerini memnun etmektir. Gösteriş yapmak onların âdeta sanatıdır. Böylesine sahteciliğin temelinde Allah'ı çok az hatırlamak yatar. Allah'ı yeterince hatırlayan, O'nu asla aldatamayacağını da bileceği için sahtecilik yapamaz. Dürüst davranma ihtiyacını hisseder. İnsan Allah'ı hatırlamazsa veya çok az hatırlarsa, istediği gibi davranma hakkına sahip olduğunu zanneder. Samimiyetsiz ve gösterişe dayalı hareketler sonucunda kendisini tam bir iflâs içinde bulur. Önce insanlar nazarında güven kaybına uğrar sonra da kendi içinde öz güvenini kaybeder. İşte bu, tam bir iflâs demektir. Riya ve gösteriş de esasen insanı iflâstan başka bir sonuca götürmez.Yüce kitabımızın bize öğrettiği üzere kulluk, insanın en temel görevidir.

٦٢٢٠- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ صُهْبَانَ الْأَزْدِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْخَذْفِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يُقْتَلُ الصَّيْدَ وَلَا يَنْكَأُ الْعَدُوَّ وَإِنَّهُ يَفْقَأُ الْعَيْنَ وَيَكْسِرُ السِّنَّ.

6220- Abdullah ibnu Muğaffel el-Muzeni -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem parmaklarla küçük çakıl taşı atmayı yasakladı ve şöyle buyurdu:

"El ile atılan taş ile ne av avlanır, ne de düşman yaralanır. Bu ancak ya diş kırar yada göz çıkarır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4841, 5479)

١٢٣-بَاب الْحَمْدِ لِلْعَاطِسِ

123- Hapşıran Kimsenin "Elhamdulillâh" Demesi Bâbı

٦٢٢١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَلَمْ يُشَمِّتْ الْآخَرَ فَقِيلَ لَهُ فَقَالَ هَذَا حَمِدَ اللَّهَ وَهَذَا لَمْ يَحْمَدْ اللَّهَ.

6221- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iki kişi hapşırdı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birine "yerhamekellâh" (Allah sana merhamet etsin) dedi. Diğerine ise bir şey demedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bunun sebebi sorulduğunda şöyle buyurdu:

"Bu adam hapşırdıktan sonra "Elhamdulillah" dediği için ben de ona "yerhamukellâh" dedim. Diğeri hapşıran ise "Elhamdulillah" demediği için ben de kendisine "yerhamekellâh" demedim."[131] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6221, 6225)

---

31 Bu rivayet Müslümanın Müslüman üzerindeki haklarından bahsediyor.

١٢٤-بَاب تَشْمِيتِ الْعَاطِسِ إِذَا حَمِدَ اللَّهَ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ

124- Hapşırdığı Zaman "Elhamdulillah" Diyen Kimseye "Yerhamekellâh" Demek Bâbı

Bu konuda Ebu Hureyre'nin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayeti vardır.

٦٢٢٢- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَرَدِّ السَّلَامِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ قَالَ حَلْقَةِ الذَّهَبِ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالسُّنْدُسِ وَالْمَيَاثِرِ.

6222- Berâ ibn Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize yedi şeyi yapmamızı emretti ve yedi şeyden de yasakladı: Hastayı ziyaret etmeyi, cenazelere iştirak etmeyi, hapşırdığında "elhamdulillah" diyene "yerhamukellâh" demeyi, davete icabet etmeyi, selâmı almayı, mazluma (zulme uğramışa) yardım etmeyi, yemini kabul etmeyi emretti. Bizi yedi şeyden de yasakladı: Altın yüzükten veya altın halkadan; harir, dibac ve sündüs denilen ipek elbiselerden ve at eyerlerinin üzerlerine konulan ipek minderlerden yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1239, 2445, 5175, 5635, 5650, 5838, 5849, 5863, 6235, 6654)

١٢٥-بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ الْعُطَاسِ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ التَّثَاؤُبِ

125- Hapşırmaktan Müstehâb Olan, Esnemekten de Mekruh Olan Şey Bâbı

٦٢٢٣- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَحَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ

سَمِعَهُ أَنْ يُشَمِّتَهُ وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ.

6223- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, hapşırığı sever, esnemeyi ise hoş görmez. Bir kimse hapşırdığı ve "elhamdulillah" dediği zaman onun bu hamdini duyan her Müslümanın ona "yerhamekellâh" demesi üzerine hak olur. Esnemek şeytandandır. Kişi gücü yettiği kadar esnemesine engel olsun. Esneme esnasında "hâ" diye ses çıkardığında şeytan ona güler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3289, 6226)

١٢٦-بَاب إِذَا عَطَسَ كَيْفَ يُشَمَّتُ

126- Bâb: Bir Kimse Hapşırdığı Zaman Ona Nasıl Hayır Dua Edilir?

٦٢٢٤- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَإِذَا قَالَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَلْيَقُلْ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ.

6224- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu:

"Sizin biriniz hapşırdığında "elhamdulillâh" desin. Onun din kardeşi veya arkadaşı ona "yerhamekellâh" desin. Kardeşi ona "yerhamekellâh" dediği zaman: "Yehdikumullahu ve yuslihu bâlekum" (Allah sizlere hidâyet eylesin ve hâlinizi düzeltsin) diyerek hayır duası yapsın."

١٢٧-بَاب لَا يُشَمَّتُ الْعَاطِسُ إِذَا لَمْ يَحْمَدْ اللَّهَ

127- Bâb: Hapşırdığı Zaman "Elhamdulillah" Demeyen Kimseye "Yerhamukellâh" Denmez

٦٢٢٥- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَلَمْ يُشَمِّتْ الْآخَرَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَمَّتَّ هَذَا وَلَمْ تُشَمِّتْنِي قَالَ إِنَّ هَذَا حَمِدَ اللَّهَ وَلَمْ تَحْمَدْ اللَّهَ.

6225- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında iki kişi hapşırdı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birine "yerhamekellâh" (Allah sana merhamet etsin) dedi. Diğerine ise bir şey demedi. Bunun üzerine bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hapşıran bu adama "yerhamekullâh" dedin. Bana ise "yerhamekullâh" diyerek hayır duada bulunmadın. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu adam hapşırdıktan sonra "Elhamdulillah" dediği için ben de ona "yerhamukellâh" diyerek hayır duada bulundum. Sen ise hapşırdıktan sonra "Elhamdulillah" demedin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6221)

١٢٨-بَاب إِذَا تَثَاءَبَ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ

128- Bâb: "Bir Kimse Esnediği Zaman, Elini Ağzının Üzerine Koysun"

٦٢٢٦- حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَثَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ.

6226- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, hapşırığı sever, esnemeyi ise hoş görmez. Bir kimse hapşırdığı ve "elhamdulillah" dediği zaman onun bu hamdini duyan her Müslümanın ona "yerhamekellâh" demesi üzerine hak olur. Esnemek şeytandandır. Kişi gücü yettiği kadar esnemesine engel olsun. Çünkü biriniz esnediği zaman, şeytan bundan dolayı ona güler!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3289, 6223)

٧٩- كِتَاب الِاسْتِئْذَانِ

79- KİTÂBU'L-İSTİ'ZÂN

(İzin İsteme Kitabı)

١-بَاب بَدْءِ السَّلَامِ

1- İslâm'a Göre Selâmlaşmanın Başlangıcı Bâbı

٦٢٢٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ طُولُهُ سِتُّونَ ذِرَاعًا فَلَمَّا خَلَقَهُ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أُولَئِكَ النَّفَرِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ جُلُوسٌ فَاسْتَمِعْ مَا يُحَيُّونَكَ فَإِنَّهَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلْ الْخَلْقُ يَنْقُصُ بَعْدُ حَتَّى الْآنَ.

6227- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, Âdem'i kendi suretinde yarattı. Boyunun uzunluğu altmış zira idi. Sonra şöyle dedi: «Meleklerin yanına git ve onlara selâm ver. Ve senin selâmına nasıl karşılık verdiklerini dinle. Çünkü bu senin ve zürriyetinin selâmı olacaktır.»

Bunun üzerine Âdem, meleklere: «Es-selâmu aleyküm» diye selâm verdi. Melekler de O'nun selâmına: «es-Selâmu aleyke ve rahmetullâh» diyerek karşılık verdiler ve O'nun selâmına mukabil olarak da «ve rahmetullah» kısmını ziyade ettiler.[132] (Dipnot →)

Cennete giren her kişi Âdem'in sıfatı üzere girer. Uzunluk-boy olarak, her yüzyıldaki insanlar bir öncekine nazaran daha kısa olacaktır. Bu boyların kısalma durumu bu ümmette son bulmuştur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3326)

---

132 Müslümanların birbirleriyle karşılaştıkları zaman, karşılıklı olarak sağlık ve esenlik dileklerini sunmaları, yani birinin diğerine "Selâmün aleyküm" Selâm sizin üzerinize olsun, Allah her türlü kazâdan ve belâdan korusun! demesi; diğerinin ise: "Ve aleykümü's-selâm ve rahmetullahi ve berekâtüh" Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi sizin de üzerinize olsun! şeklinde cevap vermesi anlamına gelen bir İslâm ahlâkı terimi Müslümanlar arasında, bir dostluk ve iyi niyet işareti olan selâmı vermek sünnet; almak ise farzdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem 'in selâm ile ilgili sözleri şöyledir: Küçükler büyüklere, binekli atlı veya arabalı olanlar yayalara, yürüyenler, oturanlara; arkadan gelenler yetişince öndekilere; iki grup karşılaştığı zaman, az olanlar çok olanlara önce selâm verirler" (Buhârî, Müslim) Gruplar arası selâmlaşmada ise, grubun birinden bir kişinin selâm vermesi, diğer gruptan da bir kişinin alması yeterlidir (Ebu Dâvud,) Şayet gruptan hiç kimse selâmı almazsa, o grupta bulunan herkes günahkâr olur. İslâmî âdâba göre bir gruptan ayrılırken ayrılan kişi tarafından da selâm verilmesi gerekmektedir (Ebu Dâvud,) Selâm verirken veya alırken, eğilmek doğru değildir. İslâm toplumu içinde selâmı yaymak, hem Allah'ın emri ve hem de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetidir Bir âyette yüce Rabbimiz şöyle buyurur: "Ey inananlar! Evlerinizden başka evlere izin almadan, seslenip sahiplerine selâm vermeden girmeyiniz Eğer düşünürseniz bu, sizin için daha iyidir" (Nûr, 27) Bir başka âyette de yüce Rabbimiz şöyle buyurur: "Size bir selâm verildiği zaman, ondan daha iyisiyle selâm verin veya aynıyla karşılık verin" (Nisa, 86) Bu âyetlerden selâmı yaymanın bir Allah emri olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de, birçok hadislerinde selâmın önemi ve yaygınlaştırılmasının gereği üzerinde durmuştur. Bir sahabi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: "İslâmın hangi işi daha hayırlıdır" diye sorduğunda, Rasûlullah şöyle buyurmuştur: "Yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermendir" (Buhari,) Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İman etmedikçe Cennete giremezsiniz: birbirinizi sevmedikçe, olgun bir îmana sahip olamazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şeyi haber vereyim mi? Aranızda selâmı yayınız!" (Müslim) "Şüphesiz ki, Allah katında insanların en iyisi, önce selâm verendir" (Ebu Davûd) hadîsinden ise, selâm vermede acele etmenin daha sevap olduğu anlaşılmaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuda da, yanında büyüttüğü Enes'e şöyle buyurmuştur: "Oğlum! Ailenin yanına girdiğinde selâm ver ki, sana ve ev halkına bereket olsun" (Tirmizî,) O hâlde, kendi evimize geldiğimizde, kendimize ve evdekilere selâm vermemiz gerekiyor (Nûr, 61) Akşam yatıp, sabahleyin kalkıldığında da, evde bulunan herkese karşılıklı selâm verip-almak gerekmektedir Böyle davranmakla, karşılıklı olarak Müslümanların birbirlerine sağlık, huzur, barış ve esenlik dilemesi gerçekleşmiş olur. Bir aile ve toplum fertlerinin, birbirlerine bundan daha iyi dilekte bulunmaları düşünülemez.

٢-بَاب

2- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴾

«Ey îman edenler! Evlerinizden başka evlere izin almadan ve ev halkına selâm vermeden girmeyin. Eğer düşünecek olursanız, bu sizin için daha hayırlıdır. Eğer evde hiç kimseyi bulamazsanız, size izin verilmedikçe içeri girmeyin. Eğer geri dönün denilirse, siz de geri dönün. Bu, sizin için daha temizdir. Allah, sizin yaptıklarınızı hakkıyla bilir. İçinde eşyanızın bulunduğu oturulmayan evlere girmenizde size bir beis yoktur. Allah, açığa vurduğunuzu da gizlediğinizi de bilir.» (Nûr 27-29)[133]

وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ لِلْحَسَنِ إِنَّ نِسَاءَ الْعَجَمِ يَكْشِفْنَ صُدُورَهُنَّ وَرُءُوسَهُنَّ قَالَ اصْرِفْ بَصَرَكَ عَنْهُنَّ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ﴾ وَقَالَ قَتَادَةُ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَهُمْ ﴿ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ ﴾ ﴿ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ ﴾ مِنَ النَّظَرِ إِلَى مَا نُهِيَ عَنْهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي النَّظَرِ إِلَى الَّتِي لَمْ تَحِضْ مِنَ النِّسَاءِ لَا يَصْلُحُ النَّظَرُ إِلَى

133 Bu âyet-i kerime, Allah Teâlâ'nın, mümin kullarına öğrettiği terbiye ve âdaptan birini beyan etmektedir. O da, başkasının evine girerken sahibinden izin istemek ve izin verdiği takdirde, ev halkına selâm vererek içeri girmektir. Bir Müslüman başka birinin evine gittiğinde, en fazla üç kere kapıyı vurmak, vb. şekillerde izin ister. Eğer izin verilirse, selâm vererek içeri girer. Yoksa dönüp gider. Âyette zikredilen "Boş binalar" ifadesi, herkesin serbestçe han, kahve, lokanta vb. yerleri de kapsamına almaktadır. Ayrıca yıkık, çökük ve terkedilmiş, yeni yapıldığı hâlde henüz içine kimse girmemiş binalar da "Boş yer" sayılır.

شَيْءٍ مِنْهُنَّ مِمَّنْ يُشْتَهَى النَّظَرُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ صَغِيرَةً وَكَرِهَ عَطَاءٌ النَّظَرَ إِلَى الْجَوَارِي الَّتِي يُبَعْنَ بِمَكَّةَ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ أَنْ يَشْتَرِيَ.

Saîd ibnu Ebil-Hasen, kardeşi Hasen el-Basriye şöyle dedi: Arap olmayan kadınlar göğüslerini ve başlarını açıyorlar. Hasen el-Basrî şöyle dedi: Gözlerini onlardan çevir, onlara bakma. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«(Ey Muhammed) Mümin erkeklere söyle de, gözlerini harama bakmaktan sakınsınlar ve mahrem yerlerini korusunlar.»

Katâde: Mümin erkeklere helâl olmayanlardan, demiştir.

«Mümin kadınlara da söyle: Onlar da gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini (zinadan) korusunlar.» (Nûr: 31)[134]

Zuhrî, kadınlardan henüz hayız olmamış olanlara bakmak hakkında şöyle dedi: Küçük kız bile olsa, arzuyu gündeme getirebileceğinden dolayı kadınlara bakmak doğru olmaz.

Atâ ibnu Rebâh, Mekke de satılan cariyelere satın almak kastı dışında bakmayı kerih görmüştür.

---

134 İslâmda tesettür haremlik selâmlık konusu çok önemli bir mevzudur. Bilinip veya bilinmemesiyle, mahiyeti hakkında hiçbir değişiklik olmayacak bazı hakikatler vardır. Yani kâinatta mevcut olan eşyanın cüzden küle, küçükten büyüğe ne var ise hepsinin var oluşunda, yaratılışında mutlak bir gayesi vardır. Allah Subhanehu ve Teâlâ onu bu hedef ve gaye için yaratmıştır. Allah'ın kadına çizmiş olduğu Kur'an ve Sünnetteki belirtilen şer'i dairenin dışına çıkan kadın kadının muhakkak toplumun ifsadında büyük bir payı vardır. Yani bu dairenin dışına çıktımı kadın, hem kendini ifsat etmede hem de bulunduğu toplumu ifsat etmede büyük bir payı vardır. Bunların şimdi hep aksini düşünmeyeceksiniz. Yani toplumu ifsadında, toplumu bozmada kadının bu kadar büyük payı varda sanki erkek iyice mi masum, yani aksi manasını çıkarmıyor. Kadının fitnesi, ifsadı insanlığın düşmüş olduğu şirkten sonra en büyük çirkin fitnedir. Kadının toplumu ifsadındaki payı insanoğlunun şirkten sonra düşmüş olduğu en büyük pisliktir. Çünkü kadının salahında (yani kendine çizilen şer'i dairenin içinde kalması kadının salahında) hayra, fesadında da şerre esas olma istidadı vardır. Yani kadın şerre asıl olduysa korkunç bir fitne vardır. Eğer kadın hayra asıl olduysa muhteşem bir hayır vardır. İkisine de çekirdek olacak istidattadır kadın. Çünkü, içtimai yönden yani sosyal hayatımızda insanlığın salahı, insanlığın düzgünlüğü kadının salahına bağlıdır. Yine içtimai hayatımızın bozulması kadının bozulmasına bağlıdır. Binaenaleyh toplumda ilk ifsat edilmeye çalışılan nüve kadındır. Kadının salahında yani iyi olmasında toplumun iyi olmasına, kadının bozulmasında toplumun bozulmasına bir esas alma nüvesi var-

dır. Onun için kadının salâhı toplumun salâhı kadının ifsadı toplumun ifsadı telâkki ediliyor. Yani içtimai hayatımızın salâhı kadının salâhına kılınmış erkeğin değil. Burada zıt düşünmeler devam ediyor. Ama daha farklı bir mana kazanarak, neden erkeğin salâhına bağlanmıyor da kadının salâhına bağlanıyor. Kadının gündeme gelmesi değerli olduğundandır. Erkeğin fitnesinin gündeme gelmemesi erkeğin fitnesinin hiçbir değeri olmadığındandır. Erkek bu mevzuda fitneye düşürülendir. Onun için zararda hiç önemli değildir. Burada ilk koyacağımız nokta şu. Kadının cazibeliğini çerçeveye alan ne? Tesettür'dür. Yani bizim tesettürü tatbikimiz, Allah Azze ve Celle kapanmayı emretmiştir. Kapan tipinde birilerine tebliğ değildir. Bu tesettürün ilk önce şer'i ölçünün çerçeveye aldığı kadının çekiciliğidir. Şimdi bu çekicilik cazibe bir hadle mi ele alınmış? Mesela, erkekte denildiği gibi erkeğin tesettürü: "Göbekle diz kapağı arasıdır." Bu bunun haddidir. Onun dışında bir çekiciliğe şer'i ölçüyle kayıt getirmiyor. Kadın gündeme geldiğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dediği gibi, "Kadın avrettir. Ve süslenerek sokağa çıktığı zaman şeytan onu ayartır." Avret dediğimizde yani kadın çekici ve cazibelidir, dediğimizde bütün kadın ele alınıyor. Erkekler gibi sadece "göbekle diz kapağı arası" gibi değil. İşte bu şer'i ölçü dahiline alınmalıdır. Eğer kadının tesettürünü, kapanmasını böyle emretmiştir. Tipinde ele alabiliriz ama. Bu sahih olan bir amel olsa da ihlası gündeme almaz. Bir amelin kabulü için iki şart vardır. Halis olacak, sahih olacak. Sahihliği nedir? Şer'i ölçülere alınmasıdır. Ama halis olması bunun Allah rızası için yapılmış olmasıdır. Başka bir düşünceyi gündeme getirerek yapmak mümkün değil. Aksi olur. Bazen bunu yaşadığımız ortam farklı gösterir. "Ey Peygamber kadınları! Siz, sâir kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer Allah'tan sakınıyorsanız, edalı konuşmayın; aksi hâlde kalbinde bozukluk olan kimse, kötü ümitlere kapılır. Daima uygun söz söyleyin." İslâm'ın hassasiyeti vardır. İslâmı yaşamada hassas olan bir toplumda bir kadının birisine bakarken bile takındığı tavır, ölçü öyle hale gelmiş ki normal iki erkeğin iki kadının tokalaştığı gibi kadın ve erkek tokalaşıyor hatta bir yerde hoş geldin deyip yanak yanağa öpüşmesi bile çok basit oluyor. Basitleşiyor bu. Yine bakıyorsun Müslümanım diyen ailelerin kadının kadınla oturduğu erkeğin erkekle oturduğu gibi karışık oturuyor ve bu kadar laçkalaşmış ve basitleşmiştir ki hassasiyet ve ihlâs kalmamıştır. İşte burada tesettür şekilden öteye geçememiştir. Ahzab sûresinde bir ayet var. Bizim için çok önemli. Bakın Allah Subhanehu Teâlâ ne buyuruyor: "Peygamberin eşlerinden bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin. Böyle yapmanız hem sizin kalpleriniz için, hem de onların kalpleri için daha temizdir." Önce demek istediğim ayet bu şimdi. Onlar derken kimi kastediyor? Peygamberin hanımları derken, kadınlardan bir şey isterken perde arkasından isteyin demiyor. Peygamberin hanımlarından diyor. Kim olur? Müminlerin anneleri. Yine bu sureye baktığımızda müminlerin anneleriyle alâkalı bakın Rabbimizin bir emri var: "Ey Peygamber! Biz, mehirlerini vermiş olduğun eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiklerinden sahip bulunduğun cariyelerini, amcanın ve halalarının, dayının ve teyzelerinin seninle beraber hicret eden kızlarını sana helal kıldık. Birde kendini peygambere hibe eden ve Peygamberinde kendisini nikah suretiyle almak istediği mümin kadını sana helâl kıldık. Bu hüküm diğer müminlere değil ancak sana mahsustur." (Ahzab Sûresi: 50). Bakın,

Peygamberden sonra nikâhı başkalarına haram kadınlar. Misal verdiklerine bakın. Bize nikâhı haram olup, annemiz mevkiinde ama tesettürde yabancı kabul edilenler. Sana öz annenden misal veremez değil mi? Böyle bir şey mevzubahis değil bakın. Nikâhı haram, anne mertebesinde ama tesettürde sana bir yabancı, Peygamber hanımları bunlar. Sahabeye bakıyorsun. Allah'ın Kur'ânda çokça methettiği insanlar. Dikkat edin misaldeki hassasiyeti vurgulamak istiyorum. Yani, onlardan bir şey, istediğinizde perde arkasından isteyin, onlar ve sizin kalpleriniz için en hayırlı bu olur, demek. Bu mücerret lâfızlar arkadaşlar. Çok ama çok istifade edilmesi gereken yerdir. İfadenin muhteviyatını anlayın. Sana nikahı haram olmayan annen mertebesinde olmayanlara takınacağın tavır herhâlde daha farklı olmalı. Bu burada meselenin hassasiyetini yani şeytana, fitneye ifsada açık yani küçücük bir delik dahi bırakmamak için bu misali veriyor. Yani kapanmayı Peygamberin hanımlarına has kılamazsın. Aksi has olur. Çocuklarının yanında kapanma has mı olur. Annelerinin yanında onların kapanması has mı olur. Değildir. Tam aksine buradaki hususiyet müminlerin hanımlarına sairlerine kabul edilir. Yani onların daha çok kapanmaları gerekir. Önce bu ayetleri bu yönlü ele almalıyız. Hemen metni yönüyle değil. Metin amelimizin salih olduğunu gösterir. Yani, Kur'ân ve Sünnete dayandığını. Yani okuduğumuz metin ya Kur'ân olmalı ya da Sünnet veya her ikisi. Farkına vardıysanız burada hem Kur'ân hem Sünnet ama sahabenin yaşantısıyla veriyor. Mesela Allah Subhanehu Teâlâ Kur'ân da: "Eğer sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, şüphesiz hidayete ererler. Yok eğer yüz çevirirlerse, onlar, muhakkak, düşmanlık içindedirler..." (Bakara Suresi: 137) Sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, derken neyi kastediyor? Neden? Resule senin iman ettiğin gibi demiyor da, "sizin iman ettiğiniz gibi" diyor. Çünkü sahabenin iman ettiği Resulun onlara canlı olarak yaşattığıdır. Binaenaleyh müminlerin anneleri bu mevzuda tek örnek verilecek insandır. Onların iman ettiği gibi derken, onların örtündüğü gibi, örtünürseniz gerçek iman etmiş olursunuz. Tesettürde bu ayeti böyle alırız. Onların oruç tuttuğu gibi onların namaz kıldığı gibi, onların Peygambere iman ettiği gibi evet "iman" umum bir kelimedir arkadaşlar. İman etmen için hepsini yapman gerekiyor. Çıkman için illa hepsini inkar etmen gerekmiyor birini inkar etsen kafi. "Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle ki..." diyor. (Ahzab suresi 59) Burada ki hicab emri birine farklı birine farklı mı, yoksa üçüne bir mi? Üçüne bir değil mi? Hanımlarına, kızlarına, müminlerin hanımlarına üçüne de emir aynı. Peygamberin hanımlarına has diyecek bir şey yok, burada müminlerin hanımları daha farklı örtünebilirler veya daha az örtünebilirler böyle bir ifade yok burada. Bu hususiyeti ayıran tek bir şey var. Bakın Nur suresinde Rabbimiz: "Evlenme ümidi kalmamış yaşlı kadınların ziynetlerini açığa vurmaksızın üslerini çıkarmalarında üzerlerine herhangi bir günah yoktur. Fakat sakınıp örtünmeleri, kendileri için daha hayırlıdır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir" diyor. (Nur suresi 60) Buradaki hususiyet nasıl? Erkeğe ihtiyaç duymayan bir kadının dış örtüsünü çıkarmasında bir beis yok diyor. Ama taşırlarsa bu onlar için daha hayırlıdır. Bu bile hayırlı olarak ifade ediliyor. Yani bakın çok dikkat edin. Mükellefiyet bitmiş bu konuda, sorumluluk kalkmış indirebilir, açabilir. Bir çekicilik kalmamış artık, bırakabilir. Bu mümkündür. Ama diyor, örtünürse bu onun için daha hayırlıdır.

"Çocuklarınız ergenlik çağına girdiklerinde, kendilerinden öncekiler izin istedikleri gibi onlarda izin istesinler." (Nur suresi 59) Burada yaş belirtilmiyor. Buluğa erdiğinde diyor. Ama bir hadisi şerifte konuya biraz ışık tutması açısından diyorum. Peygamber allallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor: " Çocuk on beş yaşına geldiğinde, artık şeri cezalar onda tatbik edilir." Buluğ çağına erdiği andan itibaren örtünmesi farzdır. Şöyle diyebilir miyiz? Tamam benim kızım açık gezsin buluğa erdiği an kapatırım, diyebilir miyiz? O yaşta farz ise bunu diyebilir miyiz? Bu şekilde lakayt davranma yetiştirmenin en kötü noktasıdır. Bu çocuğu münafık olarak yetiştirmedir. Daha önce alıştırılmalıdır. Bu daha hayırlıdır. Kızı tabiatından, fıtratından uzaklaştıran, erkeği fıtratından uzaklaştıran bir terbiye usulünü evden kaldırmak gerekiyor. Bunu küçükken hissettirmemiz gerekiyor. Erkeğe, hiç erkek çocuk kadınların yanına girer mi? Kapıyı vurur izin alırsın, dersin. O terbiyeyi Kur'ân da bile verirken: "Ey İman edenler! Ellerinizin altında bulunan köle, cariye veya hizmetçilerinizle, içinizden ergenlik çağına erişmemiş olanlar odanıza girmek için sizden üç defa izin istesinler." (Nur suresi 58) Anaların babaların odalarına girerken bile izin isteyerek girmeyi emrediyor. Bu terbiyeyi verdiğimiz zaman, erkek erkekliğini hisseder. Kıza verdiğin zaman kızlığını anlar. Bu tabiatının verilişidir. Ondan sonra örtünmek, kadın erkek ilişkisinde ölçü ona artık ağırlık vermez. Aksi olursa öyle bir yaralar açılır ki ömür boyu bu yaralar telâfi edilemez. Anadolu'ya baktığımızda bir kayınbirader yengenin yanına çok rahatlıkla girer çıkar ama bu büyük bir belâdır bunun farkında bile olmaz. Kimse de bunu halletme yoluna gitmez. Bakın Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz ne diyor? "Tek başlarına iken, kadınları ziyaret etmekten sakının. Bunun üzerine Ensar'dan bir adam. –Ya Resulullah, ya koca tarafından olursa (kardeşi tarafından). Buyurdu ki – Koca tarafından akraba olursa o ölümdür." Ayrıca Tirmizi de şu ziyadelik vardır. "...Bir erkek bir kadınla baş başa kalmasın! Aksi takdirde üçüncüleri mutlaka şeytandır." Görüyorsunuz İslâm'daki hassasiyeti. Bir de bizim yaşadığımız topluma bakın, bizi İslâm esaslarından tamamen nasıl uzaklaştırmış. Yani, hah şimdi düzeldik dediğimiz bir yerde dahi bir çok müşkülatlar çıkıyor. Neden? Temelde birçok şey zamanında halledilmemiş. Büyürken çocuğa dikkat edilmemiş. Ahzab suresindeki: "Ey peygamber! Müminlerin annelerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle. Cilbablarından bir kısmıyla örtünsünler bu onların tanınıp eziyet edilmemeleri için en hayırlı olandır. Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir." (Ahzab Suresi (33) / 59) İfade bu. Cilbablarıyla demiyor, bir kısmıyla örtünsünler diyor. Ama bir çok meale baksanız bu ifadeyi bulamazsınız. Bunu iyice anlamak için. Müminlerin annesi Aişe (r.a) 'ın ifk hadisesine bir bakalım. "Aişe radıyallahu anha dedi ki: ...Safvan İbnul Muattal es-Sulemi sonra ez-Zekvani arkadan gelmekte, kalmış olan eşyalarını toplamak ve diğer konak yerine götürerek sahiplerine vermekle görevli idi. Bu zat askerin arkasından sabaha kadar yürümüş. Benim bulunduğum yere gelmiş. Uyuyan bir insan karaltısı görünce benim yanıma gelmiş ve beni görünce tanımış. Bu zat beni Hicab'tan önce görür idi. Ben onun beni tanıdığı sırada onun: "İnna lillahi ve inna ileyhi raciun" (Bakara (2) / 156) istirca sözlerini söylemesiyle uyandım. Uyanınca hemen feraceme bürünüp yüzümü örttüm. Allah'a yemin ederim ki, o bana bir tek kelime söylemedi, bende ondan

"inna lillahi ve inna ileyhi raciun" istirca sözünden başka bir kelime işitmedim... Aişe annemiz ne diyor, istirca sözüyle uyandım, onu karşımda görünce hemen yüzümü kapadım diyor. Ve o beni Hicab'tan öncede tanırdı diyor. Şimdi bu kelimelerin üzerinde biraz durun. Hicab'tan önce derken, hicab emri ne burada? Üzerini örtünmüyor bakın, sadece yüzünü örtüyor. Hicab katiyen kadının üzerini örtmesi değildir. Üzerinde olan cılbabın bir parçasıyla yüzünü örtmesidir. Aişe annemizin yaptığı gibi Yani hicab dediğimizde eli ve yüzü örtme emridir. Değilse vücudu bedeni örtme değil. Ondan önce kadınlar açık saçık mı geziyorlardı. Hatta Mekke'de bile Müslüman kadınlar örtünüyordu. Misal mi, Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem, Arafat'ta hacılara tebliğ ederken yoruluyor ve bir ağacın altına oturuyor dinlenmek için. O sırada kızı Rukiye radıyallahu anha geliyor. Elinde su kabı ile. Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem'in eline su döküyor, elini yıkıyor su içiyor. O sırada Rukiye'nin gerdanı açılmış. Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem - Kızım gerdanını kapat diyor. Yani bakın daha Mekke'de iken bile tesettürün bu kısmına dikkat edilen taraf var. Değilse hicab gelmeden evvel Müslüman kadınları açık saçık gezemiyorlardı. Oradaki hicab emri yüzünün kapanmasıdır. Üstünü örtme değil. Aişe validemiz üstünü örtmüyor. Örtülüydü. Sadece uyku hâliyle yüzü açıktı. O beni Hicab'tan öncede tanırdı, diyor. Ve yüzünü kapatıyor. Şimdi ayetle tanınıp eziyet edilmemeleri sözüyle o beni Hicab'tan öncede tanırdı deyip yüzünü kapamayı alâkalandırdınız değil mi? Hicab yüzü örtmedir. Tanınmama onu kapamadır. Açık tutarsan kapanır. Şimdi bu ayetin tefsirini biz ne ile yaptık, sahabenin yaşantısıyla. Bakın bir hadiste Aişe annemiz: "Biz ihramlı olarak Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'le beraber bulunurduk. Kafileler bizim yanımızdan geçerlerdi. Tam hizamıza geldikleri vakit biz kadınlardan herhangi birimiz başından örtüsünü yüzüne indirir, kafile geçince yine açardık. "Yine bir hadisi şerifte, "Abdül Habır bin Kays Şemmas'dan -Allah ondan razı olsun-; – Ümmü Hallad denen bir kadın yüzü peçeli olarak Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi. Oğlunu soruyordu. Halbuki oğlu harpte öldürülmüştü. sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından birisi ona; yüzün peçeli olduğu hâlde mi geldin, oğlunu soruyorsun? Dedi. Kadın, "Oğlumun ölmesiyle musibete uğradımsa da, hayam hususunda da mı musibete uğradım." Cevabını verdi..." Bunlar şimdi neyi gösteriyor? Sahabenin yaşantısını. "Onlar gibi iman ederseniz" ayetini anladınız değil mi? Ayriyeten kadının ihramı ne? Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem: "İhramlı kadın yüzüne peçe vurmasın ve ellerine eldiven giymesin" buyurdu. Bu neyi gösteriyor? Demek ki hacdan evvel "el ve yüz" kapanıyormuş. Şimdi bu kat'i ifadeyi yakaladınız değil mi? Ondan sonra bu mevzuda şüphe getiren nassların izahını farklı bir boyutta ele alamazsınız şimdi gelen şüphelerden bir tanesi şu:"Mümin erkeklere söyle de, gözlerini haramdan sakınsınlar..." "Mümin kadınlara da söyle, onlarda gözlerini haramdan sakınsınlar..." (Nur suresi 30- 31) Bazıları şimdi bu ayeti ele alarak diyor ki; şimdi "gözlerini yere diksinler" den maksat ne? Demek ki diyor. – gözlerini yere dikmeleri yüzü açık ta ondan diyor. Şimdi bu bir gerçek. Peki yüzleri yere dikmek ille de yüz açıklığından mı? Hayır katiyetle. Neden? O ortamda sadece Müslümanlar mı yaşıyor? Yahudi ve Hıristiyan kadınlarda vardı. Gelelim bu topluma bu toplumda bu mümkün mü, herkesin aynı şekilde kapanması. Müm-

٦٢٢٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرْدَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَضْلَ بْنَ عَبَّاسٍ يَوْمَ النَّحْرِ خَلْفَهُ عَلَى عَجُزِ رَاحِلَتِهِ وَكَانَ الْفَضْلُ رَجُلًا وَضِيئًا فَوَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلنَّاسِ يُفْتِيهِمْ وَأَقْبَلَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ وَضِيئَةٌ تَسْتَفْتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَفِقَ الْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَأَعْجَبَهُ حُسْنُهَا فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا فَأَخْلَفَ بِيَدِهِ فَأَخَذَ بِذَقَنِ الْفَضْلِ فَعَدَلَ وَجْهَهُ عَنِ النَّظَرِ إِلَيْهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ فِي الْحَجِّ عَلَى عِبَادِهِ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ أَحُجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ.

6228- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Vedâ Haccında, bayramın birinci günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fadl ibnu Abbas'ı devesinin terkisine bindirmişti. Fadl

---

kün değil. Burada gözleri korumak başka bir maksat için. O ortamda bir kadın hiç kapanmasa da gelse birileri de görse –Ha bakın Müslüman kadınlar hiç kapanmıyormuş– manasını çıkarabilir mi. Bunun manası çıkmaz. Orada görünen bir ıane insan o kadar. Ne zaman bakmak caiz olur şeriatta ancak evlenme kastı olursa bunu nereden çıkarıyoruz tabiî ki yine Kitap ve Sünnetten. "Bir gün Allah'ın Resulu'nün huzuruna bir kadın geldi de nefsini Resulullah'a arz etti. – Ya Resulallah! Bana ihtiyacın var mı, yani beni nikâhlar mısın dedi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem gözlerini kadına dikip tepeden tırnağa süzdü ve indirdi sukut etti..." Kadına baştan aşağı bakıyor, ihtiyaç duymadım, diyor. Nasıl bakıyor. Bir erkek bir kızı istediğinde onun yüzüne bakabilir. "Ebu Hureyre radıyallahu anh dedi ki, ben Allah'ın Resulu'nün yanında idim. O sırada bir kimse geldi ve Ensardan bir kadınla evlenmek istediğini Peygambere haber verdi. Allah'ın Resulu ona: -O kadına baktın mı? diye sordu. O zat, hayır bakmadım dedi. Allah'ın Resulu; öyleyse git ve o kadına bakıp gör. Çünkü Ensarın gözlerinde bir küçüklük vardır." Onun yüzüne bakabilirsin diyor, ama evlenme kastıyla. Yine bir hadisi şerifte: "Cerir bin Abdullah radıyallahu anh'dan dedi ki:"Allah'ın Resulu sallallahu aleyhi ve sellem'e ani olarak bir yabancı kadına bakmanın hükmünü sordum ve derhal gözümü çekmemi emretti". Gelen bir müşkülatı böyle defetmen mümkün. Çünkü önce asıl öğrenilmeli. Ayete bakıyorsun, Sünnete bakıyorsun ve "Onların iman ettiği gibi", yani sahabelerin anladığı gibi yaşıyorsun. Olay bu kadar basit. Gerisi hiç önemli değil.

güzel yüzlü bir delikanlı idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesi üzerinde durmuş ve insanların hac hakkındaki sorularına cevap veriyordu. Bu esnada Has'am kabilesinden güzel yüzlü bir kadın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve soru sormaya başladı. Bu esnada Fadl kadına bakmaya başladı. Kadının güzelliği Fadl'ın ilgisini çekmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fadl'a doğru yüzünü çevirdiğinde onun kadına baktığını gördü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini arkasından geçirerek onun sakalından tuttu ve kadına bakmaması için yüzünü başka yere çevirdi. Kadın şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Allah, kulları üzerine haccı, babam çok yaşlı iken farz kıldı. O deve üzerinde oturamaz bir hâldedir. Onun yerine vekil olarak ben haccedebilir miyim? Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem "Evet haccedebilirsin" diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1513, 1854, 1855, 4399)

٦٢٢٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ بِالطُّرُقَاتِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا بُدٌّ نَتَحَدَّثُ فِيهَا فَقَالَ إِذْ أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجْلِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ.

6229- Ebu Saîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yollar üzerinde oturmaktan sakının" Sahabeler: Biz bundan vazgeçemeyiz. Çünkü oralar bizim oturup konuştuğumuz yerlerdir. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yollara oturduğunuz zaman, öyleyse yolun hakkını verin."

Sahabeler:

-Yolun hakkı nedir? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Haramdan göz yummak, (oradan geçenlere hayır olmayan sözlü ve fiili müdahalede bulunmak) insanlara ezâ vermekten kaçınmak, selâm

verenin selâmını almak, iyiliği emretmek, kötülükten yasaklamaktır."[135]
(Hadisin geçtiği diğer yer: 2465)

٣-بَاب السَّلَامُ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى

3- Bâb: Selâm, Yüce Allah'ın İsimlerinden Bir İsimdir:

﴿ وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Bir selâm ile selâmlandığınız zaman, ondan daha güzeliyle selâm verin, yahut aynıyla mukabele edin.»*** (Nisa: 86)

٦٢٣٠- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ قَبْلَ عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ السَّلَامُ عَلَى مِيكَائِيلَ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِنَّهُ إِذَا قَالَ ذَلِكَ أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرْ بَعْدُ مِنْ الْكَلَامِ مَا شَاءَ.

6230- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılarken teşehhüde oturduğumuzda şöyle derdik:

-Kullarından Allah'a selâm olsun. selâm Cibril'in üzerine olsun. selâm, Mîkâîl'in üzerine olsun. selâm, falan ve falancanın üzerine olsun.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazını bitirince yüzünü

135 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem ümmetine günah getirecek her şeyden sakındırmıştır. Bu misaldede olduğu gibi yol kenarları bu mevzuda ifsada en çok uğrayacak yer olması hasebiyle uyarmış sahabe buna güç yetiremeyeceğini söyleyincede bari şunlara dikkat edin diyerek adabı öğretmiştir.

bize doğru döndü ve şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki selâm Allah'tır. Sizden biri namazda teşehhüde oturduğu zaman şöyle desin: Ettehiyyâtü lillâhi vessalavâtu vet-tayyibât. Esselâmu aleyke eyyuhen-Nebiyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh. Esselâmu aleynâ ve a'lâ i'badillâhis-sâlihin. Eşhedu ellâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden a'bduhu ve Rasûluh.

(Bütün selâmlar, salavât ve güzellikler Allah'adır. Allah'ın selâmı rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun ey Nebi! selâm, bizim ve Allah'ın sâlih kullarının üzerine olsun. -O böyle dediği zaman gökte ve yerde olan salih her kula isabet eder- Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.)

Sonra istediği duayı seçer ve onunla dua eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 831, 835, 1202, 6265, 6328)

٤-بَاب تَسْلِيمِ الْقَلِيلِ عَلَى الْكَثِيرِ

4- Sayıca Az Olan Bir Topluluğun Çok Olana Selâm Vermesi Bâbı

٦٢٣١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

6231- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Küçük büyüğe, geçen oturana, sayıca az olan da çok olana selâm verir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6232, 6233, 6234)

٥-بَاب تَسْلِيمِ الرَّاكِبِ عَلَى الْمَاشِي

5- Binek Üzerinde Olanın Yürüyene Selâm Vermesi Bâbı

٦٢٣٢- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّهُ سَمِعَ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

6232- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Binek üzerinde olan yaya yürüyene, yaya yürüyen oturana, sayıca az olan bir toplulukta çok olana selâm verir."[136] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6231, 6232, 6233, 6234)

٦-بَاب تَسْلِيمِ الْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ

6- Yaya Yürüyen Kimsenin Oturana Selâm Vermesi Bâbı

٦٢٣٣- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّ ثَابِتًا أَخْبَرَهُ وَهُوَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

6233- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

136 İslâm âlimleri, hadiste anılan bu prensiplerin bir tavsiye değil, emir niteliği taşıdığını belirtirler. Binitli olanın, herhangi bir binek hayvanına binmesiyle bir araca binmesi arasında fark yoktur. Binitlinin yaya yürüyene selâm vermesinin sebebi, Allah'ın kendisine binit lutfettiği için mütevazi olması gerektiğindendir. Ta ki bu kişi kendisini daha hayırlı ve daha üstün görmesin. "Yaya yürüyen", ifadesi bazı rivayetlerde "yoldan geçmekte olan" şeklindedir. Yürüyen kimse, oturana nisbetle bir yere girmiş kabul edilir. Sayıca çok olanların hakkı, az olanlardan daha çok ve önceliklidir. Bu sebeple az olanlar çok olanlara selâm verirler. Binitlinin yürüyene, yürüyenin oturana önce selâm vermeleri, muhataplardan korkuyu gidermek; az olanların çok olanlara selâm vermeleri, tevazu göstermek; küçüğün büyüğe selâm vermesi de saygı ve hürmetini ortaya koymak maksadına yöneliktir. Esasen bunların her birinde tevazuun bulunduğunu söylemek mümkündür. Selâm verenin sevabının selâmı alandan daha çok olduğunu da biliyoruz. Burada bilinmesi gereken bir başka önemli nokta, bir kişiye veya bir topluluğa gelenlerin, yanlarına geldiklerine selâm vermelerinin temel prensip olduğudur. Bu durumda gelenin binitli olmasıyla yaya olması, yaşça küçük olmasıyla büyük olması, sayıca çok olmasıyla az olması arasında bir fark gözetilmez.

"Binek üzerinde olan yaya yürüyene, yaya yürüyen oturana, sayıca az olan bir toplulukta çok olana selâm verir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6231. 6232, 6233, 6234)

٧-بَاب تَسْلِيمِ الصَّغِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ

7- Küçüğün Büyüğe Selâm Vermesi Bâbı

٦٢٣٤- وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

6234- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Küçük büyüğe, yürüyen oturana, sayıca az olan bir toplulukta çok olana selâm verir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6231. 6232. 6233. 6234)

٨-بَاب إِفْشَاءِ السَّلَامِ

8- Selâmın Yayılması Bâbı

٦٢٣٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَصْرِ الضَّعِيفِ وَعَوْنِ الْمَظْلُومِ وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَى عَنْ الشُّرْبِ فِي الْفِضَّةِ وَنَهَانَا عَنْ تَخَتُّمِ الذَّهَبِ وَعَنْ رُكُوبِ الْمَيَاثِرِ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْقَسِّيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ.

6235- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize yedi şeyi yapmamızı emretti: Hastayı ziyaret etmeyi, cenazelere iştirak etmeyi, hapşırdığında "elhamdulillah" diyene "yerhamukellâh" demeyi, zayıfa yardımına koşmayı, mazluma (zulme uğramışa) yardım etmeyi, selâmı yaymayı ve ye-

mini kabul etmeyi emretti. Bizleri gümüş kaplardan içmeyi, altın yüzük takmayı, eğerlerin üzerine konulan ipek minderlerin üzerine oturmayı, harîr, dîbâc, kassi ve istebrag denilen ipekli kumaş giyinmeyi yasakladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1239, 2445, 5175, 5635, 5650, 5838, 5849, 5863, 6222, 6654)

٩-بَاب السَّلَامِ لِلْمَعْرِفَةِ وَغَيْرِ الْمَعْرِفَةِ

9- Tanıdığına ve Tanımadığına Selâm Vermek Bâbı

٦٢٣٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَعَلَى مَنْ لَمْ تَعْرِفْ.

6236- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: İslâm'ın hangi hasletleri daha hayırlıdır? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermendir"[137] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 12, 28)

---

137 İslâm dininin yeryüzünde sağlamaya çalıştığı temel esaslardan biri, insanların birbirlerine karşı sevgi ve saygı duymalarıdır. Bunun için gerekli ve yararlı olan her şeyi dinimiz teşvik etmiştir. Bunların zıddı olan ve insanların birbirlerinden nefret etmesine, uzaklaşmasına sebep olan şeyleri de yasaklamıştır. Kardeşlik, dostluk, sevgi ve saygı mutlak anlamda hayırdır. İnsanlara yemek yedirmek, selâm vermek ve benzeri davranışlar mutlak hayır değil, mutlak hayra vesile olan davranışlardır. Bu sebeple de bu özellikler teşvik edilmiştir. Fakirlere, yoksullara, düşkünlere, aç kalanlara veya eşe dosta yemek ikram etmek, cömertliğin ve güzel ahlâk sahibi olmanın göstergesidir. Çünkü açlık, insanın hayatta karşılaşabileceği felâketlerin en başta gelenlerinden biridir. Bu sebepledir ki zekât ve sadaka mâlî ibadet sayılmış ve mü'minler bu ibadete ısrarla teşvik edilmişlerdir. Zira diğer bütün ibadetlerimizden farklı olarak bu ibadetin sosyal boyutu toplumda dengeyi sağlar, huzur ve güvene katkıda bulunur, insanların birbirine sevgi ve saygı duymasında en önemli rolü oynar. Selâm, Müslümanların âdeta parolasıdır. Birbirini tanımayan insanlar birbirlerine selâm verip alınca, aralarında ilk anlaşma va kaynaşma sağlanmış olur. Çünkü her ikisi en büyük müşterekte, din kardeşi olma ortak paydasında buluşmuşlar demektir. Ayrıca selâm, dostluğun, kardeşliğin, karşısındakine sevgi ve saygı duymanın, mütevazi davranmanın, insanların kalplerini kazanmanın da ilk basamağıdır. Bu sebeple tanıdık tanımadık her Müslümana selâm vermek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bir çok hadislerinde teşvik edilmiştir.

٦٢٣٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ يَلْتَقِيَانِ فَيَصُدُّ هَذَا وَيَصُدُّ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ. وَذَكَرَ سُفْيَانُ أَنَّهُ سَمِعَهُ مِنْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

6237- Ebu Eyyûb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman'ın bir Müslüman ile üç günden fazla küs durması, onunla her türlü alâkayı kesip onu terk etmesi helâl olmaz. Öyle ki bu ikisi bir yerde bir araya geldikleri zaman biri yüzünü bir tarafa, diğeri de yüzünü diğer tarafa çevirir. Birbirine küs bu iki Müslümandan en hayırlısı diğerine önce selâm verendir."[7] (Hadisin geçtiği diğer yerler. 6077)

---

138 Müslümanlar arasında selâmı sabahı kesmeyi, küsmeyi, konuşmamayı gerektiren küçük veya büyük olaylar olabilir. Bunu bir anlamda normal karşılamak gerekir. Ancak normal olmayan, Müslümanların bu tür olaylar sebebiyle birbirleriyle alâkayı uzun süre kesmeleridir. Mademki Müslümanlar din kardeşidir, o hâlde uzun süre birbirlerinden kopuk kalamazlar, kalmamalıdırlar. Gerek fert olarak gerekse toplum olarak Müslümanlar arasındaki küskünlüklerin, kırgınlıkların ve düşmanlıkların ortadan kaldırılması, aralarının bulunması öteki Müslümanların görevidir. Kardeşlik bunu gerektirir. Kardeşler toplumunda kardeşliğin devamından kardeşlerin tamamı sorumludur. İnsanoğlunun kardeşine yardım etme duygusu ve eğilimi fıtridir. Onun mayasında böyle bir duygu ve eğilim vardır. Ancak yardımlaşma da bir sınıra tâbidir. "İyilik ve takvada birbirinize yardım ediniz!" buyurulurken, ardından "Günah işlemek ve düşmanlık yapmakta yardımlaşmayın!" buyurulmak suretiyle, kardeşler arasındaki yardımlaşma ilkesinin, günah ve düşmanlık konularında geçerli olmadığı bildirilmektedir. Efendimiz "Zâlim de olsa mazlum da olsa kardeşine yardım et!" buyurmuş. Sahabiler sormuşlar: "Mazluma yardımı anladık, Ey Allah'ın Resûlü! Ama zalime nasıl yardım ederiz?" Bunun üzerine Efendimiz, "Onu da zulmünden vaz geçirirsiniz!" buyurmuş. Buradan anlaşılmaktadır ki, günah işlemek ve düşmanlık yapmakta yardımlaşmamak, bu gibi konularda kardeşleri desteksiz bırakmak aslında iyilikte yardımlaşma demektir. Bu da müslümanların her olayda Müslümanca yardımlaşmakla yükümlü oldukları anlamına gelmektedir. Kardeşler toplumu olduğuna defalarca işaret ettiğimiz İslâm toplumunda elbette ilişkilerin çok sıcak ve kardeşçe olması beklenir. Ama Müslümanlar da nihayet birer insandır. Çok farklı sebeplerle birbirlerine kırılmış, küsmüş olabilirler. Bu durumda, aslolan kardeşlik hukukunun yeniden tesisi için dinimiz bazı tedbirler almış ve bazı yollar göstermiştir. Günlük dünyevî işler ve ilişkiler sebebiyle birbirine kırılan iki Müslümanın, -ciddî bir dînî sebep söz konusu olmadığı sürece - en çok üç gün birbirlerinden uzak kalabilecekleri, küs durabilecekleri kaidesi böy-

١٠-بَاب آيَةِ الْحِجَابِ

10- Hicâb Âyeti Bâbı

٦٢٣٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ ابْنَ عَشْرِ سِنِينَ مَقْدَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَخَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرًا حَيَاتَهُ وَكُنْتُ أَعْلَمَ النَّاسِ بِشَأْنِ الْحِجَابِ حِينَ أُنْزِلَ وَقَدْ كَانَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ يَسْأَلُنِي عَنْهُ وَكَانَ أَوَّلَ مَا نَزَلَ فِي مُبْتَنَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا عَرُوسًا فَدَعَا الْقَوْمَ فَأَصَابُوا مِنَ الطَّعَامِ ثُمَّ خَرَجُوا وَبَقِيَ مِنْهُمْ رَهْطٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطَالُوا الْمُكْثَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ وَخَرَجْتُ مَعَهُ كَيْ يَخْرُجُوا فَمَشَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى جَاءَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى

---

lece ortaya konulmuş olmaktadır. İki Müslüman birbiriyle yolda belde karşılaştıkları zaman, biri yüzünü bir tarafa öteki öbür tarafa çevirir veya yollarını değiştirir ya da birbirlerini görmezden gelirler. Bu, aralarındaki kardeşlik hukukunun gözardı edildiği anlamına gelir. Bu derece birbirleriyle alakayı, selâmı sabahı kesmiş olarak en fazla üç gün geçirme hakları vardır. Bilinmesi gereken gerçek şudur: Herhangi bir sebeple birbirine küsmüş iki Müslüman karşılaştığı zaman, kim önce selâm verirse, hayırlı olan odur. Müslümanların birbiriyle olan münasebetlerinin yeniden düzelmesini sağlayacak ilk adımı atan, ilk sözü söyleyen ilk kez selâm veren kişi, elbette ötekinden daha hayırlı olacaktır. Çünkü yaptığı iş, toplumun tamamına yönelik ilişkileri onarmak ve iyileştirmek demektir. Müslümanlar arası ilişkiler selâm ile başlar. Onun için de selâmı ilk verenin daha hayırlı olduğu bildirilmiştir. Her pazartesi ve perşembe günleri kulların amelleri Allah'a arzolunur ve yüce Rabbimiz şirk dışında kalan günahları kullarından dilediklerine bağışlar. Birbiriyle küs iki Müslümanın ameli arzolununca görevli meleklere bunların amellerinin kabulünü aralarını düzelttikleri zamana kadar erteleyin, buyurulur. Yani işledikleri iyi kötü bütün amelleri bekletilir, kabul ve af muamelesine tâbi tutulmaz. Sevgili Peygamberimiz'in haber verdiği bu işlem, bir Müslüman için ne kadar ağır bir durumdur. Bu ağır durumdan kurtulmak için, yegâne yol, dargın olduğu kişilerle derhal barışmaktır.

زَيْنَبَ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ لَمْ يَتَفَرَّقُوا فَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَظَنَّ أَنْ قَدْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ خَرَجُوا فَأَنْزَلَ آيَةُ الْحِجَابِ فَضَرَبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سِتْرًا.

6238- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye hicretinden önce on yaşında idi. Annem ve teyzem Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hizmet etmem için sürekli O'nun yanına gönderirlerdi. Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme on sene hizmet ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde ben yirmi yaşındaydım. Hicab âyeti indirildiğinde insanlar içinde bunu en iyi bilen ben idim. İndirilen hicap emrinin ilki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Zeynep bintu Cahş'la evlenmesi zamanında oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Zeynep ile evlendi ve akabinde insanları velime yemeğine davet etti. Sonra insanlar yemeklerini yiyip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evinden dışarı çıktılar. Ancak bir grup yemeklerini yedikleri hâlde oturmaya devam ettiler. Bu oturmaları uzayınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp evinden dışarı çıktı. Orada oturanların çıkmaları ben de O'nunla beraber çıktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yürüdü, ben de O'nun peşi sıra yürüdüm. Aişe'nin evinin eşiğine geldiğinde oturanların kalkmış olabileceğini düşünerek geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Zeyneb'in yanına girdiğinde onların hâlâ oturmakta olduklarını ve kalkmadıklarını görünce geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Aişe'nin odasını eşiğine varınca onların gitmiş olabilecekleri düşüncesiyle geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. O esnada onlar çıkmışlardı. Bu esnada hicab âyeti indirildi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle kendisi arasına bir perde koydu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4791, 4792, 4793, 4794, 5154, 5163, 5166, 5168, 5170, 5171, 5466, 6239, 6271, 7421)

٦٢٣٩- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ دَخَلَ الْقَوْمُ فَطَعِمُوا ثُمَّ جَلَسُوا يَتَحَدَّثُونَ فَأَخَذَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ مِنْ الْقَوْمِ وَقَعَدَ بَقِيَّةُ الْقَوْمِ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ

لِيَدْخُلَ فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَانْطَلَقُوا فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَلْقَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ ﴾ الْآيَةَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ فِيهِ مِنْ الْفِقْهِ أَنَّهُ لَمْ يَسْتَأْذِنْهُمْ حِينَ قَامَ وَخَرَجَ وَفِيهِ أَنَّهُ تَهَيَّأَ لِلْقِيَامِ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَقُومُوا.

6239- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeyneb bintu Cahş ile evlendiği zaman, insanlar Zeyneb'in odasına girip düğün yemeği yediler. Yemekten sonra oturup konuşmaya başladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkmaya hazırlanır gibi yaparak bunların kalkıp gitmelerine işaret etti. Fakat onlar kalkmadılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların kalkmadıklarını görünce, kendisi kalktı. Kendisi kalkınca oturanlardan da bir kısmı kalktı. Topluluktan geri kalanlar ise oturmaya devam ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem girmek için geldiğinde onlar hâlâ oturuyorlardı. Sonra onlar kalkıp gittiler. Bunun üzerine ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme onların gittiklerini haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de gelip Zeyneb'in yanına girdi. Ben de peşi sıra girmek için gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim ile kendisi arasına perde koydu. Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi:

«Ey îman edenler! Peygamberin evine, ancak yemeğe çağrıldığınız zaman ve yemeğin hazırlanmasını beklemeyecek şekilde girin. Davet olunduğunuz zaman girin, yediğiniz zaman da hemen dağılın. Söze dalmayın. Bu, Peygambere eza veriyor, size söylemekten de utanıyor. Allah ise, gerçeği söylemekten utanmaz. Peygamberin eşlerinden bir şey istediğiniz zaman, örtü arkasından isteyin; bu hem sizin kalpleriniz ve hem de onların kalpleri için daha temizdir. Sizin, Allah'ın Rasûlü'ne eziyet etmeniz ve ondan sonra da onun eşlerini nikâhlamanız asla olmaz. Bu, Allah katında çok büyük bir iştir.» (Ahzâb: 53)

Ebu Abdullah el-Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: Bu hadîste, anlaşıldığına göre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kalkıp dışarı çıktığı zaman oturup kalanlara izin vermemiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkmak için davrandığında onların kalkmalarını istemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4791, 4792, 4793, 4794, 5154, 5163, 5166, 5168, 5170, 5171, 5466, 6238, 6239, 6271, 7421)

٦٢٤٠- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْجُبْ نِسَاءَكَ قَالَتْ فَلَمْ يَفْعَلْ وَكَانَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجْنَ لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ قِبَلَ الْمَنَاصِعِ فَخَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ وَكَانَتْ امْرَأَةً طَوِيلَةً فَرَآهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَهُوَ فِي الْمَجْلِسِ فَقَالَ عَرَفْتُكِ يَا سَوْدَةُ حِرْصًا عَلَى أَنْ يُنْزَلَ الْحِجَابُ قَالَتْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آيَةَ الْحِجَابِ.

6240- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Hanımlarını evden çıkmalarını yasakla, derdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu yapmamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımları geceleyin hacetlerini gidermek için Mesâni'e giderlerdi. (Bâki mezarlığının yanında bir yer.) Gecelerden bir gece, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Sevde bintu Zem'a yatsı vaktinde evinden dışarı çıktı. Sevde uzun boylu bir kadın idi. Ömer, onu gördü ve O'na: Seni tanıdık ey Sevde, diye seslendi. Ömer hicab âyetinin inmesini çok arzuluyordu. Bundan sonra Allah hicâb âyetini indirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 146)

١١-بَاب الِاسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ

11- Bâb: İzin İstemek, Gözlerin Harama Bakmaması İçin Meşru Kılınmıştır

٦٢٤١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَفِظْتُهُ كَمَا أَنَّكَ هَا هُنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ اطَّلَعَ رَجُلٌ مِنْ جُحْرٍ فِي حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِدْرًى يَحُكُّ بِهِ رَأْسَهُ فَقَالَ لَوْ أَعْلَمُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهِ فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الِاسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ.

6241- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evindeki bir pencereden içeriye bakmıştı. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem midrâ denilen demir bir saç ayırma âleti ile başını kaşımakta idi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o kişiye şöyle buyurdu:

"Şayet senin, benim evimin penceresinden bana baktığını fark etseydim şu aleti senin gözüne sokardım. Bir eve girerken izin istemek ancak gözlerin harama bakmaması için meşru kılınmıştır."[139] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5924, 6901)

٦٢٤٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ بَعْضِ حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِشْقَصٍ أَوْ بِمَشَاقِصَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَخْتِلُ الرَّجُلَ لِيَطْعُنَهُ.

6242- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin odalarının birinden içeriye uzanıp baktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de mişkas denilen uzunca ok demiri veya demirleriyle o adama doğru kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, o adam gafil olduğu hâlde ona doğru gidişini görür gibiyim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6242, 6889, 6900)

١٢-بَاب زِنَا الْجَوَارِحِ دُونَ الْفَرْجِ

12- Cinsiyet Organından Başka Göz ve Dil Gibi Diğer Organların da Zinası Olduğu Bâbı

---

139 Bir eve veya müsaade almadan girilmesi uygun olmayan bir yere girmek için izin istemek, gözler harama bakmasın diye meşru kılınmıştır. Bir kimsenin başkasının evinin içine pencere veya anahtar deliği gibi yerlerden bakması, içeridekileri gözetlemesi haram kılınmıştır. Çünkü bu davranış bakan açısından bir ahlâkî düşüklük, hasta ruhluluk, bakılan için de bir mahcûbiyet ve huzursuzluk kaynağıdır. Bu sebepledir ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir kimse izinleri olmaksızın insanların evinin içine bakarsa, gözünü çıkarmaları onlara helâl olur" buyurarak, böyle kimselerin ne kadar büyük bir suç ve günah işlediklerine dikkat çekmişlerdir.

٦٢٤٣- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَرَ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِنْ قَوْلِ أَبِي هُرَيْرَةَ ح حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِمَّا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنَ الزِّنَا أَدْرَكَ ذَلِكَ لَا مَحَالَةَ فَزِنَا الْعَيْنِ النَّظَرُ وَزِنَا اللِّسَانِ الْمَنْطِقُ وَالنَّفْسُ تَمَنَّى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ كُلَّهُ وَيُكَذِّبُهُ.

6243- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Hureyre'nin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet ettiği hadîsteki kadar küçük günaha çok benzer hiç bir şey işitmedim. Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu söyledi:

"Allah, Âdem oğlu üzerine zinadan nasibini ezelden takdir etmiştir. Âdem oğlu ezelde amel etmesi yazılmış olan şeyi mutlaka yapacaktır. Gözün zinası, bakması helâl olmayan şeye bakmasıdır. Dilin zinası, helâl olmayan sözleri konuşmasıdır. Nefis de zinayı temenni eder ve bunu arzular. Kişinin cinsiyet organı da bunların hepsinin arzularını ya doğrular yada yalanlar."[140] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6612)

١٣-بَاب التَّسْلِيمِ وَالِاسْتِئْذَانِ ثَلَاثًا

13- Selâm Vermenin ve İzin İstemenin Üç Kere Oluşu Bâbı

٦٢٤٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا سَلَّمَ سَلَّمَ ثَلَاثًا وَإِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا.

6244- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem selâm verdiğinde ve bir söz

---

140 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem Müslümanları kıyamete kadar başlarına gelecek her meselede uyarmıştır. Bu rivayette de insanın nefsani arzularına uyarak günaha sapmama noktasında dikkatini çekmiştir. Allah sakınanlardan eylesin. Amin.

söylediği zaman üç kere tekrar ederdi.[141] (Hadisin geçtiği diğer yer: 94)

٦٢٤٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كُنْتُ فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ إِذْ جَاءَ أَبُو مُوسَى كَأَنَّهُ مَذْعُورٌ فَقَالَ اسْتَأْذَنْتُ عَلَى عُمَرَ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ قُلْتُ اسْتَأْذَنْتُ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَلْيَرْجِعْ فَقَالَ وَاللَّهِ لَتُقِيمَنَّ عَلَيْهِ بِبَيِّنَةٍ أَمِنْكُمْ أَحَدٌ سَمِعَهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَاللَّهِ لَا يَقُومُ مَعَكَ إِلَّا أَصْغَرُ الْقَوْمِ فَكُنْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقُمْتُ مَعَهُ فَأَخْبَرْتُ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ بِهَذَا.

6245- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ensâr'ın meclislerinden bir mecliste oturmakta idim. Bu sırada Ebu Mûsâ geldi. O sanki bir şeyden korkmuş gibiydi. Şöyle dedi:

-Ben Ömer'in yanına girmek için üç kere izin istedim, bana izin ve-

141 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in uzun yıllar hizmetinde bulunan Enes, onu çeşitli yönleriyle en iyi tanıyan ve tanıtan sahâbîlerden biridir. Onun, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in konuşmasıyla ilgili bu açıklaması, şüphesiz ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün konuşmalarını kapsamamaktadır. Öyle olsaydı, onun bütün konuşmalarını üçer defa tekrarlaması gerekirdi. Oysa böyle bir durumun söz konusu olmadığı açıktır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, konuşmaları veya sözlerinin bazısını önemine binaen, bazısını anlaşılması zor olan konuları kapsadığından dolayı, bazılarını da yanlış anlamaları önleme gayesiyle üç defa tekrarlamıştır. Onun bu davranışı, ahlâkının güzelliğinin, insanlara karşı sonsuz şefkat ve merhametinin bir tezâhürüdür. Bu hadis bize bir başka gerçeği de öğretmektedir: İnsanların bazısı, bir sözü bir defa dinlemekle anlar, bazısı iki defa dinleme ihtiyacı hisseder, bir grubu da vardır ki onlara bir sözü üç defa tekrarlamak icap eder. Üç defa tekrarlama neticesinde de anlamayanlar, kendilerine daha fazla anlatılsa bile anlamaz ve kavramazlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bir cemaate geldiğinde üç defa selâm vermesinin sebebi, o cemaatte bulunanların çokluğu ve kendisinin onlara olan bir ikramıdır. Yoksa bir toplulukta bulunanlardan birinin veya bir kısmının verilen selâmı duyması ve alması, diğerlerinin üzerinden farzın düşmesini sağlar.

rilmeyince geri döndüm. Ömer bana:

-İçeri girmene engel olan şey ne idi? diye sordu. Ben de:

-Evine girmek için üç kere izin istedim. Bana izin verilmeyince geri döndüm. Bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden biri, bir yere girmek için üç kere izin ister, kendisine de izin verilmezse, o kimse geri dönsün." Bunun üzerine Ömer şöyle dedi:

-Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü söylediğine dair bana şahit getireceksin, dedi.

-İçinizden bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işiten biri var mı?

Ubey ibnu Ka'b dedi ki: Vallahi bu söze bu topluluğun yaşça en küçüğü şahitlik eder, dedim. O topluluğun yaşça en küçüğü ben idim. Ben de Ebu Musa ile beraber kalktım ve Ömer'e Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü söylediğini haber verdim. (Hadisin geçtiği yerler: 2062, 7353)

١٤-بَاب إِذَا دُعِيَ الرَّجُلُ فَجَاءَ هَلْ يَسْتَأْذِنُ

14- Bâb: Bir Kimse, Bir Yere Davet Edildiği Zaman İçeri Girmek İçin İzin İster mi?

قَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هُوَ إِذْنُهُ.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O kimsenin davet edilmesi onun iznidir" buyurdu.

٦٢٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ أَخْبَرَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ أَبَا هِرٍّ الْحَقْ أَهْلَ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ إِلَيَّ قَالَ فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا.

6246- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber evine girdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde bir kap içinde süt buldu ve şöyle buyurdu: "Yâ Ebâ Hir! Suffe ehline git ve onları bana çağır!"

Ben de Suffe ehlinin yanına geldim ve onları davet ettim. Onlar da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin evine geldiler ve eve girmek için izin istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara izin verdi. Onlar da içeri girdiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5375, 6452)

١٥-بَاب التَّسْلِيمِ عَلَى الصِّبْيَانِ

15- Çocuklara Selâm Vermek Bâbı

٦٢٤٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ.

6247- Sabit el-Bunânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- çocukların yanına uğradı ve onlara selâm verdi. Şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de böyle yapardı.[142] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1835, 1938, 1939, 2103, 2278, 2279, 5691, 5695, 5699, 5700, 5701)

---

142 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çocuklara selâm verdiği ve bunu hiç ihmâl etmediği sahâbeden gelen çeşitli rivayetlerden anlaşılmaktadır. Enes, çocuk yaşta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in uzun süre hizmetinde bulunan ve bu sebeple onun davranışlarını en iyi bilen sahâbîlerden biri olduğu için, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sünnetini ömrü boyunca ihyâ etmiştir. Enes'in yanında bulunan sahâbî ve tâbiîler ile, küçükken selâm verdiği çocuklar da büyüyünce kendisinin bu davranışını sonraki nesillere aktarmışlardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çocuklara selâm vermesi, hem onun tevazuunu, hem çocuklara şahsiyet kazandırma yönündeki üstün ahlâkını, hem de selâmı küçük büyük toplumun her kesimi arasında yayma gereğini ortaya koyucu özellikler taşır. Büyükler de çocukların kendilerine verdiği selâmı alırlar. Çocuklara selâm verme ve selâmlarını alma, onların şahsiyet oluşumuna, topluma uyum sağlamalarına ve küçük yaştan itibaren eğitilmelerine büyük katkı sağlar. Peygamberimiz'in bu yöndeki uygulamaları, emir ve nehiy özelliği taşıyan tavsiyeleri Müslüman psikologların ilgi alanı olmaya değer niteliktedir.

١٦- بَاب تَسْلِيمِ الرِّجَالِ عَلَى النِّسَاءِ وَالنِّسَاءِ عَلَى الرِّجَالِ

16- Erkeklerin Kadınlara, Kadınların Da Erkeklere Selâm Vermeleri Bâbı

٦٢٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ كُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قُلْتُ وَلِمَ قَالَ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تُرْسِلُ إِلَى بُضَاعَةَ قَالَ ابْنُ مَسْلَمَةَ نَخْلٍ بِالْمَدِينَةِ فَتَأْخُذُ مِنْ أُصُولِ السِّلْقِ فَتَطْرَحُهُ فِي قِدْرٍ وَتُكَرْكِرُ حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ فَإِذَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ انْصَرَفْنَا وَنُسَلِّمُ عَلَيْهَا فَتُقَدِّمُهُ إِلَيْنَا فَنَفْرَحُ مِنْ أَجْلِهِ وَمَا كُنَّا نَقِيلُ وَلَا نَتَغَدَّى إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

6248- Seleme ibnu Dînâr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sehl ibnu Sa'd: Biz Cuma günleri sevinirdik. Ben Sehl'e: Neden sevinirdiniz? diye sorarak bu sevinçlerin sebebini sordum. O şöyle dedi:

-Bizim aramızda bir kadın vardı. Küçük bir dere kenarındaki tarlasında yapraklarından yemek ya da salata yapılan ve pazıyı andıran bir bitki yetiştirirdi. Cuma günü olduğunda bu bitkiyi köküyle birlikte söker ve bir tencereye koyardı. Sonra da üzerine bir avuç öğütülmüş arpa eklerdi. Cuma namazını kıldığımızda o kadının yanına gider, ona selâm verirdik. O da bize o yemekten ikram eder ve biz de ondan yerdik. Biz de bu yemekten dolayı sevinirdik. Bizler Cuma namazını kılmadan önce ne kaylule yapar, (öğle uykusuna yatar) ne de öğle yemeği yerdik.[12] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 938, 939, 941, 5403, 6279)

---

143 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında ve ondan sonraki dönemlerde, kadınlar da erkekler gibi camiye gelir, cemaatle namaz kılar, va'z ve nasîhat dinler ve camide yapılan diğer faaliyetlere katılırlardı. Müslümanların yaşadığı çeşitli ülke ve mıntıkalarda sünnete uygun bu âdetin hâlen canlı tutulduğu yerler vardır. Bazı ülke ve topluluklarda ise bu âdet neredeyse terkedilmiş gibidir. Müslümanlar, bir toplumun ve hatta bütün insanlığın erkek ve kadınlardan oluştuğunu çeşitli vesilelerle birçok defa beyan eden Kur'an'ın bu yöndeki ısrarlı hatırlatmalarını düşünürlerse, bu iki kesim arasında dengeli bir hayatın olması gereğinin farkına varırlar. Günümüzde de üzerinde önemle durulması gereken bir konu olma özelliğini koruyan kadınların eğitimi, ihmâl edilmeyecek kadar ciddiyet arzetmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sahâbî hanımlara selâm verdiğini bir çok rivayetten öğrenmekteyiz. Burada söz konusu edilen, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in eliyle işaret ederek selâm vermesi, sadece el ile selâm verdiğine değil,

٦٢٤٩- حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكِ السَّلَامَ قَالَتْ قُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَرَى مَا لَا نَرَى تُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. تَابَعَهُ شُعَيْبٌ وَقَالَ يُونُسُ وَالنُّعْمَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَبَرَكَاتُهُ.

6249- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine:

-"Ey Âişe! Bu Cibril'dir, sana selâm ediyor" buyurdu. Ben de:

-Ve aleyhisselâm ve rahmetullahi ve berakatuhu (Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi O'nun üzerine olsun) dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hitaben de:

-Sen benim görmediğimi görüyorsun, dedim. (Hadisin geçtiği yer: 3217)

١٧-بَاب إِذَا قَالَ مَنْ ذَا فَقَالَ أَنَا

17- Bâb: Ev Sahibi, Kapısını Çalan Kimseye: "Kim O?" Diye Sorduğu Zaman, Gelen Kimsenin "Benim" Demesi Bâbı

٦٢٥٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَى أَبِي فَدَقَقْتُ الْبَابَ فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ أَنَا أَنَا كَأَنَّهُ كَرِهَهَا.

6250- Câbir ibnu Abdullah -Allah o ikisinden razı olsun- şöyle dedi:

---

söz ile birlikte sağ eliyle işaret ederek selâm verdiğine delâlet etmektedir. Bunun sebebi, mescidde onlardan uzakta bulunduğu ve kadınlara selâm verirken, erkeklere verdiği gibi sesini çok yükseltmediği için bir de eliyle işaret ederek onları uyarmak istemesidir. Herhangi bir fitne korkusu ve yanlış anlaşılmanın söz konusu olmadığı hallerde kadınların erkeklere, erkeklerin kadınlara selâm verip almalarında bir sakınca yoktur.

Babam vefat etmişti ve üzerinde de ödemesi gereken borçları vardı. Bu konuda yardım etmesi için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve kapısını çaldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Kim o?" diye sordu. Ben de: Ben! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim bu şekilde cevap vermemi: "Ben, ben" diyerek bunu hoş görmemişti.[144] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2127)

١٨-بَاب مَنْ رَدَّ فَقَالَ عَلَيْكَ السَّلَامُ

18- Kendisine Verilen Selâma Karşılık Olarak "Aleykes-Selâm" (Selâm Senin Üzerine Olsun) Diye Karşılık Veren Kimse Bâbı

وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدَّ الْمَلَائِكَةُ عَلَى آدَمَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ.

Aişe, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Cibril sana selâm ediyor" demesine karşılık olarak: Ve aleyhisselâm ve rahmetullahi ve berakatuh, (Allah'ın rarahmeti ve bereketi onun üzerine olsun) demiştir.

"Melekler, Adem aleyhisselâmın kendilerine selâm vermesi üzerine karşılık olarak şöyle dediler: "Esselâmu aleyke ve rahmetullah" (Allah'ın selâmı ve rahmeti senin üzerine olsun.)[145]

---

144 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine kim olduğu sorulan kişinin "ben" veya "benim" gibi bilinmezlik ifade eden ve bir tanıtma unsuru taşımayan kelimelerle cevap vermesini hoş karşılamamıştır. Çünkü bildik tanıdık biri bile olsa, insanları her zaman seslerinden tanıyıp ayırabilme imkânı yoktur. Oysa, "Sen kimsin?" veya "Kim o?" tarzındaki sorular, karşıdakini asgari ölçüde tanıma isteği taşır. Ben, benim, bir insan, bir şahıs, Allah'ın bir kulu, bildiğiniz kişiyim gibi cevaplar yeterli değildir. Çünkü bu cevaplarda kapalılık vardır. Bu ve benzeri hadisleri delil alan İslâm âlimleri, "Kim o?" sorusuna böyle kapalı cevaplarla mukabele edilmesini hoş görülmeyen ve edebe uymayan kerih bir davranış kabul ederler. Aslında kötü olan "ben" tabirini kullanmak değil, "ben" dedikten sonra kendini tanıtıcı unsurları, yani adını, soyadını, gerekirse babasının adını ve mesleğini söylemeyi ihmal etmektir. Müslümanlar, bu edep kurallarını canlı tutmaya olabildiğince özen göstermeli ve bunun medenî bir toplum olmanın kuralları arasında yer aldığını başkalarına göstererek örnek olmalıdır.

145 Âdem aleyhisselâm'ın ilk yaratılışının cennette olduğunu biliyoruz. Onun yeryüzüne indirileceğini ve bütün insanlığın onun zürriyetinden türeyeceğini Cenâb-ı Hak ilm-i ezelîsiyle bilmekteydi. Çünkü bütün mevcûdatı yaratan, onları mükem-

٦٢٥١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجَعَ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ فَارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَقَالَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الَّتِي بَعْدَهَا عَلِّمْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَسْبِغْ الْوُضُوءَ ثُمَّ اسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ بِمَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا.

6251- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam mescide girdi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de mescidin bir tarafında oturuyordu. Adam namaz kıldı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip selâm verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ve aleykes-selâm. Geri dön ve tekrar namaz kıl. Zira sen namaz kılmış olmadın" buyurdu.

Bunun üzerine adam dönüp yine kıldığı gibi namaz kıldı. Sonra gel-

---

mel bir nizam içinde idare eden ve neticede her şeyin ne olacağını bilen sadece O'dur. Bir bakıma insanın ilk öğretilip eğitildiği yer cennettir denilebilir. Çünkü Kur'ân ve Sünnet'te Âdem aleyhi'sselâm'ın cennetteki hayatıyla ilgili az sayılmayacak kadar bilgi verilir. Bu öğretim ve eğitim, bir bakıma insanın yeryüzünü nasıl cennete çevirebileceğinin bilgisi ve tatbikatı sayılamaz mı? Çünkü insan en güzel bir şekilde, yani cennete girmeye lâyık bir yapıda yaratılmış, fakat yaratılışının gayesine aykırı davranarak kendisini cehenneme sürüklemiştir. Allah azze ve celle. Âdem aleyhi'sselâm'a meleklere nasıl selâm vereceğini öğretti. Meleklere de selâma nasıl karşılık vereceklerini öğretmişti. Bu, yeryüzünde Âdem'in çocuklarının nasıl selâmlaşacaklarının öğretilmesiydi. Bunu devam ettirenler onun zürriyetinden gelenlerin mü'min ve Müslüman olanları oldu. Çünkü insanların bir çoğu peygamberlerin gösterdiği doğru yoldan çıkıp, yanlış yollara saptılar. Meleklerin Âdem aleyhi'sselâm'ın selâmına bir kelime ziyadesiyle karşılık vermiş olmaları, âyet-i kerîmede geçen "Bir selâm ile selâmlandığınız zaman siz de ondan daha güzeliyle selâm verin" Nisâ: 86, emrinin yerine getirilmesidir.

di, yine selâm verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ve aleykesselâm. Geri dön ve tekrar namaz kıl. Zira sen namaz kılmış olmadın" buyurdu.

Adam ikincide veya üçüncüde: Bana nasıl namaz kılacağımı öğret ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Namaz kılmak istediğinde güzelce, tam ve eksiksiz olarak abdest al. Sonra kıbleye yönel ve "Allahu Ekber"de. Sonra ezberinde olan Kuran'dan kolayına geleni oku. Sonra mutmain yani sırtın dümdüz oluncaya kadar rüku et. Sonra büsbütün doğruluncaya kadar başını kaldır. Sonra mutmain oluncaya kadar secde et. Sonra bütün uzuvların yerli yerine gelene kadar başını secdeden kaldırıp otur. Sonra mutmain oluncaya kadar secde et. Sonra bütün uzuvların yerli yerine gelene kadar başını secdeden kaldırıp otur. Sonra namazın tamamında böyle yap." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 757, 793, 6252, 6667)

٦٢٥٢- وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ فِي الْأَخِيرِ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا.

6252- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sonra bütün uzuvların yerli yerine gelene kadar başını secdeden kaldırıp otur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 757, 793, 6251, 6252, 6667)

١٩-بَاب إِذَا قَالَ فُلَانٌ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ

19- Bâb: Bir Kimse: "Falanca Sana Selâm Gönderiyor" Dediği Zaman Ne Denir?

٦٢٥٣- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا إِنَّ جِبْرِيلَ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ قَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ.

6253- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: "Cibril sana selâm gönderiyor" buyurdu. Ben de O'na karşılık olarak: "Ve aleyhis-selâm ve rahmetullah" (Allah'ın selâmı O'nun üzerine olsun) dedim.[146] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3217, 3768, 6201, 6249)

٢٠- بَاب التَّسْلِيمِ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ

20- Müslüman ve Müşriklerin Karışık Bulunduğu Bir Ortama selâm Vermek Bâbı

٦٢٥٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ حِمَارًا عَلَيْهِ إِكَافٌ تَحْتَهُ قَطِيفَةٌ فَدَكِيَّةٌ وَأَرْدَفَ وَرَاءَهُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَهُوَ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ وَذَلِكَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ حَتَّى مَرَّ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِيهِمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَيُّهَا الْمَرْءُ لَا أَحْسَنَ مِنْ هَذَا إِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا فِي مَجَالِسِنَا وَارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ مِنَّا فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ

146 Bilindiği gibi Cebrâil aleyhi's-selâm vahiy meleğidir. Melekler, yaratılışları gereği sadece Allah'tan aldıkları emirleri tebliğ eder ve vazifelerini eksiksiz yerine getirirler. Meleğin Âişe'ye selâm etmesi, onun Allah katındaki değerini ve faziletini de ortaya koymaktadır. Meleğin verdiği selâmın en faziletli sayılan şekliyle olacağını bilen Âişe, ona tam bir selâmla mukabelede bulunmuştur. Bu davranışıyla, "Bir selâm ile selâmlandığınız zaman siz de ondan daha güzeliyle selâm verin veya verilen selâmı aynen iade edin" Nisâ, 86. âyetinin gereğini de yerine getirmiştir. İslâm âlimleri bu hadisten hareketle, gâibin, yani görünmeyen veya uzakta olan bir kimsenin bir başkasına selâm göndermesinin câiz olduğu, kendisine selâm gönderilenin de almasının farz olduğu kanaatine varmışlardır. Ayrıca, bir erkeğin bir kadına selâm vermesi konusu da bu vesileyle tartışılmış, fitneden emin olunulan hallerde bunun câiz olacağı hükmü benimsenmiştir.

اغْشَنَا فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَتَوَاثَبُوا فَلَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ ثُمَّ رَكِبَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ أَيْ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ إِلَى مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ اعْفُ عَنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاصْفَحْ فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ الَّذِي أَعْطَاكَ وَلَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ فَيَعْصِبُونَهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6254- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bedir savaşından önce bir gün Fedek dokuması kaplı, saçaklı bir palan vurulmuş bir merkep üzerine bindi ve Usâme ibnu Zeyd'i terkisine aldı. Haris ibnu Hazrec mahallesindeki evinde hasta yatan Sa'd ibnu Ubâde'ye hasta ziyaretine gitti.

Giderken yolda Abdullah ibnu Ubey ibnu Selûl'ün içinde bulunduğu bir meclise uğradı. Bu olay Abdullah ibnu Ubey Müslüman olmadan evvel idi. Bu mecliste Müslümanlardan, puta tapan müşriklerden, Yahudilerden karışık birtakım kimseler vardı. Abdullah ibnu Revâha da bu mecliste **bulunuyordu. Merkebin kaldırdığı** toz meclisi kapladığı için Abdullah ibnu Ubey kaftanıyla burnunu kapadı. Sonra:

-Bizim üzerimizi tozutmayın! dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara selâm verdi. Sonra da durup merkepten indi ve onları İslâm'a davet etti ve onlara Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ubey şöyle dedi:

-Ey adam! Bu söylediklerin hak ve gerçekse, bunlardan güzel bir şey olmaz. Fakat bizim meclisimize gelip de bizi bununla ezalandırma! Kendi menziline git, sana gelen olursa ona anlat! dedi.

Bunun üzerine Abdullah ibnu Revâha:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Meclisimizde bize Kur'ân'ı anlat. Bizim meclisimize gelip bize Kur'ân okumanı biz çok seviyoruz, dedi.

Bunun üzerine Müslümanlarla müşrikler, Yahudiler birbirleriyle vu-

ruşmak için ayağa kalktılar. Neredeyse birbirlerini öldüreceklerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise onları sakinleştirmeye çalışıyordu. Sonunda hepsi sakinleşti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem merkebine binip yürüdü. Sa'd ibnu Ubâde'nin evine varıp içeri girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a:

-"Ey Sa'd! -Abdullah ibnu Ubeyi kastederek- Ebu Hubâb'ın ne söylediğini duymadın mı? O şöyle şöyle dedi" diyerek biraz önce başından geçen olayı ona anlattı.

Sa'd ibnu Ubâde şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen onun kusurunu bağışla. Sana Kur'ân indiren Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın iradesi senin üzerine indirdiği hakkın gelmesi yani sana peygamberlik gelmesi suretiyle tecelli etmiştir. Hâlbuki şu belde halkı İbnu Ubey'in başına taç giydirmeye, üzerine de krala mahsûs sarık sarmaya hazırlanmışlardı. Allah sana ihsan buyurduğu peygamberlik hakkıyla onların tasavvurlarını imkânsız bir hâle koyunca, bu mahrumiyetle İbnu Ubey mahzun ve kederlenmiş oldu. Ey Allah'ın Rasûlü! Abdullah ibnu Ubey işte bu kederle, gördüğün çirkin harekette bulunmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onu affetti (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2987, 4566, 4663, 5964, 6207)

٢١-بَاب مَنْ لَمْ يُسَلِّمْ عَلَى مَنْ اقْتَرَفَ ذَنْبًا وَلَمْ يَرُدَّ سَلَامَهُ حَتَّى تَتَبَيَّنَ تَوْبَتُهُ وَإِلَى مَتَى تَتَبَيَّنُ تَوْبَةُ الْعَاصِي وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو لَا تُسَلِّمُوا عَلَى شَرَبَةِ الْخَمْرِ

21- Bâb: Günâh İşleyen Kimseye Selâm Vermeyen ve Tövbe Ettiği İyice Belli Oluncaya Kadar, Onun Selâmına da Karşılık Vermeyen Kimse; Günahkar Kimsenin Tövbesi Ne Zamana Kadar Meydana Çıkar?

Abdullah ibnu Amr: İçki içenlere selâm vermeyin, demiştir.

٦٢٥٥- حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِنَا وَآتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُسَلِّمُ عَلَيْهِ فَأَقُولُ فِي نَفْسِي هَلْ حَرَّكَ

شَفَتَيْهِ بِرَدِّ السَّلَامِ أَمْ لَا حَتَّى كَمَلَتْ خَمْسُونَ لَيْلَةً وَآذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ عَلَيْنَا حِينَ صَلَّى الْفَجْرَ.

6255- Ka'b ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- Tebuk Savaşı'na katılmayışından bahsederek şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanların bizimle konuşmasını yasakladı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geliyor ve selâm veriyor ve kendi kendime: Dudağını kımıldatarak selâmımı aldı mı almadı mı, diyordum. Elli günün sonun da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazını kıldıktan sonra Allah'ın bizlerin tövbelerimizi kabul ettiğini bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2757, 2947, 2948, 2949, 2950, 2989, 3088, 3556, 3951, 4418, 4673, 4676, 4677, 4678, 4655, 6690, 7225)

٢٢-بَاب كَيْفَ يُرَدُّ عَلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ السَّلَامُ

22- Bâb: Zimmet Ehli Kimselerin Verdiği selâma Nasıl Karşılık Verilir?

٦٢٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ فَفَهِمْتُهَا فَقُلْتُ عَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ.

6256- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir grup Yahudi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve: es-Sâmu aleyke (ölüm senin üzerine olsun) dediler. Ben onların bu sözünü anladım ve: "aleykumus-sâmu vel-la'netu" (Ölüm ve lânet sizin üzerinize olsun) dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yavaş ol ey Aişe! Muhakkak ki Allah her işte yumuşak olmayı sever." Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Onların ne dediklerini duymadın mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ben de onlara ve aleykum (sizin üzerinize olsun) dedim."[147] (Dipnot →) (Hadi-

sin geçtiği diğer yerler: 2935, 6024)

٦٢٥٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمُ الْيَهُودُ فَإِنَّمَا يَقُولُ أَحَدُهُمُ السَّامُ عَلَيْكَ فَقُلْ وَعَلَيْكَ.

6257- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yahudiler size selâm verdikleri zaman, onların biri ancak "es-Sâmu aleyke" (ölüm sizin üzerinize olsun) der. Sen de: "ve aleyke" (senin üzerine olsun) de." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6928)

٦٢٥٨- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا وَعَلَيْكُمْ.

6258- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kitap ehli size selâm verdiklerinde: "Ve aleykum" (sizin üzerinize) deyin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6926)

٢٣-بَاب مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ مَنْ يُحْذَرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ لِيَسْتَبِينَ أَمْرُهُ

23- Müslümanlara Zarar Vereceğinden Çekinilen Kimsenin Yazdığı Mektuba Yazanın Durumu Ortaya Çıksın Diye Bakan Kimse Bâbı

٦٢٥٩- حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ بُهْلُولٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنِي حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ

---

147 Yahudilerin verdikleri selâmın anlamı, "Ölüm sizin üzerinize olsun" demektir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu anlamış ve verdiği cevapla "Sizin üzerinize de olsun" demişti. Fakat Âişe'nin buna lâneti de ilâve etmesini hoş karşılamamıştı. Çünkü bu, söylenen sözün misli olmayan bir karşılık ve haddi aşmıktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hangi konuda olursa olsun haddi aşmayı hoş karşılamamıştır.

عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَأَبَا مَرْثَدٍ الْغَنَوِيَّ وَكُلُّنَا فَارِسٌ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا امْرَأَةً مِنْ الْمُشْرِكِينَ مَعَهَا صَحِيفَةٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ قَالَ فَأَدْرَكْنَاهَا تَسِيرُ عَلَى جَمَلٍ لَهَا حَيْثُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُلْنَا أَيْنَ الْكِتَابُ الَّذِي مَعَكِ قَالَتْ مَا مَعِي كِتَابٌ فَأَنَخْنَا بِهَا فَابْتَغَيْنَا فِي رَحْلِهَا فَمَا وَجَدْنَا شَيْئًا قَالَ صَاحِبَايَ مَا نَرَى كِتَابًا قَالَ قُلْتُ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي يُحْلَفُ بِهِ لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَأُجَرِّدَنَّكِ قَالَ فَلَمَّا رَأَتْ الْجِدَّ مِنِّي أَهْوَتْ بِيَدِهَا إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْ الْكِتَابَ قَالَ فَانْطَلَقْنَا بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ يَا حَاطِبُ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ مَا بِي إِلَّا أَنْ أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا غَيَّرْتُ وَلَا بَدَّلْتُ أَرَدْتُ أَنْ تَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ مِنْ أَصْحَابِكَ هُنَاكَ إِلَّا وَلَهُ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ قَالَ صَدَقَ فَلَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّهُ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ قَالَ فَقَالَ يَا عُمَرُ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدْ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ الْجَنَّةُ قَالَ فَدَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ.

6259- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni, Zubeyr ibnu Avvâm'ı ve Ebu Mersed el-Ğanevi'yi gönderdi. Hepimiz atlı idik. Şöyle buyurdu:

-"Gidin, Hah bostanına kadar ilerleyin. Orada müşriklerden bir kadını bulacaksınız ki onun yanında Hâtib ibnu Ebi Beltea'nın müşriklere gönderdiği bir mektup var. Onu kadından alıp getirin."

Biz, atlarımızla koşarak gittik ve bostana vardık. Hakikaten orada mahfe içinde bir kadın bulduk. Kadına:

-Yanındaki mektup nerede? dedik. Kadın:

-Benim yanımda mektup yoktur, diye inkâr etti. Bunun üzerine biz de deveyi çökerttik ve eşyalarını aradık. Ancak mektubu bulamadık. Di-

ğer iki yol arkadaşım bana:

-Biz mektubu göremedik, dediler. Ben de dedim ki:

-Muhakkak ki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yalan söylediğini bilmem. Vallahi ya mektubu sakladığın yerden çıkarırsın, ya da senin elbiselerini soyarım.

Kadın, benim bu konuda ciddi olduğumu anlayınca mektubu belindeki kuşağa bağlı bir kumaşın içinden çıkardı. Biz mektubu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Böyle yapmana sebep ne idi ey Hâtib?" diye sordu. O da şöyle dedi:

-Ben Allah'a ve Rasûlü'ne iman eden birisiyim. Bern dinimi terk ederek mürted olmadım. Mekkeliler arasında bir minnettarlık kazanarak orada bulunan ailemi ve malımı korumak istedim. Senin ashabından Mekke'deki ailesini ve malını koruyacak birileri var. Ama benim kimsem yok.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O doğru söyledi. Onun hakkında hayırdan başka bir şey konuşmayın" buyurdu. Ömer dedi ki:

-Muhakkak ki o, Allah'a, Rasûlü'ne ve müminlere hainlik etmiştir. Bana izin ver onun boynunu vurayım! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-"Ey Ömer! Bilemezsin, belki de Allah, Bedir savaşına katılanların günahlarına muttali oldu da: ***«Dilediğinizi yapın, Cennet'e girmeniz size vacip oldu»*** buyurdu."

Bunun üzerine Ömer'in iki gözü yaş akıttı da: Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3007, 3081. 3983. 4274. 4890. 6939)

٢٤-بَاب كَيْفَ يُكْتَبُ الْكِتَابُ إِلَى أَهْلِ الْكِتَابِ

24- Bâb: Kitap Ehline Mektup Nasıl Yazılır?

٦٢٦٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تِجَارًا بِالشَّأْمِ

فَأَتَوْهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُرِئَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ.

6260- Ebu Sufyân ibnu Harb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Şamda ticaret için bulunuyorduk. Kureyş'ten bir topluluk içinde iken Hirakl'in adamları gelip onu çağırdılar. -Ebu Sufyan burada hadisi zikretti.- Sonra Hirakl, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine göndermiş olduğu mektubu istedi. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Bismillahir-Rahmanir-Rahim (Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla) Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'den Rum'un büyüğü Hirakl'e! Hidayete tâbi olanlara selâm olsun. Bundan sonra..."[148] (Hadisin geçtiği diğer yerler; 7, 51, 2681, 2804, 2941, 2978, 3174, 4553, 5980, 7169, 7541)

٢٥-بَاب بِمَنْ يُبْدَأُ فِي الْكِتَابِ

25- Bâb: Mektuba Kimin İsmi ile Başlanır?

٦٢٦١- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَجَرَ خَشَبَةً فَجَعَلَ الْمَالَ فِي جَوْفِهَا وَكَتَبَ إِلَيْهِ صَحِيفَةً مِنْ فُلَانٍ إِلَى فُلَانٍ.

6261- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

148 Müslümanların Kitap Ehli'ne olan tutumlarında, her konuda olduğu gibi, en güzel örnek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Yahudilere ve Hristiyanlara karşı her zaman son derece adil ve merhametli davranmış, İlâhi dinlerin mensupları ile Müslümanlar arasında uzlaşmaya dayalı bir ortam oluşturulmasını sağlamıştır. Onun yolunu izleyen Müslümanlar da tarih boyunca bu adaletli ve hoşgörülü tutumu sürdürmüşlerdir. Onlara gönderdiği mektuplarda bile onlara yumuşak davranmış ve İslâm'a davet etmiştir. Mektubuna besmele ile başlamış devamında hidayete tâbi olanlara dua etmiştir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İsrailoğullarından bir adamı zikretti. Bu adam bir tahta parçası aldı ve içini oydu ve içine bin dinar ile birlikte arkadaşına bir de mektup koydu.

Ebu Seleme'nin Ebu Hureyre'den rivayetinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir adam bir ağaç parçasını deldi ve içine borcu olan miktarı koydu. Sonra da bir mektup yazıp: "Falancadan Falancaya" dedi."[149] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1498, 2063, 2291, 2404, 2430, 2734, 6261)

٢٦-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ

26- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: 'Seyyidinize Ayağa Kalkınız!" Kavli Bâbı

٦٢٦٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ أَهْلَ قُرَيْظَةَ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدٍ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ فَجَاءَ فَقَالَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ أَوْ قَالَ خَيْرِكُمْ فَقَعَدَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسْبَى ذَرَارِيُّهُمْ فَقَالَ لَقَدْ حَكَمْتَ بِمَا حَكَمَ بِهِ الْمَلِكُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ أَفْهَمَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ أَبِي الْوَلِيدِ مِنْ قَوْلِ أَبِي سَعِيدٍ إِلَى حُكْمِكَ.

6262- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kurayza oğulları, Sa'd ibnu Muâz'ın hükmüne razı olup kalelerinden inince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a haberci gönderdi. Sa'd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yakın bir yerde bulunuyordu. Akabinde bir merkep üzerinde geldi. Sa'd yaklaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

---

149 Bu rivayet daha öncede defalarca geçti. Buhari burada muhtasaran almış. Adam, deniz kenarında bulduğu odun parçasını yakmak üzere almıştır. Evine geldiğinde yakmak için parçaladığında içinden para çıkmıştır. Bu rivayetten çok faydalanılacak meseleler var. Borçlunun Allah korkusundan böyle bir yola başvurması ve Allah azze ve celle'nin onu sahibine ulaştırması. Deniz kenarından kıyıya vuran malın mübah olması vs..

-"Seyyidinize ayağa kalkın!" buyurdu.

Sa'd geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sa'd'a:

-"Bunlar senin hükmüne razı oldular" buyurdu. Sa'd:

-Ben bunlardan savaş meydanında savaşanların öldürülmesine, kadınları ve çocuklarının esir edilmesine hükmediyorum, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak sen onlar hakkında Melik olan Allah'ın hükmüyle hüküm verdin" buyurdu.[150] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3043, 3804, 4121)

٢٧-بَاب الْمُصَافَحَةِ

27- Musâfaha (Tokalaşmak) Bâbı[151]

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَلَّمَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّشَهُّدَ وَكَفِّي بَيْنَ كَفَّيْهِ وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ يُهَرْوِلُ حَتَّى صَافَحَنِي وَهَنَّأَنِي.

Abdullah ibnu Mesud şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elim elinin içinde olduğu hâlde bana teşehhüd duasını öğretti.

Tebuk Savaşına özürsüz olarak katılmayan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elli gün boyunca Müslümanların onunla konuşmasını yasaklamasının ellinci gününün sabahında şöyle dedi: Ben Mescid'e girdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oturmakta idi. Talha ibnu Ubeydullah kalktı ve yanıma koşarak geldi ve benimle tokalaştı ve tebrik etti.

---

150 Sa'd ibnu Muâz yaralı idi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem, Seyyidinize ayağa kalkın, yani onu karşılayın ve bineğinden indirilmesi için bunu demiştir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiç kimse için ayağa kalkınmayacağını sadece ev sahibinin misafiri için ayağa kalkmasının caiz olduğunu beyan etmiştir.

151 Musâfaha, dilimizdeki kullanımıyla tokalaşmak veya el sıkışmak demektir. Musâfahanın şekli, bir kimsenin elinin içini başkasının elinin içiyle birleştirmesi, birbirlerinin ellerini bu vaziyette tutmaları tarzında olur. Musâfaha çok eski bir sünnettir. Onu ilk ortaya çıkaranların Yemenliler olduğu kabul edilir. İlk karşılaşma sırasında musâfaha yapmak sünnet, her karşılaşmada musâfaha ise müstehaptır. Karşı-

laşma esnasında önce selâmlaşılır, sonra el tutuşulur. Musâfaha için elini uzatandan yüz çevirmek ve mukabelede bulunmamak doğru bir davranış tarzı kabul edilmez ve edebe aykırıdır. Bir topluluğun başka bir toplulukla karşılaşıp musâfaha yapmadan konuşmaları, ilim müzâkeresinde bulunmaları veya uzun bir süre bir arada kaldıktan sonra ayrılacaklarında ayağa kalkıp salâvat getirerek el sıkışmaları sünnete uygun bir davranış olmayıp, mekruh kabul edilmiştir. Çünkü ilk karşılaşmalarında bu görevi yerine getirmeleri gerekir. Sadece, cami veya mescide gelen bir kimse cemaati namazda veya başka bir meşrû ibadet veya meşgale içinde bulursa, onların bu ibadet ve meşgaleden ayrılmalarından sonra, önce selâm vererek musâfaha yapabilir. Bazı mıntıkalarda ve camilerde cemaatin âdet hâline getirdikleri sabah namazından ve ikindi namazından sonra musafaha yapmalarının şer'î bir mesnedi yoktur. Bir malın alış verişi esnasında el tutuşmanın sünnetle ilgisi olmasa da, karşılıklı hoşnutluk ve rızâyı ifade etmesi açısından bir mahzuru bulunmamaktadır. Musâfaha esnasında helâl ve harama riayet edilmesi temel prensiptir. Birbirlerine bakmaları haram olanların, dokunmaları da haramdır. Bu sebeple erkeklerin kadınlarla musâfahaları caiz değildir. Hatta dokunmak bakmaktan daha öncelikli haramlardandır. Meselâ birbirleriyle evlenmek isteyen yabancı bir erkekle kadının birbirlerine bakmaları caiz olmasına rağmen, el sıkışmaları haramdır. Birbirlerine nikâhları düşmeyenlerin de bu konuda hassas olmaları ve fitneye sebep olacak davranışlardan uzak durmaları tavsiye olunmuştur. Musafahanın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında varlığını ve sahâbe arasında yaygınlığını anlıyoruz. Bir şeyin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Müslümanlar arasında uygulanması aynı zamanda onun meşrûiyetini ortaya koyar. Hadis kitaplarımızın bir çoğunda yer alan rivayetlerden, sahâbe-i kirâmın selâmdan sonra musâfaha yaptıklarını öğreniyoruz. Sevgi ve kardeşliğin belirtilerinden biri olan selâmdan sonra el sıkışmak, aralarında varolan sevgi ve kardeşliği, dostluğu, insanların birbirlerine karşı samimiyetini ve değer verişlerini daha da öne çıkarıcı bir unsurdur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir kısım sahih rivayetlerinde çeşitli vesilelerle Yemenlileri methetmiştir. Onların îmanlarının güçlü, kendilerinin iyi mü'min ve hikmet ehli olduklarını övdüğünü görürüz. Bu, Yemenlilerin o günün önde gelen medenî topluluklarından biri oluşlarıyla alâkalıdır, denilebilir. Çünkü Yemenliler herhangi bir zorlama söz konusu olmadan ve benimseyerek İslâm'ı kabul etmişler, gerçekten de dini en iyi yaşayan topluluklardan biri olarak temayüz etmişlerdi. Bu, övülmeye ve takdire değer bir haldir. Efendimiz musâfaha âdetini ilk getirenlerin de Yemenliler olduğunu söylemişlerdir ki, bu da onların lehine ve methine yönelik bir hadistir. Ayrıca bu hadis vesilesiyle bir kere daha tekrar etmemiz gereken bir gerçek vardır: İslâm, daha önce insanlar arasında yaygın olup da Kur'ân ve Sünnet'e aykırı olmayan güzel âdetleri ibkâ etmiş, ortadan kaldırmamıştır. Bu durum, insanlığın tarih boyunca geliştirdiği iyi ve güzel hasletlerin, bütün insanlığın ortak bir eseri olduğunu, bunlardan Allah'ın rızasına uygun ve insanlara faydalı olan hiçbir şeyi İslâm'ın reddetmediğini gösterir. Müslümanlar birbirleriyle karşılaşıp selâmlaştıktan sonra musâfaha yaparlar. Selâmlaşmaları bir sâlih amel, musâfaha yapmaları da bir başka güzel davranıştır. Bunların her ikisi görüldüğü gibi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tarafından övülüp

٦٢٦٣- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَكَانَتْ الْمُصَافَحَةُ فِي أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ.

6263- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı arasına tokalaşma var mıydı? diye sordum. Enes de: Evet, vardı, dedi.

٦٢٦٤- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

6264- Abdullah ibnu Hişâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde idik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ömer ibnul-Hattâb'ın elini tutmuş idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3694, 6632)

٢٨-بَاب الْأَخْذِ بِالْيَدَيْنِ وَصَافَحَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ابْنَ الْمُبَارَكِ بِيَدَيْهِ

28- İki Eli Tutup Tokalaşmak Bâbı

Hammâd ibnu Zeyd, Abdullah ibnul-Mubârek'in iki elini tutarak tokalaştı.

٦٢٦٥- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفٌ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَخْبَرَةَ أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَفِّي بَيْنَ كَفَّيْهِ التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّورَةَ مِنْ الْقُرْآنِ

---

teşvik edilmiştir. İyi mü'min olmanın birer belirtisi sayılan bu güzel davranışlar, kul hakkının dışında kalan hukûkullahla ilgili küçük günahların bağışlanmasına vesile teşkil eder. Zira onlar karşılaşmaları esnasında birbirlerine dua ederler. İki Müslüman karşılaştıkları zaman musâfaha yaparlar, her ikisi Allah'a hamdeder ve bağışlanmalarını dilerlerse, her ikisi mağfiret olunur. Bütün bunları bir arada düşündüğümüz zaman, Müslümanların işledikleri her hayırlı iş, onların hem dünyada hem de ahirette kendileri için bir kazançtır.

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَهُوَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا السَّلَامُ يَعْنِي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6265- İbnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elim O'nun eli içinde olduğu hâlde teşehhüdü bana öğretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi şu teşehhüdü öğretiyordu:

"Ettehiyyâtü lillâhi vessalavâtu vet-tayyibât. Esselâmu aleyke eyyuhen-Nebiyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh. Esselâmu aleynâ ve a'lâ i'badillâhis-sâlihin. Eşhedu ellâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden a'bduhu ve Rasûluh."

(Bütün selâmlar, salâvat ve güzellikler Allah'adır. Allah'ın selâmı rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun ey Nebi! selâm, bizim ve Allah'ın sâlih kullarının üzerine olsun. -O böyle dediği zaman gökte ve yerde olan salih her kula isabet eder- Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hakkıyla ibâdet edilecek başka bir ilâh yoktur. Yine şehâdet ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.)

Biz bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem aramızda iken "esselâmu aleyke" derdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra ise: "es-Selâmu alen-Nebiyyi" demeğe başladık.[152] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 831, 835, 1202, 6230, 6328)

٢٩-بَاب الْمُعَانَقَةِ وَقَوْلِ الرَّجُلِ كَيْفَ أَصْبَحْتَ

29- Birbirine Sarılmak ve Bir Kimsenin "Bu Sabah Nasılsın?" Demesi Bâbı

152 Tahiyyât: "Tahare" kelimesinin çoğuludur. Selâm selâmet, ebedilik, yücelik, her türlü âfetlerden uzak ve beri olmak, mülk anlamlarında kullanılmaktadır. Salavât: Bu kelimeye şu anlamlar verilmiştir; Beş vakit namazdır veya her şeriattaki farz ya da nafile bütün ibadetleri kapsamına alan bir kavramdır, ibadetlerin tamamını anlatan bir kelimedir, dualar anlamına gelir, rahmet demektir. Tayyibât: Allah Teâlâ'yı övmek, O'na senada bulunmak için uygun ve yerinde olan güzel sözlerin tamamı, Allah'ı zikretmek, dua ve sena gibi her türlü güzel söz anlamlarına gelir.

٦٢٦٦- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا يَعْنِي ابْنَ أَبِي طَالِبٍ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَقَالَ النَّاسُ يَا أَبَا حَسَنٍ كَيْفَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَصْبَحَ بِحَمْدِ اللَّهِ بَارِئًا فَأَخَذَ بِيَدِهِ الْعَبَّاسُ فَقَالَ أَلَا تَرَاهُ أَنْتَ وَاللَّهِ بَعْدَ الثَّلَاثِ عَبْدُ الْعَصَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيُتَوَفَّى فِي وَجَعِهِ وَإِنِّي لَأَعْرِفُ فِي وُجُوهِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْمَوْتَ فَاذْهَبْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَسْأَلَهُ فِيمَنْ يَكُونُ الْأَمْرُ فَإِنْ كَانَ فِينَا عَلِمْنَا ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ فِي غَيْرِنَا أَمَرْنَاهُ فَأَوْصَى بِنَا قَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَئِنْ سَأَلْنَاهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَمْنَعُنَا لَا يُعْطِينَاهَا النَّاسُ أَبَدًا وَإِنِّي لَا أَسْأَلُهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَدًا.

6266- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî ibnu Ebî Tâlib, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefat ettiği hastalığı sırasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından dışarı çıktı. İnsanlar Ali'ye:

-Ey Ebu Hasan! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sabah nasıl oldu? diye sordular. Alî:

-Allah'a hamd olsun, biraz daha iyi, diye cevap verdi.

Alî'nin bu cevabı üzerine, Ali'nin elini Abbas ibnu Abdulmuttalib tuttu ve şöyle dedi:

-Vallahi sen üç gün sonra asanın kulu[153] olacaksın. Vallahi ben Al-

153 Asanın kulu: Bu terim, başkasına tâbi olma manasında kinaye olarak kullanılır. Abbas ibnu Abdulmuttalib -Allah ondan razı olsun- bununla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üç gün sonra vefat edeceğini ve Ali'nin de bu işle görevlendirileceğini söylemek istemiştir. Bu da Abbas'ın -Allah ondan razı olsun- ferasetidir.

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu hastalığında vefat edeceğini görüyorum. Çünkü ben Abdulmuttalib oğullarının ölüm sırasında yüzlerinin aldığı şekli bilmekteyim. Şimdi bizimle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gel. O'na kendisinden sonra halifenin kim olacağını soralım. Şayet biz Abdulmuttalip oğullarında olacaksa bunu bilmiş oluruz. Şayet bizim dışımızda birinde olacaksa bunu da öğrenelim ve bizi ona vasiyet etsin.

Bunun üzerine Alî şöyle dedi:

-Vallahi bu işi biz şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sorar, O da bizi bundan yasaklarsa, insanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bu işi bize vermezler. Vallahi ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sormam. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4447)

٣٠-بَاب مَنْ أَجَابَ بِلَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ

30- Çağırana "Lebbeyke Ve Sa'deyk" (Buyur, Emrine Amadeyim) Diye Cevap Veren Kimse Bâbı

٦٢٦٧- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ قَالَ مِثْلَهُ ثَلَاثًا هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ قُلْتُ لَا قَالَ حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مُعَاذٍ بِهَذَا.

6267- Muâz ibnu Cebel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bineğinin terkisine binmiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bu şekilde üç kere hitap etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah'ın kulları üzerindeki hakkını bilir misin?" diye sordu. Ben:

-Hayır, diye cevap verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na şirk koşmamalarıdır."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir müddet daha yoluna devam etti.

-"Ey Muâz!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim! dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bunu yaptıkları zaman, kulların Allah üzerindeki hakları nedir bilir misin? Onlara azap etmemesidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2856, 5967, 6500, 7373)

٦٢٦٨- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا وَاللَّهِ أَبُو ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرَّةِ الْمَدِينَةِ عِشَاءً اسْتَقْبَلَنَا أُحُدٌ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا أُحِبُّ أَنَّ أُحُدًا لِي ذَهَبًا يَأْتِي عَلَيَّ لَيْلَةٌ أَوْ ثَلَاثٌ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا وَأَرَانَا بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْأَكْثَرُونَ هُمْ الْأَقَلُّونَ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا ثُمَّ قَالَ لِي مَكَانَكَ لَا تَبْرَحْ يَا أَبَا ذَرٍّ حَتَّى أَرْجِعَ فَانْطَلَقَ حَتَّى غَابَ عَنِّي فَسَمِعْتُ صَوْتًا فَخَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرِضَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَذْهَبَ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبْرَحْ فَمَكُثْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِعْتُ صَوْتًا خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرِضَ لَكَ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَكَ فَقُمْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ لِزَيْدٍ إِلَهُ بَلَغَنِي أَنَّهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقَالَ أَشْهَدُ لَحَدَّثَنِيهِ أَبُو ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ قَالَ الْأَعْمَشُ وَحَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ نَحْوَهُ وَقَالَ أَبُو شِهَابٍ عَنْ الْأَعْمَشِ يَمْكُثُ عِنْدِي فَوْقَ ثَلَاثٍ.

6268- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Medine'nin Harra bölgesinde bir yatsı vakti yürüyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud Dağı'nı görünce şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Zer! Uhud Dağı'nın benim için altın olmasını, ondan bir dinarın bir gün veya üç günden fazla yanımda beklemesini arzu etmem. Ancak bir dînâr müstesna; O bir dînârı da ben yalnız bir borç ödemek için hazırlarım. Muhakkak bu altınları Allah'ın kullarına şöyle, şöyle, şöyle harcar infâk ederdim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken elini sağa ve sola hareket ettirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Ebu Zer!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Malca zengin çok kimseler vardır ki, onlar sevapca çok azdırlar; ancak malı iyilik yolunda şöyle şöyle sarf etmiş olan bundan müstesnadır."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ben yanına gelinceye kadar yerinde dur!" buyurdu ve uzak olmayan bir yere gitti. Bu sırada ben bir ses işittim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin başına bir şey gelebileceğinden korktum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gitmek istedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Ben gelinceye kadar yerinde bekle!" sözünü hatırladım da gitmedim. Gelince:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bir ses işittim ve senin başına bir şey gelebileceğinden korktum. Ancak senin sözünü hatırladım da yerimde kaldım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O Cibril idi. Bana geldi ve ümmetimden, hiçbir şeyi şirk koşmayarak ölen kimse cennete gireceğini haber verdi."

Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu kul zina etse de hırsızlık yapsa da mı cennete girecek?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Zina etse de hırsızlık yapsa da cennete girecek" buyurdu.[154] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1237, 1408, 2388, 3222, 5827, 6443, 6444, 7487)

٣١-بَاب لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ

31- Bâb: Bir Kimse, Diğer Kimseyi Oturduğu Yerden Kaldırmaz

٦٢٦٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ.

6269- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse, diğer bir kimseyi oturduğu yerden kaldırıp onun yerine oturamaz."[155] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 911, 6270)

---

154 Bir anlamda el açıklığı diye ifade edilebilecek olan kerem, gerekeni gereken yerde gönül rızası ile harcamak demektir. Cömertlik de böylesi bir iyilik severliktir. İnfak ise, dinimizin hayır olarak bildirdiği herhangi bir yolda mal sarfetmek demektir. Hayır ve iyilik olarak yapılan işlerin asıl faydası, bizzat o iyiliği yapanadır. Görünürde o iyilikten başkaları faydalanır ama sonuçta ondan en çok yararlanacak olan, iyilik sahibidir. Hayır ve iyilikten maksat, Allah rızasını kazanmak olmalıdır. Müminler başka amaçlarla değil, sadece bu maksatla infak ederler. Mal ve servet sahibi olmak, böylece, Allah azze ve celle'nin bir lütfunu elde etmek elbette güzeldir. Ancak asıl güzellik ve hüner, Allah'ın lütfu olan malı, hak yolunda harcamayı başarabilmektir. Çünkü tecrübe göstermiştir ki, mal harcamakta insanların çoğu başarılı değildir. Aslında "imtihan vesilesi" olarak verilmiş olan "mal", çoğu kimsenin başarısız bir imtihan geçirmesine vesile olmakta, azmasına, sapmasına, haksızlık yapmasına kapı açmaktadır. Malın fitnesi her devirde yaygın olmuştur. Bu sebeple gıbta edilecek, özenilecek husus, mal sahibi olmak değil, az olsun çok olsun malı hak yolunda harcayabilmektir. Hadîs-i şerîf, işte bu çok önemli noktaya dikkatimizi çekmektedir. Demek oluyor ki, sahip olduğu malı hak yolda harcamasını başarabilen kimse, herkesin takdirini toplamaya hak kazanmış bir yiğit, bir büyük kahramandır. Çünkü malın fitnesinden yakasını kurtarıp onu güzellikler ve hayırlara vesile kılmasını bilmiştir. İnsan elindeki maddî imkânı ya cimrilik yüzünden harcayamaz, hayır hasenat yapamaz ya da tam tersi bir savurganlıkla ve fakat sadece kendi keyfince, hak-bâtıl, haram-helâl demeden yer içer, saçar savurur. Her iki durum da malın fitnesidir. Her iki olumsuz durumun örneklerini malesef toplumda sıkça görmek mümkündür. Herkes yapabildiği işi bizzat yapmalıdır.

155 Erkek olsun kadın olsun, bir kimse gerek mescidde gerek bir başka mekânda oturulmasında sakınca bulunmayan bir yere oturmuşsa, o oturduğu yerin hak sahibi

٣٢-بَاب ﴿ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجْلِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انْشِزُوا فَانْشِزُوا ﴾ الْآيَةَ

32. Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Ey îman edenler! Size "meclislerde yer açın" denildiği zaman, yer açın ki Allah da size cennette yer açsın. "Kalkın" denildiği zaman da hemen kalkın ki, Allah da içinizden îman edenlerin ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.» (Mucâdele: 11)[156]

٦٢٧٠- حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُقَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ

---

155 Erkek olsun kadın olsun, bir kimse gerek mescidde gerek bir başka mekânda oturulmasında sakınca bulunmayan bir yere oturmuşsa, o oturduğu yerin hak sahibi olur; o kimseyi oradan kaldırarak yerine oturmak câiz olmaz. Meclise sonradan gelen bir kimse için oturacak yer yoksa, halkayı genişleterek ve safları sıklaştırmak suretiyle yer açarak onun oturmasını temin etmek gerekir. Böyle davranmak meclisin âdâbındandır. Gerek camide, gerekse cami dışındaki meclislerde bir yerde oturmakta olan kimse, abdestini yenilemek veya benzer herhangi bir sebeple tekrar yerine dönmek üzere kalkarsa, geri gelince o yerde oturma hakkı baki kalır. Oraya başka biri oturmuş olsa bile, onu kaldırmaya hakkı vardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabının Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in meclisinde nerede yer bulurlarsa oraya oturmaları bizler için de örnek alınacak davranışlardan biridir. Çünkü oturulan yerin başı ile sonu arasında bir fark yoktur. Sonradan gelen birinin başa veya öne geçmek istemesi bir takım kırgınlık ve dargınlıklara hatta düşmanlıklara sebep olabilir. Sahabiler mevki ve makamları, Efendimiz'e yakınlıkları ve yaşları ne olursa olsun böyle hareket ederlerdi. İnsanlara eziyet vermeden, onların huzurunu bozacak veya dikkatlerini dağıtacak tarzda aralarından geçmeden, nerede boş yer varsa oraya oturmaları bir edebin eseriydi. Bütün bu prensipler, insanlar arasında bu sebeplerle ortaya çıkabilecek ihtilâfları önlemek, topluma bir çeki düzen vermek ve onları belli bir edebe riayet etmeye alıştırmak için konulmuştur.

156 Âyet-i kerimede zikredilen "Toplantı yerleri"nden maksat, özellikle Resulullahın bulunduğu meclislerdir. Zira sahabiler Resulullaha çok yakın olmayı arzuladıklarından, sonradan meclise gelenlere yer verme hususundan cimri davranıyorlardı. Bunun üzerine âyet-i kerime nazil oldu ve meclise gelenlere yer verilmesini ve oradan kalkarak başkalarına yer vermeleri istenenlerin bu emri yerine getirmelerini emretti.

وَيَجْلِسَ فِيهِ آخَرُ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَكْرَهُ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسَ مَكَانَهُ.

6270- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir kimsenin oturduğu yerden kaldırılıp başka birinın oturmasını yasakladı. Lâkin yer açın ve genişleyin.

Nafi şöyle dedi: İbnu Ömer de bir kişinin oturduğu yerden kaldırılıp da sonra onun yerine başkasını oturtulmasından hoşlanmazdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 911, 6269, 6270)

٣٣-بَاب مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ أَوْ بَيْتِهِ وَلَمْ يَسْتَأْذِنْ أَصْحَابَهُ أَوْ تَهَيَّأَ لِلْقِيَامِ لِيَقُومَ النَّاسُ

33- Oturduğu Meclisten veya Evinden, Oradaki Arkadaşlarından İzin İstemeksizin Kalkan veya Oradaki İnsanların Kalkıp Gitmeleri İçin Kendisi Kalkmaya Hazırlanan Kimse Bâbı

٦٢٧١- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي يَذْكُرُ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ دَعَا النَّاسَ طَعِمُوا ثُمَّ جَلَسُوا يَتَحَدَّثُونَ قَالَ فَأَخَذَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ مَعَهُ مِنْ النَّاسِ وَبَقِيَ ثَلَاثَةٌ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ لِيَدْخُلَ فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَانْطَلَقُوا قَالَ فَجِئْتُ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَدْ انْطَلَقُوا فَجَاءَ حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَرْخَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾.

6271- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeyneb bintu Cahş ile evlendiği zaman insanları velimeye (düğün yemeği) çağırdı. İnsanlar ye-

meklerini yediler sonra da oturup konuşmaya başladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların kalkmaları için kalkmaya hazırlandı. Onlar ise yine kalkmadılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların kalkmadıklarını görünce ayağa kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalkınca orada bulunanlardan üç kişi dışında hepsi kalktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zeyneb'in evine girmek için geldiğinde o üç kişinin hâlâ oturmaktaydılar. Sonra onlar da kalkıp gittiler. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip onların gittiklerini haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eve girmek için geldi. Ben de girmek için arkasından gittim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle kendisi arasına bir perde koydu. Bu olaya binaen Allah Azze ve Celle şu âyeti indirdi:

«Ey îman edenler! Peygamberin evine, ancak yemeğe çağrıldığınız zaman ve yemeğin hazırlanmasını beklemeyecek şekilde girin. Davet olunduğunuz zaman girin, yediğiniz zaman da hemen dağdın. Söze dalmayın. Bu, Peygambere eza veriyor, size söylemekten de utanıyor. Allah ise, gerçeği söylemekten utanmaz. Peygamberin eşlerinden bir şey istediğiniz zaman, örtü arkasından isteyin; bu hem sizin kalpleriniz ve hem de onların kalpleri için daha temizdir. Sizin, Allah'ın Rasûlü'ne eziyet etmeniz ve ondan sonra da onun eşlerini nikâhlamanız asla olmaz. Bu, Allah katında çok büyük bir iştir.» (Ahzab: 53)[157] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4791, 4792, 4793, 4794, 5154, 5163, 5166, 5168, 5170, 5171, 5466, 6238, 6239, 6271, 7421)

٣٤-بَاب الِاحْتِبَاءِ بِالْيَدِ وَهُوَ الْقُرْفُصَاءُ

34- Avaklarını Karnına Çekip, Elleri ile Onları Sararak Oturmak Bâbı

٦٢٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي غَالِبٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِفِنَاءِ الْكَعْبَةِ مُحْتَبِيًا بِيَدِهِ هَكَذَا.

157 Bu âyet-i kerimenin, Resulullahın, Zeyneb Bint-i Cahş'la evlenmesi sırasında düğün yemeği verirken, sahabilerin geç vakitlere kadar oturmaları üzerine nazil olduğu rivayet edilmektedir.

6272- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Kâbe'nin bir tarafında ayaklarını karnına çekip, elleri ile onları sararak oturduğunu gördüm.[158]

٣٥-بَاب مَنْ اتَّكَأَ بَيْنَ يَدَيْ أَصْحَابِهِ

35- Arkadaşlarının Önünde Bir Yere Yaslanan Kimse Bâbı

قَالَ خَبَّابٌ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً قُلْتُ أَلَا تَدْعُو اللَّهَ فَقَعَدَ.

Habbâb ibnu Eret şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. O Kâbe'nin gölgesinde bir kaftanı yastık yaparak dayanmış hâldeydi. Bizim için Allah'a dua etmez misin? dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yaslandığı yerden doğrulup oturdu.

٦٢٧٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ .

6273- Ebu Bekra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizlere büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?" Sahabeler:

-Evet, haber ver ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Allah Rasûlü sallalla-

158 Arapçada "ihtibâ" diye adlandırılan bu oturuş, dizlerini yukarıya dikip uyluklarını da karnına dayayarak, elleri veya kollarıyla birbirine bitiştirilmiş olan dizlerini tutarak oturma tarzıdır. Bu oturuş biçimi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çokça yaptığı, hatta bağdaş kurarak oturmaktan daha çok tercih ettiği tarzdır. Tesettürün tam sağlanması ve avret yerinin açılma ihtimali gibi bir durumun olmaması, bu oturuş şeklinin tercih sebebi olmalıdır.

hu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'a şirk koşmak; ana-babanın sözünü dinlememek, onlara karşı çıkmak ve onlara itaatsizlik etmek."[159] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2654, 5976,6274, 6919)

---

159 Allah'ın buyruklarına aykırı düşen, dinen suç sayılan davranışlar İslâm şeriatının ve temiz insan fıtratının yapılmamasını emrettiği hususlar Arapça'da günah'ın karşılığında; İsm, zenb, isyan, cürm kelimeleri kullanılır. İsm, günahın tam karşılık anlamıdır. Zenb (cürm), insanın Allah'ın rızasını kazanmasını engelleyen; isyan, Allah'a itaat etmemek demektir. Günahlarda ısrar etmek, hakkın aynası olmak için yaratılan iman yeri olan kalbi karartır. Günah kalbe işleyip onu karartarak iman nurunu oradan çıkarıncaya kadar katılaştırır. Her bir günahın içinde küfre gidecek bir yol vardır. Günah istiğfar (tövbe) ile hemen yok edilmezse, kalbi kötülüğe sürükler ve Allah'ın itaatinden çıkmış bir kalp hâline getirir. Günah, kendisine takvası ve fücuru öğretilen insanın yanılması, unutması, dengesizliği, sapması; bir anlamda Din'in, yani Yaratıcının çizdiği çizginin dışına çıkması, İlâhi kuralları ihlâl etmesidir. İslâm, insanların dünya hayatlarını düzenlemek için Allah azze ve celle tarafından gönderilen İlâhi sistemin adıdır. Bu sistemin insana yüklediği bazı görevlerin yanında, yapmamasını istediği bazı yasaklar da bulunmaktadır. Emredilen şeyleri yerine getirmek, yasaklanan şeylerden uzak kalmak: hem insanın iç dengesini kurar, hem toplum düzenini sağlar, hem de üzerinde yaşanılan evrenin bozulmasını önler. Günahlar yalnızca işleyene zarar vermekle kalmaz; çoğu zaman başkalarına ve yaşanılan ortama da zarar verir. Sorumluluk ve ceza açısından günahlar kebair ve sağir diye iki kısma ayrılır. Kebair (büyük günahlar): Allah'ı tanımaya engel olan ve yapılması hâlinde şer'î ceza gereken veya Allahu Teâlâ'nın cehennem azabıyla tehdit ettiği günahlardır. Kebairin (büyük günahların) en büyüğü Allah'ı tanımamak, zatında, sıfatında ve fiillerinde O'na ortak koşmaktır. Buna ekberu'l-kebâir denir. "Allah kendisine şirk koşulmasını kesinlikle affetmez. Bunun dışındaki günahları dilediği kimseler için affeder". Allah'ın rahmetinden ümidini keserek serkeşlik yapmaya devam etmek veya azabından emin olarak günaha aldırış etmeden tövbe etmemek caiz değildir. Mümin ne kadar günah işlerse işlesin korku ve ümid arasında olmalı, rabbinden yüz çevirmemelidir. Mu'tezile büyük günah işleyenin mümin olmaktan çıkacağını, iman ile küfür arasında (el-Menzile beyne'l-Menziteteyn) kalacağını; tövbe etmeden ölürse ebediyyen cehennemden çıkmayacağını iddia eder. Hâricîler daha da ileri giderek küçük günah işleyen müminleri de küfür ile suçlamıştır. Küçük günahlar ise, Dünyada cezayı, ahirette de azabı gerektirmeyen küçük suçlardır. Devamlı işlendiğinde küçük günah küçük olmaktan çıkar. Tövbe edilip mağfiret istendiğinde inşaallah affedilir. Âlimler "Günahın küçüklüğüne büyüklüğüne bakma, kime karşı suç işlediğine bak" demişlerdir. Allah'ı tanımaya, kulluğa engel olan, Allah ile kulun arasına perde olan herşey günahtır. Unutulmamalıdır ki her nimet külfet karşılığıdır. Cennet ve Cemalullah'ı isteyenler nefse tatlı gelen günahlara girmemek için birtakım külfet ve zorluklara katlanmak ve Allah'a sığınmak zorundadır.

٦٢٧٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ مِثْلَهُ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ.

6274- Bişr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yere dayanmakta iken oturdu ve:

-"Dikkat edin! Bu büyük günahlardan biri de yalan yere şahitlik etmektir." buyurdu.

Bunu o kadar çok tekrar ediyordu ki, bizler: Keşke sussa, dedik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2654, 5976, 6273, 6274, 6919)

٣٦-بَاب مَنْ أَسْرَعَ فِي مَشْيِهِ لِحَاجَةٍ أَوْ قَصْدٍ

36- Bir İhtiyaç veya Bir Maksadı Yerine Getirmek İçin Hızlı Yürüyen Kimse Bâbı

٦٢٧٥- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَأَسْرَعَ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ.

6275- Ukbe ibnul-Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikindi namazını kıldırdı. Sonra da hızlıca yürüyerek evine girdi. (Hadisin geçtiği yerler: 851, 1221, 1430)

٣٧-بَاب السَّرِيرِ

37- Yatak Bâbı

٦٢٧٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَسْطَ السَّرِيرِ وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ تَكُونُ لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَقُومَ فَأَسْتَقْبِلَهُ فَأَنْسَلُّ انْسِلَالًا.

6276- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kıblesi ile kendisi arasında yatağa uzanmış bir hâldeyken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelir ve yatağın orta yerine doğru namaz kılardı. Ben bir hacetimden dolayı kalkmak istediğimde ise, (namaz kılarken) O'nun önünde durmaktan hoşlanmaz ve yavaşça yatağın uç kısmından çıkardım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 382, 383, 508, 511, 512, 513, 514, 515, 519, 997, 1209, 6276)

٣٨-بَاب مَنْ أُلْقِيَ لَهُ وِسَادَةٌ

38- Kendisine Yaslanması İçin Yastık Verilen Kimse Bâbı

٦٢٧٧- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْمَلِيحِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِيكَ زَيْدٍ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَحَدَّثَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذُكِرَ لَهُ صَوْمِي فَدَخَلَ عَلَيَّ فَأَلْقَيْتُ لَهُ وِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَجَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ وَصَارَتْ الْوِسَادَةُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ لِي أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خَمْسًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ سَبْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تِسْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِحْدَى عَشْرَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ شَطْرَ الدَّهْرِ صِيَامُ يَوْمٍ وَإِفْطَارُ يَوْمٍ.

6277- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e benim her gün, hiç ara vermeden oruç tuttuğum haber verilmiş. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldi. Ben hemen içi lifle dolu deriden bir yastık koydum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yere oturdu. Yastık ikimizin arasında kaldı. Bana şöyle buyurdu:

-"Sana her aydan üç gün oruç tutmak yetmiyor mu?" Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benim bundan daha fazlasına gücüm yeter.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse her aydan beş gün oruç tut" buyurdu. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benim bundan daha fazlasına gücüm yeter.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse her aydan yedi gün oruç tut" buyurdu. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benim bundan daha fazlasına gücüm yeter.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse her aydan dokuz gün oruç tut" buyurdu. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benim bundan daha fazlasına gücüm yeter.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse her aydan on bir gün oruç tut" buyurdu.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Davud aleyhisselâmın tuttuğu orucun üzerine bir oruç yoktur. O, bir ayın yarısını oruçlu geçirirdi. Bir gün oruç tutar, bir gün oruç tutmazdı."[160] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1131, 1152, 1153, 1974-1980, 3418-3420, 5052-5054, 5199, 6134)

٦٢٧٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ قَدِمَ الشَّأْمَ ح و حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ذَهَبَ عَلْقَمَةُ إِلَى الشَّأْمِ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَقَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي جَلِيسًا فَقَعَدَ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ مِمَّنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي كَانَ لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ كَانَ فِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الشَّيْطَانِ

160 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mindere oturmaması onun alçakgönüllülüğünü ve kendisini arkadaşına tercih etmediğini göstermektedir. Minderin içi lif dolu bir deri olması da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında sahabenin mütevazı bir yaşantıya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca nafile ibadetlerle alâkalı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetine olan merhamet ve şefkati, Onları kendileri için yararlı olacak şeylere yönlendirmesi, Devam ettirmeye güç yetirebilecekleri amellere teşvik etmesi, ibadeti tamamen veya kısmen terk etmeye yol açabilecek usanma ve bıkkınlığa düşmemeleri için ibadette aşırıya gitmelerini yasaklaması.

يَعْنِي عَمَّارًا أَوَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّوَاكِ وَالْوِسَادِ يَعْنِي ابْنَ مَسْعُودٍ كَيْفَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقْرَأُ ﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ﴾ قَالَ ﴿وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ فَقَالَ مَا زَالَ هَؤُلَاءِ حَتَّى كَادُوا يُشَكِّكُونِي وَقَدْ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6278- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Şam'a geldim ve mescidde iki rekât namaz kıldım. Sonra:

-Allahım! Burada bana iyi bir arkadaş bulmamı bana kolaylaştır! diye dua ettim. Sonra bir topluluğun yanına geldim ve onların arasına oturdum. O esnada yaşlı bir adam geldi ve benim yanıma oturdu. Ben:

-Bu kimdir? diye sordum.

-Ebud-Derda'dır, dediler. Ben dedim ki:

-Ben Allah'a salih bir kimseyle oturmayı bana kolaylaştırması için dua etmiştim. Allah Teâlâ da bunu bana kolaylaştırdı.

Ebud-Derda: Sen kimlerdensin? diye sordu. Ben:

-Kûfe ehlindenim, dedim. Ebud-Derdâ şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in giydiği ayakkabılarının, dayandığı yastığının, su kabının taşıyıcısı olan İbnu Mesud sizin içinizde değil mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dili ile yani duası üzerine Allah'ın şeytandan kurtardığı Ammâr aranızda değil mi? Ve yine kendisinden başka hiç kimsenin bilmediği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırrının gizli sahibi olan Huzeyfe sizin içinizde değil mi?

Sonra şöyle dedi: Abdullah ibnu Mesud: ﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ﴾ (Leyl: 1) ayetini nasıl okuyor? diye sordu. Ben de kendisine:

﴿ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى﴾ şeklinde okudum. Ebud-Derdâ şöyle dedi:

-Vallâhî Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni böyle okutmuştur. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden ağızdan ağza, yani birebir böyle öğrendim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3287, 3742, 3743, 3761, 4943, 4944)

٣٩-بَاب الْقَائِلَةِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ

39- Kaylule'nin (Öğle Uykusu) Cuma Namazından Sonra Olması Bâbı

٦٢٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كُنَّا نَقِيلُ وَنَتَغَدَّى بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

6279- Sehl ibnu Sa'd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz öğle yemeğini ve kayluleyi (öğle uykusu) cuma namazından sonra yapardık.[161] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 938, 939, 941, 5403, 6248 ve 6279)

٤٠-بَاب الْقَائِلَةِ فِي الْمَسْجِدِ

40- Mescid'de Öğle Uykusu Uyumak Bâbı

٦٢٨٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَا كَانَ لِعَلِيٍّ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَبِي تُرَابٍ وَإِنْ كَانَ لَيَفْرَحُ بِهِ إِذَا دُعِيَ بِهَا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام فَلَمْ يَجِدْ عَلِيًّا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ فَقَالَتْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَغَاضَبَنِي فَخَرَجَ فَلَمْ يَقِلْ عِنْدِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِإِنْسَانٍ انْظُرْ أَيْنَ هُوَ فَجَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ فِي الْمَسْجِدِ رَاقِدٌ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ قَدْ سَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ شِقِّهِ فَأَصَابَهُ تُرَابٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُهُ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ قُمْ أَبَا تُرَابٍ قُمْ أَبَا تُرَابٍ.

---

161 Gündüz istirahatı veya gündüzün evvelinde, kuşluk vaktinde yapılan istirahat. Türkçe'de; şekerleme, kestirme denilen ve kişinin, uykusunu almak, biraz uyuyup uykuya olan ihtiyacını gidermek için bir ağaç gölgesinde veya bir sedire uzanarak uyuması anlamına gelen "kaylûle" sözüne, gerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gerekse O'nun ashabının hayatlarında çokça rastlamaktayız. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashâbı, Arabistan'ın aşırı sıcaklarından korunmak ve gece ibadetlerini yapabilecek gücü kazanmak için, önemli işleri olmadığında "kaylûle"den yararlanırlardı.

6280- Sehl İbnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fatıma'nın evine geldi ve Ali'yi göremeyince:

-"Amcanın oğlu nerede?" diye sordu. Fatıma dedi ki:

-Onunla benim aramda bir şey oldu da benimle bozuştu ve bu yüzden evden çıktı ve burada kaylûle (yani öğlen uykusuna) yatmadı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birisine:

-"Onun nerede olduğuna bak" buyurdu. O adam gelip dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O, mescidde uyuyor.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mescide geldi. Ali ise, yan tarafına yatmış, ridası bir yanından yere düşmüş ve vücuduna toprak bulaşmış bir hâlde idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'ndan toprağı silerek şöyle diyordu:

-"Kalk ey Ebu Turab! Kalk ey Ebu Turab!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 441, 3703, 6204)

٤١-بَاب مَنْ زَارَ قَوْمًا فَقَالَ عِنْدَهُمْ

41- Bir Kavmi Ziyaret Edip Onların Yanında Öğle Uykusuna Yatan Kimse Bâbı

٦٢٨١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ كَانَتْ تَبْسُطُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِطَعًا فَيَقِيلُ عِنْدَهَا عَلَى ذَلِكَ النِّطَعِ قَالَ فَإِذَا نَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَتْ مِنْ عَرَقِهِ وَشَعَرِهِ فَجَمَعَتْهُ فِي قَارُورَةٍ ثُمَّ جَمَعَتْهُ فِي سُكٍّ قَالَ فَلَمَّا حَضَرَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ الْوَفَاةُ أَوْصَى إِلَيَّ أَنْ يُجْعَلَ فِي حَنُوطِهِ مِنْ ذَلِكَ السُّكِّ قَالَ فَجُعِلَ فِي حَنُوطِهِ.

6281- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ümmü Süleym, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için deriden yapılmış bir sergi sererdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de o deri serginin üzerinde öğle uykusuna yatardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyuduğu zaman, Ümmü Süleym, Allah Rasûlü sallallahu

aleyhi ve sellemin terinden ve saçlarından alırdı da bunları bir şişe içinde toplardı. Sonra bunları diğer kokularla karıştırırdı.

Sumâme dedi ki: Enes ibnu Mâlik'e ölüm yaklaştığı zaman, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçının ve terinin bulunduğu bu karışık kokudan cesedinde ve kefeninde kullanılacak kokunun içine katılmasını vasiyet etti. Enes vefat ettiğinde cesedi ve kefenine bu kokudan katıldı.

٦٢٨٢-٦٢٨٣- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَهَبَ إِلَى قُبَاءٍ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتُطْعِمُهُ وَكَانَتْ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ قَالَ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ شَكَّ إِسْحَاقُ قُلْتُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ فَقُلْتُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ زَمَانَ مُعَاوِيَةَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ.

6282-6283- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kuba'ya gittiğinde teyzem Milhan'ın kızı Ümmü Haram'ın yanına girerdi. O da kendisine yemek ikram ederdi. O esnada Ümmü Haram, Ubâde ibnu Sâmit'in hanımı idi.

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ümmü Harâm'ın ziyaretine geldi. Bir müddet uyudu. Sonra gülerek uyandı. Ümmü Haram dedi ki: Ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Seni güldüren nedir? diye sordum. Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bana rüyamda ümmetimden bir takım insanların Allah yolunda savaştıkları gösterildi. Denizde yolculuk ediyorlar ve krallar gibi tahtlar üzerinde yolculuk yapıyorlar."

Ben: Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de Allah beni onlardan eylesin, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ümmü Haram için dua etti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem başını yastığa koydu ve tekrar uykuya daldı. Sonra yine gülerek uyandı. Ben yine:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Seni güldüren nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bana rüyâmda ümmetimden bir takım insanların Allah yolunda savaştıkları gösterildi. Denizde yolculuk ediyorlar ve krallar gibi tahtlar üzerinde yolculuk yapıyorlar."

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de beni de onlardan eylesin, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sen birincilerden yani deniz gazilerindensin" buyurdu.

Sonraları Ümmü Haram, kocası Ubâde ibnu Sâmit'in beraberinde, Müslümanların Muâviye kumandasında gemilere binip çıktıkları ilk deniz gazasına bir gazî olarak çıktı. Nihayet o gaziler savaşlarını bitirip Şam'a inmek üzere dönerlerken, Ümmü Harâm'a binmesi için bir hayvan getirildi. Hayvan Ümmü Harâm'ı yere çarptı; o da bundan öldü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2799, 2800, 2877, 2878, 2894, 2895, 2974, 7002)

٤٢-بَاب الْجُلُوسِ كَيْفَمَا تَيَسَّرَ

42- Kolayına Gelen Şekilde Oturmak Bâbı

٦٢٨٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَالِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِ الْإِنْسَانِ مِنْهُ شَيْءٌ وَالْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُدَيْلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

6284- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize iki çeşit elbise giymeyi ve iki çeşit ticaretle uğraşmayı yasakladı. Bir tek kumaş içinde ayaklarını toplayıp avret yeri gözükecek şekilde oturmayı ve ellerini dışarıya çıkaramayacak şekilde kumaşla tamamen bürünmekten yasakladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mulâmese ticaretinden yani el dokundurma alışverişinden, munâbezeden yani birbirine atma suretiyle yapılan alışverişten yasakladı.[162] (Hadisin geçtiği diğer yerler; 367, 368, 584, 588, 1992, 2145, 2146, 5819, 5821)

٤٣-بَاب مَنْ نَاجَى بَيْنَ يَدَيْ النَّاسِ وَمَنْ لَمْ يُخْبِرْ بِسِرِّ صَاحِبِهِ فَإِذَا مَاتَ أَخْبَرَ بِهِ.

43- İnsanların Gözleri Önünde Birisine Gizlice Bir şey Söyleyen, Arkadaşının Bu Gizli Söylediği Sırrını Onun Sağlığında Hiç kimseye Haber Vermeyen Ve Ancak O Sırrı Söyleyen Vefat Ettiği Zaman Başkasına Söyleyen Kimse Bâbı

٦٢٨٥-٦٢٨٦- حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ أَبِي عَوَانَةَ حَدَّثَنَا فِرَاسٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوقٍ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ إِنَّا كُنَّا أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهُ جَمِيعًا لَمْ تُغَادَرْ مِنَّا وَاحِدَةٌ فَأَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام تَمْشِي لَا وَاللَّهِ مَا تَخْفَى مِشْيَتُهَا مِنْ مِشْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآهَا رَحَّبَ قَالَ مَرْحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ سَارَّهَا فَبَكَتْ بُكَاءً شَدِيدًا فَلَمَّا رَأَى حُزْنَهَا سَارَّهَا الثَّانِيَةَ فَإِذَا هِيَ تَضْحَكُ فَقُلْتُ لَهَا أَنَا مِنْ بَيْنِ نِسَائِهِ خَصَّكِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسِّرِّ مِنْ بَيْنِنَا ثُمَّ أَنْتِ تَبْكِينَ فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلْتُهَا عَمَّا سَارَّكِ قَالَتْ مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِرَّهُ فَلَمَّا تُوُفِّيَ قُلْتُ لَهَا عَزَمْتُ عَلَيْكِ بِمَا لِي عَلَيْكِ مِنْ الْحَقِّ لَمَّا أَخْبَرْتِنِي قَالَتْ أَمَّا الْآنَ فَنَعَمْ فَأَخْبَرَتْنِي قَالَتْ أَمَّا حِينَ سَارَّنِي فِي الْأَمْرِ

---

162 Sammâ şeklinde örtünme, kişinin bir parça beze bürünüp bezin bir ucunu omzuna atmasıyla gerçekleşir. Ancak bu durumda avret mahalli açıkta kalır. Bu yüzden bu oturuş yasaklanmıştır.

الْأَوَّلِ فَإِنَّهُ أَخْبَرَنِي أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ بِالْقُرْآنِ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ قَدْ عَارَضَنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَى الْأَجَلَ إِلَّا قَدْ اقْتَرَبَ فَاتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي فَإِنِّي نِعْمَ السَّلَفُ أَنَا لَكِ قَالَتْ فَبَكَيْتُ بُكَائِي الَّذِي رَأَيْتِ فَلَمَّا رَأَى جَزَعِي سَارَّنِي الثَّانِيَةَ قَالَ يَا فَاطِمَةُ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ.

6285-6286- Müminlerin Annesi Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımları, hepimiz, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında idik. Fâtıma yürüyerek geldi. Fatıma'nın yürüyüşü tıpkı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yürüyüşü gibidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nu güzelce karşıladı ve:

-"Merhaba kızım" dedi. Sonra onu sağ veya sol tarafına oturttu. Sonra ona gizlice bir şey söyledi. Bunun üzerine Fâtıma şiddetli bir şekilde ağladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun üzüldüğünü görünce tekrar gizlice bir şey daha söyledi. Bu defa da Fâtıma güldü. Ben dedim ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim aramızda olduğun hâlde gizlice bir şey söyledi. Bunun üzerine sen önce ağladın sonra da güldün. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalktığı zaman ben Fâtıma'ya bu sevincinin sebebini sordum. Fâtıma da bana:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırrını ifşa edecek değilim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde Fâtıma'ya:

-Vallahi bana muhakkak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sana söylediğini haber vereceksin, dedim. Fâtıma da şöyle dedi:

-Evet, şimdi sana haber vereceğim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana birincide haber verip şöyle buyurdu:

-"Cibril bana Kur'ân'ı her sene bir kere benimle mukabele ederdi. Bu sene ise benimle iki kere mukabele etti. Ben bundan anladım ki, benim ecelim yaklaştı. Allah'tan kork ve sabret! Şüphesiz ki ben senin için senden önce gidecek en iyi bir kimseyim."

Bunun üzerine ben de görmüş olduğun ağlamayla ağladım. Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim üzüldüğümü görünce ikinci kez gizlice şunları söyledi:

-"Ey Fatıma! Müminlerin kadınlarının efendisi olmak istemez misin? Veya Bu ümmetin kadınlarının efendisi olmak istemez misin?" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3623, 3624, 3625, 3626, 3715, 3716, 4433, 4434)

٤٤-بَاب الِاسْتِلْقَاءِ

44- Sırtüstü Yatmak Bâbı

٦٢٨٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبَّادُ بْنُ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ مُسْتَلْقِيًا وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى.

6287- Abdullah ibnu Zeyd el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Mescid'de sırtüstü uzanmış ve bir ayağını diğerinin üzerine koymuş bir şekilde gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 475, 5969, 6287)

٤٥-بَاب لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ

45- Bâb: "Üç kişi bir arada bulunurken, bunlardan ikisi, üçüncüyü bırakıp gizli konuşmaz"

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلْ الْمُؤْمِنُونَ ﴾

وَقَوْلُهُ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمْ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Ey îman edenler! Gizli konuştuğunuz zaman, günah için, düşmanlık için ve Peygambere karşı gelmek için konuşmayın; iyilik ve takva için konuşun. Kıyamet günü huzurunda toplanacağınız Allah'tan korkun. (Günah ve düşmanlık için) gizli buluşup görüşme, îman edenlerin üzülmesi için şeytandandır. Oysa şeytan, Allah'ın izni olmadan hiçbir şekilde zararlı olamaz. Bu itibarla müminler, Allah'a güvenip dayansınlar.»*** (Mucâdele: 9-10)[163]

«Ey îman edenler! Peygambere gizli bir şey söyleyeceğiniz zaman, konuşmanızın önünden bir sadaka verin. Bu sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. Eğer verecek bir şey bulamazsanız, şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır; çok merhametlidir. Gizli konuşmanızdan önce sadaka vermekten ürktünüz mü ki, vermediniz? Allah da sizi bundan affetti. Siz, yine namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.» (Mucâdele: 12-13)[164]

٦٢٨٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةٌ فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ.

6288- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kişi bir arada bulundukları zaman, bunlardan ikisi, üçüncüyü bırakıp da gizli konuşmasınlar."[165]

---

163 Buradaki fısıldaşmadan maksat, münafıkların birbirleriyle yaptıkları fısıldaşmalardır. Zira münafıklar, birbirleriyie fısıldaşıyorlar bu da müminleri öfkelendiriyor ve onların ağrına gidiyordu. Bunun üzerine Allah teala bu ayet-i kerimeyi indirdi. Münafıkları bu huylarından dolayı kınadı.

164 Allah Teâla bu âyet-î kerîmede mümin kullarına, Resulullah ile gizli bir şey konuşmak istemeleri hâlinde böyle bir konuşmaya lâyık olmaları için daha önceden bir sadaka verip kendilerini arındırmalarını emretmiştir. Buna gücü yetmeyen fakirlerden ise bu yüküm'ülüğü kaldırmıştır. Ancak bu âyet-i kerime nazil olmuş ve müminlerin, Resulullah ile gizli konuşmadan evvel sadaka verme mecburiyetini kaldırmıştır. Böylece ikinci âyet birinci âyeti neshetmiştir. Bu âyet neshedilmeden önce Resûlullah ile fısıldaşarak konuşmak için önce sadaka verenin, sadece Hz. Ali olduğu rivayet edimiştir.

165 Üç kişi bir arada bulundukları zaman, bunlardan ikisi, üçüncüyü bırakıp da gizli konuşmasınlar sözü kardeşlik hukukunu pekiştiren en güzel nasihatlardandır.

٤٦-بَاب حِفْظِ السِّرِّ

46- Sırrı Koruyup Onu İfşa Etmemek Bâbı

٦٢٨٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَسَرَّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِرًّا فَمَا أَخْبَرْتُ بِهِ أَحَدًا بَعْدَهُ وَلَقَدْ سَأَلَتْنِي أُمُّ سُلَيْمٍ فَمَا أَخْبَرْتُهَا بِهِ.

6289- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana bir sır verdi. Ben o sırrı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefatından sonra da kimseye haber vermedim, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırrını ifşa etmedim. Annem, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bana vermiş olduğu sırrı sordu. Ben ona da sırrımı haber vermedim.[166]

٤٧-بَاب إِذَا كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةٍ فَلَا بَأْسَ بِالْمُسَارَّةِ وَالْمُنَاجَاةِ

47- Bâb: Şayet Üç Kişiden Fazla İseler, O Zaman İki Kişinin Birbirleriyle Fısıldaşmalarında ve Gizlice Konuşmalarında Bir Sakınca Yoktur

٦٢٩٠- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى رَجُلَانِ دُونَ الْآخَرِ حَتَّى تَخْتَلِطُوا بِالنَّاسِ أَجْلَ أَنْ يُحْزِنَهُ.

6290- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kişi bir arada olduğunuz zaman bunlardan ikisi, üçüncüyü üz-

166 Açığa çıkmayıp gizli kalması gereken şeylerin saklanması. Mutlaka yerine getirilmesi gereken büyük bir fazilettir. Bazan başkaları tarafından bilinmesi istenmeyen şeyler olur. Bunlar özel sırlardır. İnsan, kendi sırlarını kimseye söylememelidir. Çünkü bu durumda onlar sır olmaktan çıkar. Sır saklamak nasıl güzel ve faydalı bir davranışsa, bunun aksini yapmak da o ölçüde kötü ve zararlı bir iştir. Başkalarının sırrını araştırıp ortaya çıkarmak, sonra da onları ifşa etmek İslâm ahlâkına sığmayan bir davranıştır.

memek için, ondan ayrı gizli konuşmasın! Tâ ki bu üç kişi insanlara karışıncaya kadar."

٦٢٩١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا قِسْمَةً فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ قُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ لَآتِيَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي مَلَإٍ فَسَارَرْتُهُ فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى مُوسَى أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

6291- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn ganimetlerini taksim etti. Ensardan bir adam dedi ki: Ganimetten yapılan bu taksim ile Allah'ın Vechi murad edilmemiştir. Bunun üzerine ben dedim ki: Vallahi ben bu sözünü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber vereceğim. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiğimde O bir topluluğun içinde oturuyordu. Gizlice kendisine bu sözü haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan dolayı öfkelendi öyle ki yüzü kızardı. Sonra da şöyle buyurdu:

"Allah, Musa peygambere rahmet etsin. O, bundan daha büyük eziyetlere maruz kaldı da O sabretti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3150, 3405, 4335, 4336, 6059, 6100, 6336)

٤٨-بَاب طُولِ النَّجْوَى

48- Gizli Konuşmayı Uzatmak Bâbı

وَقَوْلُهُ ﴿وَإِذْ هُمْ نَجْوَى﴾ مَصْدَرٌ مِنْ نَاجَيْتُ فَوَصَفَهُمْ بِهَا وَالْمَعْنَى يَتَنَاجَوْنَ.

Allah Azze ve Celle: ***«Onlar gizli konuşurlarken de»*** (İsrâ: 47) buyurdu. ***"necvâ"*** kelimesi ***"naceytü"*** kelimesinin mastarıdır. Allah Azze ve Celle onları bu sıfatla vasıfladı. Manası ise "onlar birbirleriyle gizli konuşuyorlar" demektir.

٦٢٩٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَرَجُلٌ يُنَاجِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا زَالَ يُنَاجِيهِ حَتَّى نَامَ أَصْحَابُهُ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى.

6292- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Yatsı namazı için kamet getirilmişti. Bu sırada bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile gizlice konuşuyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı uyuyuncaya kadar gizli konuşmaları devam etti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve namazı kıldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 643)

٤٩-بَاب لَا تُتْرَكُ النَّارُ فِي الْبَيْتِ عِنْدَ النَّوْمِ

49- Bâb: Uyunacağı Zaman Evin İçindeki Yanan Ateş Söndürülmelidir

٦٢٩٣- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ.

6293- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Uyuyacağınız zaman evlerinizin içinde ateş bırakmayınız."[167]

---

167 İnsanoğlunun ısınma ve aydınlanma ihtiyacı süreklidir. Ateş de her yerde ve her zaman yakıcıdır. Bu sebeple hadîs-i şerîflerde ısınma ve aydınlanma maksadıyla yakılan her çeşit âletin yatarken söndürülmesi istenmektedir. Hadiste, "uyumak istendiği zaman" evde yanar hâlde ateş bırakılmaması tavsiye edilmektedir. Bu tavsiye ve irşad, bu ifadeden hareketle "gece vakti uyumak istendiği zaman" şeklinde anlaşılmış ve yorumlanmıştır. Zira normal uyku zamanı gecedir. Ancak, "uyumak istediğiniz zaman" kaydını daha genel anlamda değerlendirmek ve gündüz de uyuyacağınız zaman evde yanar hâlde ateş bırakmayın şeklinde anlamaya da herhangi bir engel yoktur. Hele gündüz de olsa uzun süre uyumak durumunda olanlar için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu uyarısı aynen geçerlidir. Yakıcı veya yanıcı maddelerin müdâhale edilemeyecek vaziyet ve ortamlarda uzun süre ve özellikle yanar hâlde bırakılması çok büyük tehlike arzeder.

٦٢٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ احْتَرَقَ بَيْتٌ بِالْمَدِينَةِ عَلَى أَهْلِهِ مِنَ اللَّيْلِ فَحُدِّثَ بِشَأْنِهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ هَذِهِ النَّارَ إِنَّمَا هِيَ عَدُوٌّ لَكُمْ فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا عَنْكُمْ.

6294- Ebu Mûsâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine'de aile efradı da içinde olduğu hâlde bir ev yandı. Bu olay Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu ateş ancak sizin düşmanınızdır. Uyuyacağınız zaman ateşi söndürün."

٦٢٩٥- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ كَثِيرٍ هُوَ ابْنُ شِنْظِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمِّرُوا الْآنِيَةَ وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَأَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ فَإِنَّ الْفُوَيْسِقَةَ رُبَّمَا جَرَّتِ الْفَتِيلَةَ فَأَحْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ.

6295- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kaplarınızı üzerini örtün ve kapılarınızı kapatın; kandillerinizi de söndürün, çünkü fare fitilini çekebilir ve ev halkının yanmasına sebep olabilir"[168] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3280. 3304. 3316. 5623. 5624. 6296)

---

168 Can ve mal emniyeti bakımından içinde bir şekilde ateş bulunan veya ateşlenecek olan eşyanın açık bırakılmaması. kapatılması veya söndürülmesi hiç şüphesiz en iyi tedbirdir. Her konuda en küçük ihtimalleri bile dikkate alan ve uyarılarını bu tabiîlik çerçevesi içinde yapmış olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem. özellikle o günün şartlarında ve hâlen çoğu kırsal kesimlerde geçerli bir durumu da açıkça ortaya koymaktadır. Hadiste tavsiye edilen her tedbirin, Allah'ın adı anılarak yani besmele çekilerek alınması, şeytanın verebileceği zararları önlemek bakımından son derece önemlidir. Çünkü besmele şeytana karşı en etkili mânevi bir tedbirdir. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, "Bir insan evine girerken besmele çekerse, şeytan, bizim için bunların hanesinde yapacak bir şey kalmadı, der" buyurulmuştur. Kim ne derse desin Müslüman, bütün gönlüyle inanarak bu işleri besmele ile yerine getirmeli ve şeytana karşı kendisini ve çevresini güvence

٥٠-بَاب إِغْلَاقِ الْأَبْوَابِ بِاللَّيْلِ

50- Geceleyin Kapıların Kilitlenmesi Bâbı

٦٢٩٦- حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَّادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ بِاللَّيْلِ إِذَا رَقَدْتُمْ وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَخَمِّرُوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ قَالَ هَمَّامٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَلَوْ بِعُودٍ يَعْرُضُهُ.

6296- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Geceleyin uyumak istediğiniz zaman kandilleri söndürünüz, kapıları kapatın, su tulumlarının ağızlarını bağlayın, yemek ve içecek kaplarının üstlerini örtün."

Hemma şöyle dedi: Hadisi rivayet eden Ata'nın şöyle dediğini sanıyorum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Yiyecek ve içecek kaplarınızın üstünü bir ağaç parçasıyla da olsa kapatın" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3280, 3304, 3316, 5623, 5624, 6295, 6296)

٥١-بَاب الْخِتَانِ بَعْدَ الْكِبَرِ وَنَتْفِ الْإِبْطِ

51- Büyüdükten Sonra da Sünnet Olmak ve Koltuk Altlarının Kıllarını Yolmak Bâbı

٦٢٩٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ.

---

altına almalıdır. Dikkat edilirse burada alınan maddî tedbirlerin manevî bir tedbirle desteklenmesi söz konusudur. Yoksa hiç bir maddî tedbir almadan, her şey ortada bırakılmış iken sadece besmele çekmekle yetinmek, hâşâ Allah Teâlâ'yı imtihan etmek ya da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in verdiği haberi test etmek gibi çok yanlış bir yola girmek olur ki bu, hiç bir Müslümana yakışmaz. Kul, kendisine düşeni yapacak, her türlü tedbirini alacak, sonra Allah'ın takdirine teslim olacak, rıza gösterecektir.

6297- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beş şey fıtrattandır: Sünnet olmak, avret mahallini tıraş etmek, koltuk altı kıllarını yolmak, bıyığı kısaltmak ve tırnakları kesmek."[169] (Hadisin geçtiği diğer yer: 5889)

٦٢٩٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَ ثَمَانِينَ سَنَةً وَاخْتَتَنَ بِالْقَدُومِ مُخَفَّفَةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُومِ وَهُوَ مَوْضِعٌ مُشَدَّدٌ.

6298- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İbrâhîm aleyhisselâm seksen yaşından sonra keserle sünnet oldu."[170] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3356)

---

169 Fıtrat; Allah katında değişmeyen dini esaslar ve İbrahim aleyhisselâm'ın ve onun neslinden gelen peygamberlerin sünnetleridir. Hadiste anılan bu beş şeyin fıtrattan, yani sünnetten olduğu zikredilmektedir. Hiç kuşkusuz bunu, "Beş şey fıtrattır" şeklinde değil, "Beş şey fıtrattandır" şeklinde bir ifade tarzının seçilmiş olmasından anlıyoruz ki, fıtratın tamamı beş değil, daha fazladır. Nitekim Aişe'den gelen hadiste, on şeyin fıtrattan olduğu rivayet edilmiştir. Bu iki hadis arasında bir çelişki yoktur. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Aişe hadisinde, fıtrattan olan şeylerden on tanesini, Ebu Hureyre'den gelen hadiste ise beş tanesini anmıştır. a. Sünnet olmak: Bu ifade, hem kadınlar için ve hem de erkekler için geçerlidir. Erkeklerin sünnet edilme keyfiyetleri bellidir. Fakat kadınlarla ilgili sünnet olma, Türkiye'de mevcut olan bir durum değildir. b. Kasıkları traş etmek: Kasık traşı, jilet ile olduğu gibi, yolmak veya başka bir yolla da yapılabilir. Önmeli olan, fazla kılların alınmasıdır. c. Bıyıkları kısaltmak: Üst dudakların kırmızısı görürün önceye kadar sarkan kısımları kesmektir. Fakat bazı rivayetlerde, "kazıyınız" ve bazı rivayetlerde ise "kesiniz" ifadesi geçmektedir ki, bunun ikisiyle de amel etmek caizdir. d. Tırnak kesmek: Parmaklara zarar vermemek kaydıyla dipten kesmek müstehabtır. e. Koltuk altındaki kılları yolmak: Koltuk altındaki kıllar için asıl olan yolmak ise de, traş etmekle de sünnet yerine getirilmiş sayılır. Önemli olan, kılların kesilmesidir.

170 Gerekli izahat 3226 nolu rivayette açıklanmıştır.

٦٢٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ مِثْلُ مَنْ أَنْتَ حِينَ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا يَوْمَئِذٍ مَخْتُونٌ قَالَ وَكَانُوا لَا يَخْتِنُونَ الرَّجُلَ حَتَّى يُدْرِكَ.

6299- Saîd ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'a: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiği zaman sen hangi durumda idin? diye soruldu. İbnu Abbas şöyle dedi:

-Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vefat ettiği günlerde sünnet edildim. İnsanlar çocuklarını bulûğ çağına ulaşıncaya kadar sünnet ettirmezlerdi.

٦٣٠٠- وَقَالَ ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا خَتِينٌ.

6300- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

"Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde ben sünnetli idim."

٥٢-بَاب كُلُّ لَهْوٍ بَاطِلٌ إِذَا شَغَلَهُ عَنْ طَاعَةِ اللَّهِ

52- Bâb: Allah'ın Taatinden Alıkoyan Her Oyun ve Eğlence Bâtıldır

وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾.

Arkadaşına: "Gel seninle kumar oynayalım" diyen kimsenin hükmü? Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«İnsanlar arasında, başkalarını bilgisizce Allah'ın yolundan saptırmak ve onu alaya almak için boş sözleri satın alanlar bulunmaktadır. İşte bunlar için alçaltıcı bir azap vardır.»*** (Lokmân: 6)[171]

171 Kur'ân ayetleri müziğin haramlığını ve çirkinliğini bizlere bildirmiştir. Allah azze

ve celle: (İnsanlardan öylesi var ki, herhangi bir ilmi delile dayanmadan Allah yolundan saptırmak ve sonra da onunla alay etmek için boş lâfı satın alır. İşte onlar için elem verici bir azap vardır.) (Lokman 6) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurur: "Şarkı söyleyen kadınları satmak ve satın almak helâl değildir. Onların ticareti de olmaz. Onların karşılığında alınan ücret haramdır. Muhakkak bu ayet bu konuda inmiştir." Bu hadisi Taberâni Mu'cem'de rivayet eder. Abdullah bin Mes'ud şöyle buyurur: "Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin olsun ki bu müziktir." Ey müslümanlar! İslâm ehli bu dinin gölgesinde değerli ve şerefli bir hayat yaşamaktadır. Onun içerisinde imanın tadını, yakinin ve sükunetin huzurunu, itaatin yakınlığını ve ibadetin lezzetini bulur. Bu dinin öğretileri, sapma eğilimleri ve sapıkların görüşleri karşısında koruyucu bir kale gibi durur. İnsanı sapık arzulardan korur ve şehvetine karşı muhafaza eder. Üzüntülerini ve kederlerini giderir. Allah'ın dinini dost edinen kimse fakir bile olsa ne kadar da zengindir! Ona düşmanlık eden zengin bile olsa ne kadar da fakirdir! Dini için gayretli Müslümanları üzen durumlardan biri de bazı Müslümanların mutluluğu dinlerinden başka bir yerde aramalarıdır. Onlar huzuru İslâm'ın dışında ararlar. Şifayı ve afiyeti şehvetlerin ve hevaların çarkında arayarak hastalığın üzerine ilâç yerine zehir koyarlar. Bu durumlardan biri de; bugün insanlardan bir çoğunun müzik ve çalgı aletleri dinlemesidir. Öyleki bu onların tesellisi ve alışkanlığı hâline gelmiştir. Bu yaptıklarını geçersiz nedenler, asılsız şüpheler ve müziği mübah sayan sahte deliller ile açıklarlar. Bu deliller, hiçbir sahih kaynağa dayanmamaktadır. Şehvetlerin peşinden koşma ve müzik dinleme fitnesine kapılmış insanlar bunları yaymaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem bizlere bunu bildirerek şöyle buyurur: "**Bir zaman gelecek ki ümmetimden zina etmeyi, ipekli elbise giymeyi, içki içmeyi ve çalgı aletleri dinlemeyi helâl sayan bir grup ortaya çıkacak.**" Bâtılların en bâtılı ve imkânsızların en açık ve seçik olanı ilim ve iman ehlinden bir kimsenin; içerisinde her türlü kötülüğü barındıran ve her türlü tehlikeye yol açan bugünkü bilinen müziğin mübah olduğunu söylemesidir. Öyle bir müzik ki; gözleri vasfeder, sevgilinin güzelliğini, özlemin verdiği acıları, heyecan ve ayrılık duygularını anlatır. Kalplere nüfus eden şeytani bir sestir. Kalpteki gizli duyguları kışkırtıp günahın ve helâkın şehvetlerine doğru harekete geçirir. Gürültü ve tahriktir, kahkaha ve çığlıktır, danstır ve eğilip bükülmedir. Kibirlerin zikredildiği bir fasıklıktır. Kulakları dolduran ve tırmalayan bir günahtır. Akıllı bir kimse değerli nefsini nasıl olur da mü'min nefislerin reddettiği ve bozulmamış mizaçların nefret ettiği bir hâyâsızlığa sokar. Cabir radıyallahu anh, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Ben ağlamayı yasaklamadım. Fakat iki ahmak ve facir sesi yasakladım: Oyun, eğlence ve şeytanın çalgısı anında nağme ile çıkan ses ve musibet anında yüze vurma, yakayı paçayı yırtma ve şeytanın çığlığı ile çıkan ses." Bunu Hâkim rivayet eder. Enes radıyallahu anh da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder: "İki ses vardır ki onlar dünyada ve ahirette lânetlenmiştir: Nimet anında çalgı çalmak ve musibet anında çığlık atmak." Bunu, Bezzâr rivayet eder. Müzik şeytanın sesidir. Şeytan onunla insanoğlunu günahlara ve isyana teşvik eder. Bütün Müslümanların üzerine düşen ondan sakınmak ve ondan yüzçevirmektir. Allah azze ve celle şöyle buyurur: ("Onlardan

gücünün yettiği kimseleri sesinle yerinden oynat; onlara karşı atlarınla, piyadelerinle gürültü çıkararak baskın düzenle; mallarına, evlâtlarına ortak ol, onlara vaadlerde bulun." Fakat şeytan onlara bir aldatıştan başka ne vaad eder?) (İsrâ 64) Allah'ın kulları! Müziği ve çalgı aletlerini terkedin. Çünkü onlar günahların öncüleridir. Şeytanın tuzağıdır. Zinanın büyüsüdür. Yezid bin Velid şöyle der: "Ey Ümeyyeoğulları! Müzikten sakının! Çünkü o; hâyâyı azaltır, şehveti artırır ve kişiliği yoketder. Şüphesiz o, içkinin yerini alır ve sarhoşluğun yaptığı işi yapar." Ömer bin Abdulaziz çocuğunun eğitimcisine şunu yazar: "Edebinden ilk görecekleri şey başlangıcı şeytandan ve sonucu Rahman'ın gazabı olan eğlenceden buğzetmek olsun. Çünkü bana ilim ehlinin güvenilirlerinden ulaştığına göre çalgı meclislerine katılmak, müzik dinlemek ve onun tiryakisi olmak suyun otu yeşertmesi gibi kalpte nifak yeşertir." Ömer ibnu Velid'e yazdığı mektupta da şöyle der: "Çalgı aletleri edinmen İslâm'da bid'attır. İstedim ki sana bir adam göndereyim de kötülük işareti olan uzun saçını kessin." Bunu, Nesai rivayet eder.Allah'ın öfkesine ve gazabına neden olacak şeylerden sakının! Şüphesiz müzik ve çalgı aletleri Allah'ın gazabına ve azabına neden olur. Ebu Malik el-Eş'ari radıyallahu anh, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Ümmetimden bir takım insanlar içki içecekler ve onu başka bir isimle isimlendirecekler. Onların başında çalgı aletleri ve şarkıcı kadınlarla çalgı çalınacak. Allah onları yerin dibine geçirecek ve onlardan bazılarını maymunlara ve domuzlara çevirecek." Bu hadisi, İbni Mâce rivayet eder. İmrân b. Husayn'den rivayet edilen bir hadiste ise Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Bu ümmet içerisinde yere batırılma, hayvana dönüştürülme ve savrulma olacak." Denildi ki: "Bu ne zaman olacak ey Allah'ın Rasulü?" Şöyle buyurdu: "Şarkıcı kadınlar ve çalgı aletleri yayılıp içki içilince." Bu hadisi, Tirmizi rivayet eder. Dahhâk şöyle der: "Müzik kalbi ifsad eder ve Rabbi kızdırır." Müziğin malzemesi ve aslı, müziğe iten nedenler ve müziğin gayesi, etkisi ve sonucu; bütün bunların hepsi facirlerin ve fasıkların Allah'ı kızdıran ve Allah'ın hoşlanmadığı şeylere övgüler içeren şiirleri etrafında döner dolaşır. Onları elde etmekle övünür ve onlara ulaşmakla gösteriş yaparlar. Hatta bunu da aşarak Allah'ın, Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiğine karşı çıkan küfri sözlerle müzik yaparlar. Müzik ve eğlencenin sahiplerini nasıl kötülüğe ve fesada sürüklediğine bir bak! O zaman perde düşer ve gerçek yüzü ortaya çıkar. Basiret sahibi herkes onların yüzünde ve konuşmalarında, hâllerinde ve hareketlerinde çirkin izleri ve kötü sonu görür. (Allah'ın fitneye düşürmek istediği kimse için sen, Allah'a karşı birşey yapamazsın.) (Mâide 41) Malik bin Enes rahimehullah zamanındaki bazı kimselerin müziğe izin vermesi hakkında sorulunca şöyle der: "Onu bizde ancak fasık olanlar yapar." Müzik dinlemek ve kendini müziğe kaptırmak şeytanın en büyük hilelerinden ve tuzaklarından biridir. Onunla cahillerin kalplerini avlar ve Kur'ân-ı Kerîm dinlemekten alıkoyar. İmam Şafii şöyle der: "Bağdat'ta zındıkların icat ettiği ve cehri zikir olarak isimlendirdikleri bir şeye rastladım. Onunla insanları Kur'ân'dan alıkoyuyorlar." Allahu ekber! Bu söz cehri zikir hakkında olunca -ki o, insanı dünyadan soğutan bir şiirdir, onunla bir kimse şarkı söyler ve şarkının ritmine göre bir başkası değnekle sergiye veya kuru bir deriye vurur- içkinin ikiz ve süt kardeşi olan müzik hakkında ne demeli?! "Sa-

nat" olarak adlandırıyorlar. Oysa şehvetten ve çirkin sözlerden başka bir şey değildir. Hiç bir kalp onunla huzur ve sükunet bulmaz! Sübhânallah! Nasıl da akıllar sapıyor ve anlayışlar kör oluyor!. (Gerçek şu ki, gözler kör olmaz fakat göğüsler içindeki kalpler kör olur.) (Hacc 46) Allah'ın kulları! İşitme duyusu yüce bir emanet. Allah'ın kullarına bağışladığı ve korunmasını emrettiği büyük bir nimettir. Onlara, kendilerinin bundan sorumlu olduğunu bildirmiştir. Şarkı sözleri ve müzik aletleri dinlemek bu nimete karşı nankörlüktür ve onu Allah'a isyanda kullanmaktır. Ebu Hureyre radıyallahu anh, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Gözlerin zinası (harama) bakmaktır. Kulakların zinası (haramı) dinlemektir. Dilin zinası (haramı) konuşmaktır. Elin zinası (harama) dokunmaktır. Ayağın zinası (zinaya) adım atmaktır. Kalp meyleder ve temenni eder. Ferc (cinsiyet uzvu) bunu tasdik eder ya da yalanlar." Bu hadisi, Müslim rivayet eder. Müziği ve müzik aletlerini yüceltmek, onunla ilgilenenlerin üstünlük gösterisinde bulunmaları insanları sapıklığa ve dalâlete davettir. Allah'ın Kitabı'ndan ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinden alıkoymadır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Kim bir sapıklığa davet ederse kendisine uyanların günahlarından hiçbir şey eksilmeden onların günahlarının aynısı ona da yazılır." Bunu İmam Müslim rivayet eder. Allah Teâlâ'nın haklarında (Onlar ki yalancı şahitlik yapmazlar. Lağve (boş ve batıl sözlere) rastladıklarında da şereflice yüz çevirip geçerler.) (Furkan 72) ve (Onlar boş şeylerden yüz çevirirler.) (Mü'minun 3) buyurduğu kimselerden olun. Allah, nikâhta kadınlara has olmak üzere içerisinde harama övgü ve davet bulunmayan sözlerle birlikte def çalmaya izin vermiştir. Bu, nikâhın ilânı ve nikâhla zinanın birbirinden ayrılması içindir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Helâl ile haramın arasındaki fark def çalmak ve nikâhı ilân etmektir." Bu hadisi, Tirmizi ve diğer bazı hadisçiler rivayet eder. Sahih-i Buhari'de Rubeyyi' binti Muavviz b. Afrâ evlendiği ve zifafa girdiği zamanı şöyle anlatır: "Küçük cariyelerimiz def çalmaya başladılar. Bedir Savaşı'nda ölen babalarımızı anıyorlardı." İbni Hacer, Fethu'l Bâri'de şöyle der: "Kuvvetli hadisler bu konuda kadınlara izin vermektedir. Kadınlara benzemeyi yasaklayan genel deliller nedeniyle erkekler onlara dahil değildir." Üzülecek durumlardan biri de insanlardan çoğunun kendilerine caiz kılınanı aşarak haram kılınanlara yönelmesidir. Fasık şiirlerle ve çirkin sözlerle şarkı söyleyen şarkıcı kadınlar ve erkekler, çalgıcı kadınlar ve erkekler kiralarlar. Müzik aletleri ve davullar getirirler. Bütün bu haramlar için büyük miktarda paralar öderler. Müzik çalarken hoparlör kullanarak komşularına ve diğer Müslümanlara eziyet verirler. Kadınlar, oyunlarında hâyâsız dansözlere benzerler. Erkekler kadınların arasına karışır. Vakitler ve namazlar zayi edilir. Müslümanlardan bir çoğunun arasına kör taklitle ve yayılarak nüfuz eden buna benzer birçok büyük fitneler ve kötü sonuçlar meydana gelir. Bu gibi toplantılarda bulunmaktan sakının. İmam Evzâi rahimehullah şöyle der: "Davullu, çalgılı düğün yemeğine katılma!" Tevbe edin ve dönün. Dininizin âdâbına sarılın. Bozuk hallerinizi ıslah edin. Rabbiniz'in Kitabı'na ve Nebiniz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine sarılın ki felâha erip kurtulasınız. Ve bilin ki Allah sizlere, kendi nefsiyle başlayıp ikinci olarak melekleri ve üçüncü olarak sizleri zikrettiği bir şey emreder ey mü'minler! Şöyle buyurur: (Muhakkak ki Allah ve ne-

٦٣٠١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ.

6301- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kim yemîn eder ve yemininde "Lât ve Uzzâ adına" derse bu sözünün kefareti olarak hemen ***Lâ ilâhe illallâh*** desin. Her kim de arkadaşına "Gel seninle kumar oynayayım" derse, o da hemen bir sadaka versin."[172] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4860, 6107, 6650)

---

lekleri peygambere salât ederler. Ey iman edenler! Siz de O'na salât ve çokça selâm eyleyin.) (Ahzâb,56)

172 Cahiliye devrinin etkili olan âdetlerinden biri de putlar üzerine yemin edilmesi idi. Putperestliğin şirk olduğu ve dinimizin bunu şiddetle yasakladığı bilinen bir gerçektir. İslâm, putlarla ilgili her türlü inanış, davranış ve yaklaşımı tamamen yasaklayıp ortadan kaldırmıştır. Dolayısıyla putlar üzerine yapılan yeminlerin hiçbir kıymeti olmadığı ve asla yemin sayılmayacağını Peygamber Efendimiz kesin bir şekilde ifade etmiştir. Çünkü putlara yemin edenler onları yüceltmiş, büyük tanımış ve kutsamış olmaktadırlar. Bu tavrın en büyük şirk ve küfür olduğunda hiç tereddüt yoktur. Halkımız arasında bir kısım cahil insanların şu işi yaparsam veya şöyle yapmazsam "dinden çıkmış olayım", "dinsiz imansız olayım", "dinimi reddetmiş olayım", "dinden dönmüş olayım" veya "kâfir olayım" gibi sözlerle yemin ettiklerine şahit oluruz. Bu çeşit sözler sarfetmek, bunlarla yemin etmek çirkin ve uygun olmayan bir davranış kabul edilir. Allah'tan başkası adına yemin edenin kâfir veya müşrik olması sözüyle, onun gerçekten küfre veya şirke düştüğü kastedilmemektedir. Bu tehdit ifadesiyle, yasaklanan o davranışın çok ağır bir suç teşkil ettiği ve mutlaka sakınılması gerektiği anlatılmaktadır. Tıpkı riyanın şirk olduğunu ifade eden hadiste olduğu gibi. Çünkü bir insanı küfre ya da şirke düşüren şeylerin neler olduğu Kur'an'ın açık ifadeleriyle belirlenmiştir. Allah adına yemin etmesi ve sadece O'nu tazim edip yüceltmesi gereken kimse, Allah'tan başkası adına yemin etmekle yeminine başka birini veya bir nesneyi ortak kılmış olur. Bu yüzden insanın babasını, anasını, Kâbe'yi veya herhangi bir kişiyi veya eşyayı yüceltmesi ve bunlar üzerine yemin etmesi yasaklanmış ve böyle sözler yemin sayılmamıştır. Biride gel seninle bir günah işleyelim derse o da tevbe edip bir sadaka vermelidir.

٥٣-بَاب مَا جَاءَ فِي الْبِنَاءِ

53- Bina Yapmak Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı[173]

173 Zühd, takva vera İslâmda önemli meselelerdendir. Bu başlık ve arkasından gelen rivayetler dünya ve ahiret hayatını gündeme getiren önemli meselelerdendir. Takva korunmak, sakınmak, kaygılı ve saygılı olmak demektir. Taşlı dikenli bir yolda yürüyen kişi nasıl son derece dikkatli olursa, insan da hayatta aynen o endişe, sakınma ve korunma dikkati içinde olmalıdır. Dünyada lüzumsuz, boş ve faydasız hiçbir şey yoktur. Allah Teâlâ her yarattığını bir hikmete dayalı ve bir hizmete uygun yaratmıştır. Ancak herşeyin herkes için her zaman gerekli olması da hiç şüphesiz düşünülemez. Neyin mâlâyânî, neyin gerekli olduğunu ayırabilmek için, öncelikle sağlam değer ölçülerine sahip olmak lâzımdır. Hiç şüphesiz Müslümanlar için Müslümanlığın değer ölçüleri esastır. O hâlde olgun mü'min, Müslümanlığın ölçülerine göre yaşayan ve çevresini bunlara göre değerlendiren kişidir. Mâlâyânînin terkedilmesi, Müslümanın sürekli uyanık olduğunu gösterir. Murâkabe fikri ile yaşadığını belgeler. Malâyaniyi terketmek, gerekli olanı icabeden yerde gerektiği ölçüde yerine getirmek demektir. Toplumda olumsuz gelişmelerin önlenmesi, büyük ölçüde gereksizlerin terkedilmesiyle mümkün olacaktır. Gereksizi terketmek, lüzumluları önem sırasına koyma fikrini de beraberinde getirir. Böylece Müslüman, her konuda en lüzumlu olanı işlemek, en gerekli olanı ortaya koymak başarısını ve basiretini yani olgunluğunu gösterir. Bu da onun güzel Müslüman olduğunun delili olur. Malâyani ile meşgul olmak, lüzumluları ihmal etmeye götürür. Çünkü gerekli-gereksiz herşeyle meşgul olmak insanı, kolayı tercihe sevkeder. Bütün bunlar ise, sonuçta Müslümanı fuzûlî işlerin adamı durumuna düşürür. Bu bakımdan hadis, fevkalâde önemli bir tesbit yapmakta, iyi Müslüman olabilmek için her şeyden önce kendisini ilgilendirmeyen fuzûlî işlerle meşgul olmamak gerektiğine dikkat çekmektedir. Çünkü ömür kısadır ve hızla geçmektedir. Gerekli-gereksiz herşeyin harman olduğu günümüzde sadece lüzumlu işlerle meşgul olabilmek, ancak gerçekten olgun bir iman ile mümkündür. Sonlu bir dünyada sorumlu ve belli bir ömre sahip olan insanoğlu, dünyayı ve sonrasını değerlendirirken bazı güç odaklarının tesiri altında kalmıştır. Bunlar iman, dünya, nefis, öteki insanlar ve şeytandır."Nefse hakimiyet" ve "ölüm sonrası için gayret" şeklinde belirlenmiş olan akıllılık göstergeleri, büyük ölçüde kâmil, yani etkili bir iman ile alâkalıdır. "Nefse hakimiyet", aklı hayata egemen kılmak demektir. "Âhiret" ise, akıllılıkta dikkate alınacak çok önemli ve temelli bir unsurdur. Davranışlarını âhiretteki sonuçlarını dikkate alarak ayarlamak gerçek anlamda "akıllı kişi"lerin tavrıdır. "Herkes yarın için önceden neler gönderdiğine dikkat etsin" Haşr sûresi 18. âyeti, "ölüm sonrası için denetimli çalışan"ların ne kadar isabetli ve akıllı işler yaptıklarını belgelemektedir. Nitekim İmam Tirmizî, bizim "nefsine hâkim olan" diye tercüme ettiğimiz ifadenin "kıyamette hesaba çekilmeden önce öz nefsini hesaba çeken kişi" demek olduğuna işaret etmektedir.

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ إِذَا تَطَاوَلَ رِعَاءُ الْبُهْمِ فِي الْبُنْيَانِ.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kuzu ve oğlak çobanlarının bina yapmada yarışır olmaları Kıyamet'in alametlerindendir."

٦٣٠٢- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُنِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنَيْتُ بِيَدِي بَيْتًا يُكِنُّنِي مِنَ الْمَطَرِ وَيُظِلُّنِي مِنَ الشَّمْسِ مَا أَعَانَنِي عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ.

6302- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanında kendi ellerimle beni yağmurdan koruyacak, güneşten gölgelendirecek bir ev yapmayı, o evi yaparken de hiçbir Allah'ın kulunun bana yardım etmediğini hayal edip görür gibi oldum.

٦٣٠٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُ لَبِنَةً عَلَى لَبِنَةٍ وَلَا غَرَسْتُ نَخْلَةً مُنْذُ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سُفْيَانُ فَذَكَرْتُهُ لِبَعْضِ أَهْلِهِ قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ بَنَى قَالَ سُفْيَانُ قُلْتُ فَلَعَلَّهُ قَالَ قَبْلَ أَنْ يَبْنِيَ.

6303- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Vallahi ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettikten bu yana bir tek kerpici diğeri üstüne koymadım, bir hurma fidanı da dikmedim.

Sufyân dedi ki: Ben bunu İbnu Ömer'in ailesinden bazısına söyledim. O da: Vallahi İbnu Ömer bir ev bina etti, dedi.

Sufyân dedi ki: Ben onun ailesinden birine: Belki İbnu Ömer bu sözü, kendi eliyle bina ettiği evi yapmadan önce söylemiştir! dedim.

٨٠- كِتَاب الدَّعَوَاتِ

80- KİTABUD-DAAVAT[174]

(Dualar Kitabı)

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَ ﴿ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Bana ibadet edin ki size karşılığını vereyim. Bana ibadet etmekten kibirlenenler, zelil olarak cehenneme gireceklerdir.»*** (Ğâfir: 60)[175]

---

174 Allah'a yapılan dua, ibadet, O'ndan başkasına yapılan dua ise şirktir. İbadetin hakikati: İtaat etme, boyun eğme, sevgi ve bağlanmanın en üst noktasıdır. Muhakkak ki dua, kalbin ve lisanın tabiridir. Müslüman dua ettiği zaman bu hakikatleri tabir eder. Hacetini ve fakirliğini hissederek O'na yönelip, Allah'ın kendisini duyduğunu, gördüğünü ve kendisinden başka O'na dua edenleri duyduğunu, gördüğünü, dillerin O'na farklı gelmediğini, O'nun katında seslerin karışmadığını, dillerden süzüleni işiten ve kalplerdekini bildiğine itikad eder. O, Rabbine dua ettiği zaman ona icabet etmesini temenni eder. Çünkü o, ona icabet etme kudretine ve aynı anda Allah'a dua edenlere icabet edebileceğine yakînen îman eder. Bununla beraber, dua edenlerin konumları ve istekleri farklı bile olsa. Dua eden bu hâl içerisinde kalbi O'na itaat eder, boyun eğer ve O'na en üst seviyede bağlanır. Dua, onunla olur ve dua eden Allah'ın ulûhiyyet özelliklerini ve Allah'ın sıfatlarını duasıyla birlikte zikreder. Bu sebepten dolayı Allah'tan başkasına yaptığı duası –bu durumdan– şirktir. Fakat garip olan, bu işin bu kadar açıklılığına rağmen, bunun Müslümanlardan büyük bir topluluğa gizli kalması, bilâkis, özellikle de ilim ve salaha müntesip olanlara. Bundan daha garip olanı da, ilime müntesip olanlardan bazılarının apaçık olan bu işte mücadele etmeleridir.

175 Âyet-i kerimede zikredilen "Dua"dan maksat, Allah'a samimi bir şekilde kulluk etmektir. Kişi yalnız Allah'a kulluk ettiği takdirde Allah onun duasını karşılıksız bırakmaz. Ona merhametli davranır ve onu affeder. Peygamber efendimiz duanın gerekliliği hakkında da şöyle buyurmuştur: "Kim Allaha dua etmezse Allah ona kar-

١-بَاب لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ

1- Bâb: Her Peygamberin Kabul Edilmiş Bir Duası Vardır

٦٣٠٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ يَدْعُو بِهَا وَأُرِيدُ أَنْ أَخْتَبِئَ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي فِي الْآخِرَةِ.

6304- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her peygamberin dua edip de kabul edilmiş bir duâsı vardır. Ben o duamı, âhirette ümmetime şefaat[176] etmek için saklamak istiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7474)

٦٣٠٥- وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ قَالَ مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ نَبِيٍّ سَأَلَ سُؤْلًا أَوْ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ قَدْ دَعَا بِهَا فَاسْتُجِيبَ فَجَعَلْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

6305- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her peygamberin bir isteği vardı. -veya da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu- Her peygamberin bir duası vardı. Onunla dua etti ve duası kabul olundu. Ben duamı Kıyamet Günü ümmetime şefaat etmek için sakladım."

şı gazaplanır" Yine bir hadis-i şerifde: "Allah nezdinde duadan daha büyük birşey bulunmamaktadır. Dua, Kulun Rabbini tanıyarak O'nun yüceliği, sınırsız ve sonsuz kudreti karşısında kendi acizliğini, zayıflığını ve güçsüzlüğünü itiraf etmesi, derin bir sevgi ve saygı içinde O'ndan yardım niyaz etmesidir. Allah'ın birliğini dile getirme ve O'nu övgüyle anma hem bir zikir hem de duadır. Allah'tan af dilemek, merhametini niyaz etmek gibi manevî isteklere ve dünya ile ilgili dileklere de dua denir. Zaten zikirle duayı, şükür ve hamdü senâ ile duayı, tövbe ve istiğfâr ile duayı birbirinden ayırmak mümkün değildir. İnsanın Cenâb-ı Hakk'a kulluğunu, bağlılığını dile getirmesi, O'nsuz olamayacağını, O yardım etmeden hiçbir şey yapamayacağını belirtmesi de bir duadır.

176 4474 nolu rivayette gerekli açıklama yapıldı.

٢-بَاب أَفْضَلِ الِاسْتِغْفَارِ

2- Allah'tan Bağışlanma Dilemenin En Faziletli Olanı Bâbı[177]

177 Allah'a, O'nun sevdiğini yapmaya, sevmediğini terk etmeye bağlı kalarak dönmektir. O, sevilmeyenden sevilene dönüştür. Sevilene dönüş, onun isimlemesinin bir bölümü, sevilmeyenden dönüş ise diğer bölümüdür. Bu yüzdendir ki Yüce Allah, mutlak kurtuluşu, emrolunanı yapmaya, yasaklananı ise terketmeye bağlamıştır. Her tevbekâr kurtulmuştur. Zira, kurtulabilmek için, O'nun emrettiğini yapmak, nehyettiğini ise bırakmak gereklidir. Tevbe edenler, şunlardır: "O tevbekârlar, ibadet edenler, hamdedenler, oruç tutanlar, secdeye kapananlar, iyiliği emredip kötülükten sakındıranlar, Allah'ın hududunu muhafaza edenlerdir. Öyleyse müjdele o imanı bütün mü'minlere!" (Tevbe, 112) Allah'ın hududunu muhafaza etmek, tevbenin bir bölümüdür. Tevbe, bu ayette bahsi geçen hususların toplamıdır. Tevbekarın bu isimle anılması, onun Allah'ın yasakladığından emrine, isyanından itaatına dönmesidir. İnsanlardan çoğu, tevbenin önemini ve gerçeğini bilmedikleri gibi, bilerek ve fiilen de onu yapmazlar. Allah Teâlâ'nın sevgisini, çok tevbe edenlere tahsis etmesi, ancak bu kimselerin O'nun nezdinde özel bir yeri haiz olmalarındandır. Eğer tevbe, İslâmın kurallarını ve imanın hakikatlarını toplayan bir isim olmasaydı, Alemlerin Rabbi, kulunun tevbesinden dolayı bu derece sevinmezdi. İnsanların hakkında konuştuğu makam ve hallerin tamamı, tevbenin ayrıntıları ve eserleridir. Yalnız istiğfar, tevbe gibidir. Hatta o, tevbenindir. Allah'tan bağışlanma isteğiyle birlikte olması, günahın ortadan kaldırılması, eserinin silinerek şerrinden korunulmasıdır. Bazılarının zannettikleri gibi istiğfar, perde (örtü) değildir. İstiğfar: Bağışlanma ve mağfiret isteğidir. Ve o, örtü, ayıp ve zararlı kusurların örtülmesidir. insanın en büyük ayıbı ve kusuru, cahillik ve haksızlığıdır. Cehalet ve haksızlıkla düşmanı onu, helâka ve alçalmaya itebilir. Bunların örtülüp gizlenmesi ancak, Rabbinin verdiği, ilim, adalet ve ihsan nimetlerinden yararlanmaya çalışarak uyanık kalmakla olabilir. Kul, insani değerini her unutuşunda hayvanların toprağına sürülür, cehalet ve zulmü artar, kendini rezil eder. insanlığına önem verdiği ve onu Allah'ın ayetleri ve kevni sünnetleri üzerinde düşünerek beslediğinde ise, Allah onun, eksik ye ayıplarını bağışlayarak gizler. Böylelikle Allah'ın Rasulü'ne buyurduğu şu sözü anlaşılabilir: Bu suretle Allah, senin günahından geçmişini ve geleceğini bağışlayacak, üzerindeki nimetim tamamlıyacaktır ancak ve seni dosdoğru bir yola iletecektir" (Fetih, 2) Allah Rasulü, asla bir günah işlememiş, Rabbine isyan etmemiş, O'nun emri konusunda fıska düşmemiştir. Bu ancak beşeri ayıplarının ve fıtri kusurlarının kendisine verilen hidayet ve ilimle örtülüp gizlenmesidir. Allah, bağışladığını da, bağışlamadığını da örter. Ama örtme, onun manasının kapsamına girer. O'nun buna delaleti, ya içerme suretiyle veya gereklilik suretiyle olur. Bunun hakikati; günahın kötülüğünden kaçınmadır. Örneğin, kafayı darbelerden koruyan "miğfer" de bu fiilden türemiştir. Gizleyip örtme de bu mananın beraberinde gelmektedir. Şayet böyle olmasaydı, sarık, şapka gibi şeyler de miğfer diye adlandırılmazdı ki bunlar aynı zamanda başı örtmektedir. "Miğfer" lafzında, koruma anlamının varlığı şarttır. İşte kulu da azaptan koruyan bu, istiğfar; mağfiret dilemedir: "Onlar mağfiret dilerken, Allah kendilerine azap edecek değildir."

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴾ ﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Rabbinizden mağfiret dileyin; zira O, çok bağışlayıcıdır. Mağfiret dileyin ki, size gökten birbiri ardınca yağmur göndersin. Malınızı ve oğullarınızı çoğaltsın; size bahçeler versin; size ırmaklar versin.»*** (Nûh: 10-12)[178]

(Enfal, 33) Allah, istiğfar edene asla azap etmez. Ama günahta ısrar ederek, Allah'dan sürekli mağfiret talebinde bulunana gelince bununki, mutlak istiğfar değildir. Dolayısıyla azaba mani değildir. İstiğfar, tevbeyi, tevbe de istiğfarı içerir. İkisi de aynı manada kullanılabilirler. Ama birarada zikredildiklerinde, istiğfar; geçen bir şeyin şerrinden korunma; tevbe ise, dönüş ve gelecekteki kötü amellerin korktuğu şerrinden korunma isteğidir. Burada iki günah söz konusudur. Bunlardan biri geçmiş bir günahtır ki, istiğfar bunun içindir. Diğeri yapılmasından korkulan bir günahtır ki, tevbe ile bunun yapılmaması için azmetmektir. Allah'a dönmek her iki türü de içine alır; olmuş bir şeyin şerrinden korunmak için O'na dönüş; ilerde olabilecek bir kötülüğün şerrinden korunmak üzere O'na dönüş. Aynı şekilde günahkar, kendisini helâke götürecek bir yola çıkmış kişi gibidir. O, onu maksadına ulaştırmaz. Zira o, bu yolcuyu engellemekle emrolunmuştur. Sonuçta, kurtuluşunun gizli olduğu yola döner de, o kendisini maksadına ulaştırır. Orada felâh bulur. Burada zikredilmesi gereken iki husus vardır: İlki, birşeyin terki, İkincisi başka birşeye dönüştür. Tevbe, dönüş, istiğfar ise terketmeye tahsis edilmiştir. İkisinden biri yalnız zikredildiğinde bu iki hususu da yerine getirir. Bu yüzdendir ki Yüce Allah: "Rabbinizden mağfiret isteyin, sonra O'na tevbe edin" buyurmuştur ki bu, batılın terkinden sonra doğru yola dönüş demektir. Yine istiğfar, zararın giderilmesi, tevbe ise, menfaatin celbi babından değerlendirilebilmektedir. Mağfiret, kişiyi günahın kötülüğünden korurken, tevbe ona bu korumadan sonra istediğine ulaşmayı sağlar. Yalnız kaldıklarında herbiri diğerini gerektirir.

178 Bu âyet-i kerimede de takva sahiplerinin, bir günah işlemeleri hâlinde hemen tevbe ederek Allah'tan, bağışlanmalarını istedikleri ve günahlarında ısrar etmedikleri beyan edilmektedir. Âyette zikredilen ve "Hayasızlık" diye tercüme edilen kelimesinin asıl manası "Çirkin amel ve Allah'ın izni dışında yapılan işler"dir. Ayet-i kerime Müslümanlara, günahların affedilmesi hususunda İsrailoğullarına tanınan imkândan daha büyük bir imkânın tanındığını beyan etmek için indirilmiştir. Zira İsraioğulları günah işledikleri zaman, sabahleyin kapılarına, işledikleri günah ve keffareti yazılırdı. İsrailoğulları, kendilerinden istenen keffareti yerine getirerek günahlarını affetirme imkânına sahip oluyorlardı. Hâlbuki, Müslümanlarm, günahlarını affettirmeleri, sadece dilleriyle, Rablerinden af dilemeleri şeklinde olmaktadır. İşte âyet-i kerime, Müslümanlara verilen bu özelliği beyan etmektedir.

«Yine o takva sahipleri çirkin bir kötülük işlediklerinde, yahut kendilerine zulmettiklerinde, Allah'ı zikredip günâhlarının bağışlanmasını dilerler. Zaten Allah'tan başka günahları kim bağışlar? Keza onlar, yaptıkları kotu işlerde, bile bile direnmezler.» (Âli İmran: 135)[179]

٦٣٠٦- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ الْعَدَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ الِاسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ قَالَ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

6306- Şeddâd ibnu Evs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

179 Nuh, kavmine, Rabbinin peygamberliğini tebliğ edip onları uyarınca onlar Nuh'a karşı çıktılar. Kendilerine, Rabbi tarafından getirdiklerini reddettiler. Bunun üzerine Nuh, onları, rabbine şikayet ederek şöyle dedi: "Ey Rabbim, ben kavmimi, gece gündüz seni birlemeye, sana kulluk etmeye davet ettim. Onlar, senin cezalandırmandan ve kahrından sakındırdım. Fakat benim onları davet etmem, onların, haktan daha fazla kaçmalarından başka bir şeye yaramadı. Ben onları, günahlarını affetmen için seni birlemeye ve sana itaat etmeye her davet ettiğimde, davetimi işitmemek için parmaklarını kulaklarına tıkadılar. Beni görmemek için elbiseleriyle yüzlerini örttüler. Şer ve inkârlarında ısrar ettiler. Hakka boyun eğmeyi gururlarına yedirmeyip büyüklendikçe büyüklendiler. Sonra ben onları, açıkça davet ettim. Daha sonra da davetimi iyice açıkladım. Başbaşa kaldığımızda, onları gizli olarak da davet ettim. Ve onlara dedim ki: "Siz, Rabbinizden, günahlarınızın affını dileyin ve inkârcılığınızdan vazgeçip ona tevbe edin, onu birleyin ve ibadeti sadece ona yapın ki sizi bağışlasın. Zira o, kendisine yönelenin tevbesini çokça kabul edendir. Eğer sizler, tevbe eder, rabbinizi birler ve ona samimi olarak kulluk edecek olursanız sizin üzerinize gökten ard arda yağan yağmurlar gönderir de rızkınızı bollaştırır. Bununla birlikte rabbiniz size mallar ve oğullar verir. Malları ve oğulları 'olanların da mal ve oğullarını artırır. Sizin için çeşitli bahçeler meydana getirir ve bahçelerinizi, ekinlerinizi sulayacağınız pınarlar var eder.

"Allah'tan bağışlanma isterken[180] söylenilecek sözlerin en üstünü şu sözlerdir:

«Allahım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Beni sen yarattın, ben senin kulunum. Ben gücüm yettiğince sana verdiğim ahdim ve sözüm üzereyim. Yapmış olduğum günahların şerrinden sana sığınırım. Üzerime olan nimetlerini itiraf ediyorum. Yapmış olduğum günahlarımı itiraf ediyorum. Beni bağışla! Muhakkak ki günahları senden başkası bağışlayamaz.»

Her kim bu sözleri kalbinden ihlâslı bir şekilde ve sevabına kesin inanarak gündüz vakti söyler ve o günün akşamına varmadan ölecek olursa muhakkak ki o Cennet ehlindendir. Her kim bu sözleri kalbinden ihlâslı bir şekilde ve sevabına kesin inanarak geceleyin söyler ve sabaha ulaşmadan önce ölürse o da Cennet ehlindendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6323)

٣-بَاب اسْتِغْفَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Gece ve Gündüz Allah Azze ve Celle'den Bağışlanma Dilemesi Bâbı

٦٣٠٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً.

6307- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Vallahi ben bir günde yetmiş defadan daha fazla Allah'tan günahlarımı bağışlamasını diler ve tövbe ederim."[181]

---

180 İstiğfâr, diliyle Allah Teâlâ'dan bağışlanma niyaz ederken, bedenini mümkün olduğunca günahlardan uzak tutmaktır. Zira kulluk bunu gerektirir. Kul, günahları kimin bağışlayacağını bilen, hata edince ve başı dara düşünce kime baş vuracağını unutmayan kimsedir. O, yaptığı günahlardan tövbe ederken, yani bir daha günah işlemeyeceğine dair Allah'a söz verirken, verdiği sözü bütün gayreti ve dikkatiyle uygulamaya çalışan kimsedir.

181 Bu hadîs-i şerîfte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Cenâb-ı Hakk'a her gün tevbe ve istiğfâr ettiğini görmekteyiz. Hadîs-i şerîflerde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'ın yaptığı tevbenin miktarı da belirtilmekte, bunun yetmişten

٤-بَابُ التَّوْبَةِ

4- Tövbe Bâbı[182]

قَالَ قَتَادَةُ ﴿ تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا ﴾ الصَّادِقَةُ النَّاصِحَةُ.

---

daha fazla olduğu, hatta yüzü bulduğu görülmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem neden dolayı tevbe ettiğini de açıklamaktadır. İfade buyurduğuna göre yemek, içmek, uyumak, eşleriyle bir arada olmak gibi dünyevî bazı ihtiyaçlar sebebiyle Allah azze ve celle ile gönül irtibatının azaldığı olur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tasvir buyurduğu üzere bu hâl, devamlı irtibat hâlinde bulunduğu Mevlâsı ile kendisi arasına bir tür bulut veya perde gibi girmekte, kısa süreli de olsa, böyle bir irtibat kopukluğundan dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hemen Allah azze ve celleye yönelmekte, kalbini kaplayan bir nevi gaflet hâlinden uzaklaşmak için istiğfâra tutunmaktadır. Resûlullah Efendimiz'in anlattığı bu hâl bir günah mıdır? Hayır, elbette günah değildir. Fakat onun Allah Teâlâ ile hemen hemen hiç eksilmeyen kuvvetli bir gönül alâkası vardır. Sözünü ettiğimiz dünyevî ihtiyaçlar ise bu alâkayı bir ölçüde zayıflatmaktadır. Biz farkında olmasak bile, Cenâb-ı Hak ile her an beraber olan hassas bir kalp için bu nevi irtibat azlığı hissedilir bir kopukluk meydana getirmektedir. Çünkü o kalp, ilâhî vahyin ışığıyla parıldadığı için, hiçbir beşerin kalbiyle mukayese edilemeyecek derecede aydınlık ve saftır. İşte Nebiyy-i Muhterem Efendimiz aydınlık gönlündeki ilâhî nûrun bir nevi perdelenmesi hâlini kendisi için kusur saydığından, hemen Rabbine yönelip istiğfâr etmekte ve O'nun affını dilemektedir. Demek oluyor ki, peygamberler diğer insanlar gibi değildir. Onların dili ve gönlü her an Cenâb-ı Hakk'ı zikretmekle meşguldür. Bu zikrin ve devamlı irtibatın herhangi bir sebeple sekteye uğramasını onlar bir tür kusur saymaktadır. Bu nevi hadisleriyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bize tevbe ve istiğfârın önemini anlatmaktadır. Onun, Allah azze ve celle tarafından büsbütün bağışlandığı hâlde tevbe ve istiğfârı dilinden düşürmediğini dikkate almalı, rahmeti bol Rabbimize her fırsatta gönlümüzü çevirmeli, O'na tevbe ve istiğfâr etmeliyiz.

182 "Tevbe": kulun Allah'a yönelmesi ve ilahi gazaba uğrayan kimseler ile sapıkların yolunu terketmesidir. Bu ise ancak Allah'ın o kulu doğru yola hidayet etmesiyle gerçekleşir. O'nun hidayeti ise, ancak ve ancak yine O'nun yardımı ve iman nasip etmesi ile mümkün olur. Kulun, işlediği günahlardan habersiz ve günahlar üzerinde ısrar ederken sırat-ı müstakime iletilmesi gerçekleşmez. Birincisi; (günahları tanımaması), hidayeti tanımasına mani bir cehalet; İkincisi ise (günahlar üzerinde ısrar etmesi), o kimsenin maksada ve iradesine aykırı bir sapıklıktır. Bundan dolayı tevbe ancak şu hallerden sonra geçerli olur: 1- Günahı bilip, tanımak, 2- Günahını itiraf etmek, 3- Dünya ve ahirette o günahın kötü neticelerinden kurtulmayı arzulamak. "Günah işlediğinde şu üç şeyi düşünmelisin: Günah işlediğinde Allah'ın korumasından çıkmışsındır, işlediğinde sevinmişsindir ve Cenab-ı Hakkın seni gördüğüne kesin olarak inandığın hâlde o günahı telafi etmek yerine işlemeye devam etmişsindir."

Katâde şöyle dedi: ***«Bir daha günah işlememek üzere günahlarınızdan Allah'ın taatine dönün.»*** (Tahrîm: 8) Yani doğru ve samimi bir şekilde.[183]

٦٣٠٨- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ حَدِيثَيْنِ أَحَدُهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْآخَرُ عَنْ نَفْسِهِ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ قَاعِدٌ تَحْتَ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ وَإِنَّ الْفَاجِرَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَذُبَابٍ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ فَقَالَ بِهِ هَكَذَا قَالَ أَبُو شِهَابٍ بِيَدِهِ فَوْقَ أَنْفِهِ ثُمَّ قَالَ لَلَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ رَجُلٍ نَزَلَ مَنْزِلًا وَبِهِ مَهْلَكَةٌ وَمَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ نَوْمَةً فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ رَاحِلَتُهُ حَتَّى إِذَا اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْحَرُّ وَالْعَطَشُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ أَرْجِعُ إِلَى مَكَانِي فَرَجَعَ فَنَامَ نَوْمَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا رَاحِلَتُهُ عِنْدَهُ تَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ وَجَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ سَمِعْتُ الْحَارِثَ وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبُو مُسْلِمٍ اسْمُهُ عُبَيْدُ اللَّهِ كُوفِيٌّ قَائِدُ الْأَعْمَشِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ.

183 Bu ayette Yüce Allah, kötülüklerin şerrinden korunmayı -ki bu günahların örtülüp bağışlanmasıdır-, kulun istemediğini ortadan kalkmasına benzetmiş, cennete girmeyi (kulun isteği), samimi tevbeye bağlamıştır.Ayetteki "nusuh" kelimesi, "faul" vezninden olup mübalağalı anlatımda kullanılır. Tıpkı. "şekür=şükreden", "sabur=çok sabreden"de olduğu gibi. "Nasuh" kelimesinin kökü olan "nasaha" fiili, birşeyin sahtelikten ve şaibelerden hali ve beri olması manasına gelir. Tevbede, ibadette ve danışmada "nusuh" söz konusudur. Bu, tüm bu fiillerin, sahtelikten, kusur ve fesattan kurtarılması için gereklidir. Genel kullanımına göre nush, sahtekarlığın zıddıdır.Tevbe-i nasuh, günahtan dolayı tevbe etmek, sonra ona dönmemektir. Tıpkı sütün memeye bir daha dönmemesi gibi.O, dil ile istiğfar etmek, kalp ile pişman olmak, beden ile kendine sahip çıkmaktır.Tevbe eden samimi olmakta, tevbeye en ufak bir sahtekarlık sızmamaktadır. Bu durumda o, ya "mensuhun fiha" manasındadır ki "rakube=çok binilen", "halube= sütü bol hayvan" örneklerinde olduğu gibi veya özne manasındadır ki, nasih, sadık ve halis manalarına gelir."Tevbe-i nasuhu toplayan dört şey vardır: Dil ile istiğfar, bedenle vazgeçiş, bir daha dönmemeyi kalp ile isteme ve kötü dostları terketmek."

6308- Hâris ibnu Suveyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Mesud bize iki hadis bildirdi. Bu ikisinden biri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden, diğeri ise kendi nefsindendir. Kendi nefsinden bildirdiği haberde şöyle dedi:

-Bir mümin günahlarını sanki kendisi dağın altında oturuyormuş da dağ üzerine düşecekmiş gibi görür. Bir facir ise günahlarını burnunun üzerine konan bir sinek gibi görür ki o eliyle onu kovar.

Abdullah ibnu Mesud'un bize bildirdiği ikinci haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemdendir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki Allah Azze ve Celle kulunun tövbesinden dolayı şu adamın sevincinden daha fazla sevinir: Yolculuğa çıkan bu adam devesinin üzerinde yiyeceği ve içeceği olduğu hâlde kimsenin olmadığı, ıssız ve korkutucu bir yerde mola vermiş ve orada uykuya dalmıştı. Uyandığında üzerinde yemeği ve içeceği bulunan devesi gitmişti. Bu adam devesini aramaya çıkmış ancak aşırı sıcak, susuzluk ve Allah'ın dilediği diğer şeylerden dolayı: Mola verdiğim yerime döneyim, demişti. Mola verdiği yerine döndü ve tekrar uykuya daldı. Uyanıp başını kaldırdığında devesini yanında buldu."[184]

---

184 Muslim'de Enes'ten gelen rivayette şöyledir: "Adam aşırı sevincinden dolayı: Allahım sen benim kulumsun, ben de senin Rabbinim, der." Bu hadiste ilmin şu temel kaidesine işaret vardır: Aşırı sevinç, öfke vb. durumlarda kişi, yanılarak söylediği sözden dolayı yargılanmaz. Bundan dolayı kişi, "sen benim kulumsun, ben de senin rabbin" cümlesinden dolayı kâfir olmaz. Kastı o olmadığı hâlde, öfkenin etkisinden dolayı kişinin bu veya bundan daha tehlikeli hâllere düştüğü malumdur. Bu tür sözlerinden dolayı çok öfkeli bir hâlde söylediği sözden dolayı talâk gerçekleşmez ve dinden irtidat ettiğine hükmedilmez. Bu sevinç, kulun ihmal edip, yüz çevirmeyeceği kadar büyük bir sevinçtir. Buna ancak, Allah'ın isimleri, sıfatları ve O'nun yüceliğine yakışan hususları iyi bilen, bu konuda özel bir bilgisi bulunan kişiler anlar. Bu, ilâhi sevincin ihsan, cömertlik ve iyilikle ilgisine baktığın zaman anlayacağın bir husustur. Bu sevincin, O'nun uluhiyyeti ve Ma'bud oluşuyla bağlantısını düşündüğünde bu idrak, senin için daha önemli ve daha büyük bir hadisedir. Bunu, ancak O'nu seven seçkin kimseler idrak edebilir. Allah azze ve celle mahlukatı ancak kendisine ibadet etmeleri için yaratmıştır. Bu ibadet, O'na karşı beslenen sevgi, teslimiyet ve itaati kapsar. Göklerin ve yerin yaratılmasının gerçek sebebi budur. Yaratma ve emrin gayesi budur. Allah çok tevbe edenleri ve çokça temizlenenleri muhakkak ki sever. Bu sevgisi öyle bir sevinç doğurur ki, bu sevinç düşünülebilenlerin en büyüğüdür. Eğer bu sevinci tarif edebilecek Rasûlüllah'ın bildirdiğinden daha büyük bir sevinç örneği bu dünyada müşahede edilebilseydi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu da elbet bildirirdi. Fakat yolculuğu es-

٦٣٠٩- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ أَحَدِكُمْ سَقَطَ عَلَى بَعِيرِهِ وَقَدْ أَضَلَّهُ فِي أَرْضٍ فَلَاةٍ.

6309- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle bir kulunun tövbesinden dolayı, çölde devesiyle ilerlerken devesinden düşüp onu kaybetmiş sonra da onu bulmuş birisinin sevincinden dana çok sevinir."

٥-بَاب الضَّجْعِ عَلَى الشِّقِّ الْأَيْمَنِ

5- Sağ Yanı Üzerine Yatmak Bâbı

٦٣١٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَجِيءَ الْمُؤَذِّنُ فَيُؤْذِنَهُ.

6310- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin on bir rekât namaz kılardı. Fecrin aydınlığı iyice belirdikten sonra ve sabah namazının farzından önce hafif bir şekilde iki rekât namaz kılardı. Tâki müezzin namaz için kamet getirinceye kadar sağ tarafına uzanırdı.[185] (Hadisin geçtiği di-

---

nasında hayatını sürdüreceği yiyecek ve içeceğini kaybedip bulmaktan ümidini kesen bir insanın, bunu bulduktan sonra duyduğu sevinçten daha büyük bir sevinç yoktur. Çok sevdiği bir şeyi kaybedip sonra ele geçiren kimsenin hissettiği sevinçten daha büyük bir sevinç mevcut olmamıştır. İşte Allah Teâlâ'nın kulun tevbesinden dolayı duyduğu sevinç, bu kişinin sevinci gibi, hatta daha fazladır.

185 Hadis, yatmanın sağ taraf üzerine tamamlanacağını göstermektedir. Bu rivayet ile alâkalı çok şey söylenmiştir. Kalp insanın sol yanındadır. Sol yanına yatsaydı, bunda rahatlık daha fazla olduğu İçin uykuya dalabilirdi. Sağ yana yatmak böyle değildir. Bu yatışta kalp havada askıda durur, dolayısıyla kişi uykuya dalmaz, vb ifadeler denmiştir.

ğer yerler: 626, 994. 1123, 1160, 1170)

٦-بَاب إِذَا بَاتَ طَاهِرًا

6- Geceleyin Yatağına Abdestli Olarak Yatan Kimse Bâbı

٦٣١١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ مَنْصُورًا عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ وَقُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مُتَّ مُتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ فَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ فَقُلْتُ أَسْتَذْكِرُهُنَّ وَبِرَسُولِكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ قَالَ لَا وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ.

6311- Bera ibnu Azib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

"Geceleyin yatmak için yatağına geldiğinde, namaz abdesti gibi abdest al. Sonra sağ tarafın üzerine yat. Sonra da şöyle de: Allahım yüzümü sana teslim ettim, işimi sana havale ettim. Senden ümit ederek ve korkarak sırtımı sana dayadım. Sığınmak ve senden sakınmak ancak sana yönelmektedir. Allahım, indirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Nebi'ne iman ettim." Şayet o gece ölürsen fıtrat (İslâm) üzere ölürsün. Bu sözler, uykudan önceki söyleyeceğin son sözlerin olsun."

Bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tekrar ettim. "Allahım, indirdiğin Kitab'a iman ettim" kısmına geldiğimde dedim ki: "Senin Rasûlü'ne" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

"Hayır, (öyle deme) "gönderdiğin Nebi'ne" şeklinde söyle."[186] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 247, 6313, 6315, 7488)

186 Bu hadisten uyumak isteyen herkesin abdest almasının müstehap olduğu anlaşılmaktadır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatağa yattığında sağ elini yine sağ yanağının altına koyarak uyurlardı. Efendimiz'in bütün işlerine sağdan başlamayı sevdiğini biliyoruz. Ayrıca uyku ölümün kardeşidir. Ölen kimse kabre, kıbleye karşı ve sağ tarafı üzerine konur. Bir başka husus, otururak namaz kılmaya güç

٧-بَاب مَا يَقُولُ إِذَا نَامَ

7- Bâb: Bir Kimse Uyuyacağı Zaman Ne Der?

٦٣١٢- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا قَامَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

6312- Huzeyfe ibnu'l-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatağına girdiği zaman: "Bismike emûtu ve ehyâ" (Senin ismini anarak ölür ve dirilirim) der idi. Uyandığı zaman da şöyle derdi: "Elhamdulil-lâhil-lezi ehyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhin-nuşûr" (Öldürdükten sonra bizi dirilten Allah'a hamd olsun. Dönüş O'nadır.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6312, 6314, 6324, 7394)

٦٣١٣- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ رَجُلًا ح و حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى رَجُلًا فَقَالَ إِذَا أَرَدْتَ مَضْجَعَكَ فَقُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَا وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مُتَّ مُتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ.

6313- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir adama tavsiye edip şöy-

---

yetiremeyenler, sağına yatmasında bir sakınca olmadığı sürece, sağ tarafları üzerine yatarak namazlarını kılarlar. Böylece insan uykuya yatarken hem ölümü hatırlar, hem de uykusunun bir nevi ibadet olduğunu düşünür ve ölüme hazırlanır gibi, kendisini sadece Allah'ın öldüreceğini ve dirilteceğini bilerek, bu inancını Allah'a yakarışında bir kere daha teyit eder.

le buyurdu: "Yatağına girip yatmak istediğin zaman şöyle söyle: Allahım yüzümü sana teslim ettim, işimi sana havale ettim. Senden ümit ederek ve korkarak sırtımı sana dayadım. Sığınmak ve senden sakınmak ancak sana yönelmektedir. Allahım, indirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Nebi'ne iman ettim." Şayet o gece ölürsen fıtrat (İslâm) üzere ölürsün.[187] (Hadisin geçtiği diğer yerler; 247, 6311, 6313, 6315, 7488)

٨-بَاب وَضْعِ الْيَدِ الْيُمْنَى تَحْتَ الْخَدِّ الْأَيْمَنِ

8- Yatarken Sağ Eli Sağ Yanağın Altına Koymak Bâbı

٦٣١٤- حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنْ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

6314- Huzeyfe ibnu'l-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin yatağına uzandığı zaman sağ elini sağ yanağının altına koyar ve şöyle derdi: Sonra şu duayı söylerdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatağına girdiği zaman: "Bismike emûtu ve ehyâ" (Sen'in ismini anarak ölür ve dirilirim) der idi. Uyandığı zaman da şöyle derdi: "Elhamdulil-lâhil-lezi ehyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhin-nuşûr" (Öldürdükten sonra bizi dirilten Al-

187 Ölümün kardeşi olan uykuya yattığımızda, uyanıkken yaptığımız bütün işlerle alâkamız kesilir. Artık ne ölmemek, ne de yeniden hayata dönmek bizim gücümüz ve kudretimiz dahilinde değildir. Allah bizi uyuduktan sonra uyandırıp yeniden nasıl hayata döndürüyorsa ve biz bunu ölüm gelip çatıncaya kadar her gün nasıl yaşıyorsak, öldükten sonra da kıyamet gününde Allah'ın huzurunda toplanıp hesaba çekilmek üzere aynen uzun bir uykudan uyanır gibi diriltileceğiz. İşte uyku bize bunları hatırlatıyorsa, sanki o geceyi ibadetle geçirmiş gibi oluruz; çünkü bu çeşit bir tefekkürün de ibadet sayıldığını bilmemiz gerekir. O hâlde her gece yatağımıza yatarken ve uykudan kalkarken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığı bu duâları biz de tekrar etmeliyiz. Uyumadan önce yaptığımız dua, yaptığımız her hayırlı işin olduğu gibi geçirdiğimiz günün sonunu da Allah'a hamd ve şükürle bitirmemiz gerektiğine inanmamızın belirtisidir. Uykudan uyanınca yaptığımız duâ ise, işimizin ve günümüzün başlangıcının bizi sanki ölümden sonra dirilten Allah'ın yardımına ihtiyacımızın samimi bir göstergesidir.

lah'a hamd olsun. Dönüş O'nadır.)[188] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6312. 6314, 6324. 7394)

٩-بَاب النَّوْمِ عَلَى الشِّقِّ الْأَيْمَنِ

9- Sağ Tarafı Üzerine Yatarak Uyumak Bâbı

٦٣١٥- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَامَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً

---

188 Dinimiz, hayatımızın her alanıyla ilgili prensipler ve edep kuralları koymuş, bizden bunlara uymamızı istemiştir. Bildiğimiz gibi bu kuralların bazısı farz, bazısı sünnet, bazısı da mübah cinsindendir. Bunların hepsi bizim dünya ve âhiret mutluluğumuz için konulmuştur. Müslüman kişi, uyuması ve uyanmasının bile bir ibadet vasfı taşıdığının şuuru içindedir. Çünkü o, kendisinin her anının Allah'ın gözetim ve denetimi altında olduğunu bilir. Onun inancına göre Allah kendisini her an görmekte, her işlediğini bilmekte, her söylediğini duymakta, hatta kalbinden geçirdiği her şeyden anında haberdar olmaktadır. İşte bu sebeple, Allah'tan bir an olsun gâfil olmamak gerekir. Yatağa yatmadan önce abdest almak, sağ yanı üzerine yatmak sonra da yukarıda metni ve anlamı geçen duayı yapmak, kişinin uykusunu bile tam bir ibadete çevirmekte ve kendisini Allah'ın güvencesine almaktadır. Allah'ın güvencesine inanmış bir insana Allah'ın izni olmaksızın hiç kimse ve hiçbir şey zarar veremez. Bu dua, gerçekten tam bir inanış, teslim oluş ve adanış andıdır. Son derece açık ve net ifadelerden ibaret olan bu duanın anlamını her birimiz derinden düşünürsek, sanki Allah'a son defa hâlimizi arzediyormuşuz gibi bir hisse kapılabiliriz. Bu hisse kapılmakta son derece haklı sayılırız ve bir mü'minin sahip olması gereken hassasiyete sahip olduğumuz için sevinmemiz gerekir. Çünkü gerçekten yaptığımız bir dua son duamız, kıldığımız bir namaz son namazımız, tuttuğumuz oruç son orucumuz, kısacası yaptığımız herhangi bir iş son işimiz olabilir. Esasen bu his içinde yaşayan bir insan her anında Allah'ın rızasına uygun hareket eder. Anadolu insanının dilinde uykunun "küçük ölüm" olarak adlandırılması ne kadar mânidardır. Gece yatağına yatarken abdestli olan kimsenin tekrar abdest almasına gerek olmayacağı bellidir. Peygamber Efendimiz'in prensiplerinden biri de her işe sağdan başlamaktı. Burada gördüğümüz gibi, uykusuna da sağ tarafı üzerine yatarak başlardı. Üstelik, sağ tarafı üzerine yatmak sağlık açısından da son derece yararlıdır. Bilindiği gibi, insanın kalbi ve midesi sol tarafındadır. Her iki organımız da sıhhatimizin temel unsurlarından olup, sıkışması sağlık için zararlıdır. Bu sebeple tıp doktorları da kalp ve mide üzerine yatmamayı tavsiye ederler.

إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَهُنَّ ثُمَّ مَاتَ تَحْتَ لَيْلَتِهِ مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ ﴿ اسْتَرْهَبُوهُمْ ﴾ مِنَ الرَّهْبَةِ مَلَكُوتٌ مُلْكٌ مَثَلُ رَهَبُوتٌ خَيْرٌ مِنْ رَحَمُوتٍ تَقُولُ تَرْهَبُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَرْحَمَ.

6315- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatağına yattığı zaman sağ tarafına yatar ve şöyle derdi:

"Allahım yüzümü sana teslim ettim, işimi sana havale ettim. Senden ümit ederek ve korkarak sırtımı sana dayadım. Sığınmak ve senden sakınmak ancak sana yönelmektedir. Allahım, indirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Nebi'ne iman ettim."

Her kim bunları söyler ve o gece ölürse fıtrat (İslâm) üzere ölür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 247, 6311, 6313, 6315, 7488)

١٠-بَاب الدُّعَاءِ إِذَا انْتَبَهَ بِاللَّيْلِ

10- Geceleyin Uykudan Uyanan Kimsenin Okuyacağı Dua Bâbı

٦٣١٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ عِنْدَ مَيْمُونَةَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى حَاجَتَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ فَأَتَى الْقِرْبَةَ فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وُضُوءًا بَيْنَ وُضُوءَيْنِ لَمْ يُكْثِرْ وَقَدْ أَبْلَغَ فَصَلَّى فَقُمْتُ فَتَمَطَّيْتُ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَرَى أَنِّي كُنْتُ أَتَّقِيهِ فَتَوَضَّأْتُ فَقَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَتَتَامَّتْ صَلَاتُهُ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ فَآذَنَهُ بِلَالٌ بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَكَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَفِي بَصَرِي نُورًا وَفِي سَمْعِي نُورًا وَعَنْ يَمِينِي نُورًا وَعَنْ يَسَارِي نُورًا وَفَوْقِي نُورًا وَتَحْتِي نُورًا وَأَمَامِي نُورًا وَخَلْفِي نُورًا وَاجْعَلْ لِي نُورًا

قَالَ كُرَيْبٌ وَسَبْعٌ فِي التَّابُوتِ فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ وَلَدِ الْعَبَّاسِ فَحَدَّثَنِي بِهِنَّ فَذَكَرَ عَصَبِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعَرِي وَبَشَرِي وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ.

6316- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ben teyzem Meymune'nin yanında geceledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin kalktı, hacetini giderdi, ellerini ve yüzünü yıkadı. Sonra uyudu. Sonra kalktı ve su kırbasına geldi, onun ağız bağını çözdü. Sonra az bir su ile abdest aldı. Sonra namaza durdu. Ben de kalktım kendisini izlediğimi anlamasın diye yeni uyanır gibi yaptım ve abdest aldım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve namaza durdu. Ben de kalkıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin soluna durdum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni kulağımdan tuttu ve sağına getirdi. On üç rekât namaz kıldı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatıp uyudu ve uyuyan bir kimsenin çıkardığı gibi ses çıkardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyuduğu zaman hafifçe solurdu. Bilâl gelip namaz vaktini haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar abdest almadan namaz kıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Kalbimde bir nûr kıl, gözümde de bir nûr kıl, kulağımda da bir nûr kıl. Sağımda bir nûr, solumda bir nûr, üstümde bir nûr, altımda bir nûr, önümde bir nûr, arkamda bir nûr kıl. Benim için bir nur kıl!"

Kureyb şöyle dedi: Sonra ben İbnu Abbas'ın oğullarından bir adama kavuştum. O bana şu kelimeleri de söyledi: Sinirimi, etimi, kanımı, saçımı, derimi, kemiğimi ve iliğimi.[189] (Hadisin geçtiği yerler: 117, 138, 183, 697, 698, 699, 726, 728, 859, 992, 1198, 4569, 4570, 4571, 4572, 5919, 6215, 7452)

---

189 Namaz kılan kişinin, başkası ile ilgili bir durum için elini kullanması caizdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in uyuyup horladıktan sonra kalkınca abdest almaksızın namaz kılması, uykunun doğrudan abdesti bozmadığını ancak bozma ihtimali bulunduğunu göstermektedir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in gözleri uyur, kalbi uyumazdı. Şayet abdestini bozmuş olsa bunu bilirdi. Bu sebeple bazen uykudan kalkınca abdest alır, bazen de almazdı. Demek ki kişi cemaat olup namaz kılarken cemaat olan kişi imamın sağında namaza durur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin gece namazına baktığımız zaman sabah namazının sünneti ile on üç rekât kıldığını görüyoruz.

٦٣١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ أَبِي مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنْ اللَّيْلِ يَتَهَجَّدُ قَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ حَقٌّ وَقَوْلُكَ حَقٌّ وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ وَمُحَمَّدٌ حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ.

6317- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem teheccüd namazı için gece kalktığında şöyle derdi:

"Allahım! Hamd sanadır. Sen yerin ve göklerin nurusun. (Yeri ve gökleri nurlandıransın ve o ikisinde bulunanlar seninle doğru yolu bulurlar.) Hamd sanadır. Sen yerin, göklerin ve ikisi arasındakilerin Kayyumusun. (İşleri tedbir eden sensin.) Hamd sanadır. Sen haksın. (Varlığın gerçektir ve bunda hiçbir şüphe yoktur.) Senin vadin haktır. (Vadin muhakkak gerçekleşir) Senin sözün haktır. Ölümden sonra dirilmek haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Kıyamet Saati haktır. Peygamberler haktır. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem haktır.

Allahım! Sana teslim oldum, sana tevekkül ettim, sana iman ettim, sana yöneldim, bana verdiğin delillerle mücadele ettim ve aramızda seni hakem tayin ettim. Geçmiş ve gelecek, gizlediğim ve açığa vurduğum günahlarımı bağışla. Sen Mukaddim ve Muahhirsin. Senden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur." (Hadisin geçtiği yerler: 1120, 7385, 7442, 7499)

١١-بَاب التَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحِ عِنْدَ الْمَنَامِ

11- Uyunacağı Zaman Allahu Ekber Ve Subhanallah Demek Bâbı

٦٣١٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَام شَكَتْ مَا تَلْقَى فِي يَدِهَا مِنْ الرَّحَى فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تَجِدْهُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَ فَجَاءَنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْتُ أَقُومُ فَقَالَ مَكَانَكِ فَجَلَسَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ إِذَا أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا أَوْ أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَهَذَا خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ وَعَنْ شُعْبَةَ عَنْ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ التَّسْبِيحُ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ.

6318- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fatıma'nın el değirmeniyle hububat öğütmekten dolayı eline hastalık gelmişti. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e birtakım harp esirleri getirildiği Fatıma'ya ulaştı. Fatıma da o esirlerden bir hizmetçi istemek üzere babasına gitti, fakat babasını evde bulamadı. İsteğini Âişe'ye söyledi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğinde Âişe, Fatıma'nın geldiğini ve dileğini kendisine söyledi. Alî dedi ki:

-Müteakiben biz yataklarımıza girmiş hâlde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi. Biz hemen yatağımızdan kalkmağa davrandık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yerinizde durunuz!" buyurdu ve ikimizin arasına oturdu hattâ ben göğsümün üzerine dokunan iki ayağının serinliğini hissettim. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İyi dinleyin! Ben size, sizin benden istediğiniz esir hizmetçiden daha hayırlı bir şeyi göstereceğim: Siz gece yataklarınıza girdiğinizde otuz dört defa 'Allahu Ekber', otuz üç kere 'Elhamdulillâh' ve otuz üç kere de 'Subhânallah' deyin. Bunları söylemeniz sizler için benden istediğiniz hizmetçiden daha hayırlıdır."

İbnu Sîrîn, "Subhanallah" demenin otuz dört kere olacağını söylemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3113, 3705, 5361, 5362)

١٢-بَاب التَّعَوُّذِ وَالْقِرَاءَةِ عِنْدَ الْمَنَامِ

12- Uyunacağı Zaman Allah'a Sığınmak ve (Felak, Nas ve İhlâs Sûrelerini) Okumak Bâbı

٦٣١٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ نَفَثَ فِي يَدَيْهِ وَقَرَأَ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ بِهِمَا جَسَدَهُ.

6319- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatağına yatmak için geldiği zaman Felâk, Nas ve İhlâs sûrelerini okur, sonra ellerine üfler ve onunla vücudundan ulaşabildiği yerleri meshederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5017, 5748)

١٣-بَاب

13- Bâb

٦٣٢٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَنْفُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ تَابَعَهُ أَبُو ضَمْرَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَقَالَ يَحْيَى وَبِشْرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ مَالِكٌ وَابْنُ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6320- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin biriniz yatacağına yatacağı zaman izarının iç tarafıyla döşeğini silksin. Çünkü o kimse, kendisinden sonra ne olduğunu bilmez. Sonra da şöyle desin:

Rabbim, ancak senin isminle yan tarafımı yatağıma koydum. Senin isminle de kaldırırım. Eğer canımı tutup alacaksan, beni öldüreceksen bana merhamet et! Şayet beni yaşatacaksan, tıpkı salih kullarını koruduğun gibi beni koru!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6320, 7393)

١٤-بَاب الدُّعَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ

14- Gece Yarısında Dua Etmenin Fazileti Bâbı

٦٣٢١- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَنَزَّلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ يَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ.

6321- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rabbimiz Tebareke ve Teâlâ gecenin son üçte birinde her gece dünya semasına iner ve şöyle der: Kim bana dua ederse ona icabet ederim. Kim benden bir şey isterse onu ona veririm. Her kim de benden bağışlanma dilerse onu bağışlarım."[190] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1145, 7494)

---

190 Nüzûl (inmek); yüce Allah'ın celâline ve azametine yakışır bir şekilde sıfatıdır. Onun nüzûlü tıpkı istivası, yaratılmışların istivasına benzemediği gibi, yaratılmışların nüzulüne benzemez. O hâlde ehl-i sünnet ve'l-cemaat nüzulün yüce Allah'ın gerçek anlamda ve O'nun dilediği keyfiyette olmak üzere hakiki bir sıfatı olduğuna iman ederler. Onlar Kitap ve sünnette sabit olan bütün sıfatları kabul ettikleri gibi nüzulü de kabul ederler ve burada dururlar. Herhangi bir keyfiyetlendirme ve temsile gitmezler. Böyle bir sıfatı reddetmez ve ta'til etmezler.

١٥-بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْخَلَاءِ

15- Tuvalete Girerken Söylenecek Duâ Bâbı

٦٣٢٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ.

6322- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tuvalete gireceği zaman şöyle derdi: "Allahumme inni euzu bike minel-hubsi vel-habâis."

"Allahım, pislikten ve pis olan şeylerden (dişi ve erkek şeytandan) sana sığınırım." (Hadisin geçtiği diğer yer: 142)

١٦-بَاب مَا يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ

16- Kişinin Sabahleyin Okuyacağı Duâ Bâbı

٦٣٢٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَيِّدُ الِاسْتِغْفَارِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ إِذَا قَالَ حِينَ يُمْسِي فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِذَا قَالَ حِينَ يُصْبِحُ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ مِثْلَهُ.

6323- Şeddâd ibnu Evs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'tan bağışlanma isterken söylenilecek sözlerin en üstünü şu sözlerdir:

«Allahım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Beni sen yarattın, ben senin kulunum. Ben gücüm yettiğince sana verdiğim ahdim ve sözüm üzereyim. Yapmış oldu-

ğum günahların şerrinden sana sığınırım. Üzerime olan nimetlerini itiraf ediyorum. Yapmış olduğum günahlarımı itiraf ediyorum. Beni bağışla! Muhakkak ki günahları senden başkası bağışlayamaz.»

Her kim bu sözleri kalbinden ihlâslı bir şekilde ve sevabına kesin inanarak gündüz vakti söyler ve o günün akşamına varmadan ölecek olursa muhakkak ki o Cennet ehlindendir. Her kim bu sözleri kalbinden ihlâslı bir şekilde ve sevabına kesin inanarak geceleyin söyler ve sabaha ulaşmadan önce ölürse o da Cennet ehlindendir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6306)

٦٣٢٤- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

6324- Huzeyfe ibnu'l-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyumak istediği zaman: "Bismike emûtu ve ehyâ" (Senin ismini anarak ölür ve dirilirim) der idi. Uyandığı zaman da şöyle derdi: "Elhamdulil-lâhil-lezi ehyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhin-nuşûr" (Öldürdükten sonra bizi dirilten Allah'a hamd olsun. Dönüş O'nadır.) (Hadisin geçtiği diğer yer: 6312)

٦٣٢٥- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ خَرَشَةَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا فَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

6325- Ebu Zerr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin yatağına yattığı zaman: "Bismike emûtu ve ehyâ" (Senin ismini anarak ölür ve dirilirim) der idi. Uyandığı zaman da şöyle derdi: "Elhamdulil-lâhil-lezi ehyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhin-nuşûr" (Öldürdükten sonra bizi dirilten Allah'a hamd olsun. Dönüş O'nadır.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6325, 7395)

١٧-بَاب الدُّعَاءِ فِي الصَّلَاةِ
17- Namazda Dua Bâbı

٦٣٢٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ إِنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6326- Ebu Bekir es- Siddîk -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

Bana bir dua öğret de onunla namazımda dua edeyim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şöyle dua et: Allahım! Ben nefsime çok zulmettim. Günâhları senden başkası bağışlamaz. Katından bir mağfiretle beni bağışla. Bana merhamet et. Muhakkak ki sen kullarının günâhlarını bağışlayan ve bütün insanlara merhamet edensin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 834, 7388)

٦٣٢٧- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ أُنْزِلَتْ فِي الدُّعَاءِ.

6327- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«Namazda kıraatini çok yükseltme» (İsra: 110)[191] âyeti duâ hakkında indirilmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4723)

٦٣٢٨- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَقُولُ فِي الصَّلَاةِ السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى

191 Gündüz namazlarını kılarken açıkça okuma, gece namazlarını kılarken de gizli okuma manasınadır.

فُلَانٍ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ إِلَى قَوْلِهِ الصَّالِحِينَ فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ صَالِحٍ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنْ الثَّنَاءِ مَا شَاءَ.

6328- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber namaz kılarken teşehhüde oturduğumuzda: "Selâm Allah'ın üzerine olsun. Selam falan'ın üzerine olsun" derdik. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gün bize şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki selâm Allah'tır. Sizden biri namazda teşehhüde oturduğu zaman şöyle desin: Ettehiyyâtü lillâhi vessalavâtu vet-tayyibât. Esselâmu aleyke eyyuhen-Nebiyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh. Esselâmu aleynâ ve a'lâ i'badillâhis-sâlihin. Eşhedu enlâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden a'bduhu ve Rasûluh."

(Bütün selâmlar, salavât ve güzellikler Allah'adır. Allah'ın selâmı rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun ey Nebi! Selâm, bizim ve Allah'ın sâlih kullarının üzerine olsun. -O böyle dediği zaman gökte ve yerde olan salih her kula isabet eder- Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlü'dür.)

Sonra istediği duayı seçer ve onunla dua eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 831, 835, 1202, 6230, 6265)

١٨-بَاب الدُّعَاءِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

18- Farz Namazdan Sonra Okunacak Dua Bâbı

٦٣٢٩- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالدَّرَجَاتِ وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ قَالَ كَيْفَ ذَاكَ قَالُوا صَلَّوْا كَمَا صَلَّيْنَا وَجَاهَدُوا كَمَا جَاهَدْنَا وَأَنْفَقُوا مِنْ فُضُولِ أَمْوَالِهِمْ وَلَيْسَتْ لَنَا أَمْوَالٌ قَالَ أَفَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَمْرٍ تُدْرِكُونَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ

وَتَسْبِقُونَ مَنْ جَاءَ بَعْدَكُمْ وَلَا يَأْتِي أَحَدٌ بِمِثْلِ مَا جِئْتُمْ بِهِ إِلَّا مَنْ جَاءَ بِمِثْلِهِ تُسَبِّحُونَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَتَحْمَدُونَ عَشْرًا وَتُكَبِّرُونَ عَشْرًا تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سُمَيٍّ وَرَوَاهُ ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ سُمَيٍّ وَرَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ وَرَوَاهُ جَرِيرٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَرَوَاهُ سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6329- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fakirler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Zenginler, yüce derecelere ve kalıcı nimetlere ulaştılar.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu nasıl oldu?" diye sordu. Şöyle dediler:

-Onlar bizim kıldığımız gibi namaz kılıyor, bizim cihad ettiğimiz gibi cihad ediyorlar. Onlar mallarının arta kalanından da Allah yolunda infak ediyorlar. Bizim ise infak edecek malımız yoktur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Size bir iş bildireyim mi ki onu yaptığınızda sizleri (hayırda) geçenlere ulaşasınız ve sizden sonra sizlere kimse ulaşamasın? Bununla da aralarında bulunduğunuz insanlar içinde en hayırlısı sizler olasınız. Bunun aynını yapan kişi bundan müstesnadır: Her farz namazın ardından on kere Subhanallah, on kere Elhamdulillah ve on kere Allahu Ekber dersiniz." (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 843)

٦٣٣٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ وَرَّادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ الْمُغِيرَةُ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ إِذَا سَلَّمَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُسَيَّبَ.

6330- Muğîra ibnu Şu'be'nin kâtibi Verrad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Muğire ibnu Şu'be, Muaviye'ye gönderilmek üzere bana yazdırdığı bir mektupta şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem her farz namazın ardından şöyle derdi:

"La ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîkeleh lehul-mulku velehul-hamdu ve huve a'lâ külli şeyin kadir.

Allahumme lâ mânia lima e'tayte, velâ mu'tiye limâ mena'te, velâ yenfeu zel-ceddi minkel cedd"

(Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. O tektir ve O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'nadır ve O, here şeye kâdirdir. Allahım! Senin verdiğini engelleyecek, engellediğini de verecek yoktur. Hiçbir makam sahibinin makamı senin katında fayda vermez.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 844, 1477, 2408, 5975, 6473, 6615)

١٩-بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ﴾ وَمَنْ خَصَّ أَخَاهُ بِالدُّعَاءِ دُونَ نَفْسِهِ

19- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

«Onlara dua da et; zira senin duan, onlar için bir rahatlıktır.» (Tevbe: 103)[192]

Kendinden Başka Din Kardeşi İçin Dua Eden Kimse

وَقَالَ أَبُو مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ.

192 Cihaddan geri kalan Ebu Lübabe ve arkadaşları daha sonra cihaddan geri kalmalarına pişman olmuşlar ve kendilerini Mescid'in direğine bağlayarak, Allah tarafından affedilinceye kadar kendilerini çözmeyeceklerine yemin etmişlerdi. Allah azze ve celle bunların tevbelerini kabul etmiş onlar da kendilerini bağladıkları direkten çözmüş ve mallarını getirip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vermek istemişler ve ona "Ey Allah'ın Resulü, işte mallarımız, bunları al sadaka olarak dağıt ve bizim için af dile." demişlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ben, sizin mallarınızdan bir şey almakla emrolunmadım." buyurmuş bunun üzerine de bu âyet-i kerime nazil olmuş. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onların mallarından bir kısmını alıp dağıtmıştır.

Ebu Mûsâ şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allahım! Ubeyd Ebu Âmir'i bağışla! Allahım! Abdullah ibnu Kays'ın günahını bağışla.

٦٣٣١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى سَلَمَةَ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَيَا عَامِرُ لَوْ أَسْمَعْتَنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ فَنَزَلَ يَحْدُو بِهِمْ يُذَكِّرُ تَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَذَكَرَ شِعْرًا غَيْرَ هَذَا وَلَكِنِّي لَمْ أَحْفَظْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ وَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْلَا مَتَّعْتَنَا بِهِ فَلَمَّا صَافَّ الْقَوْمَ قَاتَلُوهُمْ فَأُصِيبَ عَامِرٌ بِقَائِمَةِ سَيْفِ نَفْسِهِ فَمَاتَ فَلَمَّا أَمْسَوْا أَوْقَدُوا نَارًا كَثِيرَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ النَّارُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقِدُونَ قَالُوا عَلَى حُمُرٍ إِنْسِيَّةٍ فَقَالَ أَهْرِيقُوا مَا فِيهَا وَكَسِّرُوهَا قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نُهَرِيقُ مَا فِيهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ.

6331- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşına çıktık. Geceleyin yürürken bir adam Âmir'e dedi ki: Ey Âmir! Kısa vezinli şiirlerinden bize birkaç parça dinletmez misin? Âmir şâir biriydi. Bunun üzerine Âmir hayvanından aşağıya indi ve şiiriyle kafile develerini yönlendirmeye başladı:

"Allahım! Şayet Sen hidayet etmemiş olaydın, biz doğru yolu bulamazdık."

Bu sözlerden başka sözler de söyledi ancak ben onu ezberlemedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şiir okuyup develeri yönlendiren de kimdir?" diye sordu. Sahabeler: Âmir ibnu Ekva'dır, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah Âmir'e rahmet etsin!" diye duâ etti. Kafileden bir kişi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu duâ bereketiyle Âmir cenneti kazandı. Âmir'in şehitliği vacip oldu. Âmir'le ve onun şiir ve kahramanlıklarıyla bizleri bir süre daha faydalandırsaydınız! dedi. Müslümanlarla müşrikler savaş meydanında karşı karşıya geldiler ve savaş başladı. Âmir kendi kılıcıyla yaralandı ve öldü.

Akşam olduğu zaman Müslümanlar bir çok ateşler yaktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bu ateşler nedir, ne üzerine yakıyorsunuz?" diye sordu. Sahabeler: Evcil eşeklerin etini pişirmek için yaktılar, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "O etleri dökünüz, kapları da kırınız!" buyurdu. Sahabelerden biri: Ey Allah'ın Rasûlü! Etleri döküp, kapları yıkasak olmaz mı? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Veya öyle yapın!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2477, 4196, 5497, 6148, 6891)

٦٣٣٢- حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو هُوَ ابْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ رَجُلٌ بِصَدَقَةٍ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ فُلَانٍ فَأَتَاهُ أَبِي فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى.

6332- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sadakasını getirdiği zaman, ona: "Allahım! Falanca'nın ailesine salât ve selâm eyle." diye dua ederdi. Babam sadakasını getirdiğinde Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem "Allahım! Ebu Evfâ ailesine salât ve selâm eyle" diye dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1497, 4166, 6359)

٦٣٣٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرًا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَهُوَ نُصُبٌ كَانُوا يَعْبُدُونَهُ يُسَمَّى الْكَعْبَةَ الْيَمَانِيَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَصَكَّ فِي صَدْرِي فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا قَالَ فَخَرَجْتُ فِي خَمْسِينَ فَارِسًا مِنْ أَحْمَسَ مِنْ قَوْمِي وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ فَانْطَلَقْتُ فِي عُصْبَةٍ مِنْ قَوْمِي فَأَتَيْتُهَا فَأَحْرَقْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا أَتَيْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا مِثْلَ الْجَمَلِ الْأَجْرَبِ فَدَعَا لِأَحْمَسَ وَخَيْلِهَا.

6333- Cerîr ibnu Abdullah el-Ahmesî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" Zul-

Halasa, Has'am kabilesi yurdunda, Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu bir bina idi. Yemenlilerin Kâbe'si diye anılırdı.

Ahmesliler at sahipleri olup iyi binici idiler. Ben ise at üzerinde duramıyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem göğsüme vurdu. Öyle ki ben, O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm. Şöyle buyurdu:

-"Allahım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidayet edici, hidayet edilmiş kıl."

Akabinde ben kavmim olan Ahmes'ten elli atlı ile birlikte yola çıktım. Oraya geldim ve orayı yaktım. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelip: Ey Allah'ın Rasûlü! Ben senin huzuruna ancak o şirk mabedi Zu1-Halasa'yi uyuzlu bir deve gibi harap bir hâlde bıraktım da geldim, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ahmes kavmine ve atlarına dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3020, 3036, 3076, 3823, 4355, 4356, 4357, 6089)

٦٣٣٤- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَسٌ خَادِمُكَ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ.

6334- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Annem Ümmü Süleym, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: Oğlum Enes sana hizmet etsin, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

"Allah'ım! O'nun malını ve çocuklarını çoğalt. O'na verdiğin şeyleri de bereketli kıl." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1982, 6344, 6378, 6380)

٦٣٣٥- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً أَسْقَطْتُهَا فِي سُورَةِ كَذَا وَكَذَا.

6335- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Mescid'de Kur'ân okuyan

birini işitti ve şöyle buyurdu:

-"Allah o Kur'ân okuyan adama rahmet etsin. Muhakkak o bana şu ve şu sûrelerden düşündüğüm şu ve şu âyetleri hatırlattı." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2655)

٦٣٣٦- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسْمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

6336- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşından elde edilen ganimetleri paylaştırıyordu. Kimine az, kimine de fazla vermişti. Bunun üzerine bir adam şöyle dedi:

-Ganimetleri bu şekilde taksim etmekle cennete girip Allah'ın vechini görmek murad edilmemiştir.

O adamın bu sözünü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öfkelendi. Öyle ki ben öfkesini O'nun yüzünde gördüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah Musa aleyhisselâma merhamet etsin. O, bundan daha büyük eziyetlerle karşılaşmış ve sabretmişti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3150, 3405, 4335, 4336, 6059, 6100, 6291, 6336)

٢٠-بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ السَّجْعِ فِي الدُّعَاءِ

20- Kafiyeli Sözlerle Dua Etmenin Hoş Karşılanmadığı Bâbı

٦٣٣٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ أَبُو حَبِيبٍ حَدَّثَنَا هَارُونُ الْمُقْرِئُ حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ الْخِرِّيتِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدِّثْ النَّاسَ كُلَّ جُمُعَةٍ مَرَّةً فَإِنْ أَبَيْتَ فَمَرَّتَيْنِ فَإِنْ أَكْثَرْتَ فَثَلَاثَ مِرَارٍ وَلَا تُمِلَّ النَّاسَ هَذَا الْقُرْآنَ وَلَا أُلْفِيَنَّكَ تَأْتِي الْقَوْمَ وَهُمْ فِي حَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِهِمْ فَتَقُصُّ

عَلَيْهِمْ فَتَقْطَعُ عَلَيْهِمْ حَدِيثَهُمْ فَتُمِلُّهُمْ وَلَكِنْ أَنْصِتْ فَإِذَا أَمَرُوكَ فَحَدِّثْهُمْ وَهُمْ يَشْتَهُونَهُ فَانْظُرْ السَّجْعَ مِنْ الدُّعَاءِ فَاجْتَنِبْهُ فَإِنِّي عَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا ذَلِكَ يَعْنِي لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا ذَلِكَ الِاجْتِنَابَ.

6337- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Haftada bir kez insanlara sohbet et. Bunu azımsarsan haftada iki kez sohbet et. Bundan daha fazla ders yapmak istersen haftada üç kez sohbet et. İnsanları Kur'ân'dan bıktırma! Sakın ola ki insanlar kendi aralarında konuşurlarken onların yanına gelerek sözlerini kesip onlara bir şey anlatarak onları usandırdığını görmeyeyim. Onları kendi aralarında konuşur bir hâlde bulduğunda sus, konuşma! Onlar senin konuşmanı isterler ve seni de dinlemeye iştiyaklı olurlarsa onlarla dini konuda sohbet et. Kafiyeli sözlerle dua etmekten sakın. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ve ashabının kafiyeli sözlerle dua etmediklerini ve bundan kaçındıklarını gördüm.

٢١-بَاب لِيَعْزِمْ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرِهَ لَهُ

21- Bâb: "Sizden biri dua ederken Allah'a kesin ifadelerle dua etsin. Muhakkak ki Allah'ı hiçbir zorlayıcı yoktur."

٦٣٣٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعْزِمْ الْمَسْأَلَةَ وَلَا يَقُولَنَّ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ فَأَعْطِنِي فَإِنَّهُ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ.

6338- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biri dua ederken "Allahım dilersen bana ver" demesin. Allah'a kesin ifadelerle dua etsin. Muhakkak ki Allah'ı hiçbir zorlayıcı yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7464)

٦٣٣٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ

أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ لِيَعْزِمْ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرِهَ لَهُ.

6339- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sakın ola ki sizden bir: Allahım dilersen beni bağışla! Allahım dilersen bana merhamet et! diye dua etmesin. Allah'a kesin ifadelerle dua etsin. Muhakkak ki Allah için hiçbir zorlayıcı yoktur!" (Hadisin geçtiği diğer yer: 7477)

٢٢-بَاب يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ مَا لَمْ يَعْجَلْ

22- Bâb: Acele Etmediği Takdirde Kulun Duasına İcabet Edilir

٦٣٤٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي.

6340- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biri Allah'a dua eder, sonra da: "Dua ettim de duam kabul edilmedi" diyerek acele etmez ise onun duasına icabet edilir."

٢٣-بَاب رَفْعِ الْأَيْدِي فِي الدُّعَاءِ

23- Dua Ederken Elleri Kaldırmak Bâbı

وَقَالَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ.

Ebu Musa el-Eş'arî şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dua etti sonra da ellerini kaldırdı, Öyle ki ben O'nun koltuk altının beyazlığını gördüm.

İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ellerini kaldırdı ve "Allahım! Halid'in yaptığı bu işten sana sığınırım" diye dua etti.

٦٣٤١-قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ وَشَرِيكٍ سَمِعَا أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ.

6341- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dua ederken ellerini kaldırdı. Öyle ki ben O'nun koltuk altının beyazlığını gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1031, 3565)

٢٤-بَاب الدُّعَاءِ غَيْرَ مُسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةِ

24- Kıbleden Başka Tarafa Yönelerek Dua Etmek Bâbı

٦٣٤٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْقِيَنَا فَتَغَيَّمَتْ السَّمَاءُ وَمُطِرْنَا حَتَّى مَا كَادَ الرَّجُلُ يَصِلُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَلَمْ تَزَلْ تُمْطَرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ فَقَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَصْرِفَهُ عَنَّا فَقَدْ غَرِقْنَا فَقَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَجَعَلَ السَّحَابُ يَتَقَطَّعُ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَلَا يُمْطِرُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ.

6342- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cuma günü hutbe verirken bir adam ayağa kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua etsen de bize yağmur verse.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de dua etti ve bize yağmur indirildi. Öyle ki bol yağan yağmurdan dolayı neredeyse evlerimize gidemeyecektik. Gelecek cumaya kadar yağmur yağmaya devam etti. O adam veya bir başkası kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a dua et de yağmuru durdursun. Artık yağmura doyduk.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Allahım! Üzerimize değil çevremize yağdır" diye dua etti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu duasından sonra Medine'nin etrafından dağılmaya başladı. Medine etrafına yağmur yağdığı hâlde Medine'ye yağmur yağmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 932, 933, 1013-1019, 1021, 1029, 1033, 3582, 6093)

٢٥-بَاب الدُّعَاءِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ

25- Kıbleye Yönelerek Duâ Etmek Bâbı

٦٣٤٣- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هَذَا الْمُصَلَّى يَسْتَسْقِي فَدَعَا وَاسْتَسْقَى ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَقَلَبَ رِدَاءَهُ.

6343- Abdullah ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yağmur duası yapmak için bu musallaya çıktı. Allah'a yağmur indirmesi için dua etti. Sonra kıbleye döndü ve ridasını ters çevirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1005)

٢٦-بَاب دَعْوَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَادِمِهِ بِطُولِ الْعُمُرِ وَبِكَثْرَةِ مَالِهِ

26- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hizmetçisine Uzun Ömürlü ve Malının Çok Olması İçin Duâ Etmesi Bâbı

٦٣٤٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَرَمِيٌّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ خَادِمُكَ أَنَسٌ ادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ.

6344- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Annem Ümmü Süleym Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Enes sana hizmet etsin. Onun için Allah'a dua et. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de bana şöyle dua etti:

"Allah'ım! Onun malını ve çocuklarını çoğalt! O'na verdiğin şeyleri bereketli kıl!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1982, 6334, 6344, 6378, 6380)

٢٧-بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْكَرْبِ

27- Üzüntü Hâlinde Okunacak Dua Bâbı

٦٣٤٥- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو عِنْدَ الْكَرْبِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

6345- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzüntü hâlinde şöyle dua ederdi: "Azim ve Halim olan Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Göklerin ve yerin Rabbi olan, Yüce Arşın Rabbi olan Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6346, 7426, 7431)

٦٣٤٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَقَالَ وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ مِثْلَهُ.

6346- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üzüntü hâlinde şöyle dua ederdi: "Azim ve Halim olan Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Göklerin ve yerin Rabbi olan, Yüce Arşın Rabbi

olan Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6345, 6346, 7426, 7431)

٢٨-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ

28- Belânın Meşakkatinden Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٤٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي سُمَيٌّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ قَالَ سُفْيَانُ الْحَدِيثُ ثَلَاثٌ زِدْتُ أَنَا وَاحِدَةً لَا أَدْرِي أَيَّتُهُنَّ هِيَ.

6347- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem belânın meşakkatinden, helâka ileten sebepten, kazanın kötüsünden,[193] düşmanların sevinmesinden Allah'a sığınır idi.

Sufyan şöyle dedi: Üç şeyden dördüncüsünü ben söyledim. Ama hangisi olduğunu bilmiyorum.[194] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6616)

---

193 Kader ve kaza, Yüce Allah'ın, ezelden ebede kadar olacak bütün şeylerin zaman ve yerini, özellik ve niteliklerini, ezeli ilmiyle bilip sınırlaması ve takdir etmesi, demektir. Allah'ın ilim ve irade sıfatlarıyla ilgili bir kavram olan kader, evreni, evrendeki tüm varlık ve olayları belli bir nizam ve ölçüye göre düzenleyen ilahi kanunu ifade eder. Kaza ve kadere inanmak demek, hayır ve şer iyi ve kötü, acı ve tatlı, canlı ve cansız, faydalı ve faydasız her ne varsa hepsinin Allah'ın bilmesi, dilemesi, kudreti, takdiri ve yaratması ile olduğuna, Allah'tan başka yaratıcı bulunmadığına inanmak demektir. Dünyada meydana gelmiş ve gelecek olan her şey, Allah'ın ilmi, dilemesi, takdiri ve yaratması ile olur. Kader konusunda bilinmesi gereken bir başka husus da şudur: Kader iç yüzünü ancak Allah'ın bilebileceği, mutlak ve kesin bir biçimde çözümlenmesi mümkün olmayan bir ilâhi sırdır. Zaman ve mekân kavramlarıyla yoğrulmuş bulunan insan aklı, zaman ve mekân boyutlarının söz konusu olmadığı bir ilâhi ilmi, irade ve kudreti kavrayabilme güç ve yeteneğinde değildir. Kader konusunu kesin biçimde çözmeye girişmek, insanın kapasitesini zorlaması ve imkansıza talip olması demektir.

194 Merfu olarak rivayet edilen bu hadiste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üç haslet zikretmiş, dördüncüsünü ise Sufyan zikretmiştir. Bazı rivayetlerde bu dört özellik zikredilmiştir. Buhari, Kader Kitabı'nda 6616 nolu rivayette bunun dördünü rivayet etmiştir. Diğer gelen rivayetlerde de bu dördüncünün "düşmanların sevinmesi" olduğu belirlenmiştir. (İbnu Hacer: Fethul-Bari. Aynı hadisin şerhinden.)

٢٩-بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى

29- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: 'Allâhumme! Er-Refîkal-Alâ Yâ Allah! En Yüksek Refîk'i Tercih Ederim" Duası Bâbı

٦٣٤٨- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ فِي رِجَالٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ لَنْ يُقْبَضَ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِي غُشِيَ عَلَيْهِ سَاعَةً ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى السَّقْفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى قُلْتُ إِذًا لَا يَخْتَارُنَا وَعَلِمْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ قَالَتْ فَكَانَتْ تِلْكَ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى.

6348- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sağlığı zamanında şöyle derdi: "Hiçbir peygamber cennetteki yerini görmeden ruhu kabzolunmaz. Sonra onun gideceği yere gitmesi onun arzusuna bırakılır veya da muhayyer kılınır." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölümünden önceki hastalığı esnasında, başı benim dizimin üzerinde bulunduğu bir sırada kendisine bir baygınlık geldi. Sonra ayılınca gözü açılıp evin tavanına doğru dikildi. Sonra da:

"Allahım! Beni Refîkul-Â'lâ zümresine kat!" diye duâ etti. Bunun üzerine ben:

-Artık Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi tercih etmiyor, dedim. Anladım ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin daha önceki sözü doğrudur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin söylediği en son sözleri "Allâhumme, er-Refikul-A'lâ" (Allahım! Beni Refîkul-Â'lâ zümresine kat!) duası oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4435, 4436, 4437, 4463, 4586, 6509)

٣٠-بَاب الدُّعَاءِ بِالْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ

30- Ölüm ve Hayatla Dua Etmek Bâbı

٦٣٤٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعًا قَالَ لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ

6349- Kays ibnu Ebî Hâzim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hastalığı esnasında Habbâb ibnul-Eret'i ziyarete gittim. Tedavi için karnını yedi defa dağlamıştı. Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri ölümü temenni etmekten yasaklamamış olsaydı, şu an muhakkak ölmeyi temenni ederdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5672, 6350, 6430, 6431, 7234)

٦٣٥٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعًا فِي بَطْنِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ.

6350- Kays ibnu Ebî Hâzim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hastalığı esnasında Habbâb ibnul-Eret'i ziyarete gittim. Tedavi için karnını yedi defa dağlamıştı. Onu şöyle derken işittim: Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri ölümü temenni etmekten yasaklamamış olsaydı, muhakkak ölmeyi temenni ederdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5672, 6349, 6350, 6430, 6431, 7234)

٦٣٥١- حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ الْمَوْتَ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًا لِلْمَوْتِ فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.

6351- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Sizden biriniz başına (dünyalık) bir musibet, bir zarar geldiği zaman ölümü temenni etmesin. Şayet bunu yapmak zorunda kalırsa o zaman şöyle desin: Allahım! Hayat benim için hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat, ölüm benim için hayırlı ise beni öldür."[195] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5671, 7233)

195 Geçen hadisler ölümü temenni etmenin ve ölmek için dua etmenin yasak olduğunu gösteriyor. Zira ölümle amel kesilmektedir. Hayat amel edebilme sebebi, amel ise sevabı artırma sebebidir. Tevhidden ayrılmamak dışında bir ameli olmasa da böyledir. Çünkü amellerin en faziletlisi Tevhid üzere devam etmektir. Bunu Allah Azze ve Celle korusun dinden çıkma ihtimali geri çevirmez. Zira bu nadirdir. İman, kalplerin sevinci ile karıştığı zaman bir kimsede bunun vuku bulması zordur. Olmuştur ama nadirdir. Kim acele eder de ölümü talep ederse bu onun için hayırlı olmaz. Ahmed ve Müslim'de Hemmam'ın Ebu Hureyre'den rivayetinde şöyle geçer: "Müminin ömrü arttıkça hayrı artar" "O hâlde kötülük işlemesiyle yaşaması onun için şer olur" denirse buna verilecek cevaplar şöyledir: Birincisi; bu kâmil mümin hakkında olmasına yorumlanır. Bu uzak bir ihtimaldir. İkincisi; mümin, gerek büyük günahlardan uzaklaşarak gerekse güzel ameller işleyerek günahları örter, kötülüklerini zayıflatabilir. İman devam ettiği sürece iyilikleri kalıcıdır. Üçüncüsü; bu rivayet, konu ile ilgili hadiste "umulur ki" ifadesi ile kayıtlama yapılmıştır. Bu kesinlik değil, yüksek ihtimal ifade eder. Haberin kaynağı Allah (Azze ve Celle)'a hüsnü zandır. İyilik sahibi Allah (Azze ve Celle)'tan kendisini daha fazla salih amele muvaffak kılmasını ümit eder. Kötülük sahibinin de Allah (Azze ve Celle)'ın rahmetinden ümit kesmemesi gerekir. Şeyhimiz Tirmizi şerhinde buna işaret etmiştir. Ömrün kısa olması da mümin için hayırlı olabilir. Enes hadisinde; "Eğer ölüm benim için hayırlıysa canımı al" şeklinde geçmişti. Bu Ebu Hureyre hadisinde geçene ulaşamayan hakkındadır: "Şüphesiz müminin ömrü arttıkça hayrı artar" Ebu Umame hadisinde geçen ise nadir vuku bulana değil genelde gerçekleşene hamledilir. Dinin kaybedilmesinden korkulması veya fitne zamanında ölümü temenni etmek ve ölüm için dua etmek caizdir. Meryem aleyhisselâm'ın dediği gibi; "Keşke ben bundan önce ölmüş olsaydım da unutulup gitseydim." (Meryem 23) ve Yusuf aleyhisselâm'ın dediği gibi; "Benim canımı Müslüman olarak al ve beni salihlere kat" (Yusuf 101) Ebu Hureyre; "Kişi bir kimsenin kabrine uğrayıp "Keşke onun yerinde olsaydım demedikçe kıyamet kopmaz." (Buhari ve Müslim) Başına gelen bir musibet sebebiyle değil de, dindeki durumun bozulması, dinde zayıflık ve dinin gitmesinden korkmak sebebiyle elbette insan şiddetli bir sıkıntı yaşar. Kabire gıpta edip ölümü temenni etmek, fitnelerin zuhur ettiği zaman, batılın ve batıl ehlinin galip gelmesi, isyan ve münkeratın ortaya çıkması sebebiyle dinin gitmesi korkusundan dolayı olur." Bu, herkes hakkında genel değil, hayır ehline özeldir. Onlardan başkaları ise ölümü, dinleriyle alâkalı musibetleri olsa da, canlarına, ailelerine veya dünyalarına isabet eden bir musibet sebebiyle isterler.

٣١-بَاب الدُّعَاءِ لِلصِّبْيَانِ بِالْبَرَكَةِ وَمَسْحِ رُءُوسِهِمْ

31- Çocuklara Dua Etmek ve Başlarını Okşamak Bâbı[23]

وَقَالَ أَبُو مُوسَى وُلِدَ لِي غُلَامٌ وَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَرَكَةِ.

Ebu Mûsâ şöyle dedi: Benim bir oğlum doğdu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona bereket duası yaptı.

٦٣٥٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنِ الْجَعْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ

196 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üstün nitelikleri, merhameti, sevgi ve şefkati, gayri müslimlerin de çocukları dâhil olmak üzere bütün çocukları kucaklamıştır. O, engin tevazusuyla çocuklarla her fırsatta ilgilenmiş, şakalaşmış, gördüğünde onlara selâm vermiş hâl hatırlarını sormuş, bu arada kusurlarını hoş karşılamış, hasta olduklarında ziyaretlerine gitmişti. Aynı şekilde gayrı müslimlerin çocukları da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şefkat deryasında nasiplerini almışlardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, savaşlarda çocukların öldürülmesini, esirler içinde bulunan anne ile çocuklar birbirlerinden ayrılmalarını yasaklamış, gayri müslimlerin de çocukların hastalandıklarında onları ziyaret etmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ailesindeki çocuklarla ilgilendiği konuları ihtiva eden hadislerden de bir Müslüman ailenin çocukları olduğunda neler yapması gerektiğini öğrenebiliriz. "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yakın çevresindeki çocuklara alâkası doğumdan itibaren başlar. O, doğan çocukların kulaklarına ezan okur, olara isim takar önceden kötü isim takılmışsa onları değiştirir, onlar için akika kurbanı keserdi. Meselâ, torunu Hasan doğduğunda iki kulağına ezan okumuştu. Oğlu İbrahim'in doğduğu gecenin ertesi günü ona isim takışını ise sahâbesine şöyle açıklamıştı: "Bu gece bir oğlum oldu. Ona atam ibrahim'in ismini koydum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunlarını evde bazen sırtına, bazen kucağına alıp eğlendirirdi. Hatta bazen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, camide namaz kıldırıyorken bile çocuklar omuzunda veya sırtındadır. Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, zekât dağıtırken torunu Hasan kucağında bulunuyordu. Dağıtma işi bitince onu omuzuna almıştı." "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çocuk ve torunlarının maddî ve manevî eğitimiyle de ilgilenir, onlara, dünya ve ahiret mutluluklarını sağlamaya yönelik irşadlarda bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in çocuklarını irşadlarında namaz ve zühd üzerinde çok durduğu görülmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazına çıkarken Fatıma'nın kapısına uğrayıp namaza kaldırırdı.

تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ.

6352- Sâib ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Teyzem beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına götürdü ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasulü! Kız kardeşimin oğlu ayağından rahatsızdır.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim başımı okşadı ve Allah'ın rahmet etmesi için bana dua etti. Sonra abdest aldı. Bende O'nun abdest suyundan arta kalan sudan içtim. Sonra kalkıp omuzu arasında ki güvercin yumurtası gibi olan nübüvvet mührüne baktım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 190, 354, 3541, 5670, 6352)

٦٣٥٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُقَيْلٍ أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ بِهِ جَدُّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ مِنْ السُّوقِ أَوْ إِلَى السُّوقِ فَيَشْتَرِي الطَّعَامَ فَيَلْقَاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ عُمَرَ فَيَقُولَانِ أَشْرِكْنَا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ دَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَيُشْرِكُهُمْ فَرُبَّمَا أَصَابَ الرَّاحِلَةَ كَمَا هِيَ فَيَبْعَثُ بِهَا إِلَى الْمَنْزِلِ.

6353- Said ibnu Ebi Eyyûb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Akîl'i, dedesi Abdullah ibnu Hişâm çarşıya çıkarır ve yiyecek maddesi satın alırdı. Bu sırada ona İbnu Ömer ve İbnu Zubeyr -Allah onlardan razı olsun- rast gelirler ve şöyle derlerdi:

-Bizi de bu mala ortak et. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem senin için bereketle dua etti. Abdullah da bunları ortak ederdi. Bazen bir deve yükü kâr ederdi ve onu eve gönderirdi. (Hadisin geçtiği yer: 2502)

٦٣٥٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ وَهُوَ الَّذِي مَجَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ غُلَامٌ مِنْ بِئْرِهِمْ.

6354- İbnu Şihab şöyle dedi:

Bana, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, henüz o çocukken, onların kuyularından su alıp yüzüne su serptiği Mahmud ibnur-Rabi' haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 77, 189, 839, 1185, 6422)

٦٣٥٥- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِالصِّبْيَانِ فَيَدْعُو لَهُمْ فَأُتِيَ بِصَبِيٍّ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ إِيَّاهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ.

6355- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yeni doğmuş çocuklar getirilir ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara dua ederdi. Kendisine yeni doğmuş bir çocuk getirildi. Çocuk Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elbisesine bevletti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de su istedi ve elbisesinden bevlin değdiği yerin üzerine döktü ve elbisesini yıkamadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 222, 5468, 6002)

٦٣٥٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنِ صُعَيْرٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَسَحَ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يُوتِرُ بِرَكْعَةٍ.

6356- Abdullah ibnu Sa'lebe ibnu Suayr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi yılında yüzüme eliyle dokundu. Ben, Sa'd ibnu Ebî Vakkas'ı tek rekâtle vitir namazı kılarken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4300)

٣٢-بَاب الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

32- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Salât ve Selâm Etmek Bâbı

٦٣٥٧- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِيَنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ فَقُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

6357- Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ka'b ibnu Ucre benimle karşılaştı ve şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğim bir hediyeyi sana hediye edeyim mi? Ben de:

-Evet, onu bana hediye et, dedim. Ka'b şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle bir soru sorduk ve dedik ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sana nasıl selâm vereceğimizi öğrendik. Sana salât nasıldır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dememizi buyurdu:

"Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed kemâ salleyte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîd." (Allahım! İbrâhim'in ailesine salât ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de salât et. Muhakkak ki sen övgüye ve hamd edilmeye lâyık olansın.)

Allahümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed kemâ bârekte alâ âli ibrâhîme inneke hamîdun mecîd" (Allahım! İbrâhim'in ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i ve Muhammed'in ailesini de mübarek kıl. Muhakkak ki sen övgüye ve hamd edilmeye lâyık olansın.)

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3370, 4797)

٦٣٥٨- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا السَّلَامُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ.

6358- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedik:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sana nasıl selâm verileceğini öğrendik. Peki sana nasıl salat edilir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şöyle deyin:

"Allahumme salli alâ Muhammedin abdike ve rasulike kemâ salleyte alâ İbrahim ve bârik alâ İbrahim'e ve âli İbrahim."

(Allahım! Sen'in kulun ve Rasûlün olan Muhammed'e, İbrahim'in ailesine salât ettiğin gibi salât eyle! İbrahim'i ve İbrahim'in ailesini mubarek kıldığın gibi Muhammed ve Muhammed'in ailesini mubarek kıl!) (Hadisin geçtiği diğer yer: 4798)

٣٣-بَاب هَلْ يُصَلَّى عَلَى غَيْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

33- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden Başkasına Salât Edilir mi?

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Onlara duâ da et; zira senin duan, onlar için bir rahatlıktır.»*** (Tevbe: 103)

٦٣٥٩- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كَانَ إِذَا أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَدَقَتِهِ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ فَأَتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى.

6359- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kimse, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sadakasını getirdiği zaman, ona: "Allahım! Falancaya salât ve selâm eyle" diye dua ederdi. Babam sadakasını getirdiğinde Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem "Allahım! Ebu Evfâ ailesine salât ve selâm eyle" diye dua etti. (Hadisın geçtiği diğer yerler: 1497, 4166)

٦٣٦٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

6360- Ebu Humeyd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü, sana nasıl salâvat getirelim? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle deyin buyurdu:

"Allâhumme salli alâ Muhammedin ve ezvâcihî ve zürrîyyetihî kemâ salleyte alâ âli İbrâhîm ve bârik alâ Muhammedin ve ezvâcihî ve zürrîyyetihî kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîd"

(Allahım! İbrâhîm ailesine salât ettiğin gibi Muhammed'e, hanımlarına ve zürriyetine de salât et ve Muhammed'i, hanımlarını ve zürriyetini İbrâhîm ailesini mübarek kıldığın gibi mübarek kıl. Hiç şüphesiz Sen Hamîd'sin, Mecîd'sin)[197] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3369)

---

197 Ashâb-ı kirâm, et-Tahiyyâtü duasını öğrenirken, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e "es-Selâmü aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetullâhi ve berekâtüh" diye selâm edileceğini de öğrenmişlerdi. Ahzâb 56 "Ey mü'minler! Resûlullah'a çokça salât ve selâm getirin" âyeti nâzil olunca, Peygamber aleyhisselâm'a başvurarak nasıl salât getirileceğini öğrenmek istediler. İkinci hadisten öğrendiğimize göre Resûl-i Ekrem Efendimiz kendisine bu sual sorulduğu zaman sükût buyurdu. Ya âdeti üzere o konuda vahiy gelmesini bekledi veya bu suâle en uygun cevabı verebilmek için düşünme ihtiyacını hissetti. Sükûtun uzaması, Resûlullah'ı yorup üzdüklerini zanneden sahâbîleri endişeye sevketti ve keşke bu sual sorulmasaydı, Resûlullah Efendimiz de üzülmeseydi diye düşündüler. Çok geçmeden Allah'ın Resûlü yukarıdaki üç hadiste üç değişik rivayetini gördüğümüz ve daha başka rivayetlerini de bildiğimiz salavâtı tavsiye buyurdu.

٣٤-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ آذَيْتُهُ فَاجْعَلْهُ لَهُ زَكَاةً وَرَحْمَةً»

34- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Şu Kavli Bâbı:

"Allahım! Her kime kötü söz söylemek veya vurmak suretiyle eziyet etmiş isem bunu onun için günahlarından temizlenme ve rahmet kıl!"

٦٣٦١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

6361- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allahım! Bir mümine kötü söz söylersem, bunu onun lehine kıyamet günü Sana yakınlaşma vesilesi kıl!"

٣٥-بَاب التَّعَوُّذِ مِنَ الْفِتَنِ

35- Fitnelerden Allah'a Sığınmak Bâbı[198]

198 Fitne kelimesi: Azgınlık: sapıklık; azap; fikir karışıklığı, ayrılığı. Birşeye tutkunluk; günah, küfür, rüsvaylık, göz alıcı güzellik; mal ve evlât. Fiten, fitnenin çoğulu. Fitne, ilk önce imtihan, deneme ve sınama anlamında kullanılmış, daha sonra kapsamı genişlemiştir. Fitne kelimesi fetene-yeftinu'den mastar. Kur'ân-ı Kerîm'de altmış kadar ayette bu kelime ve türevleri çeşitli anlamlarda kullanılır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri birçok fitneye düşmekten sakındırmış hatta onlardan Allah azze ve celle ye sığınmamızı tavsiye etmiştir. Hadislerdeki, kendilerine karşı Allah'tan korunma isteğinde bulunulan fitnelere baktığımızda; kabir azabı, mesih-deccâl, hayat, ölüm fitneleri ile günâh ve borçtur vb... Kabir azabından sözedilmesi onun varlığına delildir. Mesih, İsa için de, Deccal için de kullanılır. Fakat ikincisi daima "Deccâl" ilâvesiyle birlikte bulunur. Deccâl'a Mesih denilmesi; hayır yönünün kalmaması, tek gözlü olması veya çıktığı zaman yeryüzünü çok kısa sürede dolaşabilme özelliğine sahip olmasıdır. İlâhlık davasında bulunması, hakkı batıl göstermesi, hilekârlık, yalancılık onun vasıflarındandır. Hayatın 'fitnesi" dünyaya aldanmak, şehevi arzuları meşrû olmayan şekilde kullanmak, cehâletin arkasında koşmak ve en kötüsü ölüm sırasında imtihana tâbi tutulmaktır. Ölümün fitnesi ise; ölen kimseye görevli meleklerce sorulan, "Rabbin kimdir?" so-

٦٣٦٢- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَحْفَوْهُ الْمَسْأَلَةَ فَغَضِبَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي الْيَوْمَ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا بَيَّنْتُهُ لَكُمْ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا كُلُّ رَجُلٍ لَافٌّ رَأْسَهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي فَإِذَا رَجُلٌ كَانَ إِذَا لَاحَى الرِّجَالَ يُدْعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبِي قَالَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَنْشَأَ عُمَرُ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ الْفِتَنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَالْيَوْمِ قَطُّ إِنَّهُ صُوِّرَتْ لِي الْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَتَّى رَأَيْتُهُمَا وَرَاءَ الْحَائِطِ وَكَانَ قَتَادَةُ يَذْكُرُ عِنْدَ هَذَا الْحَدِيثِ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ﴾.

6362- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme soru sordular ve bunda da aşırıya gittiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öfkelendi ve minbere çıktı ve:

"Bugün sorduğunuz her soruya cevap vereceğim" buyurdu. Ben, sağa ve sola bakmaya başladım. Orada buluna herkes başını elbisesin içine sokmuş ağlamakta.

O toplulukta, insanlarla kavga ettiği zaman babasından başka biriyle çağrılan bir adam vardı. O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Benim babam kimdir? Allah Rasûlü sallallahu

---

rusuna, şeytanın, bu kimsenin karşısına geçip: "Şüphesiz rabbin benim" diyerek onu yanıltmaya çalışmasıdır. Bir kimsenin ailesi yüzünden fitnesi, onlardan dolayı meşrû olmayan işler yapması, sözler söylemesi; malı yüzünden fitnesi, haram yoldan kazanıp, meşrû olmayan yerlere sarfetmesi; çocukları yüzünden fitnesi, onlara olan aşırı düşkünlüğü sebebiyle birçok hayır işlerine fırsat bulamaması, onların geçimi için haram yoldan kazanç sağlamaya kalkışması; komşusu yüzünden fitnesi ise, iyi ve varlıklı olan komşusuna karşı kıskançlık duymasıdır. İslâm'da kişinin fitne ve fesattan uzak, temiz bir hayat sürmesi, manevî olgunluğa ulaştıracak amellere sarılması amaçlanmıştır. Bu konuda Hz. Peygamber'in Müslümanı tarif eden şu hadisi bize ışık tutmaktadır. "Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden güvende olduğu kimsedir"

aleyhi ve sellem:

-"Senin baban Huzafe'dir" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin öfkesini gören Ömer ibnul-Hattâb şöyle dedi:

-Bizler, Rab olarak Allah'tan, din olarak İslâm'dan, Peygamber olarak da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemden razı olduk. Fitnelerden Allah'a sığınırız. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Biraz önce size namaz kıldırdığım zaman, cennet ve cehennem şu duvarın arkasında şekillenmiş olarak gördüm. Hayır ve şer hususunda bugünkü gördüğüm gibi bir manzara görmedim."

Katâde bu hadîsi naklederken şu âyeti de söylerdi:

«Ey îman edenler! Açıklandığı zaman size kötü gelecek şeyler hakkında soru sormayın. Zira Kur'ân'ın nazil olduğu sırada onlar hakkında (soru) sorarsanız, size açıklanır, o da size zor gelir; halbuki siz sormazdan önce Allah sizi onlardan affetmişti. Allah çok bağışlayıcıdır; ceza vermekte de aceleci değildir.» (Mâide: 101)[199] (Hadisin geçtiği yerler: 93, 540, 749, 4621, 6468, 6486, 7089, 7090, 7091, 7294, 7295)

---

199 Hadiste yararlanılacak çok faydalar var. Akabinde inen ayet meseleye ışık tutuyor. Allah Teâlâ bu âyet-i celile ile kullarına, davranış ve konuşma âdabını öğretmekte, kendileri için faydalı olmayan şeylerin arkasına düşmelerini yasaklamaktadır. Zira sorulan hususların cevapları ortaya çıkınca ya kendilerine ağır gelen bir hüküm gelecek veya hoşlarına gitmeyen bir durum ortaya çıkacaktır. Bu âyet-i kerime, Resulullahtan, babalarının kimler olduğunu veya kaybolan develerinin nereye gittiğini soracak kadar Resûlullahtan çokça soru soran sahabiler hakkında nazil olmuştur ve onların, bu tür huylarından vazgeçmelerini emretmiştir. Âyet-i kerimede "Eğer onları Kur'ân indirilirken sorarsanız size açıklanır." buyurulmaktadır. Bu ifadeden maksat şudur: "Ey çokça soru soran insanlar, eğer sizler o sorularınızı Kur'ân'ın, onların hükümlerini açıklamasından sonra Peygamberime soracak olursanız o size kitabımın açıklamasını ve dolayısıyle sizin sorularınızın cevabını size açıklamış olur. Böylece önceden sorduğunuz bir kısım sorularla kendinize farz olmayan şeylerin farz kılınmasına, haram kılınmayan şeylerin haram kılınmasına vasıta olmazsınız."Saf olanı olmayandan ayırmak için altın, gümüş gibi maddeleri ateşte eritmek manasındaki "Fetn" kökünden gelen ve imtihan etmek, denemek, tecrübe etmek anlamında bir sözcük. Madenler de, saf olanını olmayanından ayırmak için, ateşte bir nevi denemeye tâbi tutulurlar. Fitne kelimesinin bu manalarından başka küfür, azgınlık, sapıklık, günah, rüsvaylık, ayrılık, birisini azdırmak, delilik, iç ihtilâf ve kargaşa, kavga, kalbin bir şeyi fazlaca beğenip, ona meyletmesi, hoşuna gitmesi, belâ, azap, musibet... gibi anlamları da vardır. Aynı zamanda insanlar arasında vukua gelen ihtilâf, ihtilâl, eşkiyalık ve kavgaya da denir. Bazı hadis ve ayetlerde söz konusu kelime daha ziyade bu manadadır.

٣٦-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ غَلَبَةِ الرِّجَالِ

36- İnsanların Kargaşalarından Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٦٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ الْتَمِسْ لَنَا غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ يُرْدِفُنِي وَرَاءَهُ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّمَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ فَلَمْ أَزَلْ أَخْدُمُهُ حَتَّى أَقْبَلْنَا مِنْ خَيْبَرَ وَأَقْبَلَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَدْ حَازَهَا فَكُنْتُ أَرَاهُ يُحَوِّي وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ أَوْ كِسَاءٍ ثُمَّ يُرْدِفُهَا وَرَاءَهُ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رِجَالًا فَأَكَلُوا وَكَانَ ذَلِكَ بِنَاءَهُ بِهَا ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا بَدَا لَهُ أُحُدٌ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا مِثْلَ مَا حَرَّمَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدِّهِمْ وَصَاعِهِمْ.

6363- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha'ya:

-"Hayber'e çıkıp varıncaya kadar bana hizmet edecek, çocuklarınızdan bir çocuk arayın" Bunun üzerine üvey babam Ebu Talha beni hayvanının arkasına bindirerek çıkardı. Ben o zamanlarda ergenlik çağına yaklaşmış idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yerde konakladığı zaman, ben O'na hizmet ediyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi çokca bu duayı okurken işittim:

"Allahım! Tedirginlikten, hüzünden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borcun belimi bükmesinden ve insanların kargaşalarından sana sığınırım."

Hayber'e gelinceye kadar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hizmet etmeye devam ettim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem esirlerden Huyey'in kızı Safiyye'yi kendisi için ayırdı. Bu sırada ben Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gördüm ki, O, Safiyye'yi kendi arkasında bir aba ile örtüyordu. Seddus-Sahbâ denilen yere ulaştığımızda küçük bir deri sergi içinde çekirdeksiz hurma, sade yağ, keşten ve undan hays adlı yemek yaptı. Beni, insanları düğün yemeğine davet etmem için yolladı. Onlar da bu yemekten yediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada Safiyye ile zifafa girdi.

Medine'ye yaklaştığımızda, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud dağına baktı ve şöyle buyurdu:

"Bu öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz." Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye baktı ve şöyle buyurdu:

"Allahım! İbrahim'in Mekke'yi haram kıldığı gibi, ben de Medine'nin iki kara taşlığı arasındaki alanı, haram kılıyorum. Allahım! Sen Medinelilere müdd ve sâ' ölçeklerinde bereket ver!" (Hadisin geçtiği yer: 2893)

٣٧-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

37- Kabir Azabından Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٦٤- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ خَالِدٍ بِنْتَ خَالِدٍ قَالَ وَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

6364- Ümmü Hâlid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, kabir azabından Allah'a sığınırken işittim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1376)

٦٣٦٥- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ مُصْعَبٍ كَانَ سَعْدٌ يَأْمُرُ بِخَمْسٍ وَيَذْكُرُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهِنَّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا يَعْنِي فِتْنَةَ الدَّجَّالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

6365- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu beş şey ile dua etmemi-

zi emrederdi:

"Allahım! Cimrilikten sana sığınırım. Korkaklıktan Sana sığınırım. Aşırı yaşlılıktan dolayı bunamaktan Sana sığınırım. Dünya fitnesinden - yani Deccal'in fitnesinden- Sana sığınırım. Kabir azabından da Sana sığınırım"[200] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2822, 7370, 6374, 6390)

٦٣٦٦- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَتْ عَلَيَّ عَجُوزَانِ مِنْ عُجُزِ يَهُودِ الْمَدِينَةِ فَقَالَتَا لِي إِنَّ أَهْلَ الْقُبُورِ يُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ فَكَذَّبْتُهُمَا وَلَمْ أُنْعِمْ أَنْ أُصَدِّقَهُمَا فَخَرَجَتَا وَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَجُوزَيْنِ وَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ صَدَقَتَا إِنَّهُمْ يُعَذَّبُونَ عَذَابًا تَسْمَعُهُ الْبَهَائِمُ كُلُّهَا فَمَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ فِي صَلَاةٍ إِلَّا تَعَوَّذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

6366- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medine Yahudilerinden iki yaşlı kadın yanıma geldiler ve bana:

-Muhakkak ki kabir ehli kabirlerinde azap olunuyorlar, dediler. Ben ise o ikisini yalanladım, o ikisinin sözünü doğru olarak kabul etmek bana güzel gelmedi. O iki yaşlı Yahudi kadın yanımdan çıktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldiğinde O'na:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İki yaşlı Yahudi kadın benim yanıma geldiler, dedim ve sözlerini haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

200 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendinden sonra meydana gelecek ve Mmüslüman toplumun dirlik ve düzenliğini bozacak çeşitli fitnelerden ümmetini sakındırmıştır. Bu fitnelerin özelliklerini de sayarak bunları ümmetine tanıtmıştır. İnsana emanet olarak verilen mallar ve çocuklar da onlar için bir fitnedir, deneme ve sınama aracıdır. Mala ve çocuğa olan tutku ve aşırı kişiyi Allah yolundan, O'na olan kulluktan alıkoyabilir. İnsan mal ve dünyalıklar peşinde koşarken Rabbine karşı görevlerini unutabilir. Hatta malla şımarabilir, kibirlenir ve haddi aşabılır. Malın helâlinden kazanılması ve yine helâl yollarda harcanması, mal üzerinde hakkı olanların haklarının verilmesi İslâmın getirdiği ölçülerdir. Bu açıdan mal insan için denemedir. Çocuk sahibi olmak, onları fıtratlarına uygun olarak terbiye etmek, onları salih insan olarak yetiştirmek kişinin görevidir. Mala ve çocuklara karşı olan tutku, onları ve aileyi koruma ve kollama duygusu insanı bazen adaletten uzaklaştırabilir, haddi aşıp haksızlık yapmaya sürükleyebilir. Böyle yapmakta ilâhi ölçülerden sapma sonucunu doğurur. Bu da insan için bir fitnedir.

de şöyle buyurdu:

-O ikisi doğru söylemiş. Muhakkak ki kabir ehli kabirlerinde azap olunurlar. Onların seslerini insanların dışında hayvanların hepsi işitirler."

Bu olaydan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin namazında kabir azabından Allah'a sığınırken gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1049, 1055, 1282)

٣٨-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ

38- Hayatın ve Ölümün Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٦٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ.

6367- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Acizlikten, tembellikten, korkaklıktan ve aşırı yaşlılıktan dolayı bunamaktan Sana sığınırım. Kabir azabından Sana sığınırım. Hayatın ve ölümün fitnesinden Sana sığınırım!"[201] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2823, 4708, 6371)

---

201 Müminin dünya hayatında nasıl yaşaması gerektiğini, herşeyin Yaratıcısı olan Allah en ince ayrıntısına kadar bildirmiştir. Ancak insan istek ve tutkularını ölçü aldığında, bedeni arzularını ve kendi beklentilerini dinin menfaatlerinin ve Allah'ın hoşnutluğunun önüne alabilmekte, gaflet dolu bir ruh hâline girebilmektedir. Böyle olunca da Allah'ın, sakınmasını söylediği şeylerin içine büsbütün dalabilmekte, titizlik göstermesi gereken konularda vurdumduymaz bir duruma gelebilmektedir. Allah, dünya nimetlerinin geçici olduğunu ve dünyanın bir imtihan yeri olduğunu defalarca bildirmesine rağmen böyle bir insan dünyayı kendine "asıl yurt" edinmekte, ahiretten büsbütün yüz çevirebilmektedir.

٣٩-بَاب التَّعَوُّذِ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

39- Günah İşlemekten ve Borçlanmaktan Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٦٨- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّي خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ.

6368- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Tembellikten, aşırı yaşlılıktan dolayı bunamaktan, günâh işlemekten, borçlanmaktan, kabir fitnesinden ve kabir azabından, cehennem fitnesinden ve cehennem azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden Sana sığınırım. Fakirlik fitnesinden Sana sığınırım. Mesih Deccal'in fitnesinden Sana sığınırım. Allahım! Hatalarımı kar ve buz suyu ile yıka! Kalbimi hatalardan beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi temizle! Tıpkı doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günâhlarımın arasını da uzaklaştır!"[202] (Hadisin geçtiği yerler: 832, 833, 2397, 6375, 6376, 6377)

---

202 Fitne kelimesinin sözlük anlamından anlaşıldığı kadarıyla o, iyiyi kötüden, arı olanı kirli olandan, doğruyu yalancıdan ayıran bir metoddur. İnsanlar arasında suç, kötülük, kirlilik arttıkça onların karşılaşacağı fitne de çok olacaktır. Fitne bu anlamda toplumun kirlerini arıtan, temizleyen bir temizleyici gibidir. Nitekim içinde zorlukları, sıkıntı ve meşakkatleri barındıran savaş da bir fitnedir. Savaş bazen, insanların hatalarını, pisliklerini kendi önlerine koyar. İnanç uğruna belâ ve sıkıntılara uğrama anlamındaki fitne, olumsuz bir anlam taşımamaktadır. Bu gibi sıkıntılar inanan kişiyi kararlı kılar, iradesini güçlendirir, ahlâkını arındırır. Böyle bir fitne kişiyi ve toplumu dinî yönden geliştirir. Onların hatalarını gösterdiği gibi, din uğruna sabırlarını da ortaya koyar. Böylece Allah'ın vereceği karşılığı almalarına zemin hazırlar. Bu rivayettede bu özellikler zikredilerek ümmet uyarılmıştır.

٤٠-بَاب الِاسْتِعَاذَةِ مِنَ الْجُبْنِ وَالْكَسَلِ ﴿كُسَالَى﴾ وَكَسَالَى وَاحِدٌ

40- Korkaklıktan ve Tembellikten Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٦٩- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ.

6369- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Tedirginlikten, hüzünden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borcun belimi bükmesinden ve insanların kargaşalarından sana sığınırım." (Hadisin geçtiği yerler: 371, 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198 4199 4200 4201, 4211, 4212, 4213, 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363, 7333)

٤١-بَاب التَّعَوُّذِ مِنَ الْبُخْلِ

41- Cimrilikten Allah'a Sığınmak Bâbı

الْبُخْلُ وَالْبَخَلُ وَاحِدٌ مِثْلُ الْحُزْنِ وَالْحَزَنِ

٦٣٧٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهَؤُلَاءِ الْخَمْسِ وَيُحَدِّثُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

6370- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu beş şey ile dua etmemizi emrederdi:

"Allahım! Cimrilikten Sana sığınırım. Korkaklıktan Sana sığınırım. Aşırı yaşlılıktan dolayı bunamaktan Sana sığınırım. Dünya fitnesinden Sana sığınırım. Kabir azabından Sana sığınırım" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2822, 6365, 6374, 6390)

٤٢-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ أَرْذَلِ الْعُمُرِ أَرَاذِلُنَا أَسْقَاطُنَا

42- Aşırı Yaşlılıktan Dolayı Bunamaktan Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٧١- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ.

6371- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu dua ile Allah'a sığınırdı:

"Allahım! Tembellikten sana sığınırım. Korkaklıktan sana sığınırım. İyice kocayıp elden ayaktan düşmekten sana sığınırım. Cimrilikten sana sığınırım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2823, 4708, 6367, 6371)

٤٣-بَاب الدُّعَاءِ بِرَفْعِ الْوَبَاءِ وَالْوَجَعِ

43- Vebanın ve Hastalığın Kaldırılması İçin Duâ Etmek Bâbı

٦٣٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَمَا حَبَّبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَانْقُلْ حُمَّاهَا إِلَى الْجُحْفَةِ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي مُدِّنَا وَصَاعِنَا.

6372- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret ettiği zaman şöyle dua etti:

"Allahım! Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi, Medine'yi bize ona olan sevgimizden veya daha şiddetli bir sevgiyle sevdir. Medine'de bulunan

humma hastalığını Cuhfe bölgesine taşı. Allahım! Ürünlerimize bereket ver!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1889, 3926, 5654, 5677)

٦٣٧٣- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ عَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ شَكْوَى أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ بِي مَا تَرَى مِنْ الْوَجَعِ وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ فَبِشَطْرِهِ قَالَ الثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ آأُخَلَّفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلَّفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ قَالَ سَعْدٌ رَثَى لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَنْ تُوُفِّيَ بِمَكَّةَ.

6373- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Vedâ Haccı yılında Mekke'de tutulduğum şiddetli bir hastalığımda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim ziyaretime gelmişti. Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Hastalığım iyice şiddetlendi. Ben ise malı olan birisiyim. Benim bir tek kızımdan başka mirasımı bırakacağım kimsem yok. Malımın üçte ikisini sadaka olarak vereyim mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hayır, sadaka yapma" buyurdu. Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine: "Hayır, sadaka olarak verme" dedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Üçte birini sadaka olarak ver. Üçte biri büyüktür veya çoktur. Senin mirasçılarını zengin bırakman, muhtaç ve halka el açar hâlde fakir olarak ortada bırakmandan daha hayırlıdır. Sen Allah'ın rızasını isteyerek harcayacağın her bir nafakadan dolayı sevabını alırsın. Hatta yemek yerken eşinin ağzına vereceğin bir lokmadan bile". Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni arkadaşlarımdan sonra burada terk mi edeceksin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sen terk edilmeyeceksin. Şayet burada (Mekke'de) sâlih amel işlersen, elbette onunla derecen artar ve merteben yükselir. Sonra umuyorum ki, sen uzun zaman yaşayacaksın. Hatta senden bir takım kavimler faydalanacak, diğer bir toplulukta senden dolayı zarara uğrayacaklardır. Allah'ım! Sahabelerimin hicretlerini tamamla, onları topukları üzerinde geri döndürme! Lâkin üzüntülü olan Sa'd ibnu Havle'dir."

Sa'd ibnu Ebî Vakkas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun, Mekke'de iken ölmüş olmasından dolayı acı duyup üzülmüştür. (Hadisin geçtiği yerler: 56, 1295, 2742, 2744, 3936, 4409, 5354, 5659, 5668, 6733)

٤٤-بَاب الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَفِتْنَةِ النَّارِ

44- Aşırı Yaşlanıp Bunamaktan, Dünya Fitnesinden ve Cehennem Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٧٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ تَعَوَّذُوا بِكَلِمَاتٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ بِهِنَّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ.

6374- Sa'd ibnu Ebî Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şu kelimelerle Allah'a sığının! Zira Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu kelimelerle Allah'a sığınırdı:

"Allahım! Korkaklıktan sana sığınırım. Cimrilikten sana sığınırım. Çok yaşlanıp bunamaktan sana sığınırım. Dünya fitnesinden ve kabir azabından sana sığınırım." (Hadisin geçtiği yerler: 2822, 6365, 7370, 6374, 6390)

٦٣٧٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَغْرَمِ وَالْمَأْثَمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَفِتْنَةِ النَّارِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنْ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى

الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ.

6375- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Tembellikten, aşırı yaşlılıktan dolayı bunamaktan, günâh işlemekten, borçlanmaktan, kabir fitnesinden ve kabir azabından, cehennem fitnesinden ve cehennem azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden Sana sığınırım. Fakirlik fitnesinden Sana sığınırım. Mesîh Deccâl'in fitnesinden Sana sığınırım. Allahım! Hatalarımı kar ve buz suyu ile yıka! Kalbimi hatalardan beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi temizle! Tıpkı doğu ile batının arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günâhlarımın arasını da uzaklaştır!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 832, 833, 2397, 6368, 6376, 6377)

٤٥-بَاب الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى

45- Zenginlik Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٧٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سَلَّامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَالَتِهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَعَوَّذُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ.

6376- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, şu duâ ile Allah'a sığınır idi:

"Allahım! Cehennem fitnesinden ve cehennem azabından sana sığınırım. Kabir fitnesinden sana sığınırım. Kabir azabından sana sığınırım. Zenginlik fitnesinden sana sığınırım. Fakirlik fitnesinden sana sığınırım.[203] Mesih Deccal'in fitnesinden sana sığınırım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 832, 833, 2397, 6368, 6375, 6377)

---

203 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem azgınlık veren zenginlikten, isyan ettiren fakirlikten Allah'a sığınırdı.

٤٦-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ

46- Fakîrlik Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٧٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ قَلْبِي بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنْ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنْ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ.

6377- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua ederdi:

"Allahım! Cehennem fitnesinden ve cehennem azabından, kabir fitnesinden, kabir azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden, fakirlik fitnesinin şerrinden sana sığınırım. Allahım! Mesih Deccal'in fitnesinin şerrinden sana sığınırım. Allahım! Kalbimi su, kar ve dolu ile yıka. Beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi kalbimi hatalardan temizle. Doğu ile batının arasın ayırdığın gibi benimle hatalarımın arasını ayır. Allahım! Tembellikten, günah işlemekten ve borçlanmaktan sana sığınırım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 832, 833, 2397, 6368, 6375, 6376, 6377)

٤٧-بَاب الدُّعَاءِ بِكَثْرَةِ الْمَالِ مَعَ الْبَرَكَةِ

47- Bereketle Birlikte Malın Çoğalması İçin Dua Etmek Bâbı

٦٣٧٨-٦٣٧٩- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أُمِّ سُلَيْمٍ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَسٌ خَادِمُكَ ادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ وَعَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ مِثْلَهُ.

6378-6379- Enes ibnu Mâlik'in annesi Ümmü Süleym -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Ey Allah'ın Rasûlü! Oğlum Enes senin hizmetinde bulunsun. Allah'a O'nun için dua et. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Enes'e şöyle dua etti: "Allahım! O'nun malını ve evlâtlarını çoğalt. Ona verdiğin şeyleri bereketli kıl!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1982, 6334, 6344, 6378, 6380)

بَاب الدُّعَاءِ بِكَثْرَةِ الوَلَدِ مَعَ الْبَرَكَةِ

Bereketle Birlikte Çocuğun Çoğalması İçin Dua Etmek Bâbı[204]

٦٣٨٠-٦٣٨١- حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ أَنَسٌ خَادِمُكَ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ.

6380-6381- Enes ibnu Mâlik'in annesi Ümmü Suleym -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Ey Allah'ın Rasûlü! Oğlum Enes senin hizmetinde bulunsun. Allah'a O'nun için dua et. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Enes'e şöyle dua etti: "Allahım! O'nun malını ve evlatlarını çoğalt. Ona verdiğin şeyleri bereketli kıl!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1982, 6334, 6344, 6378, 6380)

٤٨-بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الِاسْتِخَارَةِ

48- İstihare Duası Bâbı[205]
(Bir İşin Hayırlısını İsteme Duası)

---

204 Bu bâb başlığı rakamsız olarak zikredilmiştir.

205 İstişârenin en güzel misâlini Allah'ın Resûlü ortaya koymuştur. Dinle ilgili konularda vahyi beklediği ve Cenâb-ı Hakk'ın buyruğuna göre hareket ettiği hâlde, savaş ve barış gibi toplumun tamamını ilgilendiren, hele savaş gibi ölüm kalım meselesi olup vahiyle ilgisi bulunmayan, görüş ve ictihad ile halledilen konularda ashâbına danışır, onların görüşlerine başvururdu. Bedir'de düşman kervanına saldırıp saldırmamak, Uhud Gazvesi'nde şehri içeriden mi savunmak, yoksa şehir dışına çıkıp düşmanla savaşmak mı daha uygun olur diye ashâbının görüşlerini almıştı. Resûlullah'ın vefatından sonra ashâb-ı kirâm da aynı şekilde hareket ettiler. Ha-

٦٣٨٢- حَدَّثَنَا مُطَرِّفُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ أَبُو مُصْعَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الِاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَالسُّورَةِ مِنَ الْقُرْآنِ إِذَا هَمَّ بِالْأَمْرِ

life seçimi, dinden dönenlerle savaş, fethedilen arazilerin kullanım şekli gibi hakkında âyet veya hadis bulunmayan hususlarda hep karşılıklı görüşerek, birbirine danışarak çözüm aradılar. İstihâre, yapılması düşünülen bir işin hayırlı olması halinde, onu kolaylaştırması için Allah Teâlâ'dan yardım dilemektir. Bazan bir işi yapmak, bazan da yapmamak hayırlı olur. İnsan o işin iyi mi, yoksa kötü mü olduğunu kestiremediği zaman, Cenâb-ı Hakk'ın yardımını niyaz eder. Onun kendisine yol göstermesini, dini, dünyası ve âhireti için hayırlı olanı bildirmesini, onu yapmayı kolaylaştırmasını ve gönlünü o işe yatırmasını diler. Şayet o işi yapmak dini, dünyası ve âhireti için hayırlı değilse, o işi kendisinden uzaklaştırmasını ve gönlünü o işten soğutmasını Mevlâ'sından ister. Eskiden beri insanlar, bir işin iyi mi, yoksa kötü mü olacağını bilemedikleri zaman, gelecekten haber verdiğini iddia eden sahtekârlara başvurmuşlar, takip edecekleri hareket tarzı hakkında onlardan yardım istemişlerdir. Onlar da insanların bu zaafından yararlanmak ve onları sömürmek için, geleceği asla bilemeyecekleri hâlde, cinlerin veya hayalî başka güçlerin yardımıyla gaybı, yani ileride olacakları bildiklerini iddia etmişlerdir. Büyücü, kâhin, falcı, medyum gibi isimlerle insanları kandıran, üstelik onların inançlarını sarsan bu çıkarcılara gidilmesini şiddetle yasaklayan dinimiz, falcılara ve büyücülere gitmeyi içki içmek, kumar oynamak, hatta puta tapmakla bir tutmuştur Mâide, 90. İnsanlar, başlarına gelecek olayları bilemeyeceğine göre, yüce dinimiz bu konuda yapılabilecek yegâne işin Allah'ın yardımını ve yol göstericiliğini istemek olduğunu belirtmiş, böylece insanların imanlarını sarsılmaktan, şahsiyetlerini de zedelenmekten korumuştur. İşte bu sebeple Peygamber Efendimiz küçük, büyük, önemli, önemsiz her işi yaparken, onların iyi mi, yoksa kötü mü olduğunu kendisinden başka kimsenin bilemeyeceği yegâne güce, yani Allah Teâlâ'ya istihare yaparak başvurulmasını tavsiye etmiş, ashâbına da Kur'ân'dan bir sûreyi öğretircesine istihare duasını öğretmiştir.İnsanın üstesinden gelemediği karışık ve çapraşık işler, tereddüde düştüğü hâller, yapacağı iş konusunda kimin sözüne veya görüşüne değer vereceğini bilemediği durumlar karşısında, meseleyi Allah'a havâle etmesi, onun yol göstericiliğine başvurması ve kendisine bir çıkış yolu göstermesini dilemesi gönlünü ferahlatır, içini rahatlatır. İyi, faydalı ve meşrû olduğu bilinen işler için istihâre yapılmaz. İstihâreden beklenen sonucu alabilmek için güçlü ve samimi bir imana sahip olmak gerekir. Allah'a gönülden bağlı kimseler, istihâre edilen işin müsbet olması hâlinde gönüllerinde bir huzur, sevinç, neşe ve rahatlık duyarlar. Böyle bir hâl duyulmadığı zaman, istihare üç defa -bir rivayete göre yedi defa- tekrar edilebilir. Buna rağmen gönülde iyi duygular uyanmazsa, o işten vazgeçilmesi uygun olur. Allah katında değerli olduğu sanılan insanlara başvurularak, onlardan kendileri için istihare etmesi istenebilir. İstihâre, yapılması düşünülen işle ilgili olarak duygu, düşünce ve meyiller henüz niyet ve karar safhasına gelmeden önce yapılmalıdır.

فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاقْدُرْهُ لِي وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ.

6382- Câbir ibnu Abdullah'tan, -Allah ondan razı olsun- O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize, Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi işlerimizin hayrını istemeyi yani istihareyi öğretirdi. Şöyle buyurdu: "Sizden biriniz bir iş yapmaya niyetlendiğinde farz olmaksızın iki rekât namazı kılsın. Sonra da şöyle desin:

Allâhumme innî estahîruke bi i'lmike ve estagdiruke bi gudratik ve es eluke min fadlikel azîm fe inneke tagdiru velâ agdiru ve ta'lemu vela a'lemu ve ente a'llâmul ğuyûb. Allâhumme in kunte ta'lemu enne haze-l emra hayrul-lî fî dînî ve meâşî ve â'gibeti emrî a'cilihî ve ê-cilihi fagdurhu lî ve yessir hu lî sümme bârik lî fîhi ve in kunte ta'lemu enne hazel emra şerrul-lî fi dînî ve meâ'şî ve a'gibeti emrî â'cilihi ve ê-cilihî fasrifhu a'nnî vasrifnî a'nhu vakdur liyel-hayra haysu kâne summe erdini bih.

"Allahım! İlminle senden işimin hayrını dilerim. Kudretinden güç ve senin fazlu kereminden dilerim. Çünkü senin gücün her şeye yeter, halbuki benim gücüm yetmez. Sen her gizli şeyi bilirsin, ben ise bundan âcizim. Allahım! Bu işim, dinim, geçimim, akıbetim (bugünüm ve geleceğim) için hayırlı ise onu bana nasib eyle, kolaylaştır ve onu bana mübarek kıl. Şayet bu işim, dinim, geçimim, akibetim için şerli ise, bunu benden, beni de ondan uzaklaştır. Hayır nerede ise onu bana ihsan eyle, sonra beni onunla hoşnud eyle.

Sonra o kimse haceti ne ise onu söyler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1162, 6390)

٤٩-بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْوُضُوءِ

49- Abdest Alırken Okunacak Duâ Bâbı

٦٣٨٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ بِهِ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ النَّاسِ.

6383- Ebu Mûsâ el-Eş'ari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest suyu istedi ve o su ile abdest aldı. Sonra da ellerini kaldırıp: "Allahım! Kulcağızın Ebu Âmir'i bağışla!" diye dua etti. Ben o esnada O'nun iki koltuğunun beyazlığını gördüm. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem duasına şöyle devam etti: "Allahım! Kıyamet gününde Ebu Âmir'i şu yarattığın insanlardan çoğunun üstünde yüksek bir makamda kıl." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2884, 4323)

٥٠-بَاب الدُّعَاءِ إِذَا عَلَا عَقَبَةً

50- Yüksek Bir Yere Çıkıldığında Okunacak Duâ Bâbı

٦٣٨٤- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَكُنَّا إِذَا عَلَوْنَا كَبَّرْنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا وَلَكِنْ تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا ثُمَّ أَتَى عَلَيَّ وَأَنَا أَقُولُ فِي نَفْسِي لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ أَوْ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ هِيَ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

6384- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşı dönüşümüzde bizler bir vadi üzerinde yükseldikçe ***"Allahu Ekber"*** diyerek seslerimizi yükseltiyorduk. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey insanlar! Nefislerinize yumuşak davranın! Şüphesiz sizler sağır ve gâib olan birini çağırmıyorsunuz. Velâkin sizler işiten ve görene dua ediyorsunuz."

Sonra benim yanıma geldi. O esnada ben: "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" (Allah'tan başkasında güç ve kuvvet yoktur) diyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana dedi ki:

-"Ey Abdullah ibnu Kays! Muhakkak ki Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh (Allah'tan başkasında güç ve kuvvet yoktur) sözü cennet hazinelerinden bir hazinedir."

Veya da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Cennet hazinelerinden bir hazine olan bir kelimeyi sana bildireyim mi? O kelime Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh (Allah'tan başkasında güç ve kuvvet yoktur) kelimesidir."[206] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2992, 4205, 6384, 6409, 6610, 7386)

---

206 Hayber Gazvesi dönüşünde ashâb-ı kirâm efendilerimiz bir tepeye çıktıklarında veya bir vadiye indiklerinde içlerinden gelen bir coşkuyla ve var güçleriyle Allahü ekber diye tekbir, lâ ilâhe illallah diye tehlil getiriyorlardı. Medine'yi görünce, belki de sevinip heyecanlandıkları için "Allahü ekber Allahü ekber, lâ ilâhe illallahu vallâhü ekber" dedikleri de belirtilmektedir. Gördüğü her yanlışı hemen düzelterek sahâbîlerine doğru olanı öğreten Efendimiz: "Ey İnsanlar!" diye seslendikten sonra. "Kendinize acıyın. Siz ne sağıra sesleniyorsunuz ne de yanınızda bulunmayan birine. Sizi çok iyi duyan ve yanınızda bulunan birine dua ediyorsunuz. O sizinle beraberdir" buyurdu. Hadisimizin râvisi Ebu Mûsâ el-Eş'arî Resûlullah Efendimiz'in bindiği hayvanın arkasında bulunuyor, o da içinden, bazı rivayetlere göre ise Efendimiz'in duyacağı bir sesle "lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" diyordu. Peygamber Efendimiz ona iltifat buyurarak, kendisiyle sohbet etti. "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" zikrini, kötülüklerden korunmak, iyilik yapmaya güç yetirmek ancak Allah'ın yardımıyla mümkün olur" diye de tercüme etmek mümkündür. Kısaca 'lâ havle' diye de ifade edilen bu cümle, Allah istemedikçe insanın en küçük bir hareket yapamayacağını, bir hâlden bir başka hâle geçemeyeceğini, hatta zihninden bir fikri geçiremeyeceğini pek güzel ifade etmektedir. Efendimiz bu zikrin "cennet hazinelerinden bir hazine" olduğunu söylemekle, sevabının çokluğunu ve bunu söyleyen kimse için o sevabın cennette biriktirildiğini anlatmak istemiş olabileceği gibi, insanların gözünde defineler, hazineler nasıl değerli ise, herkesin önemini görüp farkedemediği bu zikir de öylesine değerlidir demek istemiş olabilir.

٥١-بَاب الدُّعَاءِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا فِيهِ حَدِيثُ جَابِرٍ

51- Bir Vadiye İndiği Zaman Duâ Etmek Bâbı

Bu konuda Câbir'in rivayet ettiği hadîs vardır.[207]

٥٢-بَاب الدُّعَاءِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَوْ رَجَعَ

52- Bir Kimse Yolculuğa Çıkacağı Zaman veya Evine Döneceğinde Okuyacağı Dua Bâbı

فِيهِ يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ.

Bu konuda Yahya ibnu Ebu İshâk'ın, Enes'ten rivayet ettiği hadîs vardır.

٦٣٨٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

6385- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir savaştan, hacdan veya umreden döndüğü zaman, her ne zaman yüksekçe bir yere çıksa üç kere "Allâhu Ekber" dedikten sonra şöyle söylerdi:

"Lâ ilâhe illallahu vahdehû lâ şerike leh. Lehül-mülkü ve lehül-hamdü ve hüve alâ kulli şey'in kadîr, âyibûne, tâibûne, 'âbidûne, sâcidûne, li Rabbinâ hâmidûn. Sadakallahu va'deh ve nasara abdeh ve hezemel-ahzâbe vahdeh."

"Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur, O

207 2993 nolu hadis.

tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na aittir, O her şeye gücü yetendir. Bizler Rabbimize geri dönücüleriz, tövbe ediyor, Rabbimize kulluk ediyor, secde ediyor, Rabbimize hamd ediyoruz. Allah va'dinde doğru söylemiş, kuluna yardım etmiş, bütün düşman milletlerini yalnız başına hezimete uğratmıştır." (Hadisin geçtiği yerler: 1797, 2995, 3084, 4116, 6385)

٥٣-بَاب الدُّعَاءِ لِلْمُتَزَوِّجِ

53- Evlenen Kimseye Yapılacak Duâ Bâbı

٦٣٨٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ فَقَالَ مَهْيَمْ أَوْ مَهْ قَالَ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ.

6386- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Abdurrahman ibnu Avf'ı gördü. Onun üzerinde zifafa girenlere mahsus sarı zâferan kokusu vardı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem ona: "Evlendin mi?" diye sordu. Abdurrahman da: Bir çekirdek, beş dirhem ağırlığınca altını mehir olarak vererek evlendim, dedi.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdurrahman İbnu Avf'a: "Allah mübarek etsin. Bir koyun kesmekle de olsa bir velime (yani düğün yemeği) ver" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2049, 2293, 2781, 2937, 5073, 5148, 5153, 5155, 5167, 6082)

٦٣٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَلَكَ أَبِي وَتَرَكَ سَبْعَ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ ثَيِّبًا قَالَ هَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ أَوْ تُضَاحِكُهَا وَتُضَاحِكُكَ قُلْتُ هَلَكَ أَبِي فَتَرَكَ سَبْعَ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجِيئَهُنَّ بِمِثْلِهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ فَبَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكَ لَمْ يَقُلْ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرٍو بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكَ.

6387- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam Abdullah vefat etmiş ve geride yedi veya dokuz kız çocuğu bırakmıştı. Ben de bir kadınla evlendim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Evlendin mi ey Câbir?" diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bakire bir kızla mı yoksa dul bir kadınla mı evlendin?" diye sordu. Ben de:

-Dul bir kadınla evlendim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Senin onunla oynaşacağın, onun da senin oynaşacağı veya senin onu güldüreceği, onun da seni güldüreceği bakire bir kızla evlenseydin ya!"

Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedim:

-Babam vefat etti ve geride yedi veya dokuz kız çocuğu bıraktı. Onların dengi biriyle evlenmeyi kerih gördüm. Ben onları bir arada tutabilecek, saçlarını tarayacak ve bakımını yapacak birisi ile evlendim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Allah mübarek etsin" diye dua etti.

İbnu Uyeyne ve Muhammed ibnu Müslim'in, Amr ibnu Dînâr'dan rivayet ettikleri hadiste "Allah mübarek etsin" lafzı yoktur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 443, 1801, 2097, 2309, 2385, 2494, 2470, 2603, 2604, 2728, 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367)

٥٤-بَاب مَا يَقُولُ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ

54- Bâb: Cinsi Münasebetten Önce Ne Denir?

٦٣٨٨- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا.

6388- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Şayet biriniz eşiyle cinsi münasebetinden önce: "Bismillah. Allâhumme cennibneş-şeytân ve cennibiş-şeytâne mâ razegtenâ. (Allah'ın adıyla. Allahım! Bizi ve bizden olacak çocuğu şeytandan uzaklaştır) derse ve bu ilişkiden sonrada Allah onlara bir çocuk nasip ederse, şeytan o çocuğa asla zarar veremez.» (Hadisin geçtiği yerler: 141, 3271, 3233 5165, 7396)

٥٥-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

55- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Allahım! Bize dünyada iyilik ver!" Duâsı Bâbı

٦٣٨٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

6389- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çokça şu duayı ederdi:

"Rabbenâ âtinâ fid-dünya haseneten ve fil-âhireti haseneten ve kinâ azaben-nâr" (Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi cehennem ateşinden koru.)[208] (Hadisin geçtiği diğer yer: 4522)

---

208 Bu duada üç şey istenmektedir. Biri, dünyada iyiliktir. Dünyada iyilik sözü sağlık ve âfiyeti, helâl rızkı, hayırlı evlâdı, iyi eşi, faydalı ilmi, makbûl amel ve ibadeti, kısaca nimet denebilecek her şeyi içine alan geniş kapsamlı bir ifadedir. Âhirette iyilik, Allah'ın affını elde ederek başta cennet olmak üzere Cenâb-ı Hakk'ın iyi kulları için hazırladığı her türlü nimete kavuşmayı, kıyametin korkunç hallerinden emin olmayı, hesabı kolayca vermeyi ve özellikle Cenâb-ı Hakk'ı görmeyi ifade etmektedir. Cehennem azabı ise bir insan için felâketlerin en büyüğüdür. Bu sebeple Efendimiz her fırsatta ondan Allah Teâlâ'ya sığınmıştır. Cehennem azabından korunmayı isteyen kimse, Cenâb-ı Hak'tan kendisini her türlü kötülükten ve haramdan korumasını da istemiş olmaktadır.

٥٦-بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا

56- Dünya Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı

٦٣٩٠- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا تُعَلَّمُ الْكِتَابَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ نُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ.

6390- Sa'd ibnu Ebu Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere tıpkı bir öğretmenin öğrencilerine yazı yazmayı öğretir gibi şu duâyı öğretirdi:

"Allahım! Cimrilikten sana sığınırım. Korkaklıktan sana sığınırım. İyice yaşlanıp bunamaktan sana sığınırım. Dünya fitnesinden ve kabir azabından sana sığınırım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2822, 6365, 7370, 6374)

٥٧-بَاب تَكْرِيرِ الدُّعَاءِ

57- Tekrar Tekrar Dua Etmek Bâbı

٦٣٩١- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُنْذِرٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طُبَّ حَتَّى إِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ قَدْ صَنَعَ الشَّيْءَ وَمَا صَنَعَهُ وَإِنَّهُ دَعَا رَبَّهُ ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي مَاذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفِّ طَلْعَةٍ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي ذَرْوَانَ وَذَرْوَانُ بِئْرٌ فِي بَنِي زُرَيْقٍ قَالَتْ فَأَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ مَاءَهَا

نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ وَلَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قَالَتْ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهَا عَنْ الْبِئْرِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلَّا أَخْرَجْتَهُ قَالَ أَمَّا أَنَا فَقَدْ شَفَانِي اللَّهُ وَكَرِهْتُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا زَادَ عِيسَى بْنُ يُونُسَ وَاللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا وَدَعَا وَسَاقَ الْحَدِيثَ.

6391- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapılmıştı. Öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmadığı şeyler yapmış gibi gösteriliyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Rabbine dua etti. Sonra bana şöyle buyurdu:

-"Bildin mi? Allah bana kendisinden istemiş olduğum mesele hakkında bilgi verdi." Ben de kendisine:

-O mesele nedir ey Allah'ın Rasûlü! diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bana Cibril ve Mikâil geldi. Bunlardan biri başucumda, öbürüsü ayak ucumda oturdu. Ve biri diğerine:

-Bu zatın hastalığı nedir? diye sordu. O da:

-Sihir yapılmıştır, diye cevap verdi.

-Kim sihir yaptı?

-Lebîd ibnul-A'sam.

-Bu sihir ne ile yapılmıştır?

-Bir tarak, saç ve sakal tarantısı, erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile.

-Nerede yapılmıştır?

-Zervan Kuyusu'nda.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bazı sahabelerle çıkıp bu kuyuya gitti. Sonra dönüp geldi. Geldiğinde bana:

"Kuyunun etrafındaki hurma ağacının uçları, şeytanların başları gibidir" buyurdu. Bunun üzerine ben:

-Sen o sihri çıkardın mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aley-

hi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayır çıkarmadım. Çünkü Allah bana şifâ vermiştir. Birde o sihri çıkarıp çözmekle halk arasında sihir şerrinin yayılmasından endişe ettim."

Hişam'ın babasından, onun da Aişe'den rivayetinde şu ziyadelik vardır: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunun üzerine tekrar tekrar dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3175, 3268, 5763, 5765, 5766, 6063)

٥٨-بَاب الدُّعَاءِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ

58- Müşriklere Beddua Etmek Bâbı

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ ﴾.

İbnu Mesud şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allahım! Yûsuf'un zamanındaki yedi yıl gibi, yedi şiddet yılı ile müşriklere karşı bana yardım et!"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allahım! Ebu Cehil'i Sana havale ediyorum" diyerek ona beddua etmiştir.

İbnu Ömer şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazında kunut yaparak: "Allahım! Falan ve falancaya lanet et" diyerek beddua etmiştir. Nihayet Allah Azze ve Celle: ***«(Kullardaki) işten hiçbir şey sana ait değildir.»*** (Âli İmrân: 128) âyetini indirdi.

٦٣٩٢- حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ.

6392- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek savaşında müşrikler aleyhine şöyle duâ etti:

"Kur'ân'ı indiren, hesabı çabuk gören, Allahım! Düşmanları bozguna uğrat! Onları hezimete uğrat ve ayakları altından onları salla!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2933, 2965, 3025, 4115, 7489)

٦٣٩٣- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ قَنَتَ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ.

6393- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazının son rekâtinde başını rükûdan kaldırıp Semiallâhu limen hamideh dediği zaman, kunût yaptı ve şöyle dua etti:

"Allahım! Ayyaş ibnu Ebi Rabia'yı kurtar. Allahım! Seleme ibnu Hişam'ı kurtar. Allahım! Velid ibnul Velid'i kurtar. Allahım! Müminlerden zayıf olanları kurtar. Allahım! Mudar kabilesinin sıkıntılarını daha şiddetli hâle getir. Allahım! İçinde bulundukları bu yılları Yusuf'un zamanındaki kıtlık yıllarına çevir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 797, 804, 1006, 2932, 3281, 4560, 4598, 6200)

٦٣٩٤- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ فَأُصِيبُوا فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ عَلَى شَيْءٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ فَقَنَتَ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَيَقُولُ إِنَّ عُصَيَّةَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

6394- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Rı'l, Zekvân, Usayya ve Lıhyân oğulları kabilelerine Ensar'dan yetmiş kişiyi onlara din öğretmek

için gönderdi. Biz onları Kurrâ diye isimlendirirdik. Maûne Kuyusu'na ulaştıklarında o kabileler bunlara hainlik yaptılar ve bu Kur'ân hafızı sahabeleri öldürdüler. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin o anki gibi daha şiddetli bir üzüntüyle üzüldüğünü hiç görmemiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay boyunca sabah namazında kunut yaptı. Kunutunda şöyle diyordu: "Usayye kabilesi Allah'a ve Rasûlü'ne isyan ettiler!" (Hadisin geçtiği yerler: 1001, 1300, 2801, 2814, 3064, 3170, 4088-4091)

٦٣٩٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ الْيَهُودُ يُسَلِّمُونَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُونَ السَّامُ عَلَيْكَ فَفَطِنَتْ عَائِشَةُ إِلَى قَوْلِهِمْ فَقَالَتْ عَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا يَقُولُونَ قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي أَنِّي أَرُدُّ ذَلِكِ عَلَيْهِمْ فَأَقُولُ وَعَلَيْكُمْ.

6395- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Yahudiler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: "es-Sâmu aleykum" (ölüm sizin üzerine olsun) diyerek selâm verirlerdi. Ben onların bu sözünü anladım ve: "Ve aleykumus-sâmu vel-lâ'netu" (Ölüm ve lânet sizin üzerinize olsun) dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Yavaş ol ey Aişe! Muhakkak ki Allah her işte yumuşak olmayı sever." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Onların ne dediklerini duymadın mı?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-"Ben de onlara karşılık olarak "ve aleykum" (sizin üzerinize olsun) diyerek karşılık verdiğimi duymadın mı?" (Hadisin geçtiği diğer yer: 2935, 6024, 6256)

٦٣٩٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَنَا عَبِيدَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَقَالَ مَلَأَ اللَّهُ قُبُورَهُمْ وَبُيُوتَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ وَهِيَ صَلَاةُ الْعَصْرِ.

6396- Ali ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah müşriklerin evlerini ve mezarlarını ateşle doldursun! Onlar bizleri güneş battığı zamana kadar orta namazdan alıkoydular."

Orta namaz, ikindi namazıdır. (Hadisin geçtiği yerler: 2931, 4111, 4533)

٥٩-بَاب الدُّعَاءِ لِلْمُشْرِكِينَ

59- Müşriklere Duâ Etmek Bâbı

٦٣٩٧- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ دَوْسًا قَدْ عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهَا فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يَدْعُو عَلَيْهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ.

6397- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Tufeyl ibnu Amr Devsî, arkadaşlarıyla beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Devs kabilesi İslâm çağrımıza karşılık vermediler ve Müslüman olmaktan kaçındılar. Onların aleyhine Allah'a dua et.

Orada bulunan insanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin onlara beddua edeceğini zannettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise:

"Allahım! Devs kabilesine hidayet ver ve onları Müslümanlar olarak bizim yanımıza getir" diyerek hayır duada bulundu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2937, 4392)

٦٠-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ

60- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Allahım! Daha önce yapmış olduğum ve ileride yapacağım günahlarımı bağışla" Duası Bâbı

٦٣٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ رَبِّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجَهْلِي وَهَزْلِي وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ وَحَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَحْوِهِ.

6398- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şu duâ ile duâ ederdi:

"Ey Rabbim! Benim hatamı ve bilgisizliğimi, her işimde israfımı ve benden daha iyi bilmekte olduğun bütün kusurlarımı bağışla! Allahım! Benim hatalarımı, kastımla ve bilgisizliğimle işlediklerimi, şakalarımı bağışla! Bunların hepsi bende vardır. Allahım! Daha önce yaptığım ve yapacağım, gizlediğim ve açığa çıkardığım bütün günahlarımı bağışla! Öne geçiren ancak Sen'sin, sonraya bırakan da ancak Sen'sin. Sen her şeye gücü yetensin!"

٦٣٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُوسَى وَأَبِي بُرْدَةَ أَحْسِبُهُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجِدِّي وَخَطَايَايَ وَعَمْدِي وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي.

6399- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle duâ ederdi:

"Allahım! Benim günahımı, bilgisizliğimi, işimdeki israfımı ve benden daha iyi bilmekte olduğun bütün kusurlarımı bağışla! Allahım! Benim latifemi, ciddî hâlimi, hatamı ve dileyerek işlediğim günahımı bağışla! Bu kusurların hepsi bende vardır!"

٦١-بَاب الدُّعَاءِ فِي السَّاعَةِ الَّتِي فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ

61- Cuma Günü, Kabul Edileceği Ümit Edilen Saatte Dua Etmek Bâbı

٦٤٠٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ وَقَالَ بِيَدِهِ قُلْنَا يُقَلِّلُهَا يُزَهِّدُهَا.

6400- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cuma gününden bahsedip şöyle buyurdu:

"Cuma gününde öyle bir vakit vardır ki, Müslüman bir kul, o vakte namaz kılar ve dua eder bir şekilde rast gelirse Allah, ona istediğini verir."

Bunu derken o vaktin az bir zaman zarfı olduğunu göstermek için eliyle işaret etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 935, 5294)

٦٢-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْتَجَابُ لَنَا فِي الْيَهُودِ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِينَا

62- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Bizim Yahudiler Hakkındaki Duamız Kabul Olunur, Onların Bizim Hakkımızdaki Dilekleri Kabul Olunmaz" Kavli Bâbı

٦٤٠١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْيَهُودَ أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا

السَّامُ عَلَيْكَ قَالَ وَعَلَيْكُمْ فَقَالَتْ عَائِشَةُ السَّامُ عَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ عَلَيْكِ بِالرِّفْقِ وَإِيَّاكِ وَالْعُنْفَ أَوْ الْفُحْشَ قَالَتْ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِيَّ.

6401- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir grup Yahudi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve: es-Sâmu aleyke (ölüm senin üzerine olsun) dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ve aleykum" (ölüm sizin üzerinize olsun) diye karşılık verdi. Ben de onlara:

-Ölüm sizin üzerinize olsun. Allah size lânet etsin, Allah size gadab etsin, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Yavaş ol ey Aişe! Yumuşak ol! Seni katı davranmaktan ve aşırılıktan sakındırırım."

Ben: Onların ne dediklerini duymadın mı? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de: "Peki sen benim onlara ne dediğimi duymadın mı? Ben onların selâmını onlara geri iade ettim. Benim onlar hakkındaki duam kabul olunur, fakat onların benim hakkımdaki dilekleri kabul olunmaz." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2935, 6024, 6030, 6256, 6395, 6927)

٦٣-بَاب التَّأْمِينِ

63- Duânın Akabinde "Âmîn" Demek Bâbı

٦٤٠٢-حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَاهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ فَأَمِّنُوا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤَمِّنُ فَمَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

6402- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"İmam, Fatiha Sûresi'ni okuduktan sonra amin dediğinde sizler de amin deyin. Kimin amin demesi, Meleklerin amin demesine (zaman ve söz olarak) muvafakat ederse geçmiş günahları bağışlanır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 780)

٦٤-بَاب فَضْلِ التَّهْلِيلِ

64- "Lâ ilâhe illallah" Demenin Fazileti Bâbı

٦٤٠٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنْ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ.

6403- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim bir günde yüz kere ***«Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh, Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve alâ kullî şeyin kadîr»*** derse, o kimseye on köle azat etmiş gibi sevap vardır. Ona yüz sevap yazılır ve yüz günâh ondan silinir. Bu sözler sebebiyle akşama kadar o kişiye şeytan zarar veremez. Bundan daha çok yapan kişi müstesna, hiçbir kimse onun söylediğinden daha faziletlisini getirmemiştir."[209] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3293)

---

209 Genellikle namazlardan sonra ve dua etmeden önce okunan bu zikrin mânası şudur: "Allah'tan başka ilah yoktur, yalnız Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun gücü her şeye yeter". Birinci hadiste sözünün devamında Resûl-i Ekrem Efendimiz'in tavsiye buyurduğu sübhânallahi ve bi-hamdihî zikrinin anlamı ise, "Ben Allah'ı ulûhiyyet makamına yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamdederim" demektir. Hadisde "Mülk O'nundur" cümlesiyle Cenâb-ı Hakk'ın muazzam saltanatının yüceliği anlatılmaktadır. Melekler âlemiyle birlikte bütün kâinat, daha açık bir ifadeyle yaratılmış ne varsa hepsi O'nun malı, O'nun saltanatının bir parçasıdır. Dolayısıyla bunlar üzerinde tasarruf etme hakkı da sadece O'nundur. Bir şeyi var etmek, yok etmek, ele geçirmek, yönetmek, nimet vermek, cezalandırmak, büyütmek, küçültmek, yapmak, yıkmak, ağlatmak, güldürmek, kısaca hükmünü icra etmek sadece O'nun yetkisi dahilindedir. Böyle bir varlık her şeye kâdirdir. O'nun gücü her şeye yeter. Hiçbir yardımcıya, hiçbir vekile ve vasıtaya ihtiyacı yoktur. Her ne isterse kendi güç ve kudretiyle yapar. O "ol!" der, her şey oluverir. Şüphesiz mülk ve saltanat, güç ve kudret kime aitse, şanına lâyık hamd de O'na mahsustur. Yapılan büyük günahlar Allah Te-

٦٤٠٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ مَنْ قَالَ عَشْرًا كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ رَبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ مِثْلَهُ فَقُلْتُ لِلرَّبِيعِ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ فَأَتَيْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ فَقُلْتُ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِن ابْنِ أَبِي لَيْلَى فَأَتَيْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى فَقُلْتُ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِن أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ يُحَدِّثُهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَوْلَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الرَّبِيعِ قَوْلَهُ وَقَالَ آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ هِلَالَ بْنَ يَسَافٍ عَنْ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ وَعَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَوْلَهُ وَقَالَ الْأَعْمَشُ وَحُصَيْنٌ عَنْ هِلَالٍ عَنْ الرَّبِيعِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَوْلَهُ وَرَوَاهُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيُّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَالصَّحِيحُ قَوْلُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَمْرٍو.

6404- Amr ibnu Meymûn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim günde on kere ***«Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh, Lehül-mülkü ve lehül-hamdü ve huve alâ küllî şeyin kadîr»*** derse, İsma-

---

âlâ'yı ilgilendiriyorsa, o günahı işleyen kimsenin Mevlâ'sından af dileyip günahına tövbe etmesi gerekir; şayet günahı kul hakkını ilgilendiriyorsa, kendisine haksızlık ettiği kimseyi bulup onunla helâlleşmesi, ödemesi gereken bir şey varsa ödeyip kendini bağışlatması şarttır. Küçük günahlar, insanın Allah'a karşı sorumlu olup da yapmadığı görevler yüzünden kazanılır. "Size yasak edilen büyük günahlardan kaçınırsanız, kusurlarınızı örter ve sizi şerefli bir yere koyarız" Nisâ 31 âyetinden de öğrendiğimize göre, küçük günahların bağışlanması, büyük günahlardan sakınma şartına bağlıdır.

il aleyhisselâmın neslinden on esir azat etmiş gibi sevap alır." [210]

٦٥-بَاب فَضْلِ التَّسْبِيحِ

65- "Subhânallah" Demenin Fazileti Bâbı[211]

٦٤٠٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ.

6405- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim günde yüz kere ***"Subhânallahi ve bi-hamdihi"*** (Allah'a hamd eder, O'nu her türlü noksanlıktan tenzih ederim) derse, o kimsenin günahları deniz köpüğü kadar da olsa bu kendisinden bağışlanır."

---

210 Bu hadisin senedi uzun bir hadistir.

211 Sübhanallah zikri, Cenâb-ı Hakk'ı O'na yakışmayan sıfatlardan tenzih anlamına geldiği için sevabı da çoktur. İnsan, sahip olduğu ömrü bir sermaye bilmeli, elinden geldiği ölçüde sermayesini artırmaya bakmalıdır. Günde yüz defa sübhanallah diyen kimse hem bin sevap kazanır hem de kul hakkıyla ilgili olmayan günahlarından bin tanesi affedilir. Peygamber Efendimiz ashâbına önemli bir şey söyleyeceği zaman, onların ilgisini çekecek sorular sorar ve böylece sözünü dikkatle dinlemelerini sağlardı. Her gün bin sevap kazanmak ashâb-ı kirâmın arayıp da bulamayacağı bir nimetti. Ama bu kadar çok sevap bir günde nasıl kazanılırdı? İnsan bir gün gibi kısa bir zamanda kendisine bin sevap kazandıracak birçok iyiliği nasıl yapabilir? Nitekim orada bulunanlardan biri bunu merakla sordu. Bir iyiliğe on sevap verileceği bir ilâhî kanun olup bunu bizzat Cenâb-ı Hak "İyilik edene, yaptığı iyiliğin on misli mükâfat verilir. Kötülük yapan da yaptığının dengiyle cezalandırılır" En'âm, 160 âyet-i kerîmesiyle haber vermiştir. Resûl-i Ekrem Efendimiz de bu kanuna dayanarak "yüz defa sübhânallah diyene bin sevap yazılacağını" veya o kimsenin Allah hakkı ile ilgili günahlarından bin tanesinin bağışlanacağını belirtmiştir. Hadisin bazı rivayetlerinde veya yerine ve dendiği görülmektedir ki, bu takdirde günde yüz defa sübhânallah diyen kimseye, vadedilen bu mükâfatların ikisi birden verilecektir. Yapılan bir iyiliğe on sevap verilmesi, Allah Teâlâ'nın kullarına vadettiği mükâfatın en aşağı derecesidir. Şayet Cenâb-ı Hak kulun davranışından ve samimiyetinden hoşnut olursa, onun yaptığı iyiliği yedi yüz misliyle, hatta kat kat fazlasıyla değerlendirir.

٦٤٠٦- حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ.

6406- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İki kelime vardır ki bunların söylemesi kolaydır, mizanda ağırdır, Rahman'a sevgili gelir: Subhânallâhil-Azîm, "Subhânallahi ve bi-hamdihi" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6682, 7563)

٦٦-بَاب فَضْلِ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

66- Allah Azze ve Celle'yi Zikretmenin Fazileti Bâbı

٦٤٠٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

6407- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rabbini zikreden kimse ile zikretmeyen kimsenin misali, diri ile ölü kimsenin misali gibidir."[212]

---

212 Zikir, hatırlayıp anmak demektir. İnsan Allah'ı ya diliyle zikreder; Kur'ân okumak, dua etmek, Allah Teâlâ'yı güzel isimleriyle anmak gibi; ya kalbiyle zikreder; Allah Teâlâ'nın varlığını gösteren delilleri, yani kâinâtı ve Kur'an'da sözü edilen her şeyi düşünmek gibi; yahut bedeniyle zikreder; namaz başta olmak üzere bedenle yapılması gereken bütün görevleri yapmak gibi. Her ne suretle olursa olsun Allah'ı zikretmek en değerli ibadettir."Beni anın ki, ben de sizi anayım" âyet-i kerîmesi Allah'ı anma işinin tek taraflı olmadığını, kulun Allah'ı andığı gibi Allah'ın da kulunu andığını göstermektedir. Kulun Allah Teâlâ'yı anması demek, anlatıldığı üzere diliyle, kalbiyle ve bedeniyle Cenâb-ı Hakk'ı anması demektir. Zaten Allah Teâlâ'yı uyanık bir gönülle anan kimse, onun yasaklarından uzak durur. Diğer bir söyleyişle, dilindeki zikir onu kötülüklere yaklaştırmaz. Böyle bir zikrin karşılığı, Allah Teâlâ'nın kulunu anmasıdır. Resûlullah Efendimiz, Cenâb-ı Hakk'ın ism-i şerîfi ve zikr-i cemîliyle parıldayan mü'min gönülleri, damarlarında kan dolaşan diri vücutlara benzetmiştir. Allah'ı zikretmediği için paslanan ve manevî kirlerle

٦٤٠٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ قَالَ فَيَحُفُّونَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ مَا يَقُولُ عِبَادِي قَالُوا يَقُولُونَ يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيَحْمَدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ قَالَ فَيَقُولُ هَلْ رَأَوْنِي قَالَ فَيَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ قَالَ فَيَقُولُ وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً وَأَشَدَّ لَكَ تَمْجِيدًا وَتَحْمِيدًا وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا قَالَ يَقُولُ فَمَا يَسْأَلُونِي قَالَ يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً قَالَ فَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ قَالَ يَقُولُونَ مِنْ النَّارِ قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا وَأَشَدَّ لَهَا مَخَافَةً قَالَ فَيَقُولُ فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ قَالَ يَقُولُ مَلَكٌ مِنْ الْمَلَائِكَةِ

örtülen gafil kalbleri de ölülerin hareketsiz bedenlerine benzetmiştir. Demekki zikir kalplerin canı, ruhu ve hayatıdır. Kâinat devamlı surette hareket hâlindedir. İnsanın da tıpkı bir parçası olduğu bu kâinat gibi canlı ve diri olması gerekir. Günün muhtelif saatlerinde ibadet mecburiyetinin getirilmesi yani sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarının kılınması kalpleri diri tutmak içindir. Bu zorunlu ibadetler kalbin can suyudur. Kalbin daha huzurlu olması, mevlâsını daha fazla anmasıyla mümkündür. Kur'ân-ı Kerîm'de, Allah'a yönelen ve doğru yola eren kimselerden söz edilirken "Bunlar iman edip kalpleri Allah'ın zikriyle huzur bulan kimselerdir; haberiniz olsun ki, kalpler sadece Allah'ın zikriyle huzur bulur" buyurulması bu gerçeği göstermektedir. Kalpleri kaplara benzetmek de mümkündür. Boş sandığımız bir kap, esasen boş olmayıp hava ile doludur. İçine sıvı doldurduğumuz zaman, kaptaki hava yerini sıvıya bırakır. Kalpleri de ya Allah'ın zikri veya şeytanın oyunları meşgul eder. Bunun değişmez bir ilâhî kanun olduğunu şu âyet-i kerîme açıkça göstermektedir: "Kim Allah'ın uyarısına karşı gözlerini kaparsa, yanından ayrılmayan bir şeytanı ona musallat ederiz". Demek ki kalpler hiçbir zaman boş kalmaz. Orayı ya zikrullah veya gaflet doldurur. Şu hâlde şeytana fırsat vermemek ve böylece gülleri hiç solmayan ebedî hayatı kazanmak için ebedî olan Allah'ın zikriyle gönülleri canlı ve diri tutmak gerekir.

فِيهِمْ فُلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ قَالَ هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ وَرَوَاهُ سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

6408- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın bir grup melekleri vardır ki, bunlar yollarda dolaşarak zikir ehlini ararlar. Onlar Allah Azze ve Celle'yi anan bir topluluk buldukları zaman birbirlerine: Aradığınıza geliniz, diye seslenirler. Melekler onları kanatlarıyla sararlar. Melekler bu şekilde üst üste dünya semasına kadar ulaşır, yer ile gökyüzü arasını doldururlar. Rableri -onlardan daha iyi bildiği hâlde- meleklere:

-Kullarım ne diyor? diye sorar.

Melekler de şöyle derler:

-Onlar Subhanallah diyerek Seni tesbîh ediyorlar, Allâhu Ekber diyerek Seni tekbîr ediyorlar, elhamdulillâh diyerek Seni hamd edip seni överek yüceltiyorlar.

Allah Azze ve Celle:

-Onlar beni görürler mi ki? diye sorar. Melekler:

-Hayır, vallahi onlar Sen'i görmezler! derler.

Allah:

-O kullarım ya beni görseler nasıl olurlar? buyurur. Melekler:

-Şayet onlar seni görselerdi, sana daha çok ibadet ederler, seni daha çok överler ve seni daha çok tesbih ederlerdi! derler.

Allah Azze ve Celle:

-Benden ne diliyorlar? diye sorar. Melekler:

-Cennet istiyorlar! diye cevap verirler.

Allah Azze ve Celle:

-Onlar cenneti görmüşler mi?

-Hayır, vallahi onlar cenneti görmemişlerdir!

-Ya onlar cenneti görselerdi?

-Eğer görselerdi cennete karşı hevesleri daha çok, talebleri daha şiddetli, rağbetleri daha büyük olurdu.

Allah Azze ve Celle:

-O kullarım neden sığınırlar? Melekler:

-Cehennem ateşinden!

-Cehennemi gördüler mi?

-Hayır, vallahi onu görmediler.

-Ya görselerdi nasıl olurlardı?

-Ondan daha çok kaçınırlardı, korkuları daha çok olurdu.

Bunun üzerine Yüce Allah, meleklere:

-Ey melekler, ben sizleri şahit yapıyorum ki, ben bu zikreden kullarımı mağfiret ettim! buyurur. Meleklerden birisi:

-O zikredenlerin arasında filan kişi var ki, o zikredenlerden değildir, bir haceti için gelmiş oturmuştu! der.

Allah Azze ve Celle:

-O mecliste oturanlar öyle kemâl sahibi kimselerdir ki, onlarla birlikte oturanlar şaki olamaz! cevabını verir."[213]

---

213 Hadis Allah'ı zikretmenin değerini, zikredenlerin kıymetini pek çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. "Allah'ı zikredenler" yani namaz kılan, Kur'an okuyan, hadis okuyan, Allah'a dua eden, ilim tahsil eden, ilmî sohbetler yapan kimseleri ziyaret etmek ve onların sohbetlerini dinlemek üzere vazifelendirilmiş melekler vardır. Hadisin bazı rivayetinde bu meleklerin, hafaza denilen koruyucu meleklerin dışında oldukları özellikle belirtilmektedir. Bunların dünya semasına kadar, bir rivayete göre tâ arşa kadar birbirinin üstünde durdukları, bu bahtiyar insanları arayan diğer melekleri de haberdar ettikleri, o zikir meclisindekilere kol kanat gerdikleri ve sohbetlerine kulak verdikleri belirtilmektedir.Allah Teâlâ kullarının ne yaptığını meleklerden daha iyi bildiği hâlde yine de onlara "Kullarım ne diyor?" diye sormakla bir nevi târizde bulunmaktadır. Bilindiği üzere Allah Teâlâ meleklerine yeryüzünde bir halife yaratacağını haber verdiği zaman melekler buna karşı çıkmışlar, yeryüzünde fesat çıkaracak, orada kan dökecek insanı yaratmaya ne gerek var; zaten biz sana hamdü sena ediyoruz, ulûhiyyetine yakışmayan sıfatlardan seni tenzih ediyoruz, demişlerdi Bakara, 30. Cenâb-ı Hak kendisini zikreden kulları hakkında meleklere muhtelif sorular sorup onlardan cevaplar almak suretiyle âdeta onlara, görüyorsunuz ya, kullarımın arasında işte böyleleri de var. Onlar beni zikretme hususunda meleklerden farksızdır, demiş olmaktadır. Hatta onlara, kullarım beni böyle samimiyetle zikrettiklerine göre, onlar da sizin gibi beni, cenneti, cehennemi

٦٧-بَاب قَوْلِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

67- "Lâ Havle Velâ Kuvvete İllâ Billahi" (Allah'tan Başkasında Güç ve Kuvvet Yoktur) Sözünün Fazîleti Bâbı

٦٤٠٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَقَبَةٍ أَوْ قَالَ فِي ثَنِيَّةٍ قَالَ فَلَمَّا عَلَا عَلَيْهَا رَجُلٌ نَادَى فَرَفَعَ صَوْتَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَتِهِ قَالَ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

6409- Ebu Mûsâ el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber savaşı dönüşümüzde bizler bir vâdî üzerinde yükseldikçe ***"Lâ ilâhe illallâh"*** ve ***"Allâhu Ekber"*** diyerek seslerimizi yükseltiyorduk. Bunun üzerine katırının üzerinde bulunan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şüphesiz sizler sağır ve gâib olan birini çağırmıyorsunuz." Sonra

---

görmüşler mi, diye ayrı ayrı sormak ve her birine, hayır görmediler, diye cevap verdirmek, görselerdi daha fazla zikrederlerdi, cehenneminden daha çok korkarlardı, dedirtmek suretiyle kullarının yaptığı zikrin değerine işaret buyurmaktadır. Cenab-ı Hakk'ın meleklerini mahcup etmemek için söylemediği ve fakat onların çok iyi bildiği bir diğer husus da, bütün vazifeleri Allah'ı zikretmek olan meleklerin insanlar gibi şeytanın vesvesesine ve baştan çıkarmasına muhatap olmamasıdır. Allah'ı zikreden bu kimseler şeytanın bütün düzenlerini bertaraf ederek Allah'ın rızasını kazanmak için orada toplandıklarına göre, onların Cenâb-ı Mevlâ katındaki yeri ve değeri çok üstündür. Cenneti ve cehennemi görmüşler mi, tarzındaki sorulardan, cennet ile cehennemin hâlen yaratılmış olduğu. Kendisini rızasına uygun işlerle, zikir ve tesbihlerle anan kullarını, onlardan hoşnut olduğunu belirterek bağışlaması ne güzel bir tecellidir. Zikir meclisinde bulunmayı düşünmediği hâlde, her ne sebeple olursa olsun onların arasına katılmaktan dolayı ilâhî affa kavuşan insanın durumu, Allah'ı anıp zikreden kimselerle beraber olmanın kişiye kazandıracağı imkânı ve fazileti göstermektedir. Güzel koku satıcısının yanında bulunan kimse, koku satın almasa bile etrafa yayılan güzel kokulardan nasıl faydalanırsa, iyi insanlarla oturup kalkan kimse de şu veya bu şekilde onların iyiliklerinden istifade eder.

da şöyle buyurdu:

-"Ey Ebu Musa! Cennet hazinelerinden bir hazine olan bir kelimeyi sana bildireyim mi?" Ben de:

-Bilâkis, bildir ey Allah'ın Rasûlü! dedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "O kelime **Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh** *(Allah'tan Başkasında Güç ve Kuvvet Yoktur)* kelimesidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2992, 4205, 6384, 6610, 7386)

٦٨-بَاب لِلَّهِ مِائَةُ اسْمٍ غَيْرَ وَاحِدٍ

68- Bâb: "Allah'ın Yüzden Bir Eksik Olarak Doksan Dokuz İsmi Vardır"

٦٤١٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً قَالَ لِلَّهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ اسْمًا مِائَةٌ إِلَّا وَاحِدًا لَا يَحْفَظُهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَهُوَ وَتْرٌ يُحِبُّ الْوَتْرَ.

6410- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın yüzden bir eksik olarak doksan dokuz ismi vardır. Kim bu isimleri sayarsa cennete girer. Allah Azze ve Celle tektir, tek olanı sever." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2736, 7392)

٦٩-بَاب الْمَوْعِظَةِ سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ

69- (Usandırmamak İçin) Zaman Zaman Vaaz Ve Ders Yapmak Bâbı

٦٤١١-حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ كُنَّا نَنْتَظِرُ عَبْدَ اللَّهِ إِذْ جَاءَ يَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ فَقُلْنَا أَلَا تَجْلِسُ قَالَ لَا وَلَكِنْ أَدْخُلُ فَأَخْرُجُ إِلَيْكُمْ صَاحِبَكُمْ وَإِلَّا جِئْتُ أَنَا فَجَلَسْتُ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِهِ فَقَامَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَمَا إِنِّي أُخْبِرُ بِمَكَانِكُمْ وَلَكِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ الْخُرُوجِ إِلَيْكُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ كَرَاهِيَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا.

6411- Şakîk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

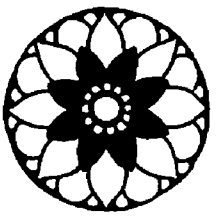
Biz Abdullah ibnu Mesud'u bize sohbet etmesi için bekliyorduk. Bu sırada Yezîd ibnu Muâviye yanımıza geldi. Biz ona: Bizimle beraber oturmaz mısın? dedik. O da şöyle dedi:

-Hayır oturmayacağım. Ancak Abdullah ibnu Mesud'un evine girecek ve arkadaşınızı size sohbet etmesi için getireceğim. Aksi takdirde ben gelip sizinle birlikte oturacağım.

Akabinde Abdullah ibnu Mesud, Yezîd'in elinden tutarak evinden dışarı çıktı, gelip bizim yanımızda durdu ve şöyle dedi:

-Benim sizlere sürekli sohbet etmemi istediğiniz haberi bana ulaştı. Benim sizlere sürekli sohbet etmeme engel olan şey; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bizlere bıkkınlık vermemesi için bizim uygun vaktimizi kollayıp ona göre bazı saat ve günleri seçmesidir.[214] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 68, 70)

214 Bu rivayette sohbet adabını bizlere en güzel şekilde öğreten rivayetlerden. İnsanları bıktıracak derece konuşmama ve devamlı her gün sohbet ederek bıktırmama.

٨١- كِتَاب الرِّقَاقِ

81- KİTABUR-RİKAK[215]

(Kalbi İnceltecek Şeyler Kitabı)

١-بَاب لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ

1- Bâb: "Âhiret Yaşantısından Başka Yaşantı Yoktur"[216]

---

215 Dünya hayatı, ebedî olan âhiret hayatıyla kıyas edilince; bir süre akıp sonra kesilen, tehlikesi az, toza toprağa karışıp giden yağmur suyu gibidir. Fakat bu su sayesinde bir takım bitkiler yetişir; insanlar ve hayvanlar onlardan yararlanır ve hayatlarını devam ettirirler. İnsanoğlu da dünyada yaptığı iyi ve kötü işler sayesinde cenneti veya cehennemi kazanır. Dünyada ebedî kalınması söz konusu değildir. O hâlde dünya hayatı bir imtihandan ibarettir, çünkü her imtihan geçicidir. İmtihan sonunda elde edilecek başarı, ona tam hazırlıklı olmakla sağlanır. Dünya hayatını Allah ve Resulünün gösterdiği doğrultuda geçirenler bu imtihanı başarırlar. Dünyaya kapılıp kalmamak, ona gönül bağlamamak zühd diye isimlendirilir. Âhiret mutluluğunu elde edebilmek için, dünyaya ve dünyalığa kapılmamak gerekir. Bunun anlamı, dünyalık mal ve mülke sahip olmamak değil, sahip olduğu malın ve mülkün geçiciliğini ve onların gerçek sahibinin Allah olduğunu bilmektir. Çünkü çalışıp çabalamak, dünyadaki rızkını kazanmaya gayret etmek, başkasına el açmamak, kimseye muhtaç olmamak, elinin emeğiyle geçinmek gibi çok asil ve soylu prensipler, dinimizin önemli emirleri arasında yer alır. Âyette ifâde buyurulduğu gibi, dünyanın bütün nimetleri, süsleri, zinetleri bir anda yok olabilir. Gerçek bir mü'-min bunu hiçbir zaman aklından çıkarmaz.

216 Allah Teâlâ'dan gereği gibi korkun. Dünyanızı, âhiretinizi, hayatınızı, ölümünüzü ve şu anki konumunuzla gelecekteki konumunuzu iyice düşünün. Bu dünyada, geçmişte ilk olarak gelip geçenlerle son olarak gelip geçenleri iyice düşünün. İbret almak isteyenler için onlarda nice ibretler vardır. Onlar bu dünyada uzun yıllar yaşadılar ve bu dünyayı imar ettiler. Onlar mal ve evlatlar olarak bizlerden daha fazla, güç ve imar etme bakımından da bizlerden daha güçlü ve imar edici idiler. Onlar bu dünyaya sanki hiç gelmemişler gibi, günlerin geçip gitmesiyle yok olup gittiler ve insanlar için haber konusu oldular. O hâlde sizler de onların gittikleri yolda gitmek-

٦٤١٢- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ هُوَ ابْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ قَالَ عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

6412- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu:

"İki nimet vardır ki, insanların bir çoğu bu hususta aldanmışlardır: Sıhhat ve boş vakit."[217]

---

te ve vardıkları sona varmaktasınız. Sizler, bu dünyada yaşadığınız saraylardan sonra kabirlere intikal edeceksiniz. Siz, dünyada âilenizle toplandıktan ve onlarla sevindikten sonra kendi kendinizle başbaşa kalacaksınız. Siz, amellerinizle başbaşa kalacaksınız. Dünyada hayır işlemiş iseniz, mahşer gününde karşılığında hayır bulacaksınız, şer işlemiş iseniz karşılığında şer bulacaksınız. O zaman Sûrâ üflendiğinde bütün insanlar, kabirlerinden ayağa kalkacaklar ve yalınayak, çıplak ve sünnetsiz, hesap vermek üzere âlemlerin Rabbinin huzurunda duracaklardır.

217 Bizlere sunulan nimetlerin en başında ise sağlığımız gelmektedir. Rahat, huzurlu ve mutlu bir hayat geçirmenin en temel yolu sağlıktan geçmektedir. Yüce Rabbimizin bizlerden istemiş olduğu emir ve yasakların yerine getirilmesi, sosyal hayatta bizlerde beklenilen görevleri lâyıkıyla yapabilmenin yolu çokça ihmal ettiğimiz sağlık ve sıhhatten geçmektedir. İbadet, tâat, iyilik ve hayır yapmak için, diğer bir ifadeyle mücahede için sıhhat ve vaktin önemi ortadadır. Ne var ki insanoğlunun devam edip gideceğini sandığı, fakat günün birinde, ansızın uçup gittiğini görerek aldandığını anladığı iki büyük nimet de yine sıhhat ve boş vakittir. Sağlık ve boş vakit, mücahede yolunda değerlendirildiği ölçüde kazanılmış olur. Aksi hâlde bütünüyle kaybedilmiş demektir. Zira geçen hiçbir saniyenin geri döndürülmesi mümkün değildir. "Vakit kılıçtır", dikkat edilmezse insanı biçer. Sağlık da değeri elden çıktıktan sonra anlaşılan bir nimettir. Bu iki nimeti Allah'a yakınlık yolunda kullanmakta dikkatli ve titiz olmak, bunları değerlendirmede başarılı olamayan çoğunluk içinden yakayı sıyırıp mücahedeyi kazanmak için ilk ve temel şarttır. Sağlıklı bir hayat sürdürebilmenin iki temel yolu vardır. İlki hastalanmadan önce sağlığı koruma, ikincisi ise, hasta olduğumuz zaman eski sağlığımıza dönebilmemiz için tedavi olmaktır. En önemli olanını ise sağlıklı olmayı devam ettirebilme olduğunu da Sevgili Peygamberimizin şu hadisinden öğreniyoruz. "Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin. Ölüm gelmeden önce hayatın, hastalık gelmeden önce sağlığın, meşguliyet gelmeden önce boş zamanın, ihtiyarlık gelmeden önce gençliğin, fakirlik gelmeden önce zenginliğin"

٦٤١٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَأَصْلِحْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ.

6413- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allâh Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hendek kazılması sırasında şu beyitleri söyledi:

-"Allahım! Âhiret yaşantısından başka yaşantı yoktur. Sen Ensâr ve Muhâcirleri ıslah et!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2834, 2835, 2961, 3795, 3796, 4099, 4100, 7201)

٦٤١٤- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَحْفِرُ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ وَيَمُرُّ بِنَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ تَابَعَهُ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

6414- Sehl ibnu Sad es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hendek Savaşı'nda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hendek kazıyor, bizler de toprak taşıyorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim yanımıza uğrar ve şu beyitleri söylerdi:

"Âhiret hayatından başka hayat yoktur. Allahım! Sen Ensar ve Muhacirleri bağışla!" (Hadisin geçtiği diğer yerler 3797, 4098)

٢-بَاب مَثَلِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ

2- Ahirete Nispetle Dünyanın Misali Bâbı[218]

218 Kıyamet günü korkudan tir tir titreyen kalpler, sahipleri zelil olan gözler vardır. Orada amel defterleri açılacaktır. Mü'min, amel defterini sağından, kâfir ise solundan ve arka tarafından alacaktır. Amel defteri sağından verilen, sevinç ve mutluluktan: Alın, kitabımı okuyun, diyecektir.

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴾.

«Bilesiniz ki, dünya hayatı, bir oyun, bir eğlence, süs, aranızda böbürlenme, mal ve evlât yönünden çoğalma yarışıdır. Bu öyle bir yağmur gibidir ki, bitkisi önce ekicilerin hoşuna gider de sonra kuruyuverir ve sen onu kısa sürede sararmış görürsün; sonra dağılıp giden kuru bir ot olur. Âhirette ya şiddetli bir azap vardır; ya da Allah'tan bir mağfiret ve hoşnudluk vardır. Dünya hayatı ise, aldatıcı bir menfaattan başka bir şey değildir.» (Hadîd: 20)[219]

٦٤١٥–حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

6415- Sehl ibnu Sad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

219 Âhiret kazancı için sarfedilmeyen, kalıcı ve sürekli âlemin nimetlerini kazanmaya vasıta kılınmayan geçici hayat, sadece çocukları aldatan ve insana yorgunluktan başka bir şey vermeyen hâllerden ibarettir. Âyet-i kerîme bu hâlleri şöyle sıralamaktadır: Oyun; heves edilen, uğraşılan, boğuşulan, neticede galip de gelse yenilse de bir hiçten ibaret olan şeydir. Eğlence; insanı işinden, gücünden alıkoyan ve vaktini öldürmekten başka bir işe yaramayan şeylerdir. Süs; kişiye bir şeref kazandırmayan, görgüsüz bazı kimselerle çocukları aldatmak için vesile kılınan giyimler, kuşamlar, takılardır. Tefâhur; öğünme yarışı demektir. Ben senden daha üstünüm, ben falan kimsenin oğluyum, falan kabiledenim gibi kişinin öğünmeye vesile kıldığı şeylerdir. Bu öğünmenin bir başka boyutu da mal ve evlâtta çokluk yarışıdır. Oysa bunlar gelip geçici olup bir imtihan vesilesidir. Fakat dünya için yaşayanlara göre hayat bunlardan ibarettir. Âhirete inanmayan kâfirlerin hayvânî bir hayattan hoşlandıklarına işaret etmek için, yağmurun bitirdiği ottan hoşlanan çiftçiler misal olarak getirilmiştir. Zira onlar, hayvanlarını besleyecek bol otları görünce sevinirler. Oysa otların ömrü kısa olup bir müddet sonra sararır, sonra da çer çöp olup gider. İşte dünya hayatının benzeri budur.

"Cennette bir kamçının yeri, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Allah yolunda cihad için yapılan akşam ve sabah yürüyüşü dünya ve içindekilerden daha üstündür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2769, 2794, 3250)

٣-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Sen Dünyada Bir Yabancı veya Bir Yolcu Gibi Ol!" Sözü Bâbı

٦٤١٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبُو الْمُنْذِرِ الطُّفَاوِيُّ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي فَقَالَ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرْ الصَّبَاحَ وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرْ الْمَسَاءَ وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ.

6416- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim omzumu tuttu ve: "Dünyada bir yabancı veya yolcu gibi ol!" buyurdu.

Mucahid dedi ki: İbnu Ömer de şöyle derdi: Akşama eriştiğinde sabahı bekleme, sabaha eriştiğinde de akşamı bekleme. Sıhhatli iken Allah'ın itaati ile meşgul ol ki, hastalığında seni buna zorlamayalım. Ölümünden önce hayatından faydalan.[220]

---

220 Sen dünyaya meyletme, onu ebedi yurt edinme! Kendine orada kalacağını söyleme! Yabancı bir kimsenin, yurdu olmayan yerlerde bağlanmadığı şeylere, sen de dünyadan benzeri şeylerle bağlanma. Garip kişi diğer insanlara az açılır. Hatta onlara karşı yabancılık çeker. Zira o, hemen hemen yolunun uğradığı kimseler arasında tanıdığı, ünsiyet sağlayacağı hiçbir kimse bulamaz O bakımdan o, kişi olarak, kederli ve korkuludur. Bir yoldan geçip giden de böyledir. Yolculuğunu tamamlayabilmesi ancak o yolculuğa güç yetirmesi, ağır yüklerini hafifletmesi ile mümkün olabilir. Bununla birlikte, yolculuğunu kesecek şeylerin bulunmayacağından da emin değildir. Beraberinde kendisini maksadına ulaştıracak azığı ve bineği vardır. İşte kişinin durumu bunlara benzetilmiştir. Bu ise dünyada zühdü tercih etmeye ve

٤-بَاب فِي الْأَمَلِ وَطُولِهِ

4- Kişinin Dünyada Ömrünün Uzun ve Zengin Olmayı Temenni Etmesi Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾

وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ارْتَحَلَتْ الدُّنْيَا مُدْبِرَةً وَارْتَحَلَتْ الْآخِرَةُ مُقْبِلَةً وَلِكُلٍّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ ﴿ بِمُزَحْزِحِهِ ﴾ بِمُبَاعِدِهِ.

---

dünyadan yetecek, kişiyi menzile ulaştıracak kadarını almak ve bununla yetinmek gerektiğine işaret vardır. Nasıl ki yolcu, kendisini menziline ulaştıracak miktardan fazlasına muhtaç değilse, mü'min bir kimsenin de dünyada kendisini asıl varılacak yere ulaştıracak miktardan fazlasına ihtiyacı yoktur. "Sağlığından hastalığın için, hayatından da ölümün için birşeyler almaya bak!" Bu da bu üstün Sahabiden oldukça büyük bir vasiyettir ve bu vasiyet, Rabb'imizin Kitab'ından ve Rasulümüzün Sünnetinden alınmadır. O bize, sağlık ve afiyet zamanlarımızı farz ve müstahab itaatlerle değerlendirmemizi tavsiye etmektedir Çünkü insan hastalığı esnasında birçok itaati yerine getirmekten aciz düşebilir, bu itaatleri yerine getirmede kusur işleyebilir. O bakımdan sağlık ve esenlik zamanlarında yapmış oldukları, hastalığı esnasında yaptığı kusurlarını telâfi edebilir. Sağlıklı iken itaat ile uğraş. Çünkü hastalıkta yapılan kusurlar ancak böyle telâfi edilebilir. İnsan sağlıklı olmakla birlikte maişet ile uğraşmasından ötürü, itaat için boş vakit bulamayabilir. Bununla birlikte, geçime muhtaç olmadığı vakitlerde de sağlıklı olmayabilir. Bunların ikisi bir arada bulunacak olursa ve tembellik de itaate baskın gelirse, işte böyle bir kişi aldanmış olur. Oysa işin gerçek mahiyeti dünyanın, âhiretin tarlası olduğudur. Kârı âhirette ortaya çıkacak olan ticaret dünyada yapılır. Bu bakımdan boş zamanlarını ve sağlığını Allah'a itaat uğrunda değerlendiren kimse, işte gıpta edilecek kişi odur. Bunları Allah'a isyanda kullanan ise, aldanan kişidir; çünkü boş zamanın akabinde meşguliyet gelir, sağlığın akabinde de hastalık gelir. Ademoğlu dünyanın fani ve geçici olduğunu kesinlikle bilir. Bununla birlikte o, dünyaya dalması sebebiyle ve dünya uğrunda çalışıp çabalarken, bu gerçekten gafil olabiliyor, unutabiliyor. Bu dünyanın gerçek mahiyetini bildirmek suretiyle, Allah'ın kalbini nurlandırdığı, uyanık kulu bu geçici dünya aldatamaz ve böyle bir kul, dünyanın nimet ve süsüne de rahatlıkla bağlanamaz. Aksine o, dünyayı âhiret için bir tarla olarak değerlendirir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Kim ateşten kurtarılıp cennete sokulursa, o, muhakkak kurtuluşa ermiştir. Zaten dünya hayatı aldatıcı bir metadan başka bir şey değildir.»*** (Âli İmrân: 185)[221]

«Ey Muhammed! Onları kendi hâllerine bırak, yesinler, eğlensinler ve ümidle avunsunlar; nasıl olsa anlayacaklardır.» (Hicr: 3)[222]

---

221 Allah'ın Peygamberini yalanlayan ve Allah'a karşı iftiralarda bulunan bu Yahudilerin akıbeti de diğer bütün yaratıklar için takdir edilen akıbet gibi olacaktır. Zira, her nefis ölümü tadacaktır. O hâlde ey Muhammed, seni yalanlayan ve Allah'a karşı iftirada bulunan o Yahudilerin ve müşriklerin, yalanlama ve iftiralarına karşı üzülme. Ey insanlar, biz kıyamet gününde size, yaptıklarınızın karşılığını tam olarak vereceğiz. Hayır işleyene hayır, şer işleyene de şer vereceğiz. Kim de cehennem azabından kurtulur ve cennete konacak olursa işte gerçekten kurtuluşa eren odur. Dünyanın lezzeti, ziynetleri ve zevkleri ise aldatıcı ve geçici şeylerden başkası değildir. Sizler, bu aldatıcı ve geçici dünya metaı ile zevke dalarsınız. Hâlbuki o, neticede sızın başınıza felâketleri, musibetleri ve sevmediğiniz şeyleri getirir. Bu âyette zikredilen kelimesini "Değersiz ve az bir şey" manasında almışsa da aslında bu kelimenin manası "Aldatmak"tır. Bu itibarla, dünya malı az olsun çok olsun, aldatıcıdır. Kulun, kendisini ona kaptırarak Rabbinin emir ve yasaklarından gafil olmaması gerekir. Ebu Hureyre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, bu âyetin izahında şunu buyurduğunu rivayet etmiştir. "Şüphesiz ki, cennette bir kamçı kadar yer, dünyadan ve onun içinde bulunan şeylerden daha hayırlıdır. İsterseniz şu âyeti okuyun. "Kim, cehennem ateşinden uzaklaştırılıp cennete konursa şüphesiz o kurtuluşa ermiştir. Dünya hayatı ise aldatıcı menfaatten başka bir şey değildir." Bu hususta, Peygamber efendimiz diğer bir hadîs-i şerifinde şöyle buyuruyor: "Kim, cehennem ateşinden uzaklaştırılıp cennete konulmayı istiyorsa, Allah'a ve âhiret gününe iman etmiş olarak ölsün ve insanlara, kendisine yapılmasını arzuladığı şeyleri yapsın."

222 Allah Azze ve Celle bu âyette, kâfirleri tehdit etmektedir. Kur'ân-ı Kerim de bu hususta başka âyetler de bulunmakta ve onlarda da şöyle buyurulmaktadır: "Müşrikler, insanları Allah'ın yolundan saptırmak için, Allah'a ortaklar koştular. Ey Peygamber, onlara şöyle de: "Yaşayın bakalım. En son varacağınız yer, ateştir." "Ey kâfirler, dünyada az bir zaman, yeyin ve eğlenin bakalım. Şüphesiz siz, suçlularsınız." "O gün, yalanlayanların vay hâline!" "Sen, onların, hayata, başkalarından ve hatta her biri bin sene yaşamayı temenni eden müşriklerden bile daha düşkün olduklarını görürsün. Hâlbuki uzun yaşamak, hiçbirini azabtan kurtarmayacaktır. Allah, elbette, yaptıklarını hakkıyle görendir." (Bakara: 96) Allah Azze ve Celle bu âyet-i kerimede, Yahudilerin, dünyada yaşamaya, bin sene yaşamak isteyen müşriklerden bile düşkün olduklarını zikretmektedir. Zira müşriklerin âhiret inancı olmadığından, öldükten sonra artık dirilmeyeceklerini ve hesaba çekilmeyeceklerini zannederler. Bu sebeple dünya zevklerini devam ettirmek için uzun ömür isterler. Yahudiler ise, öldükten sonra dirileceklerine inanmaktadırlar. Dünyada yaşarken Muhammed'in hak Peygamber oluşunu reddetmek gibi isyankâr davranışlarından dolayı âhirette hesaba çekileceklerini ve cehenneme atılacaklarını bilmektedirler.

Alî ibnu Ebî Tâlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Dünya çekip gitmekte, âhiret ise yaklaşmaktadır. Bunlardan her birinin oğulları vardır. Sizler âhiretin oğullarından olunuz da dünyanın oğullarından olmayınız. Bugün amel var hesap yok. Yarın ise hesap var amel yok.[223]

٦٤١٧- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ مُنْذِرٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا مُرَبَّعًا وَخَطَّ خَطًّا فِي الْوَسَطِ خَارِجًا مِنْهُ وَخَطَّ خُطَطًا صِغَارًا إِلَى هَذَا الَّذِي فِي الْوَسَطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الْوَسَطِ وَقَالَ هَذَا الْإِنْسَانُ وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطٌ بِهِ أَوْ قَدْ أَحَاطَ بِهِ وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمَلُهُ وَهَذِهِ الْخُطَطُ الصِّغَارُ الْأَعْرَاضُ فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا.

6417- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yere kare resmi çizdi. Sonra başlangıcı karenin ortasından olarak, kare dışına uzanan bir çizgi çizdi. Sonra bu çizginin ortasından itibaren bu ortadaki çizginin yan taraflarına küçük çizgiler çizdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

Bu sebeple bin sene yaşamak arzusunda olan müşriklerden bile fazla yaşamak isterler. Allah Azze ve Celle, çok yaşamanın, hak eden insanı, cehennem azabından uzaklaştırmayacağını beyan ederek Yahudilerin bu gibi isteklerinin yersiz ve tutarsız olduğunu beyan etmiştir. Onlar birbirlerini selâmlarken "On bin sene yaşa" diye temennide bulunurlar yine aksıran kimseye de "Onbin sene yaşa" derler.

223 Şehvet ile dünyevî arzuları tatmin eden şeyler, insanlara daha çekici gösterilmiştir. Bu sebeple bazı zavallılar sevilecek ve bağlanılacak şeylerin bunlar olduğunu zannetmişlerdir. Sevilen ve beğenilen şeylerin meşrû birer nimet olma özelliği yanında, gayrı meşrû bir şeye sebep olma özelliği de vardır. Sevilen meşrû şeyleri çekici kılan ve süsleyen Allah, gayrı meşrû şeyleri cazip gösteren ise şeytan ve beşerin bilgisizliğidir. İnsana cazip gelen fakat meşru olmayan bir takım şeylerin fenalığı ve kınanması da bu ikinci sebepledir. Gaye ve hedef edinilen şey, geçici değil kalıcı, çirkin değil güzel olmalıdır. Dünyada insanlara verilmiş olan meşrû nimetler, bu dünya hayatının devamı için zaruridir. Ayrıca bu nimetler Allah'ın kullarına bir ihsanı olup, hamdi ve şükrü yerine getirildiği takdirde ebedî olan âhiret mutluluğu için de bir vesiledir. Her şeyi bu dünyadan ve içinde bulunanlardan ibaret sananlar, yanıldıklarını gerçek âlemde anlarlar; fakat ne yazık ki artık iş işten geçmiş, her kişi dünyadaki hayatına göre hak ettiği yere yerleşmiştir.

"Şu karenin ortasındaki uzun çizgi insandır. Şu kare de eceldir, her tarafından onu kuşatmıştır. Şu kare dışında uzanan çizgi de, insanın emelidir. Şu ufak çizgiler de insanın başına gelen musibetlerdir. İnsan hata eder de bu musibet isabet etmez ise, diğer musibet isabet eder. O da hata eder isabet etmez ise, diğeri isabet eder."[224]

٦٤١٨ - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطُوطًا فَقَالَ هَذَا الْأَمَلُ وَهَذَا أَجَلُهُ فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَهُ الْخَطُّ الْأَقْرَبُ.

6418- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem birçok çizgiler çizdi ve şöyle buyurdu: "Şu insanın dünyadaki olmasını istediği temennisidir. Bu da insanın ecelidir. O bu şekilde iken yakın olan çizgi yani ölüm ona geliverir."

٥-بَاب مَنْ بَلَغَ سِتِّينَ سَنَةً فَقَدْ أَعْذَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ فِي الْعُمُرِ

5- Bâb: Allah, Altmış Sene Yaşayan Kimseye Ömür Hususunda Mazeretini Ortadan Kaldırmıştır[225]

لِقَوْلِهِ ﴿ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Hâlbuki biz size, öğüt alacak kimsenin öğüt alabileceği kadar ömür vermemiş miydik? Size uyarıcı***

224 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ümmetine bir meseleyi anlatırken o meselenin önemine binaen kalıcı olması için dikkat çekici bir çok yolu denemiştir. Bu hadiste de olduğu gibi yere bir çok çizgiler çizmiş ve onları isimlendirerek meseleyi, izah etmiş bir çok hususa dikkat çekmiştir. Allah'ın vadi gelecek olan âhiret ve oradaki ceza ve mükâfattır. İnsan, bu dünyada günümü gün edeyim de yarın ne olursa olsun deme umursamazlığı içinde olamaz. Akıllı insan, bu dünyaya dalıp uhrevî vazifelerini unutmaz; dünya için âhiretini fedâ etmez; şeytanın hile ve tuzaklarına kapılmaz; nasıl olsa Allah mağfiret sahibidir, rahmeti sonsuzdur diyerek günahlara, ahlâksızlıklara ve düşüklüklere dalmaz.

225 Yani kendisine altmış yıl ömür verilmiş bir kimse: Şayet bana daha fazla ömür verilseydi Allah'ın emrettiklerini yapardım, deme hakkına sahip değildir. Bu ömür onun için yeterli bir zamandır.

gelmemiş miydi?» (Fâtır: 37)[226]

٦٤١٩- حَدَّثَنِي عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ مُطَهَّرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مَعْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْغِفَارِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَعْذَرَ اللَّهُ إِلَى امْرِئٍ أَخَّرَ أَجَلَهُ حَتَّى بَلَّغَهُ سِتِّينَ سَنَةً .تَابَعَهُ أَبُو حَازِمٍ وَابْنُ عَجْلَانَ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ.

6419- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, altmış sene ömür verdiği bir kimseye din konusundaki cehaletini kabul etmez."[227]

---

226 Allah'ı ve Peygamberi inkâr edenlere gelince, onlar için âhirette cehennem ateşi vardır. Cehennemde onların ölümlerine hüküm verilmez ki ölüp kurtulsunlar. Cehennem azabı da kendilerinden hafifletilmez ki biraz rahatlık hissetsinler. İşte biz, Rabbinin rahmetine karşı nankörlük eden herkesi kıyamet gününde böyle cezalandırırız. Kâfirler, cehennemin içinde yardım dilerler ve şöyle bağrışırlar: "Ey Rabbimiz, sen bizi cehennemden çıkar. Dünyada iken daha önce yaptığımız amellerden farklı olarak salih ameller işleyelim, sana itaat edelim." fakat bunların istekleri reddedilecek ve kendilerine şu cevap verilecektir: "Biz sizi, ibret alacak birinin ibret alacağı kadar yaşatmadık mı? Ayrıca size, bu azaba düşeceğiniz hususunda uyaran Peygamberler gelmedi mî? Elbette ki bunlar oldu. O hâlde bu azabı tadın. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur. Âyette zikredilen "Öğüt alanın, öğüt alabileceği kadar bir ömür" ifadesinden maksat, altmış yıldır. Peygamber efendimiz buyuruyor ki:"Allah, altmış yaşına ulaşıncaya kadar yaşattığı kişiye özür bırakmamıştır."

227 İslâm davetinin ulaştığı ve tebliğe muhatap olan her insan uyarılmıştır. Kendisine ulaşan İslâm hakikatini kabul edip etmemede serbest bırakılan insan, kabul ettiği takdirde İslâm ile şereflenir ve imanla izzet sahibi olur. Allah'a davetten, Allah'ın ayetleri ve hükümlerinden yüz çevirenler ise, dünyada zilleti, ahirette ise cehennemi hak ederler. İslâm'ı reddeden müşrik ve kâfirlerin ebedi olarak cehennemi hak ettikleri gibi, Ehl-i Kitab'dan olan Yahudî ve hıristiyanlar da, Kur'ân'ı ve Rasulullah'ın Nübuvvetiyle Risâletini inkâr ettiklerinden dolayı cehenneme müstahaktırlar. Çünkü onlar, yüz çevirenlerdir. Rabbimiz Allah Teâlâ, Ehl-i Kitab'dan ve müşrik olanlardan, Allah'ın ayetlerinden ve hükümlerinden yüz çevirenler için şöyle buyuruyor: "Şüphesiz, Kitap Ehli'nden ve müşriklerden inkâr edenler, içinde süreli kalıcılar olmak üzere cehennem ateşindedirler. İşte onlar, yaratılmışların en kötüleridir."

٦٤٢٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ قَلْبُ الْكَبِيرِ شَابًّا فِي اثْنَتَيْنِ فِي حُبِّ الدُّنْيَا وَطُولِ الْأَمَلِ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ وَابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ وَأَبُو سَلَمَةَ.

6420- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

İhtiyar bir kimsenin kalbi şu iki şeyde genç kalır: Dünya sevgisi ve uzun ömür ve zengin bir hayat temennisi."[228]

٦٤٢١- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْبَرُ ابْنُ آدَمَ وَيَكْبَرُ مَعَهُ اثْنَانِ حُبُّ الْمَالِ وَطُولُ الْعُمُرِ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ.

6421- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âdem oğlu büyür. onunla birlikte şu iki şey de büyür: Mal ve uzun ömür sevgisi."

٦-بَاب الْعَمَلِ الَّذِي يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ فِيهِ سَعْدٌ

6- Allah Azze ve Celle'nin Vechi İstenerek Yapılan Amel[229] Bâbı

Bu konuda Sad ibnu Malik'in rivayet ettiği hadis vardır.

---

228 Hassaten yaşama sevgisi ile mal sevgisinin zikredilmesi, insanın en ziyade nefsini sevdiği içindir. Bundan dolayıdır ki, uzun ömür ister. Yaşamak da mal sayesinde olur. İnsan ecelinin yaklaştığını hissedince, bu iki sevgi daha ziyadeleşir. Uyku bile, sabaha karşı, yani gecenin sonunda daha tatlı olur. Bu da gösterir ki, bir şeyin sonu yaklaştıkça, kıymet ve lezzeti artar. İnsanın tabiatında olan Dünya sevgisi ve uzun emel, katıksız iman ve salih amel ile terbiye edilip hüküm altına alınmazsa, şeytanın tuzağına düşmeye vesile olur. Bu duygular, insanın ihtiyarlamasıyla ihtiyarlaşmaz, aksine daha gençleşir ve çok daha coşkulu bir hâle gelir.

229 Yani cennete girerek Allah'ın Vechi'ni (yüzünü) görmek için yapılan amel.

٦٤٢٢- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ وَزَعَمَ مَحْمُودٌ أَنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا مِنْ دَلْوٍ كَانَتْ فِي دَارِهِمْ.

6422- Mahmûd ibnu Rabî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendilerinin bahçesinde bulunan bir kuyudan ağzına su almış ve yüzüne su püskürtmüştür.[230] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 77, 189, 839, 1185, 6354)

٦٤٢٣- قَالَ سَمِعْتُ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيَّ ثُمَّ أَحَدَ بَنِي سَالِمٍ قَالَ غَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَنْ يُوَافِيَ عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ.

6423- İtbân ibnu Mâlik el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim yanıma geldi ve şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününe; ***Lâ ilâhe illallah*** diyerek ve bununla da ancak Allah'ın Vechi'ni isteyerek ulaşan kimseye Allah cehennemi haram kılar."[231] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 424, 425, 667, 686, 838, 840, 1186, 4009, 4010, 5401, 6938)

---

230 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin çocuklarla iletişim kurabilmek için onların anlayacağı ya da sevineceği şekilde davrandığı görülmektedir. Zaman zaman onları devesine bindirerek gezdirir, onlara nasihat eder, onların saçını okşar, onlara şaka yapardı. Hatta bir defasında abdest alırken abdest suyunu ağzına alıp yanındaki çocuğun yüzüne püskürttüğü bile olmuştur. O'nun bu yakın teması ve doğal davranışı çocukların ilgisini çekmekte ve kendisini sevmelerine zemin hazırlamış olmaktadır.

231 Şirk: "Şe-ri-ke" fiilinin mastarı, ortak olma demektir. Dinî anlamda şirk, Allah'a eş ve ortak koşma manasına gelir. Bu fiilin dört harfli "if'âl" Bâbındaki şekli "eşrake"dir ve ortak tanıma, ortak koşma demektir. Bu Bâbın ismi faili olan "müşrik" de, ortak koşandır. Şirk, aynı kökten gelen kelimelerle birlikte, Kur'ân'da yüz elliyi aşkın yerde geçmektedir. Kur'ân-ı Kerim'i incelediğimiz zaman, şirke düşen insanların nefislerine tâbi olarak tevhide karşı çıkmalarının neticesinde bu duruma düştüklerini görüyoruz. Bütün müşrik toplumlarda, genellikle ahlâksızlık, nefis duyguları, zulüm, hırs, azgınlık, taşkınlık ve menfaatperestlik hakimdir. Şirkin temeli, insanların Allah'a tam manasıyla inanmamaları, O'nun emir ve yasaklarına

٦٤٢٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي جَزَاءٌ إِذَا قَبَضْتُ صَفِيَّهُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا ثُمَّ احْتَسَبَهُ إِلَّا الْجَنَّةُ.

6424- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Mümin bir kulumun, dünyada en sevdiği bir insanın ruhunu kabzettiğimde o sabreder ve sabrının ecrini de benden isterse onun gideceği yer ancak cennettir.»"

٧-بَاب مَا يُحْذَرُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَالتَّنَافُسِ فِيهَا

7- Dünyanın Güzelliğinden ve Bunda Birbiriyle Yarışmaktan Sakınmak Bâbı

٦٤٢٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ كَانَ شَهِدَ بَدْرًا

---

gerektiği gibi uymamaları ve ondan sonra yukarıda arzedilen aşağılık bir duruma düşmelerine dayanır. Bu husus birçok âyette dile getirilmiştir. Kur'ân âyetlerinden başka, çeşitli hadislerde ve ilmî eserlerde de şirk konusuna geniş yer verilmiştir. Allah'ın birliğine ortak kabul etmek şirk olduğu gibi, kudret ve tasarrufunda O'na ortak kabul etmek de şirktir. Şirk'in diğer bir çeşidi de, yalnız Allah'tan beklenmesi gereken sonuçları, Allah'tan başka güç ve kişilerden beklemektir. Şirk'in zıddı tevhiddir. O da, Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmekle beraber. O'nun tasarruflarında tek kudret sahibi olduğunu, hüküm ve iradesinin her şeyin üstünde bulunduğunu kabul etmektir. İslâm dininde tevhid esastır. Hemen hemen bütün ibadetlerin ana gayesi çeşitli konularda Müslümanların arasında birliği sağlamaktır. Dünyanın her yerindeki Müslümanların aynı ezanı okumaları, ibadetlerinde aynı kıbleye dönmeleri, tevhidin birer göstergesidir. Şirk bunun tam zıddıdır. Tevhid'in ana gayesi ve esas hedefi olan Allah'ın birliği hususundaki inancı zedelemek, O'na ortak kabul etmek, büyük şirk kabul edilmiştir. Nitekim şirke düşen insan, bu hareketiyle kendi nefsine zulmetmiş olur. Ve yine şirk göklerin, yerin ve bunlarda bulunanların, maddenin ve hayatın zorunlu olarak teslim olduğu küllî bir kanuna, yani Allah'ın tek ilah ve Rab olduğu gerçeğine karşı gelinmekle Allah'ın hakkını O'na teslim etmemek bakımından da bir zulümdür.

مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَالَحَ أَهْلَ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتِ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِهِ فَوَافَتْهُ صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا انْصَرَفَ تَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ وَقَالَ أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ وَأَنَّهُ جَاءَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللّٰهِ مَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُلْهِيَكُمْ كَمَا أَلْهَتْهُمْ.

6425- Amr ibnu Avf el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cizye almak için Ubeyde ibnul-Cerrah'ı Bahreyn'e gönderdi. Harp etmeksizin Bahreyn ehliyle barış antlaşması yapmış ve onlara Alâ ibnu Hadramî'yi emir tayin etmişti. Ebu Ubeyde Bahreyn'den topladığı cizyeyle Medine'ye geldi. Ensar, Ebu Ubeyde'nin topladığı cizyelerle Medine'ye geldiğini duydular. Ensar bu haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kıldıkları sabah namazında duymuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara sabah namazını kıldırıp ayrılması ile beraber hemen sahabeler Ebu Ubeyde'ye karşı çıktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabeleri bu hâlde görünce gülümsedi ve onlara:

-"Sanıyorum ki sizler Ebu Ubeyde'nin birçok malla geldiğini duymuşsunuz" buyurdu. Onlar da:

-Evet, ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sevininiz ve sizi sevindirecek şeyleri de ümit edin. Vallahi sizin için fakirlikten korkmam. Ancak sizden öncekilere dünya nimetleri açıldığı, genişletildiği gibi size de bu şekilde dünya nimetlerinin bolca verilmesinden korkarım. Sonra onların bu dünya malında birbirleriyle yarıştıkları gibi sizler de birbirinizle yarışırsınız. Tıpkı bu sebepten dolayı onların helâk olduğu gibi sizler de helâk olursunuz."[232] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3158. 4015) (Dipnot →)

٦٤٢٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا.

6426- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çıkıp Uhud şehidle-

---

232 Bugün Müslümanlar, dünyaya bağlandıklarından ve aşırı derecede dünyayı sevdiklerinden dolayı ahiretle ilgili bütün hususları unuttular. Allah kitabında bu hâle düşenleri şöyle uyarmaktadır: "Allah dilediğine rızkını bollaştırır da daraltır da. Onlar dünya hayatıyla şımardılar. Oysa ahiretin yanında dünya hayatı, geçici bir faydadan başka bir şey değildir." (Ra'd 26). "Fakat siz (ey insanlar!) Ahiret daha hayırlı ve daha devamlı olduğu hâlde dünya hayatını tercih ediyorsunuz." (A'lâ 16-17). Allah sevgisi onlarda yüzeysel veya göstermelik bir hâle dönüştü. Hesap gününü düşünmez oldular. Dünya sevgisi öylesine ağır bastı ki, İslâm hayatlarında ölçü olmaktan çıktı, dinlerine olan bağlılıkları adeta kayboldu, yaşadıkları ortamı benimsemeye başladılar. Dinlerine olan hainçe fikri, siyasi saldırıları normal bir olaymış gibi algılar hâle geldiler. Kafir sömürgecilerden arta kalan ellerindeki mallara öylesine bağlandılar ki, kaybetme korkusu benliklerini sardı. Bu hâl onlardaki cesareti kırdı ve ölümden korkar oldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem: "Vallahi size fakirlik hâlinin geleceğinden hiç korkmam. Fakat sizin için korktuğum bir şey varsa o da, sizden önce gelip geçen ümmetlerin önüne dünya nimetlerinin yayıldığı gibi sizin önünüze de yayılarak onların birbirlerini çekemeyip dünyalığı ele geçirmek için yarıştıkları gibi sizlerin de aynı şekilde birbirinize düşmeniz ve nihayet dünyalığın onları helâk ettiği gibi sizleri de helâk etmesidir." buyurdu. Dünyayı çok sevmek ve dünyadaki nimetler üzerinde ısrarcı olmak cennet gibi bir nimeti unutturur. Oysa ki bu dünyanın bütün nimetleri fanidir. Ahirette kavuşulacak cennet gibi bir nimet ise ebedidir. Allah bu konuda şöyle buyuruyor: "Onlara altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Orada canlarının istediği, gözlerinin hoşlandığı her şey vardır. Ve kendilerine: Siz, orada ebedi kalacaksınız, işte yaptıklarınıza karşılık size miras verilen cennet budur. Orada sizin için bol bol meyveler vardır, onlardan yersiniz, denilir." (Zuhruf: 71-73) Müslümanlar dünyaya olan meyillerinde aşırı gitmelerine rağmen huzuru bulup mesut bir yaşantıya kavuşmuşta değillerdir. Her yanda Müslümanların ezilip dışlanmaları bunun açık örneğidir. Malları kafirlerin sömürüsüne teslim edilmiş, çok sevdikleri evlâtları, küfrün inkârcı fikirleriyle dolması için, eğitilmek üzere eğitim mekanizmalarına teslim edilmiştir.

rine cenaze namazı gibi namaz kıldı. Sonra minbere çıkıp şöyle buyurdu:

"Ben sizin için havzıma ilk erişeniniz olacağım. Sizin şahidiniz ben olacağım. Vallahi ben şu anda cennetteki havzımı görmekteyim. Bana yeryüzünün hazinelerinin anahtarları veya yeryüzünün anahtarları verildi. Vallahi ben, sizlerin benden sonra şirk koşmanızdan korkmam. Ancak, dünya malı hususunda birbirinizle yarışmanızdan korkarım."[233] (Hadisin geçtiği diğer yerler:1344, 3596, 4042, 4085, 6590)

---

233 İslâm dini, insanın diğer insanlarla olan ilişkilerini tanzim ettiği gibi, insanın Allah'la olan ilişkisini de düzenlemiştir. İslâm, yemek, içmek gibi tabiî ihtiyaçları; haramlardan uzak, dengeli, ölçülü bir şekilde ve helâllik çerçevesinde mübah kılmıştır. Yüce Allah, insanı güçlükleri göğüsleyebilmesi, kendi hayat yolunu çizebilmesi ve kendisi için yaratıldığı en büyük görevini yapmaya devam edebilmesi için mücadele etme, yarışma ve çalışma gücü ile donatmıştır. Bu yeryüzündeki görevini ve sorumluluğunu yerine getirebilmesi için zarurî bir güçtür. Dünya, ahiret için tarladır. Ahirete yaramayan dünyalıklar, zararlıdır. Dünya, dine uygun kullanılırsa, ahirette faydalı olurlar. Hem dünya lezzetine, hem de ahiret nimetlerine kavuşulur. İyilik, kötülük, malda değildir. Malı kullanandadır. O hâlde, kötü olan dünya, Allah Teâlâ'nın razı olmadığı, ahireti yıkıcı yerlerde kullanılan şeyler demektir. Rabbini unutup, nefsine düşkün olan, yolda hayvanın, palanı ile, yemi ile uğraşıp, arkadaşlarından geri kalan yolcuya benzer. Çölde yalnız kalıp, helak olur. İnsan da ne için yaratılmış olduğunu unutup, dünya ziynetlerine aldanır, ahiret hazırlığı yapmazsa, ebedi felâkete sürüklenir. Dünyaya düşkünlük ahirete hazırlanmaya mani olur. Dünya ile ahiret, doğu ile batı gibidir ki, birine yaklaşan, ötekinden uzak olur. Bir kimse ibadetini yapmaz ve geçiminde Allah Teâlâ'nın emrini gözetmezse, dünyaya düşkün olmuş olur. Allah Teâlâ herkesin kalbini bu kimseden soğutur. Dünyanın tatlı şeyleri ve geçici nimetleri ancak, dinimize uymaya yardımcı oldukları zaman, faydalı ve helâl olurlar. Dünya kazancı, ahiret kazancı ile birlikte olduğu zaman işe yarar. Ahireti kazanmaya yardımcı olmayan dünya zevkleri, şekerle kaplanmış zehir gibidirler. Dünya zevkleri, bedene, nefse tatlı gelen şeylerdir. Hâlbuki insan yalnız bunun için yaratılmadı. Ahiret ise ruha mahsus olan hakiki zevk ve lezzetlerin de yeridir. Dünya ile ahiret, birbirinin zıddı, tersidir. Birini sevindirmek, ötekinin gücenmesine sebep olur. Yani birinde zevk aramak, ötekinde elem çekmeye sebep olur. O hâlde, dünyada nimetleri, lezzetleri çok olanlar, bunlara gereken şükrü yapmazlarsa, ahirette çok korkacak, çok acı çekecektir. Dünyada tehlikelerden sakındığı, çalıştığı hâlde çok acı çeken mümin, ahirette çok lezzete kavuşacaktır. Dünyanın ömrü, ahiretin sonsuzluğu yanında, denize nispetle bir damla kadar bile değildir. Buna rağmen Allah Teâlâ, merhamet ederek, sevdiklerine sonsuz nimetlere kavuşmaları için, dünyada birkaç gün sıkıntı çektiriyor. Akıllı kimse; kendi işinde ve dünyasında hiç üzülmeyen, emellerini kısa tutup, sabaha bile çıkamayacağını düşünen, ibadetine kuvvet verecek ve doğru yolda yürüyecek miktardan fazla geçim derdi olmayandır.

٦٤٢٧- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَكْثَرَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مَا يُخْرِجُ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ قِيلَ وَمَا بَرَكَاتُ الْأَرْضِ قَالَ زَهْرَةُ الدُّنْيَا فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ هَلْ يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَصَمَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يُنْزَلُ عَلَيْهِ ثُمَّ جَعَلَ يَمْسَحُ عَنْ جَبِينِهِ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ قَالَ أَنَا قَالَ أَبُو سَعِيدٍ لَقَدْ حَمِدْنَاهُ حِينَ طَلَعَ ذَلِكَ قَالَ لَا يَأْتِي الْخَيْرُ إِلَّا بِالْخَيْرِ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ وَإِنَّ كُلَّ مَا أَنْبَتَ الرَّبِيعُ يَقْتُلُ حَبَطًا أَوْ يُلِمُّ إِلَّا آكِلَةَ الْخَضِرَةِ أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَدَّتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتْ الشَّمْسَ فَاجْتَرَّتْ وَثَلَطَتْ وَبَالَتْ ثُمَّ عَادَتْ فَأَكَلَتْ وَإِنَّ هَذَا الْمَالَ حُلْوَةٌ مَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ وَوَضَعَهُ فِي حَقِّهِ فَنِعْمَ الْمَعُونَةُ هُوَ وَمَنْ أَخَذَهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ كَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ.

6427- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir gün minber üzerine iken şöyle buyurdu:

"Benden sonra sizin için korktuğum Allah'ın sizin için yeryüzünün bereketlerini çıkaracak olmasıdır."

-Yeryüzünün bereketleri nelerdir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Dünyanın güzellikleridir" buyurdu. Bunun üzerine bir adam:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hiç hayır, şer getirir mi? diye sordu.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sustu. Öyle ki ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahiy indirildiğini sandım. Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem alnındaki teri silmeye başladı. Ardından:

-"Soru soran nerededir?" diye sordu. O adam:

-Benim, dedi.

Bizler, adam bu şekilde "benim" diyerek ortaya çıktığı için Allah'a hamd ettik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki hayır, hayırdan başka bir şeyi getirmez. Dünya ma-

lı yeşil ve tatlı ot misalidir. Baharın yeşerttiği otlardan bazıları zehirler veya öldürür. Ancak yeşil ot böyle değildir. Onu yiyen hayvan, kalçaları üzerine oturur, güneşlenir. Bunun hazmı kolaydır ve bundan bol bol yer. Muhakkak ki bu mal tatlıdır. Ne mutlu o Müslümana ki, malını Allah yolunda harcar. O maldan miskinlere, fakirlere, yetimlere ve yolda kalmışlara verir. Haksız yolla mal elde eden kimse, tıpkı yiyip de doymayan kimse gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 921, 1465, 2842)

٦٤٢٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي زَهْدَمُ بْنُ مُضَرِّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ فَمَا أَدْرِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ قَوْلِهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ يَكُونُ بَعْدَهُمْ قَوْمٌ يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَنْذُرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمُ السِّمَنُ.

6428- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlınız, benim içinde yaşadığım asırda yaşayan yani sahabelerimdir. Ondan sonra en hayırlı insanlar, benim yaşadığım asırdan sonra yaşayanlar, (tabiûn) daha sonra en hayırlı insanlar ondan sonra yaşayanlardır (tebeut-tâbiîn)."

İmrân: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendi asrından sonra hayırlı insanların yaşadığı asır olarak iki asır mı, yoksa üç asır mı zikretti; bilmiyorum, demiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden sonra bir kavim gelecektir ki onlar hıyanet edecekler, kimse bunlara itimat etmeyecek ve güvenmeyecektir. Bunlar kendilerinden şahitlik etmeleri istenmeden şahitlik edeceklerdir. Bunlar adak adayacaklar, ancak adaklarını yerine getirmeyecekler. Bunlar çokça yeme-içmeyi seveceklerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2651, 3650, 6695)

٦٤٢٩- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَتُهُمْ أَيْمَانَهُمْ وَأَيْمَانُهُمْ شَهَادَتَهُمْ.

6429- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlınız, benim içinde yaşadığım asırda yaşayan yani sahabelerimdir. Ondan sonra en hayırlı insanlar, benim yaşadığım asırdan sonra yaşayanlar, (tabiûn) daha sonra en hayırlı insanlar ondan sonra yaşayanlardır (tebeut-tâbiîn). Sonra onların ardından bir kavim gelir ki, onlardan her birinin şehadetleri yeminlerinin, yeminleri de şehadetlerinin önüne geçer." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2651, 3650, 6695)

٦٤٣٠- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى يَوْمَئِذٍ سَبْعًا فِي بَطْنِهِ وَقَالَ لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِالْمَوْتِ إِنَّ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَضَوْا وَلَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا بِشَيْءٍ وَإِنَّا أَصَبْنَا مِنْ الدُّنْيَا مَا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ.

6430- Kays ibnu Ebî Hâzim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz hastalığı esnasında Habbâb ibnul-Eret'i ziyarete gittik. Tedavi için karnını yedi defa dağlamıştı. Habbâb şöyle dedi:

Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri ölümü temenni etmekten yasaklamamış olsaydı, şu an muhakkak ölmeyi temenni ederdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem döneminde yaşayıp da bizden önce dünyadan göçüp gidenlerin, dünya onların ecirlerini eksiltmedi. Bizler ise fetihler sonucu mallarımız çoğaldı ki onu sadaka olarak verecek kimse de bulamadığımızdan dolayı topraktan köşkler yapmaktan başka sarf edecek bir yer bulamıyoruz. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5672, 6349, 6350, 6431, 7234)

٦٤٣١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَهُوَ يَبْنِي حَائِطًا لَهُ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَنَا الَّذِينَ مَضَوْا لَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا شَيْئًا وَإِنَّا أَصَبْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ شَيْئًا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ.

6431- Kays ibnu Ebu Hazım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Habbâbın yanına geldim; o, kendisine ait bir duvar inşa ediyordu. Şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem döneminde yaşayıp da bizden önce dünyadan göçüp gidenlerin, dünya onların ecirlerini eksiltmedi. Bizler ise fetihler sonucu mallarımız çoğaldı ki onu sadaka olarak verecek kimse de bulamadığımızdan dolayı topraktan köşkler yapmaktan başka sarf edecek bir yer bulamıyoruz. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5672, 6349, 6350, 6430, 6431, 7234)

٦٤٣٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ خَبَّابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَصَّهُ.

6432- Habbâb ibnu Eret: -Allah ondan razı olsun-,

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber hicret ettik, dedi ve hadisi zikretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1276, 3897, 3913, 3914, 4047, 4082, 6432, 6448)

٨-بَاب

8- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴾ جَمْعُهُ سُعُرٌ قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ الْغَرُورُ ﴾ الشَّيْطَانُ.

«Ey insanlar! Allah'ın vadi şüphesiz haktır. Dünya hayatı sizi aldatmasın. Şeytan da Allah'a güven yolu ile sizi kandırmasın. Zira şeytan size düşmandır; bu itibarla onu düşman edinin. O, kendi taraftarlarını alevli ateş ehlinden olmaya çağırır.» (Fâtir: 5-6)

Mücahid şöyle dedi: ﴿ الْغَرُورُ ﴾ kelimesi "şeytan" manasına gelir.

٦٤٣٣- حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْقُرَشِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُعَاذُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ حُمْرَانَ بْنَ أَبَانَ أَخْبَرَهُ قَالَ أَتَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ بِطَهُورٍ وَهُوَ جَالِسٌ عَلَى الْمَقَاعِدِ فَتَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ وَهُوَ فِي هَذَا الْمَجْلِسِ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ مِثْلَ هَذَا الْوُضُوءِ ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ قَالَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَغْتَرُّوا.

6433- Humran ibnu Ebân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Osman ibnu Affân -Allah ondan razı olsun- Medine'de bir yerde otururken abdest alması için su getirdim. O güzelce abdest aldı. Sonra da şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin burada güzelce abdest aldığını gördüm. Sonra da şöyle buyurdu:

-"Her kim benim aldığım bu abdest gibi abdest alır, sonra da Mescid'e gelir ve iki rekât namaz kılar, sonra da otururbut geçmiş günahları bağışlanır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 159, 160, 164, 1934)

٩-بَاب ذَهَابِ الصَّالِحِينَ (وَيُقَالُ الذَّهَابُ الْمَطَرُ)

9- Sâlih Kimselerin Birbirleri Ardınca Ölmeleri Bâbı

الذَّهَابُ Kelimesinin "yağmur" manasına geldiği söylenmiştir.

٦٤٣٤- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ بَيَانٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ مِرْدَاسٍ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْهَبُ الصَّالِحُونَ الْأَوَّلُ فَالْأَوَّلُ وَيَبْقَى حُفَالَةٌ كَحُفَالَةِ الشَّعِيرِ أَوْ التَّمْرِ لَا يُبَالِيهِمْ اللَّهُ بَالَةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يُقَالُ حُفَالَةٌ وَحُثَالَةٌ.

6434- Mirdâs el-Eslemî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Salih kimseler birer birer, birbiri ardınca ruhları kabzolunur. So-

nunda geriye hurmanın veya arpanın posası gibi değersizleri kalır ki, Allah öylelerine kıymet vermez." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4156)

١٠-بَاب مَا يُتَّقَى مِنْ فِتْنَةِ الْمَالِ

10- Mal Fitnesinden Sakınılması Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Biliniz ki, sizin mallarınız da, çocuklarınız da bir fitnedir.»*** (Enfâl: 28)

٦٤٣٥-حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِيصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ.

6435- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Altın, gümüş, kadife ve gömleğin kulu helâk kolsun! Ona verirsen razı olur, vermezsen razı olmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2886, 2887)

٦٤٣٦- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى ثَالِثًا وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

6436- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âdem oğlunun iki vadi dolusu malı olsa, muhakkak bir üçüncüsünü ister. Âdem oğlunun iç boşluğunu topraktan başka bir şey dolduramaz. Allah Azze ve Celle tövbe eden kulunun tövbesini kabul eder."

٦٤٣٧- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِابْنِ آدَمَ مِثْلَ وَادٍ مَالًا لَأَحَبَّ أَنَّ لَهُ إِلَيْهِ مِثْلَهُ وَلَا يَمْلَأُ عَيْنَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَلَا أَدْرِي مِنْ الْقُرْآنِ هُوَ أَمْ لَا قَالَ وَسَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُ ذَلِكَ عَلَى الْمِنْبَرِ.

6437- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âdem oğlunun bir vadi dolusu malı olsa, bir vadi dolusu daha malı olmasını ister. Ademoğlunun gözünü ancak toprak doldurur. Allah Azze ve Celle tövbe edenin tövbesini kabul eder."

İbnu Abbas şöyle dedi: Bu zikredilen hadisin Kur'ân'dan olup olmadığını bilmiyorum.

Atâ şöyle dedi: Ben, İbnu Zubeyr'in minber üzerinde bunu söylerken işittim.

٦٤٣٨- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْغَسِيلِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ عَلَى الْمِنْبَرِ بِمَكَّةَ فِي خُطْبَتِهِ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ أُعْطِيَ وَادِيًا مَلْئًا مِنْ ذَهَبٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ ثَانِيًا وَلَوْ أُعْطِيَ ثَانِيًا أَحَبَّ إِلَيْهِ ثَالِثًا وَلَا يَسُدُّ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

6438- Abdullah ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- Mekke'de minber üzerinde hutbe verirken şöyle dedi:

Ey insanlar! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyuruyordu: "Şayet Ademoğlunun bir vadi dolusu altını olsa, ikincisinin olmasını ister. İkincisi verilse üçüncüsünün olmasını ister. Ademoğlunun iç boşluğunu ancak toprak kapatır. Allah Azze ve Celle tövbe edenin tövbesini kabul eder."

٦٤٣٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ لِابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَادِيَانِ وَلَنْ يَمْلَأَ فَاهُ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ.

6439- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âdemoğlunun bir vadi dolusu altını olsa, bir vadi dolusu daha altını olmasını ister. Onun ağzını ancak toprak doldurur. Allah Azze ve Celle tövbe edenin tövbesini kabul eder."

٦٤٤٠- وَقَالَ لَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أُبَيٍّ قَالَ كُنَّا نَرَى هَذَا مِنَ الْقُرْآنِ حَتَّى نَزَلَتْ أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ.

6440- Ubeyy ibnu Kab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler "Âdemoğlunun bir vadi dolusu altını olsa..." hadisini ***«Çoklukla övünmek sizi meşgul etti.»*** (Tekâsur: 1) âyeti inene kadar Kur'ân'dan bir âyet olduğunu sanıyorduk.

١١-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْمَالُ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ

11- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Bu Dünya Malı Yeşil ve Tatlıdır" Hadisi Bâbı

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ قَالَ عُمَرُ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَسْتَطِيعُ إِلَّا أَنْ نَفْرَحَ بِمَا زَيَّنْتَهُ لَنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ أُنْفِقَهُ فِي حَقِّهِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«İnsanlar için, kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı aşırı derecedeki düşkünlük, süslü ve cazip bir hâle getirilmiştir. Bunlar, dünya hayatının bir takım menfaatleridir;***

oysa âhirette asıl varılacak yerin güzelliği, Allah katındadır.» (Âli İmrân: 14)

Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allahım! Muhakkak ki bizler, ancak Senin bizler için süslü ve cazip gösterdiğin şeylerle sevinmeye çalışıyoruz. Allahım! Ben Senden, malımı hak eden kimselere infak etmemi isterim.

٦٤٤١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ هَذَا الْمَالُ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِطِيبِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى.

6441- Hakîm ibnu Hizâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şeyler istedim, O bana istediğimi verdi. İkinci kez istedim, bana yine verdi. Sonra üçüncü kez yine istedim, bu defa da bana verdi. Sonra şöyle buyurdu:

"Ey Hakîm! Şüphesiz bu dünya malı, yeşil ve tatlıdır. Kim bu malı talep etmeksizin alırsa, o mal onun için bereketli kılınır. Kim de bunu hırslanarak alırsa bu mal, o kimse için bereketli olmaz. (Hırsla dünya malını talep eden) kimse yeyip de doymayan kimse gibidir. Veren el, alan elden hayırlıdır."

١٢-بَاب مَا قَدَّمَ مِنْ مَالِهِ فَهُوَ لَهُ

12- Bâb: Kişi, Malından İnfak Ettiği Maldan Ahirette Faydalanır

٦٤٤٢- حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ عَبْدُ اللّٰهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ قَالَ فَإِنَّ مَالَهُ مَا قَدَّمَ وَمَالُ وَارِثِهِ مَا أَخَّرَ.

6442- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hanginize mirasçısının malı, kendi malından daha çok sevimlidir?" diye sordu.

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizden her birimizin malı kendisi için daha sevimlidir! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kişinin kendi malı (âhiret yatırımı olarak) önden gönderdiği malıdır. Mirasçının malı ise hayır yolunda harcamayıp geri bıraktığı malıdır."

١٣-بَاب الْمُكْثِرُونَ هُمْ الْمُقِلُّونَ

13- Bâb: "Malca zengin çok kimseler vardır ki, onlar sevapça çok azdırlar"

وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: ***«Her kim dünya hayatını ve süsünü isterse, orada amellerine karşılık tastamam veririz. Onlar bu hususta hiç eksikliğe uğratılmazlar. Fakat işte bunlar, âhirette ateşten başka hiçbir şeyleri olmayan kimselerdir. Dünyada her ne yapmışlarsa fâsıd olmuş, işledikleri ameller de boşa gitmiştir.»*** (Hûd: 15-16)

٦٤٤٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْتُ لَيْلَةً مِنْ اللَّيَالِي فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي وَحْدَهُ وَلَيْسَ مَعَهُ إِنْسَانٌ قَالَ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَكْرَهُ أَنْ يَمْشِيَ مَعَهُ أَحَدٌ قَالَ فَجَعَلْتُ أَمْشِي فِي ظِلِّ الْقَمَرِ فَالْتَفَتَ فَرَآنِي فَقَالَ مَنْ هَذَا قُلْتُ أَبُو ذَرٍّ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَالَهْ قَالَ فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً فَقَالَ إِنَّ الْمُكْثِرِينَ هُمْ الْمُقِلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرًا فَنَفَحَ فِيهِ يَمِينَهُ وَشِمَالَهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ وَوَرَاءَهُ وَعَمِلَ فِيهِ خَيْرًا قَالَ فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً فَقَالَ لِي اجْلِسْ هَا هُنَا قَالَ فَأَجْلَسَنِي فِي قَاعٍ حَوْلَهُ حِجَارَةٌ فَقَالَ لِي اجْلِسْ هَا هُنَا حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكَ قَالَ

فَانْطَلَقَ فِي الْحَرَّةِ حَتَّى لَا أَرَاهُ فَلَبِثَ عَنِّي فَأَطَالَ اللُّبْثَ ثُمَّ إِنِّي سَمِعْتُهُ وَهُوَ مُقْبِلٌ وَهُوَ يَقُولُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ فَلَمَّا جَاءَ لَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ مَنْ تُكَلِّمُ فِي جَانِبِ الْحَرَّةِ مَا سَمِعْتُ أَحَدًا يَرْجِعُ إِلَيْكَ شَيْئًا قَالَ ذَلِكَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام عَرَضَ لِي فِي جَانِبِ الْحَرَّةِ قَالَ بَشِّرْ أُمَّتَكَ أَنَّهُ مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ يَا جِبْرِيلُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ نَعَمْ قَالَ قُلْتُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ نَعَمْ وَإِنْ شَرِبَ الْخَمْرَ قَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ وَالْأَعْمَشُ وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ رُفَيْعٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ بِهَذَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ حَدِيثُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ مُرْسَلٌ لَا يَصِحُّ إِنَّمَا أَرَدْنَا لِلْمَعْرِفَةِ وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ قِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَدِيثُ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ مُرْسَلٌ أَيْضًا لَا يَصِحُّ وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ وَقَالَ اضْرِبُوا عَلَى حَدِيثِ أَبِي الدَّرْدَاءِ هَذَا إِذَا مَاتَ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عِنْدَ الْمَوْتِ.

6443- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben gecelerden bir gece dışarı çıktım. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında hiçbir kimse olmadığı hâlde tek başına yürüdüğünü gördüm. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tek başına dolaşmak istediğini, yanında kimsenin olmasını istemediğini sandım. Ben de ayın gölgesinde yürümeye başladım. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geriye doğru baktı. Beni gördü ve:

-"Kim bu?" diye sordu. Ben de:

-Ebu Zer. Allah beni sana feda eylesin, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Ebu Zer! Buraya gel!" buyurdu.

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve bir müddet O'nunla beraber yürüdüm. Bana şöyle buyurdu:

-"Malca zengin çok kimseler vardır ki, onlar sevapça kıyamet günü çok azdırlar. Ancak Allah'ın mal verdiği, onun da bu malı sağına, soluna, önüne, arkasına veren kimse ile onunla hayır amel işleyen kimse bundan müstesnadır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir müddet daha yürüdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Buraya otur" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni etrafı taşlık bir meydanda oturttu ve:

-"Ben yanına gelene kadar burada otur" buyurdu.

Sonra Harra'da ben kendisini görmeyinceye kadar yürüdü. Yanıma gelmesi epey uzadı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin geldiğini ve gelirken de:

-"Hırsızlık yapsa da, zina etse de" dediğini duydum.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanıma geldiğinde sabredemedim ve şöyle dedim:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah beni sana feda eylesin. Harra'nın yanında kiminle konuşuyordun? Fakat ben sana cevap veren birini işitmedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O, Cibril aleyhisselâm idi. Harra'nın yanında bana şöyle dedi: Ümmetinden Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan ölen kimseyi cennetle müjdele! Ben dedim ki: Ey Cibril! Hırsızlık yapsa da, zina etse de mi onu cennetle müjdeleyim? dedim. Cibril: Evet, dedi. Ben: Hırsızlık yapsa da, zina etse de mi onu cennetle müjdeleyim? dedim. Cibril: Evet, dedi. Ben yine: Hırsızlık yapsa da, zina etse de mi onu cennetle müjdeleyim? dedim. Cibril: Evet, dedi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1237, 1408, 2388, 3222, 5827, 6268, 6444, 7487)

١٤-بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا

14- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Uhud Dağı Kadar Altınım Olmasını İstemem" Hadisi Bâbı

٦٤٤٤- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرَّةِ الْمَدِينَةِ فَاسْتَقْبَلَنَا أُحُدٌ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا يَسُرُّنِي أَنَّ عِنْدِي مِثْلَ أُحُدٍ هَذَا ذَهَبًا تَمْضِي عَلَيَّ ثَالِثَةٌ وَعِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا شَيْئًا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ

إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ خَلْفِهِ ثُمَّ مَشَى فَقَالَ إِنَّ الْأَكْثَرِينَ هُمْ الْأَقَلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ثُمَّ قَالَ لِي مَكَانَكَ لَا تَبْرَحْ حَتَّى آتِيَكَ ثُمَّ انْطَلَقَ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ حَتَّى تَوَارَى فَسَمِعْتُ صَوْتًا قَدْ ارْتَفَعَ فَتَخَوَّفْتُ أَنْ يَكُونَ قَدْ عَرَضَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرَدْتُ أَنْ آتِيَهُ فَذَكَرْتُ قَوْلَهُ لِي لَا تَبْرَحْ حَتَّى آتِيَكَ فَلَمْ أَبْرَحْ حَتَّى أَتَانِي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتًا تَخَوَّفْتُ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ وَهَلْ سَمِعْتَهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَقَالَ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ.

6444- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Medine'nin Harra bölgesinde bir yatsı vakti yürüyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud Dağı'nı görünce şöyle buyurdu:

-"Ey Ebu Zer!" diye seslendi. Ben de:

-Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Emrine amadeyim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Uhud Dağı'nın benim için altın olmasını, ondan bir dinarın bir gün veya üç günden fazla yanımda beklemesini arzu etmem. Ancak bir dinar müstesna; O bir dinarı da ben yalnız bir borç ödemek için hazırlarım. Muhakkak bu altınları Allah'ın kullarına şöyle, şöyle, şöyle harcar infâk ederdim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken elini sağa ve sola hareket ettirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Malca zengin çok kimseler vardır ki, onlar sevapça çok azdırlar; ancak malı iyilik yolunda şöyle şöyle sarf etmiş olan bundan müstesnadır."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken elini sağa, sola ve arkasına hareket ettirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onlar ise çok azdır" buyurdu.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Ben yanına gelinceye kadar yerinde dur!" buyurdu ve uzak olmayan bir yere gitti. Bu sırada ben bir ses işittim ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin başına bir şey gelebileceğinden korktum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gitmek istedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Ben gelinceye kadar yerinde bekle!" sözünü hatırladım da gitmedim. Gelince:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bir ses işittim ve senin başına bir şey gelebileceğinden korktum. Ancak senin sözünü hatırladım da yerimde kaldım.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Sen o sesi işittin mi?" diye sordu. Ben de:

-Evet, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O Cibril idi. Bana geldi ve ümmetimden, hiçbir şeyi şirk koşmayarak ölen kimsenin cennete gireceğini haber verdi." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu kul zina etse de hırsızlık yapsa da mı cennete girecek? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Zina etse de hırsızlık yapsa da cennete girecek" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1237. 1408. 2388. 3222, 5827, 6268. 6444. 7487)

٦٤٤٥- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ أُحُدٍ ذَهَبًا لَسَرَّنِي أَنْ لَا تَمُرَّ عَلَيَّ ثَلَاثُ لَيَالٍ وَعِنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْئًا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ.

6445- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Uhud Dağı kadar altınım olmasını, ondan borcumu ödeyecek miktar dışında yanımda üç günden fazla beklemesini arzu etmem."

İÇİNDEKİLER (9. CİLT)

Eşribe (içecekler kitabı) devamı 5
29- Bardak, İçmek İçin kullanılan Kaplarda İçmenin Cevazı Bâbı 5
30- Allah Rasûlü'nün Bardağından Ve Kabından İçmek Bâbı 5
31- Bereketin Ve Mübarek Suyun İçilmesi Bâbı 7

75- KİTABUL-MERDA
(Hastalar ve Tıp Kitabı)

1- Bâb: Hastalığın Kefâret Olduğu Hakkında Gelen Rivayetler 9
2- Hastalığın Şiddeti ve Ondaki Fazileti Beyanı Bâbı 11
3- Bâb: İnsanlar İçinde En Şiddetli Belâ-Musibete Uğrayanlar Peygamberlerdir, Sonra Fazilet Açısından Onlardan Sonra Gelenler, Sonra da Onlardan Sonra Gelenlerdir 12
4- Hasta Ziyaretinin Vucubiyeti Yani Farz Oluşu Bâbı 13
5- Bayılmış Kimseyi Ziyaret Etmek Bâbı 14
6- Rüzgâr Sebebiyle Sara Hastalığına Yakalanan Kimsenin Fazileti 14
7- Kör Olan Kimsenin Fazileti Bâbı 15
8- Kadınların Erkeklere Hasta Ziyaretine Gitmeleri Bâbı 16
9- Çocuklara Hasta Ziyareti Yapmak Bâbı 17
10- Bedeviye Hasta Ziyareti Yapmak Bâbı 18
11- Müşrik Olan Bir Kimseye Hasta Ziyareti Yapmak Bâbı 19
12- Bâb: Bir Topluluk Bir Hastayı Ziyarete Gittikleri Zaman Namaz Vakti Gelirse, O Hasta Gelenlere Cemaatle Namaz Kıldırır 19
13- Hasta Ziyaretinde Bulunan Kişinin Elini Hastanın Üzerine Koyması 20
14- Hasta Ziyareti Esnasında Hastaya Söylenilecek Söz ve Hastanın da Vereceği Cevap Bâbı 22
15- Binek Üzerinde, Yürüyerek, Merkep Üzerinde ve Arkasına da Başka Birini Bindirerek Hasta Ziyaretine Gitmek Bâbı 23
16- Hastanın *"Ben Hastayım"* veya *"Vay Başım"* veya "Hastalığım Şiddetlendi" Demesi ve Eyyûb (a.s.)'ın (Enbiyâ: 83) Kavli Bâbı 25
17- Hastanın, Kendisini Ziyarete Gelen Kimselere: "Yanımdan Kalkınız!" Demesi Bâbı 28
18- Hasta Çocuğunu Dua Etmesi İçin Getiren Kimse Bâbı 29
19- Hastanın Ölümü Temenni Etmesi Bâbı 30
20- Ziyaret Eden Kişinin Hastaya Dua Etmesi Bâbı 32
21- Hasta Ziyaretinde Bulunan Kimsenin Hasta İçin Abdest Alması 33

22- Veba Ve Humma Hastalıklarının Kaldırılması İçin Duâ Eden Kimse.....33

76- KİTÂBUT-TIP
(Tıp Kitabı)

1- Bâb: *"Allah, İndirdiği Her Derdin Şifasını da İndirmiştir"* 35
2- Bâb: Erkek Kadını, Kadın da Erkeği Tedâvî Eder Mi?.....35
3- Bâb: "Şifâ Üç Şeydedir" 36
4- Bal İle Tedâvî Olmak ve Allah Azze ve Celle'nin *«Onda insanlar için şifâ vardır»* (Nahl: 69) Kavli Bâbı 37
5- Develerin Sütleriyle Tedâvî Olmak Bâbı.....38
6- Develerin Sidikleriyle Tedâvî Olmak Bâbı 39
7- Çörek Otu Bâbı 40
8- Hasta İçin Telbine Bulamacı Yapılması Bâbı 41
9- Seût Denilen Burun İlacı Bâbı.....42
10- Bahri ve Hindi Kust İlâcını Burun Damlası Olarak Kullanmak 42
11- Bâb: Kişi Hangi Saatte Hacamat Olur?.....43
12- Yolculukta ve İhramlı İken Hacamat Olmak Bâbı.....43
13- (Bedende Meydana Gelen) Hastalıktan Dolayı Kan Aldırmak Bâbı.....44
14- Başın Üzerinden Hacamat Olmak Bâbı.....45
15- Başın Bir Kısmı ve Baş Ağrısından Dolayı Hacamat Olmak Bâbı.....45
16- Kendisine Zarar Vermesinden Dolayı Saçın ve Diğer Kılların Tıraş Edilmesi Bâbı 46
17- Tedavi Amaçlı Kendisine Ateşle Dağlama Tedavisi Yapan veya Başkasına Ateşle Dağlama Tedavisi Yapan ve Ateşle Dağlama Tedavisi Yapmayan Kimsenin Fazileti Bâbı 47
18- Göz Hastalığından Dolayı Göze, Sürme Taşı ve Diğer Sürme Çeşitlerini Sürmek Bâbı.....49
19- Cüzam Hastalığı Bâbı 50
20- Bâb: "Kudret Helvâsı Göz İçin Şifâdır 50
21- Hastanın Ağzının Bir Tarafından İlaç Dökülmesi Bâbı.....51
22- Bâb 52
23- Boğaz Hastalığı Bâbı 53
24- İshâl Olan Kişinin Tedavisi Bâbı.....54
25- Bâb: Safer Yoktur. Safer Karnı Yakalayan (Ve Yüzü Sarartan) Bir Hastalıktır.....55
26- Zâtul-Cenb Hastalığının Devası Bâbı 55
27- Akan Kanın Durdurulması İçin Hasırın Yakılarak Külünün Üzerine Basılması Bâbı 57
28- Bâb: "Humma cehennemin kaynamasındandır" 58
29- Sağlığına Uygun Olmayan Yerden Çıkan Kimse Bâbı 60
30- Tâûn Hastalığı Hakkında Zikredilenler Bâbı.....61
31- Tâûn Hastalığına Sabreden Kimsenin Kazanacağı Sevap Bâbı.....65

32- Kur'ân; İhlas, Felak ve Nâs Sûreleri ile Rukye Yapmak Bâbı 66
33- Fâtiha Sûresi ile Rukye Yapmak Bâbı 66
34- Rukye Yapmak İçin Kendisine Bir Miktar Koyun Verilmesini Şart Koşmak Bâbı 68
35- Göz Değmesinden Dolayı Rukye Yapmak Bâbı 69
36- Bâb: "Göz değmesi haktır" 72
37- Yılan ve Akrep Sokmasından Dolayı Rukye Yapmak Bâbı 72
38- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Yaptığı Rukye Bâbı 72
39- Rukye Tedavisinde Hafifçe Tükürmek Bâbı 74
40- Rukye Yapan Kişinin Sağ Elini Ağrıya Dokundurup Sürmesi Bâbı 77
41- Bâb: Kadının Erkeğe Rukye Yapması 78
42- Rukye Yapmayan Kimse Bâbı 78
43- Bir Şeyde Uğursuzluk Var Saymak Bâbı 80
44- İyiye Yorulan İşaret (Fal) Bâbı 80
45- Bâb: Baykuşun Ötüşünü Uğursuzluk Saymak İslâm'da Olmayan Batıl Bir İnanıştır 81
46- Gaybdan Haber Verildiği İddia Edilen Kâhinlik Bâbı 82
47- Sihir ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Bâbı 84
48- Bâb: Allah'a Şirk Koşmak ve Sihir, Helâk Edici Günâhlardandır. 87
49- Bâb: Yapılan Sihir Bozulabilir mi? 87
50- Sihir Bâbı 89
51- Bâb: 'Şüphesiz beyândan bir kısmı sihirdir" 90
52- Acve Hurması Yiyerek Sihirden Korunma Bâbı 91
53- Bâb: Bulaşıcı Hastalık Yoktur 92
54- Bâb: Hastalığın Kendi Kendine Sebepsiz Sirayeti Yoktur 93
55- Allah Rasûlü'ntn Zehirlenmesi Hakkında Zikrolunan Hadîsler 95
56- Zehir İçmek, Zehir ve Tehlikesinden Korkulacak Şeylerle ve Pis, Haram olan Şeylerle Tedâvî Olmak Bâbı 97
57- Dişi Eşeklerin Sütleri 98
58- Bâb: Kabın İçine Sinek Düştüğü Zaman Ne Yapmak Gerekir? 99

77- KİTÂBU'L-LİBÂS
(Giyilen Şeyler Kitabı)

1- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı 101
2- Kibirlenmeksizin Elbisesini Yerde Sürüyen Kimse Bâbı 102
3- Elbisenin Alt Tarafını Kaldırmak Bâbı 103
4- Bâb: "Elbisenin Aşık Kemiğinden Aşağısı Ateştedir" 104
5- Elbisesini Kibirden Dolayı Yerde Sürükleyen Kimse Bâbı 104
6- Saçaklı Elbise Giymenin Hükmü Bâbı 106
7- Ridâ Bâbı 108
8- Gömlek Giyilmesi Bâbı 108
9- Kafanın veya Elin Girmesi İçin Elbisenin Kesilmesi Bâbı 111

10- Yolculukta Yenleri Dar Bir Cübbe Giyen Kimse Bâbı 112
11- Savaşta Yün Cübbe Giyilmesi Bâbı 112
12- Kaftan ve İpek Kaftan Bâbı 113
13- Bornuslar Bâbı 114
14- Serâvîl Bâbı 115
15- Sarıklar Bâbı 116
16- Başı Ve Yüzü Örtmek Bâbı 116
17- Miğfer Bâbı 119
18- Bürde, Hibera ve Şemle Denilen Giyecekler Bâbı 119
19- Kısa ve Hamîsa Denilen Motifli Elbise Bâbı 122
20- Elleri Dışarı Çıkaramayacak Şekilde Kumaşla Tamamen Bürünmek 124
21- Bir Tek Kumaş İçinde Sarınıp Bürünmek Bâbı 125
22- Motifli Siyah Elbise Bâbı 126
23- Yeşil Elbiseler Bâbı 127
24- Beyaz Elbiseler Bâbı 129
25- Erkeklerin İpek Elbise Giymesi ve İpek Yaygı Edinmelerinin Hükmü; Erkekler İçin Kullanılması Caiz Olacak İpek Miktarını Beyân Bâbı 130
26- İpek Elbiseyi Giymeksîzin Eliyle Dokunan Kimse Bâbı 133
27- İpek Yaygı Edinmenin Hükmü Bâbı 134
28- Kassî Denilen İpek Kumaş Giymek Bâbı 135
29- Kaşıntılı Hastalık Sebebiyle Erkeklere İpekli Kumaştan Kullanmalarına Ruhsat Verilmesi Bâbı 136
30- Kadınlar İçin İpek Elbise Kullanmanın Cevazı Bâbı 136
31- Allah Rasûlü'nün Elbiselerden ve Yaygılardan Herhangi Bir Sınıf Üzerine Kısaltma ve Darlık Yapmayıp Dâima Genişlik Gösterir Olduğu Bâbı 137
32- Yeni Bir Elbise Giyen Kimseye Yapılacak Duâ Bâbı 140
33- Erkeklere Zağferân Sürünmenîn Yasaklanması Bâbı 141
34- Zaferân Bitkisiyle Boyanmış Elbisenin Hükmü Bâbı 141
35- Kırmızı Elbise Bâbı 142
36- Kırmızı İpek Minder Bâbı 142
37-Tabaklanmış ve Tabaklanmamış Derilerden Yapılan Ayakkabılar 143
38- Bâb: Ayakkabı Giyilirken Önce Sağ Ayaktan Başlanır 145
39- Bâb: Ayakkabı Çıkartılırken Önce Sol Ayakkabı Çıkartılır 145
40- Bâb: İnsan Bir Tek Ayakkabı ile Yürümez 146
41- Bir Ayakkabıda Parmak Arasından Geçen İki Tasma Olması ve Geniş Bir Tasmayı da Câîz Gören Kimse Bâbı 146
42- Deriden Kırmızı Çâdır Bâbı 147
43- Hasır ve Benzeri Yaygılar Üzerine Oturmak Bâbı 148
44- Yaka ve Yenleri Altın Düğmelerle Bağlanmış Elbise Bâbı 149
45- Altın Yüzükler Bâbı 149

46- Gümüş Yüzük Takmak Bâbı 151
47- Bâb: 152
48- Mühür Yüzüğün Kaşı Bâbı 153
49- Demir Yüzük Bâbı 153
50- Mühür Yüzüğün Nakşı Bâbı 155
51- Yüzüğün Serçe Parmağına Takılması Bâbı 156
52- Kendisiyle Bir şeyler Mühürlenmesi veya Kitap Ehline ve Başkalarına Mektup Yazılıp Gönderilmesi İçin Mühür Yüzük Edinmek Bâbı 157
53- Mühür Yüzüğü Taktığı Zaman Onun Kaşını, Elinin İç Tarafına Getiren Kimse Bâbı 157
54- Allah Rasûlü'nün: *"Hiç kimse kendi yüzüğüne "Muhammedun Rasûlullâh" nakşını nakşettirmesin"* Buyruğu Bâbı 158
55- Bâb: Mühür Yüzüğün Nakşı Üç Satır Hâlinde Yazılabilir mi? 159
56- Kadınların Yüzük Takmaları Bâbı 160
57- Kadınlar İçin Gerdanlıklar ve Güzel Kokulu Boncuklardan Yapılmış Gerdanlıklar Bâbı 160
58- Gerdanlıkların Ödünç Olarak Alınması Bâbı 161
59- Kadınların Küpeleri Bâbı 161
60- Çocuklar İçin Kokulu Boncuk Gerdanlık Bâbı 162
61- Bâb: Kadınlara Benzemeğe Çalışan Erkekler ve Erkeklere Benzemeğe Çalışan Kadınlar 163
62- Kadınlara Benzemeğe Çalışan Erkeklerin Evlerden Dışarı Çıkarılmaları Bâbı 164
63- Bıyığı Kısaltmak Bâbı 165
64- Tırnakları Kesmek Bâbı 166
65- Sakalları Bol Bırakmak Bâbı 167
66- Saç-Sakal Ağardığı Zaman Boyanır mı veya Boyama Terk mi Edilir? Bu Konuda Zikrolunanlar Bâbı 167
67- Saç ve Sakalı Boyamak Bâbı 169
68- Kıvırcık Saç Bâbı 169
69- Saçın Dağılmaması veya Bitlenmesinden Korumak İçin Yapışkan Bir Şeyle Bir Yere Toplamak Bâbı 174
70- Saçı Ortadan İkiye Ayırmak Bâbı 175
71- Saçın Perçemi Bâbı 176
72- Saçın Bir Kısmını Kesip Bir Kısmını Bırakmak Bâbı 177
73- Bir Kadının Kocasına Elleriyle Güzel Koku Sürmesi Bâbı 178
74- Kafaya ve Sakala Sürülen Koku Bâbı 178
75- Saçın Tarakla Taranması Bâbı 179
76- Hayızlı Kadının Kocasının Saçını Taraması Bâbı 179
77- Saçın Taranıp Yağlanmasında ve Her İşinde Sağla Başlamak Bâbı 180
78- Misk Hakkında Zikredilen Şeyler Bâbı 180
79- Güzel Kokudan Kullanmanın Müstehâplığı Bâbı 181

80- Güzel Kokuyu Geri Çevirmeyen Kimse Bâbı 181
81- Zerîre Kokusu Bâbı 182
82- Güzel Görünmek İçin Dişlerinin Arasını Yontan Kadınlar Bâbı 182
83- Saçta Başkasının Saçıyla Ekleme Yapmak Bâbı 183
84- Yüzlerinin Tüylerini Yoldurtan Kadınlar Bâbı 185
85- Saçına Ekleme Yapılmış Kadın Bâbı 186
86- Dövme Yapan Kadın Bâbı 188
87- Kendisine Dövme Yapılmasını İsteyen Kadın Bâbı 188
88- Resimlerin Hükmü Bâbı 190
89- İnsan ve Hayvan Resmi Yapanların Suret Kıyamet Günündeki Azapları Bâbı 190
90- Suretleri Bozmak Bâbı 191
91- Ayak Altında Çiğnenen Resimler Bâbı 192
92- Üzerinde Resim Olan Şeyler Üzerine Oturmayı Sevmeyen Kimse 193
93- Resim Bulunan Yerde Namaz Kılmanın Kerahiyeti Bâbı 195
94- Bâb: "İçinde Resim Olan Eve Melekler Girmez" 195
95- İçinde Resim Bulunan Eve Girmeyen Kimse Bâbı 196
96- Resim Yapana Lânet Eden Kimse Bâbı 197
97- Bâb: "Her kim bir resim yaparsa, şüphesiz Allah o kimseye Kıyamet Günü yaptığı resme ruh üfleyinceye kadar azap edecektir. Hâlbuki yaptığı resme asla can veremeyecektir." 197
98- Binek Hayvanının Terkisine Başka Birini Bindirmek Bâbı 198
99- Bir Binek Hayvanı Üzerine Üç Kişinin Binmesi Bâbı 198
100- Binek Sahibinin Başka Birini Ön Tarafına Bindirmesi bâbı 199
101- Bir Erkeğin Bineğinin Terkisine Başka Bir Erkeği Bindirmesi 199
102- Bir Erkeğin Bineğinin Terkisine Bir Kadını Bindirmesi Bâbı 201
103- Sırtüstü Yatmak ve Ayağın Birini Diğeri Üzerine Koymak Bâbı 202

78- KİTABU'L-EDEB
(Edeb Kitabı)

1- Ana Babaya ve Akrabalara İyilikte Bulunmak Bâbı 203
2- Bâb: İnsanlar İçinde Dostluk Kurmaya, Sosyal İlişkide Bulunmaya En Layık Olan Kimdir? 204
3- Bâb: İnsân Anne-Babasının İzni Olmadıkça Cihâda Gidemez 205
4- Bâb: İnsan Anne-Babasına Sövmemelidir 205
5- Ana-Babasına İyilikle Güzel Hizmet Edip İtâatlerinde Bulunan Kimsenin Duasının Kabul Edilmesi Bâbı 206
6- Bâb: Ana-Babanın Sözünü Dinlememek, Onlara Karşı Çıkmak ve Onlara İtaatsizlik Etmek Büyük Günâhlardandır 209
7- Müşrik Olan Babaya İyilik Etmeyi Devam Ettirmek Bâbı 211
8- Bir Kadının, Kendi Kocası Varken Annesine İyilik ve İkramda Bulunması Bâbı 212

9- Müşrik Olan Kardeşe İyilik ve İkramda Bulunulması Bâbı 213
10- Akrabalara İyilik ve İkramda Bulunmanın Fazileti Bâbı....213
11- Akrabalarına İyilik ve İkram Etmeyi Kesen Kimseni Günahı Bâbı 214
12- Hısımlarla İlgilenme Sebebiyle Rızıkta Kendisi Lehine Bollatma Yapılan Kimse Bâbı 215
13- Bâb: Hısımlık Bağını Ekleyip Duran Kimseye Allah Da Fadlından İhsanını Ekler Durur 215
14- Bâb: (Mükellef Olan Şahıs) Hısımlığı, Hısımlık Islaklığı İle Islatır Durur (Yânî Hısımlığı Kurutup Kesmez) 217
15- Bâb: Akrabaya İyilik ve İkramda Bulunmak, Akrabası Tarafından Kendisine Yapılan İyilik ve İkrama Karşılık Vermekle Değildir 218
16- Kendisi Müşrik İken Sıla-i Rahim Yapan Sonra da Müslüman Olan Kimse Bâbı....218
17- Başkasının Kız Çocuğunu Vücudunun Bazı Yerleriyle Oynamasına İzin Veren veya Onu Öpen veya Onunla Şakalaşan Kimse Bâbı 219
18- (Babanın) Çocuğa Merhameti, Onu Öpmesi Ve Sarmaşması Bâbı....220
19- Bâb: Allah, Rahmeti Yüz Parçaya Böldü 223
20- İnsanın, Beraberinde Yemek Yemesinden Korktuğu İçin Kendi Çocuğunu Öldürmesi Bâbı 223
21- Çocuğun Kucağa Alınması Bâbı 224
22- Küçük Bir Çocuğu Uyluk Üzerine Konması Bâbı 225
23- Bâb: Ahdi Ve Taahhüdü Güzel Koruyup Riâyet Etmek Îmândandır (Yâni Îmânın Kemâlindendir) 225
24- Bir Yetîmi Terbiye Eden ve Ona İnfakta Bulunan Kimsenin Fazileti Bâbı 226
25- Dul Kadınların Nafakalarını Kazanmaya Çalışan ve Onların Yardımına Koşan Kimse Bâbı 226
26- Miskinin Nafakasını Kazanmaya Çalışan ve Onun Yardımına Koşan Kimse Bâbı 227
27- İnsanların Hayvanlara Merhamet Etmeleri Bâbı 227
28- Komşu Hakkında Tavsiye Bâbı 230
29- Komşusu Şerrinden Emin Olmayan Kimsenin Günâhı Bâbı 231
30- Bâb: "Hiçbir Kadın, Komşusunun Kendisine Verdiği Hediyeyi Hor Görmesin." 232
31- Bâb: "Allah'a ve Âhiret Günü'ne İman Eden Kimse Komşusuna Eziyet Etmesin" 232
32- Komşuluk Hakkı, Ev Olarak Yakınlık Mesafesine Göredir Bâbı 233
33- Bâb: "Her İyilik Sadakadır"....234
34- Güzel Söz Söylemek Bâbı 235
35- Her İşte Yumuşaklık Bâbı 235
36- Müminlerin Birbirleriyle Yardımlaşmaları Bâbı 236
37- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı....237

38- Bâb: Allah Rasûlü Söz ve Fiillerinde Haddi Aşan, Taşkınlık Yapan Biri Değildi, Taşkınlık Yapıcı da Olmamıştır 238
39- Güzel Ahlâk ve Cömertliğin Sevilmesi, Cimriliğin Sevilmemesi 241
40- Bâb: Erkeğin Kendi Ailesi İçindeki Hâli Nasıl Olur? 245
41- Sevginin Başlangıcı Allah Azze ve Celle Tarafındandır Bâbı 246
42- Allah İçin Sevmek Bâbı 246
43- Allah Azze ve Celle'nin (Hucurât: 11) Kavli Bâbı 249
44- Müslüman'a Sövmenin ve Ona Lânet Etmenin Yasaklanması Bâbı 250
45- İnsanların, Birileri Hakkında Herhangi Bir Ayıp Kastetmeksizin "Uzun veya Boyludur" Gibi Taktıkları Lakaplardan Caiz Olanlar 255
46- Gıybet Bâbı 256
47- Allah Rasûlü'nün "Ensâr evlerinin en hayırlısı" Kavli Bâbı 259
48- Fesat Ve Töhmetler Ehlinin Kötülüğünü Belirtmenin Caiz Olacağı 259
49- Bâb: Nemime (İnsanların Arasını Bozmak İçin Lâf Taşımak) Büyük Günâhlardandır 261
50- Laf Getirip Götürmede Mekruh Olan Kısım Bâbı 261
51- Allah Azze ve Celle'nin: *«Yalan Sözden Çekinin!»* (Hac: 30) Kavli Bâbı 262
52- İkiyüzlü, Yani Münafık Kimse Hakkında Söylenilen Söz Bâbı 262
53- Sahibine Yânî Arkadaşına Onun Hakkında Söylenen Sözü Haber Veren Kimse Bâbı 263
54- Bir Kişiyi Övmede Aşırıya Gitmenin Mekruh Olması Bâbı 264
55- Müslüman Kardeşini, Onda Varlığını Bilmekte Olduğu Meziyetlerle Öven Kimse Bâbı 265
56- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı 266
57- Hased Etmenin ve Birbirine Buğzedip Sırt Dönmenin Yasaklanması 268
58- Bâb: 271
59- Zan'nın Caiz Olan Kısmı Bâbı 271
60- Kendisinde Ayıplanacak Bir Olay Meydana Geldiği Zaman ve Bundan da Pişman Olan Bir Müminin Bu Günahını İnsanlardan Gizlemesi Bâbı 272
61- Kibir Bâbı 275
62- Bir Kimsenin Diğer Bir Kimse ile Karşılaştıklarında Onunla Konuşmayı terk Etmesi Bâbı 276
63- Allah'ın Emirlerine Karşı Gelen Âsi Kimseyi, Bu İsyanından Vazgeçirmek İçin Terk Etmenin Caiz Olacağı Bâbı 279
64- Bâb: bir Kimse Arkadaşını Her Gün veya Sabah-Akşam Ziyaret Edebilir mi? 280
65- Ziyaret Etmenin Meşrûluğu ve Bir Topluluğu Ziyaret Edip Onların Yanlarında Yemek Yiyen Kimse Bâbı 281
66- Gelen Cemâatler İçin (En Güzel Elbiseler Giyip) Süslenen Kimse 281
67- Kardeşlik Anlaşması ve topluluk Arasında Ahitleşmek Bâbı 283

68- Tebessüm Etmek ve Gülmek Bâbı 284
69- Bâb 292
70- Bâb: Salih Olan Yol 296
71- Sözlü ve Fiili Eziyetlere Karşı Sabır Bâbı 297
72- Hayasından Dolayı İnsanları Azarlayarak Karşılamayan Kimse 300
73- Hiçbir Yorum Yapmaksızın Din Kardeşine "Sen Kafirsin" Diyen Kimsenin Kendisinin Dediği Gibi Olacağı Bâbı 301
74- Yorum Yaparak veya Cahilce, İşin Hakikatini Bilmeden Din Kardeşine "Ey Kâfir" Diyen Kimseyi Küfre Nispet Etmeyen Kimse Bâbı 304
75- Allah'ın Emri İçin Öfkelenip Şiddet Göstermenin Caiz Olacağı 306
76- Öfkelenmekten Sakınmak Bâbı 311
77- Hayâ Bâbı 313
78- Bâb: "Utanmazsan İstediğini Yap" 315
79- Dinde Anlayış Sahibi Olmak İçin Hakkı Sormaktan Hayâ Edilmemesi Bâbı 316
80- Allah Rasûlü'nün: "Kolaylaştırın, Zorlaştırmayın" Kavli Bâbı 318
81- İnsanların Arasına Karışıp Onlara Karşı Güler Yüzlü Olmak Bâbı 321
82- İnsanlara Yumuşak ve Dostça Davranmak Bâbı 322
83- Bâb: "Mümin, Zehirli Bir Hayvanın Bulunduğu Delikten İki Kere Sokulmaz" 323
84- Misafirin Hakkı Bâbı 324
85- Misafire İkram Etmek ve Bizzat Kendisinin Hizmet Etmesi Bâbı 325
86- Misafir İçin Yemek Yapmak ve Bunun İçin Kendisini Zorlamak 328
87- Misafirin Yanında Öfkelenmenin ve Sabırsızlık Göstermenin Mekruh Olması Bâbı 329
88- Misafirin Ev Sahibine: "Vallahi Sen Yemedikçe Ben Yemem" Demesi Bâbı 331
89- Büyük Olana İkram Etmek, Söze Ve Soru Sormaya Yaşça Daha Büyük Olan Başlar Bâbı 332
90- Şiir, Recez ve Teğanniden Caiz Olan Çeşitlerle Bunlardan Mekruh Kılınan Çeşitler Bâbı 334
91- Müşrikleri Hicvetmek Bâbı 339
92- Kişinin, Allah'ı Anmasına, İlimle Uğraşmasına ve Kur'ân Okumasına Engel Olacak Şekilde Şiirle Meşgul Olmasının Mekruh Oluşu 341
93- Allah Rasûlü'nün "Sağ Elin Topraklansın" ve "Akra ve Halkâ" Sözleri Bâbı 343
94- "Zeamû" (İddia Ettiler, İleri Sürdüler) Tabîri Hakkında Gelen Şey 345
95- Kişinin "Veyleke" (Vay sana!) Sözü Hakkında Gelen Şey Bâbı 346
96- Allah Sevgisinin Alâmeti Bâbı 354
97- Bir Adamın Diğer Bir Adama: "Sus! Defol!" Demesi Bâbı 357
98- Bir Kimsenin "Merhaba" Demesi Bâbı 361
99- İnsanların Kendi Babalarına Nispet Edilerek Çağırılmaları Bâbı 362

100- Bâb: Bir Kimse "Nefsim pis oldu" Demesin....364
101- Bâb: Dehre sövmeyiniz!....365
102- Allah Rasûlü'nün: "Kerm ancak müminin kalbidir" Sözü Bâbı....365
103- Bir Kimsenin "Anam Babam Sana Feda Olsun!" Demesi....366
104- Bir Kimsenin: "Allah Beni Senin Yolunda Feda Etsin" Demesi....367
105- Allah Azze ve Celle'ye İsimlerin En Sevgili Olanı Bâbı....368
106- Allah Rasûlü'nün *"Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin, ancak benim künyem ile künyelenmeyin."* Kavli Bâbı....369
107- "Zor" Manasına Gelen Hazn İsmi Bâbı....370
108- İsmi, Daha Güzel Bir İsimle Değiştirmek Bâbı....371
109- Peygamberlerin İsimleriyle İsimlendiren Kimse Bâbı....372
110- "Velîd" İsmi ile İsimlendirmek Bâbı....375
111- Arkadaşını, Onun İsminden Bir Harf Eksilterek Çağıran Kimse....375
112- Küçük Çocuğa ve Henüz Çocuğu Doğmayan Kimseye Künye Verilmesi Bâbı....376
113- Künyesi Olduğu hâlde "Ebu Turâb" Künyesiyle Künyelenmek....377
114- Allah'a En Sevimsiz Gelen İsimler Bâbı....378
115- Bâb: Müşrik Birinin Künyesi ile Hitab Etmek Caiz mi?....378
116- Bâb: "Bir Şeyi İma Etmek, Üstü Kapalı Konuşmak Yalandan Kurtuluş İçin Bir Yoldur"....382
117- Bir Kimse Bir Şey İçin "Onun Hak Olmadığını" Kastederek "O Bir Şey Değildir" Demesi Bâbı....384
118- Gözü Gökyüzüne Doğru Yükseltmek Bâbı....386
119- Bâb: Düşünürken Elindeki Sopayla Suya ve Çamura Çizgiler Çizen Kimse Bâbı....387
120- Düşünürken Elindeki Bir Şeyle Yere Çizgiler Çizen Kimse Bâbı....388
121- Şaşkınlık Esnasında "Allâhu Ekber" ve "Subhânallah" Demek....389
122- Parmaklarla Küçük Çakıl Taşı Atmanın Yasaklanması Bâbı....391
123- Hapşıran Kimsenin "Elhamdulillâh" Demesi Bâbı....392
124- Hapşırdığı Zaman "Elhamdulillah" Diyen Kimseye "Yerhamekellâh" Demek Bâbı....393
125- Hapşırmaktan Müstehâb Olan, Esnemekten de Mekruh Olan Şey....393
126- Bâb: Bir Kimse Hapşırdığı Zaman Ona Nasıl Hayır Dua Edilir?....394
127- Bâb: Hapşırdığı Zaman "Elhamdulillah" Demeyen Kimseye "Yerhamukellâh" Denmez....395
128- Bâb: "Bir Kimse Esnediği Zaman, Elini Ağzının Üzerine Koysun"....395

79- KİTÂBU'L-İSTİ'ZÂN
(İzin İsteme Kitabı)

1- İslâm'a Göre Selâmlaşmanın Başlangıcı Bâbı....397
2- Allah Azze ve Celle'nin (Nûr 27- 29) Kavli Bâbı....399
3- Bâb: Selâm, Yüce Allah'ın İsimlerinden Bir İsimdir:....407

4- Sayıca Az Olan Bir Topluluğun Çok Olana Selâm Vermesi Bâbı 408
5- Binek Üzerinde Olanın Yürüyene Selâm Vermesi Bâbı 408
6- Yaya Yürüyen Kimsenin Oturana Selâm Vermesi Bâbı 409
7- Küçüğün Büyüğe Selâm Vermesi Bâbı 410
8- Selâmın Yayılması Bâbı 410
9- Tanıdığına ve Tanımadığına Selâm Vermek Bâbı 411
10- Hicâb Âyeti Bâbı 413
11- Bâb: İzin İstemek, Gözlerin Harama Bakmaması İçin Meşru Kılınmıştır 416
12- Cinsiyet Organından Başka Göz ve Dil Gibi Diğer Organların da Zinası Olduğu Bâbı 417
13- Selâm Vermenin ve İzin İstemenin Üç Kere Oluşu Bâbı 418
14- Bâb: Bir Kimse, Bir Yere Davet Edildiği Zaman İçeri Girmek İçin İzin İster mi? 420
15- Çocuklara Selâm Vermek Bâbı 421
16- Erkeklerin Kadınlara, Kadınların Da Erkeklere Selâm Vermeleri 422
17- Bâb: Ev Sahibi, Kapısını Çalan Kimseye: "Kim O?" Diye Sorduğu Zaman, Gelen Kimsenin "Benim" Demesi Bâbı 423
18- Kendisine Verilen selâma Karşılık Olarak "Aleykes-Selâm" (Selâm Senin Üzerine Olsun) Diye Karşılık Veren Kimse Bâbı 424
19- Bâb: Bir Kimse: "Falanca Sana selâm Gönderiyor" Dediği Zaman Ne Denir? 426
20- Müslüman ve Müşriklerin Karışık Bulunduğu Bir Ortama selâm Vermek Bâbı 427
21- Bâb: Günâh İşleyen Kimseye Selâm Vermeyen Onun Selâmına da Karşılık Vermeyen Kimse; Günahkar Kimsenin Tövbesi Ne Zamana Kadar Meydana Çıkar? 429
22- Bâb: Zimmet Ehli Kimselerin Verdiği selâma Nasıl Karşılık Verilir? 430
23- Müslümanlara Zarar Vereceğinden Çekinilen Kimsenin Yazdığı Mektuba Yazanın Durumu Ortaya Çıksın Diye Bakan Kimse Bâbı 431
24- Bâb: Kitap Ehline Mektup Nasıl Yazılır? 433
25- Bâb: Mektuba Kimin İsmi ile Başlanır? 434
26- Allah Rasûlü'nün: 'Seyyidinize Ayağa Kalkınız!" Kavli Bâbı 435
27- Musâfaha (Tokalaşmak) Bâbı 436
28- İki Eli Tutup Tokalaşmak Bâbı 438
29- Birbirine Sarılmak ve Bir Kimsenin "Bu Sabah Nasılsın?" Demesi 439
30- Çağırana "Lebbeyke Ve Sa'deyk" (Buyur, Emrine Amadeyim) Diye Cevap Veren Kimse Bâbı 441
31- Bâb: Bir Kimse, Diğer Kimseyi Oturduğu Yerden Kaldırmaz 444
32- Allah Azze ve Celle'nin (Mucâdele: 11) Kavli Bâbı 445
33- Oturduğu Meclisten veya Evinden, Oradaki Arkadaşlarından İzin İstemeksizin Kalkan veya Oradaki İnsanların Kalkıp Gitmeleri İçin

Kendisi Kalkmaya Hazırlanan Kimse Bâbı 446
34- Ayaklarını Karnına Çekip, Elleri ile Onları Sararak Oturmak Bâbı 447
35- Arkadaşlarının Önünde Bir Yere Yaslanan Kimse Bâbı 448
36- Bir İhtiyaç veyâ Bir Maksadı Yerine Getirmek İçin Hızlı Yürüyen Kimse Bâbı 450
37- Yatak Bâbı 450
38- Kendisine Yaslanması İçin Yastık Verilen Kimse Bâbı 451
39- Kaylule'nin (Öğle Uykusu) Cuma Namazından Sonra Olması 454
40- Mescid'de Öğle Uykusu Uyumak Bâbı 454
41- Bir Kavmi Ziyaret Edip Onların Yanında Öğle Uykusuna Yatan Kimse Bâbı 455
42- Kolayına Gelen Şekilde Oturmak Bâbı 457
43- İnsanların Gözleri Önünde Birisine Gizlice Bir şey Söyleyen, Arkadaşının Sırrını Onun Sağlığında Hiç kimseye Haber Vermeyen Ve Ancak O Sırrı Söyleyen Vefat Ettiği Zaman Söyleyen Kimse Bâbı 458
44- Sırtüstü Yatmak Bâbı 460
45- Bâb: "Üç kişi bir arada bulunurken, bunlardan ikisi, üçüncüyü bırakıp gizli konuşmaz" 460
46- Sırrı Koruyup Onu İfşa Etmemek Bâbı 462
47- Bâb: Şayet Üç Kişiden Fazla İseler, O Zaman İki Kişinin Birbirleriyle Fısıldaşmalarında ve Gizlice Konuşmalarında Bir Sakınca Yoktur 462
48- Gizli Konuşmayı Uzatmak Bâbı 463
49- Bâb: Uyunacağı Zaman Evin İçindeki Yanan Ateş Söndürülmelidir 464
50- Geceleyin Kapıların Kilitlenmesi Bâbı 466
51- Büyüdükten Sonra da Sünnet Olmak ve Koltuk Altlarının Kıllarını Yolmak Bâbı 466
52- Bâb: Allah'ın Taatinden Alıkoyan Her Oyun ve Eğlence Bâtıldır 468
53- Bina Yapmak Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı 473

80- KİTABUD-DAAVAT
(Dualar Kitabı)

1- Bâb: Her Peygamberin Kabul Edilmiş Bir Duası Vardır 476
2- Allah'tan Bağışlanma Dilemenin En Faziletli Olanı Bâbı 477
3- Allah Rasûlü'nün Gece ve Gündüz Allah Azze ve Celle'den Bağışlanma Dilemesi Bâbı 480
4- Tövbe Bâbı 481
5- Sağ Yanı Üzerine Yatmak Bâbı 484
6- Geceleyin Yatağına Abdestli Olarak Yatan Kimse Bâbı 485
7- Bâb: Bir Kimse Uyuyacağı Zaman Ne Der? 486
8- Yatarken Sağ Eli Sağ Yanağın Altına Koymak Bâbı 487
9- Sağ Tarafı Üzerine Yatarak Uyumak Bâbı 488
10- Geceleyin Uykudan Uyanan Kimsenin Okuyacağı Dua Bâbı 489

11- Uyunacağı Zaman Allâhu Ekber Ve Subhânallâh Demek Bâbı....492
12- Uyunacağı Zaman Allah'a Sığınmak ve (Felak, Nas ve İhlas Surelerini) Okumak Bâbı....493
13- Bâb....493
14- Gece Yarısında Duâ Etmenin Fazileti Bâbı....494
15- Tuvalete Girerken Söylenecek Duâ Bâbı....495
16- Kişinin Sabahleyin Okuyacağı Duâ Bâbı....495
17- Namazda Duâ Bâbı....497
18- Farz Namazdan Sonra Okunacak Dua Bâbı....498
19- Allah Azze ve Celle'nin (Tevbe; 103) Kavli Bâbı....500
Kendinden Başka Din Kardeşi İçin Dua Eden Kimse....500
20- Kafiyeli Sözlerle Dua Etmenin Hoş Karşılanmadığı Bâbı....504
21- Bâb: "Sizden biri dua ederken Allah'a kesin ifadelerle dua etsin. Muhakkak ki Allah'ı hiçbir zorlayıcı yoktur."....505
22- Bâb: Acele Etmediği Takdirde Kulun Duasına İcabet Edilir....506
23- Dua Ederken Elleri Kaldırmak Bâbı....506
24- Kıbleden Başka Tarafa Yönelerek Dua Etmek Bâbı....507
25- Kıbleye Yönelerek Duâ Etmek Bâbı....508
26- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hizmetçisine Uzun Ömürlü ve Malının Çok Olması İçin Duâ Etmesi Bâbı....508
27- Üzüntü Halinde Okunacak Dua Bâbı....509
28- Belânın Meşakkatinden Allah'a Sığınmak Bâbı....510
29- Allah Rasûlü'nün: 'Allâhumme! Er-Refîkah-Alâ Yâ Allah! En Yüksek Refik'i Tercih Ederim" Duası Bâbı....511
30- Ölüm ve Hayâtla Duâ Etmek Bâbı....512
31- Çocuklara Duâ Etmek ve Başlarını Okşamak Bâbı....514
32- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Salât ve Selâm Etmek....517
33- Bâb: Allah Rasûlü'nden Başkasına Salât Edilir mi?....518
34- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Şu Kavli Bâbı:....520
35- Fitnelerden Allah'a Sığınmak Bâbı....520
36- İnsanların Kargaşalarından Allah'a Sığınmak Bâbı....523
37- Kabir Azabından Allah'a Sığınmak Bâbı....524
38- Hayatın ve Ölümün Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı....526
39- Günah İşlemekten ve Borçlanmaktan Allah'a Sığınmak Bâbı....527
40- Korkaklıktan ve Tembellikten Allah'a Sığınmak Bâbı....528
41- Cimrilikten Allah'a Sığınmak Bâbı....528
42- Aşırı Yaşlılıktan Dolayı Bunamaktan Allah'a Sığınmak Bâbı....529
43- Vebanın ve Hastalığın Kaldırılması İçin Duâ Etmek Bâbı....529
44- Aşırı Yaşlanıp Bunamaktan, Dünya Fitnesinden ve Cehennem Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı....531
45- Zenginlik Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı....532
46- Fakîrlik Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı....533

47- Bereketle Birlikte Malın Çoğalması İçin Dua Etmek Bâbı 533
Bereketle Birlikte Çocuğun Çoğalması İçin Dua Etmek Bâbı....534
48- İstihare Duası Bâbı (Bir İşin Hayırlısını İsteme Duası) 534
49- Abdest Alırken Okunacak Duâ Bâbı 537
50- Yüksek Bir Yere Çıkıldığında Okunacak Duâ Bâbı 537
51- Bir Vâdîye İndiği Zaman Duâ Etmek Bâbı 539
52- Bir Kimse Yolculuğa Çıkacağı Zaman veya Evine Döneceğinde Okuyacağı Dua Bâbı 539
53- Evlenen Kimseye Yapılacak Duâ Bâbı 540
54- Bâb: Cinsi Münasebetten Önce Ne Denir? 541
55- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin "Allahım! Bize dünyada iyilik ver!" Duâsı Bâbı 542
56- Dünya Fitnesinden Allah'a Sığınmak Bâbı 543
57- Tekrar Tekrar Dua Etmek Bâbı 543
58- Müşriklere Beddua Etmek Bâbı 545
59- Müşriklere Duâ Etmek Bâbı 548
60- Allah Rasûlü'nün: *"Allahım! Daha önce yapmış olduğum ve ileride yapacağım günahlarımı bağışla"* Duası Bâbı 549
61- Cuma Günü, Kabul Edileceği Ümit Edilen Saatte Dua Etmek Bâbı....550
62- Allah Rasûlü'nün: "Bizim Yahudiler Hakkındaki Duamız Kabul Olunur, Onların Bizim Hakkımızdaki Dilekleri Kabul Olunmaz" Kavli 550
63- Duânın Akabinde "Âmîn" Demek Bâbı....551
64- "La ilahe illallah" Demenin Fazileti Bâbı 552
65- "Subhânallah" Demenin Fazileti Bâbı 554
66- Allah Azze ve Celle'yi Zikretmenin Fazileti Bâbı....555
67- "Lâ Havle Velâ Kuvvete İllâ Billahi" (Allah'tan Başkasında Güç ve Kuvvet Yoktur) Sözünün Fazîleti Bâbı 559
68- Bâb: "Allah'ın Yüzden Bir Eksik Olarak Doksan Dokuz İsmi Vardır" ..560
69- (Usandırmamak İçin) Zaman Zaman Vaaz Ve Ders Yapmak Bâbı 560

81- KİTABUR-RİKAK
(Kalbi İnceltecek Şeyler Kitabı)

1- Bâb: "Âhiret Yaşantısından Başka Yaşantı Yoktur"....563
2- Ahirete Nispetle Dünyanın Misali Bâbı....565
3- Allah Rasûlü'nün: "Sen Dünyâda Bir Yabancı veya Bir Yolcu Gibi Ol!" Sözü Bâbı 567
4- Kişinin Dünyada Ömrünün Uzun ve Zengin Olmayı Temenni Etmesi 568
5- Bâb: Allah, Altmış Sene Yaşayan Kimseye Ömür Hususunda Mazeretini Ortadan Kaldırmıştır 571
6- Allah Azze ve Celle'nin Vechi İstenerek Yapılan Amel Bâbı 573
7- Dünyanın Güzelliğinden ve Bunda Birbiriyle Yarışmaktan Sakınmak....575
8- Allah Azze ve Celle'nin (Fatır:5-6) Kavli Bâbı....582

9- Sâlih Kimselerin Birbirleri Ardınca Ölmeleri Bâbı 583
10- Mal Fitnesinden Sakınılması Bâbı 584
11- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Bu Dünyâ Malı Yeşil ve Tatlıdır" Hadisi Bâbı 586
12- Bâb: Kişi, Malından İnfak Ettiği Maldan Ahirette Faydalanır 587
13- Bâb: "Malca zengin çok kimseler vardır ki, onlar sevapça çok azdırlar" 588
14- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Uhud Dağı Kadar Altınım Olmasını İstemem" Hadisi Bâbı 590

İÇİNDEKİLER 593